

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science
Sakon Nakhon Rajabhat University

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2568)
Vol. 5 No.1 (January-March 2025)

ISSN: 2774-0390 (Online)

 [www. so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU](http://www.so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU)
 jmssnru@gmail.com
 <https://www.snru.ac.th/>

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal Of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2568)

Volume 5 No. 1 (January – March 2025)

ISSN: 2774-0390 (Online)

ผู้ผลิตและเผยแพร่: งานวารสารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
เลขที่ 680 ถนนนิตโย ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
47000
โทร. 081-741 6565, 081-596 5492
เว็บไซต์: [www. so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU](http://www.so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU)
E-mail: jmssnru@gmail.com

ข้อมูลเกี่ยวกับวารสาร

ชื่อภาษาไทย

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชื่อภาษาอังกฤษ

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (ISSN)

2774-0390 (Online)

นโยบายการพิจารณากลับกรองบทความ

1. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด
2. ผู้นิพนธ์ต้องจัดทำต้นฉบับตามข้อกำหนดของกองบรรณาธิการวารสาร
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวน 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน (Double-blinded review)
4. กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้นิพนธ์แก้ไขเพิ่มเติม ผู้นิพนธ์จะต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์ โดยผู้นิพนธ์ยินยอมให้กองบรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการกำหนด
6. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer review) ได้มีมติให้ผู้นิพนธ์ปรับปรุงแก้ไขผลงาน ขอให้ผู้นิพนธ์ปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งผลงานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้กองบรรณาธิการวารสาร ภายใน 7 วัน นับจากวันที่ได้รับผลข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขจะเลื่อนบทความของท่านไปตีพิมพ์ในฉบับอื่นซึ่งจะล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม
7. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer review) พิจารณาแล้วมีการลงความเห็นที่ไม่สามารถให้ตีพิมพ์ได้วารสารจะทำหนังสือแจ้งให้ผู้นิพนธ์บทความทราบอย่างชัดเจน
8. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์เจ้าของผลงาน กองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

สาขา อนุสาขาที่รับ

การบริหารธุรกิจ การจัดการ การบัญชี การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร คอมพิวเตอร์ธุรกิจ จิตวิทยาประยุกต์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา การศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์บทความวิจัยและบทความวิชาการในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย การบริหารธุรกิจ การจัดการ การบัญชี การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร คอมพิวเตอร์ธุรกิจ จิตวิทยาประยุกต์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา การศึกษา

ประเภทเรื่องที่รับ

บทความวิจัย และบทความวิชาการ

กระบวนการพิจารณา

วารสารกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองและตรวจประเมินบทความ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้พิมพ์และผู้ประเมิน (Double-blinded review)

ภาษาที่รับ

ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

กำหนดออก

ปีละ 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม)

ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน)

ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน)

ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม)

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์เผยแพร่

ผู้ประสงค์ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการหรือบทความวิจัย ในวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ต้องชำระค่าธรรมเนียมในอัตราที่กำหนด ดังต่อไปนี้

ประเภท	อัตราค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์
1. บุคลากรภายใน (อาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ รวมถึงบุคลากรสายสนับสนุนที่สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร)	2,500 บาท
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี (นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และยังไม่สำเร็จการศึกษา)	3,000 บาท
3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (นักศึกษาระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก หรือระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และยังไม่สำเร็จการศึกษา)	3,000 บาท

4. บุคคลภายนอก (นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต บุคลากรสายสนับสนุน อาจารย์ นักวิชาการ หรือบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร)	4,000 บาท

โอนเงินค่าธรรมเนียมเข้าบัญชีธนาคารกรุงศรีอยุธยา เลขที่บัญชี 421-1-17857-8 สาขา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และแจ้งหลักฐานการชำระเงินมาระบบที่ท่านส่งบทความมาตีพิมพ์ (Submission) ในช่อง Add Discussions หรือช่องทาง E-mail: jmssnru@gmail.com / หรือชำระเป็นเงินสดด้วยตนเอง อาคาร 10 ชั้น 1 งานคลัง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โทร. 061-741 6565

การชำระค่าธรรมเนียม จะดำเนินการหลังจากบทความ “ผ่าน” ขั้นตอนการกลั่นกรองเบื้องต้น ก่อนส่งไปให้ผู้ประเมิน โดยจะมีเจ้าหน้าที่ประจำวารสาร (คุณสิริกร กุมภักดี) ประสานงานติดต่อไป

บทความที่วารสารส่งให้ผู้ประเมินอิสระ (Peer review) ประเมินแล้ว และมีการชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์แล้ว หากผู้ประเมินอิสระมีมติร่วมกันให้ “ไม่ผ่าน” ผู้ชำระค่าธรรมเนียมไม่สามารถขอคืนค่าธรรมเนียมที่ชำระแล้วในภายหลังได้

Line QR code สำหรับติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของวารสาร

ผู้ผลิตและเผยแพร่

งานวารสารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เลขที่ 680 ถนนนิตโย ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

โทร.: 061-741 6565, 081-596 5492

เว็บไซต์: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาคริต ชาญชิตปรีชา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา จันทนนท์
อาจารย์ ดร.นิรมล เนื่องสิทธิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมหาพร	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ อินทนนท์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติยา เนตรวงษ์	นักวิชาการอิสระ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรภัทร เริ่มศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วดีน เพชรพงศ์พันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวดี ยอดนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ว่าที่ร้อยตรี ดร.พิศดาร แสนชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์สุพิชญา นิลจินดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เลขานุการวารสาร

นางสาวสิริกร กุ่มภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
นายชัชฎ์ศักดิ์ พิทยประภาพัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
นางสาวจันทร์ลือ ปิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้จัดรูปแบบบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา จันทนนท์
อาจารย์ ดร.นิรมล เนื่องสิทธิ์
อาจารย์รัชฎาพร ธีรารรรถน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้พิสูจน์อักษรภาษาไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติยา เนตรวงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
นักวิชาการอิสระ

ผู้พิสูจน์อักษรภาษาอังกฤษ

อาจารย์ ดร.พิศณี พรหมเทพ
อาจารย์ศศิรินทร์ โต๊ะชาลีศรีทิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ดูแลระบบข้อมูลวารสารออนไลน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติยา เนตรวงษ์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีความมุ่งมั่นในการเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ และผลงานวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิทยาการจัดการ และเป็นที่ยอมรับอย่างเต็มที่ศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index – TCI) ยังคงจัดให้วารสารของเราอยู่ใน กลุ่มที่ 2 ต่อไปอีก 5 ปี (ตั้งแต่ปี 2568–2572) สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ มาตรฐาน และความต่อเนื่องในการพัฒนาของวารสาร ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้กับผู้พิมพ์ที่ส่งบทความเข้าร่วมเผยแพร่กับเรา

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประจำปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2568) ฉบับนี้ ได้นำเสนอผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีความหลากหลายและทันสมัย จำนวน 30 บทความ ครอบคลุมหัวข้อสำคัญในแวดวงวิทยาการจัดการ อาทิ

- **การบริหารองค์การและพฤติกรรมองค์กร** เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการความรู้ กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ (สายสมร พลพรหม และ รังสิมา หอมเศรษฐี) และ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน (กรวิภา ใจตรง และคณะ)
- **การบัญชีและการเงิน** เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ฯ (กษิตติ กิจธัญญะสัมพันธ์ และคณะ) และ ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน (พุทธิดา สุริยะ และคณะ)
- **การจัดการภาครัฐและภาคีอากร** เช่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบ New GFMS Thai (ธนัชร อินกองงาม และ พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น) และ ความรู้ทางภาษีที่ส่งผลต่อการยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (เอี่ยมพร ศิริมา และคณะ)
- **เทคโนโลยีและสื่อสารองค์กร** เช่น การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ (ธีรนนท์ ชันดี)
- **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา** เช่น การเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษา (ศศิวัฒน์ ตันติบุญยานนท์ และ ธัชฤทธิ์ ปนาร์ักษ์) และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูบัญชีอาชีวศึกษา (สุนิสา แก้วศรีสุข และ พรทิวา แสงเขียว)

บทความทั้งหมดในวารสารฉบับนี้สะท้อนถึงการศึกษาวิจัยที่มีคุณภาพ และมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิทยาการจัดการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ เราหวังว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน นักวิจัย และผู้สนใจในแวดวงวิทยาการจัดการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

ขอขอบคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ทำหน้าที่ประเมินบทความอย่างเข้มงวด รวมถึงผู้พิมพ์ทุกท่านที่ร่วมส่งผลงานคุณภาพเข้าสู่วารสารของเรา เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จะยังคงได้รับความไว้วางใจและเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีมาตรฐานต่อไปในอนาคต

บรรณาธิการ

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลเกี่ยวกับวารสาร	(2)
คณะทำงาน	(5)
บทบรรณาธิการ	(7)
สารบัญ	(8)
ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกระบวนการจัดการความรู้กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษาบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง	
สายสมร พลพรหม, รังสิมา หอมเศรษฐี	1-15
รูปแบบธุรกิจและพฤติกรรมผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์เซรั่มบำรุงผิวจากสารสกัดจากสาหร่ายเพื่อการจำหน่ายเชิงพาณิชย์	
ศรียไพโร สกลพันธ์, สนิษนา วิกรมประสิทธิ์, ปิยวรรณ ปาลาศ	16-30
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของหน่วยงานในสังกัดกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย	
ธวัชพร อินกองงาม, พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น	31-44
การเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน	
ศศิวัฒน์ ตันติบุญยานนท์, ธัชฤทธิ์ ปนาร์ักษ์	45-57
ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100	
กษิตศ กิจธัญญะสัมพันธ์, ดารณี เอื้อชนะจิต, ธีรวุฒิ ยั่งยืน	58-70
ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	
มนตรี ธงชัย, ชาดิชัย อุดมกิจมงคล, สามารถ อัยกร	71-86
ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee	
พัฒนิตา มุ่งเมือง, จิรพงษ์ จันทรัมย์	87-101
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบห้วนใจทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง	
กานต์สินี เพชรสงฆ์, รังสิมา หอมเศรษฐี	102-116

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้านาคาออมสิน
เขตเชียงใหม่ 3

ศิรินทรา อายุวิวัฒน์, อัศวิน ปสุธรรม	117-129
การเพิกถอนหมายจับ: การเปรียบเทียบวิเคราะห์ในกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมนี	
พฤกษ์ โชติพิฤกษ์กุล	130-144
ทักษะและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษี	
อาารี แมนมนตรี, ดารณี เอื้อชนะจิต	145-160
แนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี	
อัจฉรวรรณ สุขเกิด	161-171
อิทธิพลของความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ	
ผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย	
พิชชาพร พรหมประเทศ, จิรพงษ์ จันทรัมย์	172-185
การสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่สำหรับการพัฒนารัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21: กลยุทธ์การ	
ปรับตัวและความสำเร็จอย่างยั่งยืน	
สายป่าน จักขุจินดา, พิศณิ พรหมเทพ, ชัญชัย ศุภวิจิตรพันธุ์,	
ประภัสสร ดาเวะเศรษฐ์, ดวงฤดี อิมบุญสุ	186-196
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบ	
บัญชี กับความสามารถในการทำกำไรและการจ่ายเงินปันผล ของบริษัทที่จดทะเบียน	
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100	
วัชรวิ รัตนพันธ์, พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น	197-212
การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมและ	
เครื่องสำอางครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร	
ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร	213-226
ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงาน	
ทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร	
พุทธิดา สุริยะ, ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล, ธีรวุฒิ ยังสุข	227-237
การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์	
ธีรนนท์ ชันดี	238-253
การศึกษาการรับรู้และทัศนคติของลูกค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไข	
ปัญหานี้ค้างชำระของธนาคารแห่งหนึ่ง	
อัศรชน โปร่งคำ, สวรรส ศรีสุตโต	254-264
การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ	
และปริมณฑล	
นภาพิน ผิวทอง, มัทธิมา กรงเต็น	265-277
การบริหารจัดการองค์การกรขนส่งทางบกในประเทศไทย: พัฒนาการ โอกาส และความท้าทาย	
พิศณิ พรหมเทพ, สายป่าน จักขุจินดา, ชชาติชัย อุดมกิจมงคล	278-292

ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นและมูลค่าหลักทรัพย์ ของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI	
พิชชาพร เทศฤทธิ์, ธีรวุฒิ ยังสุข, ดารานี เอื้อชนะจิต	293-306
ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนในศตวรรษที่ 21 และทักษะวิชาชีพบัญชีของ ครูบัญชีอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
สุนิสา แก้วศรีสุข, พรทิพา แสงเขียว	307-319
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่ม Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
มลิวลย์ เจริญชัย, อาภรณ์ อินฟ้าแสง, ยุทธนาท บุญยะชัย	320-330
ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีและระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อการยื่น แบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
เอื้อมพร ศิริมา, ดารานี เอื้อชนะจิต, ธีรวุฒิ ยังสุข	331-345
ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาด คดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม	
สมภาพ ชัยน, สามารถ อัยกร, ชชาติชัย อุดมกิจมงคล	346-361
ผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ที่มีผล ต่อการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	
อริสา นพวงศ์ ณ อยุธยา, จิรพงษ์ จันทรงาม, ธีรวุฒิ ยังสุข	362-376
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี	
กรวิภา ใจตรง, กิจพิณัฐ อุสาโห, สุรางคณา มั่นยานนท์	377-387
ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำ กำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	
กัมตพร สันตธรรม, สุรีย์ โปษกรนัญ, ธีรวุฒิ ยังสุข	388-401
ประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้และการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้	
วรรณทนีย์ ดอนกลาง, จิรพงษ์ จันทรงาม, ธีรวุฒิ ยังสุข	402-410
ภาคผนวก	411
คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับบทความ วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร	412-418
หนังสือเรื่อง ผลการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2	419

**ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการ
ความรู้กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษาบุคลากรในหน่วยงานสังกัด
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง**

**The relationship between the organizational citizenship behavior knowledge
management processes with high performance organization: a case study of
personnel in a Department of Medical Sciences**

สายสมร พลพรม^{1*}, รังสิมา หอมเศรษฐี²
Saisamorn plonprom^{1*}, Rangsim Homsettee²

^{1,2}หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^{1,2}Master of Science, Department of Psychology, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

*Corresponding author's e-mail: 6512672003@rumail.ru.ac.th^{1*}, rangsima@rumail.ru.ac.th²

Received: June 30, 2024

Revised: July 10, 2024

Accepted: July 19, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับองค์การแห่งความเป็นเลิศ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการความรู้ของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่งกับองค์การแห่งความเป็นเลิศ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการความรู้ กับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรตามเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, one way anova ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง มีการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับสูง 2) ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ และระดับการศึกษา ที่ต่างกันมีการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศแตกต่างกัน 3) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งความเป็นเลิศของ

บุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .671 และ .763

คำสำคัญ: พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร, กระบวนการจัดการความรู้, องค์กรแห่งความเป็นเลิศ

Abstract

This research objectives were 1) to study the level of high-performance organization, organizational citizenship behavior, and knowledge management processes of personnel in a department of medical Sciences, 2) to compare various personal factors, including gender, age, educational level, and length of service, between personnel in the Department of Medical Sciences and those in excellent organizations, and 3) to study the relationship between the behavior of organizational citizenship and the knowledge management process in the excellent organization of staff in the department of Medical Sciences. The sample consisted of 120 people. The Yamane's formula was used for calculating the sample size. The research tools was the questionnaire. The descriptive statistical included percentage, mean, and standard deviation and inferential statistical included t-test, one-way ANOVA, and Pearson correlation coefficient. The research found that staff in the department of Medical Sciences had the excellent organization, organizational citizenship behavior, and knowledge management processes Overall, these processes were performed at a high level. 2) The differences of personal factors, such as gender and varying educational levels, contributed dissimilar to the success of excellent organization. 3) Organizational citizenship behavior, knowledge management process had positive relation with the excellent organization of the department of Medical Sciences, significant at the .05 level, with correlation coefficients of .671 and .763.

Keywords: organizational citizenship behavior, knowledge management processes, high-performance organization

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงองค์การแห่งความเป็นเลิศ (High Performance Organization: HPO) กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเพื่อความท้าทายในอนาคตที่มีการแข่งขันสูง การที่องค์กรจะอยู่รอดในอนาคตได้นั้น ต้องเป็นองค์กรที่มีผลปฏิบัติงานสูง โดยจะมีการเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรและโครงสร้างการทำงาน และยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถของบุคลากร ซึ่งองค์กรต้องมีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ให้ความสำคัญกับความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ และมีการนำเครื่องมือการบริหารต่าง ๆ มาพัฒนาหน่วยงานเพื่อก้าวไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ (เทียนชัย อร่ามหยก, 2564) โดยองค์การแห่งความเป็นเลิศ เป็นคุณลักษณะขององค์กรที่พึงปรารถนาที่ระบบราชการไทยได้มีความพยายามในการพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถการทำงานของส่วนราชการต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันภาครัฐมีการเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเป็นภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัยที่มีความยืดหยุ่น มีความสามารถในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวเข้าสู่สภาพความเป็นองค์กรสมัยใหม่ (เสาวลักษณ์ พัดเกะ, 2562) ซึ่งต้องมีการพัฒนาการพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กร (organizational citizenship behavior) ให้เกิดแก่บุคลากรในองค์กร โดยพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กรจะช่วยสร้างทุนทางสังคมและมีส่วนช่วยเพิ่มผลการ

ปฏิบัติงานขององค์กรได้ และยังสามารถพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร นอกจากตัวบุคลากรแล้ว องค์กรควรมีการจัดการความรู้ ซึ่งการจัดการความรู้เป็นความสามารถของกระบวนการภายในองค์กรที่จะคงไว้ซึ่งความรู้ที่เกิดจากบุคลากรเนื่องจากองค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อม ๆ กับการที่บุคลากรลาออก หรือเกษียณอายุราชการ อันส่งผลกระทบต่อการทำงานและการดำเนินงานขององค์กร และยังเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร ต้องมีการจัดการความรู้ควบคู่ไปด้วย (เอกกนก พนาคำรง, 2569) การจัดการความรู้ เป็นการรวบรวมความรู้ที่เน้นการปฏิบัติเกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบนำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ เกิดการต่อยอดความรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548) เพื่อให้สามารถพร้อมรับในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สำคัญของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งในแต่ละปีจะมีการเกษียณอายุราชการของบุคลากร มีการโยกย้ายหน่วยงาน หรือลาออก ทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ทำให้ภาระงานเพิ่มขึ้น หรือองค์ความรู้ที่เคยมีในบุคลากรที่เกษียณอายุราชการไป ไม่มีการสร้างหรือจัดเก็บองค์ความรู้ไว้เป็นระบบหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรอื่น ทำให้บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญ ขาดความรู้ความสามารถ และไม่สามารถทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและปัญหาสาธารณสุขของประเทศไทยได้ และยิ่งรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้นบุคลากรในหน่วยงานให้ความสำคัญหรือสนใจเข้าร่วมน้อยเนื่องจากขาดแรงจูงใจ

ดังนั้น ผู้วิจัยเป็นบุคลากรของสำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร จึงตระหนักและให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กระบวนการจัดการความรู้ กับองค์กรแห่งความเป็นเลิศ เพื่อพร้อมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของประเทศ ทำให้สามารถพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ รวมทั้งเพื่อการสนับสนุนกระบวนการคุ้มครองผู้บริโภคของประชาชน พัฒนาและสร้างเป็นฐานความรู้ที่เข้มแข็ง และขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมาย วิสัยทัศน์ขององค์กร นำไปสู่พาองค์กรสู่ความเป็นเลิศได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับองค์การแห่งความเป็นเลิศ พฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กระบวนการจัดการความรู้ของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กระบวนการจัดการความรู้ กับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง

การทบทวนวรรณกรรม

องค์การแห่งความเป็นเลิศ (High Performance Organization: HPO)

Blanchard (2007) ได้นิยามคำว่า HPO ไว้ดังนี้ “Enterprises that over time continue to produce outstanding results with the highest level of human satisfaction and commitment to success” การที่องค์กรจะเป็น HPO ได้นั้น องค์กรควรจะมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) การแบ่งปันข้อมูลและการเปิดกว้างในการติดต่อสื่อสาร (shared information and open communication) เป็นการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากร

ในองค์กร เป็นเครื่องมือสำคัญในการก่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างบุคลากรในองค์กร และเป็นไปในแนวทางเดียวกับเป้าหมายขององค์กร 2) วิสัยทัศน์อันทรงพลัง (compelling vision) การตั้งวิสัยทัศน์จะต้องเป็นวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ ในการสนับสนุนและมุ่งมั่นที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่ทุกคน มุ่งมั่นต่อการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร และเห็นถึงคุณค่าของตัวเองต่อองค์กร 3) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ongoing learning) จะต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีกระบวนการในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เน้นที่การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยผ่านการเรียนรู้การสร้างองค์ความรู้โดยมีกระบวนการในการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ทั่วทั้งองค์กร 4) การใส่ใจต่อลูกค้า (relentless focus on customer results) คือ การให้ความสำคัญต่อลูกค้าเป็นสำคัญทั้งการทำความเข้าใจต่อลูกค้า และการวัดผลลัพธ์ทางด้านลูกค้า โดยให้ความสำคัญต่อมาตรฐานของคุณภาพและบริการที่นำเสนอต่อลูกค้าหรือความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ 5) การสร้างพลังให้ระบบและโครงสร้าง (energizing systems and structures) คือ ระบบโครงสร้างและกระบวนการ วิธีปฏิบัติงาน จะมีความสอดคล้องและสนับสนุนต่อวิสัยทัศน์ ทิศทาง และกลยุทธ์ เป้าหมายขององค์กร ทำให้บุคลากรในองค์กรสามารถที่จะทำงานได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยส่งเสริมความสามารถในการรับมือกับปัญหา 6) การแบ่งปันอำนาจและการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น (shared power and high involvement) ในองค์กรที่เป็นเลิศนั้น อำนาจและการตัดสินใจของบุคลากรในระดับต่าง ๆ เมื่อบุคลากรมีความรู้สึกว่ามีคุณค่า บุคลากรก็จะสามารถทำงานอย่างมีคุณค่าเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร จะช่วยให้บุคลากรมีการตัดสินใจที่ดีขึ้นและสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเพื่อตอบสนองเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์กรได้อย่างเต็มกำลัง

พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (organizational citizenship behavior)

Organ (1988) คือ พฤติกรรมของบุคลากรที่เกิดขึ้นได้จากตัวของบุคลากรเอง ซึ่งองค์กรไม่ได้กำหนดไว้ให้ปฏิบัติ แต่เป็นพฤติกรรมที่บุคลากรเต็มใจปฏิบัติเพื่อองค์กรโดยพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่สนับสนุนหรือส่งผลต่อองค์กร โดยแบ่งออก 5 ด้าน ดังนี้ 1) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (altruism) คือ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสมัครใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน 2) พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น (courtesy) คือ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่นก่อนที่จะกระทำการสิ่งใดเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหากระทบกระทั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในภายหลัง 3) พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (sportsmanship) คือ พฤติกรรมบุคคลที่แสดงออกถึงการมีความอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบาก ความคับข้องใจ ความผิดหวัง ความเครียด ความไม่สบายใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติงาน 4) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (civic virtue) คือ พฤติกรรมของบุคคลที่มีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กร โดยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะช่วยเหลือและให้ความร่วมมือ เพื่อปรับปรุงพัฒนาองค์กร 5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) คือ พฤติกรรมของบุคคลที่มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ นโยบายขององค์กร มีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน

กระบวนการจัดการความรู้ (knowledge management process)

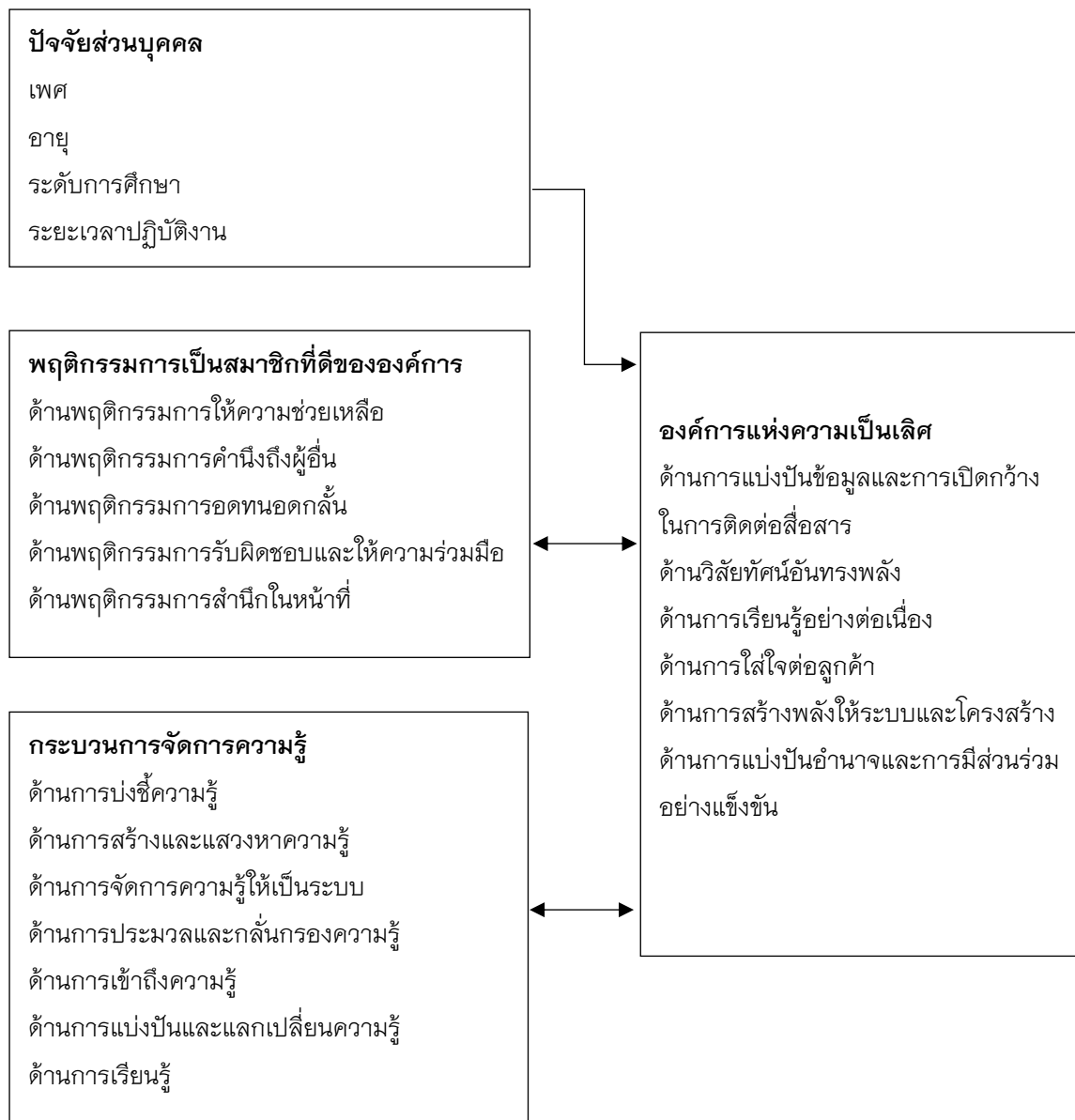
การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด โดยความรู้มี 2 ประเภท คือ 1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (tacit knowledge) 2) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย และความรู้ที่ชัดแจ้ง (explicit knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548) ได้จัดรูปแบบการจัดการความรู้ไว้ประกอบด้วย กระบวนการ

จัดการความรู้ 7 ขั้นตอนมีรายละเอียดต่อไปนี้ 1) การบ่งชี้ความรู้ เป็นการระบุเกี่ยวกับความรู้ที่องค์การจำเป็นต้องมี ต้องใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์การ 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษา ความรู้เดิมแยกความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้วออกไป การนำบุคลากรที่มี ความรู้และประสบการณ์มาแบ่งปันความรู้ 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ แบ่งชนิด ประเภท เช่น กฎ ระเบียบ ขั้นตอนการทำงานกำหนดวิธีการจัดเก็บเพื่อให้สืบค้น และนำไปใช้ได้สะดวก 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เป็นการกลั่นกรองความถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย ใช้งานได้ของความรู้ ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์ 5) การเข้าถึงความรู้เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้นเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้ จากการปฏิบัติงานมาแลกเปลี่ยนเคล็ดลับ เทคนิคการทำงาน เทคนิคการแก้ปัญหา มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ 7) การเรียนรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนหรือสืบค้นไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน แล้วเกิด ความรู้ใหม่นำมาเข้าระบบจัดเก็บหรือแบ่งปันแลกเปลี่ยน ก็จะได้องค์ความรู้ใหม่ให้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้เรื่อย ๆ

จากการศึกษารวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า องค์การแห่งความเป็นเลิศ ได้เลือก ประเด็นที่เหมาะสมมาศึกษาวิจัย ได้แก่ การแบ่งปันข้อมูลและการเปิดกว้างในการติดต่อสื่อสาร วิสัยทัศน์อันทรงพลัง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การใส่ใจต่อลูกค้า การสร้างพลังให้ระบบและโครงสร้าง และการแบ่งปันอำนาจและการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ตามแนวคิดของ (Blanchard, 2007) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ได้แก่ พฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการค้าแข้งถึงผู้อื่น พฤติกรรมการอดทนอดกลั้น พฤติกรรมการรับผิดชอบและให้ ความร่วมมือ พฤติกรรมการสำนึกในหน้าที่ ตามแนวคิดของ (Organ, 1988) กระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ การบ่งชี้ ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึง ความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ การเรียนรู้ ตามแนวทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) ซึ่งสามารถนำมาศึกษาหาความสัมพันธ์การเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศได้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการความรู้ กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษาบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ องค์การ ตามแนวคิดของ Organ (1988) กระบวนการจัดการความรู้ ตามแนวทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) และตัวแปรตาม คือ องค์การแห่งความเป็นเลิศตามแนวคิด Blanchard (2007) โดยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรในสำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขจำนวน 160 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน คำนวณขนาดของกลุ่ม โดยใช้สูตร Yamane (1970) ในการสุ่มตัวอย่างเพื่อเลือกตัวแทนสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็นเพื่อเก็บตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (questionnaire) โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบุคลากร ส่วนที่ 2 แบบวัดเกี่ยวกับองค์การแห่งความเป็นเลิศ ส่วนที่ 3

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ส่วนที่ 4 กระบวนการจัดการความรู้ โดยส่วนที่ 2-4 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ระดับ (rating scale) ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's scale) ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้ทำวิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ทำการพัฒนาจากแบบสอบถามต้นแบบ มาหาค่าความเที่ยงตรงเพื่อให้เนื้อหาในข้อคำถามของแบบสอบถามสามารถวัดได้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม โดยค่าดัชนีความสอดคล้องที่สามารถยอมรับได้อยู่ที่ .50 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าแบบวัด มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67-1.00 จากนั้นทำการทดลอง try-out กับเจ้าหน้าที่จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้แต่ละฉบับมาวิเคราะห์รายข้อ (item analysis) ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้อยู่ที่ .2 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .216 – .818 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการคำนวณหาค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ cronbach (cronbach's alpha coefficient) โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมากกว่า .7 ขึ้นไป (รัตนาศิริพานิช, 2533) ผลการตรวจสอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .903-.927

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตัวเอง ให้กับบุคลากรสำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่เริ่มส่งแบบสอบถามจนถึงเก็บแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) การวิเคราะห์ระดับการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กระบวนการจัดการความรู้ ของบุคลากรในหน่วยงาน กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation-S.D.) การหาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ โดยทำการทดสอบค่าที (independent t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของข้อมูล 2 กลุ่ม และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูล ที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป การวิเคราะห์สำหรับหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กระบวนการจัดการความรู้กับองค์กรแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง สถิติที่ใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กระบวนการจัดการความรู้กับองค์กรแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษาบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 1-5 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

2. การวิเคราะห์องค์กรแห่งความเป็นเลิศ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และกระบวนการจัดการความรู้ โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ แสดงดังตาราง 1-3

ตาราง 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนองค์การแห่งความเป็นเลิศ

องค์การแห่งความเป็นเลิศ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านการแบ่งปันข้อมูลและการเปิดกว้างในการติดต่อสื่อสาร	4.27	.66	สูง
ด้านวิสัยทัศน์อันทรงพลัง	4.07	.80	สูง
ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.22	.70	สูง
ด้านการใส่ใจต่อลูกค้า	4.55	.58	สูงมาก
ด้านการสร้างพลังให้ระบบและโครงสร้าง	4.21	.74	สูง
ด้านการแบ่งปันอำนาจและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง	4.01	.73	สูง
โดยรวม	4.22	.60	สูง

จากตาราง 1 พบว่า บุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง มีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านขององค์การแห่งความเป็นเลิศทั้ง 6 ด้าน พบว่าด้านการใส่ใจต่อลูกค้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูงมาก และที่เหลืออยู่ในระบบสูงทุกด้าน คือ ด้านการแบ่งปันข้อมูลและการเปิดกว้างในการติดต่อสื่อสาร ด้านการสร้างพลังให้ระบบและโครงสร้าง ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านวิสัยทัศน์อันทรงพลัง และด้านการแบ่งปันอำนาจและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ	4.31	.60	สูง
ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น	4.40	.48	สูง
ด้านพฤติกรรมการอดทนอดกลั้น	4.18	.57	สูง
ด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	4.28	.60	สูง
ด้านพฤติกรรมการสำนึกในหน้าที่	4.52	.57	สูงมาก
โดยรวม	4.34	.43	สูง

จากตาราง 2 พบว่า บุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง มีความคิดเห็นต่อระดับการเป็นพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทั้ง 5 ด้าน พบว่าด้านพฤติกรรมการสำนึกในหน้าที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูงมาก และที่เหลืออยู่ในระบบสูงทุกด้าน คือ ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่นมี ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ ด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมการอดทนอดกลั้น

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านการบ่งชี้ความรู้	4.28	.63	สูง
ด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้	4.19	.60	สูง

ตาราง 3 (ต่อ)

กระบวนการจัดการความรู้	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ	4.17	.64	สูง
ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้	4.30	.55	สูง
ด้านการเข้าถึงความรู้	3.96	.76	สูง
ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้	4.04	.75	สูง
ด้านการเรียนรู้	4.24	.61	สูง
โดยรวม	4.17	.54	สูง

จากตาราง 3 พบว่า บุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง มีความคิดเห็นต่อระดับกระบวนการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทั้ง 7 ด้าน พบว่า ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และด้านการเข้าถึงความรู้

3. ผลการวิเคราะห์บุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่งที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาในภาพรวมมีการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามอายุ และระยะเวลาปฏิบัติงานในภาพรวมมีการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศ ไม่มีความแตกต่างกัน

4. พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของการ มีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ ของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จะใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ (pearson's product moment correlation coefficient) ดังแสดงตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของการกับองค์การแห่งความเป็นเลิศ

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ	มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ
ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ	.423*
ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น	.430*
ด้านพฤติกรรมการอดทนอดกลั้น	.546*
ด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	.585*
ด้านพฤติกรรมการสำนึกในหน้าที่	.538*
โดยรวม	.671*

*p < .05

จากตาราง 4 พบว่า องค์การแห่งความเป็นเลิศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .671 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับองค์การแห่งความเป็นเลิศ ด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งความเป็นเลิศมากที่สุด รองลงมาคือด้านพฤติกรรมการอดทนอดกลั้น ด้านพฤติกรรมการสำนึกในหน้าที่ ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น และด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .585, .546, .538, .430 และ .423 ตามลำดับ

5. กระบวนการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ ของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่งโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จะใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ pearson (pearson's product moment correlation coefficient) ดังแสดงตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการความรู้กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ

กระบวนการจัดการความรู้	มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ
ด้านการบ่งชี้ความรู้	.662*
ด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้	.611*
ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ	.642*
ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้	.611*
ด้านการเข้าถึงความรู้	.631*
ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้	.645*
ด้านการเรียนรู้	.686*
โดยรวม	.763*

*p < .05

จากตาราง 5 พบว่า องค์การแห่งความเป็นเลิศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกระบวนการจัดการความรู้ของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .763 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของกระบวนการจัดการความรู้กับองค์การแห่งความเป็นเลิศ ด้านการเรียนรู้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .686, .662, .645, .642, .631, .611 และ .611 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับองค์การแห่งความเป็นเลิศ กระบวนการจัดการความรู้ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง พบว่าบุคลากรในหน่วยงานสังกัด

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 120 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยของการเห็น
ความเป็นเลิศโดยรวมอยู่ในระดับสูงมีค่าเท่ากับ 4.22 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวมอยู่ใน
ระดับสูง มีค่า 4.34 และระดับค่าเฉลี่ยของกระบวนการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่า 4.17

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่ง
หนึ่งที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีการเป็นองค์กรแห่งความเป็น
เลิศแตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล

ด้านเพศระหว่างเพศชายกับเพศหญิงที่แตกต่างกัน มีการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศแตกต่างกัน ทั้งนี้
สามารถอธิบายได้ว่าโดยภาพรวมเพศที่แตกต่างกัน บุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง
ส่งผลให้เกิดการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศที่แตกต่างกัน เนื่องจากบุคลากรในหน่วยงานส่วนมากเป็นผู้หญิง และ
ผู้หญิงจะได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้าห้องปฏิบัติการ หรือหัวหน้ากลุ่มงานทำให้ได้รับโอกาสในการติดต่อสื่อสาร และมีการ
สื่อสารวิสัยทัศน์ให้คนในองค์กร ร่วมออกแบบโครงสร้างขององค์กร ทำให้ต้องมีการเรียนรู้และเพิ่มทักษะอยู่เสมอ
และพัฒนาตัวเองได้อย่างมีศักยภาพและพาองค์กรประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรพลสิทธิ์
ยอดมาลี (2562) ศึกษาเรื่องการเป็นองค์กรสมัยใหม่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า
ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรสมัยใหม่ ด้านการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงขององค์กร
บริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

ด้านอายุที่แตกต่างกัน มีการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าอายุที่
แตกต่างกันของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่งส่งผลให้เกิดองค์การแห่งความเป็น
เลิศไม่แตกต่างกัน เนื่องจากบุคลากรที่อายุแตกต่างกันนั้นทุกคนมองการทำงานและหน้าที่ของตนเองสำคัญและมอง
เป้าหมายร่วมกันทำให้เกิดการเป็นองค์กรให้ความเป็นเลิศได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ จันทะนันท์ และ
คณะ (2564) ศึกษาปัจจัยจูงใจ และปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อสมรรถนะพนักงานของบริษัทผลิตภัณฑ์ตรา
เพชรจำกัด (มหาชน) พบว่า พนักงานที่มีอายุ แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะไม่แตกต่างกัน

ด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศแตกต่างกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า
ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง ส่งผลให้เกิด
องค์การแห่งความเป็นเลิศแตกต่างกัน เนื่องจากในหน่วยงานมีบุคลากรที่มีระดับการศึกษาที่หลากหลาย ตั้งแต่ต่ำกว่า
ปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก และบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นบุคลากรที่ทำงานอยู่ในส่วนของ
งานธุรการหรือพนักงานประจำห้องทดลองซึ่งบุคลากรกลุ่มนี้จะทำงานสายสนับสนุน ไม่มีโอกาสในการมีส่วนร่วมใน
การกำหนดทิศทางขององค์กร ซึ่งจะต่างกับบุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอกซึ่งเป็นกลุ่มบุคลากรที่มี
ความสามารถจะได้รับมอบหมายงานที่ยาก และท้าทายมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุลาลักษณ์ ชาวผ่อง
(2563) ศึกษาเรื่องการบริหารคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง พบว่า ระดับ
การศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของคณะวิจิตรศิลป์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยรวมแตกต่างกัน

ด้านระยะเวลาปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้
สามารถอธิบายได้ว่า โดยภาพรวมระยะเวลาปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
แห่งหนึ่ง ส่งผลให้เกิดองค์การแห่งความเป็นเลิศไม่แตกต่างกัน เนื่องจากบุคลากรในหน่วยงานที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน
แตกต่างกัน แต่ทุกคนมองเป้าหมายขององค์กรเหมือน ๆ กัน ตระหนักและให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ ภารกิจ
หลักของงานตัวเองเพื่อพาองค์กรบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

แสงระวี แซ่ตัน (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะข้าราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่าข้าราชการที่มีอายุราชการแตกต่างกัน มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการความรู้กับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่งในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .671 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .43

ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง เนื่องจากบุคลากรในหน่วยงาน รู้หน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพพอองค์การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาเรศ ทิพย์สุนา (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งความเป็นเลิศของพนักงานสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น) พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งความเป็นเลิศค่อนข้างสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมโภช ศรีวิจิตรวรกุล (2561) ศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาขององค์การเชิงบวกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลากรสู่องค์การแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษาบริษัทในเขตนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความสัมพันธ์ระดับสูงระหว่างพฤติกรรมองค์การกับองค์การแห่งความเป็นเลิศ

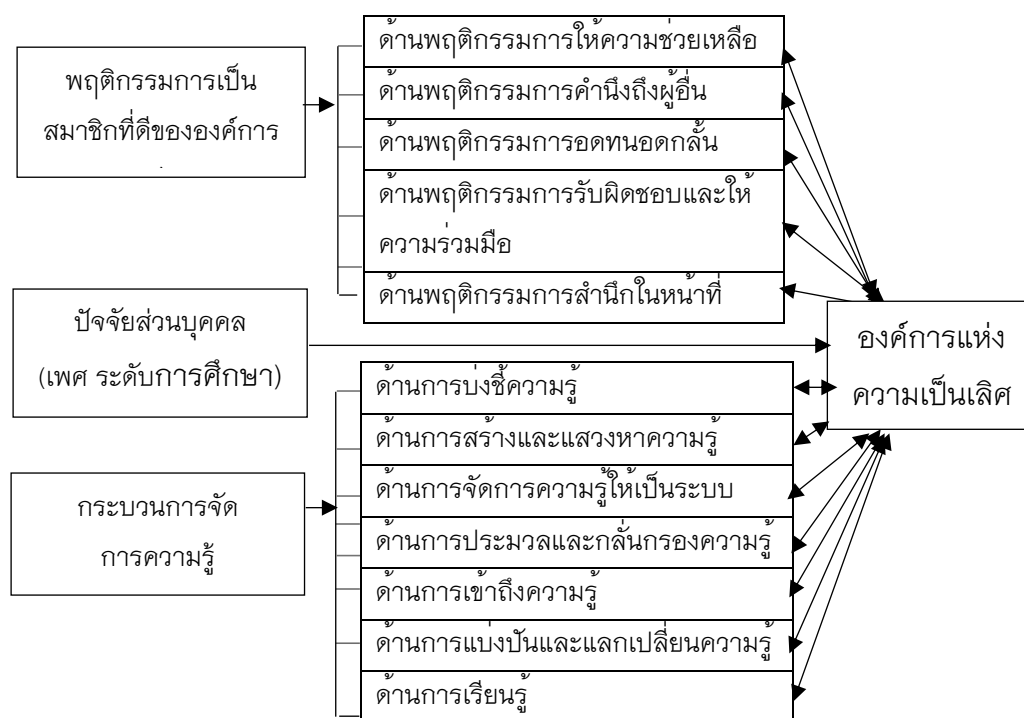
กระบวนการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่งในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .763 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54

ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า โดยภาพรวมกระบวนการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง เนื่องจากหน่วยงานมีการจัดการความรู้ อย่างสม่ำเสมอ มีการเผยแพร่และแชร์ข้อมูลที่สำคัญสำหรับบุคลากรให้บุคลากรมีส่วนร่วม และมีการจัดการความรู้ขององค์การให้เป็นระบบให้บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีการวางแผนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ พัดเกาะ (2562) ศึกษาการบริหารองค์การสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของกองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า การจัดการความรู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเชิงบวกกับระดับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี ภูมิศรีแก้ว และธนวิทย์ บุตรอุดม (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของเทศบาลนครอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของเทศบาลนครอุดรธานี

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง โดยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน ได้แก่ เพศ และ ระดับการศึกษา มีการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศแตกต่างกัน ส่วนด้าน อายุ และ ระยะเวลาปฏิบัติงานมีการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมการเป็นสมาชิก

ที่ดีขององค์การมีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้าน และกระบวนการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งความเป็นเลิศทั้ง 7 ด้าน ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กระบวนการจัดการความรู้กับองค์การแห่งความเป็นเลิศของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ควรพัฒนาองค์การแห่งความเป็นเลิศ ด้านการแบ่งปันอำนาจและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยควรมีนโยบายการกระจายอำนาจหรือให้บุคลากรในองค์การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่ก็อยู่ภายใต้หลักการการแบ่งปันอำนาจ วินิจฉัย และการบริหารลงไปยังกลุ่มงาน ในการแบ่งอำนาจต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรยากาศของการทำงาน และก่อนประโยชน์ต่อองค์การ การแบ่งปันอำนาจต้องเป็นไปโดยมีเป้าหมายชัดเจนที่สามารถประเมินได้ มีการเตรียมขั้นตอนให้เป็นระบบเพียงพอ ก่อน จะช่วยพัฒนาบรรยากาศการทำงานของบุคลากรให้มีความกระตือรือร้นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศได้ และด้านวิสัยทัศน์อันทรงพลัง โดยควรมีนโยบายในการสร้างวิสัยทัศน์ขององค์การร่วมกันกับบุคลากรในองค์การด้วย มิใช่จะทำเพียงแค่ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มงานเพียงเท่านั้นเพราะหากบุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ ก็จะทำให้มองเห็นเป้าหมายร่วมกันทั้งองค์การ อีกทั้งยังสามารถรู้ปัญหา สิ่งแวดล้อม หรือบรรยากาศในที่ทำงานจริง การสร้าง หรือสื่อวิสัยทัศน์ออกไปก็จะทำให้ทุกคนมุ่งมั่น ท่วมเท เพื่อพาองค์การบรรลุเป้าหมายได้

1.2 หน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ควรส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ด้านพฤติกรรมอดทนอดกลั้น โดยผู้บริหารควรมีการรับฟังปัญหาของบุคลากรในหน่วยงาน มีการสาเหตุหรือ

ปัญหาว่าบุคลากรมีความคับข้องใจ ความผิดหวัง ความเครียด ความไม่สะดวกสบาย หรือความกดดันต่าง ๆ จากการทำงานเพื่อหาสาเหตุร่วมกัน จะได้หาแนวทางแก้ปัญหา และทำให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์การ และด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ โดยผู้บริหารสามารถสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะความสัมพันธ์ที่ดีเป็นสิ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานในองค์กรราบรื่น มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ร่วมกัน เปิดพื้นที่ให้บุคลากรทำความรู้จักกัน เมื่อบุคลากรรู้จักกันก็จะทำให้อยากมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การ กล้าช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกัน เพื่อปรับปรุงพัฒนาองค์การ สร้างแบบอย่างค่านิยมองค์การให้เกิดพฤติกรรมทางบวกที่จะส่งผลดีต่อองค์การ

1.3 หน่วยงานสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ควรส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ทันสถานการณ์ต่าง ๆ หรือหัวหน้ากลุ่มงานมีการกระจายความรู้ที่เข้ามาให้กับบุคลากรในฝ่ายได้รู้ แม้เขาเหล่านั้นไม่มีโอกาสไปรับความรู้โดยตรง มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว และถูกต้อง เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนในองค์การเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยบุคลากรในองค์การมีการนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาแลกเปลี่ยนเคล็ดลับ เทคนิคการทำงาน เทคนิคการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงาน อาจจัดทำเป็น เอกสารฐานความรู้ เทคโนโลยี หรือจัดทำเป็นระบบทีมข้ามกลุ่มงานเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เมื่อทุกคนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วนั้นสิ่งที่ตามมา คือผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ในการทำ การวิจัยในครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การสังเกต การพูดคุย การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่หนักแน่น เปิดกว้าง ตรงกับความเป็นจริงยิ่งขึ้น และได้ข้อมูลเชิงลึกในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการเป็น องค์การแห่งความเป็นเลิศได้ และควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ต่อการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศ หน่วยงานอื่น ในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ด้วยซึ่งเป็นหน่วยงานเดียวกันแต่ต่างพื้นที่การทำงาน เพื่อความสมบูรณ์ และน่าเชื่อถือ ในการนำผลการศึกษาที่ได้นำมาปรับปรุงการสร้างองค์การแห่งความเป็นเลิศให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นสามารถนำไปอ้างอิง ในทางวิชาการ และทางปฏิบัติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาเรศ ทิพย์สุนา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ องค์การและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งความเป็นเลิศของพนักงานสมาคมส่งเสริม เทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). *วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง* <https://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/1689.ru>.
- ทัศนีย์ จันทะนันท์, สิทธิชัย แจ่มปิ่นรัก, มีนา อารีรัตน์ พุ่มชู และภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล. (2564). ปัจจัยจูงใจ และ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อสมรรถนะพนักงานของบริษัท ผลิตภัณฑ์ตราเพชร จำกัด (มหาชน). *วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 2(1), 55-66.
- เทียนชัย อร่ามหยก. (2564). รูปแบบการบริหารองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ สำหรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเครือ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ*, 6(1), 86-99.
- รัตนา ศิริพานิช. (2533). *หลักการสร้างแบบสอวัดทางจิตวิทยาและทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทยการพิมพ์.

- วารุณี ภูมิศรีแก้ว และธนวิทย์ บุตรอุดม. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของเทศบาลนครอุดรธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์*. 9(1), 25-36.
- สมโภช ศรีวิจิตรวรกุล. (2561). ปัจจัยทางจิตวิทยาองค์การเชิงบวกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลากรสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษาบริษัทในเขตนิคมอุตสาหกรรมมฤตสาหกรรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. รายงานวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สรรพสิทธิ์ ยอดมาลี. (2562). การเป็นองค์การสมัยใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). *คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สุลาลักษณ์ ขาวผ่อง. (2563). การบริหารคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวลักษณ์ พัดเกาะ. (2562). การบริหารองค์การสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของกองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แสงระวี แซ่ตัน. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะข้าราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะปี. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เอกกนก พนาดำรง. (2559). มุ่งสู่...องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ด้วย KM. *เวบบันท์กสิกราช*, 9(2), 90-92.
- Blanchard, K. (2007). *Leading at a High-Level: Blanchard on Leadership and Creating High Performing*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Organ, D. W. (1988). *Organizational Citizenship Behavior: The Good Soldier Syndrome*. Massachusetts: Lexington Books.
- Yamane, T. (1970). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Tokyo: John Weather Hill.

**รูปแบบธุรกิจ พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์
เซรั่มบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดจากสาธิตกลางสาธิตเชิงพาณิชย์**

**Business models, consumer behavior and factors influencing purchasing
decisions for commercialization of lansium domesticum extract facial
serum products**

ศรีไพร สกุลพันธ์^{1*}, สีนินาถ วิกรมประสิทธิ์², ปิยวรรณ ปาลาศ³

Sriprai Sakunphun^{1*}, Sineenat Wikromprasit², Piyawan Palas³

¹สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

²สาขาวิชาการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

³สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร สังกัดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

^{1*}Business Computer Major, Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University

²Modern Management Major, Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University

³Food Science and Technology Major, Faculty of Agriculture, Uttaradit Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: sriprai.sak@uru.ac.th^{1*}, sineenat.wik@uru.ac.th², piyawan.pal@uru.ac.th³

Received: June 26, 2024

Revised: August 21, 2024

Accepted: August 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบธุรกิจและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารสกัดจากสาธิตเชิงพาณิชย์เพื่อผลิตผลิตภัณฑ์เซรั่มบำรุงผิวหน้า และ 2) พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เซรั่มบำรุงผิวหน้า โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างและผู้ประกอบการ 20 ราย และใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อสารสกัดจากสาธิตของผู้ประกอบการ ได้แก่ การมีใบรับรองคุณภาพ คุณสมบัติของสารสกัด กรรมวิธีการสกัด และราคา รูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมประกอบด้วย การจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน โมเดลวิสาหกิจเพื่อสังคม และการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์ ด้านพฤติกรรมผู้บริโภค พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41-50 ปี นิยมใช้เซรั่มแบบครีม วันละ 2 ครั้ง โดยมีส่วนผสมของวิตามินต่าง ๆ เพื่อให้ความชุ่มชื้นแก่ผิว และลดจุดด่างดำ ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์

เซรั่มบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดกลางสาตเชิงพาณิชย์ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ไม่ก่อให้เกิดการแพ้หรือระคายเคือง อยู่ในระดับมากที่สุด ราคาและปริมาณ อยู่ในระดับมาก และด้านช่องทางการจำหน่ายซื้อขายและสะดวก อยู่ในระดับมาก ด้านส่งเสริมการตลาด การลดราคาหรือโปรโมชั่น ณ จุดจำหน่ายอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การตัดสินใจซื้อ, ผลิตภัณฑ์เซรั่มบำรุงผิว, พฤติกรรมผู้บริโภค, รูปแบบธุรกิจ, สารสกัดกลางสาต

Abstract

The objectives of this research were to study 1) business model and influence factors on purchasing Lansium domesticum extract for facial serum products and 2) consumer behavior and influence factors on purchasing Lansium domesticum extract facial serum products. The researcher conducted mixed-method research including interviewing 20 community enterprises and entrepreneur, and administering a questionnaire survey to 400 participants. The findings revealed that key factors in entrepreneurs' decision to purchase Lansium domesticum extract included quality certification, extract properties, extraction methods, and price. Suitable business models comprised community business groups, social enterprise models, and cooperative management structures. Regarding consumer behavior, most respondents were female, aged 41–50 years, who preferred using cream-type serums twice a day, containing various vitamins for skin hydration and dark spot reduction. People decided to buy commercial facial serums with Lansium domesticum extract based on three main factors: product qualities that did not cause allergic reactions or skin irritation were the most important; price and quantity were also very important; and approachable distribution channels were also important. Promotions and discounts were also considered significant factors.

Keywords: purchase decision, skin care serum product, consumer behavior, business model, lansium domesticum extract

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางทั่วโลกกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว คาดการณ์ว่ามูลค่าตลาดเครื่องสำอางทั่วโลกจะแตะระดับ 3.64 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 12.38 ล้านล้านบาทภายในปี 2573 เติบโตเฉลี่ยปีละ 4.2% เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ประมาณ 1.4 เท่า สอดคล้องกับตลาดเครื่องสำอางในประเทศไทยที่มีโอกาสเติบโตตามกระแสโลก โดยคาดว่าจะมีมูลค่ากว่า 3.23 แสนล้านบาทในปี 2573 เติบโตเฉลี่ยปีละ 5.0% (ปี 2565–2573) เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ประมาณ 1.5 เท่า อย่างไรก็ตาม โครงสร้างตลาดเครื่องสำอางไทยยังพึ่งพาการผลิตในประเทศเป็นหลัก คิดเป็น 85% ของมูลค่าตลาด นำเข้าเพียง 15% เท่านั้น และเครื่องสำอางส่วนใหญ่จำหน่ายในประเทศ คิดเป็น 72% และส่งออกเพียง 28% ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวเป็นกลุ่มที่มีมูลค่าตลาดสูงที่สุด คิดเป็นสัดส่วนกว่า 41% ของมูลค่าตลาดเครื่องสำอางในประเทศ (THAIPUBLICA, 2566) นอกจากนี้ในปี 2564 HKTDC Research ผลสำรวจพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภคชาวไทยพบว่าผู้บริโภคชาวไทย 81% มีแผนการใช้จ่ายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ดูแลผิวและเครื่องสำอาง และต้องการเห็นผลิตภัณฑ์ความงามแบบใหม่ตลอดเวลาโดยผู้บริโภค 41% วางแผนจะใช้จ่ายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ดูแลผิวและเครื่องสำอางมากขึ้น (THAIPUBLICA, 2566)

จากแนวโน้มดังกล่าว ประกอบกับเทรนด์เครื่องสำอางที่มาจากธรรมชาติตามกระแสเทรนด์รักษ์โลก และความต้องการของผู้บริโภคในยุคหลังโควิด-19 ที่เน้นส่วนผสมจากธรรมชาติ ปลอดภัย และปราศจากสารเคมีที่เป็น

อันตรายต่อผิวและสุขภาพ (non-toxic beauty) และกระบวนการผลิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมจากสารสกัดจากสาหร่ายเพื่อการค้าเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีผลการวิจัยที่แสดงถึงประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสาหร่าย (langsana) ที่พัฒนามาจากสารสกัดเปลือกกลางสาหร่าย ซึ่งเป็นวัสดุที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิตเนื้อน้ำสาหร่ายแช่แข็งของเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ฟิจิเอสซูตริตตี โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์สารสกัดจากเปลือกกลางสาหร่าย ได้มีการทดสอบในอาสาสมัครที่มีผิวหน้าปกติ ไม่มีความหมองคล้ำ และไม่มีอาการแพ้เครื่องสำอางเป็นระยะเวลา 28 วัน พบว่าการทดสอบหลังใช้ผลิตภัณฑ์ทำให้ผิวกระจ่างใส และอาสาสมัครยังมีความพึงพอใจโดยรวมด้านกลิ่น สีเนื้อสัมผัส ไม่เหนียวเหนอะหนะ เนื้อบางเบา และซึมเร็ว และมีความพึงพอใจกับประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์และมีความสนใจจะซื้อผลิตภัณฑ์ รวมถึงการแนะนำต่อให้เพื่อน (ปิยวรรณ ปาลาส, 2563) จากข้อมูลการเติบโตของตลาดเครื่องสำอางในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบธุรกิจ พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดจากสาหร่ายเชิงพาณิชย์ เนื่องจากยังมีช่องว่างในการพัฒนาเครื่องสำอางที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัย และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ การศึกษานี้มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายตลาดระดับล่างและกลาง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ฟิจิเอสซูตริตตีมีรายได้เพิ่มขึ้น และกระจายสู่ชุมชนผ่านการผลิตสินค้าคุณภาพดีสำหรับการบริโภคในท้องถิ่น ทั้งนี้ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นควรมุ่งเน้นการกระจายสู่เกษตรกรผู้ปลูกและการอนุรักษ์สาหร่าย และริเริ่มแนวคิดการผลิตที่มีคุณภาพควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และรูปแบบธุรกิจที่ชุมชนต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบธุรกิจและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารสกัดจากสาหร่ายเพื่อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดจากสาหร่ายเชิงพาณิชย์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดวิสาหกิจชุมชน (community enterprise) เป็นธุรกิจที่ดำเนินการโดยชุมชนเพื่อสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2548) วิสาหกิจชุมชนสามารถนำแนวคิดรูปแบบธุรกิจมาใช้ในการวิเคราะห์และออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดผลิตภัณฑ์หรือบริการ การระบุกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ช่องทางการจัดจำหน่าย ความสัมพันธ์กับลูกค้า แหล่งรายได้ ทรัพยากรที่จำเป็น กิจกรรมหลัก พันธมิตรทางธุรกิจ และโครงสร้างต้นทุน เพื่อให้สามารถสร้างมูลค่า ส่งมอบมูลค่า และรักษามูลค่าได้อย่างยั่งยืน เมื่อวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จและมีความพร้อมมากขึ้น อาจพัฒนาไปสู่การเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม (social enterprise) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีเป้าหมายทางสังคมเป็นหลัก โดยการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างรายได้และนำผลกำไรไปใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561) การพัฒนาเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมยังคงต้องใช้แนวคิดรูปแบบธุรกิจในการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับวิสาหกิจชุมชน แต่จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาสังคมเป็นเป้าหมายหลัก

แนวคิดรูปแบบธุรกิจ (business model) เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงวิธีการที่องค์กรสร้างมูลค่า ส่งมอบมูลค่า และรักษามูลค่านั้นไว้ (Osterwalder & Pigneur, 2010) เรียกว่า business model canvas ประกอบด้วย องค์ประกอบ

หลัก 9 ประการ ได้แก่ 1) กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย 2) คุณค่าที่เสนอให้ลูกค้า 3) ช่องทางในการส่งมอบคุณค่า 4) ความสัมพันธ์กับลูกค้า 5) กระแสรายรับ 6) ทรัพยากรหลัก 7) กิจกรรมหลัก 8) หุ่นส่วนหลัก และ 9) โครงสร้างต้นทุน โดยแนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนและการพัฒนาไปสู่วิสาหกิจเพื่อสังคม

แนวคิด ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค โดยพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มเลือกซื้อ ใช้ และจัดการหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ บริการ ความคิด หรือประสบการณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนา (Solomon, 2017; Hoyer et al., 2013) นอกจากนี้ ยังรวมถึงการศึกษากระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การจัดซื้อ การใช้ และการจัดการหลังการใช้สินค้าและบริการ (Hawkins & Mothersbaugh, 2010)

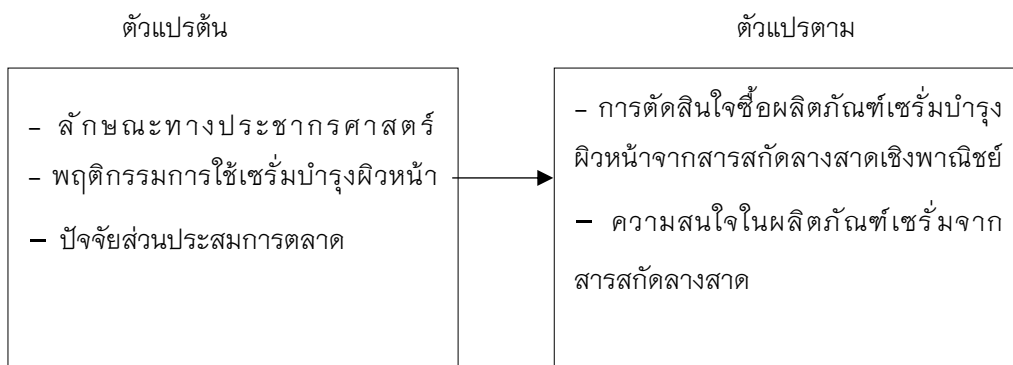
Schiffman & Kanuk (2007) อธิบายว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลในการประเมิน การซื้อ การใช้ และการจัดการหลังการใช้สินค้าและบริการต่าง ๆ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางวัฒนธรรม วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี 2) ปัจจัยทางสังคม กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว บทบาทและสถานะ 3) ปัจจัยส่วนบุคคล อายุ วงจรชีวิต ครอบครัว อาชีพ รายได้ รูปแบบการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพและแนวคิดของตน 4) ปัจจัยทางจิตวิทยา การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อและทัศนคติ (Kotler & Armstrong, 2018)

แนวคิด ทฤษฎีส่วนผสมทางการตลาด (marketing mix) ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้มีการปรับเปลี่ยนไปจากแนวคิดดั้งเดิมเพื่อรองรับความท้าทายใหม่ ๆ นักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอแนวคิด ส่วนผสมการตลาดในรูปแบบใหม่ ดังนี้ (Kotler et al., 2019) นำเสนอ “ส่วนผสมการตลาดสมัยใหม่” ประกอบด้วย 4C's ได้แก่ co-creation, currency, communal activation และ conversation นอกจากนี้ (Bradley et al., 2022) ยังได้นำเสนอ “ส่วนผสมการตลาดเพื่อความยั่งยืน” หรือ sustainable marketing mix ประกอบด้วย product, price, place, promotion, personnel, process, physical evidence, policies และpartnerships เน้นการบูรณาการประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลให้เข้ากับการดำเนินงานทางการตลาด แนวคิดเหล่านี้มีความสอดคล้องกับหลักการของวิสาหกิจเพื่อสังคม (social enterprise) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าทางสังคมควบคู่ไปกับการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Defourny & Nyssens, 2010)

แนวคิดการตัดสินใจซื้อ Kotler & Armstrong (2018) ได้นำเสนอกระบวนการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้ปัญหา 2) การค้นหาข้อมูล 3) การประเมินทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ และ 5) พฤติกรรมหลังการซื้อ แนวคิดนี้ให้ภาพรวมที่ครอบคลุมและเข้าใจง่าย เหมาะสำหรับการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจซื้อในภาพกว้าง ในขณะที่ (Schiffman & Wisenblit, 2019) ได้พัฒนาโมเดลการตัดสินใจของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางจิตวิทยามากขึ้น โดยแบ่งกระบวนการเป็นสามส่วนหลัก คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ แนวคิดนี้ช่วยให้เข้าใจถึงอิทธิพลของปัจจัยภายในจิตใจของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Solomon, 2017) นำเสนอมุมมองที่แตกต่างออกไป โดยเน้นความสำคัญของปัจจัยภายนอก เช่น วัฒนธรรม และสังคม ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค แนวคิดนี้ช่วยให้ตระหนักถึงบริบทแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมหรือวัฒนธรรม (Loudon & Della Bitta, 1993) ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อออกเป็นสามกลุ่มหลัก ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสังคม ทำให้สามารถวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจซื้อได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น และ Engel et al. (1995) ได้พัฒนาโมเดล EKB ซึ่งอธิบายกระบวนการตัดสินใจซื้อเป็นขั้นตอน เริ่มจากการรับรู้ปัญหาไปจนถึงการประเมินผลหลังการซื้อ โมเดลนี้มีความละเอียดและครอบคลุม โดยเน้นความสำคัญของการประมวลผลข้อมูลของผู้บริโภคในแต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ได้แก่ 1) คุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ (Azhani et al., 2022; Park & Lee, 2014; Kim et al., 2023) 2) ราคาและภาพลักษณ์ตราสินค้า (Azhani et al., 2022; Kim et al., 2023) และ 3) การรับรู้คุณค่าสินค้า ความไว้วางใจ และความผูกพันกับตราสินค้า (Loureiro et al., 2021) ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อเครื่องสำอาง ความชอบที่ได้รับอิทธิพลจากอายุ เพศ และความถี่ของการซื้อ (RajyaLakshmi, 2023) และผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในช่วงระยะเวลาการขายที่ลดราคาและให้ความสำคัญกับเครื่องสำอางธรรมชาติ และมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เมื่อซื้อเครื่องสำอาง (Ko et al., 2022) โดยพฤติกรรมผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าจากธรรมชาติ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจด้านความรู้สึกรู้สึกจากการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นด้านสิ่งแวดล้อม (Hoang Cuu Long et al., 2024) 2) ความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนำไปสู่ความรู้สึกรับผิดชอบในการใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ (Hoang Cuu Long et al., 2024) โดยมีแนวทางการส่งเสริมการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าจากธรรมชาติ ประกอบด้วย การสร้างความพึงพอใจด้านความรู้สึกรู้สึกให้แก่ผู้บริโภค (Hoang Cuu Long et al., 2024) และการให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นความเชื่อมั่นและบรรทัดฐานจริยธรรมในการรักษาสิ่งแวดล้อม (Hoang Cuu Long et al., 2024) งานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านคุณภาพ ความปลอดภัย ราคา และภาพลักษณ์ตราสินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ความรู้สึกและความเชื่อมั่นด้านสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นความตั้งใจซื้อ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย ผู้ประกอบการ 20 ราย ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 9 ราย จดทะเบียนพาณิชย์ประเภทบุคคลธรรมดา 1 ราย จดทะเบียนบริษัท จำกัด 10 ราย และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวนเกษตรอินทรีย์พีจีเอสอุตรดิตถ์ 10 ราย ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง และวิธีการสโนว์บอล

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์เซรั่มบำรุงผิวหน้า ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน (Roscoe, 1975) ดังนั้นจึงใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ .05 ระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie & Morgan, 1970) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ได้แก่ ส่วนที่ 1 ลักษณะการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจซื้อข่าวสารสกัดจากกลางสาด และสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวนเกษตรอินทรีย์พีจีเอสสุตรดิตถ์ ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (focus group) และแบบสอบถามเพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายเครื่องสำอางประเภทสารสกัดจากธรรมชาติ ทางโทรศัพท์เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพนำข้อมูลจากการศึกษาดูงานและประชุมกลุ่มย่อย นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content Analysis) และสรุป สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมทางสถิติเพื่อหาความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) เพื่ออธิบายความคิดเห็น และนำมาแปลความหมายระดับคะแนนความคิดเห็น ตามคะแนนเฉลี่ย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นในการตัดสินใจซื้อมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นในการตัดสินใจซื้อมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นในการตัดสินใจซื้อปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นในการตัดสินใจซื้อน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นในการตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบธุรกิจและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารสกัดจากกลางสาดเพื่อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารสกัดจากกลางสาดเพื่อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า พบว่าส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กที่มีบุคลากร 5-25 คน และมีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 5 แสนบาทขึ้นไป โดยจำหน่ายสินค้ากลุ่มเครื่องสำอางมากกว่า 10 ชนิด ผู้ประกอบการนิยมใช้สมุนไพรท้องถิ่นเป็นส่วนผสมหลักและผลิตสารสกัดเอง เพื่อควบคุมการผลิตและจำหน่าย แม้บางรายสั่งซื้อสารสกัดจากต่างประเทศและจ้างโรงงานพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์ ปกติใช้สารสกัดจากวัตถุดิบท้องถิ่น ประมาณ 100 กิโลกรัมต่อปี แต่ในช่วงโควิด-19 ทำให้ปริมาณการใช้ลดลงครึ่งหนึ่ง ด้านการจ้างงาน มักเป็นไปตามรอบการผลิต และหากมีการจ้างผลิตจะคิดค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 4P's สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (product) พบว่าปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อคือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และกระบวนการผลิต โดยสารสกัดธรรมชาติต้องมีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คุณสมบัติผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ความแปลกใหม่และความแตกต่าง การใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น สร้างเอกลักษณ์ชุมชน การทำวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง กระบวนการสกัดแบบธรรมชาติ 100% และการใช้เทคนิค นวัตกรรมเพื่อสร้างจุดขาย

การจัดการวัตถุดิบเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากกลางสาตเป็นพืชตามฤดูกาลที่ออกผลปีละครั้ง จึงจำเป็นต้องมีแผนรองรับ โดยคาดการณ์ปริมาณผลผลิตประจำปีและกำหนดวิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ซึ่งมีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของสารสกัด

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญ โดยต้องมีใบรับรองคุณภาพสินค้า (COA) สำหรับสารสกัดหรือสารตั้งต้น รวมถึงใบรับรองสำหรับวัตถุดิบบางรายการ เช่น ตัวขึ้นรูป นอกจากนี้ ส่วนผสมที่เกิน 1% ต้องมีการขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา การเลือกซื้อสารสกัดควรศึกษาข้อมูลจากนักวิชาการและการอบรมทดลองใช้ก่อนตัดสินใจซื้อ และเปรียบเทียบกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยบริษัท

กรณีศึกษาสารสกัดจากกลางสาตแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการยังไม่สนใจเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ขาดการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการรับรองที่ชัดเจน จึงควรรหาคุณสมบัติเด่นที่แตกต่างและทำการทดสอบการใช้งานให้เห็นผลก่อน ลักษณะของสารสกัดควรเป็นของเหลว ไม่มีการเติมสีหรือกลิ่น เนื่องจากเป็นสารตั้งต้นสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป การทำให้เป็นผงหรือสเปรย์ทราย มีต้นทุนสูงกว่าแบบของเหลว บรรจุภัณฑ์ควรเป็นขวดสีชาหรือขวดแก้ว ขนาด 1 กิโลกรัม 1 ลิตร หรือ 500 มิลลิลิตร ขวดอะลูมิเนียมเป็นทางเลือกที่ดีเพราะกันแสงและไม่แตกง่าย ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการขนส่งและต้นทุนการประกันสินค้า

2. ราคา (price) การกำหนดราคาของสารสกัดธรรมชาติที่ผลิตเอง จะกำหนดราคาตั้งแต่หลักร้อยจนถึงหลักหมื่น เช่น สารสกัดมะไฟจีน สารสกัดโปรตีนรังไหม ราคาประมาณ 3,000-4,000 บาท และสารสกัดอื่น ๆ ตามท้องตลาด ราคาประมาณ 2,000 – 3,000 บาท การผลิตสารสกัดจากธรรมชาติจะรวบรวมวัตถุดิบภายในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียง ทำให้ต้นทุนผลผลิตลดลง ทั้งนี้ราคาสารสกัดจะผันแปรตามระยะเวลามีหลายราคาขึ้นอยู่กับวัตถุดิบ

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (place) เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สารสกัดจากธรรมชาติ จากการวิจัยพบว่า ผู้ซื้อส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากบริษัทโดยตรง แทนที่จะซื้อผ่านเว็บไซต์ โดยมีเหตุผลหลักคือความน่าเชื่อถือและการรับประกันสินค้า ก่อนการตัดสินใจซื้อ ผู้ซื้อจะตรวจสอบความมีตัวตนและความมั่นคงของบริษัท เพื่อให้มั่นใจว่าจะได้รับการรับประกันสินค้าและสามารถติดต่อสื่อสารได้สะดวกหากเกิดปัญหา ในกรณีที่ไม่ได้ผลผลิตสารสกัดเอง ผู้ประกอบการจะให้โรงงานรับจ้างผลิตเป็นผู้เลือกและติดต่อกับบริษัทที่จำหน่ายสารสกัดจากธรรมชาติ ทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากโรงงานมีความเชี่ยวชาญและมีฐานข้อมูลผู้ขายอยู่แล้ว ซึ่งช่วยลดปัญหาในการสั่งซื้อ

สำหรับการสั่งซื้อภายในประเทศ ปัจจัยในการเลือกร้านค้า ประกอบด้วย 1) การรับประกันคุณภาพของวัตถุดิบ 2) ราคาที่เหมาะสม 3) นโยบายการคืนสินค้าที่มีปัญหา และ 4) ความน่าเชื่อถือของบริษัท

นอกจากนี้ การตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบยังเป็นขั้นตอนสำคัญ โดยมีการส่งตัวอย่างไปตรวจสอบที่ห้องปฏิบัติการเป็นระยะ เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์

โดยสรุป ช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพควรเน้นความน่าเชื่อถือ การรับประกันคุณภาพ และความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ซื้อและส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจในระยะยาว

4. การส่งเสริมการตลาด (promotion) เนื่องจากสารสกัดผลิตจากวัตถุดิบท้องถิ่น บางชนิดหายากจึงกำหนดราคาค่อนข้างสูง ยกเว้นการนำสารสกัดมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดโดยใช้กลยุทธ์การแถมและการส่งฟรี โดยจะไม่ลดราคาสินค้า

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารสกัดจากกลางสาตของผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง ได้แก่ การมีใบรับรองคุณภาพสารสกัด คุณสมบัติของสารสกัด กรรมวิธีการสกัดและราคาสารสกัด

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานและประชุมกลุ่มผู้ผลิตวนเกษตรอินทรีย์ พีจีเอส จ.อุดรดิตถ์ และวิเคราะห์ สรุปแนวทางการพัฒนาธุรกิจสารสกัดจากกลางสาตเพื่อการจำหน่ายเชิงพาณิชย์ ดังนี้

1. การบริหารจัดการธุรกิจ ควรเน้นการรวมกลุ่มและรับสมัครสมาชิก เพื่อผลิตสารสกัดธรรมชาติจากกลางสาตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ โดยมุ่งเน้นการกระจายสินค้าและสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ

2. การจัดการวัตถุดิบเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากกลางสาต เป็นผลไม้ตามฤดูกาลจึงควรจัดทำแผนการจัดซื้อวัตถุดิบ เพราะวัตถุดิบอาจไม่เพียงพอต่อการผลิตสารสกัดจากกลางสาต คาดการณ์ปริมาณผลผลิต และขยายเครือข่ายผู้ผลิตวัตถุดิบ เพื่อควบคุมคุณภาพ พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานวัตถุดิบ วิธีการตรวจสอบคุณภาพและการจัดเก็บที่เหมาะสม

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นผลิตภัณฑ์บำรุงผิว โดยใช้คุณสมบัติเด่นของสารสกัดจากกลางสาตที่มีสารออกฤทธิ์ที่สำคัญสามารถลดความหมองคล้ำของผิวและฤทธิ์ด้านการอักเสบ และใช้บริการผู้รับจ้างผลิต (Original Equipment Manufacturing: OEM) ในกระบวนการผลิต ควรวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยศึกษาความต้องการของตลาดผ่าน google trends

4. การกำหนดราคาขายปลีกผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า ควรบวกกำไร 200-300 % โดยพิจารณาต้นทุนผลิตภัณฑ์ประกอบ ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในท้องตลาดจะบวกกำไรเพิ่มถึง 400-500% และจัดทำราคาขายส่งสำหรับสมาชิก

5. กลยุทธ์การตลาด ควรพัฒนาช่องทางการขายออนไลน์และผ่านตัวแทนจำหน่าย โดยใช้ระบบตัวแทนจำหน่ายเพื่อสนับสนุนการขายออนไลน์ การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ควรเป็น “สินค้าคุณภาพดี ราคาปานกลาง” มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายแบบ mass market และสร้างแบรนด์ชุมชน เพื่อเพิ่มการรับรู้

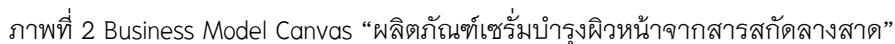
6. แผนการส่งเสริมการขาย ควรสร้างการรับรู้ถึงคุณสมบัติของสารสกัด ใช้แผนกลยุทธ์การแถมและการส่งฟรี โดยไม่ลดราคาสินค้า และแจกตัวอย่างสินค้าเพื่อการทดลองใช้

สรุปรูปแบบธุรกิจผลิตภัณฑ์จากสารสกัดกลางสาตในการจำหน่ายเชิงพาณิชย์ ดังนี้

1. การจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน โดยการระดมเงินทุนจากสมาชิกเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร นักวิจัย ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ บริษัทประชารัฐรักสามัคคี จังหวัดอุดรดิตถ์ จำกัด เพื่อทำธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่ใช้กระบวนการผลิตที่กลุ่มฯ ดำเนินการได้และมีความเป็นไปได้ทางการตลาด โดยเลือกผลิตภัณฑ์ตามผลการศึกษาวิจัยและการทดสอบตลาด

2. การใช้โมเดลธุรกิจรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) และจัดทำแผนธุรกิจ โดยเป็นองค์กรที่มุ่งแก้ไขปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กับการสร้างผลกำไร (for-profits) เพื่อให้ธุรกิจชุมชนสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างยั่งยืนและสร้างผลลัพธ์ทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

3. การใช้แนวทางการบริหารจัดการในรูปแบบของสหกรณ์ที่มีสมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยการรวมคนที่มีความเชื่อ แนวคิด ทัศนคติที่คล้ายหรือเหมือนกันมาร่วมกันพัฒนาธุรกิจชุมชน มีเอกลักษณ์สมาชิกกลุ่มร่วมเป็นผู้บริหารงานเพื่อประโยชน์แก่สมาชิก นอกเหนือจากกำไร ทำให้สมาชิกมีความพึงพอใจได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้หลักการแนวปฏิบัติ คือ หลักศีลธรรม ความสามัคคี ประชาธิปไตย ความเสมอภาคและการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เน้นการร่วมมือสู่เป้าหมายของธุรกิจชุมชน

เหตุผลหลักในการใช้เซรั่มบำรุงผิวหน้า คือ ให้ความชุ่มชื้น (73.5%) ลดจุดด่างดำหรือหมองคล้ำ (65%) ให้ผิวกระจ่างใส (63.5%) และลดริ้วรอย (53.8%) ปัญหาที่พบในการใช้เซรั่มบำรุงผิวหน้า ได้แก่ ราคาแพง (54.2%) รู้สึกว่าผิวมันภายหลังทา (27.3%) ขณะที่ 30% ไม่พบปัญหา

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดกลางสาตเชิงพาณิชย์ พบว่า ด้านราคาและปริมาณ รวมถึงช่องทางการจำหน่าย มีอิทธิพลสูงสุดเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 แต่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ต่างกันเล็กน้อยที่ .69 และ .73 ตามลำดับ รองลงมาคือด้านผลิตภัณฑ์ ที่มีค่าเฉลี่ย 4.24 (S.D.= .85) ตามด้วยด้านกระบวนการ ที่มีค่าเฉลี่ย 4.00 (S.D.= .93) ด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D.= .88) และด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.78 (S.D.= .91) เมื่อวิเคราะห์รายประเด็นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าสูงสุดคือ ผลิตภัณฑ์ไม่ก่อให้เกิดการแพ้หรือระคายเคือง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.65 (S.D.= .66) รองลงมาคือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติให้ความชุ่มชื้น มีค่าเฉลี่ย 4.58 (S.D.= .59) และผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติลดริ้วรอย มีค่าเฉลี่ย 4.51 (S.D.= .68) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดกลางสาตเชิงพาณิชย์

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดกลางสาตเชิงพาณิชย์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ
ไม่ก่อให้เกิดการแพ้หรือระคายเคือง	4.65	.66	มากที่สุด
มีคุณสมบัติให้ความชุ่มชื้น	4.58	.59	มากที่สุด
มีคุณสมบัติลดริ้วรอย	4.51	.68	มากที่สุด
มีคุณสมบัติให้ผิวกระจ่างใส	4.48	.71	มาก
ส่วนผสมของสารจากธรรมชาติ	4.43	.75	มาก
ราคาและปริมาณ	4.37	.69	มาก
หาซื้อง่ายและสะดวก	4.37	.73	มาก
การลดราคาหรือโปรโมชั่น ณ จุดจำหน่าย	4.17	.85	มาก
ชื่อเสียงของตราสินค้า	4.10	.81	มาก
รูปแบบของผลิตภัณฑ์ (น้ำ เจล และครีม)	4.08	.90	มาก
บรรจุภัณฑ์สวยงามและสะดวกต่อการใช้	4.07	.82	มาก
กลิ่นของเซรั่ม	4.04	.87	มาก
การอ่านรีวิวผลจากการใช้ในอินเทอร์เน็ต	4.00	.93	มาก
การให้คำแนะนำของพนักงานขาย	3.83	.89	มาก
การที่มีคนรู้จักแนะนำให้ใช้	3.72	.92	มาก
การโฆษณา	3.67	.84	มาก
สีของเซรั่ม	3.50	.96	ปานกลาง

จากตาราง 1 จากผลตอบแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดกลางสาตเชิงพาณิชย์ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ไม่ก่อให้เกิดการแพ้หรือระคายเคือง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = .66) ด้านราคาและปริมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = .69) ด้านช่องทางการจำหน่ายหาซื้อง่ายและสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = .73) ด้านส่งเสริมการตลาด การลดราคาหรือโปรโมชั่น ณ จุดจำหน่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = .73)

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าเพื่อการจำหน่ายเชิงพาณิชย์ คือ การดำเนินการในรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) ซึ่งเป็นโมเดลธุรกิจที่มีศักยภาพในการสร้างความยั่งยืนและผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคมมีลักษณะเด่นคือการผสมผสานระหว่างการแก้ไขปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการสร้างผลกำไร (for-profits) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรตพงษ์ สอนสุภาพ และบุญสม เกษะประดิษฐ์ (2561) ที่เน้นย้ำความสำคัญของนวัตกรรมทางสังคม (social innovation) ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับสังคม การนำรูปแบบนี้มาใช้กับธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืนและสร้างผลลัพธ์ทางสังคมที่เป็นรูปธรรม

การบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์เป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่สนับสนุนความสำเร็จของวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทย การดำเนินการในลักษณะนี้จะช่วยสร้างความรับรู้และความตระหนักของสังคม (culture) ต่อบทบาทและภารกิจของวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมผ่านช่องทางธุรกิจ นอกจากนี้ การกำหนดเป้าหมายทางสังคมที่ชัดเจนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการดำเนินงานของวิสาหกิจเพื่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องเกียรติ สุวรรณโณภาส และคณะ (2561) ที่เน้นการสร้างสมดุลระหว่างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคม ในกรณีของธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้า การสร้างโอกาสการทำงานในท้องถิ่นไม่เพียงแต่จะสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ยังส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยให้คนในชุมชนได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว ซึ่งถือเป็นการสร้างคุณค่าทางสังคมที่สำคัญ เป็นการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้นวัตกรรมทางสังคมเป็นเครื่องมือในการสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น

พฤติกรรมการใช้เสริมบำรุงผิวหน้า ด้านอายุของผู้บริโภค พบว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี มีสัดส่วนมากที่สุด ชี้ให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยทำงานและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความตระหนักในการดูแลผิวพรรณและความต้องการชะลอวัย และข้อมูลที่น่าสนใจคือผู้บริโภคส่วนใหญ่เริ่มใช้เสริมบำรุงผิวตั้งแต่อายุน้อย โดยกลุ่มที่เริ่มใช้ตั้งแต่ต่ำกว่า 20 ปี มีสัดส่วนมากที่สุด ตามมาด้วยกลุ่มอายุ 20-25 ปี สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการใส่ใจดูแลผิวพรรณตั้งแต่วัยเยาว์ สอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อเครื่องสำอาง ความชอบที่ได้รับอิทธิพลจากอายุ เพศ และความถี่ของการซื้อ (RajyaLakshmi, 2023) ซึ่งอายุเป็นปัจจัยส่วนบุคคล (Kotler & Armstrong, 2018) ด้านของแบรนด์ที่ได้รับความนิยม นิเวียวิชาจ สมูทตี้ และโอเลย์ เป็นสามอันดับแรกที่ผู้บริโภคเลือกใช้เป็นประจำ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในแบรนด์ที่มีชื่อเสียงและอยู่ในตลาดมานาน การทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีอิทธิพลเหล่านี้ มีความสำคัญต่อนักการตลาดในการวางแผนกลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบธุรกิจและปัจจัยมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดจากสาหร่ายทะเลเชิงพาณิชย์ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดจากสาหร่ายทะเลของผู้บริโภค พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด สอดคล้องกับคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ (Azhani et al., 2022; Park & Lee, 2014; Kim et al., 2023) ส่วนรายประเด็น พบว่า ผลิตภัณฑ์ไม่ก่อให้เกิดการแพ้หรือระคายเคืองมีผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในช่วงระยะเวลา การขายที่ลดราคาและให้ความสำคัญกับเครื่องสำอางธรรมชาติและมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เมื่อซื้อเครื่องสำอาง (Ko et al., 2022) นอกจากนี้กนกพร ฐานะเจริญกิจ และวรัญญา ดิโลกะวิชัย (2560) กล่าวถึงคุณภาพที่รับรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกซื้อ รวมถึงความรู้สึกของผู้บริโภคต่อประสิทธิภาพ ความปลอดภัย และมูลค่า

ของผลิตภัณฑ์ คุณภาพที่สูงจะเพิ่มความเต็มใจของผู้บริโภคในการจ่ายเงินและความพึงพอใจต่อแบรนด์ (Aaker, 1991), (Zeithaml, 1988) เพราะความความภักดีต่อแบรนด์จะมีผลต่อการซื้อซ้ำ ทั้งนี้ปัจจัยด้านราคาและปริมาณยังมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เพราะราคาและภาพลักษณ์ตราสินค้ายังคงเป็นปัจจัยสำคัญ (Azhani et al., 2022; Kim et al., 2023)

หากมีผลิตภัณฑ์จำหน่ายการตัดสินใจซื้อ และไม่แน่ใจว่าจะซื้อผลิตภัณฑ์บางชนิด (longsana) มีจำนวนใกล้เคียงกัน แสดงว่าผู้บริโภคไม่แน่ใจซึ่งอาจเกิดจาก ข้อมูลไม่เพียงพอ การเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์อื่น และความกังวลเกี่ยวกับคุณภาพและราคา รวมถึงปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น ความกังวลในการตัดสินใจ (Schiffman & Kanuk, 2007) ตามทฤษฎีการรับรู้ของผู้บริโภค ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะเปรียบเทียบและประเมินผลิตภัณฑ์จากประสบการณ์ส่วนตัว ข้อมูลที่ได้รับ และความคิดเห็นจากผู้อื่น ความไม่แน่ใจสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อข้อมูลที่ได้รับมีความขัดแย้งกันหรือไม่ชัดเจน (Engel et al., 1995) ดังนั้นหากเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เข้าสู่ตลาดจำเป็นต้องมีการสื่อสารตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ถึงเรื่องราว คุณภาพผลิตภัณฑ์ หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติม การรีวิวจากผู้บริโภคอื่น การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ และการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ สามารถช่วยลดความไม่แน่ใจของผู้บริโภคได้ วิธีการนี้จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและลดความเสี่ยงในการตัดสินใจซื้อ (Kotler & Keller, 2016) และการใช้กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล รวมถึงแคมเปญในสื่อสังคม การใช้ผู้มีอิทธิพล และโปรโมชั่นพิเศษมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งกลยุทธ์นี้จะช่วยให้สร้างการรับรู้ การมีส่วนร่วมและการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาแบบรูปธุรกิจวิสาหกิจชุมชนโดยใช้โมเดลวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อสร้างความยั่งยืนด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ภายใต้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (bio-circular-green economy) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals) เป้าหมายที่ 1, 8 และ 12 โดยมีรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์เซรามิกบ้านนาสารสกัดจากกลางสาตเพื่อการจำหน่ายเชิงพาณิชย์ ดังภาพที่

3

ภาพที่ 3 รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

สำหรับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมความงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรั่มบำรุงผิวหน้าจากสารสกัดจากสาธิต ต้องพิจารณาถึงการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นผู้หญิงวัยทำงาน รวมถึงการสร้างความสำเร็จของแบรนด์เพื่อแข่งขันกับแบรนด์ที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วในตลาด นอกจากนี้ต้องพิจารณาการทำการตลาดเพื่อสร้างความตระหนักในการดูแลผิวตั้งแต่อายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่พบในการวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยที่ได้วิสาหกิจชุมชนสามารถนำแนวทางดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคมไปปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจ และใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมผู้บริโภคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์การตลาดให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

1.2 สำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาต่อยอดจากงานวิจัยในอนาคต ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม และกลไกการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน การวิจัยด้านกลยุทธ์การตลาดสื่อสังคมสำหรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าในแต่ละแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างการรับรู้และกระตุ้นการตัดสินใจซื้อ และการวัดผลกระทบระยะยาวในการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่สนับสนุนทุนวิจัย และคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ที่ให้การสนับสนุนในด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ฐานะเจริญกิจ และวรัญญา ติโลกะวิชัย. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ 2560. 10 มีนาคม 2560. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2540). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ (พิมพ์ครั้งที่ 5). ภาควิชาสถิติคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยวรรณ ปาลาต. (2563). การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ของจังหวัดอุดรดิตถ์สู่เชิงพาณิชย์: กรณีศึกษาลานสาธิตและกาแปในระบบวนเกษตร. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- รัตพงษ์ สอนสุภาพ และบุญสม เกษะประดิษฐ์. (2561). ความมั่นคงของวิสาหกิจเพื่อสังคมเส้นทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 9(3), 27-37.

- เรืองเกียรติ สุวรรณโนภาส, ระพีพรรณ พิริยะกุล และนรพล จินันท์เดช. (2561). กลยุทธ์วิสาหกิจเพื่อสังคม วัฒนธรรมองค์การและการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อไตรสุทธิในวิสาหกิจเพื่อสังคมไทย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 8(3), 214–229.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2548). *คู่มือวิสาหกิจชุมชน*. สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). *วิสาหกิจเพื่อสังคม*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2561 จาก https://www.sme.go.th/th/promotion/social_enterprise.php.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing Brand Equity*. New York: Free Press.
- Azhani, A. N., Abdullah, A. M., Zainol, Z., Omar, C. M. C., & Rahim, A. R. A. (2022). Factors influencing consumers' purchase intention towards halal cosmetic skincare products in Malaysia. *SAGE Open*, 12(1). <https://doi.org/10.1177/21582440221078116>.
- Bradley, N., Dunlop, S., & Hare, C. (2022). *The sustainable marketing mix*. Taylor & Francis.
- Defourny, J., & Nyssens, M. (2010). Conceptions of social enterprise and social entrepreneurship in Europe and the United States: Convergences and divergences. *Journal of Social Entrepreneurship*, 1(1), 32–53. <https://doi.org/10.1080/19420670903442053>.
- Engel, J. F., Blackwell, R. D., & Miniard, P. W. (1995). *Consumer behavior* (8th ed.). Fort Worth, TX: Dryden Press.
- Hawkins, D. I., & Mothersbaugh, D. L. (2010). *Consumer behavior: Building marketing strategy* (11th ed.). McGraw–Hill Irwin.
- Hoang Cuu Long, Huynh Le Thuy Van, Dang Ngoc Khanh Thi, Oh Hyo and Nguyen Hoang Thu Trang. (2024). Factors Affecting Purchase Intention of Green Cosmetics Products Toward Young Generation in Ho Chi Minh City. *International Journal of Science Academic Research*. 5(1), 6830–6836. <https://www.researchgate.net/publication/378032283>.
- Hoyer, W. D., MacInnis, D. J., & Pieters, R. (2013). *Consumer behavior* (6th ed.). Cengage Learning.
- Kim, J., Park, S., Lee, K., & Choi, M. (2023). Factors influencing South Korean consumers' purchase decisions for skincare products. *Korean Journal of Marketing*, 31(2), 125–148.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2018). *Principles of marketing* (17th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2019). *Marketing 4.0: Moving from traditional to digital*. John Wiley & Sons.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). Boston: Pearson.
- Ko, W., Han, M., & Jang, E. (2022). A study on the regulations concerning the purchase related Decision making factors of interest in beauty according to the cosmeceutical perception of the tendency for practical consumption. *J-Institute*. <https://doi.org/10.22471/protective.2022.7.2.54>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Loudon, D. L., & Della Bitta, A. J. (1993). *Consumer behavior: Concepts and applications* (4th ed.). New York: McGraw–Hill.

- Loureiro, S. M. C., Lopes, R., & Kaufmann, H. R. (2021). Organic cosmetic products: what determines European Western consumer purchase intention? *The Service Industries Journal*, 1–21.
<https://doi.org/10.1080/02642069.2021.2018301>.
- Osterwalder, A., & Pigneur, Y. (2010). *Business model generation: A handbook for visionaries, game changers, and challengers*. John Wiley & Sons.
- Park, H., & Lee, J. (2014). Image and perceived quality of Japanese skincare products in South Korea. *Korean Journal of Japanese Studies*, 22(1), 62–81.
- RajyaLakshmi, N. C. (2023). Consumer buying process for cosmetics—an analysis. *Indian Scientific Journal of Research in Engineering and Management*. <https://doi.org/10.55041/ijsrem26208>
- Roscoe, J. T. (1975). *Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). New York: Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). *Consumer Behavior* (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Schiffman, L. G., & Wisenblit, J. (2019). *Consumer behavior* (12th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Person Prentice Hall.
- Solomon, M. R. (2017). *Consumer behavior: Buying, having, and being* (12th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.
- Solomon, M. R. (2020). *Consumer behavior: Buying, having, and being* (13th ed.). New Jersey: Pearson.
- THAIPUBLICA. (2566). *Krungthai COMPASS วิเคราะห์ตลาดเครื่องสำอางไป ต่อย่างไรร เมื่อความสวยหยุดไม่ได้*. สืบค้น 28 เมษายน 2567 จาก <https://thaipublica.org/2023/04/krungthai-compass51>.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.
- Zeithaml, V. A. (1988). Consumer perceptions of price, quality, and value: A means–end model and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52(3), 2–22.

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงิน
การคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของหน่วยงานในสังกัด
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย**

**Factors affecting the efficiency of recording fixed assets in the system public
sector financial management new electronic form (New GFMS Thai) of
agencies under the Department of Provincial Administration,
Ministry of Interior**

ธนัชพร อินกองงาม^{1*}, พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น²

Thanatchaporn Inkongngam^{1*}, Phanthip Yangklan²

^{1,2}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Master of Accountancy, School of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: Tanatchapornj26@gmail.com^{1*}, Phanthip.ya@spu.ac.th²

Received: June 7, 2024

Revised: June 27, 2024

Accepted: July 3, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตามที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชีระดับชำนาญการพิเศษ ระดับชำนาญการ ระดับปฏิบัติการ ในพื้นที่ 77 จังหวัด และส่วนกลาง ที่ปฏิบัติงานในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวมทั้งสิ้น 270 ราย โดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ และสมรรถนะในการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง ด้านความโปร่งใส และ ด้านตรวจสอบได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน การควบคุมและการตรวจสอบ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผล

เชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง ด้านความโปร่งใส และ ด้านตรวจสอบได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมการทำงาน, การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน, ประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์

Abstract

The objective of this research were to study the potential of the operators that affected the efficiency of recording assets in the New Government Fiscal Management Information System (New GFMS Thai) of the Department of Provincial Administration, Ministry of Interior. The population used for the study including financial and accounting academics with senior professional level, professional level and practitioner in 77 provinces and 270 cases operated in the central government under Provincial Administration, Ministry of Interior. Data analysis methods included frequency, percentage, mean, and standard deviation. and multiple regression analyses. The research results found that the operator's potential skills in using the system and work performance had a positive effect on the efficiency of recording assets in the government financial management system turner electronic form (the new GFMS Thai side of correctness) in terms of transparency and auditability statistically significant at the .01 level. Work environment, monitoring and control and inspection, and evaluating performance had a positive effect on the efficiency of recording assets in the government financial management system new electronic form (the new GFMS Thai) in terms of accuracy transparency and auditability, statistically significant at the.01 level.

Keywords: work environment, monitoring and evaluating performance, asset recording efficiency

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ระบบบริหารจัดการทางการเงินภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System: GFMS) เป็นการดำเนินการปฏิรูประบบราชการไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการทางการเงินภาครัฐให้มีความโปร่งใสในการตัดสินใจ รวมถึงวิธีการทำงานที่รวดเร็วและคล่องตัวยิ่งขึ้น การตอบสนองความต้องการทางสังคมยังสนองตอบนโยบายธรรมาภิบาลที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2561) รัฐบาลจึงได้เร่งปฏิรูประบบการบริหารและการปฏิบัติงานทางการเงินการคลังให้มุ่งสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นระบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อปรับปรุงระบบการจัดการด้านการเงินการคลังของภาครัฐให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เพื่อปรับกระบวนการดำเนินงาน และการจัดการภาครัฐด้านงบประมาณ การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย และการดำเนินงานที่มุ่งหวังให้เกิดการใช้ทรัพยากรภายในองค์กรอย่างคุ้มค่า (กรมบัญชีกลาง, 2558)

กรมการปกครอง (Department Of Provincial Administration) เป็นหน่วยงานหลักของการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย ผลักดันให้เกิดผลปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และเป็นหน่วยงานราชการที่ได้นำระบบ (New Government Fiscal Management Information System: New GFMS Thai) มาใช้ดำเนินการในด้านการงบประมาณ การเงิน การพัสดุ และการบัญชี เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่ดี ถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ แต่อย่างไรก็ตามการนำระบบ New GFMS Thai มาปฏิบัติงาน ของกรมการปกครอง ยังคงมีปัญหาต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานในระบบ New GFMS Thai ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบุคลากร ความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ความรู้

ด้านการเงิน และการบัญชีของผู้ปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานจากกรมบัญชีกลาง เช่น อุปกรณ์ที่เข้าใช้ระบบ New GFMS Thai มีไม่เพียงพอต่อผู้ใช้งานในระบบ บุคลากรบางหน่วยมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอ กับความซับซ้อนของระบบงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีการแก้ไขในระบบอยู่บ่อยครั้ง ตลอดจนไม่ได้รับคำปรึกษาถูกต้องและทันเวลา ทำให้เกิดผลกระทบต่อความครบถ้วน ความถูกต้อง ของข้อมูลสินทรัพย์ถาวรที่ผู้บริหารจะนำไปใช้เพื่อบริหารงาน (สำนักงานกำกับและพัฒนาระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์, 2558) จากความเป็นมาและความสำคัญในช่วงต้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS จึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ New GFMS Thai ของหน่วยงานในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการบัญชีการเงินและการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐในระบบ (กรมบัญชีกลาง, 2558)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของกรมการปกครอง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตามที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของกรมการปกครอง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS ประสิทธิภาพของการบริหารงาน จะเป็นเครื่องชี้ความเจริญก้าวหน้าหรือความล้มเหลวขององค์กรงานที่สำคัญที่สุดของผู้บริหาร ก็คือ งานในหน้าที่ของการบริหารซึ่งเป็นสากลไม่ว่าองค์กรนั้นจะมีขนาดใหญ่หรือเล็ก ผู้บริหารที่ชาญฉลาดจะต้องเลือกการบริหารที่เหมาะสมกับองค์กรของตนเองในสถานการณ์นั้น ๆ และสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550) โดยประสิทธิภาพ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเทและลงทุนให้กับงาน ซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานเน้นมองจากแง่มุมของการทำงานของแต่ละบุคคล โดยพิจารณาเปรียบเทียบที่ให้กับงาน เช่น ความพยายาม กำลังคน ผลลัพธ์ที่ได้รับจากงานนั้น ๆ (วุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ, 2560)

ระบบบัญชีภาครัฐของประเทศไทยในปัจจุบัน กรมบัญชีกลางได้กำหนดหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ โดยยึดตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐที่คณะกรรมการนโยบายการบัญชีภาครัฐ (Public Sector Accounting Standards Board: PSASB) กำหนดไว้ ระบบบัญชีภาครัฐของประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันได้มีการนำระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS มาใช้ ซึ่งระบบ GFMS เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย สามารถบันทึกและรายงานข้อมูลทางการเงินได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบ GFMS เป็นการดำเนินงานปรับปรุงระบบการจัดการด้านการเงินการคลังของภาครัฐให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับกระบวนการดำเนินงาน และการจัดการภาครัฐ ด้านการงบประมาณ การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย และการบริหารทรัพยากร ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายปฏิรูปราชการที่เน้นประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงาน รวมทั้งมุ่งหวังให้

เกิดการใช้ทรัพยากรภายในองค์กรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสถานภาพการคลังภาครัฐที่ถูกต้อง รวดเร็ว และสามารถตอบสนองนโยบายการบริหารเศรษฐกิจของประเทศ จึงแบ่งงานออกเป็น 5 ระบบงาน (สำนักงานกำกับและพัฒนาระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์, 2558) ดังนี้ 1) ระบบบริหารงบประมาณ 2) ระบบจัดซื้อจัดจ้างเป็นการบันทึกการจัดซื้อจัดจ้าง 3) ระบบการเงินและบัญชีเป็นระบบ 4) ระบบบัญชีต้นทุนเป็นระบบเกี่ยวกับการบริหารต้นทุนของหน่วยงานภาครัฐ 5) ระบบบริหารบุคคล

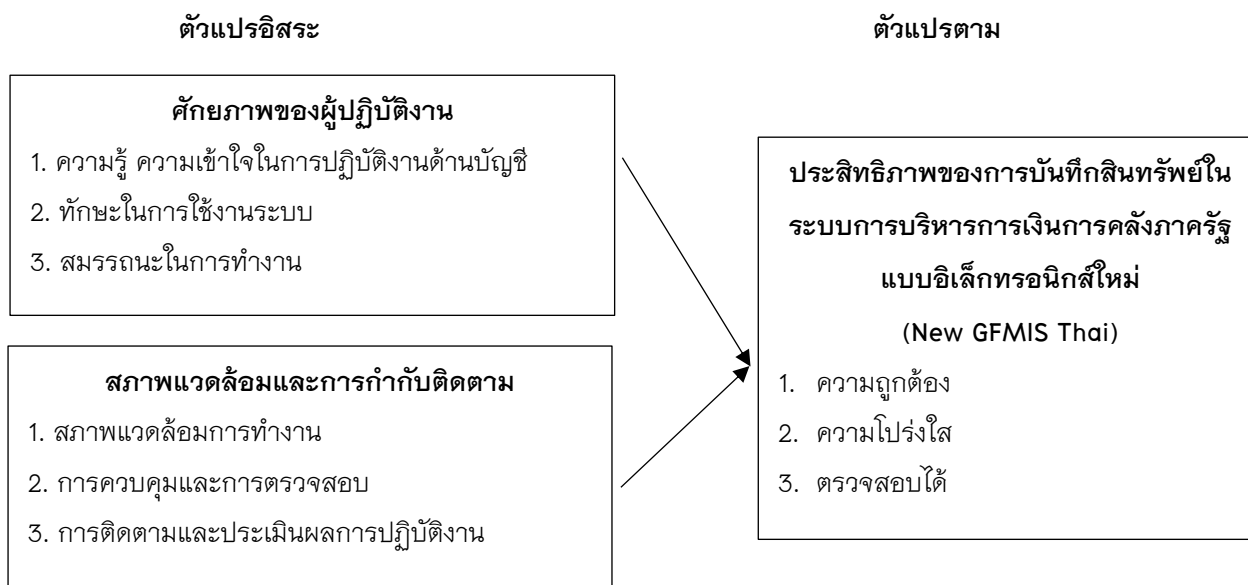
มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 มีความสำคัญต่อหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อรายงานการเงินภาครัฐช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ สามารถเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์จากรายงานการเงินภาครัฐได้อย่างถูกต้อง ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังของหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป หน่วยงานภาครัฐทุกแห่งต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 ในการจัดทำรายงานการเงินภาครัฐ

ธัญพร เมฆศิริภาพงค์ (2554) พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานบัญชีระบบ GFMS คือ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากรและด้านความเสี่ยง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญ

ภิรมย์พร เขาดำ และคณะ (2559) พบว่า ระดับประสิทธิภาพของระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ด้านความรวดเร็วและทันต่อการตัดสินใจ 2) ด้านความถูกต้องแม่นยำ 3) ด้านความโปร่งใส และ 4) ด้านความประหยัดค่าใช้จ่ายตามลำดับ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาการปฏิบัติงานในระบบ GFMS และประสบการณ์การเข้ารับการอบรมระบบ GFMS ของหัวหน้าส่วนราชการและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานระบบ GFMS ที่ต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพของระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS ไม่แตกต่างกัน และปัญหาและอุปสรรค ขั้นตอนมากเกินไป ยังมีข้อจำกัดในการใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบซ้ำทำให้การปฏิบัติงานซ้ำไป ด้วย ผู้บริหารไม่สามารถเข้าใจรายงานจากระบบ GFMS ผู้ปฏิบัติงานจริงในระบบมิได้อบรม ผู้ปฏิบัติขาดทักษะด้านบัญชี แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ช่วยงานในระบบ ควรพัฒนาระบบ GFMS ให้มีการตรวจสอบความถูกต้องในการบันทึกรายการในแต่ละระบบงานและควรตัดเอกสารบางตัวออกบ้าง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม ซึ่งสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐาน สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตามด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (population) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรด้านการเงินและบัญชีในหน่วยงานสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 828 คน (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม 2567)

กลุ่มตัวอย่าง (sample) ที่ใช้ในการศึกษา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรตามหลักวิชาการ ใช้การคำนวณของ Yamane (1970) โดยกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อน $\pm$ เท่ากับ .05 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา คือ 270 ราย

ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก โดยการแจกแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ในช่องทางการสื่อสารของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของหน่วยงานสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบ check list ซึ่งเป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิด ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามความคิดเห็นประกอบด้วยคำถาม จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิด ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามความคิดเห็นประกอบด้วยคำถาม จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายปิด ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ประกอบด้วย ความถูกต้อง ความโปร่งใส ตรวจสอบได้โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามความคิดเห็น ประกอบด้วยคำถามจำนวน 15 ข้อ

การตรวจสอบความเที่ยงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .78 – .93 ซึ่งมากกว่า .5 ทุกข้อ

การทดสอบความเชื่อมั่นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายการวิจัยจำนวน 30 ราย คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (coefficient alpha) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น ระหว่าง .801 – .920 ซึ่งมากกว่า .70 สามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแบบ google forms ให้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมและตรวจสอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม และประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์ความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาอิทธิพลของศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของกรมการปกครอง

ผลการศึกษา พบว่า ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ และสมรรถนะในการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง ด้านความโปร่งใส และ ด้านตรวจสอบได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลการศึกษารายด้าน ดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคุณคักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึก
สินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai)
ด้านความถูกต้อง

ตัวแปร	ด้านความถูกต้อง				
	B	Std.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.52	.36		4.17	.00
1. ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านบัญชี	.07	.07	.07	1.06	.29
2. ทักษะในการใช้งานระบบ	.15	.07	.16	2.24	.03*
3. สมรรถนะในการทำงาน	.25	.07	.25	3.38	.00**

R = .36, R² = .13, Adjusted R² = .11, Durbin-Watson = 1.48, F= 10.74 Sig= .00

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R² มีค่าเท่ากับ .13 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ร้อยละ 13 โดยพบว่า คักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ และสมรรถนะในการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านทักษะในการใช้งานระบบส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .15 และสมรรถนะในการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .25 สรุปได้ว่า ถ้านักบัญชีเพิ่มคักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ และสมรรถนะในการทำงานจะทำให้ประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้องเพิ่มขึ้น

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคุณคักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพ
ของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่
(New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส

ตัวแปร	ด้านความโปร่งใส				
	B	Std.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.85	.42		6.83	.00
1. ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านบัญชี	-.02	.08	-.02	-.28	.78
2. ทักษะในการใช้งานระบบ	.29	.08	.29	3.81	.00**
3. สมรรถนะในการทำงาน					

R = .28, R² = .07, Adjusted R² = .06, Durbin-Watson = 1.84, F= 6.21, Sig= .00

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .07 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ร้อยละ 7 โดยพบว่า ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .29 จึงสรุปได้ว่า ถ้านักบัญชีเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ จะทำให้ประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส เพิ่มขึ้น

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้

ตัวแปร	ด้านตรวจสอบได้				
	B	Std.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.90	.32		9.14	.00
1. ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านบัญชี	.11	.06	.12	1.80	.07
2. ทักษะในการใช้งานระบบ	.18	.06	.23	3.10	.00**
3. สมรรถนะในการทำงาน	.10	.06	.11	1.52	.13

$R = .32$, $R^2 = .10$, Adjusted $R^2 = .09$, Durbin-Watson = 2.01, $F = 8.25$, Sig = .00

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .10 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ร้อยละ 10 โดยพบว่า ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .05 จึงสรุปได้ว่า ถ้านักบัญชีเพิ่มศักยภาพ ของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบจะทำให้ประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้ เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตามที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของกรมการปกครอง

ผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน การควบคุมและการตรวจสอบ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง ด้านความโปร่งใส และ ด้านตรวจสอบได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลการศึกษารายด้าน ดังนี้

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคุณสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตามส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง

ตัวแปร	ด้านความถูกต้อง				
	B	Std.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.04	.29		.14	.89
1. สภาพแวดล้อมการทำงาน	.23	.07	.23	3.50	.00**
2. การควบคุมและการตรวจสอบ	.20	.07	.18	2.91	.00**
3. การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	.45	.08	.37	6.05	.00**

R = .62, R² = .38, Adjusted R² = .37, Durbin-Watson = 1.64, F = 44.95, Sig = .00

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R² มีค่าเท่ากับ .38 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ร้อยละ 3.8 โดยพบว่า สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน การควบคุม และการตรวจสอบ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสภาพแวดล้อมการทำงานส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .23 การควบคุมและการตรวจสอบส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .20 และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .45 จึงสรุปได้ว่า ถ้านักบัญชีเพิ่มสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน การควบคุมและการตรวจสอบ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน จะทำให้ประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง เพิ่มขึ้น

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคุณสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตามส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส

ตัวแปร	ด้านความโปร่งใส				
	B	Std.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.68	.40		6.69	.00
1. สภาพแวดล้อมการทำงาน	.08	.09	.07	.89	.38
2. การควบคุมและการตรวจสอบ	-.11	.09	-.09	-1.13	.26
3. การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	.33	.10	.24	3.26	.00**

R = .26, R² = .07, Adjusted R² = .05, Durbin-Watson = 1.63, F = 5.41, Sig = .00

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .07 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ร้อยละ 7 พบว่า สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .33 จึงสรุปได้ว่า ถ้านักบัญชีเพิ่มสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน จะทำให้ประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใสเพิ่มขึ้น

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตามส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้

ตัวแปร	ด้านตรวจสอบได้				
	B	Std.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.68	.29		9.11	.00
1. สภาพแวดล้อมการทำงาน	.16	.07	.19	2.44	.02*
2. การควบคุมและการตรวจสอบ	.20	.07	.22	2.98	.00**
3. การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	.08	.08	.07	1.04	.30
R = .38, R^2 = .15, Adjusted R^2 = .23, Durbin-Watson = 2.03, F= 12.73, Sig= .00					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .15 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ร้อยละ 15 โดยพบว่า สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และด้านการควบคุมและการตรวจสอบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม สภาพแวดล้อมการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .16 และสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านการควบคุมและการตรวจสอบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .20 จึงสรุปได้ว่า ถ้านักบัญชีเพิ่มสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และด้านการควบคุมและการตรวจสอบ จะทำให้ประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้เพิ่มขึ้น

การอภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของการกรมการปกครอง และเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ของการกรมการปกครอง เพื่อให้ผลงานการศึกษาค้นคว้า อีสิระมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้นำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบประกอบการอภิปรายผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ในการใช้งานระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านทักษะในการใช้งานระบบ และสมรรถนะในการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความถูกต้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ความถูกต้องของการบันทึกสินทรัพย์ถาวรในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ถือการทดสอบระบบ เพื่อตรวจสอบว่าระบบ สามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างถูกต้องและตรงตามข้อกำหนด ซึ่งการที่นักบัญชีมีทักษะในการใช้งานระบบสูงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพของความถูกต้องของการบันทึกสินทรัพย์ถาวรในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) มากขึ้น รายงานว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ ตามความมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้และได้รับผลประโยชน์สูงสุดต้องประหยัดเงิน แรงงาน เวลา โดยให้ได้ผลผลิตมากที่สุด ภายใต้ปัจจัยหลักในการบริหาร และการใช้ทรัพยากรขององค์กร

2. ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS ช่วยให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการ เพื่อใช้ในการกำหนดราคากลางของพัสดุ การวางแผนงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างมีการป้องกันการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ขาย สามารถป้องกันการซื้อขายพัสดุราคาสูง ล้าสมัยและไม่ได้มาตรฐาน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาทราบราคากลางของพัสดุ เลือกแหล่งในการจัดซื้อได้โดยการนำราคามาเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งการจะดำเนินการเพื่อให้เกิดความโปร่งใส นักบัญชีต้องมีทักษะในการใช้งานระบบเพื่อสามารถดำเนินการให้เกิดความโปร่งใสได้ รายงานว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการยกระดับความโปร่งใสทางการคลังมาอย่างต่อเนื่อง กระทรวงการคลังเองก็มีความพยายามที่จะสร้างกลไกของความโปร่งใสและความรับผิดชอบทางการคลังขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสในกระบวนการงบประมาณของประเทศต่าง ๆ

3. ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับ CFO ของแต่ละกรม และจังหวัดในการบริหารวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเงินการคลังที่ถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ ทันต่อการตัดสินใจในแต่ละช่วงเวลา ภายใต้รหัสโครงสร้าง รหัสงบประมาณ รหัสบัญชี รหัสพัสดุ เดียวกัน และความซ้ำซ้อน ในการจัดทำรายงานด้านงบประมาณ บัญชี การเงิน การคลัง การพัสดุ ประเภทต่าง ๆ ที่ต้องจัดทำส่งส่วนกลาง เนื่องจากส่วนกลางสามารถเรียกดูข้อมูลได้ทันที จากฐาน ข้อมูลกลาง

เดียวกัน ดังนั้น การตรวจสอบระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องขึ้นกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในการใช้งานระบบ ที่ต้องมีทักษะความสามารถในการดำเนินการเพื่อประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และประสิทธิภาพของระบบ เพื่อให้มั่นใจว่าระบบ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้รายงานว่าการตรวจสอบระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการเพื่อประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และประสิทธิภาพของระบบ GFMS เพื่อให้มั่นใจว่าระบบ GFMS เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์ประภา สีชาเหง้าและรัชดา รักดียิ่ง (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านบัญชี ด้วยระบบ GFMS ของหน่วยงานศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมประจำภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานด้านบัญชีด้วยระบบ GFMS และปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านบัญชี ด้วยระบบ GFMS ของศาลประจำภาค 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การใช้งานระบบด้านความรู้ ความสามารถของบุคลากร และการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากร มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านบัญชี ด้วยระบบ GFMS ของศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมประจำภาค 4

4. สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน การควบคุมและการตรวจสอบ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความ ถูกต้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานการควบคุมและการตรวจสอบบัญชี จะครอบคลุมถึงความรับผิดชอบของนักบัญชีในการระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญในงบการเงิน โดยการทำความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม รวมถึงการควบคุมภายใน รายงานว่าการบันทึกสินทรัพย์ถาวรในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) จะกำหนดวิธีการตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าการบันทึกสินทรัพย์ถาวรในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) เป็นไปอย่างถูกต้อง

5. สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านความโปร่งใส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากนักบัญชีที่มีหน้าที่การบันทึกสินทรัพย์ถาวรในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ควรมีการตรวจสอบการทำงานตั้งแต่การนำเข้าข้อมูลจนถึงการประมวลผล จะทำให้ช่วยลดความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานด้านการบันทึกสินทรัพย์ถาวรในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) รายงานว่าการยกระดับความโปร่งใสทางการคลังยังช่วยเพิ่มความคุ้มค่าในการใช้เงินของรัฐ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายการคลังได้

6. สภาพแวดล้อมและการกำกับติดตาม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และด้านการควบคุมและการตรวจสอบส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) ด้านตรวจสอบได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS คือ กระบวนการควบคุมและตรวจสอบประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และประสิทธิภาพของระบบ GFMS เพื่อให้มั่นใจว่าระบบ GFMS เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ รายงานว่าระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับ CFO ของแต่ละกรม และจังหวัดในการบริหารวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเงิน การคลัง ที่ถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ ทันต่อการตัดสินใจในแต่ละช่วงเวลา

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในทุกด้าน ได้แก่ ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านทักษะในการใช้งานระบบ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการบันทึกสินทรัพย์ในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMIS Thai) ของกรมการปกครอง ซึ่งกรมการปกครองเป็นหน่วยงานหลักของการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเป็นกลไกสำคัญในการนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยไปผลักดันให้เกิดผลปฏิบัติเป็นรูปธรรม ควรมีการการจัดการจัดการที่ดี ถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMIS ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด และมีความโปร่งใสทันต่อการบริหารการเงินการคลังของผู้บริหารของกรมการปกครอง และสามารถนำข้อมูลการเงินการคลังจากรายงานในระบบ GFMIS ไปใช้เป็นข้อเสนอแนะและเป็นแนวทางต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด อีกทั้งนำไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานควรสนับสนุนการปฏิบัติงานโดยมีการจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร เพื่อส่งเสริมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ได้มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ด้านการทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี และรายงานทางการเงินของระบบ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยการควบคุมภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีได้อย่างครอบคลุมทุกด้านของการปฏิบัติงานของนักบัญชีมากยิ่งขึ้น

2.2) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติมควบคู่ไปกับการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิจัยที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2558). *การปฏิบัติงานในระบบการบริหารการเงินการคลัง GFMIS*. กรุงเทพฯ: สำนักกำกับและพัฒนาระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์.
- ทิพย์ประภา สีชาเห้งาและรัชดา ภัคดียิ่ง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านบัญชี ด้วยระบบ GFMIS ของหน่วยงานศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมประจำภาค 4. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 10(1), 88-98.
- ธนชพร เมฆศิริภาพวงศ์. (2554). *ปัจจัยที่มีผลกระทบการปฏิบัติงานด้านบัญชีระบบ GFMIS ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ภิรมย์พร เยาดำ, ธนสุวิทย์ ทับทิมรักษ์ และสุคนธ์ เครือน้ำคำ. (2559). ประสิทธิภาพของระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์(GFMIS) ในเขตพื้นที่จังหวัดระนอง. รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ กลุ่มระดับ ด้านบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 7, 25 มีนาคม 2559, หน้า 1365-1376. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2550). การบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรมและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โพรเพลซ.
- วุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ. (2560). รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. ใน เอกสารวิชาการประจำปี พ.ศ. 2559 เรื่องการปฏิรูประบบราชการ: รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานกำกับและพัฒนาระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์. (2558). คู่มือแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการปฏิบัติงานในระบบ GFMIS. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานกรมบัญชีกลาง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.).

**การเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษา
และการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน**
**Resilience enhancement for students in Cooperative
and Work Integrated Education Program**

ศศิวัฒน์ ตันติบุญยานนท์^{1*}, นลิน ศรพรหม²

Sasiwat Tantiboonyanont^{1*}, Nalin Sornprom²

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก

^{1,2}Faculty of Business Administration, Krirk University

*Corresponding author's e-mail: sasiwat.tanti@gmail.com^{1*}, nalin.sornprom@gmail.com²

Received: June 11, 2024

Revised: June 7, 2024

Accepted: July 7, 2024

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและทำให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับแนวโน้มการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนจากที่มุ่งเน้นด้านองค์ความรู้ของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว เป็นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้มีศักยภาพที่เหมาะสมต่อการทำงานในยุคสมัยที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในทุก ๆ ภาคส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนโดยเฉพาะในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น การนำทักษะที่ได้รับการกล่าวถึงในสภาเศรษฐกิจโลก ว่าจำเป็นต่อการทำงานในอนาคต และหนึ่งในนั้น คือ พลังสุขภาพจิต ซึ่งเป็นศัพท์บัญญัติโดยกรมสุขภาพจิต ให้คำอธิบายไว้ว่า เป็นความสามารถเฉพาะบุคคลที่พัฒนาได้ ในการปรับตัวและฟื้นตัวกลับมาใช้ชีวิตตามปกติ ภายหลังเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤต เมื่อนำมาผสมผสานกับหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน จะทำให้บัณฑิตที่จบออกไปเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และเพิ่มขีดความสามารถที่มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการ เป็นผู้ที่มีความสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง มีความกระตือรือร้นเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และยังคงรักษาการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล

คำสำคัญ: พลังสุขภาพจิต, หลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน, ความเชื่ออำนาจควบคุม

Abstract

The purpose of this article was to present guidelines for strengthening resilience for students in the Cooperative and Work Integrated Education (CWIE) program. It is a model of learning in the 21st century to enable lifelong learning and constant self-development. In addition, the trend of higher education management has to be adapted from one that focuses solely on the knowledge of the learner, but the curriculum must prepare students to have the potential to work in an era of digital transformation, which is applied in all sectors, especially in business operations. Furthermore, the World Economic Forum has reported the top 10 skills of 2025 for future work, and one of them is resilience, which is created by the Department of Mental Health. Resilience is an individual ability that can be developed to adapt and recover after crisis. When an institution integrates it with the education model as work-integrated learning, graduates will be in demand in the labor market and increasingly capable of benefiting the workplace. They are competent to cope with the dynamic change, enthusiastic about learning new things, and still maintain a work-life balance.

Keywords: resilience, Cooperative and Work Integrated Education Program, locus of control

บทนำ

เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และแผนการศึกษาชาติปี 2560-2579 (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ที่กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ รวมถึงยุทธศาสตร์กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2562) ที่ระบุถึงการพัฒนาทักษะและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ จะเห็นว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การสร้างองค์ความรู้ที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของคน เช่น การสอนให้คนกล้าคิดต่าง มีความสามารถทบทวนความเชื่อของตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อของการคิดตามกัน หรือการศึกษาที่สร้างความคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) มีการไตร่ตรองข้อมูลก่อนหาข้อสรุป มีระบบความคิดเป็นเหตุเป็นผล สามารถแก้ปัญหาได้ มีความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาเป็นนวัตกรรม นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ หรือการศึกษาแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative learning) ที่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระวิชาเรียนเข้ากับทักษะชีวิต สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นทักษะที่จำเป็นของมนุษย์ในโลกศตวรรษที่ 21 (วิชญะ น้อยมาลา, 2564) เพื่อทำให้คนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (lifelong learning) และบูรณาการความรู้กับการทำงานได้ เป็นต้น

ปัจจุบันปัญหาของผู้เรียนไม่ใช่เรื่องการขาดแหล่งความรู้ แต่เป็นการที่ผู้เรียนไม่สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับกับชีวิตประจำวันและโลกของการทำงาน เพราะการเรียนการสอนเน้นการถ่ายทอดข้อมูลจากผู้สอนถึงผู้เรียนทางเดียว ทำให้เด็กไทยไม่ได้ฝึกกระบวนการคิดและพัฒนาการเรียนรู้เท่าที่ควร ขาดการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับการดำเนินชีวิตตามความเป็นจริง จึงเป็นเรื่องท้าทายว่าจะทำอย่างไรให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การศึกษาข้อมูลความรู้ ค้นคว้า และพิจารณาความรู้ด้วยการใช้สติปัญญาอย่างรู้เท่าทัน การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการสร้างนักศึกษาให้มีความรู้เพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างนักศึกษาที่มีทั้งความรู้และทักษะ เพื่อให้มีสมรรถนะที่พร้อมในการทำงานในโลกยุคใหม่ การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีแนวคิดในการบูรณาการการจัดการศึกษากับการทำงานให้เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองผู้เรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสมและ

สอดคล้องกับทุกมิติของการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของบทความนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพลังสุขภาพจิตในการฟื้นฟูจิตใจเมื่อนักศึกษาต้องเผชิญกับภาวะวิกฤต และเสนอแนวทางการเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตที่ช่วยพัฒนาศักยภาพทางอารมณ์และจิตใจของนักศึกษาในการเรียนรู้และปรับตัวเมื่อเกิดเหตุการณ์ยากลำบากในชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) ที่ต้องมีสมรรถนะพร้อมทันทีในการเข้าสู่โลกแห่งการทำงานจริงหลังสำเร็จการศึกษา

ความหมายของพลังสุขภาพจิต

พลังสุขภาพจิตมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ Resilience ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในทศวรรษที่ 1620 หมายถึง "การตอบสนอง" และมาจาก "resiliens" ซึ่งเป็นคำกริยาปัจจุบันของภาษาละตินของคำ "resilire" ที่แปลว่า "หดตัวหรือดีดตัว" ศุภรัตน์ เอกอัศวิน และเยาวนาฏ ผลิตนนท์เกียรติ (2551) ระบุว่า นอร์แมน การ์เมซี (Norman Garmezzy) ศาตราจารย์ด้านจิตวิทยา เป็นผู้ได้ใช้คำ Resilience นี้ เมื่อทำการศึกษาถึงการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ป่วยด้วยโรคจิตเภท พบว่า มีเด็กเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ ส่วนเด็กอีกร้อยละ 90 ยังคงดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ และเมื่อผู้ใหญ่ช่วยให้เด็กมั่นใจในความปลอดภัย เด็กก็จะสามารถยืนหยัดได้เร็วหลังเหตุการณ์ยากลำบาก และกลับมาเริ่มดำเนินกิจวัตรประจำวันได้เช่นเดียวกับก่อนเกิดเหตุการณ์ การศึกษานี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นให้นักวิชาการรุ่นต่อมาสนใจศึกษาเรื่อง Resilience ว่าจะสามารถช่วยการดำรงชีวิตให้รอด ปรับตัวได้ตามกลไกสถานการณ์วิกฤต และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างไร โดยสมาคมนักจิตวิทยาแห่งประเทศไทย (American Psychological Association) ให้คำนิยาม คือ “ผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาและฟื้นตัวต่อความยากลำบากและประสบการณ์ที่ทำลายในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียดสูง หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง” Resilience มีการแปลความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น “ความสามารถในการกลับสู่สภาพเดิม” “ความหดได้” “ความยืดหยุ่น” “ความสามารถในการฟื้นคืนสู่ปกติ” “ความสามารถในการปรับตัวเมื่อเกิดภาวะวิกฤต” (จิตรภาณุ คำสนวน, 2560) “ความสามารถในการฟื้นพลัง” (นิภารัตน์ รูปไข่, 2557) “ความยืดหยุ่นทางอารมณ์” (เสาวลักษณ์ ภารชาตรี, 2551) และกรมสุขภาพจิตได้บัญญัติศัพท์ภาษาไทย คือ “พลังสุขภาพจิต” เป็นความสามารถเฉพาะบุคคลที่พัฒนาได้ เป็นความสามารถในการฟื้นตัวกลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้อย่างสำเร็จภายหลังเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤต” สรุปความได้ว่า เป็นทักษะของบุคคลในการปรับตัวเข้ากับสิ่งที่ต้องทำในชีวิตเมื่อเผชิญกับความเสียเปรียบทางสังคม หรือสถานการณ์ที่มีอุปสรรคมาก เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาความสัมพันธ์ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการทำงาน ปัญหาการเงิน เป็นต้น พบในบุคคลทั่วไปและทุกคนย่อมสามารถศึกษาและพัฒนาได้ เมื่อพิจารณาจากความหมายและคำแปลข้างต้นแล้ว ผู้เขียนจึงขอใช้คำว่า “พลังสุขภาพจิต” ตามกรมสุขภาพจิต (2562) เพื่อสื่อถึงว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วจากการเผชิญสถานการณ์ความทุกข์ยากลำบาก และใช้ชีวิตต่อไปได้ในทิศทางที่ดีขึ้น

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และอิงศุภา โคตรนารา (2552) อธิบายว่า พลังสุขภาพจิต คือ ปรัชญาการกระทำที่ไม่บางคนปรับตัวได้ สามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้ตามปกติ และมีพัฒนาการตามวัยในทางบวกเมื่อเผชิญกับสภาพการณ์ที่ยากลำบาก เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยง (risk factors) หมายถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในตัวบุคคลและภายนอกตัวบุคคล ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ทางลบ ปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อน เพราะไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่มักจะเกิดจากหลายปัจจัยพร้อม ๆ กันเป็นระยะเวลาหนึ่ง หรือการประสบกับการกระทบกระเทือนจากเหตุการณ์เฉพาะแบบฉับพลัน และปัจจัยป้องกัน (protective factors) หมายถึง ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดกระบวนการปกป้อง

หรือลดการเกิดผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยทำให้บุคคลปรับตัวได้ดี สามารถดำเนินชีวิตต่อไปในทิศทางบวก โดยทั้งสองปัจจัยจะมี 3 องค์ประกอบ คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน พลังสุขภาพจิตจึงเป็นผลของการที่บุคคลป้องกันตนเองจากอิทธิพลที่เกิดจากปัจจัยเสี่ยง ตัวอย่างเช่น เมื่อบุคคลเผชิญหน้ากับอุปสรรค คนที่มีพลังสุขภาพจิตอาจจะหยุดหยุดกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่จะปรับรูปแบบพฤติกรรมเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น การพิจารณาว่าบุคคลใดจะมีพลังสุขภาพจิตหรือไม่ ผู้เขียนเสนอแนวทางการพิจารณาดังนี้

- 1) สถานการณ์ที่สร้างความลำบากทั้งกายและจิตใจที่เกิดขึ้น 2) สภาพการปรับตัวหลังจากการเผชิญปัญหา และ
- 3) ระยะเวลาที่ใช้ในการกลับคืนสู่สภาวะปกติ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แนวทางการพิจารณาพลังสุขภาพจิต

โดยสรุป พลังสุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเผชิญภาวะวิกฤตหรือสถานการณ์ที่ยากลำบากในชีวิต ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ปรับตัวกับความไม่เหมือนเดิม และเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีขึ้นในทางอารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรม พลังสุขภาพจิตเปรียบเสมือนวัคซีนที่คอยป้องกันจิตใจไม่ให้เปราะบาง เมื่อล้มแล้วก็ลุกได้ไว และสามารถเดินหน้าต่อไปได้

ความสำคัญของพลังสุขภาพจิต

นอกเหนือจากเนื้อหาสาระวิชาการดังกล่าวข้างต้นแล้ว พลังสุขภาพจิตเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนและการทำงานของผู้เรียน ทำให้มีลักษณะอารมณ์และจิตใจที่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถฟื้นคืนกลับมาได้รวดเร็ว สอดรับกับความเปลี่ยนแปลงพลิกผันที่ส่งผลต่อสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ตัวอย่างกรณีเด่นชัด คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ทำให้การใช้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนจากสิ่งที่คุ้นเคยไปสู่สิ่งที่ซับซ้อนคาดเดาไม่ได้ ส่งผลต่อเนื่องกับอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมมนุษย์มากขึ้น และประกอบกับรายงาน Thai Health Watch 2020 ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2563) ให้ข้อมูลว่าปัญหาของวัยรุ่นที่เป็นโรคซึมเศร้าจะดูออกได้ยากกว่าวัยอื่น ๆ เพราะมักแสดงอาการก้าวร้าว หรือหันเหไปหาสิ่งที่เบี่ยงเบนความสนใจเพื่อหนีจากโลกความเป็นจริง เช่น ติดเกมหรือแช็กส นอกจากนี้ยังพบแนวโน้มที่เด็กและเยาวชนเข้ารับบริการปรึกษาเพิ่มขึ้นผ่านสายด่วนสุขภาพจิต 1323 จากจำนวน 10,298 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2561 แต่เฉพาะครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2562 เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนถึง 13,658 ครั้ง เนื่องจากสภาพวัยรุ่นในสังคมไทยต้องแบกรับความรู้สึกมากมาย ทั้งความคาดหวังจากครอบครัวในเรื่องการศึกษาที่ตั้งเป้าหมายให้ต้องเรียนเก่ง และยังคงต้องเผชิญกับปัญหาความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง จึงส่งผลต่อวัยรุ่นไทยจำนวนมากที่ต้องการจะระบายความรู้สึก เพื่อให้หลุดพ้นออกจากภาวะเครียดและซึมเศร้าที่พวกเขากำลังเผชิญอยู่ โดยหลายคนพูดถึงความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง และบางคนได้ระบายอารมณ์ถึงความรู้สึกที่อยากตาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้คือเรื่องใหญ่ และสังคมไทยจำเป็นต้องหาวิธีการแก้ไขให้ได้โดยเร็ว

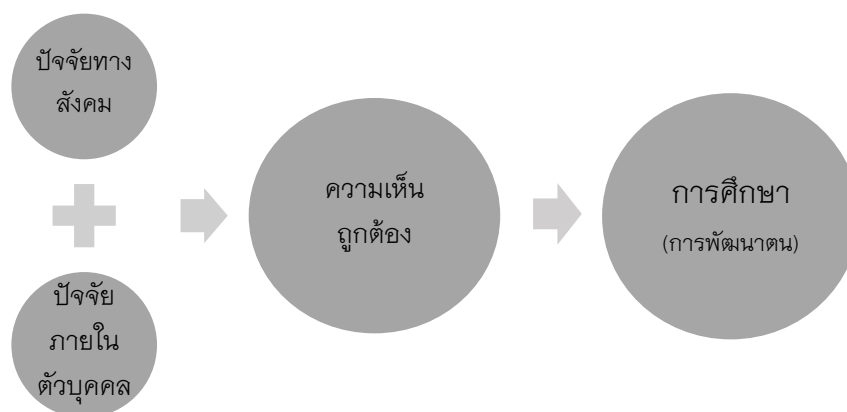
นักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นทั้งเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน ระดับอุดมศึกษาและวัยรุ่นที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมายเกิดขึ้นกับร่างกาย และจิตใจ พฤติกรรมบางอย่างเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อคุณภาพการดำเนินชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเหล่านี้ประสบความล้มเหลวในชีวิตเมื่อก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ พลังสุขภาพจิต จึงเป็นอีกหนึ่งทักษะเฉพาะบุคคลที่สามารถพัฒนาได้ ทำให้บุคคลฟื้นตัวกลับมาใช้ชีวิตปกติอย่างที่เคยเป็นภายหลังเผชิญวิกฤตหรือสถานการณ์ที่ยากลำบาก นักศึกษาที่มีพลังสุขภาพจิตดี จะสามารถควบคุมตัวเอง มีความอดทน อดกลั้น มีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหา พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้ผ่านเหตุการณ์ร้ายโดยไม่มีปัญหาสุขภาพจิต แต่กลับมีจิตใจที่เติบโตเข้มแข็งยิ่งขึ้น

การประเมินพลังสุขภาพจิต

สำหรับหลักเกณฑ์การประเมินหรือเครื่องมือที่จะใช้วัดพลังสุขภาพจิต หลังจากผ่านการทำกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนข้างต้นแล้ว (กรมสุขภาพจิต, 2562) ได้พัฒนาแบบประเมินพลังสุขภาพจิต (resilience scale: RS-48, 13-18 years) โดยให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นความสามารถของบุคคลในการปรับตัวและฟื้นตัวภายหลังที่พบกับเหตุการณ์วิกฤตหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความยากลำบาก เป็นคุณสมบัติหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคและดำเนินชีวิตต่อไป” เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ประเมินความสามารถของบุคคล 4 ด้าน 1) ความสามารถในการดูแลและควบคุมตัวเอง หมายถึง การมีอารมณ์ที่มั่นคง เครียดยาก ไม่หวั่นไหวง่าย อยู่ท่ามกลางความกดดันได้ และจะมีวิธีจัดการกับอารมณ์ให้สงบกลับคืนสู่ปกติได้ 2) ความสามารถทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง มีคนให้คำปรึกษาตอนประสบความยากลำบากหรือเผชิญวิกฤต 3) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา หมายถึง การมีมุมมองเชิงบวกต่อปัญหา มีการหาข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ไม่หลีกเลี่ยงปัญหา ซึ่งอาจนำมาประยุกต์ใช้กับนักศึกษาได้ และ 4) การตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต หมายถึง การมีจิตใจที่มุ่งมั่นมานะบากบั่นเพื่อบำเหน็จที่ต้องการ ไม่ท้อถอยง่าย ๆ โดยมีการวิเคราะห์หาคุณภาพด้วยการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่น .881 (นฤภัค ฤทธาทิพย์ และสตรีรัตน์ รุจิระชาคร, 2565)

การเสริมสร้างพลังสุขภาพจิต

แนวทางหนึ่งในการพัฒนาเจตคติที่ดี คือ การเสริมสร้างพลังสุขภาพจิต จะกระทำได้ด้วยกระบวนการ “ปัญญา” คือ การสร้างปัญญาเพื่อส่งเสริมปัจจัยด้านความคิด ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่ออันอาจควบคุม จากผู้ที่มีความเชื่ออันอาจนอกตนเป็นผู้ที่มีความเชื่ออันอาจในตน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2562) อธิบายไว้ในหนังสือพุทธธรรมว่า การศึกษาคือการพัฒนาตน เริ่มต้นด้วยความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นแนวความคิด ทศนคติ ค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม เกื้อกูลแก่ชีวิตและสังคม สอดคล้องกับความเป็นจริง เรียกล้วน ๆ ว่า “ความเห็นถูกต้อง” เป็นสาระสำคัญของการพัฒนาปัญญาตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งจะประกอบด้วยปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยทางสังคม เช่น การสั่งสอน การแนะนำ คำชี้แจงอธิบายจากผู้อื่น เป็นต้น เรียกว่า “วิธีการแห่งศรัทธา” และปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น การรู้จักคิดหรือคิดเป็น รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ วิธีคิดหาเหตุปัจจัย เป็นต้น เรียกว่า “วิธีการแห่งปัญญา” เป็นคุณสมบัติที่สำคัญขาดไม่ได้ ที่จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้ (ภาพที่ 2)

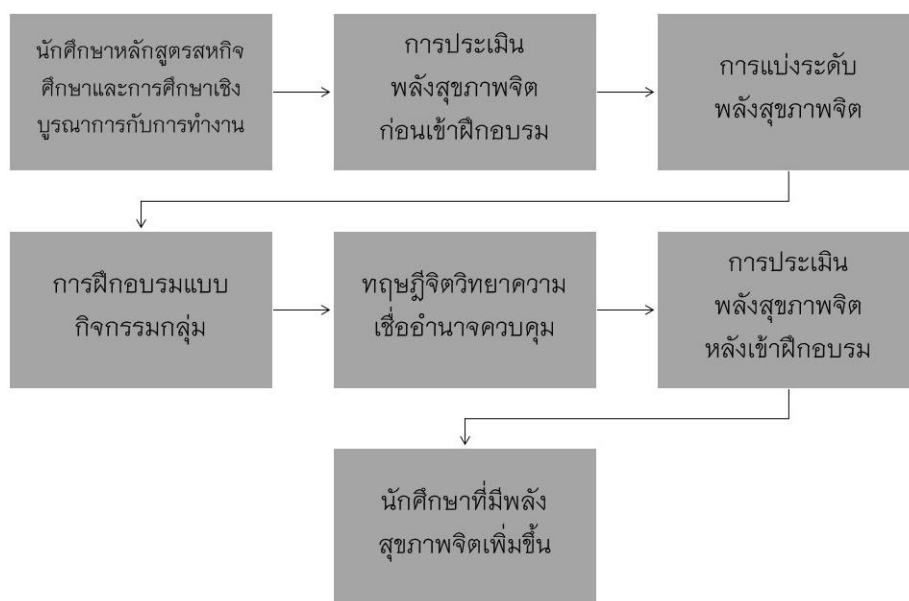

ภาพที่ 2 ปัจจัยเบื้องต้นของการศึกษา

แนวทางการเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตให้กับนักศึกษาทุก ๆ คน สามารถทำได้โดยการเพิ่มกิจกรรมเสริมเข้าไปในกลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไปหรือวิชาแกนกลางของสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมการเสริมสร้างพลังสุขภาพจิต โดยอาจใช้แนวทางที่สมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association, 2014) ได้เสนอเพื่อเป็นตัวอย่างไว้ 10 เป้าหมาย ดังนี้

1. รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อน และคนสนิทอื่น ๆ
2. หลีกเลี่ยงการมองวิกฤติหรือเหตุการณ์เครียดว่าเป็นปัญหาที่รับมือไม่ได้
3. ยอมรับสถานการณ์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนได้
4. พัฒนาเป้าหมายที่สมจริงเป็นไปได้และทำให้ถึงเป้าหมาย
5. ทำการตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวในสถานการณ์ที่ลำบาก
6. หาโอกาสค้นพบตัวเองเพิ่มขึ้นหลังจากต้องลำบากกับความสูญเสีย
7. สร้างความมั่นใจในตน
8. มองเหตุการณ์ในระยะยาวและพิจารณาเหตุการณ์เครียดในมุมมองกว้าง ๆ
9. ดำรงทัศนคติที่มีความหวังในสิ่งที่ดี ๆ และให้นึกถึงภาพสิ่งที่ต้องการ
10. เพื่อดูแลสุขภาพกายใจ ให้ออกกำลังกายเป็นประจำ ใส่ใจในสิ่งที่ตนต้องการและรู้สึก

ดังนั้น สถาบันการศึกษาที่มีนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน สามารถจัดฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตให้กับนักศึกษามีความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาอุปสรรคทั้งการเรียนและการทำงาน โดยมีขั้นตอนดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพลังสุขภาพจิต

ความเชื่ออำนาจในตนกับพลังสุขภาพจิต

อีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและสอดคล้องกับพลังสุขภาพจิต คือ ความเชื่อเรื่องที่เราเรามีความรู้สึกว่าสถานการณ์ควบคุมได้ ถือว่าเป็นเจตคติที่ดี กล่าวคือเป็นพลังขับเคลื่อนให้บุคคลมีพฤติกรรมกระทำสิ่งต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมาย เป็นความสำเร็จที่เกิดจากความพยายามของตนเอง หรือยิ่งตนเองทุ่มเทมากเท่าใดก็ยิ่งประสบความสำเร็จมากขึ้น ความเชื่อดังกล่าวเป็นลักษณะพื้นฐานทางด้านจิตใจของบุคคลที่มาจากทฤษฎีของ (Rotter, 1966; Rotter, 1990) ระบุถึงความสำคัญของจิตลักษณะประการหนึ่งของบุคคลที่มีความเชื่อว่า “ตนมีความสามารถในการทำนายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งกับผลหนึ่ง และสามารถควบคุมผลของสาเหตุเหล่านั้น” เรียกว่า ความเชื่ออำนาจควบคุม (locus of control) (ดูเจื่อน พันธุมนาวัน, 2549) แบ่งเป็นประเภทแรก คือ “ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตน” เป็นบุคคลที่มีความเชื่อว่าผลดีหรือผลเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น มีสาเหตุสำคัญมาจากการกระทำของตนเอง และอีกประเภทหนึ่ง คือ “ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน” เป็นบุคคลที่มีความเชื่อว่าผลดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนนั้นมีสาเหตุสำคัญมาจากความบังเอิญ โชคเคราะห์ อำนาจลี้ลับ การกระทำของคนอื่น ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตน บุคคลประเภทนี้ เมื่อมีผลเสียเกิดขึ้นกับตนก็มักจะกล่าวโทษผู้อื่นหรือสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การกระทำของตน

ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งเป็นเจตคติที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพลังสุขภาพจิต จะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบแรก ความสามารถในการทำนาย (predictability) มีลักษณะ คือ เมื่อเกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น จะทำนายสาเหตุได้ถูกต้องว่าคืออะไร หรือเมื่อรู้สาเหตุที่เกิดขึ้น ก็จะทำนายได้ว่าผลของสาเหตุนั้นจะเป็นเช่นไร เรียกว่า การรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของเหตุการณ์ ส่วนองค์ประกอบที่สอง คือ ความเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุม (controllability) ให้เกิดผลตามที่ต้องการได้ กล่าวคือ ถ้าต้องการให้ผลดีปรากฏขึ้นก็สามารถทำให้ผลดีนั้นเกิดขึ้นได้ด้วยความพยายามของตนเอง หรือถ้าต้องการหลีกเลี่ยงหรือลดผลเสียที่จะปรากฏขึ้น ก็สามารถป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะได้รับผลมากหรือผลน้อย ผลดีหรือผลร้าย ล้วนเกิดขึ้นกับการกระทำของคนเรานั้นเอง

ดังนั้น ความเชื่ออำนาจในตนจึงเป็นเจตคติของบุคคลที่มีลักษณะสอดคล้องกับพลังสุขภาพจิต กล่าวคือ หากบุคคลมีความเชื่อมีความเชื่ออำนาจในตนว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น บางอย่างสามารถควบคุมได้ แต่บางอย่างก็ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้บุคคลนั้นมีท่าทีกับภาวะวิกฤตหรือสถานการณ์ยากลำบากที่ตนเองต้องเผชิญในแนวทางที่พยายามหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม แทนที่จะรู้สึกเครียด วิตกกังวล หดหู่ ไม่มีทางออก เป็นทุกข์ นำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต

พลังสุขภาพจิตกับหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน

พลังสุขภาพจิตเป็นพัฒนาการตั้งแต่เกิด จะมีการเปลี่ยนแปลงตามวัยเมื่อเติบโตขึ้น ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับในชีวิตเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สิ่งแวดล้อม และเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือมีความท้าทายในชีวิต เป็นความสามารถที่สร้างได้ในทุกช่วงชีวิต โดยมีปัจจัยพื้นฐานหลายประการที่สัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิต เช่น ปัจจัยทางด้านจิตใจ โดยสุววุฒิ วงศ์ทางสวัสดิ์ (2559) ระบุว่าคนที่มีพลังสุขภาพจิต จะเป็นคนที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มักไม่ค่อยหวั่นไหวกับสิ่งเร้าภายนอกที่มากระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางลบ โดยจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะใจเย็น ไม่วิตกกังวลง่าย สงบผ่อนคลาย มีกำลังใจเสมอ รับมือกับความเครียดได้ดี หรือปัจจัยทางด้านจิตวิญญาณ โดยอธิบายว่าบุคคลที่มีความเชื่อในศาสนาจะมีการเผชิญและจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มองโลกในแง่ดี ได้รับการสนับสนุนจากสังคมมากขึ้น และมีความวิตกกังวลน้อยลง เป็นต้น

หลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน คือ หลักสูตรการเรียนการสอนในลักษณะร่วมผลิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อให้บัณฑิตพร้อมสู่โลกแห่งการทำงานจริงได้ทันที มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดงาน สามารถพัฒนาอาชีพในปัจจุบันและเตรียมพร้อมรองรับตำแหน่งงานในอนาคต จึงเป็นหนึ่งในกลไกการจัดการเรียนการสอนที่สถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการในทุกรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) เจตคติ (attitudes) และค่านิยม (values) และคุณลักษณะตรงกับความต้องการของตลาดงานและพร้อมสู่โลกแห่งการทำงานจริง โดยมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. เป็นความร่วมมือร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการในการผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะพร้อมสู่โลกแห่งการทำงาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานในปัจจุบันและอนาคต
2. เป็นการร่วมออกแบบหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียน ที่เชื่อมโยงโลกของการศึกษากับโลกของการประกอบอาชีพ โดยการสร้างความสมดุลระหว่างวิชาการ วิชาชีพและวิชาชีพชีวิต
3. เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งสร้างสมรรถนะ ฝึกแก้ปัญหา มีการวัดผลและประเมินระดับสมรรถนะที่เป็นระบบ
4. เป็นการปฏิบัติงานจริงและประเมินการปฏิบัติงานจริง และมีกระบวนการสร้างการเรียนรู้ในสถานประกอบการ

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (ภาพที่ 4) จะประกอบด้วย

นักศึกษา - ได้รับประโยชน์จากการมีหลากหลายทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถค้นพบตัวเองจากการปฏิบัติงาน มีโอกาสได้ทำงานก่อนจบ มีช่องทางสู่การเป็นผู้ประกอบการ

สถาบันอุดมศึกษา – ผลิตกำลังคนตามความต้องการ (demand driven) มีรูปแบบการศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เกิดเครือข่ายความร่วมมือพัฒนากำลังคนและต่อยอดงานวิจัย

สถานประกอบการ – ร่วมสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการ ได้ความรู้ แนวคิด และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้สิทธิประโยชน์จากภาครัฐ

ประเทศชาติ – มีประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

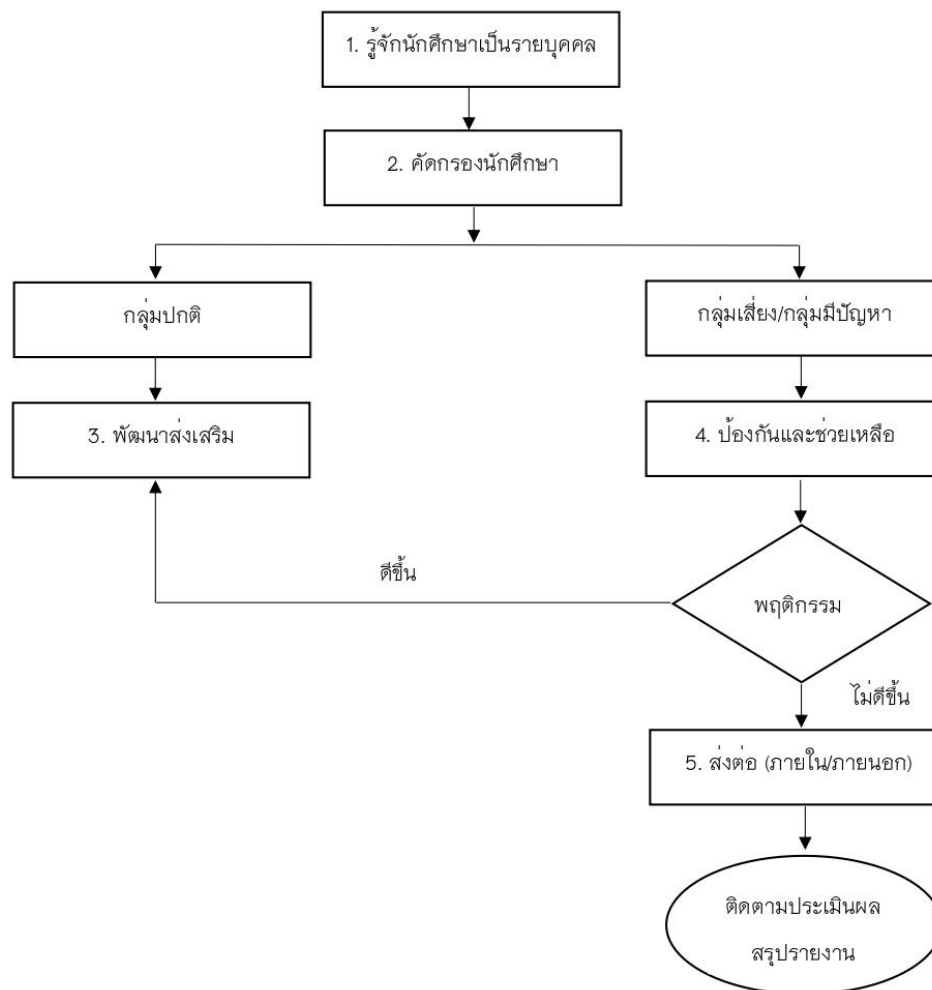

ภาพที่ 4 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน
ที่มา: สมาคมสหกิจศึกษาไทย, (2564)

ดังนั้น การบูรณาการพลังสุขภาพจิตเข้ากับหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้รับการสนับสนุน เพราะสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันและตอบสนองต่อตลาดแรงงาน ก็จะทำให้ นักศึกษา มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่เหมาะสม อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

การดูแลสุขภาพจิตของนักศึกษา

ภารกิจหลักของสถาบันการศึกษา คือ การสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพทั้งในด้านสติปัญญาและจิตใจ เพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพออกไปสู่โลกของการทำงาน กรมสุขภาพจิตได้แนะนำกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลสุขภาพจิตนักศึกษา (กรมสุขภาพจิต, 2565) ซึ่งเป็นกระบวนการดูแลสุขภาพจิตนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต ป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ดูแลช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิต ติดตามต่อเนื่อง และเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิต โดยมีวิธีการและเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินงาน โดยจะต้องมีเครือข่ายทั้งภายในและนอกสถาบันการศึกษาดำเนินการร่วมกัน เนื่องจากปัญหาของนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานมีความหลากหลาย จะต้องได้รับการดูแลสุขภาพจิตเป็นระบบอย่างทั่วถึง และให้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้นักศึกษามีสุขภาพจิตดี มีความสุขทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิตกับเพื่อน ๆ ครอบครัว ชุมชน รวมถึงการมีทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาที่จะเติบโตและใช้ชีวิตในสังคม ขั้นตอนของระบบดูแลสุขภาพจิตนักศึกษา มีดังนี้

ภาพที่ 5 แผนผังการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือ

สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน

แนวคิดหลักสูตรอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการแบบบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน เพื่อเตรียมความพร้อมของบัณฑิตที่จะจบออกไปทำงานนั้น หลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และยังมีอีกหลายรูปแบบให้สถาบันการศึกษานำไปปรับใช้ได้ตามบริบทของพื้นที่นั้น ๆ หลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างเป็นระบบ จะมีการให้ความรู้ด้านวิชาการและทักษะที่จำเป็นก่อนได้รับมอบหมายให้เข้าไปปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการในสถานะเสมือนหนึ่งพนักงาน เป็นการลงมือทำงานจริงตามสาขาวิชาที่ตนเรียนมา จะมีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการนำเสนอรายงานจากประสบการณ์จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) อย่างไรก็ตามการนำแนวคิดนี้ไปใช้อาจจะมีปรับเปลี่ยนรายละเอียดบางประการให้เหมาะสมตามบริบทของสถาบันการศึกษานั้น ๆ เพื่อการเพิ่มศักยภาพของการจัดการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติงาน มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถสัมผัสประสบการณ์การทำงานจริงในขณะเรียน

นักศึกษาในหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็วถือว่าเป็นช่วงสำคัญของชีวิต เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดที่กำลังพัฒนาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ต้องการความเป็นอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง และเมื่อเข้า

มาเป็นนักศึกษาภายใต้ระบบการเรียนการสอนในสถาบันที่สลับกับการทำงานในสถานประกอบการจริงอย่างต่อเนื่อง ตลอดหลักสูตร จะเป็นโอกาสให้นักศึกษาสามารถนำความรู้จากสถาบันไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ และสามารถนำประสบการณ์จากการทำงานกลับมาเป็นประเด็นสำหรับการเรียนรู้ในสถาบันได้เช่นเดียวกัน โดยจะมีลักษณะงานที่ซับซ้อนมากขึ้นตามชั้นปีหรือรายวิชาที่ศึกษาตลอดหลักสูตร นักศึกษาจะได้ทำงานในสถานประกอบการที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน เพื่อให้สามารถบูรณาการภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติมาใช้ในการทำงานจริง ซึ่งในระหว่างปฏิบัติงานในสถานประกอบการนั้น นักศึกษาจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อม หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ลูกค้า ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ หากนักศึกษามีคุณลักษณะที่เชื่อว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในงานใด ๆ เกิดจากการกระทำของตนเอง ไม่ได้มองเป็นเรื่องของโชคชะตาหรือสาเหตุอื่น ๆ อย่างหนึ่งอย่างใด นักศึกษาเหล่านั้นก็มีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีพลังสุขภาพจิต ที่ถือว่าเป็นหนึ่งในทักษะจำเป็นและสำคัญในศตวรรษที่ 21 นี้

ภาพสะท้อนปรากฏการณ์ในปัจจุบัน

ความแน่นอน คือ ความไม่แน่นอน จาไมส์ คาสซิโอ (Cascio, 2020) นักพฤติกรรมศาสตร์ชื่อดังชาวอเมริกัน ได้นำเสนอโมเดลรูปแบบใหม่เรียกว่า BANI เพื่อเป็นกรอบคิดในการอธิบายความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และแพร่หลายที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก หลังจากมนุษยชาติเผชิญกับสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ประกอบด้วย

B – Brittle: ความเปราะบาง เมื่อถูกระทบกระเทือนจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ สิ่งที่เปราะบางขาดความยืดหยุ่น มีความอ่อนไหว และแตกหักง่าย ความยืดหยุ่น (resilience) จึงเป็นคุณสมบัติจำเป็นต่อการปรับตัว ปรับใจไม่ให้อ่อนไหวต่ออุปสรรคหรือปัญหา เป็นเรื่องของการเรียนรู้จากความผิดพลาด ข้อผิดพลาด หรือความล้มเหลว และยอมรับความจริงได้

A – Anxious: ความวิตกกังวล เมื่อถูกสะสมเป็นระยะเวลานาน ๆ จะทำให้เกิดความรู้สึกสิ้นหวังหมดหนทาง และสร้างความรู้สึกหวาดกลัวกับทุก ๆ เรื่อง ช่วงเวลาของการสั่งสมความรู้สึกเหล่านี้ทำให้ความคิดและอารมณ์ผูกติดกับภาวะซึมเศร้าและความกลัวอย่างแยกไม่ออก เกิดความเฉื่อยชาหรือความรู้สึกไม่อยากลงมือทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน เพราะกลัวความผิดพลาด ความผิดพลาดหรือความล้มเหลว ความวิตกกังวลส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจและประสิทธิภาพการทำงาน

N – Nonlinear: ความคาดเดาได้ยาก เป็นความไม่คงเส้นคงวา ไม่มีความแน่นอน หลายครั้งเกิดจากการแทรกแซงหรือรบกวนจากเหตุการณ์อื่น หรืออาจมีเหตุการณ์ซึ่งเป็นสาเหตุที่แท้จริงอยู่เบื้องหลัง ทำให้ไม่สามารถหาเหตุและผลได้อย่างชัดเจนจากเหตุการณ์ที่ปรากฏตรงหน้าได้ เหตุและผลที่แท้จริงมักปรากฏหรือคลี่คลายช้ากว่าที่ควรจะเป็น

I – Incomprehensible: ความไม่เข้าใจ เกิดจากการพยายามค้นหาคำตอบสำหรับปัญหาที่ไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้น ไม่สามารถกำกับหรือควบคุมอะไรได้ และไม่สามารถตีความได้ว่าสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นเกิดขึ้นเพราะอะไร หลายต่อหลายครั้ง พบว่า คำตอบที่ค้นเจอไม่น่าพอใจและไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพราะไม่เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

ดังนั้น คนเราจำเป็นต้องมีความสามารถในการเข้าใจความจริงที่เกิดขึ้น และการปรับความคิดยอมรับแนวทางใหม่ ๆ เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) ที่สร้างทัศนคติหรือแนวคิดแบบยืดหยุ่นและสามารถพัฒนาเติบโตต่อไปเรื่อย ๆ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ สนุกกับการแก้ปัญหาหรือสิ่งท้าทายใหม่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต

บทสรุป

ภาพสะท้อนปรากฏการณ์ในปัจจุบัน ความแน่นอน คือ ความไม่แน่นอน การเรียนรู้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม แตกต่างจากการศึกษาแบบดั้งเดิม เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันการศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

หลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ทั้งวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิตจากการไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานรัฐหรือเอกชน นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพ และการก้าวสู่ระบบการทำงาน เป็นการสร้างบัณฑิตไทยให้มีทักษะที่พร้อมในการปฏิบัติงาน และมีทักษะที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งมีศักยภาพที่พร้อมเป็นผู้ประกอบการที่สามารถทำงานได้ทั่วโลก

สำหรับพลังสุขภาพจิตได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญในระดับนานาชาติ เป็นความสามารถในการเผชิญและรับมือความไม่แน่นอน พลังสุขภาพจิตถือว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลผู้มีความเห็นถูกต้อง มีสติตั้งรับความไม่รู้อย่างปัญญา มีขันติความมานะอดทนเพียรพยายามที่จะก้าวข้ามผ่านความยากลำบากไปให้ได้ หรือจนสามารถบรรลุเป้าหมายประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ และเนื่องจากพลังสุขภาพจิต เป็นความสามารถที่พัฒนาได้ การผสมผสานกระบวนการเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตเข้าไปในหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เพื่อเป็นคุณสมบัติติดตัวนักศึกษาออกไปทำงานอย่างมีคุณภาพและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*.

กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทิงกราฟฟิค จำกัด.

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). *นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา*

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563–2570. เอกสารสำเนา.

กรมสุขภาพจิต. (2563). *เปลี่ยนร้ายกลายเป็นดี พลังสุขภาพจิต* (พิมพ์ครั้งที่ 4). บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด.

กรมสุขภาพจิต. (2565). *แนวทางการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักศึกษาในมหาวิทยาลัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด.

จิตราณู คำสนวน. (2560). *ปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ภูมิคุ้มกันทางใจของวัยรุ่นในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์*.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2549). ความเชื่ออำนาจในตน: การวัด ความสำคัญ และการเปลี่ยนแปลง. *วารสารพัฒนาลังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร*, 8(2). 107–142.

นิภารัตน์ รูปไข่. (2557). *อิทธิพลของความสามารถในการฟื้นพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤภัค ฤทธิพิทย และสตรียรัตน์ รุจิระชาคร. (2565). การศึกษาผลโปรแกรมการพัฒนาความเข้มแข็งทางใจในวัยรุ่น โดยใช้คู่มือสร้างสรรค์พลังใจให้วัยทีน. *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*, 25(2). 54–62.

วิชญะ น้อยมาลา. (2564). ทักษะจำเป็นของการทำงานในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการรัตนบุคย์*, 3(1). 45–57.

ศุภรัตน์ เอกอัศวิน และเยาวนาฏ ผลิตนันทเกียรติ. (2551). ความสามารถยืนหยัดเผชิญวิกฤติ. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 16(3). 190–198.

- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2562). *พุทธธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 53). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และอิงศุภา โคตรนารา. (2552). ความสามารถในการยื่นหยัดเผชิญวิกฤต: การทบทวนบทความทางวิชาการ. *วารสารพยาบาลและสุขภาพ*, 32(1). 90-101.
- สุวภูมิ วงศ์ทางสวัสดิ์. (2559). ผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคลแบบออนไลน์แนวอัตถิภาวนิยม-มนุษย์นิยมต่อสุขภาวะของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีที่มีบุคลิกภาพแบบไม่มั่นคงทางอารมณ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส). (2563). *จับตาทิศทางสุขภาพคนไทย ปี 2563*. สำนักพัฒนาภาคีสัมพันธ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา (Work-Integrated Learning)*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- เสาวลักษณ์ ภารชาติ. (2551). ผลของโปรแกรมส่งเสริมความยืดหยุ่นทางอารมณ์ต่อความเครียดของนักเรียนที่เตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมาคมสหกิจศึกษาไทย. (2564). *หลักสูตรการศึกษาอบรมสำหรับผู้บริหาร คณาจารย์นิเทศ ผู้นิเทศ และผู้ปฏิบัติงานด้านสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work-Integrated Education: CWIE)*. สมาคมสหกิจศึกษาไทย.
- American Psychological Association. (2014). *The Road to Resilience*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Cascio. (2020). *BANI and Chaos*. Retrieved June 10, 2024, from <https://ageofbani.com/2022/04/bani-and-chaos/>.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement. *Psychological Monographs*, 80(1). 1-28.
- Rotter, J. B. (1990). Internal Versus external control of reinforcement: *American Psychologist*, 45(4), 489-493. <https://doi.org/10.1037/003-066X.45.4.489>.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University
Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>
E-mail: jmssnru@gmail.com

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพ
การบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนใน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

The relationship between asset management efficiency and debt
management efficiency with stock valuation assessment in the stock
exchange of Thailand SET100 index

กษิติศ กิจัญญะสัมพันธ์^{1*}, ดารณี เอื้อชนะจิต², ทิรวุฒิ ยังสุข³

Kasidit Kittuanyasumpun^{1*}, Daranee Uachanajit², Tirawut Yangsook³

^{1,2,3}บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3}Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: kasidit66502318@gmail.com^{1*}, darani.uat@gmail.com², Tirawut.yo@spu.ac.th³

Received: June 24, 2024

Revised: August 2, 2024

Accepted: August 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ในระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2565 จำนวน 100 บริษัท ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ทำการศึกษากับการประเมินมูลค่าหุ้นโดยวัดค่าจากอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ผลของการศึกษาพบว่าอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัตราส่วนสินค้าคงเหลือความสัมพันธ์กับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อัตราส่วนสินค้าคงเหลือและอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารสินทรัพย์, การบริหารหนี้สิน, การประเมินมูลค่าหุ้น

Abstract

This aim of this research was to study the relationship between asset management efficiency and debt management efficiency and the valuation of stocks of 100 companies listed on the Stock Exchange of Thailand SET100 during 2020 – 2022. The independent variables included debtor turnover ratio, inventory turnover ratio, fixed asset turnover ratio, Total asset turnover ratio, debt-to-total asset ratio and debt-to-equity ratio. The research reconducted a study on stock valuation by measuring the value based on the dividend yield ratio. The study also examined the market price to net profit ratio and the market price to book value ratio. The data were analyzed by using statistical tests such as descriptive statistics analysis, correlation coefficient analysis, and multiple regression equation analysis. The results of the study found that the total assets turnover ratio and the debt-to-equity ratio were significantly related to the dividend yield ratio, statistical significant at the .01 level. There was a significant relationship between the debt-to-total-assets ratio and the dividend yield ratio, statistically significant at the .05 level. The market price to net profit ratio significantly influenced the inventory ratio at the .01 level. The inventory ratio and total asset turnover ratio were significantly related to the market price to book value ratio, statistically significant at the .01 level. The debt-to-equity ratio was significantly related to the market price-to-book value ratio at the level of .05.

Keywords: asset management, debt management, stock valuation assessment

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัจจัยทุนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาและการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลต่อระดับรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน การเพิ่มขึ้นของการลงทุนส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิต ภาวะการจ้างงาน และตัวแปรอื่น ๆ ในเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงินจึงเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการระดมทุนและการปล่อยเงินทุนส่วนเกิน ตลาดทุนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตลาดการเงินมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทย โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (stock exchange of thailand) (ศุภชัย ศรีสุชาติ, 2548) เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งก็ตาม สภาพแวดล้อมของตลาดทุนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความท้าทายในการแข่งขันที่มากขึ้น การเคลื่อนย้ายเงินทุนในตลาดเงินและตลาดทุนโลกที่เป็นไปอย่างเสรี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการแสวงหาการเชื่อมโยงเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ส่งผลให้การลงทุนและจัดหาเงินทุนมีรูปแบบที่หลากหลายและไม่จำกัดเฉพาะในประเทศอีกต่อไป ทำให้นักลงทุนและผู้ระดมทุนมีทางเลือกที่จะมุ่งไปยังประเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการและบริหารต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560) ในสภาพเศรษฐกิจที่มีความผันผวนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้ที่ต้องการทำการลงทุนต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถี่ถ้วนก่อนทำการลงทุน

เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจลงทุนให้อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ นักลงทุนมีความคาดหวังต่อผลตอบแทนที่ได้รับในอนาคต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์งบการเงินประกอบการตัดสินใจลงทุน กลไกสำคัญส่วนหนึ่งคือบทบาทของคณะกรรมการบริษัท เนื่องจากผู้ใช้งบการเงินไม่เพียงต้องการข้อมูลทางการเงินเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินที่อาจส่งผลต่อมูลค่าของกิจการ การที่คณะกรรมการบริษัทปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ คำนึงถึงมูลค่าและประโยชน์ของกิจการ จะทำให้การกำกับดูแลกิจการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นจากผลการดำเนินงาน และสร้างความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 เพื่อเป็นแนวทางหรือเครื่องมือให้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ซึ่งเป็นดัชนีที่ตอบสนองความต้องการของนักลงทุนที่ยังไม่มั่นใจในการตัดสินใจเพื่อที่จะทำการลงทุนว่าจะทำการลงทุนในหลักทรัพย์ใด ให้มีตัวเลือกที่จะลงทุนแบบลงและช่วยด้านการวางแผนการลงทุนในหลักทรัพย์ที่เป็นที่สนใจและมีพื้นฐานที่ดีในตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อที่จะได้ผลตอบแทนจากการลงทุน อย่างสม่ำเสมอ และใช้อัตราส่วนทางการเงินในการทำการศึกษาเนื่องจากข้อมูลดังกล่าวสามารถทำการวัดผลได้เป็นตัวเลข ซึ่งข้อมูลที่เป็นตัวเลขนี้นำให้นักลงทุนเข้าใจในงบการเงินมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์กับนักลงทุนในการคาดการณ์ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับการลงทุน และทำการตัดสินใจลงทุน เพื่อให้การลงทุนนั้นได้ผลลัพธ์ได้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ หรือเจ้าของกิจการก็สามารถนำผลจากการคำนวณมาใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงานของกิจการให้ได้ผลของงาน เป็นไปตามเป้าหมายที่กิจการได้กำหนดไว้ ซึ่งจะส่งผลให้กิจการมีผลการดำเนินงานที่น่าพอใจ ดึงดูดให้นักลงทุนมาลงทุนมากยิ่งขึ้น และหากว่ามีการลงทุนที่มากขึ้นนั้น ย่อมหมายถึงมีเงินเข้ามาในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ส่งผลให้มูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน (ธีรพงษ์ กรรณิกา, 2562)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์กับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

การทบทวนวรรณกรรม

ประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์

ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าทรัพยากรที่กิจการมีอยู่ มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ สินทรัพย์ที่กิจการนำมาใช้ในการวิเคราะห์ เช่น สินทรัพย์รวม ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ และสินทรัพย์เหล่านี้ยังนำมาใช้ในการประเมิน ประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการอีกด้วย เช่น

อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า (receivable turnover ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงการเปรียบเทียบระหว่าง ยอดขายสุทธิกับยอด ลูกหนี้การค้า แสดงให้เห็นถึงจำนวนครั้งของวงจรลูกหนี้ในหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชี มีหลักการ ดังนี้

1. อัตราหมุนเวียนเงินสด (cash turnover ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการบริหารเงินสด และรายการเทียบเท่าเงินสด ว่ากิจการนำเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดไปทำให้เกิดรายได้จากการขายกลับเข้ามา หรือก่อให้เกิดประโยชน์แก่กิจการได้ปีละกี่รอบหรือกี่ครั้ง ดังนั้นถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนเงินสดสูง แสดงว่ากิจการสามารถนำเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดไปทำให้เกิดรายได้เข้ามาปีหนึ่งมารอบหรือมากครั้ง ย่อมแสดงถึงความสามารถในการบริหารเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดที่ดีนั่นเอง

2. อัตราหมุนเวียนลูกหนี้ (receivable turnover ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึง ความสามารถในการบริหาร ลูกหนี้ของกิจการว่าดีมาน้อยเพียงไร กิจการนำลูกหนี้ไปทำให้เกิดรายได้จากการขายหรือก่อให้เกิดประโยชน์กลับ เข้ามาให้กิจการได้ปีละกี่ครั้ง ดังนั้นถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้สูง แสดงว่ากิจการสามารถนำลูกหนี้ไปทำให้เกิด รายได้เข้ามาปีหนึ่งมากครั้ง ย่อมแสดงถึงความสามารถในการบริหารลูกหนี้ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

3. อัตราหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (inventory turnover ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถ ในการบริหารสินค้าคงเหลือของกิจการว่าดีมาน้อยเพียงไร กิจการขายสินค้าคงเหลือและนำเงินสดกลับเข้ามาให้ กิจการได้ปีละกี่ครั้ง ดังนั้นถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือสูง แสดงว่ากิจการสามารถนำสินค้าคงเหลือไปขายปี หนึ่งมากครั้ง ย่อมแสดงถึงความสามารถในการบริหารสินค้าคงเหลือที่ดีและมีประสิทธิภาพ

4. อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร หรืออัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (fixed assets turnover ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์) ของกิจการว่าดี มาน้อยเพียงไร กิจการนำสินทรัพย์ถาวรที่มีไปทำให้เกิดรายได้จากการขายหรือก่อให้เกิดประโยชน์กลับเข้ามาให้ กิจการได้ปีละกี่ครั้ง ดังนั้นถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวรสูง แสดงว่ากิจการสามารถนำสินทรัพย์ถาวรไป ทำให้เกิดรายได้จากการขาย หรือก่อให้เกิดประโยชน์กลับเข้ามาให้กิจการมากครั้งย่อมแสดงถึงประสิทธิภาพ ในการบริหารสินทรัพย์ถาวรที่ดี

5. อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (total assets turnover ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพ ในการบริหารสินทรัพย์รวมทั้งหมดของกิจการว่าดีมาน้อยเพียงไร กิจการนำสินทรัพย์รวมทั้งหมดที่มีไปทำให้เกิด รายได้จากการขายหรือก่อให้เกิดประโยชน์กลับเข้ามาให้กิจการได้ปีละกี่ครั้ง ดังนั้นถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ รวมสูง แสดงว่ากิจการสามารถนำสินทรัพย์รวมทั้งหมดไปทำให้เกิดรายได้จากการขาย หรือก่อให้เกิดประโยชน์ปีหนึ่ง เข้ามามากครั้ง ย่อมแสดงถึงความสามารถ ในการดำเนินงานหรือการบริหารสินทรัพย์รวมที่ดี

การประเมินมูลค่าหุ้น

การประเมินมูลค่าหุ้น เครื่องมือที่ช่วยนักลงทุนตัดสินใจว่า “จะซื้อ” “จะถือ” หรือ “จะขาย” เป็นการ เปรียบเทียบระหว่างราคาตลาด ณ ปัจจุบันของหุ้นกับมูลค่าที่แท้จริงที่ได้จากการประเมิน ซึ่งนักลงทุนควรตัดสินใจซื้อ หุ้นเมื่อราคาตลาดต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง และในทางกลับกันควรตัดสินใจขายเมื่อราคาตลาดสูงกว่ามูลค่าที่แท้จริง ดังนั้นนักลงทุนควรทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถหามาได้ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และข้อมูล ของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ที่นำมาใช้ประกอบการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญ เพื่อให้ได้ “มูลค่าที่เหมาะสม หรือมูลค่า

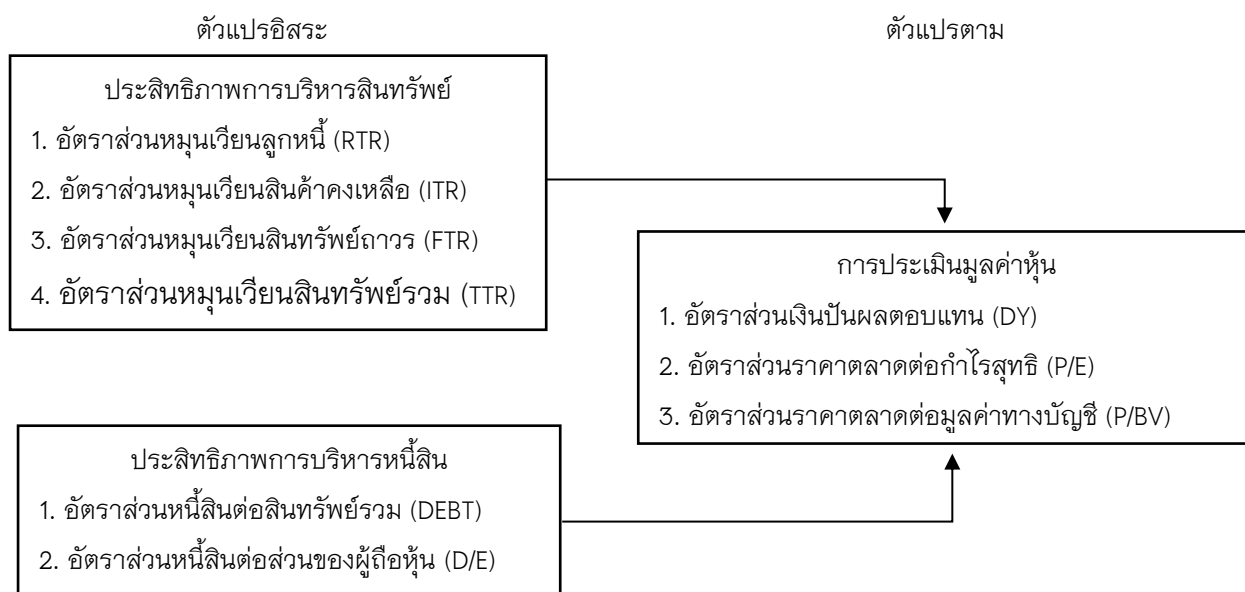
ค่าที่แท้จริง (intrinsic value)” ของหุ้นสามัญนั้น แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์

ประสิทธิภาพการบริหารหนี้สิน

ประสิทธิภาพการบริหารหนี้สิน หมายถึง ความสามารถในการจัดการและควบคุมหนี้สินขององค์กรหรือบุคคลให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล โดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในการควบคุมปริมาณหนี้สินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ การบริหารจัดการต้นทุนทางการเงินให้ต่ำที่สุด เช่น การเจรจาต่อรองอัตราดอกเบี้ย การวางแผนการชำระหนี้อย่างเป็นระบบและตรงเวลา การรักษาสมดุลระหว่างการก่อหนี้และการลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทน การติดตามและประเมินสถานะหนี้สินอย่างสม่ำเสมอ และการใช้เครื่องมือทางการเงินต่าง ๆ เพื่อบริหารความเสี่ยงด้านหนี้สิน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) จำนวน 100 บริษัท ทำการเก็บข้อมูลจากงบการเงิน พ.ศ. 2563-พ.ศ. 2565 จะได้ข้อมูลทั้งหมด 290

ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากข้อมูลเว็บไซต์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ทั้งในส่วน of ตัวแปรอิสระ (independent variable) และตัวแปรตาม (dependent variable) โดยมุ่งเน้นวัดความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้น โดยประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ ประกอบด้วย อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ (RTR) อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (ITR) อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร (FTR) และอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวม (TTR) ประสิทธิภาพการบริหารหนี้สิน ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) โดยทำการเก็บข้อมูลจาก www.set.or.th และฐานข้อมูลจาก SETSMART ซึ่งเป็นข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2565 และการประเมินมูลค่าหุ้น ซึ่งวัดค่าจากอัตราส่วนทางการเงินโดยใช้อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี ซึ่งเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ประเมินผล และสะท้อนความสามารถในการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ จากข้อมูลงบการเงินที่ได้ทำการเปิดเผยใน www.set.or.th และฐานข้อมูลของ SETSMART ซึ่งเป็นข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และรวบรวมข้อมูลจากบริษัทที่มีข้อมูลครบถ้วนติดต่อกัน เป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563–2565 ประกอบด้วย อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ (RTR) อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (ITR) อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร (FTR) และอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวม (TTR) ประสิทธิภาพการบริหารหนี้สิน ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ตัวแปรตามประกอบไปด้วย อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY), อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E) และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV) โดยทำการเก็บข้อมูลจากโดยบันทึกไว้ใน Microsoft Excel เพื่อให้สามารถนำตัวแปรตามที่กำหนดไว้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเบื้องต้น ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักสำหรับการวิจัยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทั้งในส่วน of ตัวแปรอิสระ (independent variables) และตัวแปรตาม (dependent variables) โดยมุ่งเน้นวัดความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้ ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสูงสุด (maximum) และค่าต่ำสุด (minimum) ของข้อมูลในงบการเงิน ซึ่งเป็นการวัดการกระจายของรอบค่าเฉลี่ยของชุดข้อมูล ใช้พิจารณาอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินของบริษัทซึ่งวัดค่าโดยใช้อัตราส่วนวัดการประเมินมูลค่าหุ้น และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ ประกอบไปด้วย อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้

(RTR) อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (ITR) อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร (FTR) อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวม (TTR) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ใช้พิจารณา โดยกำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้ ถ้าหากมีค่ามากกว่า .80 แสดงว่าจะเกิดปัญหาจากการที่ตัวแปรอิสระ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (multicollinearity) หรือจะทำการวิเคราะห์ระดับ ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (อินทัย ตริวานิช, 2552)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดัง ตาราง 1-2

ตาราง 1 ตารางแสดงค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
RTR	.01	3,732.01	49.76	258.23
ITR	.22	2,181.39	26.66	147.11
FTR	.03	96.86	6.38	12.3
TTR	.00	4.68	0.65	.70
APT	.03	357.81	8.49	23.20
D/E	.02	8.51	1.84	1.83
DY	.04	46.44	3.22	3.92
P/E	.85	1,288.68	39.42	98.81
P/BV	.34	22.42	3.80	3.57

จากตาราง 1 พบว่า อัตราหมุนเวียนลูกหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 49.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 258.23 และอัตราหมุนเวียนลูกหนี้มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .01 และค่าสูงสุดเท่ากับ 3,732.01 อัตราหมุนเวียนสินค้าคงเหลือของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 147.11 ซึ่ง อัตราหมุนเวียนสินค้าคงเหลือมีค่าต่ำสุดเท่ากับ .22 และค่าสูงสุดเท่ากับ 2,181.39 อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.3 อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวรมีค่าต่ำสุดเท่ากับ .03 และค่าสูงสุดเท่ากับ 96.86 อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .7 อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 และค่าสูงสุดเท่ากับ 4.68 อัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 23.2 โดยพบว่าอัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .03 และค่าสูงสุดเท่ากับ 357.81 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.83 โดยพบว่าอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีค่าต่ำสุดเท่ากับ .02 และค่าสูงสุดเท่ากับ 8.51 และอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

3.92 โดยพบว่าอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนมีค่าต่ำสุดเท่ากับ .04 และค่าสูงสุดเท่ากับ 46.44 อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 98.81 โดยพบว่าอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิมีค่าต่ำสุดเท่ากับ .85 และค่าสูงสุดเท่ากับ 1,288.68 อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.57 โดยพบว่าอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีมีค่าต่ำสุดเท่ากับ .34 และค่าสูงสุดเท่ากับ 22.42

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	RTR	ITR	FTR	TTR	DEBT	D/E
RTR	1					
ITR	-.181**	1				
FTR	-.630**	-.414**	1			
TTR	.296**	-.179**	-.093	1		
DEBT	.431**	-.180**	-.236**	.812**	1	
D/E	.223**	-.201**	-.026	-.439**	-.559**	1

จากตาราง 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ประกอบด้วย อัตราหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เพื่อหาขนาดของความสัมพันธ์เฉพาะตัวแปรอิสระเท่านั้น ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่ามากกว่า .8 หรือน้อยกว่า -.8 ถือว่าตัวแปรอิสระคู่หนึ่ง มีความสัมพันธ์กันมาก เรียกว่าเกิดความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 จำนวน 100 บริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ถึงปี พ.ศ. 2565 เป็นระยะเวลา 3 ปี โดยตัวแปรอิสระที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ ประกอบด้วย อัตราหมุนเวียนลูกหนี้ (RTR) อัตราหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (ITR) อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร (FTR) และอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวม (TTR) ประสิทธิภาพการบริหารหนี้สิน ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) และตัวแปรตาม ได้แก่ การประเมินมูลค่าหุ้น ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY), อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E) และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV) ซึ่งจากการวิจัยมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์กับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 จากการศึกษพบว่าอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของสิทธิโชค แซ่หนาน (2563) ที่พบว่าอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ความสามารถในการบริหารสินค้าคงเหลือของกิจการได้ดีหรือไม่ดีนั้น จะส่งผลทำให้ราคาต่อกำไรต่อหุ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วย และจากผลการศึกษาวิจัยนี้จะช่วยสนับสนุนทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ ที่แสดงให้เห็นว่านักลงทุนได้ใช้ข้อมูลที่เกิดจากการเปิดเผยแก่สาธารณะทราบ ในการนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ทำให้เกิดราคาตลาดใหม่ที่เกิดจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ซึ่งเป็นข้อมูลดังกล่าวจะสะท้อนถึงข่าวสารการลงทุนของนักลงทุน เพื่อใช้ในการตัดสินใจซื้อขายหุ้นของนักลงทุนในตลาดทุน โดยพิจารณาอยู่บนพื้นฐานของการคาดคะเนด้วยเหตุผล (rational expectations) ซึ่งราคาหลักทรัพย์จะปรับตัวสูงขึ้นหรือลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อมีข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ เข้ามา และยังสามารถกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าการเปลี่ยนแปลงในราคาหลักทรัพย์จะสอดคล้องกับข่าวสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยพื้นฐานของบริษัท อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิโชค แซ่หนาน (2563) ที่พบว่าอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมนั้นสามารถวัดความสามารถในการสร้างรายได้จากสินทรัพย์ของบริษัทและแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของการใช้สินทรัพย์ ซึ่งจากทฤษฎีของตลาดที่มีประสิทธิภาพนั้นอาจเป็นไปได้ว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์เป็นอิสระต่อกันไม่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือราคาตลาดคือมูลค่าที่แท้จริง (intrinsic value) ซึ่งกระแสเงินสดไม่สัมพันธ์ต่อมูลค่าตามราคาตลาดนั้น เนื่องจากอาจมีปัจจัยด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงสรุปได้ว่ากระแสเงินสดนั้นไม่ส่งผลต่อมูลค่าตามราคาตลาดของกิจการ ในการเพิ่มขึ้นหรือลดลงบนหน้ากระดาษซื้อขายหลักทรัพย์ อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพรัชญา วิจิตรประดิษฐ์ (2562) ที่พบว่า อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันกับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเมื่ออัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นก็จะทำให้อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนนั้นเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2560) ผลประกอบการของธุรกิจนั้น ช่วยบอกนักลงทุนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สร้างความเชื่อมั่นและส่งผลกระทบต่อราคาตลาดของมูลค่าหุ้น

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารหนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 จากการศึกษาพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรทิชา อินทาทัจ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน ที่ระดับนัยสำคัญ .001 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของพนดล สังข์ลาย (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรธุรกิจกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล หรืออาจหมายถึงอัตราหนี้สินของบริษัทที่มีผลต่อการจ่ายเงินปันผล เพราะหนี้สินที่สูงอาจเกิดมาจากการกู้ยืมเพื่อที่นำไปลงทุนเพิ่มเติมเพื่อให้กิจการได้รับผลกำไรที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุพันธ์ อุดมผล (2560) ได้ศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มหุ้นสามัญขนาดใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อการจ่ายปันผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบางบริษัทที่มีการจ่ายเงินปันผลสูง มีความจำเป็นในการลงทุนหรือขยายกิจการ ในทางกลับกันบริษัทที่มีการจ่ายปันผลต่ำ อาจเพราะกิจการมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินทุนเพื่อการลงทุนเพิ่มเติมหรือขยายกิจการ หรืออาจมีปัจจัยในด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจ่ายปันผลของกิจการ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ FITRI et al. (2016) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนที่ Jakarta Islamic Index พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล หรือกล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นในส่วนหนี้สินนั้นจะมีผลกระทบต่อความสามารถในการจ่ายปันผลของบริษัทหรือรายได้ที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับจากการลงทุน อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแก้วมณี อุทธิรมย์ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนที่คาดหวังของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนที่คาดหวัง กล่าวคือ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นการวัดความสามารถในการชำระหนี้ในระยะยาวของกิจการ หากอัตราส่วนค่าสูงอาจหมายถึงมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่สูง ในกรณีที่ดำเนินกิจการแล้วมีผลกำไร ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Martani et al. (2009) ที่ได้ทำการศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานในรายงานกลางปีกับผลตอบแทนของหุ้นพบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับผลตอบแทนของหุ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างเงินทุนของบริษัทที่มีการใช้เงินกู้ยืมกองทุนต่าง ๆ เพื่อรองรับการเติบโตในระยะยาวของบริษัท เพื่อให้ยังสามารถทำกำไรได้ในกรณีเช่นนี้จะยังไม่แสดงถึงสภาพทางการเงินที่แยของกิจการ จากผลการศึกษาจะช่วยสนับสนุนทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ ที่แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่นักลงทุนได้รับซึ่งเป็นข้อมูลที่บริษัทได้เปิดเผยให้กับบุคคลภายนอกได้ทราบ ในที่นี้คืออัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารหนี้สินในระยะยาวของกิจการได้ หากกิจการมีการบริหารหนี้สินที่ดี จะส่งผลให้กิจการมีผลกำไรและมีความสามารถในการจ่ายปันผล และข้อมูลนี้สามารถนำมาซึ่งการตัดสินใจของนักลงทุน ทำให้เกิดราคาตลาดหุ้นใหม่ ที่มาจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทและยังสนับสนุนทฤษฎีการส่งสัญญาณ เพราะข้อมูลที่ได้นั้นเปรียบเสมือนสัญญาณที่กิจการได้ส่งให้กับนักลงทุนเพื่อประกอบการตัดสินใจให้นักลงทุนทำการลงทุนในกิจการของตน

องค์ความรู้ใหม่

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 หมายถึง ดัชนีหุ้นที่จัดทำขึ้นมาโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากหลักทรัพย์ 100 อันดับแรกที่มีการคัดเลือกโดยหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตามราคาตลาดและสภาพคล่องในการซื้อขาย ซึ่งหลักทรัพย์จะต้องผ่านเกณฑ์ การคัดเลือกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เงินปันผล (dividend) หมายถึง เป็นค่าตอบแทนที่บริษัทจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งมักเป็นการ กระจายกำไร เมื่อบริษัทได้กำไรหรือส่วนเกินที่บริษัทได้รับซึ่งบริษัทสามารถนำไปลงทุนในธุรกิจต่อ เรียกว่ากำไรสะสมหรือบริษัทสามารถจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นก็ได้ บริษัทสามารถจ่ายเงินปันผลเพียง บางส่วน กรณีที่บริษัทมีแผนที่จะนำเงินส่วนนี้ไปทำการลงทุนต่อในธุรกิจทั้งนี้การจ่ายปันผลแก่ผู้ถือ หุ้นอาจเป็นรูปเงินสดหรืออาจจ่ายเป็นรูปหุ้นเพิ่มหรือเรียกว่าการจ่ายหุ้นปันผลก็ได้

หุ้น (stock) เป็นตราสารที่บริษัทออกให้แก่ผู้ถือ (holder) เพื่อระดมเงินทุนที่ได้รับจากการ ขายหุ้นไปใช้ในกิจการ โดยผู้ถือตราสารทุนจะมีฐานะเป็น "เจ้าของกิจการ" ซึ่งจะมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือมีสิทธิในทรัพย์สินและรายได้กิจการ รวมทั้งมีโอกาสได้รับผลตอบแทนเป็นเงินปันผล (dividend) ซึ่งอยู่กับผลกำไรและข้อตกลงของกิจการนั้น ๆ

อัตราหมุนเวียนลูกหนี้ (receivable turnover ratio) หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึง ความสามารถของกิจการ ในการนำลูกหนี้ไปทำให้เกิดรายได้จากการขายหรือก่อให้เกิดประโยชน์กลับ เข้ามาให้อีกกิจการได้ปีละกี่ครั้ง

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (debt ratio) เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่วัดระหว่าง หนี้สินรวมกับสินทรัพย์รวม เพื่อบ่งบอกว่ากิจการมีการกู้ยืมเงินเป็นอัตราเท่าไรต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งอัตราส่วนนี้จะมีผลต่อการปล่อยกู้ของ เจ้าหนี้ด้วย หากผลลัพธ์ที่ได้จากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยนั่นถือว่า กิจการมีหนี้สินในอัตราที่ต่ำซึ่งดีกว่าผลลัพธ์ที่มีค่าสูง เพราะหากว่าผลลัพธ์มีค่าสูงนั่นหมายถึงกิจการมี หนี้สินในอัตราสูงและมีความเสี่ยงที่สูงเช่นกัน

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity ratio : D/E) เป็นอัตราส่วนทาง การเงินที่วัดระหว่าง หนี้สินรวมกับส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนนี้จะแสดงโครงสร้างเงินทุนของกิจการ ว่าสินทรัพย์ของกิจการนั้นมาจากการ กู้ยืมหรือมาจากเงินทุนของกิจการ หากอัตราส่วนนี้มีค่าสูงนั่น หมายความว่ากิจการมีอัตราหนี้สินที่สูง หรือสินทรัพย์ของกิจการนั้นมาจากการกู้ยืมมากกว่าเงินทุนของกิจการเอง ซึ่งหนี้สินคือภาระผูกพันที่กิจการต้องชำระ ดอกเบี้ยในทุกงวดไม่ว่ากิจการจะได้กำไรหรือ ขาดทุน หากกิจการขาดทุนอาจจะส่งผลให้กิจการพิจารณาไม่จ่ายเงินปันผลก็ได้

อัตราเงินปันผลตอบแทน (dividend yield) เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่เปรียบเทียบระหว่างเงินปันผลต่อหุ้น กับราคาของหุ้น ณ วันที่คำนวณ ที่จะบอกถึงโอกาสที่จะได้รับเงินปันผลว่า หากซื้อหุ้น ณ ราคาปัจจุบัน จะมีโอกาส ได้รับเงินปันผลเป็นอัตราร้อยละเท่าไรของราคาหุ้น

อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E Ratio) หมายถึง อัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างราคาตลาดของหุ้น ต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น ที่บริษัททำได้ในรอบปีล่าสุด เป็นค่าที่จะได้ยืนบ่งชี้ที่สุดเนื่องจากสามารถนำมาเปรียบเทียบได้ ทั้งหุ้นรายตัว และสภาพตลาดโดยรวม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิจัยนี้เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหาร หนี้สินกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลในเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตาม นักลงทุนรวมถึงนักวิเคราะห์ข้อมูล ควรที่จะนำปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจ การเมือง มาพิจารณา เพื่อประกอบการตัดสินใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจลงทุนมากยิ่งขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงจากการลงทุน

1.2 จากผลการศึกษาวิจัยจะช่วยสนับสนุนให้ผู้ที่ใช้บการเงินรวมถึงนักลงทุน ใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินรวมถึงผลการวิจัยเป็นการนำ ข้อมูลจากในอดีตมาทำการวิเคราะห์ ดังนั้นผู้ที่ใช้บการเงิน รวมถึงนักลงทุนควรที่จะติดตามงบการเงินของบริษัทที่ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทุกไตรมาสเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็ปัจจุบันและเพื่อลดความเสี่ยง

ในการลงทุน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ได้จำกัดช่วงเวลาจากปี พ.ศ. 2563 ถึงปี พ.ศ. 2565 เท่านั้น ผู้ที่จะนำผลการวิจัยเหล่านี้ไปศึกษาเพิ่มเติมหรือต่อยอดความรู้จากการวิจัยนี้ ควรที่จะขยายขอบเขตของการศึกษาทั้งในด้านกลุ่มศึกษาและข้อมูลทางการเงิน ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินอย่างน้อยย้อนหลัง 5 ปีขึ้นไป เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้วิจัยใช้ตัววัดในส่วนที่เป็นประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์และประสิทธิภาพการบริหารหนี้สิน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะใช้ตัววัดในด้านอื่น ๆ ในการทำการศึกษา เช่น อัตราวัดความสามารถในการทำกำไรหรืออัตราวัดสภาพคล่องของบริษัท เป็นต้น ดังนั้นในงานวิจัยต่อควรที่จะนำตัววัดอัตราส่วนเหล่านี้มาร่วมศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมองค์ประกอบของ รายงานทางการเงินมากขึ้นกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง

- แก้วมณี อุทัยรัมย์ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนานินท์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนที่คาดหวังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 ประจำปี 2556, 24 ธันวาคม 2556, หน้า 827-838. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2560. สืบค้น 11 กันยายน 2562 จาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/-/TH/Documents/Regulation/CGCode.pdf>.
- ธีรพงษ์ กรรณิกา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหุ้นและอัตราเงินปันผลตอบแทนของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระชั้นมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นพดล สังข์ฉาย. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างวงจรธุรกิจกับการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ไพลยา วิจิตรประดิษฐ์. (2562). อัตราส่วนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภาณุพันธ์ อุดมผล. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มหุ้นสามัญขนาดใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศุภชัย ศรีสุชาติ. (2548). ข่าวสารข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในตลาดการเงินไทยในกลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย. สืบค้น 16 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.maruey.com/w-book-detail/b00017345>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2560). แผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ 3 (ปี 2560 – 2564). สืบค้น 16 พฤษภาคม 2567 จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=6598>.

- สิทธิโชค แซ่หาน. (2563). อิทธิพลของการบริหารสินทรัพย์ต่อราคาตลาดของหุ้น: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรทิชา อินทาบัจ. (2559). ปัจจัยที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อินทัย ศรีวานิช. (2552). สถิติธุรกิจ พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- FITRI, R. R., HOSEN, M. N. & MUHARI, S. (2016). Analysis of Factors that Impact Dividend Payout Ratio on Listed Companies at Jakarta Islamic Index. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 6(2), 87–97.
- Martani, D., Mulyono, & Khairurizka, R. (2009). The effect of financial ratios firm size and cash flow from operating activities in the interim report to the stock return. *Chinese business review*, 8(6), 44–55.

**ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ
ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม**
**Administrative factors affecting the efficiency of supply management of
subdistrict administrative organizations in Na Kae district,
Nakhon Phanom Province**

มนตรี ธงชัย^{1*}, ชาตชัย อุดมกิจมงคล², สามารธ อัยกร³
Montree Thongchai^{1*}, Chardchai Udomkijmongkol², Samart Aiyakorn³

^{1,2,3}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
^{1,2,3} Major in Public Administration Faculty of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University
*Corresponding author's e-mail: montr2519@gmail.com^{1*}, Chardchai_u@hotmail.com², Saamm_5@hotmail.com³

Received: June 17, 2024

Revised: July 18, 2024

Accepted: July 19, 2024

บทคัดย่อ

การบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล จะประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรการบริหารจัดการที่จะทำให้การบริหารงานพัสดุสำเร็จได้ การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหาร และประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 230 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารขององค์การ บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การ บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านวิธีการทำงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร, ประสิทธิภาพ, การบริหารงานพัสดุ

The Subdistrict Administrative Organization will successfully manage its supplies and achieve the set goals. Successful parcel management requires the application of management resources. The purposes of this research included the following: 1) to study the level of administrative factors and the efficiency supply administration of the Subdistrict Administrative Organization in Na Kae District; 2) to study the influence of administrative factors affecting the efficiency supplies administration of the Subdistrict Administrative Organization in Na Kae District; and 3) to study guidelines for improving the efficiency supply administration of the Subdistrict Administrative Organization in Na Kae District. The sample group included personnel of the Subdistrict Administrative Organization in Na Kae District, Nakhon Phanom Province, 230 people, by using stratified sampling method. The questionnaire was used as the data collection tool and statistics for data analysis included frequency, percentage, standard deviation, and multiple regression analysis. The study revealed these results: 1) Administrative factors of the Subdistrict Administrative Organization and the efficiency supply administration in Na Kae District overall were in high level 2) Administrative factors in terms of materials and equipment, budget and working methods had an influence on the efficiency supply administration of the subdistrict administrative organization in Na Kae District, statistically significant at the .01 level. Personnel influenced the efficiency supply administration of the Subdistrict Administrative Organization in Na Kae District. The effect was statistically significant at the .05 level. They could jointly predict the level of efficiency supply administration of the Subdistrict Administrative Organization in Na Kae District. Nakhon Phanom Province received 91.30 percent, excepting management and morality and ethics. 3) There were 2 guidelines to develop the efficiency supply administration of the Sub-district Administrative Organization in Na Kae District including 1) determination of demand for supplies and 2) maintenance of supplies.

Keywords: administrative factors, efficiency, supply management

องค์การบริหารส่วนตำบลนับได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็ก และอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในมาตรา 40 สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท หรือตามเกณฑ์

รายได้เฉลี่ยของสภาตำบล อาจตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลให้จัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล นับได้ว่าเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่มีขนาดเล็กและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งจะต้องระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลในประกาศด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น (รัตน์ศิริกร จินบุตร, 2551)

หลักการบริหารองค์การเป็นที่ทราบดีว่า การบริหารจัดการด้านพัสดุเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการบริหารงานของทุกองค์การในปัจจุบัน และเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนกระบวนการต่าง ๆ ในองค์การให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่องค์กรได้ตั้งไว้ เช่นเดียวกันกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการที่จะจัดบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ ก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยการบริหารจัดการในด้านพัสดุเป็นเครื่องมือในการบริหารองค์การและจัดบริการสาธารณะ เพื่อบริการประชาชนในเขตพื้นที่ของตน โดยในกระบวนการบริหารด้านพัสดุจะเริ่มต้นจากการกำหนดความต้องการหรือการวางแผนการจัดทำงบประมาณการจัดหาพัสดุ การควบคุมพัสดุ ซึ่งได้แก่ การลงบัญชีหรือลงทะเบียนและการตรวจสอบพัสดุประจำปี และในกระบวนการสุดท้าย คือ การจำหน่ายพัสดุหลังจากที่ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าหมดความจำเป็นในการใช้งานหรือหากใช้ในราชการต่อไป อาจจะต้องสิ้นเปลืองค่าบำรุงรักษาเป็นจำนวนมาก ในการบริหารงานพัสดุ เป็นงานที่ต้องยึดหลักกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติตามคณะรัฐมนตรี และระเบียบของทางราชการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ดังนั้นแล้วผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีคุณสมบัติและมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับพัสดุโดยตรง จึงจะทำให้งานสำเร็จลุล่วงและมีประสิทธิภาพ (รัตน์ อาสาทำ และฤทัยรัตน์ สุวรรณแสน, 2562) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญโดยวางระเบียบเป็นแนวเดียวกันทั่วประเทศ เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560” การประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติที่ดีเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติโดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด (วิลาวรรณ มังคลา, 2565)

การบริหารงานของทุกองค์การ เพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรการบริหารจัดการที่จะทำให้การบริหารงานต่าง ๆ สำเร็จได้ ประกอบด้วยทรัพยากรการบริหาร 4 อย่าง ที่เรียกว่า “4M” ซึ่งได้แก่ บุคลากร (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) ถูกนำเข้าไปในระบบเพื่อการประมวลผล หรือการบริการที่เติบโตและพัฒนาก้าวหน้าไปพร้อมกับอุตสาหกรรมการผลิต และการบริการที่เติบโตและพัฒนาขึ้นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทรัพยากรเพียง 4 ประการเริ่มไม่เพียงพอสำหรับเป้าหมาย จึงได้เพิ่มขึ้นอีก 2 M's เป็น 6 M's ได้แก่ เครื่องจักรกล (Machine) และการตลาด/การประชาสัมพันธ์ (Market) ในขณะเดียวกันการทำงานที่มองเห็นถึงความสำคัญ หรือคุณค่าของจิตใจของผู้ปฏิบัติงานมีมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของคนงานมากขึ้น จึงเพิ่มขวัญและกำลังใจ (Morale) เข้าไปเป็น 7 M's ซึ่งถือว่ามีความสำคัญที่จะนำความสำเร็จมาสู่องค์กร ดังนั้น การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับทรัพยากรการบริหารจัดการ ทั้ง 7 อย่าง ที่เรียกว่า “7M” ในการบริหารงานเพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้นั้น (สมคิด บางโม, 2558)

อำเภอโนนสูง จังหวัดนครพนม มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 13 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาลตำบล 2 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 11 แห่ง ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก 2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์ 3) องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู 4) องค์การบริหารส่วนตำบลพิมาน 5) องค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก 6) องค์การบริหารส่วนตำบลก้านเหลือง 7) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ 8) องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลียง 9) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก้ง 10) องค์การบริหารส่วนตำบลคำพิ และ 11) องค์การบริหารส่วนตำบลลีชมพู (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอโนนสูง, 2565) ซึ่งงานพัสดุนี้ถือว่าเป็นงานที่สำคัญในการบริหารงานการคลังท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง ในฐานะที่เป็นงานบริการของงานฝ่ายอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการเปิดปัญหาขึ้นในการบริหารพัสดุจะมีผลกระทบต่อการบริหารงานทั้งองค์กร โดยปัญหาการบริการงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีค่อนข้างสูง เช่น ระบบราชการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุไม่มีความเข้าใจในการบริหารงานด้านพัสดุ การไม่มีอิสระในการทำงาน ถูกควบคุมจากผู้แสวงหาประโยชน์ส่วนตัว และโดยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครพนม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานการพัฒนา และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาปรับปรุงปัจจัยทางการบริหาร การบริหารงานพัสดุให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างแท้จริง รวมทั้งเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางสำหรับ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดทิศทางในการดำเนินงาน การปรับกลยุทธ์ในการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครพนม ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ประชาชนได้รับความสะดวก และได้รับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครพนม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร

วิรัช วิรัชฉนิภาวรรณ (2552) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M (หรืออาจเรียกว่าทรัพยากรบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (Management resources) โดย “การจัดกลุ่มหรือการจัดกลุ่มปัญหา” ด้วย ดังนี้ 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) 2) การบริหารงบประมาณ (Money) 3) การบริหารงานทั่วไป (Management) 4) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) 5) การบริหารคุณธรรม (Morality) 6) การให้บริการประชาชน (Market) 7) การบริหารข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message) 8) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน

หรือเทคนิค (Method) 9) การบริหารเวลา หรือกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน (Minute) 10) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (Mediation) 11) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement)

กระบวนการบริหารงานพัสดุ

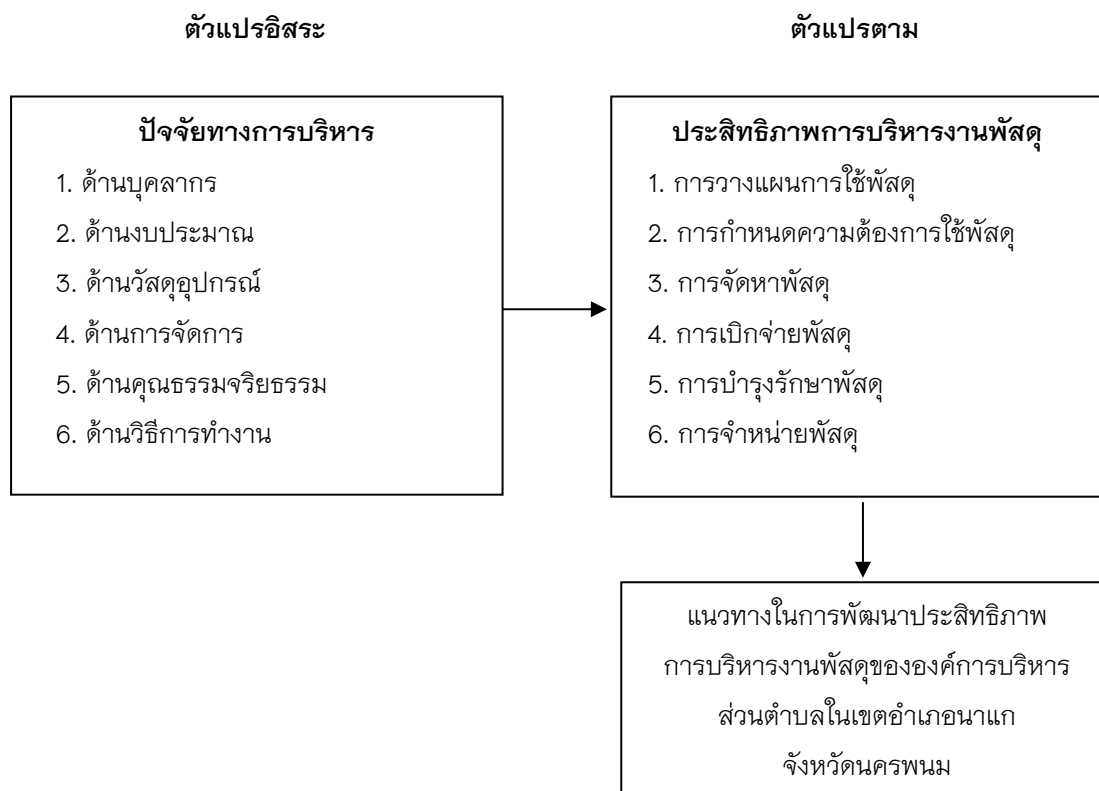
การบริหารงานพัสดุเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับ เสริมสุข ชลวานิช (2550) กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานพัสดุประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนหรือการกำหนดโครงการที่จะจัดหาพัสดุมาใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของหน่วยงาน
2. การกำหนดความต้องการ เป็นขั้นตอนเกี่ยวกับการประมาณความต้องการของพัสดุแต่ละรายการ จะต้องใช้พัสดุอะไร จำนวนเท่าไร จึงจะเพียงพอและประหยัด
3. การจัดหาพัสดุ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุตามที่หน่วยงานต้องการโดยพัสดุแต่ละรายการต้องการใช้พัสดุอะไร จำนวนเท่าไร จึงจะเพียงพอและประหยัดตามที่ได้กำหนดความต้องการไว้
4. การแจกจ่ายพัสดุ เป็นขั้นตอนต่อจากการจัดหา กล่าวคือ เมื่อได้จัดหาพัสดุมาก็จะต้องแจกจ่ายพัสดุนั้น ๆ ให้แก่ผู้นำไปใช้งานต่อไป
5. การบำรุงรักษาเป็นขั้นตอนปฏิบัติเพื่อให้อายุการใช้งานของพัศดูยาวนาน และคุ้มค่าที่สุดเท่าที่จะทำได้
6. การจำหน่ายพัสดุเป็นขั้นตอนการปลดเปลื้องภาระความรับผิดชอบเมื่อพัสดุนั้นใช้การต่อไปไม่ได้

สรุป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดเกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร 8 M ของวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552) (ยกเว้นการตลาด (Market) และการบริหารข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M (หรืออาจเรียกว่าทรัพยากรการบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (Management resources) แต่ที่ผู้วิจัยเลือกบุคคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การจัดการ (management) คุณธรรมจริยธรรม (Morality) และวิธีการทำงาน (Method) เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญและความสอดคล้องกับการบริหารงานขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น และผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ กระบวนการบริหารงานพัสดุหรือวงจรการบริหารพัสดุ ของเสริมสุข ชลวานิช (2550) มาประยุกต์และบูรณาการ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำ 1) แนวความคิดเกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร 8 M ของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552) (ยกเว้นการตลาด (Market) และการบริหารข่าวสาร (Message)) ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M 2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานพัสดุหรือวงจรการบริหารพัสดุของเสริมสุข ชลวานิช (2550) มาประยุกต์และบูรณาการ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 11 แห่ง จำนวน 555 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอนาแก, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 230 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเทียบตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended form)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 230 คน

3.2 หลังจากที่ได้รับอนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ทุกแห่งแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

3.3 ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

4.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วลงรหัส (coding form)

4.3 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ตามแบบสอบถาม ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (frequencies) และร้อยละ (percentage)

4.3.2 การวิเคราะห์ระดับ 1) ปัจจัยทางการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.3.3 การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษา ปัจจัยทางการบริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยจะหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยถ้าพบว่าระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านใดที่อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ผู้วิจัยจะนำมาหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

เมื่อได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จัดกลุ่มประเด็นนำเสนอเชิงพรรณนา เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ด้านที่	ปัจจัยทางการบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	บุคลากร	3.83	.70	มาก
2	งบประมาณ	3.89	.69	มาก
3	วัสดุอุปกรณ์	3.91	.70	มาก
4	การจัดการ	3.84	.69	มาก
5	คุณธรรมจริยธรรม	3.88	.67	มาก
6	วิธีการทำงาน	3.84	.71	มาก
ภาพรวม		3.87	.66	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.83$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ด้านที่	ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การวางแผนการใช้พัสดุ	3.90	.67	มาก
2	การกำหนดความต้องการใช้พัสดุ	3.84	.68	มาก
3	การจัดหาพัสดุ	3.91	.73	มาก
4	การเบิกจ่ายพัสดุ	3.89	.67	มาก
5	การบำรุงรักษาพัสดุ	3.84	.68	มาก
6	การจำหน่ายพัสดุ	3.93	.71	มาก
ภาพรวม		3.88	.63	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจำหน่ายพัสดุ ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ การจัดหาพัสดุ ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบำรุงรักษาพัสดุ ($\bar{X} = 3.84$) และการกำหนดความต้องการใช้พัสดุ ($\bar{X} = 3.84$)

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std.error	(β)	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	.356	.075		4.761	.000		
-บุคลากร	.117	.056	.130	2.099	.037*	.113	8.889
-งบประมาณ	.272	.064	.296	4.234	.000**	.148	6.764
-วัสดุอุปกรณ์	.278	.055	.307	5.038	.000**	.108	9.273
-การจัดการ	.007	.050	.008	.139	.889	.099	10.147
-คุณธรรมจริยธรรม	.030	.049	.032	.611	.542	.100	10.018
-วิธีการทำงาน	.219	.040	.244	5.492	.000**	.132	7.564
R=957, $R^2=.916$, $R^{2Adj}=.913$, $F=403.353$, $Sig.=.000**$							

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\beta = .307$) ด้านงบประมาณ ($\beta = .296$) และด้านวิธีการทำงาน ($\beta = .244$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบุคลากร ($\beta = .130$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 91.30 ($R^{2Adj} = .913$) ยกเว้นปัจจัยทางการบริหารด้านการจัดการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

4. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านที่ควรนำไปศึกษา หาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มีจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดความต้องการใช้พัสดุ และ 2) ด้านการบำรุงรักษาพัสดุ รายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นรายด้าน กับค่าเฉลี่ยรวม

ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ	$\bar{X}$	ผลการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยรวม	สรุปผล
1. การวางแผนการใช้พัสดุ	3.90	สูงกว่า	-
2. การกำหนดความต้องการใช้พัสดุ	3.84	ต่ำกว่า	ควรพัฒนา
3. การจัดหาพัสดุ	3.91	สูงกว่า	-
4. การเบิกจ่ายพัสดุ	3.89	สูงกว่า	-
5. การบำรุงรักษาพัสดุ	3.84	ต่ำกว่า	ควรพัฒนา
6. การจำหน่ายพัสดุ	3.93	สูงกว่า	-
ภาพรวม	3.88		

ซึ่งผลการหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดความต้องการใช้พัสดุ ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเจ้าหน้าที่พัสดุเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุ ให้มากขึ้น ควรให้ความสำคัญต่องานพัสดุและกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้ทำไว้ และเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบแผนจัดซื้อจัดจ้างเพื่อปรับปรุงแผนให้ใช้ได้จริง

2. ด้านการบำรุงรักษาพัสดุ ได้แก่ ควรจัดทำแผนการบำรุงรักษา เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบการซ่อมบำรุงรักษาพัสดุแต่ละประเภทให้มีการควบคุม ดูแล บำรุงรักษาอย่างถูกวิธี เพื่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณและการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ใช้พัสดุ หรือจัดหาคู่มือการบำรุงรักษาพัสดุระหว่างการดำเนินการเอง และการจ้างหน่วยงานภายนอก ควรจัดเตรียมสถานที่ในการจัดเก็บพัสดุให้เพียงพอต่อจำนวนของพัสดุและให้มีการรักษาความปลอดภัยหรือมีเจ้าหน้าที่ดูแลคลังพัสดุ และควรจัดทำโปรแกรมพัสดุ เพื่อให้มีเครื่องมือในการควบคุมการจัดการงานพัสดุที่ทันสมัยในการลงทะเบียนบันทึกข้อมูลพัสดุ เช่น รายการพัสดุ ประวัติการเบิก-จ่าย พาสู่ ประวัติการซ่อมบำรุง ประวัติการใช้งาน

การอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์กรณ์ โคตมี และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเรียวฤดี รันศรี (2565) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของปัจจัยทางการบริหาร ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนครพนม จังหวัด

นครพนม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารองค์ประกอบโครงสร้างส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ บาลนาคม (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย อุทการ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักวิชาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยของการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญกรณ์ โคตมี และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ บาลนาคม (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญญาภา ยาโตปมา (2558) วิจัยเรื่อง การบริหารพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลของการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย อุทการ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักวิชาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักวิชาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา อาสาทำ และฤทัยรัตน์ สุวรรณแสน (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยทางการบริหารของด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\beta = .307$) ด้านงบประมาณ ($\beta = .296$) และด้านวิธีการทำงาน ($\beta = .244$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบุคลากร ($\beta = .130$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 91.30 ($R^{2Ad} = .913$) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางการบริหารย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก เป็นอย่างมาก เพราะปัจจัยทางการบริหารที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแกได้ใช้ทรัพยากร ซึ่งได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ วิธีการทำงาน และบุคลากร เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานพัสดุขององค์การ ซึ่งเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก มีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีการ

วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณโดยคำนึงถึงความต้องการและจำเป็นเร่งด่วน มีการควบคุมและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดี มีการสนับสนุนบุคลากรปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรับผิดชอบ เสียสละมีจิตสำนึกที่ดี ยึดถือและมุ่งมั่นการปฏิบัติตามกฎระเบียบของราชการอย่างเคร่งครัด ย่อมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นอย่างมาก

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชณกรณ์ โคตมี และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานพัสดุส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ บาลนาคม (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานพัสดุในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหารองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านการกำหนดความต้องการ และด้านการวางแผน มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ร้อยละ 61.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย อุทการ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักศึกษาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ ด้านการซ่อมบำรุง และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุโดยรวม

ส่วนปัจจัยทางการบริหารด้านการจัดการ และด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่ได้ตรวจสอบการบริหารงานโดยให้รายงานผลการดำเนินงานทุก 3 เดือน มีการบริหารรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย ซึ่งสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงานได้จริง มีการกำหนดแผนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตามแผนที่กำหนดทุกครั้ง มีการกำหนดมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมและกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจนสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือประพฤติดี มีส่งเสริมในการนำหลักธรรมและจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาค และความเพียร มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ มีสนับสนุนบุคลากรปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรับผิดชอบ เสียสละมีจิตสำนึกที่ดี มีการวางแผนตัวบุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือให้พวกพ้อง ซึ่งถือว่าการปฏิบัติอยู่ประจำจนเป็นเรื่องปกติ จึงส่งผลให้ปัจจัยทางการบริหารด้านการจัดการ และด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

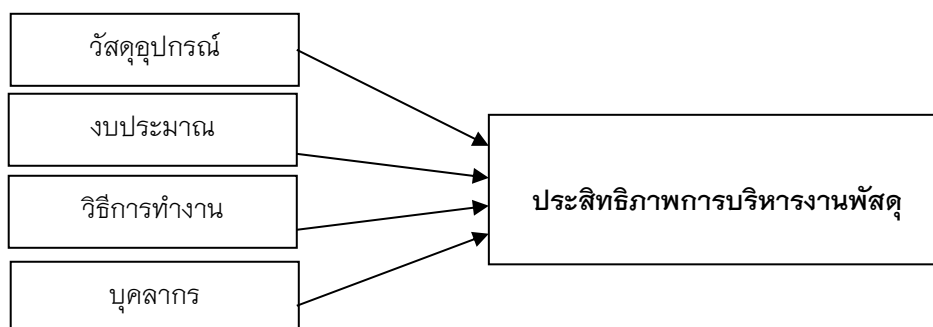
4. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้บริหารควรส่งเจ้าหน้าที่พัสดุเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุ ให้มากขึ้น ควรกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้ทำไว้ และต้องตรวจสอบแผนจัดซื้อจัดจ้างเพื่อปรับปรุงแผนให้ใช้ได้จริง ควรจัดทำแผนการบำรุงรักษา เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบการซ่อมบำรุงรักษาพัสดุแต่ละประเภทให้มีการควบคุม ดูแล บำรุงรักษาอย่างถูกต้อง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ใช้พัสดุ หรือจัดหาคู่มือการบำรุงรักษาพัสดุระหว่างการดำเนินการเอง และการจ้างหน่วยงานภายนอก ควรจัดเตรียมสถานที่ในการจัดเก็บพัสดุให้เพียงพอต่อ

จำนวนของพัสดุและให้มีการรักษาความปลอดภัยหรือมีเจ้าหน้าที่ดูแลคลังพัสดุ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์กรณ์ โคตมี และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบล ในจังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และความคุ้มค่านั้นควรการสนับสนุนให้บุคลากรที่รับผิดชอบงานพัสดุเข้าอบรม เพื่อจะได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญงานพัสดุ ระเบียบเกี่ยวกับงานพัสดุน้อยเสมอ เพราะระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับพัสดุมักมีการแก้ไข ปรับปรุงหรือยกเลิกตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องก้าวไปให้ทันต่อ เหตุการณ์ปัจจุบัน ควรจัดให้มีเครื่องมือ อุปกรณ์พร้อมที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสมกับงานพัสดุ ในการเก็บข้อมูล จัดทำเอกสารและเรียกข้อมูลที่เป็นได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย ควรมีการสำรวจและประเมินผล อุปกรณ์ในสำนักงานที่มีอยู่ว่าอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมถึงการดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวรักษ์ ฉัตรวิไล และคณะ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุควรจัดทำแผนการกำหนดความต้องการพัสดุให้ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อจะได้จัดหาพัสดุได้ทันเวลาต่อการใช้งานของผู้ใช้พัสดุ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุต้องศึกษาระเบียบ กฎหมายหรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับงานด้านพัสดุให้ถ่องแท้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน ควรต้องเขาอบรมเกี่ยวกับงานด้านพัสดุ ทั้งนี้ควรจัดทำคู่มือการบริหารพัสดุในแต่ละกระบวนการ โดยอธิบายวิธีการอย่างชัดเจนเป็นระบบ สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านวิธีการทำงาน และด้านบุคลากร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิรูปแบบอิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอเสนอแนะการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาปัจจัยทางการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านวิธีการทำงาน โดยหน่วยงานควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง และควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การวางแผนการดำเนินงานตามภารกิจอย่างชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และกำหนดแผนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตามแผนที่กำหนดทุกครั้ง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิธีการหรือเทคนิคการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาและส่งเสริมบุคลากรอบรมวิธีการหรือเทคนิคในการปฏิบัติงานที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการกำหนดความต้องการใช้พัสดุ และด้านการบำรุงรักษาพัสดุ โดยหน่วยงานควรมีการตรวจสอบรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะพัสดุให้ถูกต้อง และนำสถิติการใช้พัสดุมาช่วยในการพิจารณาหาสัดส่วนเพื่อกำหนดความต้องการใช้พัสดุ ควรมีการตรวจสอบและรายงานพัสดุดังเหลือ ถูกต้อง ครบถ้วนตามระเบียบพัสดุ และจัดให้มีอาคารหรือสถานที่เฉพาะที่ใช้ในการเก็บรักษาพัสดุมีความปลอดภัยและเหมาะสม

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านวิธีการทำงาน และด้านบุคลากร เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยควรจัดทำแผนการบำรุงรักษา เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบการซ่อมบำรุงรักษาพัสดุแต่ละประเภทให้มีการควบคุม ดูแล บำรุงรักษาอย่างถูกวิธี เพื่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณและการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ใช้พัสดุ หรือจัดหาคู่มือการบำรุงรักษาพัสดุระหว่างการดำเนินการเอง และการจ้างหน่วยงานภายนอก

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเจ้าหน้าที่พัสดุเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุ ให้มากขึ้น ควรให้ความสำคัญต่องานพัสดุและกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้ทำไว้ และเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบแผนจัดซื้อจัดจ้างเพื่อปรับปรุงแผนให้ใช้ได้จริง

1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดเตรียมสถานที่ในการจัดเก็บพัสดุให้เพียงพอต่อจำนวนของพัสดุและให้มีการรักษาความปลอดภัยหรือมีเจ้าหน้าที่ดูแลคลังพัสดุ และควรจัดทำโปรแกรมพัสดุ เพื่อให้มีเครื่องมือในการควบคุมการจัดการงานพัสดุที่ทันสมัยในการลงทะเบียนบันทึกข้อมูลพัสดุ เช่น รายการพัสดุ ประวัติการเบิก-จ่าย พาสู่ ประวัติการซ่อมบำรุง ประวัติการใช้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต

อำเภออื่น ๆ ของจังหวัดนครพนม เพื่อที่จะได้ทราบปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดนครพนม

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร การสร้างทีมงานของผู้บริหาร การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การบริหารราชการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เป็นต้น ที่มีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

2.4 ควรศึกษาเชิงคุณภาพจากตัวเจ้าหน้าที่พัสดุ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาในการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย อุทการ. (2563). ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักวิชาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(1), 55-65.
- เบญญาภา ยาโตปมา. (2558). *การบริหารพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เยาวรักษ์ ฉัตรวิไล, ละมัย ร่มเย็น และจิตติ กิตติเลิศไพศาล. (2561). ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(71), 46-56.
- รัตนา อาสาทำ และฤทัยรัตน์ สุวรรณแสน. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. รายงานการวิจัยบุคลากร (R2R) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตน์ติกรณ์ จินบุตร. (2551). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม*. วิชานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เรียวฤดี รันศรี. (2565). *อิทธิพลของปัจจัยทางการบริหาร ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนครพนมจังหวัดนครพนม*. วิชานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2552). *การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ: การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด*. กรุงเทพฯ: โพรเพซ.
- วิลาวรรณ มังคลา. (2565). การจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(4), 403-414.

- วิชญ์กรณ์ โคตมี, สามารณ อัยกร และจิตติ กิตติเลิศไพศาล. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน
พัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(87),
85-93.
- สมคิด บางโม. (2558). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์.
- สุภารัตน์ บาลนาคม. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เสริมสุข ชลวานิช. (2550). *การกำหนดความต้องการและการจัดหาอัตราพัสดุ เอกสารการสอนชุดการบริหารพัสดุ
และสำนักงาน หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอนาแก. (2565). *ข้อมูลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาแก
นาแก จังหวัดนครพนม*. นครพนม: สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของ
ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee
Internal and external factors that affect the tax payment efficiency of
entrepreneurs who selling products through online channels on the Shopee
platform

พนิตา มุงเมือง^{1*}, จิรพงษ์ จันทร์งาม²

Punnita Mungmueang^{1*}, Jirapong Channgam²

^{1,2}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Master of Accounting Program Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: punnita.mun@spumail.net^{1*}, jirapong.ch@chonburi.spu.ac.th²

Received: June 20, 2024

Revised: July 8, 2024

Accepted: July 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee 2) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ 1) วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน 2) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยภายในด้านความรู้ทางภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการเสียภาษีของผู้ประกอบการ ความครบถ้วนของการเสียภาษี ความตรงเวลาของการชำระภาษี ความถูกต้องของการชำระภาษี และความประหยัดของการชำระภาษี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยภายนอกด้านการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการเสียภาษีของผู้ประกอบการด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี และด้านความประหยัดของการชำระภาษี แต่ปัจจัยภายนอกด้านข้อบังคับของ

กฎหมายมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการเสียภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการชำระภาษี, ผู้ประกอบการ, ความรู้ทางภาษี

Abstract

The objectives of this research were 1) to study internal factors that affected the tax payment efficiency of entrepreneurs who sell products through online channels on the Shopee platform and 2) to study external factors that affected the tax payment efficiency of entrepreneurs who sell products through online channels on the Shopee platform. The sample group used in the research consisted of 400 entrepreneurs who sell products through online channels on the Shopee platform. The researcher collected data by using questionnaires. Statistics used in research were that descriptive statistics included percentages, averages, and standard deviations, and inferential statistics included Pearson's correlation analysis and multiple regression analysis. The findings indicated that the tax knowledge of entrepreneurs selling products through online channels on the Shopee platform was positively correlated with their tax efficiency, in terms of completeness of tax payment, timeliness of tax payments, accuracy of tax payments and savings in paying taxes, statistically significant at the .01 level. The external factor of receiving advice from tax collection agencies also played a significant role. It had a positive influence on the tax efficiency of enterprises regarding timeliness of tax payments and the economic aspects of paying taxes, but external regulatory factors crucially have a positive influence on the tax efficiency of enterprises concerning completeness of tax payments, timeliness of tax payments.

Keywords: tax payment efficiency, entrepreneurs, tax knowledge

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

นับตั้งแต่เกิดวิกฤตโรคระบาด บวกกับการล็อกดาวน์ในปี 2563 ที่ผ่านมา ไลฟ์สไตล์การจับจ่ายใช้สอยของผู้คนเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด หลายคนที่ต้องปฏิบัติงานจากที่บ้าน (work from home) หรือกักตัวอยู่ติดบ้านมากขึ้น การค้นหาหรือซื้อสินค้าออนไลน์จึงเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยม เพราะสะดวกสบายตั้งแต่เลือกสินค้า ไปจนถึงบริการส่งตรงถึงหน้าบ้าน ไม่ต้องออกไปเสี่ยงตระเวนหาสินค้าด้วยตัวเอง ส่งผลให้ธุรกิจขายของออนไลน์เติบโตตามและมีผู้ขายหน้าใหม่ ๆ เกิดขึ้นจำนวนมาก ที่หวังทำกำไรและหารายได้จากช่องทางนี้

โดยตลอดช่วงปี 2566 ที่ผ่านมาผู้คนต่างหันมาทำธุรกรรมต่าง ๆ บนช่องทางออนไลน์ และได้สัมผัสประสบการณ์การใช้บริการต่าง ๆ ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง อาทิ การใช้งานแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซให้เข้ากับไลฟ์สไตล์ในชีวิตประจำวัน การมองหาความคุ้มค่าที่มาพร้อมกับความบันเทิง (ผู้จัดการออนไลน์, 2566) การเติบโตของธุรกิจได้รับปัจจัยสนับสนุนจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่นิยมใช้ช่องทางออนไลน์ในการจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้า ทำให้ผู้ประกอบการเกือบทุกประเภทปรับตัวขยายช่องทางการตลาดผ่านทางออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้ตลาดมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตลาดออนไลน์ได้รับความนิยมแบบก้าวกระโดด และถึงแม้โควิด-19 ได้คลี่คลายลง แต่กระแสการใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ก็ยังคงได้รับความสนใจจากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง ทำให้ธุรกิจอีคอมเมิร์ซ เป็นธุรกิจที่มีความแข็งแกร่ง และสามารถยืนหนึ่งบนเวทีธุรกิจได้ทุกสถานการณ์ (ข่าวประชาชาติธุรกิจ, 2567) จะเห็นได้ว่าแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ เป็นแพลตฟอร์มที่

เข้ามาจับบทบาทในชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมากและมีแนวโน้มที่จะโตอย่างต่อเนื่อง และ Shopee เป็นแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ ที่มีทั้งบุคคลธรรมดา ธุรกิจประเภทบริษัท และวิสาหกิจ SME หันมาให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีร้านค้าจำนวนมากที่อยู่ในแพลตฟอร์ม Shopee

ผู้ประกอบการที่มีร้านค้าของอยู่บนแพลตฟอร์ม Shopee นั้น สามารถหารายได้เพิ่มขึ้นได้จากเดิมเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น 1) ความสะดวกสบายในการซื้อขายสินค้า ลูกค้าสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ตลอดเวลาและทุกที่ ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังร้านค้าที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ 2) การเข้าถึงตลาดกว้างขึ้น สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าโดยไม่จำเป็นต้องมีร้านค้าที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นเดียวกับลูกค้า จากสาเหตุที่ได้กล่าวไปข้างต้น เมื่อผู้ประกอบการเหล่านั้นมีรายได้มากขึ้นแล้วสิ่งที่ตามมาก็คือการเสียภาษี ผู้ประกอบการที่มีรายได้ที่ถึงเกณฑ์เสียภาษีจะต้องนำส่งภาษีให้กับสรรพากร ผู้วิจัยมองว่าภาษีเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว แต่ยังคงมีชาวเกี่ยวกับการที่ผู้ประกอบการไม่ได้เสียภาษี เพราะความไม่รู้ว่ามีหน้าที่ที่จะต้องนำส่งภาษี ซึ่งตามมาด้วยเบี้ยปรับและเงินเพิ่มมากมาย

การศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการจ่ายภาษีของผู้ประกอบการให้กับสรรพากร จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางแก่กรมสรรพากร เป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศชาติในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee

การทบทวนวรรณกรรม

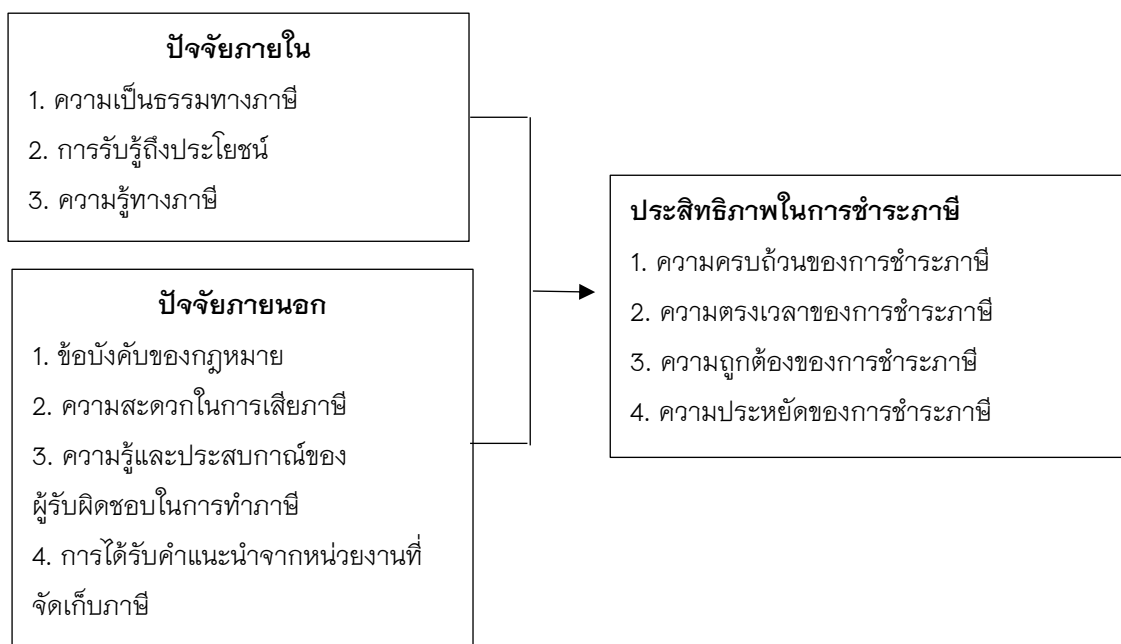
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ (พิรุชา เกิดเกตุกาญจน์, 2562) พบว่า ปัจจัยด้านหน่วยงานสรรพากรที่มีผลต่อการยื่นแบบภาษีเงินได้ภายในกำหนดเวลา ได้แก่ วิธีการยื่นแบบ การบริการของเจ้าหน้าที่ สถานที่จอดรถเพียงพอ ระยะเวลาดำเนินการที่เหมาะสม และการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ (อนงลักษณ์ ไข่มะพัฒน์, 2559) พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการยื่นแบบแสดงรายการภาษีของผู้ประกอบการที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเพื่อชำระภาษี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ปัจจัย ด้านความสะดวกในการยื่นภาษี ด้านระยะเวลาในการให้ยื่นชำระภาษี ตามทฤษฎีได้อธิบายไว้ว่า ประสิทธิภาพต้องคำนึงถึง มิติทั้ง 4 ด้านคือ 1) มิติด้านคุณภาพ ต้องมีความถูกต้อง มีความประณีต และงานมีความเรียบร้อยได้ตามมาตรฐาน 2) มิติด้านปริมาณ เป็นไปตามความคาดหวัง ครบถ้วนตามต้องการ 3) มิติด้านเวลา คือ ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ทันในระยะเวลาที่ถูกกำหนดไว้ 4) มิติด้านค่าใช้จ่าย คือ ต้องมีความประหยัด มีความเหมาะสมต่อชิ้นงานที่ทำ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee มีกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ด้านความเป็นธรรมทางภาษี ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ และด้านความรู้ทางภาษี และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ด้านข้อบังคับของกฎหมาย ด้านความสะดวกในการเสียภาษี ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้รับผิดชอบในการทำภาษี และด้านการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการชำระภาษี ประกอบด้วย ความครบถ้วนของการชำระภาษี ความตรงเวลาของการชำระภาษี ความถูกต้องของการชำระภาษี และความประหยัดของการชำระภาษี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยนี้ คือ ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทาง แพลตฟอร์ม Shopee เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จึงกำหนดให้มี ขนาดความแปรปรวนสูงสุด คือ $p = .5$ และ $q = .5$ โดยยอมรับความคลาดเคลื่อนในระดับร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรคำนวณของ Cochran ในการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษี โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ส่วนที่ 2

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในของการชำระภาษี ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกของการชำระภาษี ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการชำระภาษีของผู้ประกอบการ โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's scale) ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และได้นำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องตามเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) เฉพาะที่ได้ค่า IOC มากกว่า .5 ทั้งนี้ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงที่มีค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพิจารณาจากค่า Cronbach's Alpha จะต้องไม่ต่ำกว่า .7

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่ขายสินค้าใน Shopee โดยจะเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน (google form) และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลมาจากหนังสือ บทความ และผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ตรวจสอบความถูกต้องและลงรหัส (coding form) ในแบบสอบถามทุกข้อ หลังจากนั้นวิเคราะห์โดยการประมวลผลข้อมูลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ 1) สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistics analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความแปรปรวน (variance) และนำเสนอข้อมูลในตารางเพื่ออธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง 2) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (pearson correlation analysis) ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ ความเป็นธรรมทางภาษี ความรู้ทางภาษี ข้อบังคับของกฎหมาย ความสะดวกในการเสียภาษี ความรู้และประสบการณ์ของ ผู้รับผิดชอบในการทำภาษี การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานจัดเก็บภาษี กับตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการชำระภาษี ด้านความครบถ้วน ด้านความตรงเวลา ด้านความถูกต้อง ด้านความประหยัด และประสิทธิภาพในการชำระภาษี คือ ด้านการบรรลุเป้าหมายและผลสำเร็จ ด้านความถูกต้องของงานตามระเบียบของทางราชการ ด้านพัฒนาขีดความสามารถกับบัญชีเพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระส่งผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ และใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยวิธีหาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของ ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์แพลตฟอร์ม Shopee ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee จำนวน 400 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.2 มีอายุ 25 – 35 ปี จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 มีประสบการณ์ขายของบนแอปพลิเคชัน Shopee น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8

2. ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ดังตาราง 1-3 และระดับประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ดังตาราง 4

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee

ด้านที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษี	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ปัจจัยภายใน	3.79	.63	มาก
2	ปัจจัยภายนอก	4.22	.56	มาก
รวม		4.01	.43	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ปัจจัยภายนอก ($\bar{X} = 4.22$) และปัจจัยภายใน ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee

ด้านที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษี	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ความเป็นธรรมทางภาษี	3.64	.87	มาก
2	การรับรู้ถึงประโยชน์	3.64	.87	มาก
3	ความรู้ทางภาษี	3.90	.73	มาก
รวม		3.79	.63	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ปัจจัยภายในมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรู้ทางภาษี ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นธรรมทางภาษี และด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ($\bar{X} = 3.64$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee

ด้านที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษี	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านข้อบังคับของกฎหมาย	3.83	.73	มาก
2	ด้านความสะดวกในการเสียภาษี	4.10	.63	มาก
3	ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้รับผิดชอบในการทำภาษี	4.24	.54	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษี	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4	ด้านการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี	3.62	.81	มาก
	รวม	3.95	.49	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้รับผิดชอบในการทำภาษี ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา คือ ด้านความสะดวกในการเสียภาษี ($\bar{X} = 4.10$) ด้านข้อบังคับของกฎหมาย ($\bar{X} = 3.83$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี ($\bar{X} = 3.62$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee

ด้านที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษี	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี	4.29	.61	มาก
2	ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี	4.27	.57	มาก
3	ด้านความถูกต้องของการชำระภาษี	4.20	.62	มาก
4	ด้านความประหยัดของการชำระภาษี	4.15	.68	มาก
	รวม	4.23	.56	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ($\bar{X} = 4.27$) ด้านความถูกต้องของการชำระภาษี ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความประหยัดของการชำระภาษี ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ดังตาราง 5-12

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.370	.154		15.403	.000**		
ด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST)	-.026	.040	-.037	-6.34	.521	.515	1.943
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF)	-.154	.043	-.218	-3.587	.000**	.454	2.203
ด้านความรู้ทางภาษี (KNL)	.611	.050	.705	13.193	.000**	.586	1.708
R = .581, R ² = .338, Adjusted. R ² = .333, SEest = .499, F = 67.407, Sig. = .000**							

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยภายในด้านความรู้ทางภาษีมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้ทางภาษี (KNL) ($\beta = .705$) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF) ($\beta = -.218$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 33.8 (Adjusted. R² = .338)

ส่วนปัจจัยภายในด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST) ไม่มีต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.942	.130		14.942	.000		
ด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST)	.008	.034	.013	.250	.803	.515	1.943
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF)	.105	.036	.159	2.898	.004**	.454	2.203
ด้านความรู้ทางภาษี (KNL)	.492	.042	.561	11.620	.000**	.586	1.708
R = .679, R ² = .460, Adjusted. R ² = .465, SEest = .422, F = 112.634, Sig. = .000**							

จากตาราง 6 พบว่า ปัจจัยภายในด้านความรู้ทางภาษีมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้ทางภาษี (KNL) ($\beta = .561$) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF) ($\beta = .159$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 46.5 (Adjusted. R² = .465)

ส่วนปัจจัยภายในด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST) ไม่มีต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความถูกต้องการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.552	.167		15.307	.000		
ด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST)	-.115	.043	-.163	-2.673	.008**	.515	1.943
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF)	-.032	.046	-.044	-.686	.493	.454	2.203
ด้านความรู้ทางภาษี (KNL)	.559	.054	.587	1.299	.000**	.586	1.708
R = .496, R ² = .246, Adjusted. R ² = .240, SEest = .541, F = 43.058, Sig. = .000**							

จากตาราง 7 พบว่า ปัจจัยภายในด้านความรู้ทางภาษีมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้ทางภาษี (KNL) ($\beta = .587$) ด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST) ($\beta = -.163$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความถูกต้องการชำระภาษี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 24 (Adjusted. R² = .240)

ส่วนปัจจัยภายในด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF) ไม่มีต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความถูกต้องการชำระภาษี

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความประหยัดการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.983	.171		11.576	.000		
ด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST)	-.190	.044	-.243	-4.289	.000**	.515	1.943
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF)	.262	.048	.332	5.485	.000**	.454	2.203
ด้านความรู้ทางภาษี (KNL)	.488	.056	.465	8.741	.000**	.586	1.708
R = .586, R ² = .343, Adjusted. R ² = .338, SEest = .555, F = 68.936, Sig. = .000*							

จากตาราง 8 พบว่า ปัจจัยภายในด้านความรู้ทางภาษีมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้ทางภาษี (KNL) ($\beta = .465$) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (BNF) ($\beta = .332$) และด้านความเป็นธรรมทางภาษี (GST) ($\beta = -.243$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความประหยัดการชำระภาษี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 34.3 (Adjusted. R² = .343)

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความครบถ้วนการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.655	.163		4.025	.000		
ด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW)	-.99	.030	-.119	-3.286	.001**	.717	1.395
ด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV)	.054	.042	.055	1.290	.198	.509	1.963
ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP)	.877	.050	.774	17.677	.000**	.490	2.041
การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV)	.023	.027	.030	.836	.404	.731	1.368
R = .793, R ² = .629, Adjusted. R ² = .626, SEest = .374, F = 167.614, Sig. = .000**							

จากตาราง 9 พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านความรู้ทางภาษีมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP) ($\beta = .774$) ด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW) ($\beta = -.119$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความครบถ้วนการชำระภาษีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 62.9 (Adjusted. R² = .629)

ส่วนปัจจัยภายนอกด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV) และการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV) ไม่มีต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.655	.163		4.025	.000		
ด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW)	-.99	.030	-.119	-3.286	.001**	.717	1.395
ด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV)	.054	.042	.055	1.290	.198	.509	1.963
ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP)	.877	.050	.774	17.677	.000**	.490	2.041
การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV)	.023	.027	.030	.836	.404	.731	1.368
R = .586, R ² = .343, Adjusted. R ² = .336, SEest = .466, F = 51.511, Sig. = .000*							

จากตาราง 10 พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านความรู้ทางภาษามีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP) ($\beta = .774$) ด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW) ($\beta = -.119$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 34.3 (Adjusted. $R^2 = .343$)

ส่วนปัจจัยภายนอกด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV) และการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV) ไม่มีต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความถูกต้องของการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.795	.181		4.383	.000		
ด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW)	-.090	.034	-.107	-2.686	.000**	.717	1.395
ด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV)	.233	.047	.235	4.994	.008**	.509	1.963
ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP)	.681	.055	.591	12.297	.000**	.490	2.041
การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV)	-.025	.030	-.032	-.824	.410	.731	1.368
R = .744, $R^2 = .553$, Adjusted. $R^2 = .548$, SEest = .417, F = 122.103, Sig. = .000*							

จากตาราง 11 พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านความรู้ทางภาษามีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP) ($\beta = .591$) ด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV) ($\beta = .235$) ด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW) ($\beta = -.107$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความถูกต้องของการชำระภาษี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 55.3 (Adjusted. $R^2 = .553$)

ส่วนปัจจัยภายนอก และการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV) ไม่มีต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความถูกต้องของการชำระภาษี

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความประหยัดของการชำระภาษี

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	(β)	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.496	.230		2.156	.032		
ด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW)	.071	.043	.076	1.664	.097	.717	1.395
ด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV)	-.012	.059	-.011	-.207	.836	.509	1.963
ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP)	.707	.070	.558	1.067	.000**	.490	2.041
การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV)	.119	.038	.141	3.110	.002**	.731	1.368
R = .636, R ² = .405 Adjusted. R ² = .399, SEest = .529, F = 67.167, Sig. = .000**							

จากตาราง 12 พบว่า ปัจจัยภายในด้านความรู้ทางภาษีมีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความรู้และประสบการณ์ของผู้จัดทำภาษี (RSP) ($\beta = .558$) ด้านความสะดวกในการเสียภาษี (CNV) ($\beta = .141$) มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความประหยัดของการชำระภาษีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 องค์ประกอบดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 34.3 (Adjusted. R² = .343)

ส่วนปัจจัยภายในด้านข้อบังคับของกฎหมาย (LAW) และการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี (ADV) ไม่มีต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ด้านความประหยัดของการชำระภาษี

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ปัจจัยภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ทางภาษี มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความครบถ้วนของภาษี ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี และด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิริยะจิตา พิมพ์สุวรรณ (2563) ซึ่งได้ทำการศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้านความถูกต้อง ของผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านทัศนคติและตัวแปรด้านการได้รับข้อมูลและข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนสร ธนาภักเดชจีน (2565) องค์ประกอบการชำระภาษีรวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการศึกษพบว่า องค์ประกอบการชำระภาษีรวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคใต้ฝั่งอันดามันพบว่า ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อัตราภาษีที่ชำระล่าสุดของปีที่แล้ว

ความพึงพอใจต่อการให้บริการ ตัวแปรดังกล่าวล้วนมีผลต่อการชำระภาษีในด้านของการจ่ายภาษีอย่างครบถ้วน 2) การรับรู้ถึงประโยชน์ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความครบถ้วนของภาษี ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี และด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาริสา ลิมคิลลา (2565) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยและการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจด้านความรู้ทางด้านภาษี และความเข้าใจถึงเหตุผลในการจ่ายภาษี และรู้ว่าภาษีนั้นมีประโยชน์อย่างไรต่อผู้อื่น ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลเชิงบวกต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านความถูกต้องของการยื่นแบบ การยื่นแบบภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ของกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้และประสบการณ์ของผู้รับผิดชอบในการทำภาษี มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความครบถ้วนของภาษี ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ด้านความครบถ้วนของการชำระภาษี และด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ รัตแพทย์ (2561) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ของประชาชน เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีตัวแปรที่เกี่ยวกับการศึกษา ประสบการณ์ และความรู้รวมอยู่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับการชำระภาษีต่างกัน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นโดยภาพรวมต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพของการชำระภาษีที่ต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยรัตน์ เหล็กพิมาย และคณะ (2565) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ ทศนคติของผู้เสียภาษีที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาค้นพบว่า ประสบการณ์การเสียภาษีต่างกัน มีผลเชิงบวกต่อทัศนคติเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และประสิทธิภาพการชำระภาษี ด้านความถูกต้อง ความทันเวลา ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านความครบถ้วนต่างกันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสะดวกในการเสียภาษี มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนวัฒน์ ไช้หนู (2564) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ ผลการศึกษาค้นพบว่า ประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายมีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ และปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของระบบการยื่นแบบฯ ผ่านออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ขายสินค้าทางช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee ด้านความถูกต้องการชำระภาษี ด้านความตรงเวลาของการชำระภาษี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ มุขตารา (2557) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้ผ่านอินเทอร์เน็ตในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 9 ผลการวิจัยพบว่า การใช้บริการของสรรพากร ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านรูปแบบเว็บไซต์ที่ช่วยให้การกรอกตัวเลข มีความแม่นยำมากขึ้น ด้านการบริการมี ทำให้เกิดความสะดวกในการจ่ายภาษีมากยิ่งขึ้น และช่วยให้การจ่ายภาษีมีความถูกต้อง และช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเสียภาษีที่สรรพากรพื้นที่

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยสำหรับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้ คือ สำหรับปัจจัยภายใน ซึ่งหมายถึงปัจจัยที่มาจากตัวผู้ประกอบการเอง ด้านที่มีอิทธิพลต่อการชำระภาษีมากที่สุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการชำระภาษีของผู้ประกอบการเอง และสำหรับปัจจัยภายนอก ด้านที่มีผลต่อประสิทธิภาพการชำระภาษีมากที่สุด คือ ด้านประสบการณ์ของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องกับชำระภาษี ซึ่งอาจจะเป็นพนักงานบัญชี หรือสำนักงานบัญชีที่มีหน้าที่ดูแลภาษีสำหรับธุรกิจของผู้ประกอบการนั้น ทั้งสองปัจจัยนี้ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพการชำระภาษี ในด้านความครบถ้วน ความตรงเวลา ความถูกต้อง และความประหยัด ของการชำระภาษีทั้งสิ้น ซึ่งผลงานวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการยื่นชำระภาษีของผู้ประกอบการ และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ก็สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป และทำให้ผู้ประกอบการที่ต้องเสียภาษีมีความเต็มใจที่จะเสียภาษีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่ออกมาตรการเพื่อจัดเก็บภาษี สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการบริหาร และวางแผนเพื่อจัดทำนโยบายการเก็บภาษีเงินได้ของผู้ที่ขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์

1.2 หน่วยงานที่มีหน้าที่ออกมาตรการเพื่อจัดเก็บภาษี สามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ในเพื่อออกมาตรการใหม่ ๆ เพื่อจะสามารถจัดเก็บภาษีให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการชำระภาษีของผู้ประกอบการ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ และครอบคลุมมากขึ้น

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการที่ขายของบนแอปพลิเคชัน Shopee ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มขอบเขตของผู้ประกอบการให้ครอบคลุม เช่น เป็นผู้ประกอบการที่ขายสินค้า บนแอปพลิเคชัน TIK TOK, Facebook, LAZADAR ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และได้รับข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

2.3 ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และครอบคลุมทุกประเด็นปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- ข่าวประชาชาติธุรกิจ. (2567). เปิดธุรกิจแรงไม่หยุด-จุดไม่อยู่ ปี 2567 อีคอมเมิร์ซ คาดมูลค่าแตะ 7 แสนล้าน. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-1546218>
- ธนวัฒน์ ไชหนู. (2564). ประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- ธนสร ธนาภักดิ์เจจินดา. (2565). องค์ประกอบการชำระภาษีรวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคใต้ฝั่งอันดามัน. การค้นคว้าอิสระปัญญศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- ผู้จัดการออนไลน์. (2566). “ข้อปี่” เผย 5 โปรแกรม-ฟีเจอร์ ตอบโจทย์ผู้ใช้งานส่งท้ายปี 2566. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://mgronline.com/business/detail/9660000109170>.
- พิรุชา เกิดเหตุกาญจน์. (2562). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาริสา ลิ้มศิลา. (2565). ปัจจัยจูงใจและการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากร ภาค 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วิริยะิตา พิมพ์สุวรรณ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ในเขตภาคตะวันออก. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิริรัตน์ มุขดารา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 9. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุภาพ รัตแพทย์. (2561). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ของประชาชน เขตบางนา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยรวมคำแหง
- หทัยรัตน์ เหล็กพิมาย, ยุทธนาท บุญยะชัย และพรรณเพ็ญ ลิทธิพัฒนา. (2565). ทศนคติของผู้เสียภาษีที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 16(1), 402-415.
- อนงลักษณ์ โขมะพัฒน์. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของผู้ประกอบการในท้องที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ปราจีนบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University
Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>
E-mail: jmssnr@gmail.com

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์
และคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัท
ข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง

The relationship between neuroticism, emotional quotient, quality of work
life and burn out of employees at a Japanese multinational company

กานต์สินี เพชรสงฆ์^{1*}, รังสิมา หอมเศรษฐี²
Kansinee Petchsong^{1*}, Rangsim Homsettee²

^{1,2}หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^{1,2}Master of Science, Department of Psychology, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

*Corresponding author's e-mail: 6512672008@rumail.ru.ac.th^{1*}, rungsima@rumail.ru.ac.th²

Received: July 1, 2024

Revised: July 22, 2024

Accepted: August 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะหมดไฟในการทำงาน บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง 2) ศึกษาเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ และระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงาน กับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรยามาเน่ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งที่มีเพศต่างกัน มีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟในการทำงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .638 ความฉลาดทางอารมณ์และคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟในการทำงานในระดับค่อนข้างสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.747 และ -.779 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะหมดไฟในการทำงาน, บุคลิกภาพแบบหัวไวทางอารมณ์, ความฉลาดทางอารมณ์, คุณภาพชีวิตในการทำงาน

Abstract

The aims of this research were to 1) study the level of burnout, neuroticism, emotional quotient, and quality of work life among employees at a Japanese multinational company 2) compare burnout among employees based on gender, age, and length of time with the current company; and 3) study the relationship between burnout neuroticism, emotional quotient, and quality of work life of employees at a Japanese multinational company. The research sample consisted of 120 employees at a Japanese multinational company. The researcher calculated the sample size by using Yamane's formula. The questionnaires were used for data collection. Findings were as follows: 1) Employees, who were different in gender, at Japanese multinational company, had different levels of burnout, statistically significance at the .05 level. 2) Neuroticism had a high positive correlation with burnout, with an overall correlation coefficient of .638. As for emotional quotient and quality of work life balance, they had high negative correlation with burnout. The correlation coefficient was -.747 and -.779 at the .05 level, respectively

Keyword: burnout, neuroticism, emotional quotient, quality of work life

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

หลังจากที่โลกได้ก้าวผ่านสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 จึงทำให้ทั้งโลกรวมถึงในไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุค Never Normal คือช่วงเวลาที่การเปลี่ยนแปลงกลายเป็นสิ่งปกติ ซึ่งยุคนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย ทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต พฤติกรรมผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนไป ทำให้ศูนย์การค้าต่าง ๆ ต้องปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ และรูปแบบการทำงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลาดและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลให้มีการผันผวนในตลาดการเงินและเศรษฐกิจ ธุรกิจต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงต้องการพนักงานที่มีสมรรถนะ มีทักษะและความสามารถรอบด้าน เพื่อที่จะได้ส่งเสริมศักยภาพขององค์กรได้ ดังนั้น ความกดดันต่าง ๆ จึงตกอยู่กับพนักงานที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและวิธีการทำงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ การทำงานในสภาวะที่ไม่แน่นอนและการต้องพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเครียดในการปรับตัว เมื่อความเครียดสะสมไว้มาก อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงานได้ World Health Organization (2019) ประกาศให้ภาวะหมดไฟในการทำงาน เป็นภาวะทางสุขภาพจากการทำงานที่ต้องได้รับการดูแล อีกทั้งจากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต (2562) พบว่า ผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 12% อยู่ในภาวะหมดไฟในการทำงาน และมีจำนวนมากถึง 57% ที่อยู่ในภาวะที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเข้าสู่ภาวะหมดไฟในการทำงาน ภาวะหมดไฟในการทำงานเป็นปัจจัยและสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานของพนักงานลดลง ทำให้พนักงานไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่บริษัทตั้งไว้ ซึ่งส่งผลเสียกับองค์กรอย่างมาก อีกทั้งหากพนักงานลาออกจากงานอันเนื่องมาจากภาวะหมดไฟในการทำงานก็จะส่งผลให้องค์กรขาดคนที่มีสมรรถนะและความสามารถไป ทำให้องค์กรเสียหายด้วยเช่นกัน

บริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นนี้ ประกอบธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรม และนำเข้าส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีอัตราผู้แข่งขันในธุรกิจแบบเดียวกันค่อนข้างสูงจากผู้ผลิตรายใหญ่และรายใหม่ การจัดการซัพพลายเชนข้ามชาติที่ซับซ้อน และมีปัญหาการขนส่งระหว่างประเทศ รวมกฎหมายทางด้านสิทธิยกเว้นภาษีทางการค้า และการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล ประเด็นการนำเข้าส่งออกของแต่ละประเทศ ดังนั้นการส่งออกและเรียนรู้งานในอุตสาหกรรมนี้จึงใช้ระยะเวลานาน พนักงานจึงจะมีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานและประสานกับส่วนอื่น ๆ ดังนั้นผลกระทบภาวะหมดไฟในการทำงาน จะทำให้พนักงานสูญเสียประสิทธิภาพในการประสานงานกับบุคคลอื่น มีอัตราขาดงาน หรือลาออกจากงานสูง ทำให้องค์กรต้องเสียทรัพยากร และใช้เวลาอย่างมากในการสร้างบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในงาน ส่งผลให้บริษัทสูญเสียประสิทธิภาพในการแข่งขัน

พนักงานในบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่น มีความหลากหลายทั้งในเรื่องของ เพศ อายุ ภูมิสำเนา รวมถึงบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ศาสตร์ทางจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาบุคลิกภาพ ซึ่งบุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ความแตกต่างของบุคลิกภาพนี้ทำให้เกิดแนวคิดบุคลิกภาพมากมาย เช่นบุคลิกภาพแบบห่วงใยทางอารมณ์ นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่น่าสนใจในการศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางพฤติกรรมนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เกิดจากอารมณ์และความรู้สึก บริษัทสัญชาติญี่ปุ่นเป็นบริษัทที่ให้ความสำคัญกับสวัสดิการและคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเป็นอย่างมากจนกลายเป็นวัฒนธรรมของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่น โดยคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือลักษณะการทำงานที่ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคลที่จะใช้ชีวิตการทำงานในองค์กรให้ดีขึ้น ดังนั้น การที่บุคคลมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ย่อมรู้สึกได้รับการเติมเต็มความปรารถนา ทำให้พนักงานมีความสุขในการทำงานและความรู้สึกที่ดีต่อตนเองด้วยเช่นกัน ส่งผลให้พนักงานเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ทำให้บรรยากาศที่ดีในการทำงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานของบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นนี้ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบห่วงใยทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ คุณภาพชีวิตในการทำงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาองค์การ ทั้งในด้านการคัดเลือกบุคลากร การวางแผนโครงสร้างการจัดการทรัพยากรบุคคลในองค์การ การอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพพร้อมส่งเสริมศักยภาพขององค์การ และเพื่อการบริหารจัดการองค์การให้มีความก้าวหน้า พร้อมแข่งขันกับธุรกิจอื่น ในยุคการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของ Never Normal และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาองค์การ และสามารถต่อยอดในประเด็นดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะหมดไฟในการทำงาน บุคลิกภาพแบบห่วงใยทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง จำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟในการทำงาน กับบุคลิกภาพแบบห่วงใยทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะหมดไฟในการทำงาน (burnout)

Pines et al. (1981) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการทำงานว่า ภาวะหมดไฟในการทำงานเป็นผลจากการได้รับความกดดันทางอารมณ์อย่างซ้ำซาก จากการที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลเป็นเวลานาน และมักเป็นผู้ให้บริการมากกว่าเป็นผู้รับบริการ ซึ่งผู้ที่เกิดภาวะหมดไฟในการทำงานจะมีอาการอ่อนเพลียทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์ จนเกิดความรู้สึกที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ หหมดหวัง ขาดความสนใจ และขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน และในการดำเนินชีวิต

Maslach & Jackson (1986) ได้แบ่งองค์ประกอบของภาวะหมดไฟในการทำงานว่า ภาวะหมดไฟในการทำงานสามารถแบ่งตามลักษณะอาการออกเป็น 3 ด้าน 1) ความอ่อนล้าทางอารมณ์ (emotional exhaustion) คือ ลักษณะของผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกหมดกำลังใจ อ่อนเพลีย เบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจในการทำงาน อันมีสาเหตุมาจากความอ่อนล้าที่มีมากเกินไป จึงเกิดการหลีกเลี่ยงที่จะพบปะหรือทำความรู้จักกับผู้อื่น รวมทั้งมีพฤติกรรมมาทำงานสาย ขาดงานบ่อย ผลการปฏิบัติงานตกต่ำลง ไม่อยากต่อสู้กับปัญหาหรือแก้ไขอุปสรรคใด ๆ และส่งผลให้เกิดการลาออกจากงานในท้ายที่สุด 2) การลดความเป็นบุคคล (depersonalization) คือ ลักษณะของผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้สึกและเจตคติในทางลบต่อเพื่อนร่วมงานและบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอาการที่เกิดต่อเนื่องจากความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์ เช่นขาดความเห็นอกเห็นใจและความเมตตา ไม่มีความสุภาพอ่อนโยน ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ไม่เอาใจใส่บุคคลรอบข้าง ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น ส่งผลทำให้ไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ และมักต้องการแยกตัวออกมาจากผู้อื่น 3) การลดความสำเร็จส่วนบุคคล (reduced personal accomplishment) คือ ลักษณะของผู้ปฏิบัติงานที่ขาดทักษะและเจตคติในการเผชิญกับอุปสรรคปัญหาอย่างมีคุณภาพ ผู้ปฏิบัติงานมักรู้สึกกว่าตนเองล้มเหลว ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งความคาดหวังไว้ จนเกิดความรู้สึกด้อยค่า ไม่มีความสนุกในการปฏิบัติงาน ทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นลดลง สูญเสียการนับถือในตนเอง ขาดความภูมิใจในผลงานและความสามารถของตน

บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ (neuroticism)

Casta & McCrae (2006) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) คือ สิ่งเร้าที่มีจำนวนและความเข้มข้นมากพอที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลแสดงอารมณ์ทางลบออกมา บุคคลที่มีความยืดหยุ่น (resilient person) จะถูกกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางลบจากสิ่งเร้าในสิ่งแวดล้อมของเขาได้น้อย และสิ่งเร้าเหล่านั้นจะต้องมีความเข้มข้นมากพอจึงจะกระตุ้นบุคคลนั้นให้เกิดอารมณ์ทางลบได้ ในขณะที่บุคคลที่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ (reactive person) จะถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าได้หลากหลาย และสิ่งเร้าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องมีความเข้มข้นมากก็สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดอารมณ์ทางลบได้ง่าย ลักษณะขั้นสุดของผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ถูกเรียกว่า Resilient คือ ผู้ที่มีความยืดหยุ่น เป็นผู้ซึ่งมีแนวโน้มที่ใช้เหตุผลในชีวิตมากกว่าคนส่วนใหญ่ และเป็นผู้ที่ไม่ถูกกระทบกระเทือนจากสิ่งเร้าภายนอกที่เกิดขึ้นรอบตัวมากนัก หรือสิ่งเร้าที่จะมีผลกระทบจะต้องมีปริมาณมากเพียงพอ จึงจะทำให้เกิดความรู้สึกกังวลใจ ลักษณะขั้นสุดของผู้ที่ได้คะแนนสูง ถูกเรียกว่า Reactive คือ ผู้ที่มีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งเร้าทันที เป็นผู้ที่มักประสบกับอารมณ์ทางลบมากกว่าคนส่วนใหญ่ และพบว่าเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจต่อชีวิตน้อยกว่าคนส่วนใหญ่ ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนอยู่ตรงกลาง ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ ถูกเรียกว่า Responsive คือ ผู้ที่สามารถปรับพฤติกรรมได้เหมาะสมตามสถานการณ์ แต่ผู้ที่ได้คะแนนอยู่ตรงกลางจะสามารถรักษาอารมณ์สงบสุขได้น้อยกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แต่ก็ไม่ได้มีความตื่นเต้นง่ายเท่าผู้ที่ได้คะแนนสูง เช่น นักลงทุนอาจมีอารมณ์หวั่นไหวสูงหรือต่ำ ตามช่วงเวลาในแต่ละสถานการณ์ที่ประสบ

Costa & McCrae (1992) ได้ให้องค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) ความวิตกกังวล (anxiety) หมายถึง บุคคลที่มีแนวโน้มที่จะวิตกกังวล มีความวุ่นวายหวาดกลัว ตึงเครียด กระสับกระส่าย 2) การมีเจตนาร้าย (angry hostility) หมายถึง เป็นลักษณะที่บ่งชี้แนวโน้มของความโกรธและภาวะที่เกี่ยวข้อง เช่น มีอารมณ์หงุดหงิด ขุ่นเคือง 3) ความท้อแท้ (discouragement) หมายถึง เป็นลักษณะของผู้ที่มีความรู้สึกซึมเศร้า ลึกลับ และว้าวุ่น เป็นผู้ที่มีความท้อแท้ง่าย 4) การคำนึงถึงแต่ตนเอง (self-consciousness) หมายถึง เป็นลักษณะของผู้ที่มีอารมณ์ รู้สึกไม่สบายใจที่จะมีผู้อื่นอยู่แวดล้อม รู้สึกไวกับพฤติกรรมของคนอื่นที่มีต่อตัวเรา รู้สึกต่ำต้อย กลัวการเข้าสังคม และความรู้สึกเต็มไปด้วยละอายใจ 5) การมีความกระตือรือร้นแรง (impulsiveness) หมายถึง การที่ควบคุมความต้องการของตนเองจากแรงกระตุ้นภายในได้ 6) การมีอารมณ์เปราะบาง (vulnerability) หมายถึง มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ความสามารถในการเผชิญกับความเครียดได้ต่ำ อ่อนแอ ตื่นตระหนกได้ง่ายหากต้องเจอกับสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดหวัง ต้องการพึ่งพิงผู้อื่นอยู่เป็นนิจ

ความฉลาดทางอารมณ์ (emotional quotient)

ความฉลาดทางอารมณ์มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Emotional Intelligence แต่ได้มีการเปลี่ยนมาใช้คำว่า EQ (Emotional Quotient) เพื่อให้สอดคล้องกับ IQ (Intelligence Quotient) หรือเชาวน์ปัญญา

Cooper & Sawaf (1997) ได้ให้อธิบายความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะของบุคคลในการที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก หรือสภาวะทางอารมณ์ และสามารถจัดการปรับใช้อารมณ์ของตนเองเป็นแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพได้

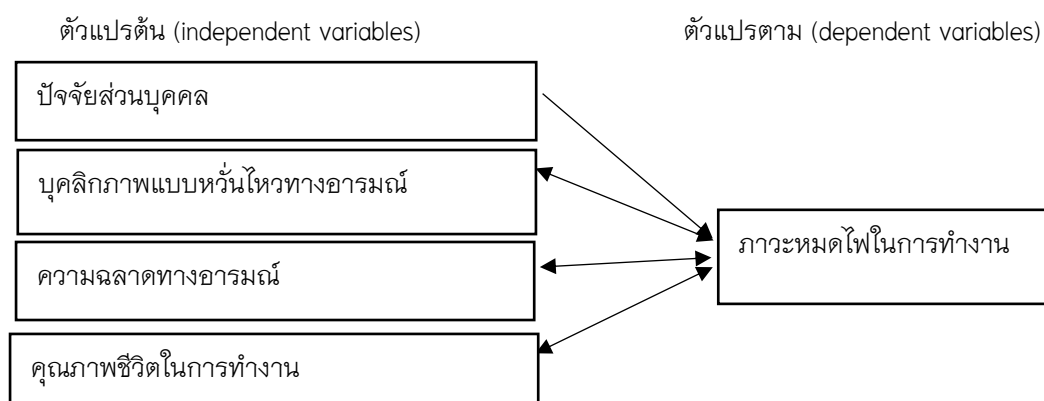
Goleman (1998) ได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการกับอารมณ์ตนเอง (self-regulation) หมายถึง การจัดการอารมณ์ของตนเองเพื่อช่วยส่งเสริมงานที่ทำอยู่ รักษาความซื่อตรงของตนเอง สามารถฟื้นอารมณ์จากความเป็นทุกข์ได้อย่างดี 2) การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) หมายถึง การรับรู้ว่ามีความรู้สึกอย่างไรในขณะนั้น และใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ มีความมั่นใจในตนเอง และประเมินความสามารถของตนเองตามความเป็นจริง 3) การร่วมรับรู้ความรู้สึก (empathy) หมายถึง การรับรู้และเข้าใจ อารมณ์และความรู้ของบุคคลอื่น ที่จะช่วยส่งเสริมการสร้างการยอมรับความหลากหลาย และความสามัคคี 4) ทักษะทางสังคม (social skills) หมายถึง การเข้าใจและตีความสถานการณ์ทางสังคมได้อย่างถูกต้อง และสามารถจัดการความรู้สึก อารมณ์ความสัมพันธ์ของคนอื่น สามารถไกล่เกลี่ยความขัดแย้งได้ รวมถึงสามารถเจรจาต่อรองโน้มน้าวใจได้ มีความเป็นผู้นำและสามารถสร้างความร่วมมือในการทำงานได้ 5) แรงจูงใจในตนเอง (motivation) หมายถึง การมีความมุ่งมั่นตั้งใจ การมีแรงผลักดันในตัวเองเพื่อที่จะนำเราไปสู่ความสำเร็จในเป้าหมายได้ และมีความสามารถรับมือกับผิดหวังได้

คุณภาพชีวิตในการทำงาน (quality of working life)

Walton (1975) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตในการทำงานว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน คือ ลักษณะรูปแบบและสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลที่จะใช้ชีวิตในการทำงานในหน่วยงานให้ดีขึ้น โดยวิเคราะห์จากสภาพสังคม หรือคุณลักษณะของความเป็นบุคคล โดย Walton (1973) ได้ให้องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในการทำงาน 8 ด้าน ดังนี้ 1) การได้รับค่าตอบแทนในการทำงานที่ยุติธรรมและเพียงพอ (adequate and fair compensation) ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานนั้น จะต้องเพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามค่าครองชีพที่เหมาะสมในสังคมนั้น ๆ หรือเปรียบเทียบค่าตอบแทนกับการทำงานในตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบในงานที่คล้าย ๆ กัน หรือเปรียบเทียบจากผลการปฏิบัติงานของแต่ละคนที่ใกล้เคียงกัน จะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดอีกด้วย 2) สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (safe and healthy working condition) พนักงานควรจะต้องอยู่ในที่ทำงานที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีและอำนวยความสะดวกต่อการทำงาน ไม่ควรอยู่ในที่

ทำงานที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีต่อสุขภาพร่างกาย มีวิธีการป้องกันอุบัติเหตุ รวมถึงมีการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพของพนักงาน 3) การพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล (development of human capacities) หมายถึง การพัฒนาทักษะของพนักงาน และนำทักษะของพนักงานในการปฏิบัติงานมาใช้ให้ตรงตามทักษะและความรู้ของพนักงานที่มีอยู่ ซึ่งจะทำให้บุคคลเหล่านี้รู้สึกว่าคุณค่า มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ 4) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน (growth and security) ควรให้พนักงานมีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงาน การมอบหมายงานใหม่ ๆ หรือ มอบหมายงานที่ต้องมีการใช้ความรู้และทักษะที่สูงขึ้น และฝึกให้เขารู้จักการเป็นผู้นำ เปิดโอกาสให้พนักงานมีการเลื่อนตำแหน่งภายในองค์กรหรือในสายงาน 5) การบูรณาการทางสังคม หรือ การทำงานร่วมกัน (social integration) คือ คำนึงในเรื่องของธรรมชาติความเป็นมนุษย์ด้วย การทำงานร่วมกันกับคนอื่น ความสัมพันธ์ระหว่างกันของเพื่อนผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่าคุณค่าได้รับการยอมรับ รู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกกันภายในหน่วยงาน ทุกคนภายในองค์กรมีความสามัคคีและร่วมมือกันทำงาน 6) สิทธิของพนักงาน (constitutionalism) หมายถึง พนักงานในองค์กรควรมีสิทธิสำหรับการปกป้องสิทธิของตน การพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของพนักงาน รวมถึงการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ที่พึงมีของพนักงาน 7) ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (work and the total life space) การดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละคนมีทั้งความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว สังคม และชีวิตในการทำงาน ซึ่งแต่ละบุคคลจึงต้องมีการจัดการความสมดุลให้เกิดขึ้นทั้งในชีวิตด้านการงานและชีวิตส่วนตัว ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องในบทบาทใดบทบาทหนึ่ง 8) งานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (social relevance) หมายถึง กิจกรรมการทำงานที่พนักงานทำแล้วมีความรู้สึกว่าคุณค่ากิจกรรมหรืองานที่ทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคม เหมือนกับการเพิ่มคุณค่าให้กับงานและอาชีพของพนักงาน พนักงานในองค์กรเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในองค์กรของตนเองมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง พื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 168 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2567) และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 คน คำนวณขนาดของกลุ่ม โดยใช้สูตร Yamane (1970) เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนผู้วิจัยได้ทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 2 คน กลุ่มตัวอย่าง

รวมทั้งสิ้น 120 คน ในการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้ แบบสอบถาม (questionnaire) โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบุคลากร อันได้แก่ เพศ อายุ และระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบัน ส่วนที่ 2 แบบวัดบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ส่วนที่ 3 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนที่ 4 แบบวัดคุณภาพชีวิตในการทำงาน ส่วนที่ 5 แบบวัดภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยส่วนที่ 2-5 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert's scale) จำนวน 5 ระดับ รูปแบบข้อคำถามมีทั้งข้อคะแนนเชิงบวกและข้อคะแนนเชิงลบ โดยผู้ทำวิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ทำการพัฒนา มาหาค่าความเที่ยงตรงเพื่อให้เนื้อหาในข้อคำถามของแบบสอบถามสามารถวัดได้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม โดยค่าดัชนีความสอดคล้องที่สามารถยอมรับได้อยู่ที่ .50 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าแบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67-1.00 จากนั้นทำการทดสอบใช้ (try-out) กับพนักงานจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้แต่ละฉบับมาวิเคราะห์รายข้อ (item analysis) ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้อยู่ที่ .2 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .236 - .918 และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการคำนวณหาความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมากกว่า .7 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .910 - .964

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตัวเอง ให้กับพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งจำนวน 120 คน โดยใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่เริ่มส่งแบบสอบถามจนถึงการเก็บแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับของตัวแปรด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างของภาวะหมดไฟในการทำงานเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคล สถิติทดสอบหาความแตกต่าง (independent sample t-test) และสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (one way anova) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient)

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของ Best (1983) และ เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกัลยา วานิชย์บัญชา (2562)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป จำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบัน 1-5 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

2. การวิเคราะห์ตัวแปรโดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ พบว่า พนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง มีบุคลิกภาพแบบหัวนโหวทางอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.82, S.D. = .75) ความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = .68) คุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.47, S.D. = .71) และ ภาวะหมดไฟโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.58, S.D. = .75)

3. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังข้อมูลที่ปรากฏในตาราง 1-3

ตาราง 1 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง จำแนกตามเพศ

ภาวะหมดไฟในการทำงาน	ชาย		หญิง		t	F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์	3.22	.72	2.92	.85	1.04	.298
2. ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคล	3.16	.77	2.47	.82	2.42	.017*
3. ด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	3.04	1.05	2.31	.88	2.40	.018*
รวม (n = 120)	3.13	.78	2.54	.74	2.32	.022*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่าพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นที่มีเพศแตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานโดยรวมแตกต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับภาวะหมดไฟมากกว่าเพศหญิง

ตาราง 2 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง จำแนกตามอายุ

ภาวะหมดไฟในการทำงาน	21 – 30 ปี		31 – 40 ปี		41 – 50 ปี		51 ปีขึ้นไป		F	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์	2.95	.81	3.07	.76	2.85	1.02	2.40	.68	1.049	.374
2. ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคล	2.36	.67	2.75	.90	2.68	1.07	2.32	.70	1.996	.118
3. ด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	2.30	.77	2.55	.94	2.35	1.19	2.00	.75	.827	.482
รวม (n = 120)	2.51	.57	2.77	.80	2.61	1.06	2.23	.65	1.261	.291

จากตาราง 2 พบว่าพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นที่มีอายุ แตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง
จำแนกตามระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบัน

ภาวะหมดไฟในการทำงาน	1 – 5 ปี		6 – 10 ปี		11 – 15 ปี		16 ปีขึ้นไป		F	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์	2.92	.82	2.94	.97	3.21	.88	2.74	.60	.979	.405
2. ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคล	2.35	.69	2.66	.98	2.80	1.01	2.58	.78	1.768	.157
3. ด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	2.34	.75	2.40	.96	2.68	1.20	2.07	.92	1.410	.243
รวม (n = 120)	2.51	.6	2.65	.86	2.87	1.01	2.44	.71	1.376	.254

จากตาราง 3 พบว่าพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นที่ระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบันแตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์การหาความสัมพันธ์ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งดังข้อมูลปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง

ตัวแปร	ภาวะหมดไฟในการทำงาน	
	รวม	การแปลผล
1. บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์	.638*	ค่อนข้างสูง
2. ความฉลาดทางอารมณ์	-.747*	ค่อนข้างสูง
3. คุณภาพชีวิตในการทำงาน	-.779*	ค่อนข้างสูง

*p < .05

จากตาราง 4 พบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = .638$) ส่วนความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = -.747$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับภาวะหมดไฟในการทำงานพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = -.779$)

การอภิปรายผล

สมมุติฐานที่ 1 พนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง ที่เพศ อายุ ระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบันแตกต่างกันจะมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศระหว่างเพศชายกับเพศหญิงที่แตกต่างกัน มีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า เพศหญิงมีหลายบทบาทในสังคม การถูกคาดหวังให้สามารถจัดการบ้านพร้อม ๆ กับการทำงาน การที่ต้องอยู่ในหลาย ๆ บทบาท และรักษาสมดุลนี้ส่งผลทำให้เกิดความเครียด เพศชายที่ถูกคาดหวังจากบทบาททางสังคมที่ต้องประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเกิดความกดดันและความเครียดและมีแนวโน้มที่จะเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานได้ หรือความแตกต่างในด้านของประเภทงาน อย่างเพศชายมักจะทำงานประเภทที่มีการใช้แรงและงานที่มีความเสี่ยงมากกว่า ก็ทำให้เกิดความเครียดจากงานอันตราย เพศหญิงมักทำงานด้านการบริการเป็นส่วนใหญ่ ก็เกิดความเครียดจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้คน ซึ่งบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นนี้มีพนักงานชายน้อยมาก เมื่อมีปัญหาไม่สามารถพูดคุยหรือปรับอารมณ์กับเพื่อนเพศเดียวกันได้ ขาดการสนับสนุนทางสังคม ความต่างรูปแบบการทำงาน และบุคลิกภาพที่ต้องทำงานกับผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ เลยทำให้เกิดความเครียด จึงทำให้เพศชายในบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งนี้ มีแนวโน้มเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานได้มากกว่าเพศหญิง

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทปัจจุบันที่แตกต่างกัน มีภาวะหมดไฟในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสามารถให้เหตุผลได้ว่า บริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งนี้ ทุกคนทุกเพศทุกอายุและอายุงานทำงานในลักษณะงานที่เหมือนกัน คือให้บริการและประสานงาน ดังนั้นไม่ว่าพนักงานจะมีอายุหรือระยะเวลาในการทำงานมานานเท่าไร พนักงานทุกคนต่างก็ต้องเผชิญกับความเครียด ความท้าทายและความกดดันจากการทำงานเหมือนกัน ซึ่งความเครียดเหล่านี้ก็สามารถนำไปสู่ภาวะหมดไฟในการทำงานได้ไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมพร ภูคุ้ม (2562) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน และความตั้งใจในการลาออกของพนักงานบริษัทเอกชนวัยเริ่มทำงาน โดยมีภาวะหมดไฟในการทำงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่าระยะเวลาในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนวัยเริ่มทำงานมีความแตกต่างกัน มีระดับภาวะหมดไฟในการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ 2 บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง

จากผลการวิจัย พบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งหมายความว่า หากพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งนี้ มีระดับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง ระดับภาวะหมดไฟในการทำงานก็จะสูง แต่ถ้ามีระดับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ต่ำ ระดับภาวะหมดไฟก็จะต่ำด้วยเช่นกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ มีแนวโน้มที่จะประสบกับอารมณ์ด้านลบได้ง่ายและบ่อยครั้งกว่า มักตอบสนองต่อสถานการณ์ที่กดดันท้าทายด้วยความเครียดรุนแรงมากกว่าคนทั่วไป บุคคลเหล่านี้มักขาดความมั่นใจในตนเอง ทำให้มีแนวโน้มที่จะสงสัยในความสามารถของตนเองกลัวความล้มเหลวสามารถนำไปสู่ความเครียดได้ ต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมาก ทำให้พวกเขามีความกดดันในการทำงานให้ดี และไม่ผิดพลาดรวมถึงการจัดการอารมณ์ด้านลบได้ไม่ดี จึงทำให้เกิดความเครียดสะสม และไม่สามารถหาวิธีผ่อนคลายหรือฟื้นฟูอารมณ์ได้ดีจึงส่งผลให้บุคคลเหล่านี้มีแนวโน้มเกิดภาวะหมดไฟได้มากกว่า หากพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นมีความมั่นคงในอารมณ์ จัดการความเครียดได้ดี สามารถคิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ วันได้

ก็จะทำให้ปฏิบัติงานได้ลุล่วง ไม่กระทบกับเป้าหมายขององค์กร อีกทั้งลดโอกาสเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแก้วกานต์ แก้วโกมล และทิพทินนา สมุนทรานนท์ (2562) ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ความสามารถในการกลับคืนสู่สภาพเดิมกับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทธุรกิจพลังงานแห่งหนึ่งพบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทธุรกิจพลังงานแห่งหนึ่ง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .493 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญ์ งามสมภาค และประสพชัย พสุนนท์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะงาน และลักษณะองค์การ ต่อภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจในองค์การที่อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างองค์การ: กรณีศึกษาขององค์การสวนยาง ผลการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์กับภาวะหมดไฟในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .288 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงาน

ความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางลบต่อภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติ สัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งหมายความว่า หากพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง ระดับภาวะหมดไฟในการทำงานก็จะต่ำ แต่ถ้ามีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ระดับภาวะหมดไฟก็จะสูงเช่นกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อบุคคลมีความฉลาดทางอารมณ์ ย่อมหมายความว่า บุคคลนั้นมีการอารมณ์ที่มั่นคง สามารถตระหนักรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวสูง รวมถึงสามารถจัดการอารมณ์และเลือกแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม และสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้กับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะตรงกันข้ามกับลักษณะของผู้ที่มีอาการหมดไฟอย่างชัดเจน คือ ผู้ที่มีอาการภาวะหมดไฟในการทำงานเกิดจากการไม่สามารถจัดการอารมณ์และความเครียดของตนเองได้ จนเกิดความเครียดสะสม รวมทั้งไม่สามารถระงับการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมที่จะสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลรอบข้างได้ บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงสามารถขอความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากผู้อื่นได้ง่าย ๆ เมื่อต้องรับมือกับความเครียด อีกทั้งมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเครียดและป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงานได้ ดังนั้นหากพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ก็จะสามารถติดต่อบริการงานกับบุคคลภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี ทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งลดโอกาสเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคมศร ลูติเศรฐ์ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานตำแหน่งสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานตำแหน่งสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางลบในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -.205 และด้านความด้วยสัมพันธภาพบุคคล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -.262 และงานวิจัยของ de Mendonca et al. (2023) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหมดไฟทำงานและสติปัญญาทางอารมณ์: การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางลบระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กับภาวะหมดไฟในการทำงาน

คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางลบต่อภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานบริษัทข้ามชาติ สัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่งในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งหมายความว่า หากพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับสูง ระดับภาวะหมดไฟในการทำงานก็จะต่ำ แต่ถ้ามีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานต่ำ ระดับภาวะหมดไฟก็จะสูงเช่นกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การที่มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี เช่น สถานที่ทำงานปลอดภัย มีอุปกรณ์ที่เหมาะสม ไม่มีอันตรายจากการทำงานช่วยลดความเครียดจากการทำงานได้

บรรยากาศในการทำงานที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าและเพื่อนร่วมงานดี การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้า สามารถช่วยลดความเครียดและความรู้สึกหมดกำลังใจได้ การมีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานดีนั้นจะช่วยให้บุคคลนั้นมีเวลาในการพักผ่อนฟื้นฟูตัวเองได้มากขึ้น ลดโอกาสเกิดภาวะหมดไฟในการทำงาน และสุดท้ายค่าตอบแทนที่ยุติธรรม โอกาสในการพัฒนาและเติบโตจะช่วยให้บุคคลรู้สึกมีความหมาย มีคุณค่า และสามารถมองเห็นอนาคตที่ดีในการทำงาน ช่วยลดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง และลดโอกาสการเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานด้วยเช่นกัน ดังนั้นหากพนักงานบริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นมีคุณภาพชีวิตในการทำงานสูง พวกเขาจะรู้สึกมีความสุขในการทำงาน เกิดความผูกพันกับองค์กร ลดโอกาสการเกิดภาวะหมดไฟ และทำให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย เครือคำ สัจญาศรณ์ สวัสดิ์โธง และละมัย รมเย็น (2567) ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรที่มีผลต่อภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรสำนักงานที่ดิน และจัดระบบน้ำเพื่อการเกษตรกรรมที่ 9 ผลวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลสามารถทำนายพฤติกรรมของภาวะหมดไฟในการทำงานได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล พงษ์โหมด (2560) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความเหนื่อยหน่ายในงานและความตั้งใจลาออกของพยาบาลแผนกวิกฤตโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานกับภาวะหมดไฟในการทำงานของพยาบาลแผนกวิกฤตโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.557 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงาน

องค์ความรู้ใหม่

พนักงานทุกคนในองค์กรเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนองค์กร ให้สามารถแข่งขันในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ Never Normal ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการคัดเลือกบุคลากร การวางแผนการจัดการทรัพยากรบุคคล การอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้มั่นคง ซึ่งการที่พนักงานมีบุคลิกภาพมั่นคงจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาความรู้และทักษะของพนักงาน การส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การกล้าแสดงออก ความเป็นผู้นำ และการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคล การส่งเสริมการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ให้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานให้ปลอดภัยและสะดวกสบาย การมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความก้าวหน้าในสายอาชีพ และการส่งเสริมความเท่าเทียมในเรื่องของเพศ อายุ และเชื้อชาติ จะช่วยสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน รวมถึงกิจกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม การทำให้พนักงานรู้สึกว่าองค์กรที่พวกเขาทำงานด้วยมีคุณค่า ดังนั้นการสำรวจปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรหรือพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมพนักงานได้ตรงประเด็น จะทำให้พนักงานมีขีดความสามารถและศักยภาพมาก ในการส่งเสริมการขับเคลื่อนองค์กร ให้มีความสามารถในการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะบริษัทควรพิจารณาปรับนโยบายหรือกลยุทธ์การพัฒนาพนักงานในด้านการปรับบุคลิกภาพ ให้มีความมั่นคงในอารมณ์มากขึ้น โดยส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมหรือเข้าโปรแกรมปรับพฤติกรรม กับนักจิตวิทยาผู้เชี่ยวชาญ การที่พนักงานมีบุคลิกภาพแบบมั่นคง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน

และสำหรับการสรรหาคนเข้ามาทำงานในองค์กร บริษัทควรส่งเสริมให้มีการใช้แบบวัดบุคลิกภาพ หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการคัดสรรคนที่จะเข้ามาทำงาน เพื่อป้องกันการเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และลดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลิกภาพของพนักงานในอนาคต

1.2 ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะบริษัท ควรพิจารณานโยบายหรือกลยุทธ์การพัฒนาพนักงานในด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยส่งเสริมพนักงานได้รับฝึกทักษะการสื่อสาร การกล้าแสดงออก และทักษะความเป็นผู้นำ โดยการจัดฝึกอบรม หรือการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์ภาพของพนักงาน การพัฒนาความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคล โดยการจัดกิจกรรมพลวัตกลุ่มโดยนักจิตวิทยาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้คนเกิดความเข้าใจพฤติกรรมกลุ่มและลดการเกิดความขัดแย้ง เพื่อที่สามารถจัดการหรืออยู่ร่วมกับความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่กระทบการดำเนินงานของบริษัท

1.3 ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะบริษัท ควรพิจารณานโยบายหรือกลยุทธ์การพัฒนาพนักงานในด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดย การส่งเสริมเรื่องการเคารพสิทธิส่วนบุคคลของตัวพนักงาน การให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เช่น การเก็บรวบรวมการแสดงความคิดเห็นของพนักงานในบริษัทก่อนประกาศนโยบาย ให้คำตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมเพียงพอ โดยเปรียบเทียบกับตลาดแรงงาน หรือบริษัทที่มีลักษณะการดำเนินกิจการคล้ายคลึงกัน หรือเพิ่มเติมสวัสดิการที่สามารถทดแทนตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง ค่าอาหารกลางวัน หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม ส่งเสริมการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความสะดวกสบาย เช่น การให้ใช้อุปกรณ์การทำงานตามหลักของการยศาสตร์ ให้พนักงานพัฒนาความรู้และความสามารถ กำหนดรายละเอียดงานและภาระงานให้มีความชัดเจนและพอดี และมีการกำหนดนโยบายแนวทางสำหรับการเติบโตในสายงานที่ชัดเจน การส่งเสริมความเท่าเทียมในที่ทำงาน จัดกิจกรรมที่บ่งชี้ว่ามีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น กิจกรรม CSR ปลูกป่า เก็บขยะ รวมถึงนโยบายด้านการกำจัดของเสีย และขยะอันตรายให้ถูกต้อง เพื่อให้พนักงานรู้สึกว่าการที่เขามาทำงานด้วยได้ช่วยส่งเสริมสังคมไปในทางที่ดีและมีคุณค่า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการพูดคุย การสัมภาษณ์ หรือการประชุมกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ตรงกับความเป็นจริงยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้เข้าใจประสบการณ์ของพนักงานที่มีต่อภาวะหมดไฟในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น และได้แนวทางในการลดภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานได้ตรงประเด็นมากขึ้น

2.2 ควรเพิ่มการศึกษาผลกระทบของภาวะหมดไฟในการทำงานต่อผลงาน สุขภาพ หรือความสัมพันธ์ส่วนตัว ของพนักงาน จะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหานี้ได้อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น

2.3 ควรเพิ่มการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยการแยกกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นรายเขต หรือตามลักษณะงาน เพื่อที่จะสามารถลดภาวะหมดไฟในการทำงานได้ตรงเฉพาะกลุ่มมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน เช่น ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร การศึกษาถึงลักษณะครอบครัวของแต่ละบุคคล ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ภาระงาน หรือสไลด์การทำงานของหัวหน้างาน เพื่อหาปัจจัยอย่างอื่นที่มีอาจส่งผลต่อภาวะหมดไฟ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาของภาวะหมดไฟได้ตรงประเด็นมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2562). *ภาวะหมดไฟในการทำงาน (burnout syndrome)*. สืบค้น 12 ธันวาคม 2566 จาก <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=2270>.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2562). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- แก้วกานต์ แก้วโกมล และทิพทินนา สมุนทรานนท์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ความสามารถในการกลับคืนสู่สภาพเดิม กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัทธุรกิจพลังงานแห่งหนึ่ง. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(1), 141–153.
- คมศร ฐิติเศรษฐ์. (2565). *ภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานตำแหน่งสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัด กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรัชญ์ งามสมภาค และประสพชัย พลูนนท์. (2560). อิทธิพลของลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะงาน และลักษณะ องค์การต่อภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจในองค์การที่อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้าง องค์การ:กรณีศึกษาองค์การสวนยาง. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 7(1), 82–103.
- พรพิมล พงษ์โหมด. (2560). *คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความเหนื่อยหน่ายในงานและความตั้งใจลาออกของพยาบาล แผนกวิกฤตโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง*. งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา อุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรหมพร ภูคุ้ม. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานและความตั้งใจในการลาออกของพนักงานบริษัทเอกชนวัยเริ่มทำงาน โดยมีภาวะหมดไฟในการทำงานเป็นตัวแปร ส่งผ่าน*. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการตลาด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภชัย เครือคำ, สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โธสง และละมัย ร่มเย็น. (2567). อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์การที่มีผลต่อภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรสำนักงานที่ดินและจัดระบบ น้ำเพื่อการเกษตรกรรมที่ 9. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 4(3), 249–274
- Best, J. W. (1983). *Research in education* (4thed.). Englewood Chiffs, NJ: Prentice Hall.
- Cooper, R. K., & Sawaf, A. (1997). *Executive EQ: emotional intelligence in leadership and organizations*. New York: Grosset/Putnam.
- Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) And NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) Professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (2006). Trait and Factor Theories. In M. Hersen, & J.C. Thomas (Eds.), *Comprehensive Handbook of Personality and Psychopathology*. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.
- De Mendonça, N. R. F., de Santana, A. N. de, & Bueno, J. M. H. (2023). The Relationship between Job Burnout and Emotional Intelligence: A Meta-Analysis. *Revista Psicologia: Organizações & Trabalho*, 23(2), 2471–2478.
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. London: Bloomsbury Publishing Plc.

- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1986). *Maslach Burnout Inventory (2nd ed.)*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Pines, A. M., Aronson, E., & Kafry, D. (1981). *Burnout: From tedium to personal growth*. New York: The Free Press.
- Walton, R. E., (1973). Quality of Work Life: What Is It? *Sloan Management Review*, 15, 11–12.
- Walton, R. E. (1975). Criteria for Quality of Working Life. In L.E. Davis, A.B. Cherns (Eds.), *The Quality of Working*. New York: The Free Press, Life.
- World Health Organization. (2019). *Burnout an 'occupational phenomenon': International Classification of Diseases*. Retrieved May 4, 2024 from <https://www.who.int/news/item/28-05-2019-burn-out-an-occupational-phenomenon-international-classification-of-diseases>.
- Yamane, T. (1970). *Statistics: An introductory analysis*. Tokyo: John Weather Hill.

**สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน
เขตเชียงใหม่ 3**

**Causes and factors affecting customers' decision to purchase mutual funds
Government Savings Bank, Chiang Mai district 3**

ศิรินทรา आयुวิวัฒน์^{1*}, อัศวิน ปสุธรรม²
Sirintra Ayuwiwat^{1*}, Asawin Pasutham²

^{1,2}บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

^{1,2}Graduate School Marketing academic group Faculty of Business Administration University of the
Thai Chamber of Commerce

*Corresponding author's e-mail: Sirintra.rin555@gmail.com^{1*}, assawin_pas@utcc.ac.th²

Received: June 14, 2024

Revised: September 16, 2024

Accepted: September 20, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขต เชียงใหม่ 3 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวม 3) เพื่อศึกษา ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวม 4) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวม โดยเป็นการวิจัย เชิงผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกับลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 จำนวน 390 ราย การ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยเชิงพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ กับลูกค้าที่ไม่ตัดสินใจและตัดสินใจซื้อกองทุนธนาคารออมสิน จำนวน 13 ราย และ พนักงาน ธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 จำนวน 13 ราย ผลการศึกษา พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจซื้อกองทุนรวม ของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ในระดับมาก 2) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และบุคลากร มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 3) ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคาร ออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ได้แก่ ปัญหาพนักงานธนาคารออมสิน ปัญหาระบบการซื้อขายกองทุนของธนาคารออมสิน ปัญหาการโฆษณากองทุน และปัญหาทัศนคติลูกค้า และ 4) แนวทางการแก้ปัญหา คือ การแก้ปัญหาพนักงาน ธนาคารออมสิน การแก้ปัญหาระบบการซื้อขายกองทุนของธนาคารออมสิน การแก้ปัญหาลูกค้าโฆษณากองทุน และการแก้ปัญหาทัศนคติลูกค้า

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ, การตัดสินใจซื้อ, กองทุนรวม

Abstract

The objectives of the study were 1) to study the level of decision to purchase customers of Government Savings Bank in Chiang Mai District 3 own mutual funds; 2) to study factors affecting the decision to purchase mutual funds; 3) to study the problem of mutual fund sales,; and 4) to suggest solutions of mutual fund distribution. It is a mixed research method. The researcher conducted quantitative research by distributing questionnaires to 390 customers of the government Savings Bank in Chiang Mai District 3. Statistics analysis included percentages, means, and standard deviations, and multiple regression. For the qualitative research, the researcher interviewed 13 customers who were undecided and decided to purchase Government Savings Bank funds, as well as 13 employees of Government Savings Bank, Chiang Mai District 3. The results of the study found that 1) the sample group had a high level of decision to purchase mutual funds of Government Savings Bank, Chiang Mai District 3 customers. 2) Product, price, and personnel factors influenced the customers' decision to purchase mutual funds from Government Savings Bank's Chiang Mai District 3. 3) Problems in selling mutual funds of Government Savings Bank, Chiang Mai District 3, included Government Savings Bank employees, Government Savings Bank's fund trading system, advertising and customer attitude. 4) The solutions were to resolve Government Savings Bank employees, the Government Savings Bank's fund trading system, advertising and customer attitude.

Keywords: service marketing mix factors, purchase decision, mutual funds

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

“กองทุนรวม” คือ การระดมเงินทุนจากนักลงทุนรายย่อยหลายรายมารวมกันให้เป็นเงินลงทุนก้อนใหญ่ โดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) ผู้ทำหน้าที่ระดมเงินทุนจะนำกองทุนไปจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล โดยเงินลงทุนก็จะถูกนำไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ตามนโยบาย การลงทุนที่ได้ระบุไว้ในหนังสือชี้ชวนเสนอขายแก่นักลงทุน (สมาคมบริษัทจัดการการลงทุน, 2566) กองทุนรวมของธนาคารออมสิน ถือเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริหารของธนาคารออมสินให้ความสำคัญในระดับสูง โดยจุดเด่นของกองทุนรวมธนาคารออมสิน คือ ลูกค้าสามารถเลือกกองทุนที่หลากหลายกองทุนที่ตอบโจทย์ทุกการลงทุน (ธนาคารออมสิน, 2566)

กองทุนที่เสนอต่อลูกค้าทุกกองทุนผ่านกระบวนการเลือกสรรเพื่อความเหมาะสมในการลงทุน เป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกเหนือจากการออมเงินปกติ และลูกค้าจะได้รับคำแนะนำกองทุนให้ตรงกับความเสี่ยงที่รับได้ ดังนั้นในแต่ละปี ธนาคารออมสินในแต่ละสาขาจะมีเป้าหมายในการจำหน่ายกองทุนรวม ซึ่งธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 มีเป้าหมายในการจำหน่ายกองทุนจากผู้บริหาร แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ไม่สามารถจำหน่ายกองทุนรวมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 3, 2566) แสดงให้เห็นว่าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 กำลังประสบปัญหาในการจำหน่ายกองทุนรวม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตัวชี้วัดของพนักงาน รายได้จากค่าธรรมเนียมจากการจำหน่ายกองทุน และอาจกระทบถึงผลประโยชน์ของธนาคารออมสินในอนาคต อีกทั้งยังทำให้ธนาคารออมสินสาขา ต้องรับผิดชอบค่าธรรมเนียมในการจำหน่ายกองทุน ทุกปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของธนาคารออมสินสาขา และทำให้ธนาคารออมสินไม่สามารถดำเนินการตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยขอความร่วมมือ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ และธนาคารมีรายได้ในภาพรวมที่ลดลง ทำให้กำไรที่

จะได้รับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยวชาวไทย เขตเชียงใหม่ 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยวชาวไทย เขตเชียงใหม่ 3
3. เพื่อศึกษาปัญหาการจำหน่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย เขตเชียงใหม่ 3
4. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการจำหน่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย เขตเชียงใหม่ 3

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix) ถือเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยทางการตลาดที่ผู้ประกอบการและนักการตลาดใช้ควบคุมทิศทางการประกอบธุรกิจ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เป็นการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมา (สุตาพร กุณชุลบุตร, 2558)

1. ผลิตภัณฑ์ (product) หมายถึง สินค้าและบริการที่บริษัทนำเสนอให้กับลูกค้า สิ่งสำคัญคือต้องเข้าใจความต้องการของลูกค้าและนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการเหล่านั้น ผลิตภัณฑ์บริการควรมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของลูกค้าแต่ละราย

2. ราคา (price) หมายถึง ราคาที่บริษัทกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์บริการ ราคาควรแข่งขันได้ สมเหตุสมผล และสอดคล้องกับคุณค่าที่ลูกค้าได้รับ บริษัทต้องพิจารณากลยุทธ์การกำหนดราคาที่หลากหลาย เช่น การกำหนดราคาตามต้นทุน การกำหนดราคาตามมูลค่า และการกำหนดราคาตามคู่แข่ง

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (place) หมายถึง ช่องทางที่บริษัทใช้ในการกระจายผลิตภัณฑ์บริการให้กับลูกค้า ช่องทางการจัดจำหน่ายอาจรวมถึงหน้าร้าน เว็บไซต์ โทรศัพท์ และตัวแทนจำหน่าย บริษัทต้องเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและผลิตภัณฑ์บริการ

4. การส่งเสริมการตลาด (promotion) หมายถึง กิจกรรมที่บริษัททำเพื่อสื่อสารกับลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บริการ การส่งเสริมการตลาดอาจรวมถึงโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การขายส่วนตัว และการส่งเสริมการขาย บริษัทต้องเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและส่งข้อความที่ชัดเจน ดึงดูดใจ และน่าเชื่อถือ

5. บุคลากร (people) หมายถึง พนักงานของบริษัทที่ให้บริการลูกค้า พนักงานควรมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีความเป็นมืออาชีพ บริษัทต้องฝึกอบรมพนักงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาสามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตร

6. หลักฐานทางกายภาพ (physical evidence) หมายถึง รูปลักษณ์และบรรยากาศของสถานที่ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุที่ใช้ในการให้บริการ หลักฐานทางกายภาพควรสะอาด ทันสมัย และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อบริษัท

7. กระบวนการ (process) หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการที่บริษัทใช้ในการให้บริการลูกค้า กระบวนการควรมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และสะดวกสำหรับลูกค้า บริษัทต้องออกแบบกระบวนการที่ลดความยุ่งยากและทำให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

การตัดสินใจซื้อ (purchase decision) เป็นแนวคิดที่ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่นำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ The Chartered Institute of Marketing (CIM) (2015) กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อเป็นการกระทำหลังจากที่ผู้บริโภคทำการประเมินทางเลือกแล้ว ทำให้ผู้บริโภคได้สินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการของตนเอง เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ เรียกว่าผู้บริโภคได้เกิดความตั้งใจที่จะซื้อขึ้น โดยการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ตราสินค้าที่ซื้อ (brand decision) ร้านค้าที่ซื้อ (vendor decision) ปริมาณที่ซื้อ (quantity decision) เวลาที่ซื้อ (timing decision) และวิธีการในการชำระเงิน (payment-method decision)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิศรุต คณนา (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวม SSF และ SSFX ของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไม่ตัดสินใจซื้อกองทุนรวม SSF และ SSFX เนื่องจากรับรู้ความเสี่ยงจากการลงทุน และทัศนคติด้านลบที่เกิดจากการได้รับการบริการจากพนักงานที่ไม่ดี

นรารณ จันทรรักษา (2559) ศึกษากลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของนักลงทุนกลุ่มออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจการลงทุนในกองทุนรวมในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจำหน่ายและบริการ ด้านกายภาพและการนำเสนอ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

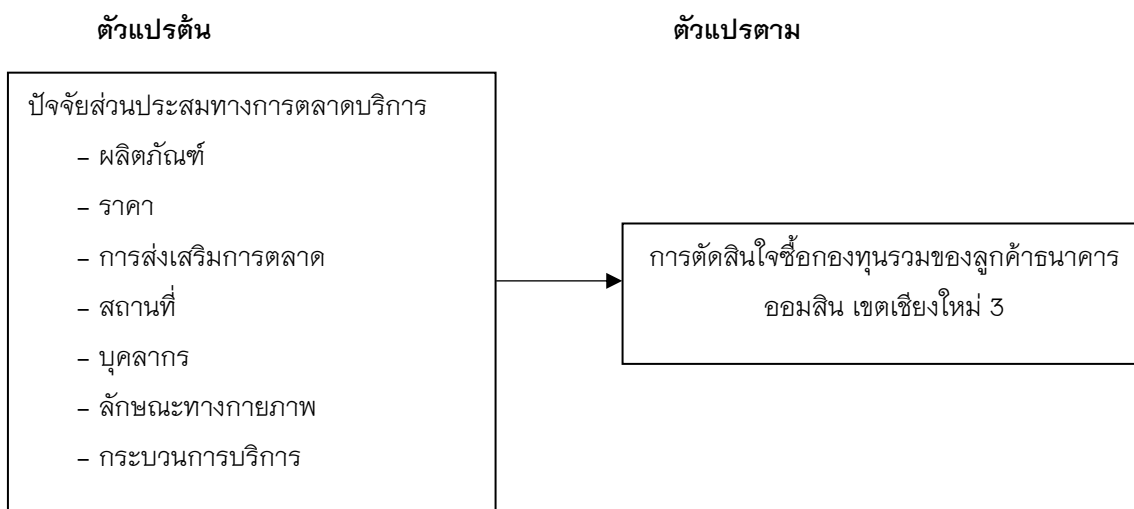
ชิตชนก หลงผดุง (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของพนักงานบริษัทคอนเฟอร์เรนท์ โซลูชั่น จำกัด และบริษัทในเครือ ผลการศึกษา พบว่า การศึกษา รายได้ต่อเดือน อายุงาน ความเสี่ยงจากการลงทุนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน ภาวะเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของพนักงานบริษัทคอนเฟอร์เรนท์ โซลูชั่น จำกัด และบริษัทในเครือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วศิน อินทรผูก (2555) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในอำเภอเมืองลำปางในการลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าใน อำเภอเมืองลำปางในการลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพและกองทุนรวมหุ้นระยะยาว มีดังนี้ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นที่มีผลต่อการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยลำดับแรก คือ ผลการดำเนินงานของกองทุน รองลงมา สับเปลี่ยนกองทุนได้ โดยไม่มีค่าธรรมเนียม ปัจจัยด้านราคา

สุธิชา แก้วเกตุ และลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เขตภาคกลาง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านราคา ส่งเสริมการตลาด บุคลากร และกระบวนการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เขตภาคกลาง

ศิริโสภา ธงคำแก้ว (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านพนักงานและกระบวนการบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐาน

- สมมติฐานที่ 1 ผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3
- สมมติฐานที่ 2 ราคามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3
- สมมติฐานที่ 3 การส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3
- สมมติฐานที่ 4 สถานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3
- สมมติฐานที่ 5 บุคลากรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3
- สมมติฐานที่ 6 ลักษณะทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3
- สมมติฐานที่ 7 กระบวนการบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

- 1) ลูกค้าที่ไม่ตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน ในเดือนกันยายน 2566 โดยกำหนดเก็บตัวอย่างจำนวนสาขาละ 1 คน จำนวน 13 สาขา ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 13 คน
- 2) พนักงานธนาคารออมสินสาขาในเขตเชียงใหม่ 3 จำนวน 13 คน โดยกำหนดเงื่อนไข คือ พนักงานธนาคารออมสินที่มีหน้าที่ในการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสินสาขาในเขตพื้นที่ ธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 3

รวมกลุ่มตัวอย่างสำหรับวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 26 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 จำนวน 390 คน ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน โดยใช้สูตรคำนวณของคอคแรน (Cochran, 1997) กำหนดสัดส่วนการสุ่มตัวอย่างเป็น 50% หรือ .50 จากประชากรทั้งหมด ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คาดเคลื่อนได้ 5%

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 และ 2 ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการของกองทุนรวมธนาคารออมสิน โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด (close-ended question) แบ่งเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) เป็น 5 ระดับตั้งแต่ระดับน้อยที่สุด (1 คะแนน) ถึง มากที่สุด (5 คะแนน)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด (close-ended question) โดยแบ่งเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) เป็น 5 ระดับตั้งแต่ระดับน้อยที่สุด (1 คะแนน) ถึง มากที่สุด (5 คะแนน)

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ในประเด็นคำถามเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่ 3 และ 4 ดำเนินการโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการจัดบันทึก รวบรวมข้อมูลทั้งหมด โดยใช้ แบบสัมภาษณ์ (interview) แบบคำถามปลายเปิด (open-end questions) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีประเด็นศึกษา ดังนี้

- 1) สาเหตุของปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสิน
- 2) แนวทางการแก้ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้หลายวิธีควบคู่กันไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตรงกับโจทย์การวิจัยอย่างแท้จริง และมีแหล่งที่มาชัดเจน ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจะสอดคล้องกับ รูปแบบของการจัดเก็บข้อมูลด้วย สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณ ใช้การสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามรายบุคคลที่จะทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยหลังจากเก็บข้อมูลได้แต่ละครั้ง จะนำมาถอดเทป บันทึกอย่างละเอียด และเรียบเรียง และเชื่อมโยงข้อมูลจากการสังเกตเข้าด้วยกัน เมื่อเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูล โดยมีการจำแนกข้อมูลเป็นหัวข้อ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ต่อจนเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน แล้วดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 และ 2 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อใช้อธิบายลักษณะพื้นฐานของคะแนน ด้วยค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) จะใช้สถิติทดสอบหาความสัมพันธ์แบบถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) คือ การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ในลักษณะของการส่งผลต่อกันระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว ซึ่งใช้มาตรวจวัดอันตรภาคกับตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งใช้มาตรวจวัดอันตรภาค และเพื่อทดสอบถึงความแตกต่างที่ตัวแปรอิสระดังกล่าวแต่ละตัวมีต่อตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายานาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายานาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

การตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายานาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ตัดสินใจ	ลำดับ
1. เพราะบุคคลใกล้ชิด/บุคคลในครอบครัวต้องการ	3.69	1.113	มาก	1
2. เพราะต้องการออมเงิน	3.11	1.276	มาก	6
3. เพราะการประชาสัมพันธ์ของสื่อต่าง ๆ	3.64	1.174	มาก	2
4. เพราะทราบข้อมูลกองทุนรวมจากงานแสดงสินค้า	3.60	1.180	มาก	3
5. เพราะทราบข้อมูลกองทุนรวมจากการพูดคุยกับบุคคล ที่เคยมีประสบการณ์ในการซื้อมาก่อน	3.54	1.216	มาก	5
6. เพราะเปรียบเทียบราคาก่อนการตัดสินใจ	3.54	1.171	มาก	5
7. เพราะพนักงานธนาคารออมสิน	3.59	1.191	มาก	4
ค่าเฉลี่ย	3.53	1.189	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการตัดสินใจซื้อกองทุนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เพราะบุคคลใกล้ชิด/บุคคลในครอบครัวต้องการ ($\bar{X} = 3.69$) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ เพราะการประชาสัมพันธ์ของสื่อต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.64$) และมีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ เพราะต้องการออมเงิน ($\bar{X} = 3.11$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายานาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

ตาราง 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนประสมทาง	การตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายานาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3				
การตลาดบริการ	B	Std.	β	t	Sig
(Constant)	1.143	.449		2.544	.012
ผลิตภัณฑ์ (X_1)	.259	.075	.303	3.456*	.001
ราคา (X_2)	.159	.077	.143	2.065*	.040
ส่งเสริมการตลาด (X_3)	.141	.107	.097	1.311	.191
สถานที่ (X_4)	.036	.023	.111	1.581	.115
บุคลากร (X_5)	.090	.041	.159	2.200	.029
ลักษณะทางกายภาพ (X_6)	.136	.112	.108	1.220	.224

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาดบริการ	การตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3				
	B	Std.	β	t	Sig
กระบวนการบริการ (X_7)	.125	.107	.125	1.170	.244
$R^2 = .249$ Adjusted $R^2 = .222$, Durbin-Watson = 1.982, F= 9.092, *P<.05					

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลิตภัณฑ์ บุคลากร และ ราคาบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของระดับการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ได้ดีที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์ ($\beta = .303$) รองลงมา คือ บุคลากร ($\beta = .159$) และ ราคา ($\beta = .143$) ตามลำดับ และ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว (Adjusted R squarer) เท่ากับ .222

นอกจากนี้สามารถเขียนเป็นสมการ (model) ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_T = b_0 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_6x_6 + b_7x_7$$

แทนค่าในสมการ

$$\hat{Y}_T = .303 x_1 + .143x_2 + .159x_5$$

โดย Y = การตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

X_1 = ผลิตภัณฑ์

X_2 = ราคา

X_5 = บุคลากร

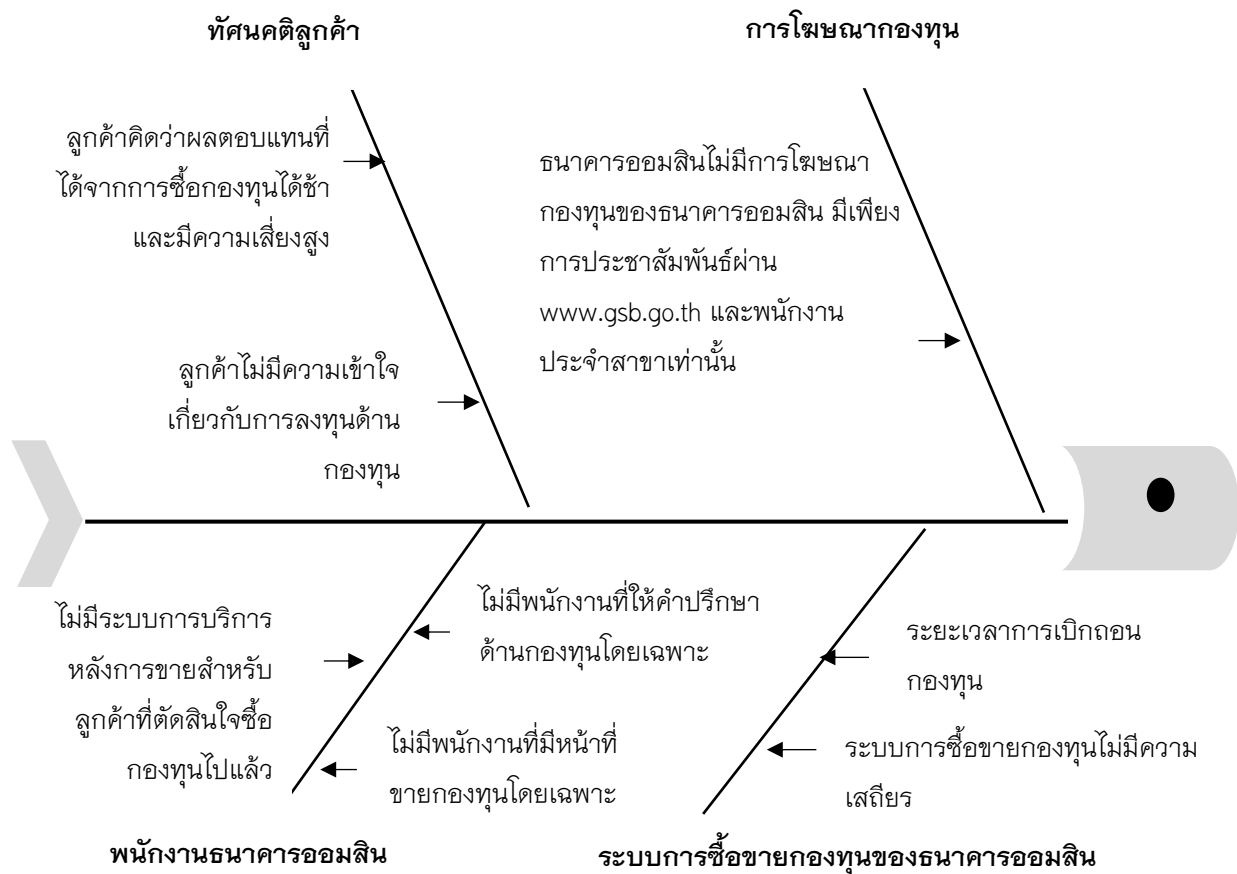
โดยสมการนี้สามารถอธิบายได้ว่าถ้าเพิ่มความคิดเห็นขอผลิตภัณฑ์ ราคา บุคลากร จะมีผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้ายธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 เพิ่มขึ้นด้วยซ้ำ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

สรุปผลการศึกษา พบว่า สาเหตุของปัญหาและแผนผังก้างปลา ดังตาราง 3 และภาพที่ 2

ตาราง 3 ตารางสรุปปัญหาการจำหน่ายกองทุนของธนาคารออมสิน

ลำดับ	สาเหตุหลัก	การวิจัย	สาเหตุรอง
1	ระบบการซื้อขายกองทุนของธนาคารออมสิน	เชิงคุณภาพ	1. ระยะเวลาการเปิดถอนกองทุน 2. ธนาคารออมสินยังไม่มีระบบเทคโนโลยีที่รองรับปริมาณธุรกรรมในด้านการซื้อขายกองทุนในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วน หรือในเวลาที่มียอดลูกค้าเข้าใช้งานเป็นจำนวนมากด้วย
	ระบบการซื้อขายกองทุน	เชิงปริมาณ	ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3
2	พนักงานธนาคารออมสิน	เชิงคุณภาพ	1. ธนาคารออมสินไม่มีพนักงานที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับผลตอบแทนของกองทุนโดยเฉพาะ เป็นเพียงการให้ข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อกองทุนเท่านั้น 2. ธนาคารออมสินไม่มีระบบการบริการหลังการขายสำหรับลูกค้าที่ตัดสินใจซื้อกองทุนไปแล้ว อย่างการให้คำปรึกษา การมีช่องทางติดต่อ เพื่อแจ้งปัญหาในด้านการซื้อขายกองทุนตลอด 24 ชั่วโมง 3. ธนาคารออมสินไม่มีพนักงานที่มีหน้าที่ขายกองทุนโดยเฉพาะ ไม่มีพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญเห็นด้วยพอที่จะให้คำปรึกษาในด้านกองทุน ทำให้ไม่สามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		เชิงปริมาณ	ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรธนาคารออมสินมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3	ทัศนคติลูกค้า	เชิงคุณภาพ	1. ลูกค้าไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับการนำมามาออมเงินผ่านรูปแบบกองทุน 2. ลูกค้าไม่มีเวลาเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงของกองทุน 3. ลูกค้าคิดว่าผลตอบแทนที่ได้จากการซื้อกองทุนได้ช้า และมีความเสี่ยงสูง 4. ลูกค้าไม่ทราบว่าธนาคารออมสินมีการจำหน่ายกองทุนประเภทใดบ้าง และให้ผลตอบแทนอย่างไร
		เชิงปริมาณ	ผลการศึกษาพบว่า ลูกค้าให้ความคิดเห็นกับแหล่งข้อมูลข่าวสารของกองทุน ในระดับมากอย่างยิ่ง
4	การโฆษณากองทุน	เชิงคุณภาพ	ธนาคารออมสินไม่มีการโฆษณากองทุนของธนาคารออมสิน มีเพียงการประชาสัมพันธ์ผ่าน www.gsb.go.th และพนักงานประจำสาขาเท่านั้น
		เชิงปริมาณ	ผลการศึกษาพบว่า การประชาสัมพันธ์ของสื่อต่าง ๆ มีผลต่อการตัดสินใจสมัครกองทุนของธนาคารออมสินในระดับมาก

ภาพที่ 2 แผนผังก้างปลาสาเหตุปัญหา

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 3
สรุปผลการศึกษา พบว่า ทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา ดังนี้

แนวทางที่ 1 การแก้ปัญหาเกี่ยวกับระบบการซื้อขายกองทุนของธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสินลงทุนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ให้มีความเสถียรและรองรับปริมาณธุรกรรมที่เพิ่มขึ้น

แนวทางที่ 2 การแก้ปัญหาเกี่ยวกับพนักงานธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสิน ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการดูแลซื้อขายกองทุนโดยเฉพาะ ให้แยกจากการทำงานของธนาคารออมสินสาขา เพราะถ้าเป็นหน่วยงานแยกจะสามารถผลิตพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านกองทุน คอยตอบคำถาม และให้ข้อมูลลูกค้าโดยเฉพาะ โดยอาจให้พนักงานธนาคารออมสินสาขา ส่งต่อให้หน่วยงานด้านนี้ ทำหน้าที่ประสานด้านการซื้อขาย จะได้ประโยชน์ทั้งต่อลูกค้าเอง และประโยชน์ต่อธนาคารออมสินสาขาด้วย

แนวทางที่ 3 การแก้ปัญหาทัศนคติของลูกค้า

สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนรวม โดยธนาคารออมสินสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนรวมให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงประโยชน์ของการลงทุนในกองทุนรวม โดยธนาคารออมสินสามารถดำเนินการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ผ่านเว็บไซต์ สื่อออนไลน์ และกิจกรรมสัมมนา

แนวทางที่ 4 การแก้ปัญหาการโฆษณาการลงทุน

ธนาคารออมสินควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์กองทุนของธนาคารออมสินให้หลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะช่องทางสื่อออนไลน์แบบที่มีการแนะนำการซื้อขายกองทุน รีวิวกองทุนที่น่าสนใจ สอนการซื้อขาย รวมถึงเป็นแหล่งให้ลูกค้าแลกเปลี่ยนข้อมูลในการซื้อกองทุนของธนาคารออมสินด้วยกัน

การอภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้านักธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้านักธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวศิน อินทรวงศ์ (2555) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้านักธนาคารออมสินในการลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ผลการศึกษา พบว่าลูกค้านักธนาคารออมสิน มีการตัดสินใจลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชิตชนก หลงผดุง (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของพนักงานบริษัทคอนเฟอเรนซ์โซลูชั่น จำกัด และบริษัทในเครือ ผลการศึกษา พบว่า พนักงานบริษัทคอนเฟอเรนซ์โซลูชั่น จำกัด และบริษัทในเครือ มีการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนราภรณ์ จันทร์รักษา (2559) ศึกษากลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของนักลงทุนกลุ่มออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจการลงทุนในกองทุนรวมในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้านักธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ บุคลากร และ ราคา มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้านักธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิชา แก้วเกตุ และลลิตา นิพิฐประศาสน์สุนทรวิภาต (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เขตภาคกลาง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านราคา ส่งเสริมการตลาด บุคลากร และกระบวนการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เขตภาคกลาง และศิริโสภา ฤกษ์คำแก้ว (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านพนักงานและกระบวนการบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 ได้แก่ ปัญหาพนักงานธนาคารออมสิน ปัญหาระบบการซื้อขายกองทุนของธนาคารออมสิน ปัญหาการโฆษณากองทุน และปัญหาทัศนคติลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศรุต คณนา (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวม SSF และ SSFX ของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไม่ตัดสินใจซื้อกองทุนรวม SSF และ SSFX เนื่องจากรับรู้ความเสี่ยงจากการลงทุน และทัศนคติด้านลบที่เกิดจากการได้รับบริการจากพนักงานที่ไม่ดี

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่

3

ผลการศึกษา พบว่า ธนาคารออมสิน ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการดูแลซื้อขายกองทุนโดยเฉพาะ ให้แยกจากการทำงานของธนาคารออมสินสาขา เพราะถ้าเป็นหน่วยงานแยกจะสามารถผลิตพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านกองทุน คอยตอบคำถาม และให้ข้อมูลลูกค้าโดยเฉพาะ โดยอาจให้พนักงานธนาคารออมสินสาขา ส่งต่อให้หน่วยงานด้านนี้เป็นรายประสานด้านการซื้อขาย จะได้ประโยชน์ทั้งต่อลูกค้าเอง และประโยชน์ต่อธนาคารออมสินสาขาด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า บุคลากรธนาคารออมสินมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมของลูกค้าธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ธนาคารออมสินควรจัดทีมพนักงานธนาคารออมสิน ดูแลให้คำแนะนำการซื้อขายกองทุนตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมช่องทางการติดต่อที่สามารถปรึกษา แก้ปัญหา หรือให้คำแนะนำด้านกองทุนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวณิดา อินทรผูก (2555) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในอำเภอเมืองลำปางในการลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาว พบว่า การที่พนักงานมีความรู้ให้คำแนะนำเป็นอย่างดี สามารถแก้ไข ปัญหาจนเป็นที่น่าพอใจ และยินดีและเต็มใจในการให้บริการ เท่ากัน และมีบริการหลังการขายที่ดี เช่น มี Call Center คอยทำหน้าที่แก้ไขปัญหาให้แก่ลูกค้าได้อย่างทันท่วงที สามารถเพิ่มการตัดสินใจของลูกค้าในอำเภอเมืองลำปางในการลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวได้

องค์ความรู้ใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าปัญหาในการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 3 ได้แก่ ปัญหาพนักงานธนาคารออมสิน ปัญหาระบบการซื้อขายกองทุนของธนาคารออมสิน ปัญหาการโฆษณากองทุน และปัญหาทัศนคติลูกค้า ซึ่งในการแก้ปัญหาโดยการบูรณาการรูปแบบการจัดงานโดยกำหนดให้ธนาคารออมสินลงทุนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลซื้อขายกองทุนโดยเฉพาะ ให้ร่วมกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนรวมให้กับลูกค้าผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ผ่านเว็บไซต์ สื่อออนไลน์ และกิจกรรมสัมมนา โดยเฉพาะช่องทางสื่อออนไลน์แบบที่มีการแนะนำการซื้อขายกองทุน รีวิวกองทุนที่น่าสนใจ สอนการซื้อขาย รวมถึงเป็นแหล่งให้ลูกค้าแลกเปลี่ยนข้อมูลในการซื้อกองทุนของธนาคารออมสินด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการจำหน่ายกองทุนรวมของธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 3 คือ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อการดูแลซื้อขายกองทุนโดยเฉพาะ ให้แยกจากการทำงานของธนาคารออมสินสาขา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาถึงแนวทางการจัดตั้งจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการดูแลซื้อขายกองทุนโดยเฉพาะ และแนวทางการทำงานเพิ่มจำนวนการขายกองทุนรวมของธนาคารออมสินเพิ่ม

เอกสารอ้างอิง

- ชิดชนก หลงผดุง. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของพนักงานบริษัท คอนเฟอร์เรนซ์โซลูชั่น จำกัด และบริษัทในเครือ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ธนาคารออมสิน. (2566). รายงานประจำปี 2565. สืบค้น 10 มกราคม 2567 จาก <https://www.gsb.or.th/about/anrp/>.
- ธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 3. (2566). รายงานผลการดำเนินงานธนาคารออมสิน เขตเชียงใหม่ 3. เชียงใหม่: ธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 3.
- นราภรณ์ จันทร์รักษา. (2559). กลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของนักลงทุนกลุ่มออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาลัยศิลปากร.
- วดิน อินทรผูก. (2555). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในอำเภอเมืองลำปางในการลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาว. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิศรุต คณนา. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวม SSF และ SSFX ของประชากรในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริโสภา ธงคำแก้ว. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของคณวิทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดาพร ฤกษ์ชลบุตร. (2558). หลักการตลาด (สมัยใหม่) พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิชา แก้วเกตุ และลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เขตภาคกลาง. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 6(1), 107-117.
- สมาคมบริษัทจัดการการลงทุน. (2566). ข้อมูลส่วนแบ่งการตลาดกองทุนส่วนบุคคล. สืบค้น 10 มกราคม 2567 จาก <https://ns3.aimc.or.th/home/blog/pfmshare/>.
- Cochran, W. G. (1997). *Sampling techniques*. New York: John Wiley&sons.
- The Chartered Institute of Marketing (CIM). (2015). *Marketing mix*. Retrieved 20 October 2023 from <http://www.cim.co.uk>.

การเพิกถอนหมายจับ: การเปรียบเทียบวิเคราะห์ในกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมนี Revoking arrest warrants: a comparative analysis of Thai law and German law

พฤกษ์ โชติพฤกษ์ชุก^{1*}

Preuk Chodpreukchookul^{1*}

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹Faculty of Law, Thammasat University

*Corresponding author's e-mail: Forces_preuk@hotmail.com^{1*}

Received: July 30, 2024

Revised: July 19, 2024

Accepted: July 19, 2024

บทคัดย่อ

หมายจับนั้นถือได้ว่าเป็นหมายอาญาประเภทหนึ่ง และเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ได้ตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งการจับนั้นเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งตามรัฐธรรมนูญนั้นห้ามมิให้กระทำ เว้นแต่การจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ซึ่งหมายจับก็ได้รับการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นการออกหมายจับต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน และมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม อาจมีกรณีที่มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องหรือเหตุประการอื่นในขั้นตอนการพิจารณาออกหมายจับ ดังนั้น จึงควรมีหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับที่ได้ ออกโดยไม่ถูกต้อง บทความเรื่องหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับนี้จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเพิกถอนหมายจับของประเทศไทย ที่ได้มีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับไว้ในบทกฎหมายอย่างชัดเจน ซึ่งบทกฎหมายที่เกี่ยวกับการเพิกถอนหมายจับนั้นจะมีบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 59 วรรคท้าย มาตรา 68 และ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือ หมายอาญา พ.ศ. 2548 ข้อที่ 24 ซึ่งบทบัญญัติที่กล่าวมานี้ มิได้บัญญัติหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับไว้อย่างชัดเจนแต่อย่างใด บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนหมายจับ โดยมีการเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศ คือ ประเทศเยอรมนี ซึ่งมีการใช้ระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ อันเป็นการใช้ระบบกฎหมายเหมือนกับประเทศไทย และบทความนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาผลกระทบอันเกิดจากการใช้อำนาจของศาลในการเพิกถอนหมายจับ รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนหมายจับลงในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

คำสำคัญ: การเพิกถอน, หมายจับ, สิทธิและเสรีภาพ

Abstract

An arrest warrant can be considered a type of criminal warrant. It is one of the important tools for government officials to bring the accused to justice. The arrest violates the rights and freedoms of the people. According to the constitution, it is prohibited excepting the restriction of a person's rights or freedom must be in accordance with the conditions stipulated in the Constitution. In the case, the constitution does not provide conditions, such laws must not violate the rule of law. The Criminal Procedure Code specifies the arrest warrant. Therefore, issuing an arrest warrant must be carefully considered and has clear evidence to protect people's rights and freedoms according to the Constitution. However, there may be cases where there are errors, defects, or other reasons to consider the issuance of an arrest warrant. Therefore, there should establish criteria for revoking an incorrectly issued arrest warrant. This article on criteria for revoking arrest warrants studied the problems with revoking arrest warrants in Thailand. The law does not clearly state the criteria for revoking an arrest warrant. The Criminal Procedure Code, Section 59, last paragraph, and Section 68 explain how to get rid of an arrest warrant. The President of the Supreme Court's Regulations also explain the rules and procedures for giving out orders or criminal warrants. 2005 Section 24, that criteria for revoking an arrest warrant is not specified in any way. The purpose of this article was to examine the criteria for rescinding an arrest warrant by comparing the laws of Thailand with other countries, like Germany, which has a legal system similar to Thailand's. The goal of this article is to look at what happens when the court uses its power to cancel an arrest warrant, including how to solve problems by putting criteria for canceling arrest warrants in the Criminal Procedure Code.

Keywords: arrest warrant, revocation, rights and freedoms

บทนำ

การออกหมายจับนั้นศาลย่อมต้องพิจารณาถึงพยานหลักฐานอย่างถี่ถ้วนในการที่จะออกหมายจับบุคคลใดก็ตาม เพราะหมายจับนั้นเป็นหมายอาญาที่จะละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นการออกหมายจับย่อมต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน มีพยานหลักฐานชัดเจน แต่ว่าเมื่อมีการออกหมายจับไปแล้วก็อาจจะเกิดปัญหาขึ้นได้ จนเป็นเหตุให้เพิกถอนหมายจับ แต่จากการศึกษาพบว่าไม่มีหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนหมายจับแต่อย่างใด จึงขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่พบเจอได้ ดังนี้

กรณีศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ.2565 (BBC NEWS ไทย, 2566) กรณีของ การถอนหมายจับ นายอุปกิต สมานิกวุฒิสภา (สว.) ที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดในประเทศพม่า ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานประกอบคดี และได้ไปยื่นคำร้องขอออกหมายจับและหมายค้น นายอุปกิต และในคำชี้แจงยังระบุด้วยว่า การขอหมายจับและหมายค้นเป็นการดำเนินการนอกสมัยประชุมสภา เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และศาลได้อนุมัติหมายตามขอ ตามหมายจับศาลอาญาที่ จ.554/2565 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2565 ซึ่งถือได้ว่าหมายจับดังกล่าวเป็นการออกโดยชอบด้วยกฎหมาย ในคดีที่เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อันมีอัตราโทษอย่างสูงเกินสามปี จึงเป็นเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ต่อมาเจ้าหน้าที่ศาลก็ได้เรียกให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ นำหมายศาลฉบับจริง กลับไปที่ศาลอาญา และ

ให้ไปฟ้องอธิบดีผู้พิพากษาศาล โดยรองอธิบดีกล่าวว่าในทำนองว่า ให้ถอนหมายจับ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ยินยอม เพราะเชื่อว่ามีความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญา ประกอบกับพยานหลักฐานของตนเพียงพอที่จะจับกุม นายอุปกิตฯ หลังจากนั้น ได้ตัดสินใจถอนหมายจับดังกล่าว โดยการเพิกถอนหมายจับนั้นอ้างว่า “สมาชิกวุฒิสภาคนดังกล่าว เป็นบุคคลสำคัญ จึงเชื่อได้ว่าไม่มีพฤติการณ์หลบหนี” เป็นเหตุให้เพิกถอนหมายจับได้ ซึ่งจากกรณีดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนในการยื่นคำร้องขอออกหมายจับ ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 แต่ศาลก็ยังเพิกถอนหมายจับเอง โดยที่กฎหมายมิได้ให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนในการเพิกถอนหมายจับ อันถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจที่มิชอบได้ เพราะเหตุผลในการเพิกถอนหมายจับโดยอ้างว่าเป็นบุคคลสำคัญ ย่อมทำให้เกิดข้อกังขาในการใช้ดุลพินิจได้

หรือกรณีศึกษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยกฟ้องคดี น.ส.ยิ่งลักษณ์ฯ (Thai PBS, 2567) อดีตนายกรัฐมนตรี และพวกรวม 6 คน ในความผิดเกี่ยวกับการเสนอโครงการโรดโชว์ที่ไม่ใช้กรณีเร่งด่วนขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีใช้ดุลพินิจปิดบัง โดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ มีมติเป็นเอกฉันท์พิพากษายกฟ้อง และสั่งเพิกถอนหมายจับในคดีโรดโชว์ ยิ่งลักษณ์ฯ ซึ่งกรณีนี้ แม้ว่าในคดีนี้สิทธิหน้าที่อาญาของนางยิ่งลักษณ์ฯ ไป ตามมาตรา 39(4) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง แต่ประเด็นคือในอนาคต ซึ่งอาจจะมีการกรณีที่ศาลได้มีการพิพากษาคดีไปแล้ว แต่สั่งให้เพิกถอนหมายจับ หมายจับย่อมจะมีผลอยู่ในระบบสารสนเทศ ซึ่งเมื่อผู้ที่ถูกออกหมายจับจะเดินทางออกนอกประเทศหรือจะไปดำเนินการทางธุรกรรมต่าง ๆ ก็อาจจะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจสอบว่าบุคคลนั้นถูกดำเนินคดีเสร็จสิ้นแล้วหรือไม่ อันอาจทำให้ผู้ที่ถูกออกหมายจับนั้นเสียเวลาหรือเสียสิทธิในการที่จะเดินทางออกนอกประเทศได้ ดังนั้นจึงควรที่จะมีการบัญญัติในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนหมายจับไว้อย่างชัดเจน อันเป็นการลดการใช้ดุลพินิจของศาล

หรือกรณีที่ศาลได้ถอนหมายจับนายสนธิญาณฯ (ไทยโพสต์, 2567) ซึ่งศาลอาญาได้นัดนายสนธิญาณฯ ฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ในความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา แต่นายสนธิญาณฯ ไม่มาฟังคำสั่งศาลตามนัด ศาลอาญาจึงได้ออกหมายจับไว้เพื่อตามตัวมาฟังคำพิพากษา ต่อมานายสนธิญาณฯ เดินทางมาที่ศาลอาญา เพื่อรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานตำรวจศาล และแถลงว่าไม่ได้มีเจตนาไม่มาศาลตามกำหนดนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ เนื่องจากจำวันเวลาโดยหลงผิดจากวันอ่านคำพิพากษา และศาลได้พิเคราะห์แล้วกรณีนี้มีเหตุอันสมควร เห็นว่าวันนี้จำเลยมาศาล ไม่มีเจตนาหลบหนีเชื่อว่าจำวันนัดพิพากษาศาลอุทธรณ์ผิดพลาด และให้เพิกถอนหมายจับ ซึ่งกรณีนี้การที่นายสนธิญาณฯ อ้างเหตุว่าจำวันเวลาโดยหลงผิดนั้น ไม่น่าจะเป็นเหตุในการที่จะเพิกถอนหมายจับได้ เพราะกรณีที่อ้างเหตุจำวันเวลาโดยหลงผิดนั้น ผู้เขียนมองว่าไม่ใช่เหตุอันสมควรหรือเหตุจำเป็นเร่งด่วน เหตุสุดวิสัย หรืออุบัติเหตุที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนหมายจับให้แก่ผู้ที่ถูกออกหมายจับ จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นถึงการที่กฎหมายมิได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนหมายจับไว้อย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาถึงกรณีตัวอย่างนั้น จึงเกิดปัญหาที่ตามมาในเรื่องของการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบของศาล ในการเพิกถอนหมายจับ ดังนั้นจึงควรมีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับไว้อย่างชัดเจน

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิและเสรีภาพนั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติถึงสิทธิและเสรีภาพ ไว้ตามมาตรา 25 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและ

เสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ トラบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด”

จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้ความคุ้มครองถึงสิทธิและเสรีภาพให้แก่ปวงชนชาวไทย ในการที่จะกระทำการใดก็ได้ トラบเท่าที่ไม่ได้มีกฎหมายได้มีการบัญญัติห้ามไว้และมีได้กระทบกระเทือนต่อรัฐหรือบุคคลอื่น อีกทั้งยังมีการกล่าวถึงการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม อันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 ซึ่งบัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องของการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน ฉะนั้นหลักการตรวจสอบ (examination principle) จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่อำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชน

ทว่าในการดำเนินคดีอาญาจำเป็นต้องก้าวล่วงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลคล้อยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อเป็นการรักษาความสงบภายในรัฐ มิให้เกิดความวุ่นวายขึ้น โดยมีการใช้อำนาจรัฐผ่านการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการบังคับ (compulsory measure) ซึ่งเป็นมาตรการบังคับที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้มีการระบุถึงขั้นตอนการปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น คุณลักษณะที่ดีของมาตรการบังคับ (compulsory measure) จำเป็นต้องมีเรื่องของการตรวจสอบภายนอก (accountability) ซึ่งปัจจุบันมีผู้พิพากษาที่เป็นผู้ตรวจสอบภายนอกจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เช่นกรณีในการออกหมายจับ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป

หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามหลักสากล

สิทธิและเสรีภาพนั้น เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน (human right) เนื่องจาก สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงสนธิสัญญาระหว่างประเทศอีกด้วย (สุรัชย์ ศรีสารคาม, 2557)

1. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations)

กฎบัตรสหประชาชาติมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1945 โดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้

หลักความเสมอภาคในอธิปไตย (sovereign equality) คือ หลักการที่สมาชิกสหประชาชาติมีเสียงเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นประเทศเล็กหรือประเทศใหญ่ ซึ่งหลักการนี้จะบัญญัติไว้ใน มาตรา 18 ข้อ 1 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งกำหนดให้สมาชิกแต่ละประเทศของสมัชชามีคะแนนเสียง 1 คะแนน เท่าเทียมกันหมด

หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) ตามกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 13 เป็นหลักการที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลทางด้านเผ่าพันธุ์ เพศ ภาษา และศาสนา โดยมีนัยสำคัญ คือ การห้ามเลือกปฏิบัติที่แตกต่างกัน ดังนั้น หากการดำเนินการใด ๆ ของรัฐเป็นการกระทำเพื่อให้สิทธิหรือลดทอนสิทธิของประชาชนแล้วนั้น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน และต้องเป็นการกระทำอันมีความมุ่งหมายส่งเสริมให้บุคคลที่อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบกว่าได้รับโอกาสที่จะใช้สิทธิได้เท่าเทียมกับผู้อื่น

2. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (the universal declaration of human rights)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นได้รับการรับรองและประกาศโดยสมัชชาแห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ.1948 โดยองค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีทั้งหมด 30 ข้อ อันถือได้ว่าเป็นการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยการยอมรับศักดิ์ศรีแต่กำเนิดและสิทธิที่เท่าเทียมกันอันเป็นพื้นฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในโลก

ซึ่งในข้อที่ 1 ในปฏิญญาสากลฯนั้น ได้บัญญัติไว้ว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมามีอิสระและเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ อีกทั้งพวกเขามีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ” อันเป็นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนทั่วโลกที่ปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน แม้ปฏิญญาสากลฯ จะมีใช้กฎหมายระหว่างประเทศ แต่ก็ยังเป็นหลักการในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้ประเทศต่าง ๆ ได้นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในประเทศของตนเอง ซึ่งประเทศไทยนั้นได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งก็คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ในข้อที่ 9 ซึ่งบัญญัติว่า “ไม่ควรมีใครถูกจับกุม ถูกคุมขัง หรือถูกเนรเทศโดยพลการ” ในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องการจับตามปฏิญญาสากลฯดังกล่าวนั้น กำหนดให้บุคคลใดจะถูกจับโดยพลการมิได้นั้น เนื่องจากโดยหลักแล้วต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญายังคงเป็นผู้บริสุทธิ์ ตามหลัก presumption of innocent จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และเกษมา เดชรักษา, 2547) ซึ่งหลักการดังกล่าวในปฏิญญาสากลฯดังกล่าวก็ได้บัญญัติไว้ในข้อที่ 11 (1) “ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อน ว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี”

หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายไทย

มานิตย์ จุมปา (2565) ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ (right) หมายถึง ประโยชน์ ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชีวิตและร่างกาย เป็นต้น สิ่งใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นสิทธิ หมายความว่า รัฐให้สิทธิแก่ประชาชน โดยรัฐมีพันธกรณี (หน้าที่) ที่จะต้องทำให้ประชาชนได้รับสิทธินั้น เปรียบประดุจดังรัฐเป็นลูกหนี้ประชาชนเป็นเจ้าหนี้

ส่วนความหมายของคำว่า เสรีภาพ (liberty) หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น มีอิสระที่จะกระทำการ หรือดเว้นกระทำการเช่นเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารเสรีภาพในการเดินทาง เป็นต้น สิ่งใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นเสรีภาพ หมายความว่า ประชาชนมีเสรีภาพเช่นนั้น โดยรัฐมีหน้าที่ทั่วไปที่จะดเว้นไม่ขัดขวางการใช้เสรีภาพนั้นของประชาชน แต่รัฐไม่มีหน้าที่โดยเฉพาะเจาะจงที่จะต้องจัดหาสิ่งที่เป็น เสรีภาพให้ เสรีภาพจึงต่างจากสิทธิที่สิ่งใดเป็นสิทธิ ถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะเจาะจงในการทำให้ประชาชนได้รับสิทธินั้น

1. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเทศไทยนั้นมีรัฐธรรมนูญหลายฉบับ โดยในฉบับปัจจุบันคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 อันเป็นฉบับที่ 20 ได้มีการรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้อย่างกว้างขวาง โดยประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ จึงได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เช่น

สิทธิและเสรีภาพทางพลเมือง

ได้แก่สิทธิในชีวิตและร่างกาย โดยห้ามมีการจับกุม คุมขัง เว้นแต่มีคำสั่งของศาล รวมถึงการทรมาน ทารุณกรรม ปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมมิได้ (มาตรา 28) สิทธิตามหลักการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ (มาตรา 29) ห้ามเป็นทาส (มาตรา 30) สิทธิในการมีทรัพย์สินและการสืบทอดมรดก (มาตรา 37), สิทธิทางการสื่อสารไม่ว่าทางใด ๆ (มาตรา 36) สิทธิทางการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย (มาตรา 38) สิทธิการได้รับความเสมอภาคทางกฎหมาย และการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ (มาตรา 27) สิทธิในการเข้าถึงศาลและการพิจารณา (มาตรา 25) สิทธิในการนับถือศาสนา (มาตรา 31) สิทธิความเสมอภาคกันในกฎหมาย (มาตรา 27) การมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครองโดยเสมอกัน (มาตรา 4)

2. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยองค์กรตุลาการ

ประเทศไทยนั้นมีการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง ระบบการปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ โดยมีอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปกครอง โดยมีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน คือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยอำนาจตุลาการ เป็นอำนาจในการพิพากษาคดีความที่เกิดขึ้น

ซึ่งอำนาจตุลาการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีสาระสำคัญ 2 ประการดังนี้ (วิวัชน ทองลงยา, 2558)

1) อำนาจตุลาการในระบบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญไทยได้แยกอำนาจตุลาการให้มีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งอำนาจอื่นจะก้าวล่วงอำนาจของศาลไม่ได้

2) ศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักทั่วไปเกี่ยวกับหลักการพิจารณาพิพากษารรคดีว่าเป็นอำนาจศาล ซึ่งศาลในที่นี้หมายถึง ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม และศาลทหาร และศาลอื่น ๆ

ดังนั้นอำนาจตุลาการจึงคอยถ่วงดุลอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร เพื่อให้ใช้อำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งอำนาจตุลาการยังเป็นเครื่องคอยค้ำประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อมิให้มีผู้ใดละเมิดสิทธิ

และเสรีภาพของประชาชนโดยมิชอบอันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เกิดความสงบในสังคม องค์การตุลาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวให้แก่ประชาชนทุกชั้นตอนตาม บทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย

3. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องของการจับ

การจับ คือการกระทำเพื่อที่จะเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ การจับเป็นการกระทำขั้นต้นเพื่อจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางของบุคคล ซึ่งเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางของบุคคลนี้ หมายถึง เสรีภาพในการที่จะไปไหนมาไหนได้โดยปราศจากการถูกจำกัดเขต และเสรีภาพดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในร่างกายตาม รัฐธรรมนูญ (คณิต ณ นคร, 2564) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 บัญญัติว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลไม่ได้ เว้นแต่

- 1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 80
 - 2) เมื่อพบบุคคลโดยพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด
 - 3) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา 66(2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้
 - 4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117
- ดังนี้ หลักในการจับบุคคลหรือการที่จะเอาตัวไว้ในอำนาจรัฐของเจ้าพนักงานก็คือ การจับบุคคลหรือการที่จะเอาตัวไว้ในอำนาจรัฐต้องมีหมายจับ ยกเว้นการจับบุคคลที่กระทำความผิดซึ่งหน้าและอื่น ๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ (คณิต ณ นคร, 2564) อันไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพไว้เกินสมควรแก่เหตุตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

หลักเกณฑ์การออกหมายจับ

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ กฎหมายที่ว่าด้วยการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จึงได้มีการบัญญัติมาตรการต่าง ๆ ไว้มากมาย เริ่มตั้งแต่การจับ การค้น การควบคุม ไปจนถึงการพิพากษาคดี จึงต้องมีการรักษาความสมดุลของ อำนาจอรัฐและหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (เกียรติขจร วัจนสวัสดิ์, 2553) ซึ่งในขั้นตอนเหล่านี้ การจับจึงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง เพราะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

หมายจับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในขั้นตอนการให้ตัวผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดให้มาอยู่ในความควบคุมของรัฐ เมื่อได้มีการออกหมายจับโดยชอบแล้ว ก็ย่อมที่จะให้เจ้าพนักงานมีอำนาจในการจับได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 ซึ่งการจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นเหตุที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าทั้งสิ้น หมายจับจึงถือได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างยิ่ง ดังนั้นก่อนออกหมายจับผู้พิพากษาต้องพิจารณาว่ามีหลักฐานปรากฏตามสมควรที่ทำให้ศาลเชื่อได้ว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับได้ และการที่ต้องมีหมายจากศาลก่อนจะจับนั้น ก็เพื่อให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรที่เป็นกลางและเป็นอิสระได้มีโอกาสทำการตรวจสอบถึงเหตุอันควร ก่อนที่เจ้าหน้าที่รัฐจะจับ เพราะการจับ เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างมาก (เกียรติขจร วัจนสวัสดิ์, 2553)

ผู้มีอำนาจออกหมายจับ

หมายอาญาทั้ง 5 ประเภะนั้น ไม่ว่าจะเป็นหมายจับ หมายค้น หมายขัง หมายปล่อย และหมายจำคุก ศาลเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจในการออกหมายดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 57 ได้วางหลักไว้ว่าเจ้าพนักงานจะจับ ขัง จำคุก หรือค้นในที่ที่ไร้อำนาจหาตัวคนหรือสิ่งของ ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลสำหรับการนั้น ซึ่งรวมถึง การปล่อยบุคคลต้องขังหรือจำคุกตามหมายศาล ต้องใช้หมายศาลในการปล่อยตัวเท่านั้น ทั้งนี้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งหรือหมายอาญาได้ ภายในเขตอำนาจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา (จุลสิงห์ วสันตสิงห์, 2559)

เหตุในการออกหมายจับ

ในอดีตที่ก่อนจะมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมโดยรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนเมื่อ พ.ศ.2540 เจ้าพนักงานมีอำนาจในการออกหมายจับได้เอง แม้ว่าการออกหมายจับในแต่ละครั้งนั้นแม้กรณีที่มีการสงสัยยังเลื่อนลอยอยู่หรือไม่ได้ใช้หลักประโยชน์แห่งความสงสัย เจ้าพนักงานก็ยังคงออกหมายจับหรือจับผู้ต้องสงสัยนั้นไปแล้ว อีกทั้งเมื่อไม่มีการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก บางครั้งเมื่อได้มีการใช้อำนาจรัฐในการออกหมายจับและการจับ เจ้าพนักงานก็ได้มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาเป็นระยะเวลาที่เกินกว่าที่กฎหมายให้อำนาจในการควบคุมตัวไว้แล้ว (กรณีเอาตัวบุคคลมาควบคุมไว้ก่อน เมื่อได้หลักฐานตามสมควรจึงออกหมายจับหลังจากที่ได้มีการควบคุมตัวไว้แล้วระยะเวลาหนึ่ง) การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในอดีตจึงกระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินขอบเขตแห่งความสมควรแก่เหตุ (คณิต ณ นคร, 2564)

ดังนั้น เมื่อได้มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.2540 ในเรื่องของการออกหมายจับ ได้ให้อำนาจศาลเป็นผู้พิจารณาในการออกหมายจับ อันเป็นการตรวจสอบภายนอก (accountability) และศาลเมื่อพิจารณาที่จะออกหมายจับแล้ว ศาลต้องดูถึงหลักความเป็นภาวะวิสัยและหลักประโยชน์แห่งความสงสัย ในการออกหมายจับอย่างรอบคอบเสมอ ทั้งนี้ ตามภารกิจของศาลที่จักต้องมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 บัญญัติไว้ว่า “เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้

1) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ

2) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี”

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 นั้นจะเห็นได้ว่าเงื่อนไขในการออกหมายจับนั้นมี 2 ประการ ประกอบกัน คือ การมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และ การมีเหตุที่เป็นการเฉพาะเจาะจง

1) การมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญา

การมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญานั้น เป็นเงื่อนไขประการแรกในการที่ศาลจะพิจารณาว่าออกหมายจับบุคคลได้หรือไม่ ซึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีหลักอยู่ประการหนึ่ง คือ บุคคลย่อมได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ หรือมี “หลักประโยชน์แห่งความสงสัย” ดังนั้นการมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญานั้น จึงต้องหมายความว่า เป็นการมีหลักฐานที่มี “ความเป็นภาวะวิสัย” มิใช่

ความสงสัยลอย ๆ ดังนั้น เพียงเฉพาะคำชักทอดของผู้ต้องหาอย่างเดียวยังไม่มีความเป็นภาวะวิสัยเพียงพอที่จะเป็นเงื่อนไขประการแรกที่จะออกหมายจับได้

การออกหมายจับตามหลักการนี้ จะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรพอที่จะเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และความผิดนั้นเป็นความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง เป็นต้น ศาลสามารถที่จะออกหมายจับได้ทันที โดยไม่ต้องพิจารณาว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นหรือไม่ (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2563)

หลักฐานตามสมควร (Probable Cause) ตามมาตรา 66 มีถ้อยคำเช่นเดียวกับเหตุที่จะค้นโดยไม่มีหมาย ตามมาตรา 92(4) กล่าวคือ พนักงานสอบสวนเพียงแต่รวบรวมพยานหลักฐานได้พอสมควรว่าผู้ต้องหาจะกระทำความผิด ก็เพียงพอที่จะขอหมายจับต่อศาลได้แล้ว แต่ไม่ต้องถึงขนาดมีหลักฐานแน่ชัดหรือมั่นคงเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดต่อศาล (จุลสิงห์ วสันตสิงห์, 2559)

2) การมีเหตุที่เป็นการเฉพาะเจาะจง

ซึ่งเหตุในการออกหมายจับ หากพิจารณาเพียงเฉพาะหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญาเพียงอย่างเดียว อาจไม่เป็นการเพียงพอที่จะเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ แต่จะต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อื่น ๆ ประกอบด้วย กล่าวคือ ต้องมีเหตุที่เป็นการเฉพาะเจาะจง ซึ่งประกอบไปด้วย 4 เหตุ คือ (1) เหตุอันเนื่องจากความร้ายแรงของความผิดอาญา (2) เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี (3) เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และ (4) เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เหตุอันเนื่องจากความร้ายแรงของความผิดอาญา

การพิจารณาความร้ายแรงของความผิดอาญา อาจพิจารณาได้ 2 แนวทาง คือ พิจารณาที่ระดับโทษสำหรับความผิดอาญาเป็นการทั่วไป หรือ พิจารณาที่ฐานความผิดอาญาเป็นการเฉพาะเจาะจง

ซึ่งประเทศไทยนั้นจะพิจารณาที่ระดับโทษสำหรับความผิดอาญาเป็นการทั่วไปก่อน คือเมื่อมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไป ก็จะดำเนินการออกหมายจับ ส่วนพิจารณาที่ฐานความผิดอาญาเป็นการเฉพาะเจาะจงนั้น ประเทศไทยยังไม่มี

แต่ประเทศเยอรมนี ได้มีการบัญญัติในเรื่องของความผิดอาญาที่เป็นการเฉพาะเจาะจง และโดยฐานความผิดที่ระบุเป็นการเฉพาะเจาะจงนั้น โดยสภาพของความผิดเป็นฐานความผิดที่ร้ายแรงอย่างแท้จริงทั้งสิ้น เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

(2) เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี

เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี นั้น กฎหมายบัญญัติให้เห็นแนวทางในการพิจารณาไว้ใน มาตรา 66 วรรคสอง ถึงเหตุดังกล่าวไว้ว่า “ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี” ซึ่งมองว่าการที่จะพิจารณาว่า บุคคลที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งนั้นควรจะต้องพิจารณาจาก ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนที่ 3 เรื่องภูมิลาเนา มาตรา 37 ถึง มาตรา 47 ส่วนเรื่องของการไม่มาตามหมายเรียกนั้น เห็นว่ามีเจตนาที่จะหลบหนีแล้ว จึงเป็นเหตุที่จะออกหมายจับได้

(3) เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

การออกหมายจับเนื่องจากเหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานนี้ กฎหมายในประเทศไทยมิได้ให้รายละเอียดไว้แต่ประการใด การที่กฎหมายเปิดกว้างเช่นนี้ ย่อมเป็นอันตรายต่อการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้นขอยกตัวอย่างประเด็นดังกล่าวนี้กับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาของกฎหมายเยอรมัน มาตรา 112 วรรคสอง ข้อที่ 3 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การออกหมายจับให้กระทำได้เมื่อมีข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีเจตนาจะ

- 1) ทำลาย แก้ไข กำจัด ปรามปรามหรือเปลี่ยนแปลงพยานหลักฐาน หรือ
- 2) ใช้อิทธิพล หรือวิธีการอันมิชอบต่อผู้ร่วมกระทำความผิด พยาน หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือ
- 3) ทำให้ผู้อื่นมีพฤติกรรมเช่นนั้น

ประกอบทั้งเป็นที่เกรงว่าผู้ถูกกล่าวหาจะทำให้การค้นหาความจริงยิ่งขึ้น

ดังนี้ จะเห็นได้ว่าตามกฎหมายเยอรมนีนั้น มีการบัญญัติถึงเหตุในการออกหมายจับ ที่พิจารณากรณีถึงเหตุอันที่จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่ไม่มีการระบุอย่างชัดเจน อันเป็นการให้ศาลใช้ดุลพินิจในการออกหมายจับ อันเนื่องมาจากเหตุที่จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

- (4) เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

การกระทำความผิดซ้ำเป็นเหตุอันตรายประการอื่นที่เป็นเหตุที่จะออกหมายจับได้ เช่น กรณีผู้ต้องหาในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ที่มีความโน้มเอียงว่าหากยังปล่อยให้ลอยนวล อาจไปกระทำความผิดกับหญิงอื่นซ้ำอีก ซึ่งเหตุในการออกหมายจับกรณีนี้ เป็นลักษณะในการป้องกันเหตุที่ผู้กระทำความผิดอาจจะไปก่อเหตุอันตรายอันไม่เกี่ยวกับความผิดที่ตนได้กระทำให้ขึ้นในอนาคต

หลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องของหมายจับไว้ในส่วนที่ 2 เรื่องหมายจับ จะมีระบุไว้ที่ มาตรา 66 ถึง 68 แต่ว่าได้กล่าวถึงเรื่องของการเพิกถอนหมายจับไว้เพียง 2 มาตราคือมาตรา 59 วรรคท้ายและ มาตรา 68

มาตรา 59 วรรคท้าย บัญญัติไว้ว่า “เมื่อได้มีการออกหมายตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอหมายมาพบศาลเพื่อสอบถามตัวโดยไม่ชักช้า โดยจัดบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมายไว้ หรือจะใช้เครื่องบันทึกเสียงก็ได้ โดยจัดให้มีการถอดเสียงเป็นหนังสือ และลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมาย บันทึกที่มีการลงลายมือชื่อรับรองดังกล่าวแล้ว ให้เก็บไว้ในสารบบของศาล หากความปรากฏต่อศาลในภายหลังว่าได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเช่นนั้นได้ ทั้งนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้”

ในวรรคท้ายนี้ได้มีการบัญญัติไว้แต่เพียงว่า “หากความปรากฏต่อศาลในภายหลังว่าได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหมายได้” จะเห็นได้ว่าหมายศาลที่ได้มีการออกหมายจับไปโดยชอบแล้วนั้น แต่พบว่ามีเหตุฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายศาลก็มิอำนาจในการเพิกถอนหมายได้ แต่ก็มิได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนว่า เหตุที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีเหตุอันใดบ้าง เพราะการที่ศาลจะออกหมายจับนั้น ย่อมต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะหมายจับนั้นเป็นการละเมิดถึงสิทธิและเสรีภาพต่อประชาชน ดังนั้นเหตุที่จะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็อาจจะมิได้เพียงกรณีเดียวคือการที่มีกฎหมายใหม่ยกเลิกกฎหมายเดิม โดยกฎหมายใหม่ต้องเป็นคุณกว่ากฎหมายเดิม

ส่วน มาตรา 68 บัญญัติไว้ว่า “หมายจับคงใช้ได้จนกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดอาญาตามหมายนั้นขาดอายุความหรือศาลผู้ออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน”

ซึ่งตามมาตรานี้ก็มิได้บัญญัติถึงเหตุในการเพิกถอนหมายจับไว้อย่างชัดเจน หากพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในมาตรานี้ สามารถวิเคราะห์แยกประเด็นได้คือ

1) มีการจับตัวผู้ต้องหาตามหมายจับได้ ซึ่งในกรณีนี้ก็มิได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับได้แล้ว ศาลต้องเพิกถอนหมายจับแก่ผู้ที่ถูกออกหมายจับ เพราะมาตรา 68 บัญญัติไว้เพียงแต่ว่าหมายจับคงใช้ได้จนกว่าจะจับได้ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้น กรณีนี้ศาลจะพิจารณาว่าหมายจับเมื่อได้ดำเนินการจับกุมตามหมายจับแล้วหมายจับนั้นย่อมสิ้นผล โดยมีได้มีการเพิกถอนหมายจับแต่อย่างใด

2) คดีขาดอายุความ ในกรณีที่คดีขาดอายุความแล้วนั้น หมายจับย่อมสิ้นผลไปในตัวโดยไม่ต้องเพิกถอนหมายจับนั้นอีก (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6874/2557)

3) ศาลผู้ออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน จะเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นก็เพียงแต่มีกระบวนหลักเกณฑ์ไว้กว้าง ๆ มิได้มีการบัญญัติถึงรายละเอียดอื่น ๆ แต่อย่างใด

แต่ว่าได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องของการเพิกถอนหมายจับไว้ในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ.2548 ในข้อที่ 24 ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุที่จะเพิกถอนหมายจับหรือหมายค้น ให้เจ้าพนักงานหรือบุคคล ที่เกี่ยวข้องรายงานหรือแจ้งให้ศาลที่ออกหมายทราบโดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้พิพากษาได้สวน และมีคำสั่งเป็นการด่วน

เมื่อผู้พิพากษามีคำสั่งให้เพิกถอนหมายจับหรือหมายค้นแล้ว ให้ผู้พิพากษาแจ้งให้ เจ้าหน้าที่ศาลแก้ไขข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์และแจ้งให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องทราบ ทั้งนี้ บุคคล ที่เกี่ยวข้องอาจร้องขอให้ผู้พิพากษาออกหลักฐานการเพิกถอนหมายจับหรือหมายค้นนั้นให้ได้”

ซึ่งจะเห็นได้ว่า เหตุในการเพิกถอนหมายจับตามข้อบังคับฯ ข้อที่ 24 นี้จะเห็นถึงหลักเกณฑ์ที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนหมายจับ คือ

1) เจ้าพนักงาน แจ้งให้ศาลทราบ ซึ่งขอยกตัวอย่างในกรณีนี้ เช่น กรณีที่เจ้าพนักงานในชั้นสอบสวนอาจจะได้มีการยื่นคำร้องขอออกหมายจับไปแล้ว ต่อมาผู้เสียหายได้มาถอนคำร้องทุกขในคดีความผิดอันยอมความได้ จึงมีเหตุจำเป็นที่จะต้องถอนหมายจับ จึงได้แจ้งไปยังศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนหมายจับ

2) บุคคลที่เกี่ยวข้อง แจ้งให้ศาลทราบ ซึ่งกรณีตัวอย่างนี้ เช่น กรณีที่ประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาต่อศาลตามมาตรา 28 ในคดีความผิดที่สามารถยอมความได้ และศาลได้มีคำสั่งออกหมายจับ แต่ต่อมาผู้เสียหายได้มาถอนฟ้อง จึงได้มีการแจ้งให้ศาลทราบ เพื่อยกถอนหมายจับต่อไป

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 59, 68 ประกอบกับ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ข้อที่ 24 ก็มิได้มีการบัญญัติถึงเหตุในการเพิกถอนหมายจับไว้อย่างชัดเจน ทางผู้เขียน จึงเห็นควรให้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนหมายจับให้ชัดเจน เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างถูกต้องและมีอำนาจในการเพิกถอนหมายจับได้

การออกหมายจับในประเทศเยอรมนี

การออกหมายจับของเยอรมันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประเทศเยอรมนี นั้น จะมีการพิจารณาถึงเหตุหลักและเหตุรองก่อนที่จะมีการออกหมายจับ (Glaser, 2561)

เหตุที่เป็นเหตุหลักนั้น คือเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งกับพยานหลักฐานและเหตุที่จะไปกระทำความผิดซ้ำเป็นสำคัญ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตราประเทศเยอรมัน มาตรา 112 และ 112a

เหตุที่เป็นเหตุรอง เป็นเหตุที่จะออกหมายจับเนื่องจากความร้ายแรงของความผิด ในประเทศเยอรมันได้บัญญัติในทางเลือกที่สองนี้ เป็นเหตุที่เป็นเหตุรองไว้ กล่าวคือ ได้ระบุฐานความผิดและอัตราโทษ เป็นการ

เฉพาะเจาะจงลงไปเลย และฐานความผิดที่ระบุเป็นการเฉพาะเจาะจงนั้น โดยสภาพของความผิดเป็นฐานความผิดที่ร้ายแรงอย่างแท้จริงทั้งสิ้น เช่น การวางระเบิดตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันมาตรา 308

การฟ้องหมายจับในประเทศเยอรมนี

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ มีหลักเกณฑ์การพิจารณาการฟ้องหมายจับ ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 120 ซึ่งบัญญัติว่า

“การฟ้องหมายจับ

(1) ให้ฟ้องหมายจับทันทีที่เงื่อนไขการคุมขังไม่มีผลบังคับอีกต่อไป หรือหากการคุมขังต่อไปไม่สมส่วนกับความสำคัญของคดีหรือโทษที่คาดไว้หรือมาตรการปฏิรูปและป้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องฟ้องหมายหากผู้ต้องหาพ้นผิด หรือหากปฏิเสธการเปิดกระบวนการพิจารณาหลัก หรือหากกระบวนการพิจารณายุติลงนอกเหนือจากชั่วคราว

(2) การปล่อยตัวผู้ต้องหาไม่อาจชักช้าได้เพราะมีการร้องขอให้แก้อุทธรณ์

(3) หมายจับจะถูกฟ้องหมายจับเช่นกัน หากสำนักงานอัยการยื่นคำร้องที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะขอหาสาธิตจะได้รับการพิจารณา สำนักงานอัยการจะส่งปล่อยผู้ต้องหาไปพร้อมกับคำขอนั้นก็ได้”

จะเห็นได้ว่าประเทศเยอรมนีนั้น จะบัญญัติถึงเหตุในการฟ้องหมายจับอย่างชัดเจน คือ ตามมาตรา 120(1) เมื่อเงื่อนไขการคุมขังไม่มีผลบังคับอีกต่อไป หรือหากพิจารณาได้ว่าหมายจับนั้น ไม่มีเหตุหรือเงื่อนไขในการที่จะควบคุมตัวไว้เพื่อการสอบสวนอีกต่อไป หรือต้องฟ้องหมายจับหากผู้ต้องหาพ้นผิด หรือกระบวนการพิจารณายุติอันจะเห็นได้ว่าทุกกรณีที่ได้มีการออกหมายจับไปแล้วนั้น เมื่อคดีถึงที่สุด ก็ต้องฟ้องหมายจับในทันที หรือมีการใช้มาตรการอื่น ๆ แทนการออกหมายจับได้ เช่นวิธีการเพื่อความปลอดภัย แต่ศาลต้องระบุให้ชัดแจ้งถึงการฟ้องหมายจับ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับการปล่อยตัวโดยในข้อนี้มีการระบุถึงรายละเอียดในการฟ้องหมายจับที่มากกว่าประเทศไทย จึงเห็นควรนำมาเป็นแนวทางในการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ฟ้องหมายจับ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมาได้ในอนาคต ตามมาตรา 120(2) นั้นสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีการยื่นอุทธรณ์นั้น หมายความว่าผู้ถูกกล่าวหาายังคงสันนิษฐานได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ การที่จะยังคงหมายจับไว้นั้น ย่อมเป็นการขัดต่อสิทธิและเสรีภาพ จึงให้มีการฟ้องหมายจับกรณีดังกล่าวด้วย และตามมาตรา 120(3) กรณีนี้ได้ให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการยื่นคำร้องขอฟ้องหมายจับต่อศาลก่อนมีคำสั่งฟ้องคดี

องค์ความรู้ใหม่

จะเห็นได้ว่าในประเทศเยอรมนีนั้น มีหลักเกณฑ์การฟ้องหมายจับที่มีความชัดเจนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี (German Code of Criminal Procedure Strafprozeßordnung – StPO) มาตรา 120 ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้เช่นกัน เนื่องจากประเทศไทยนั้นหลักเกณฑ์การฟ้องหมายจับ เป็นเพียงการบัญญัติไว้กว้าง ๆ มิได้มีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเหมือนประเทศเยอรมนีและความไม่ชัดเจนดังกล่าวอาจนำไปสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น ปัญหาการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบ จึงเห็นควรที่จะต้องมีการดำเนินการปรับแก้หลักเกณฑ์การฟ้องหมายจับให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การจับเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันจะกระทำมิได้เว้นแต่มีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติไว้ และกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ดังนั้นการให้ศาลมีอำนาจในการออกหมายจับจึงเป็นกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่ง ในการที่จะตรวจสอบความถูกต้องของหมายจับ

เมื่อเปรียบเทียบการฟ้องหมายจับของประเทศไทยกับประเทศเยอรมนี จะเห็นได้ว่าประเทศเยอรมนี บัญญัติหลักเกณฑ์ที่ค่อนข้างชัดเจนมากกว่าประเทศไทยที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องหมายจับ แต่เป็นการบัญญัติไว้อย่างกว้าง จึงอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจขอเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เกี่ยวกับการฟ้องหมายจับ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควร บัญญัติหลักเกณฑ์ในการฟ้องหมายจับให้ชัดเจน โดยเป็นการบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 68 โดยจะได้กล่าวถึงในหัวข้อถัดไป ซึ่งประเด็นปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์การฟ้องหมายจับ ที่ชัดเจนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนิษฐนาถ บุณสถาพร และคณะ (2565) พบว่า กระบวนการออกหมายจับ ของไทยไม่มีกระบวนการที่ผ่านการกลั่นกรองและตรวจสอบการออกหมายจับอย่างละเอียดรอบคอบ โดยผ่านพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและผู้พิพากษาเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการออกหมายจับเหมือนเช่น ประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส หรือสหรัฐอเมริกา แต่เป็นการขอออกหมายจับโดยเจ้าพนักงานตำรวจต่อศาลโดยตรง จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการฟ้องหมายจับอยู่เสมอ ดังนั้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และป้องกันความผิดพลาดในการออกหมายจับที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายในเรื่องดังกล่าวต่อไป

บทสรุป

จากกรณีปัญหา การถอนหมายจับ นายอุปกิตฯ สมาชิกวุฒิสภา (สว.) ที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับ ขบวนการค้ายาเสพติดในประเทศพม่า ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานประกอบคดี และศาล ได้อนุมัติหมายตามขอ หลังจากนั้นในวันเดียวกันศาลก็ได้พิจารณาถึงเหตุในการออกหมายจับ อีกทั้งได้มีคำสั่ง ถอนหมายจับ ดังกล่าว โดยการฟ้องหมายจับโดยอ้างว่า “สมาชิกวุฒิสภาคนดังกล่าว เป็นบุคคลสำคัญ จึงเชื่อได้ ว่าไม่มีพฤติการณ์หลบหนี” ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 68 ซึ่งกล่าวเพียงว่า หมายจับนั้นคง ใช้ได้อยู่จนกว่าจะจับตัวได้ หรือคดีขาดอายุความ หรือศาลซึ่งออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน ซึ่งการที่ศาลจะมีอำนาจ ในการถอนหมายคืนนั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาจากข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ เกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ก็ได้มีการระบุถึงหลักเกณฑ์ในการฟ้องหมายจับไว้แต่อย่างใด เป็นเพียงให้มีการระบุเหตุผลให้ครบถ้วนถึงการอนุญาตหรือการยกคำร้อง (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ข้อที่ 19) ประกอบกับกรณีที่เจ้าพนักงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อศาลเพื่อให้ศาลฟ้องหมาย (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ข้อที่ 24) แต่กรณีข้างต้น มิได้มีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ เกี่ยวข้องแจ้งต่อศาลให้ฟ้องหมายจับแต่อย่างใด แต่หากศาลก็ยังฟ้องหมายจับเอง โดยที่กฎหมายมิได้ให้ อำนาจไว้

หรือจากกรณีศึกษาตัวอย่างตัวอย่างที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยกฟ้องคดี น.ส.ยิ่งลักษณ์ฯ อดีตนายกรัฐมนตรีนคร และพวกรวม 6 คน ในความผิดเกี่ยวกับการเสนอโครงการรถไฟที่ไม่ใช้กรณี แรงด่วนขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และต่อมาศาลมีคำสั่งฟ้องหมายจับในคดีรถไฟ ยิ่งลักษณ์ฯ

หรือกรณีนายสนธิญาณ ศาลอาญาได้นัดนายสนธิญาณ ฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ในความผิดฐาน หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา แต่นายสนธิญาณ ไม่มาฟังคำสั่งศาลตามนัด ศาลอาญาจึงได้ออกหมายจับเพื่อนำตัวมา ฟังคำพิพากษา ต่อมานายสนธิญาณ เดินทางมาที่ศาลอาญา เพื่อรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานตำรวจศาล และแถลงว่า ไม่ได้มีเจตนาไม่มาศาลตามกำหนดนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ เนื่องจากจำวันเวลาโดยผิดหลังจากวันอ่าน

คำพิพากษา และศาลได้พิเคราะห์แล้วกรณีมีเหตุอันสมควร เห็นว่าวันนี้จำเลยมาศาล ไม่มีเจตนาหลบหนีเชื่อว่าจำวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ผิดพลาด และให้เพิกถอนหมายจับ

จากกรณีทั้งสามที่ได้กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าการเพิกถอนหมายจับเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลอย่างแท้จริง มิได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะมีการดำเนินการแก้ไขประมวลมาตรา 68 โดยให้เพิ่มหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนหมายจับให้ชัดเจน ดังนี้

เดิม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 68 บัญญัติไว้ว่า “หมายจับคงใช้ได้อยู่จนกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดอาญาตามหมายนั้นขาดอายุความหรือศาลผู้ออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน” ซึ่งมีได้มีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน จึงควรบัญญัติเพิ่มเติมไว้ว่า

เพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา 68 ดังนี้

“มาตรา 68 วรรคสอง เมื่อมีเหตุแห่งการเพิกถอนหมายจับ ให้เจ้าพนักงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรายงานหรือแจ้งให้ศาลที่ออกหมายทราบโดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้พิพากษาได้สวนและมีคำสั่งเป็นการด่วน

ม.68 วรรคสาม เหตุแห่งการเพิกถอนหมายจับ ได้แก่

- (1) คดีอาญาเลิกกัน ตามมาตรา 37
- (2) สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องระงับ ตามมาตรา 39
- (3) การเพิกถอนหมายจับ ตามมาตรา 59
- (4) เมื่อการออกหมายนั้น ขัดกับกฎหมายอื่น
- (5) เมื่อผู้ถูกออกหมายจับพ้นผิด
- (6) หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

ม.68 วรรคสี่ เหตุในการเพิกถอนหมายจับนั้น มิให้มีการเพิกถอนโดยอ้างเหตุว่าเป็นบุคคลสำคัญ ต้องอาศัยหลักของบุคคลทุกคนเสมอภาคด้วยกฎหมาย

ม.68 วรรคห้า การที่ศาลจะเพิกถอนหมายจับ กรณีที่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามวรรคแรก มายื่นเรื่องให้เพิกถอนนั้น ต้องแจ้งแก่เจ้าพนักงานผู้ขอออกหมายจับก่อนว่ามีเหตุคัดค้านหรือไม่ ทั้งนี้ให้ตัดสินสิทธิเจ้าพนักงานในการที่จะอุทธรณ์คำสั่งศาลกรณีการเพิกถอนหมายจับ”

ซึ่งการบัญญัติหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับเพิ่มเติมดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้ จะสามารถช่วยลดปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลที่ไม่ชอบธรรมได้ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวมาและเป็นการส่งเสริมการสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น และไม่เกิดปัญหาหรือข้อกังขาแก่ประชาชนถึงการใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนหมายจับในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2553). คำอธิบาย หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วย การดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา. กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินต์.

คณิต ณ นคร. (2564). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. (2563). กลยุทธ์ศึกษาและคู่มือปฏิบัติงาน ในการออกหมายเรียก หมายอาญา การจับ การควบคุม การขัง การจำคุก การค้น การปล่อยชั่วคราว. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จุลสิงห์ วสันตสิงห์. (2559). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 (มาตรา 1 – มาตรา 119) พร้อมตัวอย่างคำถาม – คำตอบ. กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.

- ไทยโพสต์. (2567). ศาลถอนหมายจับ “สนธิญา” คดีหมิ่น “เสรีพิศุทธ์”. สืบค้น 30 เมษายน 2567 จาก <https://www.thaipost.net/x-cite-news/576929/>.
- นิษฐานาถ บุลสถาพร, ขนิษฐา สุขสวัสดิ์, สุรพล ลินธนาวา และวาชิต รัตนเพียร. (2565). อำนาจศาลในการออกหมายจับและเพิกถอนหมายจับในคดีอาญา. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 7(1), 218–227.
- มานิตย์ จุมปา. (2565). คู่มือการศึกษา เนติบัณฑิต สมัย 75 ปีการศึกษา 2566 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. สืบค้น 20 เมษายน 2566 จาก https://www.thethaiab.or.th/thaiabarweb/files/Data_web/3_%20Kong_Borikan/thabian_naksueksa/manualstud762566.pdf.
- วิวัฒน์ ทองลงยา. (2558). หลักนิติธรรมกับประชาธิปไตย (รายงานหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 3 วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ). กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สมชัย ทิสาอุตมากร. (2566). สัมมนากฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา 1. กรุงเทพฯ: ขอนพิมพ์
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และเกษมา เดชรักษา. (2547). รายงานการวิจัยพัฒนากฎหมายด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับ หลักสิทธิพื้นฐานและพันธะกรณีระหว่างประเทศรวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรัชย์ ศรีสารคาม. (2557). บทความเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน (รายงานหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 2 วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ). กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- BBC NEWS ไทย. (2566). รังสิมันต์ โรม vs อุบัติ ปาจริยางกูร : เปิด จม. ดร. ลำดับเวลา ศาลออก-ถอน หมายจับ ส.ว.. สืบค้น 15 เมษายน 2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/cpe738qxvq8o>.
- Glaser, A. H. (2561). การขังในระหว่างการสืบสวนสอบสวนและหลักเกณฑ์การร้องขอในเรื่องดังกล่าวในนิติรัฐภาพกว้างของบทกฎหมายในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน. *จุฬพาห*, 65(1), 109–130.
- Thai PBS. (2567). ศาลฎีกา ยกฟ้อง “ยิ่งลักษณ์” คดีจัดโรดโชว์ 240 ล้าน – ถอนหมายจับ. สืบค้น 17 เมษายน 2567 จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/337675>.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

ทักษะและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน

การจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Skills and work environment affecting the quality of tax collection work of officers in the upper northern regional revenue office

อารี แมนมอนตรี^{1*}, ดารณี เอื้อชนะจิต²

Aree Manmontri^{1*}, Daranee Uachanachit²

^{1,2}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชีมหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Master of Accounting Program Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: aree.man@spumail.net^{1*}, dara.uacha@gmail.com²

Received: June 17, 2024

Revised: July 12, 2024

Accepted: August 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน 2) ศึกษาสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 305 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน 2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ในเขตสำนักงานสรรพากรภาคเหนือตอนบนมีความคิดเห็นต่อทักษะการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากรรองลงมา คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางวิชาชีพ และทักษะทางปัญญา ตามลำดับ และมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ทักษะการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ ด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา ด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน และด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องของ

สำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: คุณภาพการปฏิบัติงาน, การจัดเก็บภาษีอากร, ทักษะการปฏิบัติงาน, สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

Abstract

The purposes of this research were 1) to examine the skills of officers in the upper northern regional revenue office affecting the quality of tax collection work, and 2) to study the work environment of officers in the upper northern regional revenue office affecting the quality of tax collection work. The sample group used in the study was 305 officers in the northern upper region's tax office. Data were collected by using a questionnaire. For data analysis, descriptive statistics were employed such as percentage, mean, and standard deviation, and inferential statistics were consisted of 1) Pearson's correlation examination and 2) multiple regression analysis. The research findings showed that officers in the upper northern regional revenue office overall had a high favorable perception of their job skills. Concerning each aspect, it found that the highest average score was skills according to revenue department regulations, communication skills, professional skills, and intellectual skills, respectively. Officers in the upper north revenue region overall had a high favorable perception of the work environment. Regarding each aspect, the highest average score was public relations, facilities and information technology, respectively. The hypothesis testing results showed that job skills and the work environment had a positive affect on quality of tax collection performance, on time work completion, trustworthy and standard, and satisfaction of stakeholders, who were related to the upper northern regional revenue office, statistically significant at .01 level.

Keywords: quality of work, tax collection, work skills, work environment

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

รัฐบาลไทยมีรายรับจาก 3 แหล่ง คือ รายได้ เงินกู้ และเงินคงคลัง โดยที่ 1) รายได้สามารถแบ่งเป็นรายได้ที่เป็นภาษีอากร ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเบียร์และสุรา ภาษีน้ำมันฯ อากรขาเข้า ภาษียศยนต์ ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษียาสูบ ภาษีเครื่องดื่ม อากรแสตมป์ ภาษียศกรยานยนต์ ฯลฯ และรายได้ที่มีใช้ภาษีอากร เกิดจากการดำเนินงานทางธุรกิจของรัฐ เช่น รายได้จากรัฐวิสาหกิจ สัมปทาน ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เป็นต้น 2) เงินกู้ยืมของรัฐบาล เป็นเงินที่รัฐบาลกู้ยืมจากภายในประเทศ เช่น พันธบัตร หรือจากภายนอกประเทศ เช่น IMF และ 3) เงินคงคลัง เป็นเงินที่เหลือจ่ายจากปีงบประมาณก่อนหน้า เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน จากรายรับทั้ง 3 แหล่งนี้ รายรับหลักของรัฐบาล คือ รายได้ที่เป็นภาษีอากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง มีหน่วยงานภายใต้กระทรวงการคลังเป็นผู้จัดเก็บ คือ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร ซึ่งรายได้ที่จัดเก็บได้มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพราะเป็นภาษีที่เกี่ยวข้องกับคนส่วนใหญ่ (องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2563)

สำหรับภาษีที่รัฐบาลเก็บไปนั้น รัฐบาลนำไปใช้ในการดูแลประชาชน โดยจัดหาสวัสดิการ พื้นฐานที่จำเป็นให้ครอบคลุมแก่ประชาชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสด้านต่าง ๆ ลดช่องว่างทางสังคม และเพิ่มโอกาสให้แก่ผู้ขาดแคลน เช่น โอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา สาธารณสุข และโอกาสการครอบครองที่อยู่อาศัย เป็นต้น โดยปกติคนรวยมีโอกาสเรียนต่อมากกว่าคนจน เมื่อโอกาสเรียนไม่เท่ากันจึงส่งผลให้รายได้ต่างกัน และเกิดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน รัฐสวัสดิการเป็นหนึ่งในวิธีแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้วยการให้

โอกาสทุกคน เริ่มต้นอย่างเท่าเทียม ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ของ UNDP ซึ่งสะท้อนความเหลื่อมล้ำหลายมิติ ชี้ให้เห็นว่า ประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำต่ำอันดับต้น ๆ เป็นประเทศรัฐสวัสดิการเกือบทั้งหมด เช่น นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ และไอซ์แลนด์ เป็นต้น เมื่อรัฐต้องใช้งบประมาณในการจัดสรรสวัสดิการให้ประชาชน รัฐจึงต้องจัดเก็บภาษีและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เมื่อรัฐจัดเก็บภาษีและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สวัสดิการที่ดีจะเกิดขึ้นตามมา ถ้าหากภาษีที่ถูกเรียกเก็บแลกกับสวัสดิการดี ๆ ให้แก่ประชาชน ตั้งแต่เกิดจนตายก็จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและลดอุปสรรคในการพัฒนาประเทศในระยะยาวได้ (องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2563)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ ประเทศไทยมีรายได้จากภาษีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนรายได้ ภาษีต่อจีดีพีของประเทศไทยในช่วงเวลาปกติจากปี พ.ศ. 2562 (ก่อนวิกฤตการระบาดของโควิด-19) กับ ประเทศอื่น ๆ พบว่า ประเทศไทยยังคงมีสัดส่วนรายได้ภาษีต่อจีดีพีที่ค่อนข้างต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ โดยแม้จะเป็นเรื่องปกติที่ไทยจะมีสัดส่วนรายได้ภาษีน้อยกว่ากลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง แต่เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีลักษณะเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน ไทยก็ยังคงมีสัดส่วนรายได้ภาษีต่อจีดีพีที่น้อยกว่าหลายประเทศ สัดส่วนรายได้ภาษีต่อจีดีพีของไทยที่ต่ำ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเพิ่มรายได้ภาษีของรัฐบาลให้มากขึ้น เพราะในอนาคตรายจ่ายด้านสวัสดิการของรัฐบาลจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตามลักษณะโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่กำลังเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งหากไม่มีการปรับปรุงระบบภาษี รัฐบาลไทยจะมีเงินไม่พอสำหรับใช้จ่ายน้อยทำให้ไม่สามารถพัฒนาประเทศได้เท่าที่ควร (สรวิศ มา, 2566) แต่ถ้าหากรัฐบาลสามารถเพิ่มคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสรรพากรได้ ก็จะส่งผลให้รัฐบาลสามารถจัดหาสวัสดิการพื้นฐานให้แก่ประชาชนและลดความเหลื่อมล้ำของสังคมได้ ซึ่งการจะเพิ่มรายได้ภาษีของประเทศไทยนั้น รัฐบาลไม่จำเป็นต้องปรับขึ้นอัตราภาษี เพียงแต่เพิ่มคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสรรพากรให้ดียิ่งขึ้น

ปัจจัยในการการเพิ่มคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสรรพากรให้ดียิ่งขึ้นนั้น ประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก ๆ คือ ทักษะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ก็เป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบนควรพิจารณาทักษะที่เจ้าหน้าที่ควรมีและพัฒนาทักษะนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งงานวิจัยนี้ให้ความสนใจเรื่องทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางปัญญา ทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร และทักษะการสื่อสาร เพื่อดูว่าแต่ละทักษะมีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใดต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากร ของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน จากงานวิจัยในอดีตพบว่าทักษะนักตรวจสอบภาษี ด้านทักษะทางปัญญา ทักษะการปฏิบัติงาน และทักษะการสื่อสารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน และด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา หากนักตรวจสอบภาษีปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจตามแนวทางปฏิบัติ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อกำหนดของหน่วยงานกำหนด รวมถึงกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยอาศัยประสบการณ์ในการทำงานด้านการตรวจสอบภาษี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเชี่ยวชาญ และชำนาญในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้แล้วยังมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือและทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น อันจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของผลงานว่าเป็นได้มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่หน่วยงานกำหนดแล้ว และจะช่วยเพิ่มผลงานทันต่อการใช้งาน เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาการประเมินภาษี หากมีความล่าช้าจะส่งผลเสียหายแก่ส่วนราชการ (สุภารักษ์ สุจารี, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสุลิตา สุปิยะ และคณะ (2563) ที่ศึกษาเรื่องทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี กรณีศึกษานักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า นักบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีโดยรวม ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติ และหน้าที่ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล

ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาและเรียนรู้ทักษะทางด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ที่มีอยู่ให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านบัญชีผิดพลาดน้อยที่สุด

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานในงานวิจัยได้ให้ความสนใจไปที่การอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบนควรส่งเสริมให้สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเพิ่มคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากร จากงานวิจัยในอดีตพบว่า สภาพแวดล้อมในด้านขนาดพื้นที่ให้บริการ ด้านความสะดวกในการเดินทาง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลทางตรงต่อจำนวนเงินภาษีเงินได้ที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 1 แสดงว่า เมื่อมีขนาดพื้นที่ให้บริการกับผู้เสียภาษีเพียงพอ ผู้เสียภาษีมีความสะดวกในการเดินทาง มีสิ่งอำนวยความสะดวก และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้บริการแก่ผู้เสียภาษี จะมีผลทางตรงต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีอากร ให้มีจำนวนเงินภาษีเงินได้ที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีอากรให้มีจำนวนเงินภาษีเงินได้ที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสร้อยเพชร ลิสนิ (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากร ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 เมื่อด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ด้านวิธีการจัดเก็บภาษีอากร มีวิธีการจัดเก็บภาษีที่มีความแน่นอนชัดเจน จัดเก็บภาษีอากรครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกประเภทเงินได้ รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษีอากร เช่น ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากร วิธีการชำระภาษี กำหนดระยะเวลาในการชำระภาษีอากร ให้ผู้เสียภาษีอากรทราบเป็นประจำส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ทักษะและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน เนื่องด้วยสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบนมีพื้นที่รับผิดชอบกว้าง มีประเภทธุรกิจที่หลากหลาย ทั้งธุรกิจการท่องเที่ยว เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการศึกษาในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้ทราบว่าทักษะและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านใดบ้าง ที่เป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้คุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรดีขึ้น เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ในหน่วยงาน เพื่อยกระดับการบริการและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีโดยการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็นคนที่มีความรู้ และมีทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น ต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังควรมุ่งพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงระบบต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนใช้บริการออนไลน์ของกรมสรรพากร เพื่อสร้างความคุ้นเคย ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกสะดวก และรู้สึว่าการเสียภาษีเป็นเรื่องที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน สำหรับเจ้าหน้าที่ในสำนักงานสรรพากรสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้มีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพ ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ ประมวลรัษฎากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการให้ความสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุง ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางปัญญา ทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร และทักษะการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงาน

สุภารักษ์ สุจารี (2564) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะทางวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถและความชำนาญประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการนำความรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ความรอบรู้ในวิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ความรู้เกี่ยวกับการบัญชีภาษีอากร ความรู้เกี่ยวกับประเภทของธุรกิจ ความสามารถในการคิดและวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะทางปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และสามารถนำไปวิเคราะห์รายการทางบัญชีที่เกิดขึ้น รวมถึงการประยุกต์ใช้กับประมวลรัษฎากรได้อย่างถูกต้อง ซึ่งอาจมาจากประสบการณ์การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้หรือปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามแนวทางปฏิบัติ ระเบียบ ข้อกำหนดตามที่กรมกำหนด เพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้องครบถ้วนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจด้านบัญชี ด้านภาษี ประมวลรัษฎากร และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ตรวจสอบ ทักษะการสื่อสาร หมายถึง การประสานงาน การทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกทีมตรวจ หรือภายในหน่วยงาน การชี้แจง และให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลข้อเท็จจริง แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

วรัญญา ถิ่นสำราญ (2562) พบว่า ผู้รับบริการของสรรพากรให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมเอกสารแบบฟอร์มต่าง ๆ ให้กับผู้รับบริการอย่างครบถ้วน เพียงพอ สถานที่ตั้งของหน่วยงานมีความสะดวกต่อการเดินทางมารับบริการ และสถานที่ให้บริการมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย เหมาะสมในการให้บริการ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เหมาะสมกับการให้บริการ มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายแนะนำ ทั้งภายในและภายนอกอาคาร และป้ายแสดงขั้นตอนการเสียภาษีแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ที่นั่งรอรับบริการ มุมกาแฟ ที่จอดรถ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพาฬ วงศ์สุบิน (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลพ่วงวด ควรเพิ่มงบประมาณในด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และเครื่องใช้สำนักงานที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน การจัดทำโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินที่ใช้ในการจัดเก็บฐานข้อมูลของผู้เสียภาษีทั้งหมด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากร

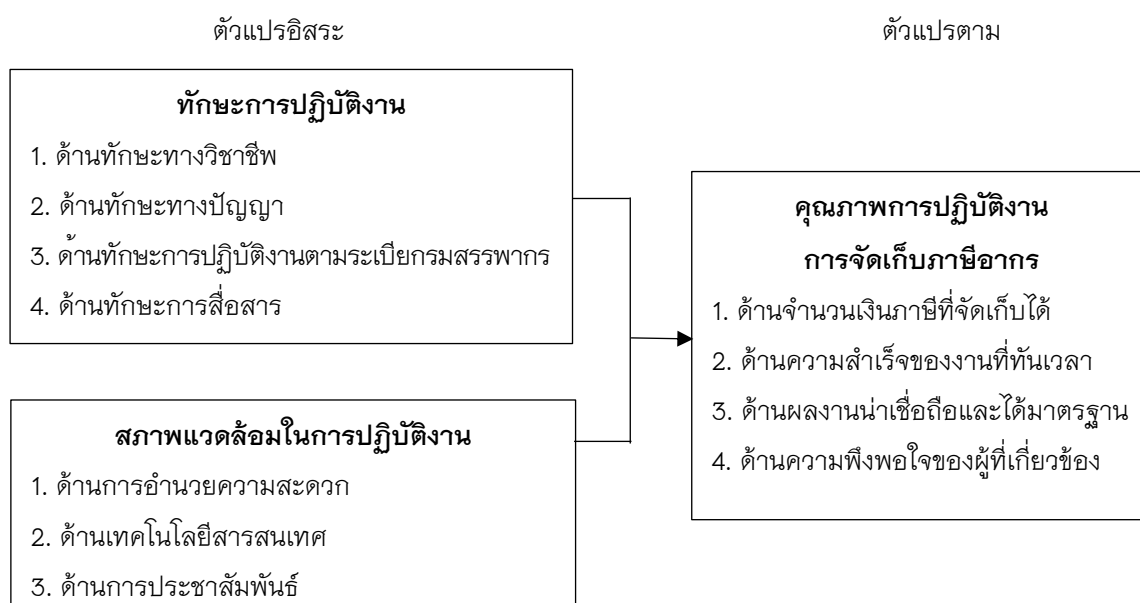
ฤทัย อะโน (2563) กล่าวว่า ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สามารถวัดได้จาก การบรรลุเป้าหมาย มาตรฐาน และความเชื่อถือได้ ความทันเวลา และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง การบรรลุเป้าหมาย หมายถึง ผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายเป็นไปตามแผนหรือนโยบายที่กำหนดไว้ มาตรฐานและความเชื่อถือได้ หมายถึง การปฏิบัติงานมีความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง และมีความเชื่อถือได้ ความทันเวลา หมายถึง สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง ตามระยะเวลาหรือมาตรฐานเวลาที่กำหนดไว้ มีการบริหารจัดการด้านเวลาที่ดี ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และลดเวลาการปฏิบัติงาน

ผลงานทันต่อความต้องการของผู้ใช้ผลงาน ความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ผลการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับ และพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร ผู้ร่วมปฏิบัติงาน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การปฏิบัติงานให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันทั้งภาครัฐ และเอกชน

จากการทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า 1) สุภารักษ์ สุจารี (2564) พบว่าทักษะการปฏิบัติงานวัดได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการสื่อสาร 2) วรัญญา ถิ่นสำราญ (2562) พบว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานวัดได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประชาชนผู้เสียภาษีได้รับความสะดวก ด้านการจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย และด้านการประชาสัมพันธ์ 3) ประภาพร วงศ์สุบิน (2558) ได้วัดคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากร 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องในนโยบายการบริหารงาน ความเพียงพอของงบประมาณในการดำเนินงาน ความพร้อมของสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ทักษะและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ ความพร้อมในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 4) ฤทัย อะโน (2563) พบว่าคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรวัดได้ 4 ด้าน ได้แก่ การบรรลุเป้าหมาย มาตรฐานและความเชื่อถือได้ ความทันเวลา และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในงานวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยนี้ คือ เจ้าหน้าที่ในเขตสำนักงานสรรพากรภาคเหนือตอนบน ครอบคลุม 1 ภาค 9 พื้นที่ 91 พื้นที่สาขา รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,275 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ในเขตสำนักงานสรรพากรภาคเหนือตอนบน 305 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้สูตรคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างในเขตสำนักงานสรรพากรภาคเหนือตอนบนตามสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากกรทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 17 ข้อ ประกอบด้วย ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร และด้านการสื่อสาร ส่วนที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย ด้านอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการประชาสัมพันธ์ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติงาน การจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ ด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา ด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน และด้านความพึงพอใจที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 มีลักษณะของการใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's scale) ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัยได้นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) เฉพาะที่ได้ค่า IOC มากกว่า .5 ทั้งนี้ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงที่มีค่าอยู่ระหว่าง .67 -1.00 จากนั้นจึงทำการทดลองใช้ (tryout) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเท่ากับ .963 โดยพิจารณาจากค่า Cronbach's Alpha จะต้องไม่ต่ำกว่า .7 (Cronbach, 1974)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (close-ended questionnaires) ด้วยการแจกแบบสำรวจ google forms และแจกแบบสอบถามผ่าน e-mail โดยได้รับแบบสอบถาม จำนวน 305 ชุด และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและลงรหัส (coding form) ในแบบสอบถามทุกข้อ หลังจากนั้นวิเคราะห์โดยการประมวลผลข้อมูลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ 1) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(standard deviation) ในการอธิบายข้อมูลทั่วไป 2) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (pearson correlation analysis) ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระส่งผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ และใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยวิธีหาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ในเขตสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 58.40 มีระดับตำแหน่งงานปัจจุบันอยู่ในระดับชำนาญการ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 16 ปีขึ้นไป จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50

สมมติฐานที่ 1 ทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 1 การทดสอบสมมติฐานทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านทักษะทางวิชาชีพ	.082	-2.981	.003**
ด้านทักษะทางปัญญา	.058	2.316	.021*
ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร	.077	5.022	.000**
ด้านทักษะการสื่อสาร	.081	.737	.462

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .198$, Sig. = .000, * แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .198$ แสดงว่าทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ เพียงร้อยละ 19.80 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากรมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากร ด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 และ .01 ตามลำดับ ด้านทักษะทางวิชาชีพมีผลเชิงลบต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 ทั้งนี้ด้านทักษะการสื่อสารไม่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้

สมมติฐานที่ 2 สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 2 การทดสอบสมมติฐานสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน
การจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านการอำนวยความสะดวก	.061	.671	.503
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.050	2.511	.013*
ด้านการประชาสัมพันธ์	.045	9.155	.000**

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .361$, Sig. = .000, * แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .361$ แสดงว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ เพียงร้อยละ 36.10 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการประชาสัมพันธ์ มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 และ .01 ตามลำดับ ทั้งนี้ด้านการอำนวยความสะดวกไม่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้

สมมติฐานที่ 3 ทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลาของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 3 การทดสอบสมมติฐานทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้าน
ความสำเร็จของงานที่ทันเวลาของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านทักษะทางวิชาชีพ	.077	-1.362	.174
ด้านทักษะทางปัญญา	.055	1.454	.147
ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร	.072	6.715	.000**
ด้านทักษะการสื่อสาร	.076	2.050	.041*

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .390$, Sig. = .000, * แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .390$ แสดงว่า ทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลาได้เพียงร้อยละ 39.00 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร และด้านทักษะการสื่อสารมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 และ .05 ตามลำดับ ทั้งนี้ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านทักษะทางปัญญาไม่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา

สมมติฐานที่ 4 สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลาของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 4 การทดสอบสมมติฐานสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน
การจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลาของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านการอำนวยความสะดวก	.064	2.928	.004**
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.052	6.713	.000**
ด้านการประชาสัมพันธ์	.047	4.334	.000**

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .394$, Sig. = .000, * แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .394$ แสดงว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา ได้เพียงร้อยละ 39.40 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการประชาสัมพันธ์มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 .01 และ .01 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 5 ทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐานของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 5 การทดสอบสมมติฐานทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้าน
ผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐานของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านทักษะทางวิชาชีพ	.056	-.599	.550
ด้านทักษะทางปัญญา	.040	.646	.519
ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร	.052	8.464	.000**
ด้านทักษะการสื่อสาร	.055	4.566	.000**

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .586$, Sig. = .000, * แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .586$ แสดงว่า ทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน ได้ร้อยละ 58.60 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร และด้านทักษะการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 และ .01 ตามลำดับ ทั้งนี้ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านทักษะทางปัญญาไม่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน

สมมติฐานที่ 6 สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐานของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 6 การทดสอบสมมติฐานสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน
การจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานนำเข้าเชื้อถ่านและได้มาตรฐานของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านการอำนวยความสะดวก	.064	2.928	.004**
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.052	6.713	.000**
ด้านการประชาสัมพันธ์	.047	4.334	.000**

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .401$, Sig. = .000, * แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .401$ แสดงว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานนำเข้าเชื้อถ่านและได้มาตรฐาน ได้เพียงร้อยละ 40.10 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการประชาสัมพันธ์มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานนำเข้าเชื้อถ่านและได้มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 .01 และ .01 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 7 ทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 7 การทดสอบสมมติฐานทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านทักษะทางวิชาชีพ	.069	2.044	.042*
ด้านทักษะทางปัญญา	.049	2.661	.008**
ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร	.064	1.684	.093
ด้านทักษะการสื่อสาร	.068	5.443	.000**

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .493$, Sig. = .000, * แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .493$ แสดงว่า ทักษะการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เพียงร้อยละ 49.30 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 .01 และ .01 ตามลำดับ ทั้งนี้ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากรไม่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง

สมมติฐานที่ 8 สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

ตาราง 8 การทดสอบสมมติฐานสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน
การจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ด้านการอำนวยความสะดวก	.064	2.928	.004**
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.052	6.713	.000**
ด้านการประชาสัมพันธ์	.047	4.334	.000**

หมายเหตุ: n = 305, $R^2 = .304$, Sig. = .000, ** แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = .297$ แสดงว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เพียงร้อยละ 30.40 ผลการทดสอบ พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการประชาสัมพันธ์มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 .01 และ .01 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ทักษะและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน สามารถอภิปรายผล ตามสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

ทักษะการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 แสดงว่า เมื่อเจ้าหน้าที่มีทักษะทางวิชาชีพ มีทักษะทางปัญญา ปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร จะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้จำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องการงานวิจัยของกมลชนก ยุพิน (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทั่วไป ด้านความรู้ความสามารถในการทำงานของเจ้าพนักงาน การให้บริการและการสื่อสารระหว่างเจ้าพนักงานกับผู้เสียภาษี และจำนวนเจ้าพนักงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรให้มีจำนวนเงินภาษีเงินได้ที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการประชาสัมพันธ์ มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 แสดงว่า เมื่อมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนจะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้จำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องการงานวิจัยของ สร้อยเพชร ลิสนิ (2557) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากร ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมอื่นที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษี ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านนโยบายการจัดเก็บภาษีอากร ด้านการประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อความสมัครใจในการเสียภาษีอากรของผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทักษะการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร

และด้านทักษะการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 แสดงว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากรและมีทักษะการสื่อสารจะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้งานสำเร็จทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุลิตา สุปิณะ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี: กรณีศึกษา นักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิง ปฏิบัติและหน้าที่งาน ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยรวมด้านความรวดเร็วในการทำงาน

สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการประชาสัมพันธ์ มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 แสดงว่า เมื่อมีการบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน จะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้งานสำเร็จทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของวรวิญญา ถิ่นสำราญ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่กาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับบริการให้ความสำคัญกับการที่เจ้าหน้าที่สามารถให้บริการด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง ตามระเบียบมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความพร้อมในการให้บริการอยู่ตลอดเวลา เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำได้อย่างชัดเจน น่าเชื่อถือ เจ้าหน้าที่มีการติดตาม เร่งรัดการจัดเก็บภาษีให้ทันตามกำหนดเวลา สามารถให้บริการผู้รับบริการได้อย่างทั่วถึง และทันตามเวลาที่ต้องการและมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษี ตามลำดับ

ทักษะการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร และด้านทักษะการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 แสดงว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากรและมีทักษะการสื่อสาร จะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้ผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารักษ์ สุจารี (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของทักษะนักตรวจสอบภาษีที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะนักตรวจสอบภาษี ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และทักษะการสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการประชาสัมพันธ์ มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 แสดงว่า เมื่อมีการบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน จะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้ผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของวรวิญญา ถิ่นสำราญ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่กาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับบริการให้ความสำคัญกับการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยให้บริการเท่าเทียมกันทุกรายมากที่สุด รองลงมา เจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ในการปฏิบัติงานไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ และเจ้าหน้าที่มี

ความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาในการให้บริการ การบริการจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เจ้าหน้าที่มีการเรียกเก็บภาษีเป็นไปตามอัตราที่กฎหมายกำหนด จัดเก็บอย่างถูกต้องไม่เกิดข้อผิดพลาด และเจ้าหน้าที่สามารถควบคุมการให้บริการจัดเก็บภาษีเป็นไปตามขั้นตอนและเวลาที่กำหนด ตามลำดับ

ทักษะการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 แสดงว่า เมื่อเจ้าหน้าที่มีทักษะทางวิชาชีพ มีทักษะทางปัญญา และมีทักษะการสื่อสารจะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของสุภารักษ์ สุจารี (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของทักษะนักตรวจสอบภาษีที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะนักตรวจสอบภาษี ด้านทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางปัญญา และทักษะการสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านการอำนวยความสะดวก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการประชาสัมพันธ์ มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากร ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8 แสดงว่าเมื่อมีการบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน จะมีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของวรวิญญา ถิ่นสำราญ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่กาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผู้รับบริการมีความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในระดับมาก โดยผู้รับบริการให้ความสำคัญกับการที่หน่วยงานมีที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางมารับบริการ และสถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมในการให้บริการ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ และมีการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดเก็บภาษีของหน่วยงาน มีการพูดคุยเกี่ยวกับข้อปัญหาภาษี และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยทักษะและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตภาคเหนือตอนบน สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้ คือ สำหรับทักษะการปฏิบัติงาน ซึ่งหมายถึงทักษะที่เจ้าหน้าที่ควรมีเพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ ซึ่งทักษะที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรมากที่สุด คือ ทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมสรรพากร และสำหรับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรมากที่สุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ทั้งสองปัจจัยนี้ล้วนส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากร ด้านจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ ด้านความสำเร็จของงานที่ทันเวลา ด้านผลงานน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน และด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลงานวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากร และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ก็สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลทำให้กรมสรรพากรสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้เจ้าหน้าที่พัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เจ้าหน้าที่ในสำนักงานสรรพากรสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้มีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพ ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ ประมวลรัษฎากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการให้ความสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุง ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางปัญญา ทักษะการปฏิบัติงานตามระเบียบ กรมสรรพากร และทักษะการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 ผลการศึกษานับสนับสนุนให้กรมสรรพากร สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปปรับใช้ในหน่วยงาน เพื่อยกระดับการบริการและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีโดยการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็นคนที่มีความรู้ และมีทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังควรมุ่งพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงระบบต่าง ๆ เช่น ระบบ e-filing และระบบ e-tax invoice & e-receipt พร้อมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนใช้บริการออนไลน์ของกรมสรรพากร เพื่อสร้างความคุ้นเคย ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกสะดวก และรู้สึกว่าการเสียภาษีเป็นเรื่องที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน การจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากร เช่น ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน วัฒนธรรมองค์กร การจัดแบ่งสายงาน ในองค์กร นโยบายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาจากสำนักงานสรรพากรภาคเหนือตอนบน เป็นสำนักงานสรรพากรภาคอื่น ๆ เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงาน และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาคอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

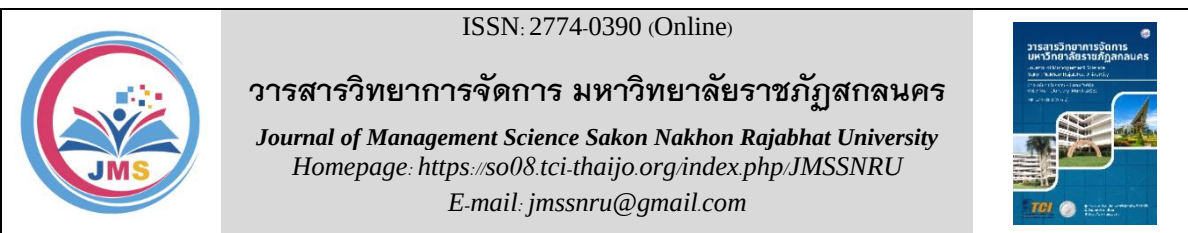
- กมลชนก ยุพิน. (2563). สภาพแวดล้อมขององค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 1. การค้นคว้าอิสระระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ประพาฬ วงศ์สุปิน. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ฤทัย อะโน. (2563). อิทธิพลของทักษะผู้ตรวจสอบแห่งอนาคตที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. การค้นคว้าอิสระระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วรัญญา ถิ่นสำราญ. (2562). คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพาสมาตีพื้นที่กาญจนบุรี. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 6(2), 281-296.
- สรวิศ มา. (2566). รัฐไทยรายได้ภาษีน้อย เก็บเพิ่มไม่ได้แปลว่าเศรษฐกิจจะพัง. สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.the101.world/thai-government-tax-revenue/>.
- สร้อยเพชร ลิสนิ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานภาษีอากร. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุภารักษ์ สุจารี. (2564). อิทธิพลของทักษะนักตรวจสอบภาษีที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สุลิตา สุปิณะ, อรยา เรียบไธสงค์ และธิดิรัตน์ วงษ์กาฬสินธุ์. (2563). การศึกษาทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี: กรณีศึกษา นักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(1), 123–132.

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2563). “ภาษี” ใครจ่าย ใครใช้ ใครเจริญ. สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://theactive.net/dataviz/taxation/>.

Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of psychological testing* (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

Yamane T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

แนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี Guidelines for developing an agricultural tourism rout in Mueang distric, Uthai Thani province

อัจฉราวรรณ สุขเกิด^{1*}

Ajcharawan Sujkird^{1*}

¹สาขาการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹Modern Business Management, Faculty of Management Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

*Corresponding author's e-mail: ajcharawan@vru.ac.th^{1*}

Received: July 10, 2024

Revised: July 22, 2024

Accepted: August 10, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี และ 2) พัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี การวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 4 กลุ่ม โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจที่ดำเนินการด้านเกษตรหรือมีผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และผู้นำชุมชน จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยว เมืองค์ประกอบครบทั้งด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ ลักษณะตามธรรมชาติ การคมนาคมเดินทางสะดวกปลอดภัย ระบบสาธารณูปโภคมีความเพียงพอ การประชาสัมพันธ์ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและสถานประกอบการ 2) แนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีความน่าสนใจ และสามารถพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้ เนื่องจากมีความพร้อมด้านบุคลากร กายภาพของธรรมชาติ การบริหารจัดการ และด้านการตลาด

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, เส้นทางท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the process of developing agricultural tourism routes in Mueang District, Uthai Thani Province, and 2) to develop an agricultural tourism route in Mueang District, Uthai Thani Province. It was action research combined with qualitative research that involved the community in the research process. The sample group consisted of 4 enterprise groups by selecting enterprise groups that operated in agriculture or had agricultural products with voluntarily participated in the project, and 30 community leaders. The results of the study found that 1) the process of developing to promote tourism routes was composed of natural tourist attractions, along with a climate and unique natural characteristics, transportation and safe, adequate utilities, and public relations, collaboration with both government and private sectors. 2) Guidelines for developing agricultural tourism route was interesting and could be developed as tourism route due to the readiness of personnel, physical nature, management, and marketing.

Keywords: travel, travel route, agricultural tourism

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตรในหลาย ๆ รูปแบบมีความอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้การเกษตรกลายเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศมาเป็นระยะเวลานาน แต่ในปัจจุบันเกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมหลาย ๆ แห่งได้ถูกพัฒนาให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agritourism) เป็นทางเลือกในการพักผ่อนหย่อนใจ สามารถให้ความรู้และความเพลิดเพลินของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจและได้รับความนิยม ในปัจจุบันมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น เพื่อแสวงหาประสบการณ์ธรรมชาติและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น โครงการสาธิตการเกษตรแบบพอเพียง สวนเกษตรเรียนรู้ การผลิตอาหาร การอนุรักษ์ดินเพื่อเกษตรกรรม การปลูกผักแบบเกษตรอินทรีย์ ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและได้ร่วมเรียนรู้วิถีการเกษตร สร้างจิตสำนึกในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้สูญไป ถือว่าการท่องเที่ยวได้รับความนิยมและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นหรือชุมชนได้อย่างแท้จริง (เจษฎา นกน้อย, 2559)

เป้าหมายของการพัฒนาของจังหวัดอุทัยธานี ต้องการเพิ่มพื้นที่เกษตรปลอดภัย ผลผลิตการเกษตร เกษตรแปรรูปมีคุณภาพปลอดภัยและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น การมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และการยกระดับโครงสร้างการคมนาคมขนส่งให้ได้มาตรฐาน โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดอุทัยธานี ปี 2563 ขึ้นอยู่กับภาคนอกเกษตร ร้อยละ 66.80 และภาคเกษตรร้อยละ 33.19 โดยสาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดอุทัยธานีประกอบด้วย สาขาเกษตรกรรม ร้อยละ 33.19 สาขาอุตสาหกรรมร้อยละ 13.96 (สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2566)

จังหวัดอุทัยธานีมีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วิถีชุมชน วัฒนธรรม สุขภาพ และการเกษตร เช่น เส้นทางจักรยานให้นักท่องเที่ยวเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการท่องเที่ยว เกษตรปลอดภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรพืชเมืองหนาว เป็นต้น ด้านการปศุสัตว์ และการประมง มีการเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิด เนื่องจากสภาพพื้นที่เหมาะสม เช่น โค กระบือ มีตลาดนัดโคกระบือขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงนอกจากนี้ มีการเลี้ยง ไก่ เลี้ยงปลากระชังในลำน้ำสะแกกรัง โดยเฉพาะปลาแรดที่มีรสชาติดี รวมทั้งกุ้งขาว และจระเข้ เป็นต้น โดยภาคการเกษตร ถือว่ามีความสำคัญกับจังหวัดอุทัยธานี โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน

มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และสับปะรดโรงงาน โดยการดำเนินงานการภาคการเกษตร ของจังหวัดอุทัยธานี เพื่อการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุนการผลิต การจัดการแปรรูป และการเพิ่มมูลค่า สินค้าเกษตรด้านพืช เป็นต้น (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี, 2566)

ปัจจุบันมีแนวคิดที่เน้นการท่องเที่ยวแบบหาประสบการณ์ใหม่เพื่อเป็นการท่องเที่ยวการเรียนรู้จากแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Maraphot & Sombon, 2016) ความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี โดยมีการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและลงมือทำให้นักท่องเที่ยวเห็นความสำคัญของการเกษตรและเรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้จากการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร และผลิตภัณฑ์ชุมชน สามารถสร้างทุนมนุษย์ สืบสาน อนุรักษ์ และฟื้นฟูท้องถิ่นต่อไป (วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์เรื่องการเกษตร ทั้งนี้ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดความยั่งยืน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตให้เกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) นอกจากนี้เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม วนเกษตร สวนเกษตร สวนสมุนไพร และสัตว์น้ำต่าง ๆ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ (อนัญญา ปาอนันต์, 2560) เป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน ผู้ซึ่งได้รับประโยชน์และรายได้อย่างยุติธรรมจากการท่องเที่ยว และไม่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน และเกิดการรักษาและพัฒนาสมบัติของชุมชน (ธรรมจักร เล็กบรรจง, 2562) การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการ และมีแนวทางการจัดการที่มุ่งเน้นให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม โดยยังคงรักษาคูณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนคนในชุมชนมีโอกาสในการบริหารจัดการ และพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

2. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการประเมินจากสภาพแหล่งท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยวสามารถกำหนดรูปแบบ โดยพิจารณาที่ตั้งแหล่งเกษตรและโอกาสการตลาดเป็นรูปแบบการพัฒนา แบ่งออกได้ 4 ประเภท (ลิลลาลี ศิริวิไลเลิศอนันต์, 2556) ดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวหลัก จะตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมทางด้านการตลาด สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้สะดวก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับแนวทางการพัฒนารูปแบบนี้คือ ประเภทตลาดเกษตรกร 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เกษตรและแหล่งเกษตร เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทต้องการทัศนศึกษาหรือศึกษาวัฒนธรรมของแหล่งการเกษตรที่นักท่องเที่ยว

สนใจ เพื่อการขยายผลผลิตทางการเกษตร และวิถีชีวิต ซึ่งจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความสมบูรณ์ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงข่ายการท่องเที่ยว สามารถพัฒนาจัดเป็นจุดท่องเที่ยวเพื่อสร้างชื่อเสียงในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยจัดอยู่ในโปรแกรมการเดินทางท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้ชุมชนในท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการรวมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวผสมผสานกับ การเกษตร ที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวควบคู่ความรู้ด้านการเกษตร” (พุทธประภา ประชาโชติ, 2560)

3. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

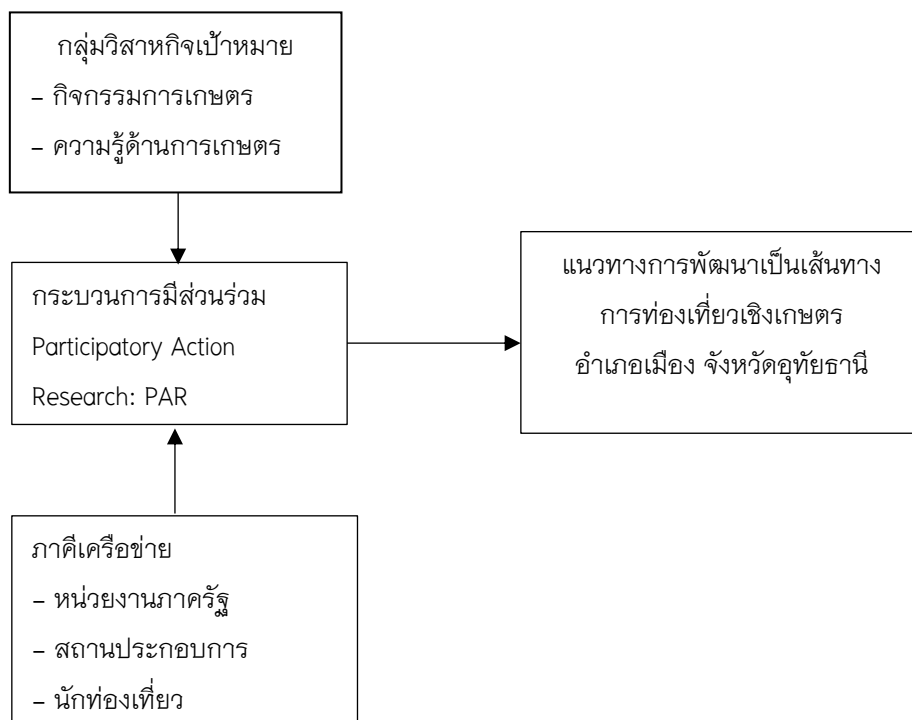
องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมี 3 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งทั้ง 3 ด้านจะมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับ Buhdlis (2000) ได้กำหนดองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 6 ประการ หรือ 6A's ดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2) การเข้าถึง คือ ระบบการคมนาคม สถานีขนส่งสาธารณะ 3) สิ่งอำนวยความสะดวก คือ ที่พัก และการบริการนำท่องเที่ยว 4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว 5) กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นขณะที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่นั้น 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร โรงพยาบาล เป็นต้น รัฐนันท์ พงศ์วิทธิธิธ และคณะ (2562) อธิบายปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ 2) สิ่งอำนวยความสะดวก 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 4) การรักษาความปลอดภัย 5) การตลาด 6) การบริหารจัดการนักท่องเที่ยว ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยว ควรประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่สำคัญหลัก ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การตลาด และกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

4. การมีส่วนร่วม

อัจฉริยาพร ดันธมาลาเจริญ (2564) ได้อธิบายแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ด้าน คือ ด้านประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านภาครัฐมีส่วนร่วม Ramos & Fletcher (1982) อธิบายความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า 1) การตัดสินใจของรัฐมาจากประชาชน 2) สามารถเพิ่มความรับผิดชอบในการตรวจสอบ 3) ช่วยสร้างแผนงานต่าง ๆ 4) สามารถเพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 5) สามารถสนับสนุนหน่วยงานได้สำเร็จ Cohen & Uphoff (1979) สามารถจำแนกการมีส่วนร่วมได้ 4 ระดับ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการคิดริเริ่มโครงการต่าง ๆ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คือ ประชาชนมีส่วนร่วมกับโครงการในด้านการเงิน แรงงาน และมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ 3) ส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่บุคคลกลุ่มหนึ่ง หรือสองกลุ่มขึ้นไปมีอิทธิพลในการจัดทำแผนการ กำหนดนโยบายและการตัดสินใจ การกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวจะช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวได้ประโยชน์ สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและผลตอบแทนจากการท่องเที่ยว และการมีความร่วมมือทุกภาคส่วนจะสามารถสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพภูมิประเทศ สถานประกอบการ และนักท่องเที่ยว ร่วมกันกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว โดยกำหนดเส้นทางไปที่กลุ่มวิสาหกิจ เป้าหมายในการทำกิจกรรมทางการเกษตรและให้ความรู้ด้านเกษตร ทั้งหมดในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มวิสาหกิจสวนเกษตรชัยทวีโชค, วิสาหกิจบ้านลูกแซ่มป์, วิสาหกิจไม้กวาดบ้านตานาด และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกบ้านเนินม่วง จำนวน 4 กลุ่ม โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจที่ดำเนินการด้านเกษตรหรือมีผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแทน จำนวน 10 คน ผู้นำกลุ่มอาชีพหรือตัวแทน จำนวน 10 คน ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจ หรือตัวแทน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือ วิธีการสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถาม คำถามอย่างเป็นระบบ ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (focus groups) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) และการบันทึกข้อมูล การสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)) เป็นการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือ วารสาร เอกสารทางราชการ บทความงานวิจัย วิทยานิพนธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการเรียบเรียงเชิงพรรณนา เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

- 1) อธิบายแนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว
- 2) อธิบายความคิดเห็นและความต้องการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว
- 3) นำผลการศึกษามาวิเคราะห์โดยเน้นให้กลุ่มวิสาหกิจและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (explanatory analysis)
- 4) นำข้อมูลที่ได้มาสรุปข้อมูล โดยการเชื่อมโยงและบทสรุปเดียวกัน ความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่ามีกระบวนการพัฒนาการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 การพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจทั้ง 4 กลุ่ม พัฒนาคความรู้ด้านการเกษตร การบริหารจัดการกลุ่ม โดยกลุ่มวิสาหกิจสวนเกษตรชัยทวีโชค กำหนดกิจกรรมการปลูกมะม่วง และกิจกรรมการทำข้าวแปรรูปเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจบ้านลูกแชมป์ กำหนดกิจกรรมการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากปลาสด นอกจากนี้ มีการเชื่อมโยงกิจกรรมไปที่กลุ่ม วิสาหกิจไม้กวาดบ้านตานาด ที่ทำการผลิตไม้กวาดและทำสวนเกษตรอินทรีย์ เชื่อมเครือข่ายกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกบ้านเนินม่วง ที่นำผลผลิตทางการเกษตรผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (ข้าว ผัก ปลา) ของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ

1.2 ทำการพัฒนากลุ่มด้านพื้นที่ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยกำหนดการเริ่มกิจกรรมที่กลุ่มวิสาหกิจสวนเกษตรชัยทวีโชคเป็นจุดเริ่มต้นเส้นทาง สลับกับกลุ่มวิสาหกิจบ้านลูกแชมป์ และนำผลผลิตกลุ่มอื่นมาวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์

1.3 ส่งเสริมทักษะการบริการ กลุ่มวิสาหกิจที่ประกอบการท่องเที่ยวสามารถบริหารจัดการ การร้านอาหารท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

1.4 พัฒนากลุ่มวิสาหกิจให้เชื่อมโยงท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับกลุ่มวิสาหกิจอื่น เพื่อเพิ่มความหลากหลาย โดยกลุ่มวิสาหกิจสามารถนำผลผลิตที่แปรรูปมาวางจำหน่าย ณ จุดที่จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสามารถกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มวิสาหกิจและชุมชนใกล้เคียง

1.5 ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจ ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันวางแผนการพัฒนาประชาสัมพันธ์ให้เป็นจุดท่องเที่ยว โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย

2. ผลจากการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า

กลุ่มวิสาหกิจที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวมีการให้บริการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการและมีการให้บริการในด้าน การเดินทางสะดวก ปลอดภัย สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี จากกลุ่มวิสาหกิจเชิงเครือข่ายไปสถานประกอบการด้านที่พัก โรงแรม และร้านอาหาร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย ตลอดจนมีการนำผู้รู้ มัคคุเทศก์ และปราชญ์ท้องถิ่น

ในการนำชม และเข้าถึงองค์ความรู้ทั้งทางด้านเกษตรและวัฒนธรรมท้องถิ่นเชื่อมเข้าด้วยกัน

กลุ่มวิสาหกิจที่เข้าร่วมโครงการมีการทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์

1. แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สร้างจุดเด่นให้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม เพิ่มทักษะการบริการและการบริหารจัดการ สร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยว และปรับปรุงภูมิทัศน์

2. แผนพัฒนาเครือข่าย สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยเชิญชวนกลุ่มวิสาหกิจอื่นนำสินค้ามาวางจำหน่าย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อสินค้า ทั้งสินค้าจากเกษตรและการแปรรูปจากเกษตร เพื่อสร้างทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และสามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มและชุมชน

3. แผนพัฒนาการตลาด ส่งเสริมการตลาด กลุ่มวิสาหกิจมีเครือข่ายจากภาครัฐ ผู้นำชุมชน และสถานประกอบการ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ภาครัฐส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน และเปิดกิจกรรมจัดงานตามเทศกาลต่าง ๆ นี้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับกลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ผู้วิจัยขอสรุปข้อมูลด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ได้ดังนี้

ตาราง 1 สรุปองค์ประกอบการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	กลุ่มวิสาหกิจ	ผู้ประกอบการ	หน่วยงานภาครัฐ
สิ่งดึงดูดใจ			
แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่น่าสนใจ	✓	×	✓
วิถีชีวิต	✓	✓	✓
วัฒนธรรมประเพณี	✓	✓	✓
สิ่งอำนวยความสะดวก			
ที่จอดรถสะดวกเพียงพอ	✓	✓	✓
สิ่งอำนวยความสะดวก	✓	✓	✓
ข้อมูลข่าวสาร	✓	✓	✓
ห้องน้ำเพียงพอ สะอาด	✓	✓	✓
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
ความปลอดภัย	✓	✓	✓
รถบริการ	×	✓	×
ป้ายบอกเส้นทาง		×	
ที่พัก			
ราคาที่พัก	✓	✓	✓
จำนวนที่พัก	✓	✓	✓
ความสะดวกที่พัก	✓	✓	✓
กิจกรรมการท่องเที่ยว			
มีกิจกรรมหลากหลาย	✓	✓	✓
มีความตื่นเต้น	✓	×	
เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย	✓	✓	✓

จากตาราง 1 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี จากการสัมภาษณ์พบว่า นักท่องเที่ยวนอกจากต้องการศึกษาธรรมชาติแล้ว ยังต้องการศึกษาความเป็นเอกลักษณ์และความงดงามของวัฒนธรรมควบคู่กัน และกลุ่มวิสาหกิจมีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจมีแผนและกลยุทธ์รองรับ ตลอดจนมีความร่วมมือทั้งภาครัฐและผู้ประกอบการ และสรุปองค์ประกอบให้ทราบว่ากลุ่มวิสาหกิจ ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ต้องมีการประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้เส้นทางท่องเที่ยวน่าดึงดูดและมีศักยภาพในการท่องเที่ยว

สรุปผลการวิเคราะห์กิจกรรมของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถท่องเที่ยวได้ทั้ง 4 กลุ่ม เชื่อมกันหรือสามารถท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้ ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวสนใจกิจกรรมใดมากเป็นพิเศษ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจ

การอภิปรายผล

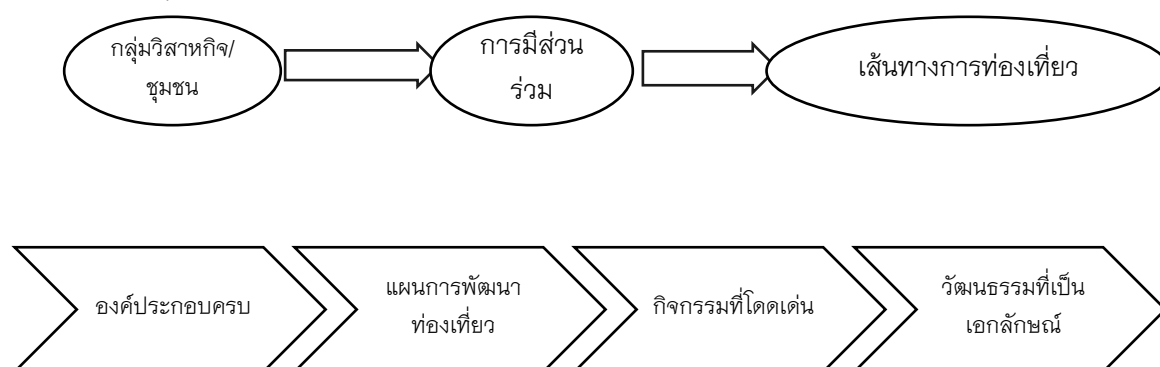
1. การศึกษากระบวนการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่ามีกระบวนการพัฒนาการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวทั้งด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ ลักษณะตามธรรมชาติ เช่น สวน ท้องนา แหล่งน้ำ เป็นต้น ซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก การคมนาคมเดินทางสะดวกปลอดภัย ระบบสาธารณูปโภคมีความเพียงพอ การประชาสัมพันธ์ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและสถานประกอบการ ส่งผลให้การพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความน่าสนใจ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสามารถอธิบายแนวคิดทฤษฎีเชิงฐานพื้นที่ (พรชัย จิตติวิสูตร และฐณีรัตน์ถาวร, 2565) อธิบายได้ว่า ระบบพื้นที่ว่างและการสัญจรที่เชื่อมต่อกันเป็นโครงข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เข้าถึงและเดินทางสัญจรผ่านไปยังบริเวณต่าง ๆ ได้สะดวก สอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการเศรษฐกิจสัญจร (Hillier, 1996) ที่อธิบายว่าอัตราการสัญจรอิสระสูง สามารถดึงดูดกิจกรรมได้มากกว่าอัตราการสัญจรอิสระต่ำ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะได้ประโยชน์จากการสัญจรผ่านผู้คนและส่งผลกระทบต่อกิจกรรมเศรษฐกิจอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับปวีตร ชมพุททอง และคณะ (2565) ที่ศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญ มี 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) กิจกรรมและสถานที่โดดเด่น 2) สิ่งอำนวยความสะดวก 3) ความสะอาดปลอดภัยของสถานที่พัก และ 4) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้การจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถสร้างคุณค่าทางทรัพยากรธรรมชาติ สอดคล้องกับ พระครูใบฎีกาศักดิ์ดินัย เนตรพระ และเอกมงคล เพ็ชรวงษ์ (2566) อธิบายว่า สภาพการณ์ปัจจุบันการจัดการตลาด ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกิจการสามารถสร้างคุณค่าทางทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตรพัฒนาให้มีระบบเทคโนโลยีและระบบการรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย และมีผลผลิตการเกษตรที่ปลอดภัย สารพิษตกค้างต่ำ

2. การพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจ มีจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว มีความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน และยังมีการสร้าง เครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ และมีการสร้างค่านิยมการท่องเที่ยว เชิงเกษตร พัฒนาลิขสิทธิ์ให้เป็นของฝาก จากการศึกษาพบว่า สามารถพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวได้ มีความ พร้อมด้านบุคลากร กายภาพของธรรมชาติ การบริหารจัดการ และด้านการตลาด สอดคล้องกับรัชมภักด ฤกษ์วีระวัฒนา และสุจิตรา รีมดูลิต (2567) พบว่า ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวมีความพร้อมสำหรับการ พัฒนาให้เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวสีเขียวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การปรับภูมิทัศน์ เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการท่องเที่ยว สอดคล้องกับภูวดล บัวบางพลู (2561) อธิบายแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว คือ สิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยว เป็นแหล่งที่มีเสน่ห์เฉพาะตัว เส้นทางธรรมชาติที่น่าสนใจหลายเส้นทาง สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายบอกทาง จุดสังเกตชัดเจน เป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เริ่มจาก การรวมตัวของกลุ่มวิสาหกิจที่ต้องการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่การเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ แผนการท่องเที่ยว กิจกรรมที่โดดเด่น จนสามารถสร้างวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของพื้นที่ ทุกกระบวนการ และองค์ประกอบของพื้นที่ต้องมีส่วนร่วมทุกกลุ่มจึงจะสามารถกำหนดเป็นแนวทางการ ท่องเที่ยวได้ สรุปเป็นภาพที่ 3 ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานระดับชุมชน เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจ ในการมอบหมายหน้าที่ เพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในพื้นที่

1.2 เนื่องจากกลุ่มมีการกำหนดความรับผิดชอบร่วมกัน แต่ต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องในการดูแลนักท่องเที่ยวเพื่อความปลอดภัย และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับชุมชน

1.3 ควรให้มีการรณรงค์ร่วมกันสร้างทัศนคติที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการติดตามประเมินผลนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวให้น่าสนใจ และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว และกิจกรรมต้องสร้างจิตสำนึกการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร.
- เจษฎา นกน้อย. (2559). การท่องเที่ยวเชิงเกษตร: แนวคิดและประสบการณ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 36(2), 157-169.
- ธรรมจักร เล็กบรรจง. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ชุมชนนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง. รายงานการวิจัย. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ปวีตร ชมพุทอง, ประภัสน วิเศษประภา และชุตีรัตน์ เจริญสุข. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อความตั้งใจ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 5(1), 36-52.
- พรชัย จิตติวสุรัตน์ และรุฬณี รัตนถาวร. (2565). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกษตรด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงสัญญาณพื้นที่ผ่านโครงข่ายการสัญจรในชุมชนริมคลองมหาสวัสดิ์จังหวัดนครปฐม. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 22(3), 49-80.
- พระครูใบฎีกาศักดิ์ดิษฐ์ เนตรพระ และเอกมงคล เพ็ชรวงษ์. (2566). แนวทางการจัดการตลาดส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพุทธ จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 8(6), 250-260.
- พุทธประภา ประชาชาติ. (2560). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา: เขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปและการออกแบบ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภูวดล บัวบางพลู. (2561). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 12(2), 91-101.

- รัมภาภักดิ์ ฤกษ์วีระวัฒนา และสุจิตรา ริมตุลิต. (2567). แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสีเขียวหมู่บ้านวังใหญ่ ตำบลหนองกุงทับม้า อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 19(1), 19–29.
- รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, กัญญกัญจน์ ไชเออร์ส, สาลินี ชัยวัฒนพร, ภาณุภูมิ ภัควิภาส และสุธิมนต์ ทรงศิริโรจน์. (2562). การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อความยั่งยืนภายใต้โครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 5(2), 386–399.
- ลิลลาลี ศิริวิไลเลิศอนันต์. (2556). แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามกรอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในเขตตำบลเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์. (2565). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาช่างศิลปจังหวัดนครปฐม. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 4(3), 443–456.
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี พ.ศ. 2566–2570*. สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี. (2566). *แผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566–2570*. จังหวัดอุทัยธานี.
- อัจริยาพร คันธมาลาเจริญ. (2564). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังเมืองและสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อนัญญา ปาอนันต์. (2560). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the Competitive Destination of the Future. *Tourism Management*, 21(1), 97–116.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N.T. (1979). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies Cornell University.
- Hillier, B. (1996). Cities as movement economies. *Urban Design International*, 1, 41–60.
- Maraphot, K., & Somboon, T. (2016). The Development of Agro-tourism Learning Route: A Case Study of Tumbon Khlongkhuean, Chachoengsao Province. *Journal of Thai Hospitality & Tourism*, 11(2), 23–36.
- Ramos L. A. A & L.B. Fletcher, L. B. (1982). *Planning for Rural Development with Popular Participation*. Iowa: Department of Economic, Iowa state University.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นและ
มูลค่าหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI

Operational efficiency affecting stock price assessment and stock value of
listed companies in the Thailand Sustainability Investment (THSI) index

พิชชาพร เทศฤทธิ์¹, ทิรวุฒิ ยังสุข², ดารณี เอื้อชนะจิต^{3*}

Phitchaphon Teslis¹, Tirawut Youngsook², Daranee Uachanachit^{3*}

^{1,2,3}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3}Master of Accountancy, School of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: Phitchaphon_teslis@hotmail.com¹, Tirawut.yo@spu.ac.th²,

daranee.ua@spu.ac.th^{3*}

Received: June 19, 2024

Revised: July 12, 2024

Accepted: August 3, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานต่อการประเมินมูลค่าหุ้น และเพื่อศึกษาการประเมินมูลค่าหุ้นที่ส่งผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI ระหว่างปี 2563-2565 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ส่วนตัวแปรประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นวัดจากกำไรต่อหุ้น (EPS) คือ อัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลเชิงลบ อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ส่งผลเชิงบวก ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดจากเงินปันผลต่อหุ้น (DPS) การประเมินมูลค่าหุ้นประกอบด้วย อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) กำไรต่อหุ้น (EPS) และเงินปันผลต่อหุ้น (DPS) ส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์โดยวัดจากราคาหลักทรัพย์ (STP) และ การประเมินมูลค่าหุ้นส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหุ้นวัดจากผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR) โดย อัตราส่วนราคา

ตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) และเงินปันผลต่อหุ้น (DPS) ส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์ที่วัดด้วย ผลตอบแทน
หลักทรัพย์ (STR) กำไรต่อหุ้น (EPS) ส่งผลเชิงลบต่อมูลค่าหลักทรัพย์

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการดำเนินงาน, การประเมินมูลค่าหุ้น, มูลค่าหลักทรัพย์

Abstract

The objectives of the research were to study operational efficiency's impact on stock valuation and to study stock valuation that affected the value of securities of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The study focused on the sustainable equity group "THSI" using quantitative research methods. The sample consisted of companies registered on the Stock Exchange of Thailand within the years 2563–2565. The analysis revealed the following results: Return on Assets (ROA) positively influenced stock valuation measured by the Price-to-Earnings ratio (P/E). Return on Equity (ROE) also had a positive impact on stock valuation measured by the P/E ratio. Gross Profit Margin (GPM) and Net Profit Margin (NPM) did not significantly affect stock valuation measured by the P/E ratio. However, the efficiency variables affecting stock valuation measured by Earnings per Share (EPS) were as follows: Net Profit Margin (NPM) had a negative impact at a statistically significant level of 0.05. Gross Profit Margin (GPM) had a positive impact. ROA and ROE did not significantly affect stock valuation measured by Dividends per Share (DPS). The stock valuation included the Price-to-Earnings ratio (P/E Ratio), Earnings per Share (EPS), and Dividends per Share (DPS). These positively impacted stock value when measured by the statistically significant Price-to-Stock Price (STP). Additionally, stock valuation measured by the Stock Total Return (STR) was positively affected by the P/E Ratio and DPS. However, EPS negatively impacted stock valuation measured by the STR.

Keywords: operational efficiency, stock valuation, securities value

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การลงทุนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งในการวางแผนทางการเงิน เนื่องจากเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เงินออมของบุคคลสามารถเติบโตและสร้างผลตอบแทนได้ในระยะยาว การลงทุนที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ได้ ดังนั้น การเลือกลงทุนจึงควรพิจารณาอย่างละเอียดและคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยนักลงทุนควรศึกษาข้อมูลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนแต่ละประเภทก่อนตัดสินใจลงทุน เพื่อให้สามารถลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงในการขาดทุน

การลงทุนในกลุ่มบริษัทหุ้นยั่งยืน เป็นการลงทุนที่คำนึงถึงการดำเนินงาน โอกาส และความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) ของธุรกิจตลอดห่วงโซ่มูลค่าที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจและ ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินของธุรกิจ การลงทุนในกลุ่มบริษัทหุ้นยั่งยืนเป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจอย่างมากในโลกของการลงทุนที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการลงทุนที่ไม่เพียงแต่มองหาผลตอบแทนทางการเงินเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย บริษัทที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มหุ้นยั่งยืนมักจะมี การดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการของ Environmental, Social, and Governance (ESG) ซึ่งรวมถึงการจัดการ ทรัพยากรอย่างมีความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมทางสังคมที่เป็นบวก และการบริหารจัดการที่โปร่งใสและ มีความรับผิดชอบ (นิภาพันธุ์ พูนเสถียรทรัพย์, 2564)

ในอดีตมีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ เช่น งานวิจัยของสินี ภาคย์อุพาร (2558) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูงสุดของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ คือ อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนมูลค่าหุ้นต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV) อัตรากำไรสุทธิ (NP) อัตราเงินปันผลตอบแทน (DIY) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) และ อัตราส่วนทางการเงินที่ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ในขณะที่ วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ (2564) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พบว่า อัตราส่วนทางการเงินมีความสัมพันธ์ต่อราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ในขณะเดียวกันอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และ ราคาตลาดของหุ้นต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น (PE)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนนั้นจะช่วยให้ธุรกิจมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานที่ดีจะส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้น และการประเมินมูลค่าหุ้นส่งผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์หรือไม่ โดยศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์และมูลค่าหลักทรัพย์ โดยเลือกที่จะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มบริษัทหุ้นยั่งยืนหรือ Thailand Sustainability Investment (THSI) เป็นรายชื่อของบริษัทจดทะเบียนที่ดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social and Governance หรือ ESG)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานทางการเงินที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI
2. เพื่อศึกษาการประเมินมูลค่าหุ้นที่ส่งผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THIS

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการบริหารทรัพยากรให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยประสิทธิภาพสามารถวัดได้โดยใช้อัตราส่วนระหว่างผลลัพธ์กับทรัพยากรหรือสิ่งที่นำเข้าไปเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการนั้น (Banton, 2024) โดยประสิทธิภาพในการดำเนินงานก็คือความสามารถในการบริหาร สินทรัพย์ ให้เกิดรายได้ และกำไร และรายได้ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดผลลัพธ์ที่ต้องการในการดำเนินธุรกิจก็คือ กำไร และผลตอบแทนสำหรับผู้ถือหุ้น (Banton, 2024)

อัตราส่วนที่จะสามารถนำมาวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้นั้น จะต้องแสดงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของกิจการ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ สินทรัพย์ กำไร และผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Asset:

ROA) คือ อัตราส่วนที่บ่งบอกถึงความสามารถในการทำกำไรจากสินทรัพย์ของบริษัท โดยคำนวณจากกำไรสุทธิ (net income) หารด้วยสินทรัพย์รวม (total assets) ซึ่งยิ่งมีค่ามากแสดงให้เห็นว่ากิจการมีประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ให้เกิดกำไร อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างความสามารถในการทำกำไร กับส่วนของผู้ถือหุ้น ถ้า ROE มีค่ามากแปลว่ากิจการทำกำไรได้ดี และผู้ถือหุ้นก็จะมีโอกาสได้ผลตอบแทนที่สูง แต่ถ้า ROE มีค่าน้อยแปลว่าความสามารถในการทำกำไรของกิจการยังไม่ดี และผู้ถือหุ้นก็อาจจะได้ผลตอบแทนที่ อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM) คือ อัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรสุทธิของบริษัท โดยคำนวณจากกำไรสุทธิหารด้วยรายได้ อัตรากำไรสุทธิจะวัดเป็นเปอร์เซ็นต์ โดยอัตราที่สูงแสดงว่าบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรที่ดี EPS หรือ Earnings Per Share หมายถึง กำไรต่อหุ้น ซึ่งเป็นอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงผลตอบแทนที่บริษัทมอบให้แก่ผู้ถือหุ้นแต่ละหุ้น โดยคำนวณจากกำไรสุทธิของบริษัทหารด้วยจำนวนหุ้นที่ออกจำหน่ายแล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการลงทุน

การลงทุนในวงกว้าง คือ การนำเงินไปทำงานในช่วงระยะเวลาหนึ่งในโครงการหรือการดำเนินการบางประเภทเพื่อสร้างผลตอบแทนที่เป็นบวก เช่น กำไรที่เกินกว่าจำนวนเงินลงทุนเริ่มแรก เป็นการจัดสรรทรัพยากรซึ่งมักเป็นทุนเช่น เงิน โดยคาดหวังให้เกิดรายได้ กำไร สามารถลงทุนได้หลายประเภทไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การลงทุนในหลักทรัพย์ที่เป็นการซื้อสินทรัพย์ (asset) ในรูปของหลักทรัพย์ (securities) เช่น พันธบัตร (bond) หุ้นกู้ หรือหุ้นสามัญ (stock) การลงทุนในลักษณะนี้เป็นการลงทุนทางอ้อม ซึ่งแตกต่างจากการลงทุนทางธุรกิจ ผู้มีเงินออมเมื่อไม่ต้องการที่จะเป็นผู้ประกอบธุรกิจเอง เนื่องจากมีความเสี่ยงหรือผู้ออมยังมีเงินไม่มากพอ ผู้ลงทุนอาจนำเงินที่ออมได้จะมากหรือน้อยก็ตาม ไปซื้อหลักทรัพย์ที่พอใจซึ่งจะลงทุนโดยให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย หรือเงินปันผลแล้วแต่ประเภทหลักทรัพย์ที่ทำการลงทุน นอกจากนี้ผู้ลงทุนอาจจะได้ผลตอบแทนอีกลักษณะหนึ่งก็คือ กำไร จากการขายหลักทรัพย์ (capital gain) หรือการขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์ (capital loss) อัตราผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนได้จากการลงทุนที่เรียกว่า Yield ซึ่งไม่ได้หมายถึงอัตราดอกเบี้ยหรือเงินปันผล ที่ได้รับเพียงอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึงกำไรจากการขายหลักทรัพย์หรือขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นหรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้น Yield ที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุน ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ย่อมขึ้นอยู่กับความเสี่ยง (risk) ของหลักทรัพย์ที่ลงทุนนั้น ๆ (Picardo, 2024)

ผลตอบแทนจากการลงทุน คือ ผลตอบแทนที่เราได้รับไม่ว่าจะจากการลงทุนในรูปแบบใด เช่น ผลตอบแทนจากมูลค่าหุ้นที่สูงขึ้น หรือเงินปันผลจากหุ้น ผลตอบแทนจากการลงทุน (Return) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ส่วน

1. Yield คือ กระแสเงินสดหรือรายได้ที่ผู้ลงทุนได้รับระหว่างช่วงระยะเวลาลงทุนอาจอยู่ในรูปของเงินปันผล หรือ ดอกเบี้ย ที่ผู้ออกตราสารหรือหลักทรัพย์จ่ายให้แก่ผู้ซื้อ
2. Capital Gain (loss) คือ กำไร (หรือขาดทุน) จากการขายหลักทรัพย์ใดในราคาที่สูงขึ้น (หรือต่ำลง) กว่าราคาซื้อหรือเรียกว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงของราคา (price change) ของหลักทรัพย์นั่นเอง ผลประโยชน์ด้านภาษี (Kane, 2567)

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าหุ้น

การประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์ หมายถึง การตีค่าหรือประมาณมูลค่าของหลักทรัพย์นั้น ๆ ว่ามีมูลค่าต่ำกว่า หรือสูงกว่าราคาตลาด เพื่อจะได้ตัดสินใจลงทุนซื้อ หรือขายหลักทรัพย์นั้นต่อไป หากราคาตลาดของหลักทรัพย์นั้น สูงกว่ามูลค่าของหลักทรัพย์ที่ประเมินได้ (overvalue) ก็ไม่ควรลงทุนซื้อ เพราะซื้อในราคาที่สูงกว่ามูลค่าของหลักทรัพย์อาจขาดทุน แต่ถ้าราคาของหลักทรัพย์นั้นต่ำกว่ามูลค่าที่ประเมินได้ (undervalue) ก็ควรซื้อหลักทรัพย์นั้น หรือหากถือหลักทรัพย์นั้นอยู่แล้วก็ควรถือต่อไป และจะทราบมูลค่าของหลักทรัพย์ประเภทนั้น ๆ ได้ ก็ต่อเมื่อได้ทำการประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์เหล่านั้นแล้ว (จักรกฤษณ์ กิจการรัฐบุตร, 2566)

ผู้ที่ลงทุนซื้อหุ้นสามัญของบริษัทใด ก็ต่อเมื่อคาดว่าราคาหุ้นสามัญของบริษัทนั้นจะสูงขึ้นในอนาคต ซึ่งราคาหุ้นสามัญในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารการเงินของกิจการ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ 3 อย่างด้วยกัน คือ การตัดสินใจในการลงทุน (investment decision) การตัดสินใจในการจัดหาเงิน (financing decision) และการตัดสินใจในการจ่ายเงินปันผล (dividend decision) (จักรกฤษณ์ กิจการรัฐบุตร, 2566)

โดยวิธีการประเมินมูลค่าของหุ้นสามัญ (method of appraising common stock) มี 3 วิธีด้วยกันคือ

1) อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (Price-to-Earnings Ratio: P/E) มูลค่าสินทรัพย์ต่อหุ้นหรือมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นหมายถึงผู้ถือหุ้นสามัญหนึ่งหุ้นมีสิทธิในสินทรัพย์ของบริษัทที่เหลือจากการชำระให้แก่เจ้าหนี้และหุ้นบุริมสิทธิแล้วเป็นจำนวนเท่าใด มูลค่าสินทรัพย์ต่อหุ้นนี้อาจใช้เป็นตัวกำหนดมูลค่าหุ้นสามัญของกิจการได้ มูลค่าทางบัญชีที่คำนวณได้นี้บอกให้ทราบว่าเงินที่ลงทุนซื้อหุ้นไว้กับบริษัทจนถึงปัจจุบันมีมูลค่าโดยประมาณหุ้นละเท่าใด นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องวัดความสามารถทำรายได้ให้กับผู้ถือหุ้นในบางครั้งมูลค่าตามบัญชีนี้อาจไม่ถูกต้องก็ได้ เพราะวิธีการปฏิบัติทางด้านบัญชีของแต่ละกิจการอาจแตกต่างกันแต่ก็ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนบ้างโดยบอกให้ผู้ลงทุนทราบว่าควรลงทุนในหลักทรัพย์นั้นหรือไม่

2) กำไรต่อหุ้น (Earnings Per Share: EPS) หรือ กำไรต่อหุ้น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดทางการเงินที่บ่งบอกถึงกำไรที่บริษัททำได้ต่อหุ้นในระยะเวลาที่กำหนด EPS จะช่วยให้นักลงทุนทราบว่าบริษัทได้กำไรเท่าไรต่อหุ้นที่ออกในระยะเวลา นั้น ๆ EPS ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับ EPS ในปีที่ผ่านมา หรือกับ EPS ของบริษัทอื่น ๆ เพื่อให้ นักลงทุนมีความเกี่ยวพันกับประสิทธิภาพทางการเงินของบริษัท EPS ที่มีค่าสูง ก็อาจแสดงถึงประสิทธิภาพทางการเงินที่ดี แต่ต้องพิจารณาร่วมกับเนื่องจากบริษัทอาจมีการเพิ่มจำนวนหุ้นที่ออกขายในบางกรณีทำให้ EPS ลดลง

3) การประเมินมูลค่าหุ้นโดยใช้เงินปันผล คือนำเงินปันผลซึ่งเป็นผลตอบแทนจากการลงทุนมาใช้ในการประเมิน (จักรกฤษณ์ กิจการรัฐบุตร, 2566)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ (independent variable)

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

- อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)
- อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)
- อัตรากำไรสุทธิ (NPM)
- อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM)

ตัวแปรอิสระ (dependent variable)

การประเมินมูลค่าหุ้น

- อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)
- กำไรต่อหุ้น (EPS)
- เงินปันผลต่อหุ้น (DPS)

มูลค่าหลักทรัพย์ (Securities value)

- ราคาหลักทรัพย์ (STP)
- ผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปีของแต่ละบริษัท จากข้อมูลเว็บไซต์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive random) จากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และได้รับคัดเลือกให้อยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืน (Thailand Sustainability Investment หรือ THSI) โดยอ้างอิงข้อมูลจากกลุ่มหลักทรัพย์ใน SETTHSI Index ช่วงปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2565 โดยไม่รวมบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน ทั้งในหมวดธุรกิจธนาคาร ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ รวมถึงธุรกิจประกันภัย และประกันชีวิต เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมนี้มีโครงสร้างลักษณะธุรกิจ โครงสร้างทางการเงิน และแนวปฏิบัติทางการบัญชี รวมถึงมีกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรม

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประกอบด้วย ข้อมูลทางการเงินและบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วง ปี พ.ศ. 2563 ถึง ปี พ.ศ. 2565 จากฐานข้อมูล SETSMART (Set Market Analysis and Reporting Tool) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และประกาศรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้ในการคำนวณดัชนี SETTHSI (SETTHSI Index) ในช่วงปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2565 ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการคัดกรองข้อมูลพบว่า มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้วิเคราะห์ทั้งสิ้น 180 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ทั้งในส่วนของตัวแปรอิสระ (independent variable) และตัวแปรตาม (dependent variable) โดยจะมุ่งเน้นการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นและมูลค่าหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THIS โดยที่ตัวแปรอิสระคือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM)

1. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets: ROA) เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ทั้งหมดของบริษัท โดยคำนวณจากกำไรสุทธิของบริษัทหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท

2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นการวัดอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิกับส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการ กำไรสุทธิ หมายถึง กำไรที่เกิดขึ้นจริงของกิจการในช่วงเวลาหนึ่ง ส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง เงินลงทุนจากผู้ถือหุ้น เช่น ทุนจดทะเบียน ทุนสำรอง กำไรสะสม เป็นต้น หากอัตราส่วน ROE มีค่าสูง หมายความว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นได้สูง หากอัตราส่วน ROE มีค่าต่ำ หมายความว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นได้

3. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM) คือ อัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรสุทธิของกิจการ กำไรสุทธิ หมายถึง กำไรที่เกิดขึ้นจริงของกิจการในช่วงเวลาหนึ่ง รายได้ หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่กิจการได้รับในช่วงเวลาหนึ่ง อัตรากำไรสุทธิ มีค่าเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งแสดงถึงจำนวนเงินที่กิจการสามารถทำกำไรสุทธิได้ต่อรายได้ 100 บาท

4. อัตรากำไรขั้นต้น (Gross profit margin: GPM) ใช้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานในการทำกำไรขั้นต้น โดยกำไรขั้นต้น คือ ยอดขายหรือรายได้จากการประกอบกิจการหักด้วยต้นทุนขายหรือต้นทุนบริการ ทั้งนี้หากมีกำไรขั้นต้นมากอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นก็จะมากตาม หากค่าที่คำนวณได้สูงจะแสดงว่าความสามารถของการดำเนินงานและผลิตภัณธ์ของกิจการมีคุณภาพมากทำให้สามารถทำกำไรได้ดีหากค่าที่คำนวณได้ต่ำ จะแสดงว่ากิจการอาจจะมีปัญหาในการดำเนินงาน (เจตรัฐ สหพันธ์พร, 2563)

ส่วนตัวแปรตาม คือ การประเมินมูลค่าหุ้น ประกอบไปด้วย

1. อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (Price Earnings Ratio or P/E Ratio) เป็นวิธีการที่ใช้กันมากที่สุดในการประเมินมูลค่าหุ้น โดยผลลัพธ์สามารถบอกเป็นนัยได้ว่าหลักทรัพย์ตัวนี้ จะต้องใช้เวลากี่ปีในการที่ผลตอบแทนหรือกำไรสุทธิจะรวมกันเท่ากับราคาของหลักทรัพย์ ณ เวลา ที่ทำการคำนวณ แทน ค่าตัวแปรด้วย P/E

2. อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น (Earnings Per Share: EPS) เป็นการวัดอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิกับจำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่าย กำไรสุทธิ หมายถึง กำไรที่เกิดขึ้นจริงของกิจการในช่วงเวลาหนึ่งจำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่าย หมายถึง จำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายโดยกิจการ หากอัตราส่วน EPS มีค่าสูง หมายความว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นได้สูง หากอัตราส่วน EPS มีค่าต่ำ หมายความว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นได้ต่ำ โดยทั่วไป อัตราส่วน EPS ที่ถือว่าเหมาะสมอยู่ที่ประมาณ 5 บาทต่อหุ้น ขึ้นไป ซึ่งหมายความว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นได้ 5 บาทต่อหุ้นต่อปี

และมูลค่าหลักทรัพย์ ประกอบด้วย ราคาหลักทรัพย์ (Security Price: STP) ผลตอบแทนหลักทรัพย์ (Security Returns: STR)

1. ราคาหลักทรัพย์ คือ ราคาที่ตลาดกำหนดให้ในการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นราคาที่นักลงทุนจ่ายเพื่อเข้าถือหุ้นในบริษัท หรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น ๆ ที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ราคาหลักทรัพย์มักถูกคำนวณจากการซื้อขายล่าสุด หรือราคาที่มีการเสนอขายและซื้อขายในตลาดในช่วงเวลาที่กำหนด ราคาหลักทรัพย์มีความสำคัญในการประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์และการวิเคราะห์การลงทุน ในงานวิจัยนี้ใช้ราคา ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 ,31 ธันวาคม 2564 และ 31 ธันวาคม 2565

2. ผลตอบแทนหลักทรัพย์ เป็นอัตราส่วนแสดงการเปลี่ยนของราคาหลักทรัพย์ กล่าวคือราคาปิดของหุ้นสามัญ ณ ไตรมาสที่ N เปรียบเทียบกับราคาปิดของหุ้นสามัญ ณ ไตรมาสที่ N-1 เพื่อแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนของราคาหลักทรัพย์ (กัญญารัตน์ กิตติสนธิรักษ์, 2562)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประกอบด้วยข้อมูลทางการเงินและบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ. 2563 ถึงปี พ.ศ. 2565 จากฐานข้อมูล SETSMART (Set Market Analysis and Reporting Tool) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และประกาศรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้ในการคำนวณดัชนี SETTHSI (SETTHSI Index) ในช่วงปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2565 ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเบื้องต้น และสถิติเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบพหุคูณสหสัมพันธ์ เมื่อได้ข้อมูลแล้วจะนำมาทำการลงรหัสและประมวลผลโดยดำเนินการดังนี้ 1) การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อศึกษาค่าร้อยละ (percentage: %) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard

deviation) ของตัวแปรอิสระ (independent variable) และตัวแปรตาม (dependent Variable) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบถึงลักษณะโดยทั่วไปของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่เกิดขึ้นพร้อมกันได้

2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) เพื่อทำการทดสอบผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งพิจารณาจากการกำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้ ซึ่งต้องมีค่าต่ำกว่า .80 จึงจะถือว่าตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีปัญหา Multicollinearity สามารถนำไปวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) ได้ 3) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการวางแผนภาษีที่มีต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET 100 ในตลาดหลักทรัพย์

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาพบว่า ตัวแปรด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบไปด้วย

1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -5.85 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 15.43 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.26 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.96 2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -41.15 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 34.40 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 10.86 3) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -110.15 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 51.26 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.72 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 19.46 4) อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -75.85 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 80.83 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 14.25 และมี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 17.02 ตัวแปรด้านการประเมินมูลค่าหุ้น ประกอบไปด้วย 5) อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .00 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 429.56 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 25.38 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 46.27 6) กำไรต่อหุ้น (EPS) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -2.33 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 24.53 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.19 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่ 4.04 7) เงินปันผลต่อหุ้น DPS มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .00 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 15.85 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.06 8) ราคาหลักทรัพย์ (STP) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .60 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 368.67 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 36.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 61.92 9) ผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -9.00 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 45 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 10.79

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถ้ามีระดับของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แสดงผลในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จะต้องมีผลที่แสดงของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ไม่เกิน -.80 หรือ .80 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) ระหว่างตัวแปรด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน

	ROA	ROE	NPM	GPM
ROA	1			
ROE	.718	1		
NPM	.458	.528	1	
GPM	.436	.443	.792	1

**. Correlation is significant at the .01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the .05 level (2-tailed).

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) ระหว่างตัวแปรด้านการประเมินมูลค่าหุ้น

	PE	EPS	DPS
PE	1		
EPS	.718	1	
DPS	.458	.528	1

** . Correlation is significant at the .01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the .05 level (2-tailed).

จากตาราง 1 และตาราง 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าผลของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ ช่วงระหว่าง $-.084$ ถึง $.792$ ซึ่งอยู่ในช่วง $-.8$ ถึง $.8$ จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นสามารถนำตัวแปรเข้าสมการถดถอยเพื่อการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีผลทดสอบสมมติฐานดังนี้

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบทดสอบสมมติฐานที่ 1 ประสิทธิภาพการดำเนินงานส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินมูลค่าหุ้นวัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI

Variable	VIF	β	t-value	sig
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	2.137	-.595	-4.141	.000 **
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	2.305	.485	3.247	.002**
อัตรากำไรสุทธิ	2.991	-.067	-.396	.693
อัตรากำไรขั้นต้น	2.734	.022	.133	.894

หมายเหตุ $R = .422$, $R^2 = .178$, $ADJ R^2 = .140$, $F = 4.608$ / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 3 พบว่าผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ส่งผลเชิงลบกับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ส่งผลเชิงบวกกับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) ไม่มีผลกับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบทดสอบสมมติฐานที่ 2 ประสิทธิภาพการดำเนินงานส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินมูลค่าหุ้นวัดค่าจากกำไรต่อหุ้น (EPS) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI

Variable	VIF	β	t-value	sig
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	2.137	.113	.771	.443
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	2.305	.128	.836	.405
อัตรากำไรสุทธิ	2.991	-.368	-2.117	.037*

ตาราง 4 (ต่อ)

Variable	VIF	β	t-value	sig
อัตรากำไรขั้นต้น	2.734	.468	2.816	.006**

หมายเหตุ R= .378, R^2 = .143, ADJ R^2 = .102, F= 3.538* / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 4 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROA) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ส่งผลกับกำไรต่อหุ้น (EPS) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีผลเชิงลบกับกำไรต่อหุ้น (EPS) และอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ส่งผลเชิงบวกกับกำไรต่อหุ้น (EPS) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 5 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินมูลค่าหุ้นวัดค่าจากเงินปันผลต่อหุ้น DPS ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THIS

Variable	VIF	β	t-value	sig
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	2.137	.006	.037	.970
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	2.305	.178	1.152	.253
อัตรากำไรสุทธิ	2.991	-.367	-2.080	.041
อัตรากำไรขั้นต้น	2.734	.460	2.727	.008

หมายเหตุ R= .341, R^2 = .116, ADJ R^2 = .075, F= 2.794 / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 5 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROA) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ส่งผลกับเงินปันผลต่อหุ้น (DPS) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีผลเชิงลบกับเงินปันผลต่อหุ้น (DPS) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) มีผลเชิงบวกกับเงินปันผลต่อหุ้น (DPS) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 4 การประเมินมูลค่าหุ้นส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์วัดค่าจากราคาหลักทรัพย์ (STP) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI

Variable	VIF	β	t-value	sig
อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น	1.021	.140	2.988	.004**
กำไรต่อหุ้น	2.024	.729	11.066	.000**
เงินปันผลต่อหุ้น	1.998	.237	3.617	.001**

หมายเหตุ R= .903, R^2 = .816, ADJ R^2 = .809, F= 126.932* / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 6 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) กำไรต่อหุ้น (EPS) เงินปันผลต่อหุ้น (DPS) ส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์ที่วัดด้วย ราคาหลักทรัพย์ (STP) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 7 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบทดสอบสมมติฐานที่ 4 การประเมินมูลค่าหุ้นส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์วัดค่าจากผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI

Variable	VIF	β	t-value	sig
อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น	1.021	.221	2.175	.032**
กำไรต่อหุ้น	2.024	-.371	-2.593	.011**
เงินปันผลต่อหุ้น	1.998	.296	2.083	.040**

หมายเหตุ R = .903, R² = .816, ADJ R² = .809, F = 126.932* / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 7 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) กำไรต่อหุ้น (EPS) เงินปันผลต่อหุ้น (DPS) ส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์ที่วัดด้วย ผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นและมูลค่าหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานในการวิจัย ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานทางการเงินที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI ผลการวิเคราะห์ พบว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ไม่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ส่วนตัวแปรประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นวัดค่าจากกำไรต่อหุ้น (EPS) คืออัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลเชิงลบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ส่งผลเชิงบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ส่วนอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดค่าจากกำไรต่อหุ้น (EPS) ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดค่าจากเงินปันผลต่อหุ้น (DPS) โดยอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ส่งผลเชิงลบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยสมเกียรติ โพธิ์โรจน์ (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับมูลค่าหุ้นและอัตราเงิน

ปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลเชิงบวกที่ระดับนัยสำคัญ .01 ส่วนอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่วัดค่าจากเงินปันผลตอบแทน (DPS) สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ โพธิ์โรจน์ (2562) แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญ และกนกพร หัวใจเจริญ (2559) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง สรุปผลการศึกษาไว้ว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 99%

2. การประเมินมูลค่าหุ้นที่ส่งผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI ผลการวิเคราะห์ พบว่า การประเมินมูลค่าหุ้นประกอบด้วย อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) กำไรต่อหุ้น (EPS) และเงินปันผลตอบแทน (DPS) ส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์โดยวัดค่าจากราคาหลักทรัพย์ (STP) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ วงศ์สุขเสมอใจ (2560) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารและอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ซึ่งบอกไว้ว่า อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์ (Price) และแสดงให้เห็นว่าอัตรากำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ และการประเมินมูลค่าหุ้นส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหุ้นวัดค่าจากผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR) โดยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น (P/E Ratio) และเงินปันผลตอบแทน (DPS) ส่งผลเชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์ที่วัดด้วยผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 กำไรต่อหุ้น (EPS) ส่งผลเชิงลบต่อมูลค่าหลักทรัพย์ที่วัดด้วยผลตอบแทนหลักทรัพย์ (STR) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 สอดคล้องกับอนุวัตร รองเงิน (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์กรณีศึกษา: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจวัสดุก่อสร้าง ซึ่งมีผลการศึกษาวว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากเงินปันผล มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนการลงทุนในหลักทรัพย์หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้าง

องค์ความรู้ใหม่

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตรากำไรสุทธิ อัตรากำไรขั้นต้น เนื่องจากส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้น กล่าวคือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น อัตรากำไรสุทธิ อัตรากำไรขั้นต้นส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นด้วยกำไรต่อหุ้นและเงินปันผลตอบแทน โดยการประเมินมูลค่าหุ้นคืออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น กำไรต่อหุ้น และเงินปันผลตอบแทน ยังส่งผลต่อ ราคาหลักทรัพย์และผลตอบแทนหลักทรัพย์ ดังนั้นควรให้ความสำคัญในการบริหารอัตราส่วนเหล่านี้ให้อยู่ในค่าที่ดีอย่างสม่ำเสมอ และนักลงทุนผู้ถือหุ้นยังสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจลงทุนในบริษัทต่าง ๆ ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และได้รับคัดเลือกให้อยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืน (Thailand Sustainability Investment: TSI) โดยอ้างอิงข้อมูลจากกลุ่มหลักทรัพย์ใน SETHSI Index ช่วงปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2565 โดยไม่รวมบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน ทั้งในหมวดธุรกิจธนาคาร ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ รวมถึงธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมนี้มีโครงสร้างลักษณะธุรกิจโครงสร้างทางการเงินและแนวปฏิบัติทางการบัญชี รวมถึงมีกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนั้นผลการศึกษาก็ไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมในอุตสาหกรรมอื่นได้

1.2 นักลงทุนสามารถนำผลการวิจัยในส่วนของการวิเคราะห์การประเมินมูลค่าหุ้นที่ส่งผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์ซึ่งโดยส่วนใหญ่ส่งผลเชิงบวกแก่นักลงทุนจึงสามารถนำการประเมินมูลค่าหุ้นไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจลงทุนได้ โดยดูส่วนประกอบอื่น ๆ ด้วย

1.3 ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาโดยมีขอบเขตของระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จากปี พ.ศ. 2563 – พ.ศ. 2565 เท่านั้น ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวยังเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อหลายธุรกิจ จึงอาจจะไม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้ทั้งหมด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาในงานวิจัยนี้ได้จำกัดช่วงเวลาจากปี พ.ศ.2563 – พ.ศ.2565 เท่านั้น ดังนั้นผู้ที่นำผลการวิจัยเหล่านี้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือต่อยอดความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ ควรขยายระยะเวลาในการศึกษาออกไปอีก และอาจจะกำหนดตัวแปรอิสระเพิ่มเติมตามความเหมาะสมของตลาดหุ้น และการวิเคราะห์ของนักวิเคราะห์ลงทุนในขณะนั้น รวมถึงอาจจะเลือกเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่าง หรือเลือกตัวอย่างให้ครอบคลุมให้มากกว่านี้ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้เห็นแนวโน้มของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งจะทำให้ผลการศึกษาเกิดความชัดเจนน่าเชื่อถือ เปรียบเทียบผลที่ได้มากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการตัดสินใจสำหรับนักลงทุน

2.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผลการวิจัยให้มีความรอบด้านมากขึ้น ควรเพิ่มตัวแปรที่วิจัย เนื่องจากกิจการทั้งด้านการกำกับดูแลกิจการและด้านการวางแผนภาษีนั้น ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีความสัมพันธ์กันอีก

2.3 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม โดยไม่ได้มีการศึกษาตัวแปรควบคุมในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ดีมากยิ่งขึ้นในครั้งต่อไปอาจจะเพิ่มในส่วนของตัวแปรควบคุมเข้าไปในงานวิจัยนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ห้าวเจริญ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการกำกับดูแลการเงินกับผลของกำไรสุทธิของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กัญญารัตน์ กิตติสินธิรักษ์. (2562). *อัตราส่วนทางการเงินและการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของกิจการตามราคาตลาดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100*. สารนิพนธ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จักรกฤษณ์ กิจการรัฐบุตร. (2566). *ประเมินมูลค่าหุ้น ฉบับนักลงทุน*. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.moneybuffalo.in.th/money-series/trading-in-30-days/ep13>.

- จิราภรณ์ วงศ์สุขเสมอใจ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารและอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน).* การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เจตรัฐ สหพันธ์พร. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ ด้วยแบบจำลอง Panel VAR.* วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิภาพันท์ พูนเสถียรทรัพย์. (2564). *วิธีการลงทุนแบบใหม่ ลงทุนในหุ้นยั่งยืน.* สืบค้น 15 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/grow-your-wealth/sustainability-investment.html>.
- วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ. (2564). *ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100.* สารนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมเกียรติ โฟโรจน์. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับมูลค่าหุ้นและอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.* การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สินี ภาควิชอุฬาร. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูงสุดของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.* การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อนุวัตร รongเงิน. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์กรณีศึกษา: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มธุรกิจวัสดุก่อสร้าง.* การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Banton, C. (2024). *Efficiency: What It Means in Economics, the Formula To Measure It.* สืบค้น 15 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.investopedia.com/terms/e/efficiency.asp>.
- Picardo, E. (2024). *investing Explained: Types of Investments and How to Get Started.* สืบค้น 15 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.investopedia.com/terms/i/investing.asp>.
- Kane, J. (2567). *ผลตอบแทนคืออะไร. คำจำกัดความ สูตร และการคำนวณ.* สืบค้น 15 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.litefinance.org/th/blog/for-beginners/what-is-yield/>.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnr@gmail.com

การสร้างภาวะผู้นำยุคใหม่สำหรับการพัฒนารัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21:

กลยุทธ์การปรับตัวและความสำเร็จอย่างยั่งยืน

Modern leadership for the development of state enterprises in the 21st century: strategies for adaptation and sustainable success

สาายป่าน จักษุจินดา¹, พิศณิ พรหมเทพ^{2*}, ชาญชัย ศุภวิจิตรพันธุ์³, ประภัสสร ดาเวศเรษฐ⁴, ดวงฤดี อิมบุญสุ⁵
Saipan Jugsujinda¹, Pisane Phromthep², Chanchai Supavijitphan³, Prapatsorn Davaset⁴, Duangrudee Imboonsu⁵

^{1,2,3,4,5}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1,2,3,4,5}Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: kaow_prass@hotmail.com¹, pisaneep2526@gmail.com^{2*},

duangrudee.imb@gmail.com⁵

Received: August 29, 2024

Revised: September 12, 2024

Accepted: October 22, 2024

บทคัดย่อ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเมืองและสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลาย ๆ ภาคส่วนรวมถึงองค์กรรัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตามความสำเร็จหรือความล้มเหลวของรัฐวิสาหกิจถูกขับเคลื่อนโดยผู้นำ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารองค์การให้บรรลุตามเป้าหมายและพันธกิจที่ตั้งไว้ ดังนั้นเพื่อความก้าวหน้าของรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 ผู้นำจำเป็นต้องพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเองหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้บทความวิชาการนี้จึงได้มุ่งเน้นถึงคุณลักษณะของผู้นำ ภาวะผู้นำ และบทบาทหน้าที่ของผู้นำในการบริหารรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 ซึ่งลักษณะของผู้นำในการบริหารรัฐวิสาหกิจประกอบไปด้วยความรู้ สติปัญญาและความคิด ความสามารถในการสื่อสาร จริยธรรมและคุณธรรม พร้อมกับภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว ภาวะผู้นำทางด้านพันธมิตร ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ ในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สร้างคุณค่าเพิ่มให้กับประเทศ การบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร การจัดการความยากจนและความเสมอภาค เพื่อเป็นการเสริมสร้างความยั่งยืนและความก้าวหน้าในรัฐวิสาหกิจและปรับตัวในทันต่อสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในศตวรรษที่ 21 ในการนี้สามารถนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ในการวิจัยและนำไปใช้กับบริบทของผู้นำได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, รัฐวิสาหกิจ, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The 21st century is rapidly changeable era related to technology, politics, and social issues, which affects various sectors, including state enterprise. However, both success and failure depend on the leader, who has the important role of administering the organization to meet the goal and mission. Thus, the leadership must change the roles in every aspect for state enterprise development in the 21st century. This article emphasizes leadership characteristics, leadership, and leadership roles for administering state enterprises in the 21st century. The leadership characteristics should comprise of knowledge, intelligence, communication skills, ethics, and moralities, together with adaptive leadership. The alliance leadership, strategic leadership, and equilibrium leadership, moreover, have an essential role and responsibility for environmental sustainability management, value added, organizational risk management, poverty eradication, and equality. These reinforce sustainability and state enterprise development as well as the dynamic adaptation in the 21st century. In this regard, the mentioned strategies can be applied to research and utilized in the context of leadership.

Keywords: leadership, state enterprise, 21st century

บทนำ

องค์กรรัฐวิสาหกิจเป็นองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการในส่วนที่ภาครัฐไม่สามารถเข้าไปแก้ปัญหาได้ เนื่องจากด้วยภาวะบีบข้อบังคับบางประการและความคล่องตัวในการบริหารงาน โดยใช้องค์กรรัฐวิสาหกิจเข้ามาเพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนและดำเนินการตามนโยบายของประเทศ โดยปัจจุบันนี้รัฐวิสาหกิจได้เผชิญกับความท้าทาย และความเปลี่ยนแปลงหลายประการ อันได้แก่ โครงสร้างทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเชื่อมโยงและเครือข่ายระหว่างประเทศ ความคาดหวังของประชาชน ดังนั้นรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์กรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร เพื่อนำพาให้องค์กรประสบความสำเร็จ ภายใต้สังคมแบบไร้พรมแดนและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (นฤมล จิตรเอื้อ และคณะ, 2560; ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชัย, และคณะ, 2563)

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างไปจากอดีต ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและแตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง การเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าแบบก้าวกระโดด ด้วยการผสมผสานเทคโนโลยีที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน การใช้ดิจิทัลเข้ามาช่วยในการดำเนินงานและดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์เสมือนมากยิ่งขึ้น โดยการสื่อสารผ่านรูปแบบออนไลน์ โดยใช้ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) และเทคโนโลยีสารสนเทศ (มุกดา ลอยนภา และคณะ, 2564) รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การแข่งขันทางธุรกิจภาวะเศรษฐกิจ ล้วนส่งผลกระทบต่อองค์การภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชนของประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาประเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (เกตุศิรินทร์ กาญจนกัณวพักุล และวิเชศ คำบุญรัตน์, 2565; สุทธิพงษ์ เกียรติวิชัย, 2562)

เหตุนี้บทความนี้จึงได้วิเคราะห์ถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการนำพาองค์กรให้สามารถปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความต้องการของประชาชน และความท้าทายทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะถูกนำมาวิเคราะห์ในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการสร้างคุณค่า การพัฒนาองค์กรและการยอมรับ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์ ในฐานะผู้นำขององค์กรรัฐวิสาหกิจเหล่านั้น เพื่อทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำและนำคุณสมบัติดังกล่าว มาบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจของประเทศไทย เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์อย่างยั่งยืน (เกตุศิริจันทร์ กาญจนกัณวพักุล และวิเชต คำบุญรัตน์, 2565) โดยการศึกษาภาวะผู้นำในครั้งนี้ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัย เอกสารและตำรา ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในองค์กรรัฐวิสาหกิจทั้งในและต่างประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำในองค์กร ทั้งในด้านคุณลักษณะของผู้นำ การจัดการในสถานการณ์ที่ซับซ้อน และการพัฒนาองค์กรให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน

นิยามของภาวะผู้นำสำหรับองค์กรรัฐวิสาหกิจ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่รัฐวิสาหกิจทั่วโลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เคยมีมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การแข่งขันทางธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้นในระดับโลก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะ รัฐวิสาหกิจในศตวรรษนี้จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่อรักษาความยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของรัฐวิสาหกิจในการปรับตัวและรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ผู้นำในองค์กรเหล่านี้จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ภาวะผู้นำไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการวางแผนกลยุทธ์เท่านั้น แต่ยังสามารถนำพาองค์กรไปสู่การปรับตัวในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ผู้นำเป็นบุคคลที่สมาชิกของกลุ่มเลือกให้เป็นผู้นำกลุ่ม เป็นผู้มีอำนาจและความสามารถในการนำพาบุคคลหรือองค์กรไปสู่จุดหมาย โดยผ่านตัดสินใจ โดยผู้นำเหล่านั้นต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพ ความสามารถและสติปัญญา มีมุมมองและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลผ่านประสบการณ์ การไตร่ตรอง และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ ยังหมายถึง ความสามารถ อำนาจ และอิทธิพล ที่สามารถผลักดันและจูงใจผู้ตามให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ขององค์กร (ปิกิตน์ สันตินิยม, 2563; พระมหายุทธพิชัย และคณะ, 2566)

ภาวะผู้นำ คือ คุณสมบัติ อันประกอบด้วย สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ความกล้าคิด กล้าพูดและกล้าตัดสินใจ ที่มีอิทธิพลและจูงใจบุคคลอื่นให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยการอำนวยความสะดวกและประสานงานต่าง ๆ ภาวะผู้นำยังหมายถึงการที่ผู้นำสามารถกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ขององค์กรด้วยการกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดแรงจูงใจและใช้ความสามารถของผู้ตามก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามคุณลักษณะของความเป็นผู้นำประกอบด้วย บุคลิกภาพ ความสามารถในการปรับตัว ความมั่นคงทางอารมณ์ ความอดทน พยายาม ความรู้ความสามารถ ปัญญา ความรู้ ทักษะในการสื่อสาร รวมถึงคุณสมบัติทางด้านสังคมเช่น ประณีประนอม ความสามารถในการบริหาร ความเป็นที่นิยมชมชอบ ความกระตือรือร้น โดยคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดคือ สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการตัดสินใจ (พระมหายุทธพิชัย โยธสาสน์ และคณะ, 2566)

โดยผู้นำองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จประกอบด้วย สติปัญญาและไหวพริบมากกว่าผู้ตาม ความรอบรู้อย่างกว้างขวาง ความสามารถในการสื่อสาร วุฒิภาวะทางจิตใจและอารมณ์ แรงผลักดันหรือแรงกระตุ้น

ภายในเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จ ทักษะทางสังคมเพื่อการสร้างความร่วมมือ และให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงทักษะการปกครอง จากคุณสมบัติข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารที่ทำให้ผู้ตามเกิดความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุผลสำเร็จ (นฤมล จิตรเอื้อ, และคณะ, 2560)

ภาวะผู้นำเป็นแนวคิดที่ถูกศึกษาและตีความมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของบุคคล องค์กร และสังคม นักวิชาการชั้นนำหลายท่าน ได้ให้คำนิยามและมุมมองเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ Warren Bennis มองว่าผู้นำ คือ ผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง (Bennis, 2003) อีกทั้ง Daniel Goleman เน้นย้ำถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ในการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะความสามารถในการรับรู้และควบคุมอารมณ์ของตนเอง และความสามารถในการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของผู้นำ (Goleman, 1995) Peter Drucker มองว่าผู้นำที่ดีต้องให้ความสำคัญกับลูกค้ การสร้างนวัตกรรม และการวัด ผลลัพธ์ (Drucker, 1993) James MacGregor Burns แยกแยะภาวะผู้นำออกเป็นสองประเภท คือ ภาวะผู้นำแบบบังคับบัญชา (transactional leadership) ที่เน้นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) ที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและการเปลี่ยนแปลง (Burns, 1978) รวมถึงแนวคิดของ Bernard Bass ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การสร้างแรงบันดาลใจ การสร้างความไว้วางใจ และการให้การสนับสนุน (Bass, 1985)

นอกจากนี้ นักวิชาการหลายท่านยังได้ระบุถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย เช่น ความสามารถในการปรับตัว สามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ความคิดสร้างสรรค์ ในการคิดค้นแนวคิดใหม่ ๆ และนำไปปฏิบัติได้ ทักษะการสื่อสารที่ผู้นำควรมีคือความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในรูปแบบตัวต่อตัวและกลุ่ม รวมถึงความฉลาดทางอารมณ์ที่สามารถเข้าใจและควบคุมอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ โดยมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์และภาพเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถนำพาทีมไปสู่ความสำเร็จได้ รวมถึงสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ผู้นำต้องมีความสามารถในการรับมือยุคดิจิทัล มีทักษะในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ซับซ้อน มีความยืดหยุ่น และสามารถตัดสินใจอย่างมีข้อมูลในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายภายใต้สภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน ซึ่งทักษะนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงสามารถกล่าวสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นแนวคิดที่ซับซ้อนและมีมิติที่หลากหลาย นักวิชาการแต่ละท่านมีมุมมองที่แตกต่างกันไป แต่โดยรวมแล้ว ภาวะผู้นำที่ดีจะต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะที่หลากหลาย และคุณสมบัติส่วนบุคคลที่เหมาะสม เพื่อนำพาบุคคลหรือองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ

แนวโน้มและทิศทางการจัดการองค์กรรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21

การบริหารองค์กรรัฐวิสาหกิจในปัจจุบัน (State-Owned Enterprises: SOEs) ได้ดำเนินการบริหารงานท่ามกลางการขาดความคล่องตัวในการบริหารงานเมื่อเปรียบเทียบกับเอกชน รวมถึงการเผชิญกับความท้าทายและแรงกดดันในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการปรับตัวให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเอกชน โดยปัจจุบันนี้แข่งขันทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการบริหารความเสี่ยง เป็นหนึ่งในความท้าทายของรัฐวิสาหกิจไทยในปัจจุบัน

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ภายใต้ขีดจำกัดทางทรัพยากรธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดการปฏิวัตีด้านดิจิทัล ที่นำพาความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ระบบดิจิทัล สื่อนวัตกรรม เข้ามาผสมผสานเพื่อให้คนในองค์กรและผู้นำเตรียมพร้อมและใช้เทคโนโลยีดังกล่าว (อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา, 2566; ผกาภาณูจน์ ปฐมาญาตา, 2565) โดยการเปลี่ยนแปลงในองค์กรรัฐวิสาหกิจ ประกอบด้วย

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ การสร้างนวัตกรรมในเรื่องของกระบวนการทำงานและนวัตกรรมบริการ เพื่อให้บริการของรัฐวิสาหกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎี "Smart Innovation" หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและแนวคิดนวัตกรรมอย่างชาญฉลาด เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือพัฒนากระบวนการที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ผู้นำที่สามารถนำแนวคิดนี้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ก้าวทัน การเปลี่ยนแปลง และกล้าที่จะท้าทายกับสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ในองค์กร เพื่อช่วยในการพัฒนาระบบ อิเล็กทรอนิกส์ ในการสนับสนุนการบริการของรัฐวิสาหกิจ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และเป็นมิตรกับประชาชนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาความพร้อมในด้านดิจิทัลของบุคลากรรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้สามารถทำงานในยุคที่เต็มไปด้วย เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลได้คล่องแคล่วมากยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างนวัตกรรมในกระบวนการทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารรัฐวิสาหกิจ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ เป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการองค์กร เช่น การให้ข้อมูลที่โปร่งใสแก่ประชาชนและการจัดทำนโยบาย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาและส่งเสริมทรัพยากรบุคคลในรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้พนักงาน มีทักษะที่เหมาะสมและมีความพร้อมในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง การสร้างวัฒนธรรมที่ สนับสนุนนวัตกรรม ความรับผิดชอบ และความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อให้องค์กรสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการจัดการความเสี่ยงทางการเงิน การจัดการโครงการตอบแทนสังคม และการเตรียมความพร้อมในกรณีฉุกเฉิน

ดังนั้น การจัดการองค์กรรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 จึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากร บุคคล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและการบริการ การสร้างนวัตกรรมและการเพิ่มความโปร่งใส และความมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐวิสาหกิจ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับรัฐวิสาหกิจทั้งสิ้น

ภาวะผู้นำสำหรับการพัฒนาหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21

เนื่องด้วยวิวัฒนาการและสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไป การทำงานของรัฐวิสาหกิจจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง ไปตามยุคสมัย ดังนั้นผู้นำที่ทำหน้าที่วางแผนและบริหาร จำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนและมีความสามารถในการ บริหารตามการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมไปด้วย แล้วผู้นำเหล่านั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงและทำหน้าที่อย่างไรใน การบริหารองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งศตวรรษที่ 21 โดยทำการอธิบายเพิ่มเติมถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้นำ ในการบริหารงานรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนี้

1. ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว อันประกอบไปด้วย การรู้จักกับความเปลี่ยนแปลง การสร้าง การเปลี่ยนแปลง ตัวแทนความเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน เช่น โครงสร้างในการบริหารรัฐวิสาหกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงตามค่านิยม เทคโนโลยีสารสนเทศ และ

การสื่อสารใหม่เกิดขึ้นรวดเร็วไป โดยผู้นำเหล่านี้มีหน้าที่ในการคิดวางแผน จัดการและเปลี่ยนแปลงองค์กร โดยการกำหนดเป้าหมาย และเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการให้เหมาะสม (เสกสรรค์ สนวา, และคณะ, 2561) เพื่อให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังรวมถึง การปรับตัวอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วบนพื้นฐานหน้าที่และความเชี่ยวชาญขององค์กรนั้น ๆ ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงยังรวมถึงการกระตุ้นการใช้ปัญญาและการใช้แรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้ตามเกิดความคิด ในการแก้ปัญหา และวิธีการดำเนินใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมถึงการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม (จิตรประภา แสงบัวพัฒนา, 2558) ทั้งนี้พบว่า ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้ประสบผลสำเร็จ

2. ภาวะผู้นำกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและดิจิทัล ผู้นำจำเป็นต้องเป็นเรียนรู้และเป็นผู้รู้ ผู้ที่ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้นั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการทำงานของคนในองค์กร มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน ของตัวผู้นำและพนักงาน อาทิ การศึกษาอบรมเพิ่มเติมในการใช้เทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการทำงาน และการให้บริการประชาชน ดังนั้นบทบาทของผู้นำในการจัดการเทคโนโลยี ควรมีความเข้าใจกับเทคโนโลยี และ เป็น ผู้นำพาเทคโนโลยีเหล่านั้นเข้ามาใช้ในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ทั้งยังต้องทำหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ อบรม ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการทำงานให้กับพนักงาน ในหน่วยงานเพื่อให้พนักงานสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อเพิ่มความท้าทายและให้พนักงานลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีมาช่วยทำงาน สุดท้ายนี้การเป็นผู้นำจำเป็นต้องบริหารจัดการ เทคโนโลยีอย่างรอบคอบ และเหมาะสมกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของตน ในการรักษาความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมด้วยเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ อีกนัยหนึ่งผู้นำสามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ และปฏิบัติการโดยการนำเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลเข้ามาใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์การบริหาร เชิงการตลาด การวิเคราะห์ทิศทาง และแนวโน้มของรัฐวิสาหกิจ ความต้องการของประชาชน เพื่อช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการทำงาน อีกทั้งยังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (ปิกิตน์ สันตินิยม, 2563; สุทธิพงษ์ เกียรติวิชัย, 2562)

3. ภาวะผู้นำทางด้านพันธมิตร พันธมิตรดังกล่าวครอบคลุมไปถึงพันธมิตรภายในประเทศ และพันธมิตร ระหว่างประเทศ เพื่อการสร้างความร่วมมือและความยั่งยืน การสร้างพันธมิตรนั้นจำเป็นต้องอาศัยทักษะในการสื่อสาร การเข้าสังคม การสร้างโอกาสใหม่เพื่อเป็นการเพิ่มเครือข่ายระหว่างภาครัฐและเอกชน เข้ามาบริหารงาน ร่วมกัน รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศ และระหว่างองค์กรต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาซับซ้อน ที่เกิดขึ้นภายในรัฐวิสาหกิจ ดังนั้นผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะและความสามารถในการเชื่อมโยงแบบพันธมิตร การมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อการผูกสัมพันธ์ไมตรีและสร้างความก้าวหน้าให้กับรัฐวิสาหกิจ รวมถึงการเรียนรู้การเป็นผู้นำ จากองค์กรรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ หรือรัฐวิสาหกิจในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ มาเป็นแบบอย่างใน การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้รัฐวิสาหกิจมีความก้าวหน้า (ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชัย และคณะ, 2563)

4. ผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้นำที่จำเป็นต้องมีการคิด การวางแผนและสามารถคาดการณ์เป้าหมายการทำงาน ในระยะยาวได้ โดยมีความสามารถในการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางกระแสสังคม เพื่อให้รัฐวิสาหกิจมีประสิทธิภาพในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงและผลสำเร็จ ในการดำเนินการ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่บริหารรัฐวิสาหกิจจำเป็นต้อง มีความซับซ้อน และซับซ้อนในกระบวนการคิด วิเคราะห์ และคาดการณ์อนาคตอย่างรอบคอบ ซึ่งมีวิธีการคิดในเชิงพัฒนาและสร้างสรรค์ที่ไม่เคยทำมาก่อน และบุคลิกลักษณะที่มีความมั่นใจและความสามารถในการบริหารงาน เพื่อที่สามารถนำกลยุทธ์เหล่านั้นมาบริหาร

องค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมและเศรษฐกิจ (เสกสรรค์ สนวน และคณะ, 2561)

5. ผู้นำแบบดุลยภาพ ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้นำที่ยอดเยี่ยม ผู้นำที่มีสุทรียสนทนา คือ ผู้ที่มีความสามารถในการพูดหรือสั่งการ ผู้นำแห่งการผนึกกำลัง ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดดุลยภาพ เพื่อสามารถนำมาใช้กับรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 ในการสร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้คนในองค์กรเห็นวิสัยทัศน์และสิ่งที่ควรกระทำ โดยมุ่งเป้าหมายไปที่ผลสำเร็จของการทำงานและองค์กร โดยผ่านการสื่อสารที่ชัดเจน สามารถกระตุ้นคนในองค์กรให้ใช้ความคิดและด้วยสติปัญญาของตนเอง ในความพยายามริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมและสร้างความท้าทายใหม่ให้กับองค์กร พร้อมทั้งผู้นำแบบดุลยภาพต่อการบริหารรัฐวิสาหกิจนั้นต้องชี้แนะวิธีการแนวใหม่ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ รวมถึงสามารถสนับสนุนความคิดเพื่อให้ผู้ตามสามารถพัฒนาตนเองและองค์กรได้ (เสกสรรค์ สนวน และคณะ, 2561)

6. ผู้นำแห่งความท้าทาย สะท้อนถึงบทบาทของผู้นำที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในยุคปัจจุบัน ผู้นำในบริบทนี้ต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับความเสี่ยงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยง การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความสามารถในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดในสถานะที่ไม่แน่นอน และการสร้างแนวทางที่ยั่งยืน หากผู้นำมีความสามารถในการรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ จะสามารถนำพาองค์กรให้เติบโตและปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาในช่วงต้นจึงพอสรุปได้ว่า ผู้นำขององค์การในการบริหารรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วยผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้นำทางด้านพันธมิตร ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำแบบดุลยภาพ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการการทำงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพตามยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญขององค์การรัฐวิสาหกิจ

ในศตวรรษที่ 21 องค์การรัฐวิสาหกิจมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ไม่เพียงแต่เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรและการให้บริการแก่ประชาชนเท่านั้น แต่ยังมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อความก้าวหน้าของหน่วยงาน โดยผู้นำองค์กรจะต้องมีบทบาทและหน้าที่ที่ครอบคลุมหลายมิติและเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาและเติบโตได้อย่างยั่งยืน ได้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีความเจริญมากขึ้น แต่ความเสียหายของสิ่งแวดล้อมก็มากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยหลายหน่วยงานมีการดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นผู้นำองค์การรัฐวิสาหกิจของประเทศไทยจำเป็นต้อง วางแผน ประเมินผล และกำหนดแผนกลยุทธ์ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการบริหารจัดการความเสียหาย ลดใช้พลังงานและทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมถึงสนับสนุนให้มีการใช้พลังงานทดแทนเพื่อเพิ่มความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามผู้นำจำเป็นต้องทำการควบคุมและตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ตามแผนงาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร โดยเน้นกิจกรรมหรือโครงการที่ทำงานร่วมกันเพื่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้นำยังมีบทบาทและหน้าที่ในการสร้างนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นใจว่ารัฐวิสาหกิจของตนมีส่วนร่วมในเชิงบวกต่อความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนและโลก

2. การสร้างคุณค่าเพิ่ม เป็นหนึ่งในบทบาทของผู้นำที่ทำหน้าที่ในการผลักดัน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ ยุทธศาสตร์ของรัฐวิสาหกิจให้ชัดเจน เป็นการสร้างแรงบันดาลใจและความมุ่งมั่นของคนในองค์กรเพื่อก่อให้เกิด การสร้างคุณค่าเพิ่ม และทำให้สำเร็จเกิดเป็นรูปธรรม โดยที่ผู้นำเหล่านี้ต้องสร้างความแตกต่างขององค์กร รัฐวิสาหกิจให้เกิดความแตกต่างกับองค์กรอื่น หรือมีจุดแข็งที่เหนือกว่า รวมถึงมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับนานาชาติ โดยผ่านยุทธวิธี การคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถเพิ่มคุณค่าให้กับรัฐวิสาหกิจ และอำนวยความสะดวก ให้กับประชาชน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

3. บทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งการบริหารจัดการความเสี่ยงในรัฐวิสาหกิจนั้น เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหลายด้าน ที่ผู้นำจำเป็นต้องให้ความสำคัญและจัดการอย่างรอบคอบ ความเสี่ยงเหล่านี้ รวมถึงความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดจากการบริหารงบประมาณหรือการลงทุนในโครงการต่าง ๆ ที่อาจไม่สำเร็จ ตามแผน ความเสี่ยงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล รวมถึงข้อกำหนด ด้านระเบียบการของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นหนึ่งในคุณสมบัติที่สำคัญอย่างมากที่ทำให้ สามารถบริหารรัฐวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความเสี่ยงดังกล่าวผู้นำรัฐวิสาหกิจจำเป็นต้องมีความเข้าใจใน นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามกฎหมายและนโยบายที่กำหนดไว้ได้ อย่างถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบของรัฐบาล รวมถึงดำเนินการในการวิเคราะห์และวางแผนความเสี่ยงเพื่อคำนึงถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น พร้อมทางหาแนวทางป้องกันความเสี่ยงเหล่านั้นกับรัฐวิสาหกิจของตนเอง

4. บทบาทและหน้าที่ในการจัดการความยากจนและความเสมอภาคกับองค์กรรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากความ ยากจนและความเท่าเทียมกันในสังคมเป็นหนึ่งในความท้าทายในการบริหารจัดการองค์กรรัฐวิสาหกิจ ดังนั้นผู้นำ รัฐวิสาหกิจ จึงมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบต่อสังคมและเข้าใจถึงความต้องการของกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยงใน การแก้ไขปัญหา ผู้นำควรมีความเข้าใจถึงสถานการณ์ความยากจนและความเสมอภาคในสังคม และสร้างนโยบายที่ สนับสนุนในการลดความยากจนและเสริมสร้างความเท่าเทียม อีกทั้งผู้นำรัฐวิสาหกิจควรพัฒนาแผนการที่สนับสนุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีความยากจน และสร้างโอกาสในการฟื้นตัวเศรษฐกิจท้องถิ่น สนับสนุนโครงการ และกิจกรรมที่เสริมสร้างความคึกคักทางสังคม โดยให้โอกาสและสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรทางสังคมของประชาชน ทุกคน สร้างโอกาสให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลต่อชีวิต และการดำเนินชีวิต ดังนั้นหากผู้นำพิจารณาในมุมมองทางสังคมและความเสมอภาค เพื่อให้การบริหารจัดการส่งผลดีต่อประชาชน พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

กรณีศึกษาภาวะผู้นำสำหรับองค์กรรัฐวิสาหกิจ

กรณีศึกษาของ Singapore Airlines (SIA) เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการนำภาวะผู้นำมาใช้ในการพัฒนา รัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณภาพ และ นวัตกรรมอย่างยั่งยืน ความสำเร็จของ SIA สามารถอธิบายได้ ผ่านการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้นำระดับสูงที่มุ่งเน้น ทั้งการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงแต่การพัฒนาทักษะการทำงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึง การเสริมสร้างจิตวิญญาณการทำงานร่วมกันและการให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของลูกค้า ตัวอย่างเช่น SIA มีการจัดทำโครงการฝึกอบรมพนักงานทุกระดับเป็นประจำ และมีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้พนักงาน สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็ว นอกจากการพัฒนาภายในองค์กรแล้ว ผู้นำของ SIA ยังให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างการสร้างรายได้และการรักษาคุณภาพในการบริการลูกค้า โดยมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินขององค์กร ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษามาตรฐาน

ระดับสูงของการให้บริการลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในการให้บริการบนเครื่องบิน หรือ การปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ SIA สามารถปรับตัวและแข่งขันในอุตสาหกรรมการบินที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างต่อเนื่อง การที่ผู้นำของ SIA สามารถผสมผสานความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรและการให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการได้อย่างสมดุลนั้น เป็นสิ่งที่ทำให้สายการบินนี้สามารถยืนหยัดในอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูงได้อย่างต่อเนื่อง (Heracleous & Wirtz, 2009)

กรณีของ China National Petroleum Corporation (CNPC) สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และยืดหยุ่นในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในระดับโลก ผู้นำของ CNPC ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับการขยายธุรกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ทั้งยังมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความตระหนักในเรื่องของความยั่งยืนทางพลังงาน นอกจากนี้ CNPC ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับใช้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในเวทีโลก เช่น การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ราคาน้ำมันที่ผันผวนและกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดมากขึ้นในหลายประเทศ นอกจากการมุ่งเน้นด้านนวัตกรรมแล้ว CNPC ยังให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกในระดับนานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในชุมชนที่บริษัทเข้าไปดำเนินธุรกิจ การพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่นั้น ๆ ตลอดจนการส่งเสริมโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำ CNPC มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานเพื่อสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางธุรกิจกับการดูแลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม การผสมผสานเหล่านี้ทำให้ CNPC สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วต่อสถานะการเปลี่ยนแปลงระหว่างประเทศ ซึ่งช่วยให้องค์กรเติบโตและแข็งแกร่งในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

ผู้นำในการบริหารจัดการองค์กรรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 ควรจะเป็นผู้มีความรู้ สติปัญญาและความคิด เนื่องจากในศตวรรษที่ 21 การบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจมีความซับซ้อนและท้าทายมากขึ้นเนื่องจากการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ผู้นำรัฐวิสาหกิจในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ สติปัญญา และความคิดที่พร้อมรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ ต้องมีความตื่นรู้ ขวนขวายในการแสวงหาความรู้ มีปัญญาและไหวพริบในการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์และทัศนคติที่กว้างไกล เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ ความสามารถเหล่านั้นมาองการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาการพัฒนารัฐวิสาหกิจได้ครบทุกแง่มุม ทั้งนี้ผู้นำรัฐวิสาหกิจควรมีความรู้ทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่าง ๆ เพื่อทำให้สามารถวิเคราะห์และตอบสนองต่อสถานการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงความเข้าใจในสังคม วัฒนธรรมของประเทศไทย เพื่อสร้างนโยบายและแผนการดำเนินงานที่เข้าใจความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน รวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานต่าง ๆ ดังนั้นผู้นำรัฐวิสาหกิจจำเป็นต้องมีคุณสมบัติด้านความรู้ สติปัญญา และความคิดที่พร้อมรับมือกับความท้าทายของศตวรรษที่ 21 และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม

อีกทั้งควรมีคุณลักษณะของการสื่อสาร ผู้นำควรมีทักษะในการสื่อสารที่ดีในการพูดรวมถึงทักษะในการประมวลคำสั่งและการสื่อสารในการออกคำสั่งให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งการสื่อสารของผู้นำรัฐวิสาหกิจประกอบด้วย การสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาภายในหน่วยงาน หรือการสื่อสารระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและประชาชน จึงจำเป็นต้องปรับการสื่อสารให้เหมาะสมกับลักษณะ และความต้องการของบุคคลเหล่านั้น ประกอบการ

สื่อสารอย่างชัดเจน สามารถทำให้ผู้ฟังเข้าใจและตีความได้ง่ายไม่ก่อให้เกิดความสับสน ทั้งนี้การสื่อสารยังคงประกอบด้วยการรับฟังและตอบรับต่อความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถแสดงความคิดเห็น และนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงาน รวมถึงการใช้สื่อมวลชน เช่น การบริการของสื่อ การใช้สื่อออนไลน์หรือสื่อการทำงานในองค์กรเพื่อสื่อสารข้อมูลและนโยบายให้ทั้งกับภาครัฐและประชาชน เป็นหนึ่งในทักษะของผู้นำที่ควรมีในศตวรรษที่ 21 การสื่อสารที่ดีจะช่วยในการสร้างความเข้าใจและการร่วมมือภายในรัฐวิสาหกิจ และกับสาธารณชนได้ ดังนั้น ทักษะการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จในรัฐวิสาหกิจ

รวมไปถึงคุณลักษณะในเชิงจริยธรรมและคุณธรรม เป็นการบริหารงานในเชิงการใช้อำนาจ และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นสำคัญ คุณสมบัติดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างพลังในการบริหารงานอย่างโปร่งใสให้กับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ครอบคลุมถึงผลประโยชน์ของภาครัฐและประชาชน โดยผู้นำจำเป็นต้องมีความซื่อสัตย์และตรงไปตรงมาในการบริหารจัดการ สามารถดำเนินการได้โดยการสร้างวัฒนธรรมที่เปิดกว้างในการตัดสินใจและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อตรวจสอบความโปร่งใส ยังรวมถึงการบริหารจัดการอย่างมีคุณธรรม เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารหน่วยงานของผู้บริหารและผู้ดำเนินการ

บทสรุป

ภาวะผู้นำขององค์กรรัฐวิสาหกิจประกอบด้วย ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว ภาวะผู้นำทางด้านพันธมิตร ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำแบบดุลยภาพ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ ได้แก่ ปฏิบัติและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ภาวะผู้นำที่สร้างคุณค่าเพิ่ม การบริหารจัดการความเสี่ยง การจัดการความยากจนและความเสมอภาค เพื่อเป็นการเสริมสร้างความยั่งยืนและปรับตัวในทันต่อสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในศตวรรษที่ 21 หากผู้นำได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการบริหารองค์กรแล้ว สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้กับองค์กรรัฐวิสาหกิจ สามารถพัฒนาศักยภาพของบุคคล ผู้ร่วมงาน องค์กร เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความสามารถในการแข่งขันทางรัฐวิสาหกิจได้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม การนำภาวะผู้นำเหล่านี้มาใช้ในทางปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้นำในหลากหลายมิติ ได้แก่ การฝึกอบรมผู้นำ ซึ่งควรจัดโครงการพัฒนาผู้นำที่เน้นการเสริมสร้างความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ การแก้ไขปัญหา และการบริหารจัดการคนในสถานการณ์ที่ซับซ้อน การฝึกอบรมเหล่านี้ควรครอบคลุมถึงการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานและโครงสร้างการบริหารให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เช่น การนำระบบดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์มาใช้ในการสื่อสารและจัดการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้นำสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานได้ดียิ่งขึ้น และในส่วนตัวที่สุดท้ายคือการนำเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อช่วยในการตัดสินใจและคาดการณ์ความเสี่ยงสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถปรับตัวและบริหารงานได้อย่างแม่นยำ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น การนำแนวทางปฏิบัติเหล่านี้มาใช้ จะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ทำให้องค์กรรัฐวิสาหกิจสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและสร้างความมั่นคงในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- เกตติรินทร์ กาญจนกังวาลกุล และวิเชศ คำบุญรัตน์. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารระดับต้นของรัฐบาลศึกษา XYZ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 36(3), 117–132.
- จิตรประภา แสงบุวัฒนา. (2558). แบบจำลองเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการจัดการความรู้ที่อิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร กรณีศึกษา อุตสาหกรรมรถโดยสารไม่ประจำทาง. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชย์, พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และพิสิฐ ใ่องเจริญ. (2563) ภาวะผู้นำและบทบาทของผู้บริหารในองค์กรรัฐในยุคการเปลี่ยนแปลง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 9(1), 28–39.
- ปภิตน์ สันตินิยม. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรภายใต้ยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 2(2), 10–19.
- นฤมล จิตรเอื้อ, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และนลินธรรุณ ตีสวัสดิ์. (2560). บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 10(2), 1738–1754.
- ผกากาญจน์ ปฐมาญาตา. (2565). แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ภาครัฐ. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 10(1), 1–14.
- พระมหาพุทธพิชาญ โยธาสโน, พระครูเกษมอาจารย์สุนทร, พระครูสุธรรมกิจโกศล และพรพิมล โพธิ์ชัยหล้า. (2566). ผู้นำและภาวะผู้นำที่พึงประสงค์. *วารสารวรมงคลแห่งพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(1), 153–168.
- มุกดา ลอยนภา, ช่อเพชร เป้าเงิน และอรสา จรุงธรรม. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 กับบทบาทการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง. *วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 7(1), 190–202.
- สุทธิพงษ์ เกียรติวิชัย. (2562). ภาวะผู้นำเชิงประสาทวิทยา : การประยุกต์ใช้ประสาทวิทยาศาสตร์กับภาวะผู้นำและการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. คุญ์นิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เสกสรรค์ สนวา, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี และวิไลลักษณ์ ขาวสะอาด. (2561). คุณลักษณะของผู้นำองค์กรภาครัฐสมัยใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(2), 399–411.
- อภิสิทธิ์ คุ้มวรปัญญา. (2566). การจัดการทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21: บริบทความท้าทายในองค์การภาครัฐ. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย*, 14(1), 105–127.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Bennis, W. (2003). *On becoming a leader: The Leadership Classic*. New York: Basic Books.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.
- Drucker, P. F. (1993). *The practice of management*. Harper Collins.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- Heracleous, L. & Wirtz, J. (2009). Strategic management at Singapore Airlines: Achieving sustainable advantage through dual strategy. *Journal of Air Transport Management*, 15(2009), 274–279. doi:10.1016/j.jairtraman.2008.11.011.

**ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพ
การสอบบัญชี กับความสามารถในการทำกำไรและการจ่ายเงินปันผล ของบริษัทที่
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100**

**The relationship between corporate governance, directors' remuneration and
audit quality with profitability and dividend payment of companies listed on the
Stock Exchange of Thailand, group SET100**

วัชรีย์ รัตนพันธ์^{1*}, พรรณทิพย์ อย่างกลั่น²

Watcharee Rattanaphan^{1*}, Phanthip Yangklan²

^{1,2}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Master of Accountancy, School of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: watcharee.som25@gmail.com^{1*}, Phanthip.ya@spu.ac.th²

Received: June 21, 2024

Revised: July 6, 2024

Accepted: July 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ SET100 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2566 จำนวน 68 บริษัท ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 340 ตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ค่าตอบแทนกรรมการ ได้แก่ ค่าตอบแทนรายปี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ รวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และค่าตอบแทนกรรมการ ได้แก่ ค่าเบี้ยประชุม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรา เงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสม จะเป็นการสร้าง แรงจูงใจให้กรรมการทำงานอย่างมุ่งมั่นไปที่การเพิ่มมูลค่าให้กับบริษัท ส่วนคุณภาพการสอบบัญชี ได้แก่ ขนาดของบริษัท สอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมี

นัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าการเลือกใช้บริการสอบบัญชีจากกลุ่ม BIG4 จะมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรและการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนได้ เนื่องจากเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียง มีทรัพยากรและความเชี่ยวชาญ ซึ่งจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนและผู้ถือหุ้นได้

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการ, ค่าตอบแทนกรรมการ, คุณภาพการสอบบัญชี, ความสามารถในการทำกำไร, การจ่ายเงินปันผล

Abstract

This article aimed to: 1) examine the relationship between corporate governance directors' remuneration and audit quality with the profitability of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, group SET100; and 2) examine the relationship between corporate governance directors' remuneration and audit quality with the dividend payment of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, group SET100. This study is quantitative research. The sample group was 68 companies from the SET100 index was selected for data collection from the fiscal year 2019 to 2023, resulting in a total of 340 samples. The statistic was used for analyzing data including percentages, averages, standard deviations, correlation coefficients and multiple regression analysis. The research found that directors' remuneration, such as annual remuneration, had a positive relationship with return on assets at a significant level of .05, and directors' remuneration, such as meeting allowance, was positively related to dividend yield at a significant level of .05. It may be that setting appropriate remuneration would create incentives for directors to work with a focus on adding value to the company. Audit quality, such as the size of the audit firm, was positively related to return on assets and return on equity at a significant level of .05 and positively related to dividend yield at a significant level of .05. It may be that choosing an auditing company from the BIG4 group would affect the company's ability to make profits and pay dividends because it was a famous company, had resources and expertise, which built confidence among investors and shareholders.

Keywords: corporate governance, directors' remuneration, audit quality, profitability, dividend payment

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเริ่มมีการตื่นตัวเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดี และมีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้นปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการบริษัทภิบาลแห่งชาติขึ้น เพื่อให้การส่งเสริมบริษัทภิบาลมีการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และจัดเรื่องนี้ให้เป็นวาระแห่งชาติ และรัฐบาลได้ประกาศอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2545 เป็นปีเริ่มต้นแห่งการรณรงค์การกำกับดูแลกิจการที่ดี การกำกับดูแลกิจการ เป็นเรื่องสำคัญซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากจากสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแล และผู้บริหารขององค์กร การกำกับดูแลกิจการ จะทำให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ สร้างความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มมูลค่าแก่กิจการ ซึ่งจะสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (ศิลปพร ศรีจันทะพร, 2555)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance Code: CG Code) ซึ่งประกอบด้วย 5 หมวดหลัก ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น ความเท่าเทียมในการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูล และความโปร่งใส CG Code ยังรวมถึงการตรวจสอบงบการเงินโดยผู้สอบบัญชี โดยความน่าเชื่อถือของผู้ตรวจสอบสามารถประเมินได้จากระยะเวลาในการตรวจสอบและชื่อเสียงของบริษัทผู้ตรวจสอบ โดยเฉพาะบริษัทใน

กลุ่ม BIG 4 ที่มีชื่อเสียงระดับโลก ซึ่งมักมีค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบที่สูง แต่ได้รับการยอมรับในด้านความน่าเชื่อถืออย่างกว้างขวาง เกณฑ์การให้คะแนนความน่าเชื่อถือของบริษัทสามารถประเมินได้จากจำนวนครั้งในการจัดการประชุมของคณะกรรมการการตรวจสอบ และคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่สะท้อนถึงคุณภาพของการกำกับดูแลกิจการ โดยมีเกณฑ์การประเมินที่เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม และการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2563)

จากปัญหาเรื่องการทุจริตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่สร้างความเสียหายให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียและนักลงทุนในวงกว้างนั้น ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับจรรยาบรรณของผู้บริหารของบริษัท ซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางการกำกับดูแลกิจการ จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการดำเนินงานและการสร้างคุณค่าให้กับบริษัท การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์ในเชิงการควบคุม รวมถึงกลไกมาตรการที่ใช้กับการตัดสินใจของคนในองค์กรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในการกำกับดูแลกิจการที่เป็นไปอย่างมีคุณค่า ให้กิจการเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ร่วมลงทุนและผู้ถือหุ้นเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้บริษัทประกอบธุรกิจอย่างมีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย เป็นประโยชน์ต่อสังคมและพัฒนาหรือลดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม (สุภรัตน์ ตันทรัพย์ชัย, 2559)

คำตอบแทนกรรมการ ควรจัดให้มีกระบวนการกำหนดคำตอบแทนที่โปร่งใส และขอความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นระดับและองค์ประกอบของคำตอบแทนของกรรมการควรเหมาะสม และเพียงพอที่จะจูงใจและรักษาคณะกรรมการที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ แต่ควรหลีกเลี่ยงการจ่ายที่เกินสมควร โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดแนวปฏิบัติที่ดีเรื่องคำตอบแทนไว้ดังนี้ คำตอบแทนของคณะกรรมการควรจัดให้อยู่ในลักษณะที่เปรียบเทียบได้กับระดับที่ปฏิบัติอยู่ในอุตสาหกรรม ประสบการณ์ ภาระหน้าที่ ขอบเขตของบทบาทและความรับผิดชอบ รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากกรรมการแต่ละคน กรรมการที่ได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นควรได้รับคำตอบแทนเพิ่มเติมที่เหมาะสมด้วย คำตอบแทนของคณะกรรมการผู้จัดการและผู้บริหารระดับสูงควรเป็นไปตามหลักการ และนโยบายที่คณะกรรมการกำหนดภายในกรอบที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นและเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท โดยระดับคำตอบแทนที่เป็นเงินเดือน โบนัส และผลตอบแทนจูงใจ ควรสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารแต่ละคน และต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ผู้ถือหุ้นได้รับ การกำหนดคำตอบแทนกรรมการที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของบริษัท ความสามารถในการทำกำไร และการจ่ายเงินปันผล ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลต่อความน่าเชื่อถือและความมั่นคงของบริษัทในระยะยาว (พรณิภา มั่นฤทัย, 2558)

คุณภาพการสอบบัญชี ต้องเริ่มจากโครงสร้างองค์กรที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพ การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ตั้งแต่บุคลากร เทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญา ให้เป็นปัจจุบันและกระจายไปยังบุคลากรอย่างทั่วถึง โดยมีการสร้างสภาพแวดล้อมสำนักงานให้มีคุณภาพ และกระตุ้นให้บุคลากรคำนึงถึงคุณภาพของการสอบบัญชี โดยผู้นำต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้ตระหนักถึงเรื่องคุณภาพ โดยเน้นย้ำว่าผู้สอบบัญชีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ และผู้มีส่วนได้เสียที่ใช้รายงานของผู้สอบบัญชีในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งผู้นำองค์กรควรเน้นในเรื่องการปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพ และต้องสื่อสารให้พนักงานทุกคนได้รับรู้ โดยการสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงสามารถเพิ่มความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ซึ่งช่วยให้ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนมั่นใจได้ว่า งบการเงินสะท้อนสถานะทางการเงินของบริษัทอย่างแม่นยำ เมื่อมีการรายงานผลการดำเนินงานที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ก็จะส่งผลให้บริษัทสามารถรักษาความสม่ำเสมอในการจ่ายเงินปันผลได้ คุณภาพการสอบบัญชีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรและการจ่ายเงินปันผลของบริษัท (สภาริชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2565)

จากเหตุที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ
คำตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับความสามารถในการทำกำไรและการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 เพื่อที่ผู้ใช้งบการเงินจะนำมาวิเคราะห์แนวโน้มของ
การกำกับดูแลกิจการ คำตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชีของกิจการ ที่สะท้อนความสามารถในการทำกำไร
และการจ่ายเงินปันผลของกิจการ ซึ่งผู้ลงทุนสามารถใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่ใช้ประกอบการพิจารณาการตัดสินใจลงทุนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ คำตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี
กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ คำตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี
กับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

การกำกับดูแลกิจการ หมายถึง ความสัมพันธ์ในเชิงการกำกับดูแล รวมทั้งกลไกมาตรการที่ใช้กับการตัดสินใจ
ของคนในองค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรวมถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก การกำหนดกลยุทธ์
นโยบาย และพิจารณาอนุมัติแผนงานและงบประมาณ และการติดตาม ประเมิน และดูแลการรายงานผลการดำเนินงาน
การกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักปฏิบัตินี้ หมายถึง การกำกับดูแลกิจการที่เป็นไปเพื่อการสร้างคุณค่าให้กิจการ
อย่างยั่งยืน นอกเหนือจากการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ลงทุน ซึ่งคณะกรรมการควรกำกับดูแลกิจการให้นำไปสู่ผลอย่าง
น้อย ดังต่อไปนี้ 1) สามารถแข่งขันได้และมีผลประโยชน์ที่ดีโดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว 2) ประอบธุรกิจอย่าง
มีจริยธรรม เคารพสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย 3) เป็นประโยชน์ต่อสังคมและพัฒนาหรือลด
ผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม 4) สามารถปรับตัวได้ภายใต้ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการกำกับ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับคำตอบแทนกรรมการ

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระบุว่าคณะกรรมการไม่ควรอนุมัติ
คำตอบแทนของตนเอง เพื่อความโปร่งใสและความเหมาะสม คณะกรรมการควรมีกระบวนการกำหนดคำตอบแทน
ที่ชัดเจนและได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้น คำตอบแทนควรสอดคล้องกับระดับในอุตสาหกรรม ประสิทธิภาพ และ
ความรับผิดชอบต่อกรรมการ นอกจากนี้ คำตอบแทนของผู้บริหารระดับสูงควรเป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการ
กำหนดและได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้น โดยควรสะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น
การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารควรดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดคำตอบแทน
นโยบายการจ่ายคำตอบแทนควรเปิดเผยอย่างชัดเจน และควรรวมถึงคำตอบแทนจากการเป็นกรรมการของบริษัท
ย่อยด้วย เพื่อความสอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (พรรณิภา มั่นฤทัย, 2558)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี

คุณภาพการสอบบัญชี เป็นผลรวมของปัจจัยสองประการ คือความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี และ
ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี โดยปัจจัยแรกขึ้นอยู่กับความรู้ด้านวิชาการ การฝึกอบรม ประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้สอบ
บัญชีสามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยที่สองขึ้นอยู่กับ การปลูกฝังจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

สภาพแวดล้อมการทำงานและเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถเสนอความเห็นได้อย่างเป็นอิสระ (สมพงษ์ พรอุปถัมภ์, 2554) นอกจากนี้ คุณภาพการสอบบัญชีอาจสะท้อนได้จากความถูกต้องของข้อมูลที่รายงานโดยผู้สอบบัญชี หรือจากคุณค่าที่สังคมนั้นยึดถือ เช่น คุณภาพการสอบบัญชีอาจวัดจากขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี หรือระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีอยู่กับลูกค้า จะเห็นได้ว่าคุณภาพการสอบบัญชียังไม่มีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป จึงทำให้เป็นการยากที่จะวัดคุณภาพการสอบบัญชี (วิระพงษ์ กิตติวงศ์, 2561)

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท

ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท คือ การนำเสนอประสิทธิภาพของการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์เดียวกัน เพื่อช่วยในการติดตามการบริหารงานของผู้บริหารได้และสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มเพื่อนำไปตัดสินใจ จากการศึกษาค้นคว้าของ Al-Matari, Al-Swidi และ Fadzill (2014, อ้างถึงใน ปิยะณัฐ ฤณพุทธม, 2561) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของบริษัทถูกจัดแบ่งออกเป็นสามมิติหลัก ได้แก่ 1) มิติการวัดทางบัญชี เช่น ROA, ROE, ROS, ROI, PM, OCF, EPS, OP, GRO และ ROCE โดย ROA และ ROI ได้รับความนิยมนมากที่สุดในการวัดความสามารถในการทำกำไรของบริษัท 2) มิติการวัดทางการตลาด โดยส่วนใหญ่ใช้ Tobin's Q เป็นตัววัดหลัก 3) มิติอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจัดเข้ากับสองมิติแรกได้ เช่น ผลผลิตต่อพนักงาน และค่าใช้จ่ายต่อการให้บริการ การศึกษานี้ช่วยให้เข้าใจถึงวิธีการวัดผลการดำเนินงานของบริษัทในมิติต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและนักลงทุน (ปิยะณัฐ ฤณพุทธม, 2561)

แนวคิดเกี่ยวกับการจ่ายเงินปันผล

นโยบายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนควรพิจารณาจากหลายปัจจัยตามที่ Weston และ Brigham ได้กล่าวไว้ ได้แก่ ข้อกำหนดทางกฎหมาย สภาพคล่องทางการเงิน ความจำเป็นในการชำระหนี้ ภาวะเงินเฟ้อ อัตราการขยายตัวของสินทรัพย์ อัตรากำไร เสถียรภาพของกำไร การเข้าถึงตลาดหุ้น การควบคุมปัจจัยที่มีความสำคัญ และฐานะการจ่ายภาษีของผู้ถือหุ้น การกำหนดนโยบายเงินปันผลควรคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและความยั่งยืนของบริษัท โดยเงินปันผลเป็นการกระจายกำไรของบริษัทให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งสามารถจ่ายได้ทั้งในรูปของเงินสดหรือหุ้น การจ่ายเงินปันผลสะท้อนถึงนโยบายการจัดสรรผลกำไรของบริษัท (สุสิทธิ์ เบญญาณัฐกุล, 2563)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลธิดา ศรีเผือก (2565) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการดำเนินงานและการตกแต่งกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET50 โดยจากผลการศึกษาค้นคว้า คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานด้าน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สุสิทธิ์ เบญญาณัฐกุล (2563) ศึกษาผลการดำเนินงานและการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อ การจ่ายเงินปันผลในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า อัตรากำไรสุทธิ มีผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลในเชิงบวกในขณะที่อัตรากำไรขั้นต้นและอัตรากำไรสุทธิมีอิทธิพลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอัตรากำไรจากการดำเนินงาน ไม่มีผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลและอัตราเงินปันผลตอบแทน สำหรับการกำกับดูแลกิจการพบว่า ระดับคะแนนการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส มีผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันในเชิงบวก และระดับคะแนนการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน มีผลกระทบต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับคะแนนการกำกับดูแลด้านสิทธิของผู้ถือหุ้น บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ไม่พบผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญ

ทศวรรณ ศาลาผาย และสุภาวดี ขอบเสร็จ (2560) ศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี และคุณภาพของผู้สอบบัญชี ที่มีต่อความสามารถของข้อมูลกำไรและข้อมูลเงินปันผลในการอธิบายราคาหลักทรัพย์: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยพบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีและคุณภาพของผู้สอบบัญชี ไม่มีผลกระทบต่อเงินปันผลในการอธิบายราคาหลักทรัพย์

ปิยะณัฐ ฤณพุทธม (2561) ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีผลทำให้ผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้นและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีผลทำให้การบริหารกำไรลดลงเมื่อวัดโดยตัวแบบ Modifies Jones แต่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีทำให้ระดับการบริหารกำไรเพิ่มขึ้นเมื่อยืนยันทฤษฎีโดยตัวแบบ Yoon et al. (2006)

พรณิภา มั่นฤทัย (2558) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของคณะกรรมการ กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเปรียบเทียบค่าตอบแทนของคณะกรรมการกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อบริษัทในการปรับปรุงโครงสร้างของการจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการให้เหมาะสมและนำไปประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการลงทุนและบริหารจัดการภายในองค์กร ผลการวิเคราะห์แสดงว่าค่าตอบแทนของคณะกรรมการสามารถอธิบายอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นได้และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

โพยมรัตน์ มหาโชติ และจิรพงษ์ จันทรงาม (2565) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงาน โครงสร้างคณะกรรมการบริษัท และโครงสร้างผู้ถือหุ้นกับประสิทธิภาพการจ่ายเงินปันผลของกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โครงสร้างกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจ่ายเงินปันผลทั้งด้านอัตราจ่ายเงินปันผล และอัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกำกับดูแลกิจการและหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นกลไก หลักเกณฑ์ และข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ในการวัดภาพรวมการบริหารจัดการองค์กรและพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ของผู้บริหาร เพื่อเป็นการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารให้มีความโปร่งใส และเพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียสาธารณะ แต่ไม่สามารถที่จะใช้วัดถึงการกำหนดนโยบายการจ่ายเงินปันผลได้

วรลักษณ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจากผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระหว่างคะแนนการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไรในด้านอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม

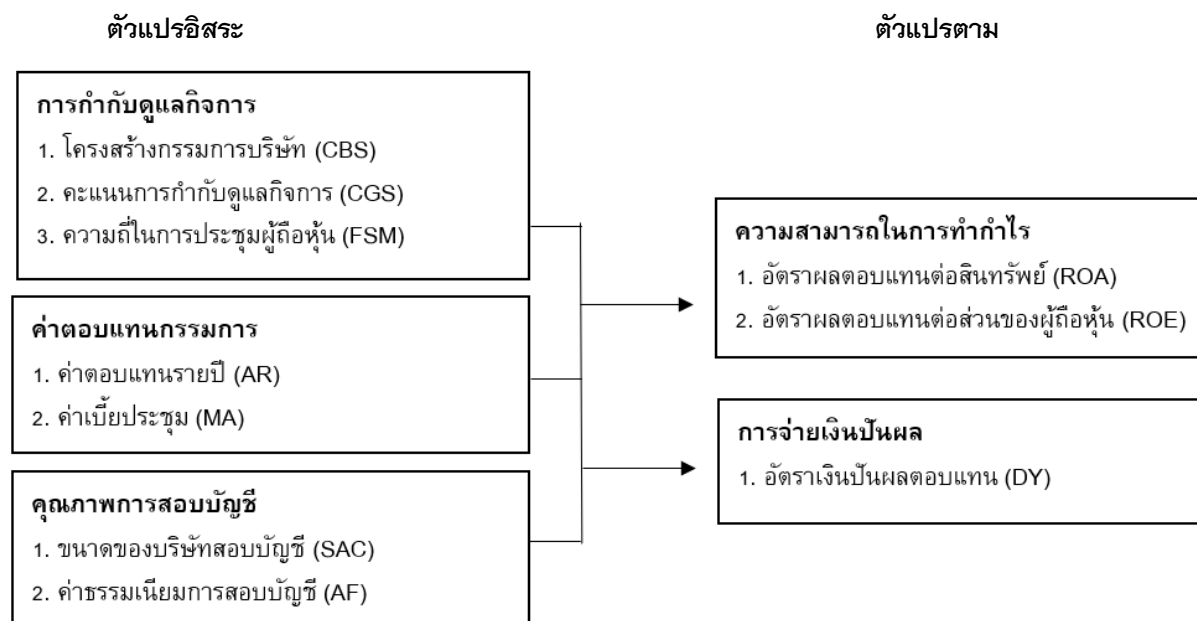
สุกัญญา วงษ์ลคร และพินัน แสนภักดี (2566) ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยจากผลการศึกษา พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท ไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต หากกิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีการจ่ายค่าตอบแทนกรรมการที่เหมาะสม และมีการสอบบัญชีที่มีคุณภาพแล้ว จะส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรและการจ่ายเงินปันผลที่ดีขึ้น เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการที่ดีช่วยให้บริษัทใช้สินทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยลดความเสี่ยงและต้นทุนที่ไม่จำเป็น ซึ่งช่วยเพิ่มกำไรสุทธิและส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลได้มากขึ้น การจ่ายค่าตอบแทนกรรมการที่เหมาะสมเป็นแรงจูงใจในการทำงาน และตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อบริษัท ซึ่งสามารถนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและผลกำไร และส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลได้มากขึ้น และการสอบบัญชีที่มีคุณภาพช่วยให้ข้อมูลทางการเงินมีความน่าเชื่อถือช่วยให้บริษัทสามารถตรวจสอบ และปรับปรุงกระบวนการจัดการทางการเงิน และการดำเนินงาน ซึ่งสามารถนำไปสู่

การใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและข้อผิดพลาดทางการเงิน ซึ่งข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการลงทุนและการจัดสรรทรัพยากรซึ่งสามารถนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและผลกำไรและส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลได้มากขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำนวน 100 บริษัท ที่มีผลการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2566 รวมทั้งสิ้น 500 ข้อมูล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive random sampling) จากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ซึ่งเป็นกลุ่มประชากร โดยมีเงื่อนไขดังนี้ 1) ไม่รวมบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ธนาคาร และประกันภัย 2) ไม่รวมบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลรายงานทางการเงินไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง 5 ปี และ 3) ไม่รวมบริษัทที่ปิดงบการเงินไม่ตรง ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของปี ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 68 บริษัท รวมทั้งสิ้น 340 ตัวอย่าง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิ เก็บข้อมูลจากงบการเงินรวมและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และข้อมูลผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี Corporate Governance Report of Thai Listed Companies โดยศึกษาข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่ม SET100 จำนวน 68 บริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการวัดการประเมินตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้วิจัย ได้แก่

1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ประกอบด้วย

1.1 การกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างกรรมการบริษัทแทนค่าด้วย CBS วัดค่าโดยเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนกรรมการอิสระกับจำนวนกรรมการทั้งหมด 2) คะแนนการกำกับดูแลกิจการแทนค่าด้วย CGS วัดค่าโดย ผลการประเมินระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ 3) ความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้นแทนค่าด้วย FSM วัดค่าโดย จำนวนครั้งในการประชุมผู้ถือหุ้นในแต่ละปี

1.2 ค่าตอบแทนกรรมการ ประกอบด้วย 1) ค่าตอบแทนรายปีแทนค่าด้วย AR วัดค่าโดยจำนวนเงินเดือนที่จ่ายให้กรรมการในแต่ละปี 2) ค่าเบี้ยประชุมแทนค่าด้วย MA วัดค่าโดยจำนวนเงินค่าเบี้ยประชุมที่จ่ายให้กรรมการในแต่ละปี

1.3 คุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วย 1) ขนาดของบริษัทสอบบัญชีแทนค่าด้วย SAC วัดค่าโดยมีค่าเป็น 1 เมื่อใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ได้แก่ (1) บริษัท ดีลอยท์ ทูช โทมัส สบายส์ สอบบัญชี จำกัด (2) บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด (3) บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด และ (4) บริษัท ไพร์ซวอเตอร์ เฮาส์ คูเปอร์ เอปียเอส จำกัด และมีค่าเป็น 0 เมื่อไม่ได้ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ หรือ Non-Big4 2) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แทนค่าด้วย AF วัดค่าได้จาก ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่จ่ายให้บริษัทสอบบัญชีในแต่ละปี

2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย

2.1 ความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย 1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์แทนค่าด้วย ROA วัดค่าโดยการคำนวณดังนี้ (กำไรสุทธิ/สินทรัพย์ทั้งหมด) 2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้นแทนค่าด้วย ROE วัดค่าโดยการคำนวณดังนี้ (กำไรสุทธิ/ส่วนของผู้ถือหุ้น)

2.2 การจ่ายเงินปันผล ประกอบด้วย อัตราเงินปันผลตอบแทนแทนค่าด้วย DY วัดค่าโดยการคำนวณดังนี้ (มูลค่าเงินปันผลต่อหุ้น×100)/ราคาหุ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินรวมและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และข้อมูลผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี Corporate Governance Report of Thai Listed Companies โดยศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 ถึงปีพ.ศ.2566 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 โดยบันทึกข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำข้อมูลตัวแปรที่กำหนดไปวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเบื้องต้น และสถิติเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบพหุคูณสหสัมพันธ์ เมื่อได้ข้อมูลแล้วจะนำมาทำการลงรหัสและประมวลผลโดยดำเนินการดังนี้ 1) การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อศึกษาค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของตัวแปรอิสระ (independent variable) และตัวแปรตาม (dependent variable) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบถึงลักษณะโดยทั่วไปของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) เพื่อทำการทดสอบผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งพิจารณาจากการกำหนดนัยค่าความสัมพันธ์ไว้ ซึ่งต้องมีค่าต่ำกว่า .80 จึงจะถือได้ว่าตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีปัญหา multicollinearity สามารถนำไปวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

(multiple regression analysis) ได้ 3) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับความสามารถในการทำกำไรและการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาพบว่า

การกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างกรรมการบริษัท (CBS) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 25.00 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 80.00 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับร้อยละ 42.74 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 9.80 2) คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGS) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับ 4.00 คะแนน ค่าสูงสุดเท่ากับ 5.00 คะแนน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.86 คะแนน และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .35 คะแนน 3) ความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น (FSM) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับ .00 ครั้ง ค่าสูงสุดเท่ากับ 4.00 ครั้ง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 1.14 ครั้ง และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .43 ครั้ง

ค่าตอบแทนกรรมการ ประกอบด้วย 1) ค่าตอบแทนรายปี (AR) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.11 ล้านบาท ค่าสูงสุดเท่ากับ 50.30 ล้านบาท ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 10.66 ล้านบาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.67 ล้านบาท 2) ค่าเบี้ยประชุม (MA) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับ .78 ล้านบาท ค่าสูงสุดเท่ากับ 26.42 ล้านบาท ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 5.77 ล้านบาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.88 ล้านบาท

คุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วย 1) ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (SAC) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับ .00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ .97 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .16 2) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AF) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.05 ล้านบาท ค่าสูงสุดเท่ากับ 139.69 ล้านบาท ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 15.91 ล้านบาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 26.36 ล้านบาท

ความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย 1) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -13.62 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 27.20 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับร้อยละ 7.49 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 6.16 2) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -57.04 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 102.78 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับร้อยละ 12.56 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 15.39

การจ่ายเงินปันผล ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY) แสดงค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ .00 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 18.93 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับร้อยละ 2.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 2.26

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถ้ามีระดับของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แสดงผลในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จะต้องมีผลที่แสดงของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกิน -.80 หรือ .80 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis)

	CBS	CGS	FSM	AR	MA	SAC	AF	ROA	ROE	DY
CBS	1									
CGS	.200**	1								
FSM	-.008	.107	1							
AR	.056	.144**	.014	1						

ตาราง 1 (ต่อ)

	CBS	CGS	FSM	AR	MA	SAC	AF	ROA	ROE	DY
MA	.169**	.244**	-.054	.642**	1					
SAC	.017	-.066	-.120*	.009	.092	1				
AF	.231**	.151**	-.058	.285**	.345**	.044	1			
ROA	-.002	-.118*	-.076	.030	-.085	.108*	-.061	1		
ROE	-.053	-.268**	-.084	-.078	-.139*	.102	.114*	.629**	1	
DY	.33	-.037	-.020	.050	.119*	.116*	.073	.217**	.385**	1

จากตาราง 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าผลของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ช่วงระหว่าง $-.268$ ถึง $.642$ ซึ่งมีค่าไม่เกิน $-.80$ หรือ $.80$ ซึ่งไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นจึงสามารถนำ ตัวแปรเข้าสมการถดถอยเพื่อการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีผลการทดสอบดังนี้

ตาราง 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

Variable	β	t-value	Sig	VIF
โครงสร้างกรรมการบริษัท (CBS)	.059	1.062	.289	1.093
คะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGS)	-.123	-2.202	.028*	1.119
ความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น (FSM)	-.054	-1.005	.315	1.038
ค่าตอบแทนรายปี (AR)	.185	2.687	.008*	1.705
ค่าเบี้ยประชุม (MA)	-.179	-2.468	.014*	1.875
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี (SAC)	.146	2.713	.007*	1.036
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AF)	-.084	-1.466	.144	1.183

หมายเหตุ $R = .268$, $R^2 = .072$, $ADJ R^2 = .052$, $F = 3.678$ / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 2 ผลการทดสอบพบว่า

1. ค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าตอบแทนรายปี (AR) และคุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี (SAC) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2. การกำกับดูแลกิจการด้านคะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGS) และค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าเบี้ยประชุม (MA) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การกำกับดูแลกิจการด้านโครงสร้างกรรมการบริษัท (CBS) และด้านความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น (FSM) และคุณภาพการสอบบัญชีด้านค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AF) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

Variable	β	t-value	Sig	VIF
โครงสร้างกรรมการบริษัท (CBS)	.020	.374	.708	1.093
คะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGS)	-.224	-4.138	.000**	1.119
ความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น (FSM)	-.076	-1.451	.148	1.038
ค่าตอบแทนรายปี (AR)	.017	.251	.802	1.705
ค่าเบี้ยประชุม (MA)	-.143	-2.034	.043*	1.875
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี (SAC)	.128	2.459	.014*	1.036
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AF)	-.112	-2.013	.045*	1.183

หมายเหตุ R = .360, R² = .129, ADJ R² = .111, F = 7.056 / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 3 ผลการทดสอบพบว่า

1. คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี (SAC) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การกำกับดูแลกิจการด้านคะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGS) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าเบี้ยประชุม (MA) และคุณภาพการสอบบัญชีด้านค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AF) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การกำกับดูแลกิจการด้านโครงสร้างกรรมการบริษัท (CBS) และด้านความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น (FSM) และค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าตอบแทนรายปี (AR) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

Variable	β	t-value	Sig	VIF
โครงสร้างกรรมการบริษัท (CBS)	.025	.443	.658	1.093
คะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGS)	-.064	-1.126	.261	1.119
ความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น (FSM)	.012	.225	.822	1.038
ค่าตอบแทนรายปี (AR)	-.011	-.156	.876	1.705

ตาราง 4 (ต่อ)

Variable	β	t-value	Sig	VIF
ค่าเบี้ยประชุม (MA)	.158	2.159	.032 *	1.875
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี (SAC)	.137	2.521	.012 *	1.036
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AF)	-.006	-.095	.924	1.183

หมายเหตุ R = .217, R² = .047, ADJ R² = .027, F = 2.347 / *, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตาราง 4 ผลการทดสอบพบว่า

1. ค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าเบี้ยประชุม (MA) และคุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี (SAC) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. การกำกับดูแลกิจการด้านโครงสร้างกรรมการบริษัท (CBS) ด้านคะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGS) และด้านความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น (FSM) และค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าตอบแทนรายปี (AR) และคุณภาพการสอบบัญชีด้านค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AF) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY) (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ผลการวิจัยพบว่า 1) การกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ โครงสร้างกรรมการบริษัท และความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และด้านอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุกัญญา วงษ์ละคร และพิชาน แสนภักดี (2566) ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท ไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนคะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และด้านอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรลักษณ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า พบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระหว่างคะแนนการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไรในด้านอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การที่คะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น สะท้อนว่าการมีผลการกำกับดูแลกิจการที่ดีทำให้ความสามารถในการทำกำไรลดลง ซึ่งค่อนข้างขัดแย้งกับแนวคิดทฤษฎีที่ว่าผลการกำกับดูแลกิจการจะทำให้มีความสามารถในการทำกำไรดีขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าบริษัทที่มีคะแนนการกำกับดูแลสูง จะมีการกำกับดูแลกิจการที่เข้มงวด อาจใช้ทรัพยากรมากในการตรวจสอบและควบคุม ซึ่งอาจลดทรัพยากรที่มีให้สำหรับการลงทุนและกิจกรรมที่สร้างผลตอบแทน และอาจมีนโยบายที่ระมัดระวังมากขึ้น ซึ่งอาจลดความเสี่ยงแต่ก็อาจลดโอกาสในการทำกำไร 2) ค่าตอบแทนกรรมการ ได้แก่ ค่าตอบแทนรายปีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อย่างมีนัยสำคัญ

ที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนค่าเบี่ยงประจุมไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และด้านอัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรณิภา มั่นฤทัย (2558) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของคณะกรรมการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ค่าตอบแทนของคณะกรรมการสามารถอธิบายอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นได้และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และ 3) คุณภาพการสอบบัญชี ได้แก่ ขนาดของบริษัทสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และด้านอัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุลธิดา ศรีเผือก (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อผลการดำเนินงาน และการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET50 พบว่า คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์(ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยะณัฐ ฤณพุทธม (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีผลทำให้ผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้น และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีผลทำให้การบริหารกำไรลดลง เมื่อวัดโดยตัวแบบ Modifies Jones แต่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีทำให้ระดับการบริหารกำไรเพิ่มขึ้นเมื่อยืนยันการวัดโดยตัวแบบ Yoon et al. (2006)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ผลการวิจัยพบว่า 1) การกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ โครงสร้างกรรมการบริษัท คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ และความถี่ในการประชุมผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไพยมรัตน์ มหาโชติ และจิรพงษ์ จันทรงาม (2565) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงาน โครงสร้างคณะกรรมการบริษัท และโครงสร้างผู้ถือหุ้นกับประสิทธิภาพการจ่ายเงินปันผลของกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า โครงสร้างกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจ่ายเงินปันผลทั้งด้านอัตราจ่ายเงินปันผลและอัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การกำกับดูแลกิจการและหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นกลไก หลักเกณฑ์ และข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ในการวัดภาพรวมการบริหารจัดการองค์กรและพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ของผู้บริหาร เพื่อเป็นการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารให้มีความโปร่งใส และเพื่อประโยชน์ของ ผู้มีส่วนได้เสียสาธารณะ แต่ไม่สามารถที่จะใช้วัดถึงการกำหนดนโยบายการจ่ายเงินปันผลได้ 2) ค่าตอบแทนกรรมการ ได้แก่ ค่าตอบแทนรายปี ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนค่าเบี่ยงประจุมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) คุณภาพการสอบบัญชี ได้แก่ ขนาดของบริษัทสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลด้านอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทศวรรณ ศาลาผาย และสุภาวดี ชอบเสรีจ (2560) ได้ศึกษา

ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี และคุณภาพของผู้สอบบัญชี ที่มีต่อความสามารถของข้อมูลกำไรและข้อมูลเงินปันผลในการอธิบายราคาหลักทรัพย์: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจากการศึกษาพบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีและคุณภาพของผู้สอบบัญชี ไม่มีผลกระทบต่อเงินปันผลในการอธิบายราคาหลักทรัพย์

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยพบว่า 1) ค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าตอบแทนรายปีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรโดยวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งแสดงถึงการที่บริษัทมีการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการที่เหมาะสมสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับการบริหารที่มุ่งเน้นผลการดำเนินงานระยะยาวและใช้ทรัพยากรของบริษัทให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรโดยวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายเงินปันผลโดยวัดค่าจากอัตราเงินปันผลต่อหุ้น ซึ่งแสดงถึงการที่บริษัทเลือกใช้บริการบริษัทสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่และมีชื่อเสียงสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นในความถูกต้องของข้อมูลทางการเงิน ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าบริษัทสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่จะมีทรัพยากรและความเชี่ยวชาญมากกว่า ซึ่งสามารถช่วยให้อำนาจที่ได้รับจากการสอบบัญชีมีการจัดการทางการเงิน และมีความสามารถในการทำกำไรที่ดีขึ้น และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น และอัตราเงินปันผลต่อหุ้นได้ และ 3) ค่าตอบแทนกรรมการด้านค่าเบี้ยประชุมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายเงินปันผลโดยวัดค่าจากอัตราเงินปันผลต่อหุ้น ซึ่งแสดงถึงการที่บริษัทมีการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการที่เหมาะสมอาจสร้างแรงจูงใจให้กรรมการในการจัดการทางการเงินของบริษัทให้มีประสิทธิภาพ มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพ ซึ่งอาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของกำไรและการจ่ายเงินปันผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถนำผลการศึกษานี้ไปประกอบการพิจารณาค่าตอบแทนของกรรมการให้สอดคล้องกับระดับความสามารถ ความรับผิดชอบที่ได้รับ และผลงานของคณะกรรมการ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานและนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าให้กับบริษัท

1.2 ผู้ลงทุนและผู้สนใจสามารถนำข้อมูลจากการศึกษานี้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนโดยอาจสังเกตจากการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และการเลือกใช้บริการจากบริษัทสอบบัญชีที่มีความน่าเชื่อถือของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET 100)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพิ่มประสิทธิภาพของผลการวิจัยให้มีความรอบด้านมากขึ้น สำหรับงานวิจัยในอนาคต อาจเปลี่ยนหรือเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการ ค่าตอบแทนกรรมการ คุณภาพการสอบบัญชี ความสามารถในการทำกำไร และการจ่ายเงินปันผล ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมี ความสัมพันธ์กันอีก หรืออาจจะขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และได้ผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ให้ผลการวิจัยมีความจำเพาะมากขึ้น ควรจำแนกเป็นประเภทของกิจการแต่ละประเภท แต่ละอุตสาหกรรม เนื่องจากแต่ละประเภทกิจการมีโครงสร้างทางการบริหารธุรกิจ การลงทุนและการเงินที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา ศรีเฟือก. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อผลการดำเนินงาน และการตกแต่งกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET50*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชูลีพร เบญญาณัฐกุล. (2563). *ผลการดำเนินงานและการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อการจ่ายเงินปันผลในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). *ข้อมูลรายบริษัท/หลักทรัพย์*. สืบค้น 18 มีนาคม 2567 จาก <https://marketdata.set.or.th>
- ทศวรรณ ศาลาผาย และสุภาวดี ชอบเสรีจ. (2560). ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี และคุณภาพของผู้สอบบัญชี ที่มีต่อความสามารถของข้อมูลกำไรและข้อมูลเงินปันผลในการอธิบายราคาหลักทรัพย์: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ นวัตกรรมและเทคโนโลยีวิชาการ 2017 “วิจัยจากองค์ความรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”* 25-26 ธันวาคม 2560, หน้า D 447-D 463. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.
- ปิยะณัฐ ฤณพุทธม. (2561). *ผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลต่อการดำเนินงาน ผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พรธนิภา มั่นฤทัย. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของคณะกรรมการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โพยมรัตน์ มหาโชติ และจิรพงษ์ จันทรงาม. (2565). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทและโครงสร้างผู้ถือหุ้นกับประสิทธิภาพการจ่ายเงินปันผลของกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 5(2), 218-232.
- วรลักษณ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระพงษ์ กิตติวงศ์. (2561). ผลของการตรวจสำนักงานสอบบัญชีของ ก.ล.ต. ที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 14(43), 5-26.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2555). หลักสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 35(133), 1-4.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2565). *คู่มือมาตรฐานการบริหารคุณภาพงานสอบบัญชี*. สืบค้น 10 มีนาคม 2567 จาก <https://acpro-std.tf.ac.or.th/standard/88/คู่มือมาตรฐานการบริหารคุณภาพงานสอบบัญชี>.
- สมพงษ์ พรอุปถัมภ์ (2554). ISQC1 กับการควบคุมคุณภาพสำนักงานสอบบัญชีไทย. *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 33(130), 14-30.

- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2563). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560. สืบค้น 10 มีนาคม 2567 จาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/pages/cgcode/cgcodeintroduction.asp>.
- สุกัญญา วงษ์ละคร และพินาน แสนภักดี. (2566). ผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI. วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(4), 1-13.
- สุภรัตน์ ตันทรัพย์ชัย. (2559). ผลกระทบระหว่างการตกแต่งกำไรต่อการอยู่รอดในระยะยาวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระปัญหามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Yoon, S., Miller, G., & Jiraporn, P. (2006). *Earnings Management Vehicles for Korean*. Journal of International Management and Accounting, 17(2), 85-109.

**การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมและ
เครื่องสำอาง ครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร**

**Management according to the four foundations for accomplishment of
executives of complete supplements and cosmetic manufacturing
businesses in Samut Sakhon province**

ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร^{1*}

tapat Worapongpat ^{1*}

¹ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ

¹Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship, Tourism and Education
Eastern Institute of Technology Suvarnabhumi (EITS)

*Corresponding author's e-mail: dr.thiwat@gmail.com^{1*}

Received: August 22, 2024

Revised: September 12, 2024

Accepted: October 10, 2024

บทคัดย่อ

การบริหารธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคการจัดการ 4.0 นั้น ผู้บริหารจะต้องมี
ภาวะผู้นำโดยนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร
และผู้ใต้บังคับบัญชาและหากพนักงานต่างก็นำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน ก็ยิ่งจะทำให้
ประสิทธิภาพของงานสูงมากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารธุรกิจ
ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร 2) ศึกษาเปรียบเทียบการ
บริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัด
สมุทรสาคร จำแนกตามขนาดกำลังการผลิต ได้แก่ โรงงานขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ 3) ศึกษาแนวทางในการ
ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงาม
ครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือใน
การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ โดยมีพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจรับผลิต อาหารเสริมและ
เครื่องสำอาง ครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งไม่สามารถนับจำนวนประชากรได้ ดังนั้นจึงใช้วิธีการคำนวณหาขนาด

กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น 5 % ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีการบริหารงาน ระดับมาก คือ หลักฉันท์รักในงานที่ทำ 2) ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม โดยภาพรวมอยู่ในและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 3) ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันท์ ผู้บริหารธุรกิจ มีการประชุมวางแผนในการจัดอบรมเกี่ยวกับพัฒนาทักษะการทำงานของพนักงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารธุรกิจในจังหวัดสมุทรสาครมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานอย่างครบวงจร ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและการบริการที่ยอดเยี่ยม โดยการมุ่งเน้นในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อให้บริษัทสามารถแข่งขันและสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าและคู่ค้าทางธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: พุทธบริหาร, การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4, ผู้ประกอบการธุรกิจ OEM, จังหวัดสมุทรสาคร

Abstract

Successful and efficient business management in the era of management 4.0, the executives must have leadership by using the principles of the four foundations for accomplishment to develop the quality of management. They must also be good examples for their personnel and subordinates. If the employees use the principles of the four foundations for accomplishment in their work, the efficiency of their work will be higher. This research aimed to: 1. study the use of the four foundations for accomplishment in business management of executives of a complete supplement, health, and beauty manufacturing business in Samut Sakhon Province, 2. study the comparison of management based on the four foundations for accomplishment of executives of a complete supplement, health, and beauty manufacturing business in Samut Sakhon Province that they were classified by production capacity size namely small, medium, and large factories and 3. study the guidelines for promoting and developing of management based on the four foundations for accomplishment of executives of a complete supplement, health, and beauty manufacturing business in Samut Sakhon Province. This research was a mixed method of both qualitative and quantitative researches. The research instruments were questionnaires/interviews. The employees worked in complete supplements and cosmetic manufacturing businesses in Samut Sakhon Province could not be counted. Therefore, the sample size calculation method was conducted by using the calculation formula for the unknown population at a confidence level of 95% and an error tolerance of 5%. The researcher used a total of 400 samples and analyzed the data collected from the questionnaires by using the descriptive statistics including percentages, means, and standard deviations, F-test, and content analysis. The research results found that 1). management based on the principles of the four foundations for accomplishment of executives of complete supplements, health, and beauty businesses in Samut Sakhon Province, overall, at a high level, and each aspect had a high level of management namely the principle of being in love with the work being done, 2). the results of the comparison were classified by the size of production capacity of the supplement businesses, overall and in each aspect. They had no different practices

and 3) in terms of management based on the principles of four foundations for accomplishment in terms of being in love, the business executives held a meeting to plan training about the development of employees' work skills systematically. The business executives in Samut Sakhon Province applied to use the four foundations for accomplishment in their comprehensive management, which is important in creating quality products and excellent services. The company can compete and continuously impress customers and business partners by focusing on these aspects.

Keywords: Buddhist administration, management based on the four foundations for accomplishment, OEM business operators, Samut Sakhon province

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมและเครื่องสำอาง ครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร มุ่งเน้นความเป็นเลิศด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรม สินค้า และโซลูชันที่ตอบโจทย์ความต้องการที่หลากหลายของลูกค้า (Chen et al., 2024) พร้อมมุ่งมั่นขับเคลื่อนธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน ตามแนวทาง ESG สร้างความเจริญก้าวหน้าในทุกสังคมและชุมชนที่เข้าไปดำเนินงานด้วย Passion ของทุกคนในองค์กร เพื่อส่งต่อ “สิ่งที่ดีกว่า” ให้ลูกค้าภายใต้คำมั่นสัญญา “Passion for Better” ท่ามกลางสภาพอากาศแปรปรวน ทรัพยากรทั่วโลกขาดแคลน และความเหลื่อมล้ำในสังคมที่กำลังขยายวงกว้างตลอดจนสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 กลายเป็นวิกฤตครั้งใหญ่ ในฐานะพลเมืองของโลก ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กร ที่จะผลักดันการดำเนินงานในทุกระดับให้เติบโต (Worapongpat, 2023) ควบคู่กับสังคมที่เข้มแข็งและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน พร้อมร่วมมือกับทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อน (Environmental, Social, Governance: ESG) กรอบพัฒนาที่เป็นมาตรฐานการดำเนินธุรกิจระดับโลกสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs (Sustainable Development Goals) ของสหประชาชาติ และโมเดลเศรษฐกิจใหม่อย่างยั่งยืน ของรัฐบาลไทย (Bio-Circular-Green Economy: BCG Economy) ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนสู่ “ESG 4 Plus” เพื่อส่งมอบโลกที่น่าอยู่และยั่งยืนให้คนรุ่นต่อไป

การบริหารงานธุรกิจ (Original equipment manufacturer: OEM) คือ การผลิตผ่านผู้รับจ้างผลิตสินค้า ซึ่งปัจจุบันการจ้างผลิตมีโรงงานที่รับจ้างลักษณะจำวนเยอะแยะมากมาย ซึ่งการทำ OEM มีรับทำตั้งแต่ออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้า หาวัดถุดิบ ผลิตสินค้า และโรงงานที่เป็น OEM นอกจากจะมีความเชี่ยวชาญในงานผลิตแล้วยังมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการทำตลาดสินค้าด้วย (Zhang et al., 2024).

การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงาม ครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ผู้บริหารต้องใช้หลักธรรมาภิบาล หลักธรรมาภิบาลที่สำคัญข้อหนึ่งคือ หลักคุณธรรม ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา พระธรรมปิฎก ได้กล่าวถึงหลักความสำเร็จ หรือการปฏิบัติธรรมตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้น เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา นอกจากนี้หลัก ธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติในการบริหารงานอุตสาหกรรม กล่าวถึงหลักธรรมในการครองงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 ซึ่งสอดคล้องกับปราชญา ซึ่งกล่าวถึงหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหาร ได้แก่ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ซึ่งจากจุดเน้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ประกอบกับแนวคิดของนักบริหาร สามารถสรุปเป็นแนวคิดได้ว่าหากผู้บริหารสถานศึกษานำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงาน ก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี (ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร และ นพดน้อย นพรัตน์, 2567) ประเด็นปัญหาการวิจัยเน้นที่การดำเนินธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม และเครื่องสำอางที่ต้อง

เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรที่จำกัด และความไม่เท่าเทียมในสังคม ธุรกิจต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวทาง ESG และความยั่งยืน เพื่อให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าได้ในระยะยาว ขณะเดียวกันยังต้องนำหลักธรรมและนวัตกรรมมาสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน

จากความสำคัญของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ว่า การบริหารธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคการจัดการ 4.0 นั้น ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำโดยนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรและผู้ได้บังคับบัญชาและหากพนักงานต่างก็นำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน ก็ยิ่งจะทำให้ประสิทธิภาพของงานสูงมากยิ่งขึ้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของ ผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารธุรกิจ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดกำลังการผลิต ได้แก่ โรงงานขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากิจการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

สิรินทร์ กันยาวิริยะ และคณะ (2565) พบว่า การบริหารตนตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักธุรกิจ ได้แก่ การใช้หลักธรรม เช่น ฆราวาสธรรม 4 ทิฐุธรรมมีกัตถสังวัตตนิกธรรม 4 ปาปณิกธรรม 3 และสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำและจริยธรรม ผ่านการทำงาน โดยแนวคิดจากพระสูตรต้นตอปิฎกเน้นจิตกุศล ปัญญา เมตตา และความเพียร สร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรในธุรกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางโลกและธรรม

อรรถพล เสือคำรณ (2565) ศึกษาการนำหลักอิทธิบาทธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานในกรมธุรกิจพลังงาน โดยเน้นฝึกอบรมพัฒนาทักษะ ความรู้ และการเรียนรู้ในการทำงาน หลักอิทธิบาทธรรมที่ใช้ ได้แก่ ฉันทะ (พึงพอใจในงาน) วิริยะ (ความพากเพียร) จิตตะ (ความมุ่งมั่น) และวิมังสา (พิจารณาอย่างรอบคอบ)

จิรุตติกาล สุขสิงห์ (2565) พบว่า การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาบุคลากรมีผลต่อประสิทธิภาพงาน โดยแรงจูงใจส่งผลต่อทั้งกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากรผ่านหลักฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทั้งสองกลุ่ม

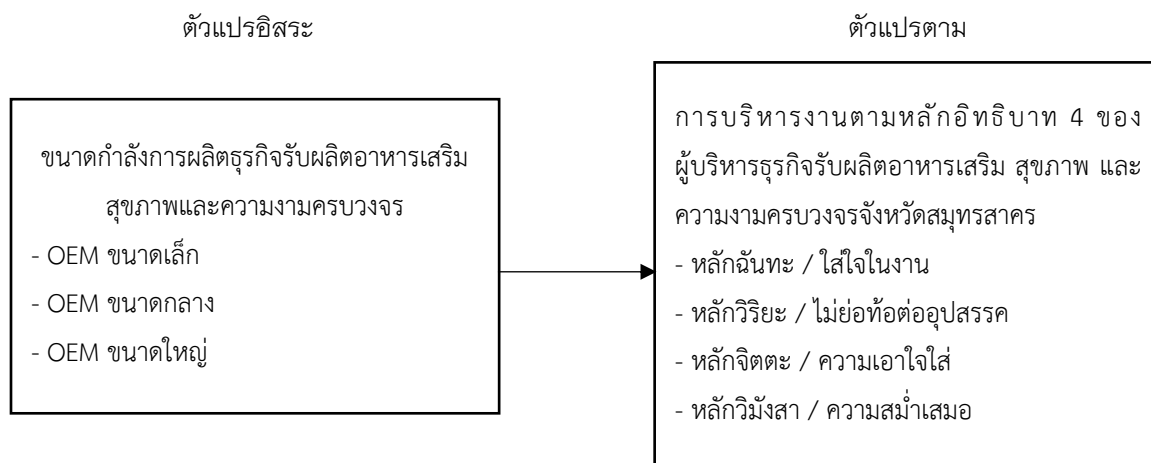
ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์ และอภิรดี รุ่งนภา (2566) พบว่า การบริหารบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมในอุตสาหกรรมเย็บถุงลมนิรภัยมีการปฏิบัติสูงสุดในการประเมินผลปฏิบัติงาน การวางแผนอัตรากำลัง และการพัฒนาบุคลากร

ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์ และจีระภา ชาวหลวง (2566) ศึกษาการบริหารบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า พบว่า การเน้นเมตตา กรุณา มุติตา และอุเบกขาช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี

และความพึงพอใจของพนักงาน

การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักธุรกิจ ได้แก่ การนำหลักธรรม เช่น โดยเน้นภาวะผู้นำ จริยธรรม และการใช้จิตกุศล ความเพียร และการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรในธุรกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทางโลก และธรรม โดยเน้นพัฒนาทักษะ ความรู้ และแรงจูงใจ พร้อมทั้งนำหลักฉันทะ (พึงพอใจในงาน) วิริยะ (พากเพียร) จิตตะ (มุ่งมั่น) และวิมังสา (พิจารณารอบคอบ) มาใช้การปฏิบัติในระดับมาก โดยแนวทางการบริหารเน้นความเที่ยงธรรม การเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างยุติธรรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม และเครื่องสำอาง ครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งไม่สามารถนับจำนวนประชากรได้ ดังนั้นจึงใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (Cochran, 1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น 5 % และสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ .5 ขนาดของประชากรที่ต้องการเท่ากับ 385 จากกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 385 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นขณะเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling technique) โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 เดือน ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 – 30 พฤษภาคม 2567

กลุ่มเป้าหมาย สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มสมาคมผู้ประกอบการจังหวัดสมุทรสาคร คือ กรรมการ สมาคมผู้ประกอบการจังหวัดสมุทรสาคร ที่ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ (interview) 2) แบบสอบถาม (questionnaire) และ 3) เครื่องมืออื่น ๆ โดยเฉพาะในส่วนของ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารในธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจรในจังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบการจัดการในเชิงเปรียบเทียบ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (open-ended) เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

การประเมินคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การปรับปรุงแบบสอบถาม แบบสอบถามถูกนำเสนอต่อที่ปรึกษาและแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อให้มีความถูกต้องและครอบคลุม

การตรวจสอบเนื้อหา แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วถูกตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีค่า IOC ระหว่าง .80–1.00 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

การทดลองใช้ แบบสอบถามถูกนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ผลการประเมินพบว่าแบบสอบถามมีอำนาจจำแนกระหว่าง .25 – .75 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามถูกประเมินด้วยวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (document research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (content analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือการทดสอบค่า (F-test)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

วัตถุประสงค์ที่ 1 การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้าน

ที่	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	หลักฉันทะ / รักในงานที่ทำ	4.46	.51	มาก
2	หลักวิริยะ / ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	4.40	.64	มาก
3	หลักจิตตะ / ความเอาใจใส่	4.41	.58	มาก
4	หลักวิมังสา / ความสม่ำเสมอ	4.42	.63	มาก
โดยภาพรวม		4.42	.61	มาก

จากตาราง 1 พบว่า โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารระดับการปฏิบัติ อยู่ที่ 4.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .61 ซึ่งแปลผลว่าอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารธุรกิจในกลุ่มนี้มีการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการธุรกิจ

วัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม ได้แก่ โรงงานขนาดเล็ก โรงงานขนาดกลาง โรงงานขนาดใหญ่ พบว่าไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของ ผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 4 ด้าน	ขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม					
	โรงงานขนาดเล็ก		โรงงานขนาดกลาง		โรงงานขนาดใหญ่	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 หลักฉันทะ / รักในงานที่ทำ	4.44	.79	4.13	.82	4.36	.66
2 หลักวิริยะ / ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	4.31	.53	4.43	.52	4.38	.51
3 หลักจิตตะ / ความเอาใจใส่	4.36	.65	4.45	.62	4.41	.63
4 หลักวิมังสา / ความสม่ำเสมอ	4.32	.64	4.48	.63	4.44	.64
โดยภาพรวม	4.36	.66	4.37	.63	4.39	.61

จากตาราง 2 พบว่า ขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมโรงงานขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) คือหลักจิตตะ / ความเอาใจใส่ ($\bar{X} = 4.36$) ขนาดกำลังการผลิตอาหารเสริมโรงงานขนาดกลางโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) ด้านที่มีการบริหารสูงสุดคือหลักวิมังสา / ความสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.48$) ขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมโรงงานขนาดใหญ่โดยภาพรวมมีการบริหารในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) ด้านที่มีการบริหารสูงสุด คือหลักวิมังสา / ความสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.44$)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
1	ด้านการบริหารงานตามหลักฉันท์/ รักในงานที่ทำ	ระหว่างกลุ่ม	1.52	2	.616	1.037	.215
		ภายในกลุ่ม	173.92	281	.537		
		รวม	194.35	283			
2	ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ / ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	ระหว่างกลุ่ม	.032	2	.022	.331	.851
		ภายในกลุ่ม	88.2	281	.175		
		รวม	88.112	273			
3	ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ / ความเอาใจใส่	ระหว่างกลุ่ม	.406	2	.167	.557	.414
		ภายในกลุ่ม	103.503	281	.294		
		รวม	17.740	273			
4	ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา/ความสม่ำเสมอ	ระหว่างกลุ่ม	.308	2	.115	.436	.481
		ภายในกลุ่ม	102.555	281	.299		
		รวม	103.064	283			

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดกำลังการผลิตธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร

ตาราง 4 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาครด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ

ลำดับที่	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
1	ผู้บริหารสนับสนุนให้พนักงานมีความสนใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ วิจัยพัฒนาสูตร อาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร อย่างเหมาะสม	5	32.87
	โดยภาพรวม	14	100

จากตาราง 4 พบว่า การส่งเสริมและพัฒนาศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาครด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ ดังนี้ ผู้บริหารสนับสนุนให้พนักงานมีความใส่ใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ วิจัยพัฒนาสูตรอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร อย่างเหมาะสมสม่ำเสมอ (ร้อยละ 32.87)

ตาราง 5 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา

ลำดับที่	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
1	ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ควบคุม แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาสูตร ผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ	6	32.47
โดยภาพรวม		19	100

จากตาราง 5 พบว่า แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา ดังนี้ ผู้บริหาร ควบคุม แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการทำงาน ทุกฝ่าย ผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 32.47)

ตาราง 6 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ

ลำดับที่	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
2	ผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร มีการดำเนินการตามแผนงานบริหารงานด้วยความขยันหมั่นเพียร	8	36.92
โดยภาพรวม		31	100

จากตาราง 6 พบว่า แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ ดังนี้ ผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร มีการดำเนินการตามแผนงานบริหารงานด้วยความขยันหมั่นเพียร (ร้อยละ 36.92)

ตาราง 7 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากิจการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ

ลำดับที่	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
2	ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร มีการประชุมวางแผนในการจัดอบรมเกี่ยวกับพัฒนาทักษะการทำงานของพนักงาน	23	30.01
โดยภาพรวม		87	100

จากตาราง 7 พบว่า แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากิจการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ดังนี้ ผู้บริหารธุรกิจ มีการประชุมวางแผนในการจัดอบรมเกี่ยวกับพัฒนาทักษะการทำงานของพนักงานอย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 30.01)

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

แนวทางการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม สุขภาพ และความงามครบวงจร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า

- 1) ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ในการพัฒนาธุรกิจ โดยให้ความสำคัญกับการเข้าใจและการปรับปรุงตามความต้องการของตลาดและลูกค้า เพื่อสร้างความมั่นใจในผลิตภัณฑ์และบริการ
- 2) ด้านวิมังสา ความสม่ำเสมอ ผู้บริหารมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารและการผลิต โดยมุ่งมั่นในการรักษาคุณภาพและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง
- 3) ด้านวิริยะการจัดการต่ออุปสรรค ผู้บริหารมีการจัดการที่ดีต่ออุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกระบวนการผลิต
- 4) ด้านฉันทะ ความรักในงานที่ทำ ผู้บริหารมีความรักและความสนใจในงานที่ทำ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสูตรพิเศษและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและตลาดแนวทางการบริหารงานระบบควบคุม

คุณภาพการผลิต

เน้นการควบคุมคุณภาพในทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลการบริการที่รวดเร็ว สร้างความมั่นใจในผลิตภัณฑ์และบริการ โดยการให้บริการที่รวดเร็วและมีคุณภาพการคิดค้นและพัฒนาสูตรมุ่งเน้นการคิดค้นและพัฒนาสูตรใหม่ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารธุรกิจในจังหวัดสมุทรสาครมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานอย่างครบวงจร ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและการบริการที่ยอดเยียม โดยการมุ่งเน้นในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อให้บริษัทสามารถแข่งขันและสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าและคู่ค้าทางธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารในธุรกิจอาหารเสริม และเครื่องสำอาง ครบวงจร ในจังหวัดสมุทรสาครอยู่ในระดับมาก โดยหลัก "ฉันทะ" หรือความรักในงานได้รับคะแนนสูงสุด ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของความพึงพอใจในงานในการขับเคลื่อนธุรกิจในตลาดที่มีการแข่งขันสูง

หลัก “วิริยะ” หรือความพากเพียรได้รับการประเมินสูงรองลงมา ซึ่งให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารในการพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง หลัก “จิตตะ” หรือความมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายและหลัก “วิมังสา” หรือ การพิจารณาอย่างรอบคอบยังมีบทบาทสำคัญ แม้ได้รับคะแนนต่ำกว่า แต่การพิจารณาและวางแผนอย่างละเอียดช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับตัวและแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยรวม ผู้บริหารได้ใช้หลักอิทธิบาท 4 อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จและความยั่งยืนของธุรกิจในอนาคตอาหารเสริมและเครื่องสำอาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินทร์ กันยารวิริยะ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตนตามหลัก พุทธธรรมสำหรับนักธุรกิจ พบว่าการบริหารตนตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักธุรกิจ คือ การนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดน ได้แก่ พรหมวาสนธรรม 4 ทิฐธัมมิกัตถสังวัตตนิภธรรม 4 ปาปนิภธรรม 3 และลัทธิปริยธรรม 7 มาพัฒนาดนให้มีภาวะผู้นำ มีจริยธรรม และคุณธรรม โดยใช้การทำงานเป็นเครื่องมือ ส่วนหลักธรรมเป็นตัวขับเคลื่อน หลักการบริหารตนในพระสูตรต้นตูปีกนั้นเน้นการสร้างเหตุอันนำมาซึ่งโภคทรัพย์ทั้งภายในและภายนอก คือ การมีจิตที่เป็นกุศล มีพลังปัญญา ความเมตตา และความเพียรสามารถสร้างเครือข่ายคนที่เป็นกัลยาณมิตรร่วมกัน และพัฒนาดนไปพร้อม ๆ กัน ทำให้เกิดกัลยาณมิตรที่น่าเชื่อถือในวงการธุรกิจ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางโลกและทางธรรม

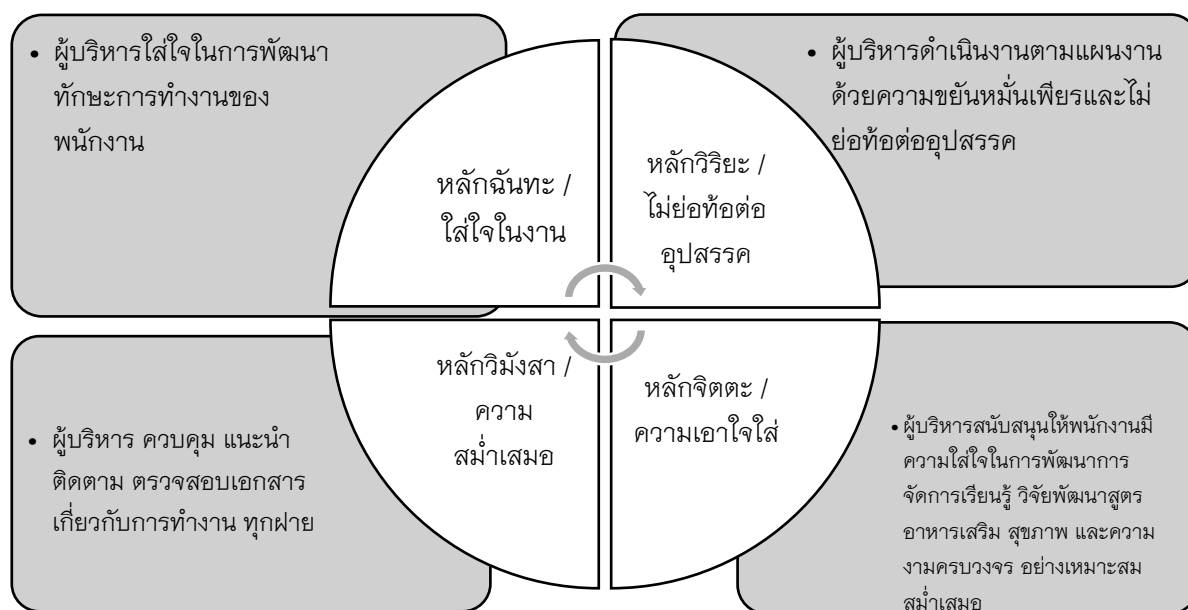
ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม และความงาม ครอบคลุม จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกันมากตามขนาดกำลังการผลิตของโรงงาน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางการบริหารที่มุ่งเน้นคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ได้กับทุกขนาดขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ การเน้นการมีความรักในงาน (ฉันทะ) ความพากเพียร (วิริยะ) ความมุ่งมั่น (จิตตะ) และการพิจารณาอย่างรอบคอบ (วิมังสา) ทำให้ผู้บริหารสามารถนำหลักการเหล่านี้ไปใช้ในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นขนาดใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถพล เสือคำรณ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิบาทธรรมในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมธุรกิจพลังงาน พบว่า การเปลี่ยนแปลง และการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่องค์กรเป็นผู้ดูแล บุคลากรถือเป็นกลไกที่สำคัญขององค์กรที่จะนำให้องค์กรก้าวไปสู่ผลสำเร็จ การที่จะทำให้อุตสาหกรรม มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพในการทำงาน ต้องมีการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความชำนาญในสาขาอาชีพของตนเอง อีกทั้งต้องเพิ่มการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะและสามารถนำเอาความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาองค์กรได้ และเพิ่มการพัฒนาในสายงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริม และความงาม ครอบคลุมในจังหวัดสมุทรสาคร ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยการสนับสนุนให้พนักงานมีความใส่ใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยพัฒนาสูตรอาหารเสริมและเครื่องสำอางอย่างเหมาะสม ผู้บริหารมีบทบาทในการควบคุม แนะนำ ติดตาม และตรวจสอบเอกสาร เกี่ยวกับการพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์และการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการตามแผนงานบริหารด้วยความขยันหมั่นเพียร รวมถึงการจัดประชุมและอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานของพนักงานอย่างเป็นระบบ ผลลัพธ์เหล่านี้เป็นเพราะการดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 ช่วยส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการทำงานอย่างมีระเบียบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร การสนับสนุนพนักงานและการติดตามผลการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็วและตรงตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรติติกาล สุขสิงห์ (2565) ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติ งานของบุคลากรในองค์กร พบว่า การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจึงมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลกรในองค์กรนอกจากจะทราบถึงความต้องการและแรงจูงใจของบุคคลกรแล้ว การวางแผนทางพัฒนาประสิทธิภาพของ

บุคลากรโดยการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญอีกด้านหนึ่งที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กร

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิต อาหารเสริมและเครื่องสำอาง ครอบคลุม จังหวัดสมุทรสาคร พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุป ดังภาพที่ 2 ได้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมและเครื่องสำอาง ครอบคลุม จังหวัดสมุทรสาคร

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมและเครื่องสำอาง ครอบคลุม จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย หลักฉันทะ (ความรักในงาน) ได้รับการประเมินสูงสุด ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของความรักและความพึงพอใจในงานเพื่อการพัฒนาธุรกิจที่ยั่งยืน หลักวิริยะ (ความพากเพียร) ชี้ให้เห็นถึงความทุ่มเทและความมุ่งมั่นในการทำงาน แม้ตลาดมีความท้าทาย หลักจิตตะ (ความมุ่งมั่น) แสดงถึงการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและการปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ หลักวิมังสา (การพิจารณาอย่างรอบคอบ) ถึงแม้จะได้รับคะแนนต่ำสุด แต่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพที่มีต่อความสำเร็จของธุรกิจ โดยเน้นการบูรณาการทั้ง 4 หลักในการพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพและแข่งขันได้ในตลาด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยเฉพาะหลัก "ฉันทะ" (ความรักในงาน) มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และความสำเร็จของธุรกิจ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับความรัก และความพึงพอใจในงาน เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความรักในงานสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้พนักงานรู้สึกภาคภูมิใจและพึงพอใจในสิ่งที่ทำ

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกันตามขนาดกำลังการผลิต ซึ่งอาจบ่งบอกถึงการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรดำเนินการ ดังนี้ จัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่ใช้ได้กับทุกขนาดธุรกิจ เพื่อให้การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 มีความสอดคล้องและมีประสิทธิภาพพัฒนาระบบการประเมินและติดตามผลที่สามารถปรับใช้ได้กับองค์กรทุกรูปแบบ

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผู้บริหารมีการสนับสนุนการพัฒนาและจัดการเรียนรู้ การวิจัยพัฒนาสูตรอาหารเสริมอย่างเป็นระบบ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของพนักงาน โดยการจัดอบรมและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องติดตามและประเมินผลการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนามีคุณภาพและตรงตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและความสำเร็จของธุรกิจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรธุรกิจที่หลากหลายอุตสาหกรรม โดยควรให้ความสำคัญกับการปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ให้เหมาะสมกับบริบท และลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์กร สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในธุรกิจที่มีขนาดและลักษณะต่างกัน เช่น ธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจขนาดเล็ก เพื่อค้นหาแนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพตามหลักอิทธิบาท 4 ในแต่ละบริบท

เอกสารอ้างอิง

- จิรัตติกาล สุขสิงห์. (2565). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 5(1), 211-219.
- ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์ และจิระภา ขาวหลวง. (2566). การบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหารสี่ในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าในอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง. *วารสารมนุษยสังคมศิลปศาสตร์*, 5(2), 77-89.
- ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์ และชัยมงคล พรหมกมล. (2567). คุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพละ 4 ในงานอุตสาหกรรมฟาร์มผลิตลูกไก่ไข่ เขตพื้นที่หนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง*, 7(1), 1-14.
- ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์ และนพดนัย นพรัตน์. (2567). ทักษะการบริหารอุตสาหกรรมการก่อสร้างในศตวรรษที่ 21 ตามหลักพละ 4 ของผู้บริหารอุตสาหกรรมการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมเหมราช RIL จังหวัดระยอง. *วารสารวิทยาการจัดการการบริหารสาธารณะและเอกชน*, 2(1), 1-18.

- ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์ และอภริณี รุ่งนภา. (2566). การบริหารงานบุคคลตามหลักทฤษฎีปาปนิกสูตรของผู้บริหาร ในงานอุตสาหกรรมเย็บถุงลมนิรภัยเขตพื้นที่นิคมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี. *วารสารสหวิทยาการและการจัดการร่วมสมัย*, 2(3), 1-17.
- สิรินทร์ กันยาริยะ, ชีสา กันยาริยะ และเมธา หริมเทพาธิป. (2565). การบริหารตนตามหลัก พุทธธรรมสำหรับนักธุรกิจ. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 5(2), 240-249.
- อรรถพล เลือคำารณ. (2565). อิทธิบาทธรรมในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมธุรกิจพลังงาน. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 5(2), A15-A23.
- Chao, H. Z., Wongkumchai, T., & Worapongpat, N. (2023). Rural Digital Model for Upgrade a Rural to an Efficient Digital Society case study economic of SMEs in Urumqi China, *International Journal of Multidisciplinary in Educational & Cultures Studies*, 1(2), 35-55.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Worapongpat, N. (2023). Integrated Communication Marketing effect brand value Cosmetic factory in national metropolitan areas, *International Journal of Multidisciplinary in Educational & Cultures Studies*, 1(2), 1-17.
- Zhang J., Wongkumchai, T., Worapongpat, N. (2024). Reform of Enterprise Management Model in The Era of Digital Economy Case Study of a Chinese Exhibition Industry Company. *Art and Science Great Mekong Subregion Research Journal Khon Kaen University*, 31(2), 54-69.

**ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพ
รายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร**

**The effects of accounting competence and internal control on the quality of
financial reports of accountants in Bangkok**

พุทธิดา สุริยะ^{1*}, ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล², ทิรวุฒิ ยังสุข³
Puttida Suriya^{1*}, Prawas Penvuttikul², Tirawut Yangsook³

^{1,2,3} บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3} Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: psspu14@gmail.com^{1*}, pravasyx248@gmail.com², Tirawut.yo@spu.ac.th³

Received: July 4, 2024

Revised: August 15, 2024

Accepted: August 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 400 ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน ผลจากการศึกษา ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีในด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ด้านทักษะในการใช้เทคโนโลยี ด้านทักษะในการทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อม การควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า หากผู้ทำบัญชีมีการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งองค์กรมีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้อะไรรายงานทางการเงินมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้ผู้ทำรายงานทางการเงินทั้งภายในและภายนอกสามารถนำข้อมูลในรายงานทางการเงินไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี, การควบคุมภายใน, คุณภาพรายงานทางการเงิน

Abstract

The purposes of this research aimed to study the effects of accounting professional competence on the quality of financial reports of accountants in Bangkok and study the effects of internal control on the quality of financial reports of accountants in Bangkok. This study employed a quantitative approach, it was collected data from a sample by using a questionnaire. The researchers analyzed a total of 400 data points that included percentages, means, standard deviations, and multiple regression analyses to test the hypothesis. The results of the study found that the professional competence in accounting and internal control affects the quality of financial reports made by accountants in the Bangkok Metropolitan Area. The study found that the following accounting competencies have a positive effect on the quality of financial reports, professional knowledge, technology skills, making and presenting accounting data for decision-making, interpersonal interaction and communication, and internal control in the control environment, risk assessment, control activities, information and communication, and monitoring and evaluation. This effect is statistically significant at the 0.05 level. From the study, it can be concluded that if accountants have developed their professional competencies continuously and the organization has effective internal controls, it will make the financial reports of high quality. As a result, both internal and external users of the financial reports can use the information in the financial report to make their efficient decisions.

Keywords: accounting professional competency, internal control, quality of financial report

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนได้มีการรวมตัวกันเป็นเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและจัดทำ “เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA)” ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และการค้าแบบไร้พรมแดน (globalization) ส่งผลให้วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมช่วยให้องค์กรสามารถแข่งขันกับคู่แข่งในสถานะเศรษฐกิจที่ขยายตัวเช่นนี้ และยังสามารถแข่งขันได้สูงขึ้นในสถานะการค้าแบบไร้พรมแดน (ณัฐภัทร หงษ์พงษ์, 2560) ซึ่งผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกบัญชี รวมถึงจัดทำรายงานทางการเงินตามที่สภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดไว้ บุคลากรทางด้านบัญชีจึงถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการผลักดันให้องค์กรมีรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถนำข้อมูลในรายงานทางการเงินไปวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจ และส่งผลให้เกิดความสนใจที่จะลงทุนในองค์กรนั้นต่อไป ดังนั้น ผู้ทำบัญชีจึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความรู้ความสามารถ ทักษะในการสื่อสาร เป็นต้น เพื่อที่จะทำให้การจัดทำรายงานทางการเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ณัฐภัทร หงษ์พงษ์, 2560)

นอกจากนี้ กระบวนการควบคุมภายในขององค์กร เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานขององค์กร และเป็นพื้นฐานสำคัญที่ใช้ในการควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กร การควบคุมภายในที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น ลดช่องโหว่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและความผิดพลาด ดังนั้น

ข้อมูลทางบัญชีที่ได้จากการดำเนินงานที่ดีจึงมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ การทำงานด้านบัญชีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดเวลาในการทำงาน และลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ให้น้อยลง (แพรวารี จุ่มดวง, 2560) การจัดทำรายงานทางการเงินมีคุณภาพ คือ รายงานทางการเงินที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม สามารถเปรียบเทียบกันได้ สามารถพิสูจน์ยืนยันได้ มีความทันเวลา และความเข้าใจได้

การสร้างการแข่งขันแกร่งทางด้านการเงินขององค์กร การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมถึงการพัฒนาระบบการควบคุมภายในขององค์กรให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จะทำให้องค์กรสามารถแข่งขันกับคู่แข่งในการค้าแบบไร้พรมแดนได้ นอกจากนี้ จะส่งผลให้องค์กรสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ในการจัดทำรายงานทางการเงิน ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้นโยบาย วิธีปฏิบัติทางบัญชี รวมถึงการประมาณการทางบัญชีตามทางเลือกที่มาตราฐานได้กำหนดไว้ (สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล, 2562) ซึ่งหากผู้ทำบัญชีขาดสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีหรือมีสมรรถนะทางวิชาชีพที่ไม่เพียงพอ รวมถึงการควบคุมภายในที่ไม่มีประสิทธิภาพ อาจส่งผลให้รายงานทางการเงินไม่มีคุณภาพ เนื่องจากข้อมูลในรายงานทางการเงินไม่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง เช่น ผู้บริหารเลือกใช้ดุลยพินิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัว จะทำให้ข้อมูลที่ใช้รายงานทางการเงินภายนอกได้รับจะบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดต่อการตัดสินใจ เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาผลกระทบของสมรรถนะของนักบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่จะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารายงานทางการเงินให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากรายงานทางการเงินถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ใช้ทางการเงิน ผู้บริหาร ผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้น รวมถึงเจ้าหนี้ ที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ ในรายงานทางการเงินมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น คุณภาพของรายงานทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ใช้ทางการเงิน ผู้บริหาร ผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้น รวมถึงเจ้าหนี้ ได้รับข้อมูลที่มีประโยชน์ เพื่อให้การตัดสินใจนั้นเป็นไปอย่างถูกต้องและแม่นยำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ และทักษะอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (ธนิษฐา ชีวพัฒน์พันธุ์, 2558) และตามที่ ญัตติธรรมณ ศรีสกุล (2560) กล่าวว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน ซึ่งเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการคาดการณ์ปัญหา 2) ด้านการตรวจสอบภายใน ที่เน้นการตรวจสอบความถูกต้องและประเมินการปฏิบัติงานภายในองค์กร 3) ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการเงินเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานและการนำเสนอข้อมูลที่น่าเชื่อถือ 4) ด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี ที่เน้นความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติงานทางบัญชี และ 5) ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามหลักจริยธรรมและคุณธรรมในวิชาชีพ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

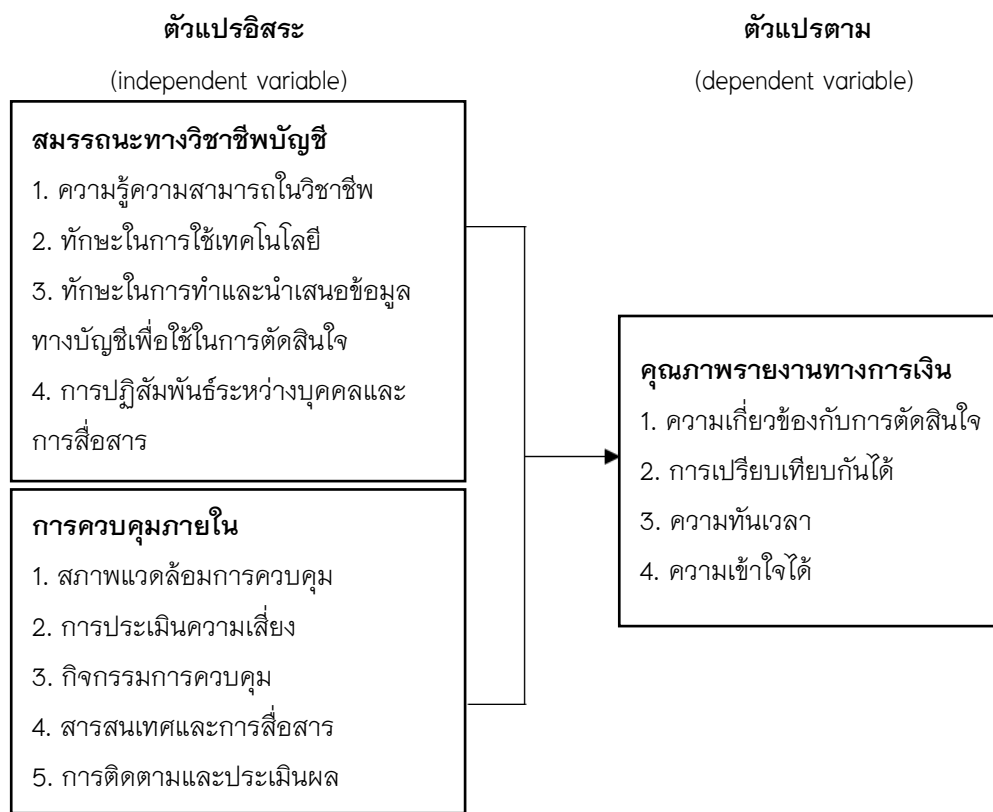
คุณภาพรายงานทางการเงิน หมายถึง ลักษณะที่ทำให้ข้อมูลในรายงานทางการเงินของกิจการเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้รายงานทางการเงิน ตามมีลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินตามสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดทำกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2557) (Conceptual Framework for Financial Reporting (Bound Volume 2013 Consolidated without early application)) ซึ่งเป็นไปตามหลักการภายใต้กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุงที่ออกโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board: IASB)) โดยมีผลบังคับใช้แทนแม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) ซึ่งได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2557 เป็นต้นไป โดยที่กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2557) กล่าวถึง แนวคิดหลักเกี่ยวกับการจัดทำและการนำเสนอการเงินแก่ผู้ใช้งบการเงิน กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2557) ได้เปลี่ยนแนวคิดลักษณะเชิงคุณภาพจากเดิมที่กำหนดเป็นลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน (qualitative characteristics of financial statements) มาเป็นลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ (qualitative characteristics of useful financial information) โดยระบุว่าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่สุดต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม หรือเจ้าหนี้อื่นในปัจจุบันและอนาคต ต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน (fundamental qualitative characteristics) 2 ประการ ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (relevance) และความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (faithful representation) ทั้งนี้ ข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์อันเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมสามารถถูกเสริมด้วยลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (enhancing qualitative characteristics) 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถเปรียบเทียบได้ (comparability) ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ (verifiability) ความทันเวลา (timeliness) และความสามารถเข้าใจได้ (understandability) (ธนัชฐา ชีวพัฒน์พันธุ์, 2558)

การควบคุมภายใน ตามความหมายของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการที่กำหนดขึ้นโดยฝ่ายบริหารและพนักงานทุกระดับในองค์กร เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบตามแนวทาง (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission: COSO) 5 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีต้นแบบหลักของกรอบแนวคิดงานวิจัยมาจากการทบทวนผลงานวิจัยของ ณีฐรรมณ ศรีสุข (2560) เพ็ญภา เชาวนา (2560) แพรวรารี จุ่มด้วง (2560) สุทธาทิพย์ บุญสำลี (2560) อรรถพร ต้นพิพัฒน์อารีย์ (2560) จิตรลดา สี่หามาตย์ (2561) จิรวุฒิ แดงสอาด (2561) ปิยธิดา จุลมิตร

(2562) สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล (2562) ยุพาภรณ์ โมหังหว่า (2563) นิรมล คชแก้ว (2564) ธนศักดิ์ กุศลสร้าง (2564) มณีวรรณ ศรีปาน (2564) มาลินรัตน์ มั่งคั่ง (2564) วารุณี ฤทธิขจร (2564) และวิไลรัตน์ เพ็ชรหึง (2564)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 28,624 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกรณีทราบจำนวนประชากรโดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane, 1973) ได้เท่ากับ 394.49 เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างสะดวก จึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบเนื้อหาของการวิจัยเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน

3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม (IOC: Index of Item Objective Congruence) 4) หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาความเชื่อมั่น (alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1970) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ได้ต้องมากกว่า .7 ยิ่งค่าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป จากการทดสอบความเที่ยงตรง (validity) ของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในครั้งนี้ พบว่าแบบสอบถามทุกส่วนมีค่า IOC มากกว่า .50 ทุกส่วน ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรง สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถาม (questionnaire) โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์จากนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสมรรถนะของนักบัญชี 3) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการควบคุมภายใน และ 4) ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงิน และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร บทความ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ใช้การหาค่าร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายใน และการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ที่ได้กำหนดระดับความเห็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Linker's rating scale) จากนั้นนำค่าที่ได้จากลิเคิร์ต มาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งสามารถแปลความหมายความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยสูตรเบสท์ (Best อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2543) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว จะแทนค่าด้วยสัญลักษณ์ "r" โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.0 จนถึง +1.0 หากพบว่าค่า r เข้าใกล้ -1.0 หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงตรงกันข้าม แต่หากค่า r มีค่าเข้าใกล้ +1.0 หมายความว่าตัวแปร 2 ตัว มีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน หรือตัวแปร 2 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 หมายความว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์และข้อสมมติฐานระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษาเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2544) จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ที่ได้เก็บรวบรวม โดยการวิเคราะห์เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์สมมติฐาน คือ สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี

สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ	4.42	.50	มากที่สุด
ทักษะในการใช้เทคโนโลยี	4.15	.57	มาก
ทักษะในการทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจ	4.40	.47	มากที่สุด
การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	4.36	.52	มากที่สุด
โดยรวม	4.33	.39	มากที่สุด

จากตาราง 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .39) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและมากตามลำดับต่อไปนี้ 1) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .50) 2) ทักษะในการทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .47) 3) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .52) และ 4) ทักษะในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .57)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

การควบคุมภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สภาพแวดล้อมการควบคุม	4.37	.52	มากที่สุด
การประเมินความเสี่ยง	4.37	.49	มากที่สุด
กิจกรรมการควบคุม	4.35	.52	มากที่สุด
สารสนเทศและการสื่อสาร	4.30	.55	มากที่สุด
การติดตามและประเมินผล	4.33	.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.34	.40	มากที่สุด

จากตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายในของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับต่อไปนี้ 1) สภาพแวดล้อมการควบคุม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .52) 2) การประเมินความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.49) 3) กิจกรรมการควบคุม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .52) 4) การติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .55) และ 5) สารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .55)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงิน

คุณภาพรายงานทางการเงิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	4.46	.51	มากที่สุด
การเปรียบเทียบกันได้	4.57	.44	มากที่สุด
ความทันเวลา	4.58	.47	มากที่สุด
ความเข้าใจได้	4.60	.44	มากที่สุด
โดยรวม	4.56	.38	มากที่สุด

จากตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับต่อไปนี้ 1) ความเข้าใจได้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = .52) 2) ความทันเวลา ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .47) 3) การเปรียบเทียบกันได้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .52) และ 4) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .55)

การอภิปรายผล

การทำวิจัย เรื่อง ผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ ได้ดังนี้

1) สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ทักษะในการใช้เทคโนโลยี ทักษะในการทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ผลการวิจัยสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ทักษะในการทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะในการใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ

2) คุณภาพรายงานทางการเงิน ประกอบด้วย ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ด้านความทันเวลา และด้านความเข้าใจได้ ผลการวิจัยคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความทันเวลา ด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ตามลำดับ

3) การควบคุมภายใน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยการควบคุมภายในโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม การติดตามและประเมินผล และสารสนเทศและการสื่อสาร ตามลำดับ

4) คุณภาพรายงานทางการเงิน ประกอบด้วย ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ด้านความทันเวลา และด้านความเข้าใจได้ ผลการวิจัยคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความทันเวลา ด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ตามลำดับ

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หากผู้ทำบัญชีได้รับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีในทุก ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ เช่น ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานด้านบัญชี การจัดทำ

และนำเสนอข้อมูลรายงานทางการเงินเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เป็นต้น ให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงองค์กรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายใน ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล จะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น ด้านความทันเวลา ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเข้าใจได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ เป็นต้น ซึ่งรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพนั้น จะทำให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินทั้งภายในและภายนอกได้รับข้อมูลทางการเงินที่มีคุณภาพ และสามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องผลกระทบของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี คือ คุณลักษณะที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ และทักษะอื่น ๆ ที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานทางวิชาชีพบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานทางด้านบัญชี ทักษะในการใช้เทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้กับการทำงาน ทักษะในการทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจตามที่กำหนดและเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูล รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร และนักบัญชีในยุคปัจจุบันต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมภายในให้เป็นกระบวนการ แผนการจัดการองค์กร และวิธีการที่ผู้บริหารและพนักงานกำหนดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการควบคุม การประเมินความเสี่ยงที่เป็นกระบวนการระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรมการควบคุมที่เป็นนโยบายหรือวิธีการ เพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยง สารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการรับและส่งข้อมูลการควบคุมภายในและการติดตามและประเมินผลซึ่งเป็นกระบวนการประเมินประสิทธิภาพของการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง ควบคุมไปกับการคุณภาพรายงานทางการเงินหมายถึงลักษณะที่ทำให้ข้อมูลในรายงานทางการเงินของกิจการเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่ช่วยให้ผู้ใช้ทราบผลการดำเนินงานในอดีตและประเมินเหตุการณ์ในอนาคตได้ การเปรียบเทียบกันได้ทั้งกับรายงานของกิจการเดียวกันในช่วงเวลาต่างหากหรือกับกิจการอื่น ความทันเวลาที่จะช่วยให้ผู้ใช้ตัดสินใจได้ทันความต้องการ และความเข้าใจได้แม้ข้อมูลจะซับซ้อนแต่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชี และด้านอื่น ๆ เพื่อให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินทั้งภายในและภายนอกสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายใน เนื่องจากการควบคุมภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยข้อมูลในรายงานทางการเงินนั้น

สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมา รวมถึง ช่วยในการประเมินเหตุการณ์ในอนาคตได้อีกด้วย ซึ่งรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้ใช้รายงานทางการเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งต่อไป เห็นควรให้มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มอื่น เช่น ในเขตพื้นที่ปริมณฑล ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ เป็นต้น เพื่อให้ได้งานวิจัยที่หลากหลายมุมมอง พร้อมทั้งสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยในแต่ละพื้นที่ มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับพื้นที่นั้น ๆ

2.2 ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการวิจัยจากการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์ ที่เจาะกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก และได้ผลการวิจัยที่ชัดเจน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567). การจำแนกประเภทของข้อมูลธุรกิจตามพื้นที่. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://datawarehouse.dbd.go.th/index>
- จิตรลดา สีหามาศย์. (2561). ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- จิรวุฒิ แดงสอาด. (2561). ผลกระทบของสมรรถนะของนักบัญชีที่มีต่อคุณภาพของรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสิงห์บุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐภัทร หงษ์พงษ์. (2560). ผลกระทบของทักษะทางวิชาชีพที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฏฐ์ธรมณ ศรีสุข. (2560). สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธนศักดิ์ กุลสรสร้าง. (2564). ปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีและผลการดำเนินงานขององค์กรในภาคตะวันตกของประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธนิษฐา ชิวพัฒน์พันธุ์. (2558). สมรรถนะของพนักงานบัญชีในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีตามทัศนะของหัวหน้างานบัญชี. วารสารวิชาการ RMUTT Global Business and Economics, 10(2), 141–152.
- นิรมล คชแก้ว. (2564). คุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อคุณภาพการจ้างงานการเงินของธุรกิจ SMEs ในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามัน. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย = Statistical analysis for research :a step by step approach. นครปฐม: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยธิดา จุลมิตร. (2562). ทักษะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและคุณภาพรายงานทางการเงินของธุรกิจกีฬาในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

- เพ็ญภา เชาวนา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในกับคุณภาพกำไร กรณีศึกษา: บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นสมาชิกสภาอุตสาหกรรมภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- แพรวารี จุ่มด้วง. (2560). ผลกระทบของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มณีวรรณ ศรีปาน. (2564). สมรรถนะนักบัญชีที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจและนวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาลินรัตน์ มั่งคั่ง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานบัญชีและคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ยุพารณ โมหังหว่า. (2563). ปัจจัยความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่ดีส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วารุณี ฤทธิขจร. (2564). สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี กรมการเงินทหารอากาศ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิไลรัตน์ เพ็ชรหิิง. (2564). สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี และการตรวจสอบภายในภาคราชการที่มีผลต่อคุณภาพการประเมินการปฏิบัติงานด้านบัญชีภาครัฐ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุทธาทิพย์ บุญล่ำลี. (2560). ประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของโรงเรียนในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรรถพร ตันพิพัฒน์อารีย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper and Row.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ Developing media literacy skills of children and youth through the process of creative communication

ธีรนันท์ ขันดี^{1*}

Theeranan Khantee^{1*}

¹สาขาวิชาสื่อดิจิทัลคอนเทนต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹Department of Digital Content Media, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University

*Corresponding author's e-mail: theeranan.kh@ksu.ac.th^{1*}

Received: July 3, 2024

Revised: August 3, 2024

Accepted: August 10, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์และถอดบทเรียนการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ 2) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายสองกลุ่ม ได้แก่ 1) เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50 คน 2) นักศึกษาแกนนำมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ที่จัดกระบวนการจำนวน 20 คน จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย (1) ความรู้ความเข้าใจของแกนนำ (2) การมีจิตอาสา (3) การออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำลังศึกษา (4) การอบรมแกนนำก่อนทำกิจกรรมในพื้นที่ (5) การมีระบบพี่เลี้ยงและที่ปรึกษา (6) การวางแผนงาน 2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย (1) ชุมชนให้ความร่วมมือและมีความเข้มแข็ง (2) กลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้น (3) มีหน่วยงานภาคีเครือข่ายสนับสนุน (4) มีสถาบันการศึกษาให้การสนับสนุน สำหรับบทเรียนการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ พบบทเรียนที่สำคัญ ดังนี้ 1) เกิดเครื่องมือหรือกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์เพื่อจัดกระบวนการรู้เท่าทันสื่อในเด็กและเยาวชน 2) เกิดการพัฒนาทักษะการทำงานของเด็กและเยาวชน 3) เกิดการพัฒนาทักษะและความรู้การรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชน 4) เกิดทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

คำสำคัญ: กระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์, การรู้เท่าทันสื่อ, เด็กและเยาวชน

Abstract

The purposes of this research aimed at studying the factors that affected the creative communication process and extracted the lessons learned from it and it focused on enhancing the media literacy skills of children and youth residing in rural areas of Kalasin Province. The researcher collected data from the workshops, qualitative research, participatory observation and focus group with two target groups namely 1) 50 secondary students in grades 1–3, Ban Nabon School Nabon Kamuang District, Kalasin Province, 2) The process was organized by 20 leading students from Kalasin University. The study found that the creative communication process of children and teenagers was affected by two types of factors: 1) internal factors that include (1) the leaders' knowledge and understanding, (2) the presence of volunteers, (3) the design of activities that were in line with the curriculum being studied, (4) the leaders' training before they do activities in the area, (5) the presence of mentors and (6) the planning of events. 2) external factors that include (1) community's cooperative and strong, (2) the target group's enthusiasm, (3) the support of network partners, and (4) the support of educational institutions. The lessons of creative communication process found as the following important lessons: 1) create innovative communication tools or processes to streamline the media literacy process in children and youth, 2) develop work skills of children and youth, 3) develop skills and knowledge of media literacy among children and youth and 4) develop creative media production skills to disseminate to the public.

Keywords: creative communication process, media literacy, children and youth

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีทางการสื่อสารในปัจจุบัน ทำให้เกิดสภาวะความปั่นป่วนในวงการการสื่อสาร (media disruptive) หรือทำให้ระบบนิเวศสื่อ (media ecology) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ที่สำคัญเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ถูกนำมาใช้ในการผลิตสื่อมากขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา และการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างแนบแน่น โดยเฉพาะปัญหาที่ตามมาของสื่อ ทั้งการนำมาสร้างความแตกแยก การสร้างข้อมูลเท็จ และการโฆษณาชวนเชื่อ (Christ & De Abreu, 2020) รวมไปถึงสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เกม หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ การบริโภคสื่อที่หลากหลายที่สามารถเข้าถึงได้แบบทุกที่ทุกเวลาส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อเด็กและเยาวชน

การบริโภคสื่ออย่างไม่รู้เท่าทันไม่เพียงส่งผลลบและอันตรายต่อตัวบุคคลตามมาเท่านั้น ยังส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมจากในอดีตที่เคยเป็นชุมชนพึ่งพาอาศัยกัน รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิม แต่นับวันกลับกำลังถูกทำลายลง ที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง คือ กลุ่มของเด็กและเยาวชนที่กำลังหลงเทคโนโลยี สัมผัสเหงาและอัตลักษณ์ของตนเอง มีการเปิดรับสื่อใหม่ ๆ อย่างไม่รู้เท่าทัน ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง รวมถึงการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตราย (ลักษณะมีดกลาง และคณะ, 2561) หากปล่อยไว้เช่นนี้ จะยิ่งทำให้ความเป็นชุมชนและวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมเลือนหายไป กลายเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ ขาดความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน การรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญอย่างมากในยุคของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งยังเป็นการเพิ่มพลังความสามารถในการเรียนรู้ การเลือกสรร และใช้ประโยชน์จากสื่อในทางสร้างสรรค์ต่อเด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อโดยง่าย รู้จักหิยาบยสาระจากสื่อมาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต ดังนั้น

เด็กและเยาวชนที่ใช้ชีวิตอยู่ในยุคที่เต็มไปด้วยสื่อที่หลากหลายจึงต้องมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ชโรชนีัย ชัยมินทร์, 2566) การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ (creative communication) เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการนำมาพัฒนาเด็กและเยาวชน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม การสร้างสรรค์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้กระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์มาใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชน จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน (อังคณา พรหมรักษา, 2561)

การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์โดยใช้พลังเด็กและเยาวชนเป็นตัวขับเคลื่อนด้วยการจัดค่ายเยาวชน โดยใช้กระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นมาเป็นเครื่องมือในการทำกิจกรรมและเรียนรู้ชุมชน ทำให้นักศึกษาซึ่งเป็นแกนนำในการจัดกระบวนการรวมทั้งเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่จัดโครงการได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง เนื่องจากกระบวนการการทำภาพยนตร์สั้นเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องในชุมชนของ การที่เด็กและเยาวชนได้สะท้อนเรื่องราวทั้งในด้านลบและด้านบวกของชุมชนผ่านกระบวนการสื่อสาร เป็นการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปสู่การเป็นพลเมืองประชาธิปไตยเท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ที่เด็กและเยาวชนสามารถผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมได้ (พวงชมพู ไชยอาลา แสงรุ่งเรืองโรจน์, 2565)

จากการจัดกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่ากระบวนการดังกล่าวได้สร้างความตระหนักรู้ในด้านวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการต่อยอดโดยการนำเอาองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์สั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดการสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดแก่ชุมชนและตนเอง อย่างไรก็ตามจากการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ที่ผ่านมายังมีองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องการมีศึกษาวิจัยและถอดบทเรียนการทำงาน เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาการทำงาน หรือนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อมุ่งถอดบทเรียนองค์ความรู้ในการพัฒนากระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อถอดบทเรียนการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media Information Digital Literacy: MIDL)

โตมร อภิวันทนากร วิทยาการกระบวนการที่มีความเชี่ยวชาญในการฝึกอบรมทักษะ MIDL กล่าวว่า สมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และ ดิจิทัล ได้แก่ การเข้าถึง (access) การวิเคราะห์ (analyze) การสร้างสรรค์ (create) และการลงมือทำ (act) กล่าวคือ ขั้นตอนการเข้าถึงความรู้ เชื่อมโยงกับสมรรถนะการสืบสอบข้อมูล (inquiry) หมายถึง การมีทักษะในการสืบค้นได้ข้อมูลหลากหลาย ตรวจสอบข้อมูลรอบด้าน วิเคราะห์หมุมมอง นัยยะ สิ่งแอบแฝง ในเนื้อหา แพล ความหมายผลกระทบระดับต่าง ๆ เรียบเรียงและสรุปข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ และการประเมินสัมพันธ์กับสมรรถนะเรื่องการคิดวิพากษ์และสื่อสาร ความคิดเห็น อันประกอบด้วยทักษะในการวิเคราะห์หมุมมอง นัยยะสิ่งแอบแฝง ในเนื้อหา แพลความหมายผลกระทบระดับต่าง ๆ วิเคราะห์เชิงบริบททั้งโครงสร้างและวัฒนธรรม สื่อสารแสดงความเห็นอย่างใช้เหตุผล และตั้งคำถาม เชิงวิพากษ์ได้ และในขั้นตอนการลงมือทำ เชื่อมโยงกับ

สมรรถนะในการเป็น ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การบริหารจัดการ ความยืดหยุ่นและสร้างสรรค์ รวมทั้งกระบวนการผลิตสื่อ (โสภิตา วีรกุลเทวัญ, 2563)

การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล มีแนวคิดหลัก ดังนี้

1. การเข้าถึง (access) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าถึงข้อมูลและสื่อต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. การวิเคราะห์และประเมินผล (analyze and evaluate) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลและสื่อ โดยพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือ แหล่งที่มาและเจตนาของผู้ผลิตสื่อ
3. การสร้างเนื้อหาและการแสดงออก (create and communicate) เป็นความสามารถในการสร้างเนื้อหาสื่อที่มีความหมายและมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารและเผยแพร่สื่ออย่างสร้างสรรค์
4. การรู้จักวิจารณ์ (critical thinking) เป็นความสามารถการคิดเชิงวิพากษ์ในการประเมินข้อมูลและสื่อที่เปิดรับ เพื่อป้องกันการหลอกลวงและการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จหรือบิดเบือน
5. การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและปลอดภัย (ethical and safe use of technology) เป็นความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ปลอดภัย และเคารพต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

2. แนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนา (development communication)

แนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนา (development communication) เป็นแนวคิดที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีด้านการสื่อสารมาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาแบบเก่า ๆ ที่เรียกว่า “กระบวนทัศน์การทำสังคมให้ทันสมัย” (modernistic paradigm) ที่ให้รัฐมีบทบาทเป็นผู้นำในการพัฒนาและถ่ายทอดไปยังประชาชนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในชนบทที่ล้าหลัง แนวคิดนี้การพัฒนามีทิศทางจากบนลงล่าง (top – down approach) ทำให้การพัฒนาอาจจะยังไม่ตรงจุด จึงเกิดแนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ซึ่งเป็นแนวคิดลูกผสมระหว่าง “การสื่อสาร” กับ “การพัฒนา” โดยการใช้สื่อเพื่อเสริมพลังตนเอง (empowerment) ให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้สะท้อนปัญหาหรือเรื่องราวของตนเอง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ หากจะพัฒนาชุมชนควรจะใช้แนวคิด “การสื่อสาร เพื่อการพัฒนา” เข้ามาช่วยให้ประชาชนสามารถใช้สื่อเพื่อเสริมพลังตนเอง และควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม เป็นลักษณะ “การสื่อสารเพื่อชุมชน” โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจ และการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2543)

การสื่อสารเพื่อพัฒนามีแนวคิดหลัก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน (community participation) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตั้งแต่เริ่มกระบวนการทำงาน ทั้งการวางแผน การออกแบบการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมนี้ทำให้ชุมชนมีความเป็นเจ้าของและร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน
2. การสื่อสารสองทาง (two-way communication) การสื่อสารเพื่อการพัฒนาควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ที่เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร
3. การเสริมสร้างศักยภาพ (empowerment) เป็นการใช้อำนาจสื่อสารเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนสามารถตัดสินใจและดำเนินการในการพัฒนาชุมชนของตนเอง
4. การใช้สื่อท้องถิ่นและสื่อทางเลือก (local and alternative media) การใช้อำนาจสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับในชุมชน เช่น วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และสื่อดิจิทัลที่มีความทันสมัย
5. การเน้นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (behavior change communication) เป็นการใช้อำนาจสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีผลดีต่อชุมชน ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี สุขภาวะ เศรษฐกิจ สังคมการศึกษา และสิ่งแวดล้อม

3. แนวคิดเรื่องนิเวศสื่อ (media ecology)

คำว่า “นิเวศสื่อ” เริ่มต้นมาจากแนวคิดของกลุ่มนักวิชาการที่เสนอทฤษฎีนิเวศสื่อวิทยา (media ecology) เป็นแนวทางการศึกษาสื่อที่มีจุดเน้น 2 ประการ คือ 1) เป็นการศึกษาสื่อในฐานะเป็นสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาโครงสร้างสื่อ เนื้อหาในสื่อและผลกระทบของสื่อว่ากระทบต่อการรับรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและการให้คุณค่าของมนุษย์อย่างไร หรือกระทบต่อความรู้สึกและพฤติกรรมคนอย่างไร 2) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบการอยู่ร่วมกันอันซับซ้อนระหว่างคนและเทคโนโลยีสื่อที่พวกเขาได้สร้างขึ้นและใช้ประโยชน์ หรืออีกนัยหนึ่ง คือระหว่างวัฒนธรรม การสื่อสารและเทคโนโลยีในบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ชนัญสรอรณพ ณ ออยุธยา และคณะ, 2562) นอกจากนี้แนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ (system theory) ที่ผู้คิด คือ von Bertalanffy (1968) ได้นำแนวความคิดมาจากระบบชีววิทยา โดยมีหลักการและความเชื่อว่าแต่ละองค์ประกอบของระบบ มีส่วนสัมพันธ์กันหรือมีผลกระทบซึ่งกันและกัน หากมีองค์ประกอบของระบบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไปก็จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนขององค์ประกอบตัวอื่นด้วย

4. แนวคิดพลเมืองประชาธิปไตยเท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล

คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตยเท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล หมายถึง พลเมืองที่มีสมรรถนะในการเข้าถึง เข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ ตรวจสอบและคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถประเมินประโยชน์ และโทษในการเลือกรับ ใช้ประโยชน์และสร้างสรรค์สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจรัฐทุน สื่อ ตลอดจนบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นผู้ที่เคารพสิทธิและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่หลากหลายได้อย่างรับผิดชอบ และสามารถใช้อิสระสารสนเทศ และดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการต่อรองอำนาจและสร้างการเปลี่ยนแปลงในฐานะพลเมืองประชาธิปไตยยุคดิจิทัลที่กระตือรือร้น ในการมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรมทางสังคมเป็นสำคัญ (สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน และเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย, 2559) ลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตยที่รู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล มีลักษณะสำคัญ 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีลักษณะเป็นพลเมืองที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม จะต้องมีความรู้ คุณลักษณะที่ดี ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เคารพกฎหมาย และกติกาของสังคม มีแนวปฏิบัติได้แก่ ความรับผิดชอบต่อชุมชน ตั้งใจทำงานและจ่ายภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การบริจาคเลือด การร่วมจัดการขยะรีไซเคิล

2. พลเมืองที่มีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นพลเมืองที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม จะต้องมีส่วนร่วมและเป็นผู้ดำเนินการวางแผน และโครงสร้างของสังคม มีแนวปฏิบัติ ได้แก่ การเป็นสมาชิกของกลุ่มองค์กรที่กระตือรือร้นและมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชน จัดการชุมชนให้ใส่ใจต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น รักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เข้าใจกระบวนการทำงานของรัฐอย่างไร ทำงานเชื่อมโยงกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

3. พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม มีลักษณะเป็นพลเมืองที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมจะต้องตั้งคำถาม และเปลี่ยนระบบหรือโครงสร้างที่เป็นอยู่ของสังคมที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม มีแนวปฏิบัติ ได้แก่ การคิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างของสังคม นโยบาย และเศรษฐกิจ สืบค้น /ติดตาม และนำเสนอ ประเด็นที่ไม่เป็นธรรมในสังคม เข้าใจการเคลื่อนไหวทางสังคมและผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้น ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกลไกรัฐเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของ อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้สู่การรู้เท่าทันสื่อ บทสำรวจสถานการณ์และก้าวต่อไป เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เยาวชนรู้เท่าทันสื่อ

ตามแผนงานสื่อสารสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) มีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากิจกรรมของแผนงานฯ และภาคี ใน 2 มิติ ได้แก่

1. การส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรู้เท่าทันสื่อควบคู่ไปกับการพัฒนาบริบทให้สอดคล้องสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการด้วย เช่น สภาพแวดล้อมในโรงเรียน การรณรงค์ระดับครอบครัวซึ่งทำได้ยากกว่า แต่ก็มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาช่องทางต่อไป ประเด็นนี้จำเป็นที่จะต้องหาความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น

2. การพัฒนากิจกรรมอื่น ทางเลือกอื่น ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับสื่อ แต่เป็นกิจกรรมที่สามารถทดแทนได้ใกล้เคียงกับสิ่งที่เด็กได้รับการเสพสื่อ เช่น มีความเพลิดเพลินจินตนาการ ทำทนาย มีเพื่อนนั้นก็ยากที่จะทดแทนสื่อได้โดยยั่งยืน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน มีเพื่อนมีกลุ่มหรือมีพื้นที่ของตนเอง อันเป็นไปตามธรรมชาติของวัยซึ่งต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ผู้ใหญ่และสังคม การคิดกิจกรรมในส่วนนี้จึงควรคิดในระดับปฏิบัติการ (unit of operation) เป็นกลุ่ม มากกว่าคิดกิจกรรมในระดับบุคคล เนื่องจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีคิด ทักษะคิด พฤติกรรมได้มาก ไม่ว่าในทางบวกหรือทางลบ

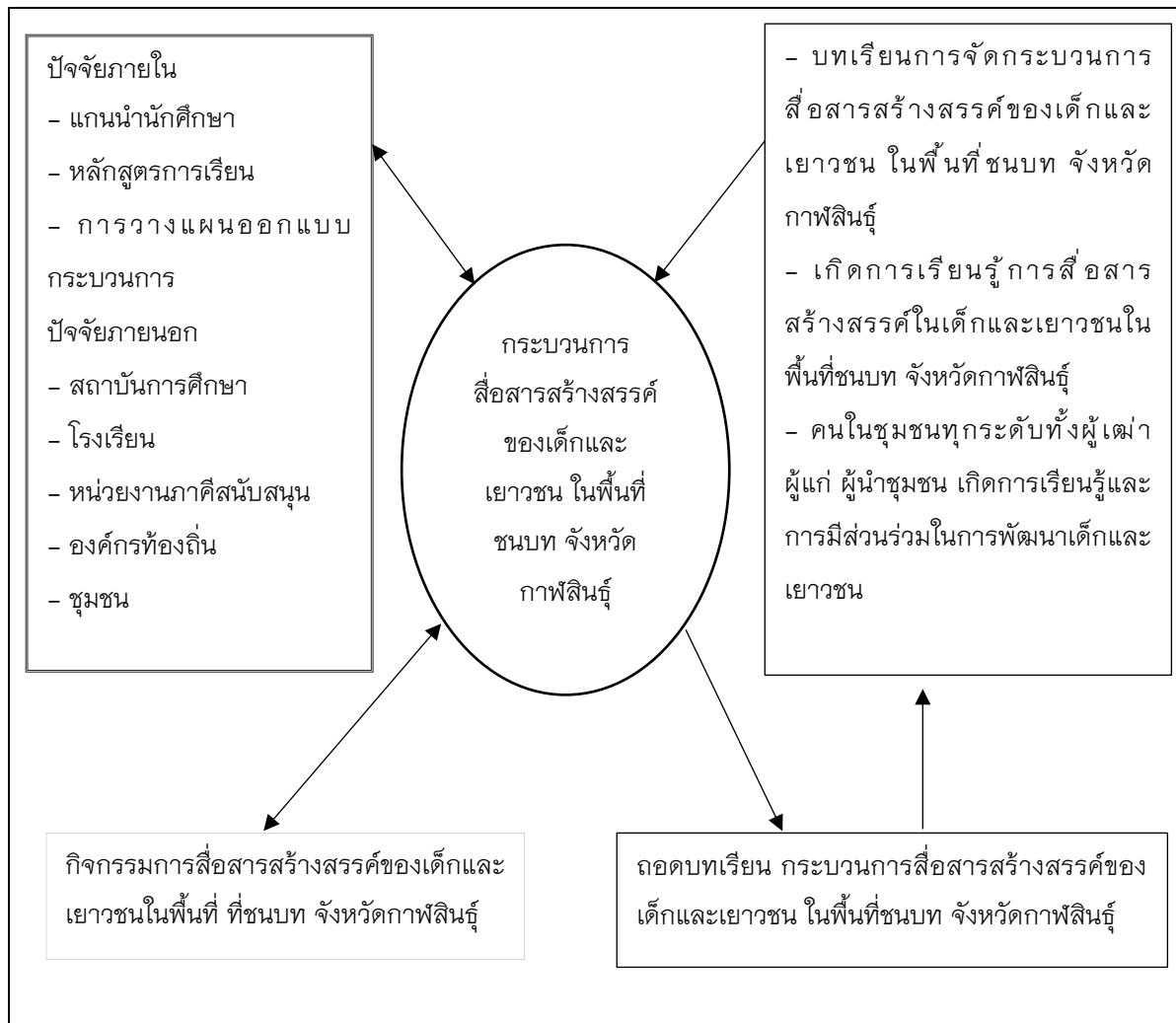
พวงชมพู ไชยอาลา แสงรุ่งเรืองโรจน์ (2565) ได้ทำการศึกษา กระบวนการสร้างนักสื่อสารสร้างสรรค์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา บนฐานทุนของชุมชน เพื่อศึกษากระบวนการสร้างนักสื่อสารสร้างสรรค์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา บนฐานทุนของชุมชนของโรงเรียนเมืองคง (คงคาวิทยา) อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ และโรงเรียนบ้านแม่แพน้อย อำเภอสมเด็จ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การที่โรงเรียนใช้ฐานทุนของชุมชน เช่น ภูมิปัญญา ด้านการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรม มาออกแบบกิจกรรม เพื่อสร้างการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสร้างนักสื่อสารสร้างสรรค์ โดยทำการส่งเสริมทักษะชุดสมรรถนะของการสื่อสาร ประกอบด้วย ความสามารถในการเข้าถึง (access) วิเคราะห์ (analyze) ประเมิน (evaluate) สื่อสาร (communicate) ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสร้าง พบว่าโรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดความมุ่งมั่นใฝ่หาความรู้ในสาระวิชาหลัก และสามารถบูรณาการเข้ากับทักษะเพื่อดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ และเมื่อเกิดวิกฤตสถานการณ์โควิดจึงต้องปิดโรงเรียนทั้งสอง โรงเรียนก็ยังสามารถสร้างการเรียนรู้ด้วยกระบวนการดังกล่าวให้กับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

วชิรา สุวรรณวงศ์ และนิธิดา แสงสิงแก้ว (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับ Generation Z ของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม พบว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้สื่อในเชิงสร้างสรรค์และเข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสังคม ด้วยการเป็นเยาวชนผู้ใช้สื่อในฐานะพลเมืองดิจิทัลของชุมชนที่มีความพร้อมในการนำทักษะรู้เท่าทันสื่อมาขยายผลให้กับครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายในการพัฒนากิจกรรม พบว่า ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมพร้อมสร้างภาคีเครือข่ายสำหรับการจัดกิจกรรมรู้เท่าทันสื่อเพื่อต่อยอดองค์ความรู้อย่างรอบด้าน โดยผลักดันให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาวข่าวปลอมอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัย และผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชน โดยมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการจัดกระบวนการที่ใช้องค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อมาเป็นฐาน และนำกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์มาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็ก และเยาวชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์และถอดบทเรียนการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน โดยมีกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย 1) เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50 คน 2) นักศึกษาแกนนำมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ที่จัดกระบวนการ จากสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และสาขาวิชาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เก็บข้อมูลด้วยการการอบรมเชิงปฏิบัติการ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participatory observation) และการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์และถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน ในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการเยาวชนกาฬสินธุ์เฝ้าดี ปี 3 ค่ายภาพยนตร์สั้นรู้เท่าทันสื่อ โรงเรียนบ้านนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรม ระหว่างเดือน สิงหาคม 2560 – กุมภาพันธ์ 2561

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมประกอบด้วย การเก็บข้อมูลด้วยการการอบรมเชิงปฏิบัติการ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50 คน 2) นักศึกษาแกนนำจากสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และสาขาวิชาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน โดยสร้างแนวคำถามในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. แนวคำถามในการเก็บข้อมูลในประเด็นบทเรียนกระบวนการทำงานสื่อสารสร้างสรรค์

- 1) การทำงานให้ประสบความสำเร็จมีปัจจัยอะไรที่เข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง
- 2) ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานมีอะไรบ้าง
- 3) วิธีแก้ไขปัญหาคืออย่างไร
- 4) สิ่งได้เรียนรู้อะไรบ้างในการจัดกระบวนการ
- 5) อยากจะเพิ่มเติมหรือมีแนวทางอย่างไรในการจัดกระบวนการในครั้งต่อไป

2. แนวคำถามเกี่ยวกับประเด็นการรู้เท่าทันสื่อ

- 1) สื่อมีประโยชน์อะไรบ้าง
- 2) อันตรายของสื่อในยุคปัจจุบันมีอะไรบ้าง
- 3) ทำไมต้องรู้เท่าทันสื่อ
- 4) พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการแสดงออกผ่านสื่อมีอะไรบ้าง

ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

- 1) ประชุมเพื่อสร้างเครื่องมือและออกแบบเก็บข้อมูล
- 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์โดยการผลิตภาพยนตร์สั้น
- 3) ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม
- 4) นำข้อมูลมารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจะนำข้อมูลมานำเสนอแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จสรุปได้ ดังนี้

1.1. ปัจจัยภายใน มุ่งเน้นไปที่คณะทำงานและแกนนำในการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจของแกนนำ แกนนำในการจัดโครงการครั้งนี้เป็นนักศึกษาจากสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และสาขาวิชาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดกระบวนการ และเป้าหมายของโครงการ หากแกนนำยังไม่เข้าใจหรือสับสนในกระบวนการมากพอ โดยเฉพาะเป้าหมายเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อซึ่งมีเนื้อหาที่ยากและซับซ้อน จะส่งผลให้การออกแบบกิจกรรมและการถ่ายทอดเนื้อหา ยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่

2) การมีจิตอาสาของแกนนำ การมีจิตอาสาในการทำกิจกรรมของแกนนำเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กิจกรรมครั้งนี้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นการทำงานไม่ได้คำนึงถึงผลตอบแทนที่ได้รับ ทศนคติแบบนี้เป็นต้นทุนและจุดเริ่มต้นที่ดีในการเปิดใจ และพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชนที่นักศึกษาแกนนำจะต้องลงไปจัดกระบวนการในพื้นที่และจะต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคอีกจำนวนมาก

3) กิจกรรมมีความสอดคล้องกับหลักสูตรที่แกนนำกำลังศึกษา การจัดกิจกรรมครั้งนี้ เป็นการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่แกนนำหลักกำลังศึกษาอยู่ คือ ด้านนิเทศศาสตร์ซึ่งส่งผลให้ การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จได้ง่ายมากขึ้น โดยใช้พื้นฐานความรู้ที่ศึกษามาเป็นเครื่องมือในการทำงานและนำความรู้มาถ่ายทอดต่อ ขณะเดียวกันแกนนำที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาพัฒนาชุมชน ก็ได้นำทักษะและความรู้การลงชุมชนมาช่วยในการจัดกิจกรรมให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

4) การจัดกิจกรรมอบรมแกนนำก่อนทำกิจกรรมในพื้นที่ การที่แกนนำนักศึกษาได้มีโอกาสไปร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพตนเองกับโครงการส่วนกลางและมีการจัดอบรมในพื้นที่มหาวิทยาลัยก่อนที่จะลงไปทำกิจกรรมในพื้นที่ทำให้แกนนำเกิดความรู้ ความเข้าใจ และที่สำคัญเกิดแรงบันดาลใจและแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น แกนนำได้มองเห็นภาพการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เห็นเป้าหมายที่จะทำร่วมกันและที่สำคัญคือได้พบปะและแลกเปลี่ยนการทำงานกับเครือข่ายในพื้นที่อื่น ๆ

5) การมีพี่เลี้ยงและที่ปรึกษา พี่เลี้ยง และที่ปรึกษาเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญมาก ในการทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จตั้งแต่การวางแผนงานเริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย โดยในทุกกระบวนการจะมีพี่เลี้ยง และอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษารวมไปถึงการแก้ไขปัญหาในบางอย่าง ส่วนการออกแบบกิจกรรมนั้นจะเป็นหน้าที่ของแกนนำที่จะต้องช่วยกัน

6) การวางแผนงาน การวางแผนที่ดีเป็นปัจจัยที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ โดยก่อนการทำงานและลงพื้นที่ ทางคณะทำงานจะมีการประชุมเพื่อวางแผนการทำงานก่อน มีการซักซ้อมแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการจัดทำกำหนดการที่ละเอียดของหน้าที่ให้ชัดเจน ซึ่งถือเป็นเข็มทิศนำทางการทำงาน โดยเมื่อทุกคนเข้าใจภาพของงาน และระยะเวลาแต่ละกิจกรรมร่วมกันก็จะทำให้งานลดความผิดพลาดและประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าไว้ได้

1.2 ปัจจัยภายนอก สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ชุมชนให้ความร่วมมือและมีความเข้มแข็ง ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ คือ ชุมชนเป้าหมายที่เข้าไปจัดกิจกรรมนั้นต้องเป็นชุมชนเปิดที่ไม่ปิดกั้นตนเอง เป็นชุมชนที่เคยเปิดรับองค์กร หน่วยงานและโครงการต่าง ๆ มาแล้ว ซึ่งพร้อมที่จะสนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมจากภายนอกที่เข้าไปในชุมชน และโดยพื้นฐานแล้วชุมชนนี้ยังเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และมีความสามัคคีรวมตัวมีชื่อเสียงในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย ดังนั้นการคัดเลือกชุมชนเพื่อเข้าไปจัดกระบวนการจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานให้มีความสำเร็จมากขึ้น

2) กลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้น กลุ่มเป้าหมายหลักในพื้นที่ของการจัดอบรมในครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนในพื้นที่ซึ่งพบว่าทั้งตัวเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ครู ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายและเห็นความสำคัญในการในการพัฒนาเด็กนักเรียน ซึ่งภายในโรงเรียนยังมีการรวมกลุ่มจัดตั้งในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์อยู่ก่อนแล้ว

คือ กลุ่มนักร้องน้อยภูพานาบอน ทำให้การประสานงานและการจัดกิจกรรมทำได้ง่ายและเด็กพร้อมใจในการเปิดรับมากขึ้น

3) มีหน่วยงานภาคีเครือข่ายคอยสนับสนุน หน่วยงานภาคีเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงาน โดยเฉพาะบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณ และการเป็นที่ปรึกษาและจัดอบรมกระบวนการให้กับแกนนำก่อนที่จะลงไปจัดกิจกรรมในพื้นที่ ขณะเดียวกันยังช่วยหนุนเสริมพลังในการเปิดเวที และโอกาสให้แกนนำได้เรียนรู้กระบวนการทำงานและมีเครือข่ายต่างสถาบันเพิ่มมากขึ้น

4) สถาบันการศึกษาให้การสนับสนุน มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์เป็นสถาบันการศึกษาที่เข้าไปร่วมจัดกิจกรรมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การทำงานของแกนนำมีความราบรื่นขึ้น เพราะได้มีนโยบายส่งเสริมและเอื้ออำนวยในการทำงานหลายด้าน เช่น การอนุญาตจัดกิจกรรม การเดินทางไปต่างจังหวัด หากขาดการส่งเสริมและความเข้าใจที่ดีแล้วก็จะทำให้การทำงานและการประสานงานต่าง ๆ เกิดปัญหาตามมาได้ เนื่องจากสถาบันการศึกษา มีพันธกิจหนึ่งที่สำคัญ คือ การบริการวิชาการ การที่มีกิจกรรมซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกเข้ามา ทำให้สถาบันการศึกษาได้ประโยชน์ไปด้วย

2. ถอดบทเรียนการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการจัดกิจกรรมโดยการใช้กระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ค่ายหนังสือรู้เท่าทันสื่อภายใต้โจทย์ใหญ่ คือ การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media Information Digital Literacy: MIDL) พบบทเรียนที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เกิดชุดความรู้และเครื่องมือการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์

ในการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์กับเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องเลือกกิจกรรมและเครื่องมือให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการจัดกิจกรรมครั้งนี้ได้เลือกใช้กระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ผ่านค่ายภาพยนตร์สั้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเป็นเครื่องมือการปลูกฝังและให้ความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล โดยมีกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) การจัดกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นรู้เท่าทันสื่อ 2) การถ่ายภาพเล่าเรื่องในชุมชน 3) การจัดกิจกรรมเล่นเกมให้ความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ 4) การบรรยายให้ความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อโดยแกนนำนักศึกษา

2.2 เกิดการพัฒนาแกนนำนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) มีทักษะการเป็นผู้นำ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโดยเฉพาะแกนนำ ได้เกิดทักษะการเป็นผู้นำมากขึ้น เนื่องจากได้มีการวางแผนการทำงาน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ และที่สำคัญการเป็นผู้นำในระหว่างการจัดกระบวนการค่ายที่ต้องดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม การจัดกระบวนการที่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจนจะทำให้แกนนำได้แสดงบทบาทและความเป็นผู้นำของตนเองออกมา

2) เกิดทักษะความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา การจัดกระบวนการค่ายที่มีคนร่วมจำนวนมากจะทำให้คณะทำงานทุกคนได้เรียนรู้และฝึกการเป็นคนตรงต่อเวลา เนื่องจากในการจัดกิจกรรมมีกำหนดการที่ชัดเจนที่ทางคณะทำงานได้วางไว้ การทำงานจึงต้องยึดตามกำหนดการเป็นหลัก การฝึกทักษะตรงต่อเวลาจะเป็นสิ่งที่ติดตัวแกนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

3) มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ในแต่ละครั้ง มีหลายส่วนและหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในแกนนำที่ทำงานมีหลายภาคส่วนที่เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม เช่น นักศึกษาจากสาขาพัฒนาชุมชน ครูในโรงเรียน ผู้ปกครอง เครือข่าย องค์กรที่เข้าร่วม ดังนั้นแกนนำจึงได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นไปในตัวด้วย

4) มีทักษะการสื่อสารและการถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งต้องมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันให้ชัดเจน เช่น ฝ่ายพิธีกร ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายสนับสนุนการ เป็นต้น ซึ่งแกนนำจะต้องมีการประสานงานและสื่อสารกัน นอกจากนั้นการที่จะไปสอนเด็กและเยาวชนในการทำหนังสือก็ต้องมีการวางแผน เตรียมสื่อประกอบ และองค์ความรู้ที่เหมาะสมเพียงพอเพื่อนำไปถ่ายทอดต่อ

5) มีทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นอีกหนึ่งทักษะที่แกนนำได้เรียนรู้ โดยเฉพาะในระหว่างการจัดกระบวนการทำหนังสือที่ต้องเจอกับปัญหาหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นทีมงานที่เสี่ยงจะต้องสามารถประเมินสถานการณ์ และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ได้เพื่อให้งานเสร็จตามที่ตั้งเป้าไว้

6) เกิดเรียนรู้ข้ามศาสตร์ต่างสาขากิจการกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ เป็นการทำงานร่วมกัน ระหว่างนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ที่มีองค์ความรู้ด้านการผลิตสื่อกับแกนนำนักศึกษาสาขาพัฒนาชุมชนที่มีองค์ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงเกิดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ระหว่างสาขาวิชานิติศาสตร์และสาขาพัฒนาชุมชน โดยนักศึกษาสาขาพัฒนาชุมชนได้เกิดเรียนรู้ทักษะการผลิตสื่อและทำสารคดี ส่วนนักศึกษานิติศาสตร์ได้เรียนรู้ทักษะการจัดกระบวนการและการลงชุมชน

7) เกิดการเสริมทักษะวิชาชีพมากขึ้น การจัดกระบวนการสอนน้องทำหนังสือ นอกจากจะได้ใช้ความรู้ความสามารถที่นักศึกษาได้เรียนมาแล้ว ยังเป็นการเสริมทักษะวิชาชีพอีกทางหนึ่งด้วยเนื่องจากนักศึกษาได้แสวงหาความรู้และฝึกทักษะเพิ่มเติมในกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นครบทั้ง 3 ขั้นตอน ทั้งกระบวนการก่อนผลิต (pre production) กระบวนการผลิต (production) และกระบวนการหลังการผลิต (post production) ซึ่งเป็นทักษะวิชาชีพที่สำคัญเมื่อจบการศึกษาและออกไปทำงาน

2.3 เกิดการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์สั้น

การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ในครั้งนี้มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้เครื่องมือคือกระบวนการค่ายภาพยนตร์สั้น ให้เด็กและเยาวชนผลิตภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนการรู้เท่าทันสื่อ โดยก่อนการผลิตจะมีกิจกรรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและให้เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมนำไปเป็นโจทย์ในการผลิตภาพยนตร์สั้น ซึ่งจากการถอดบทเรียนหลังการจัดกิจกรรมพบว่าเด็กได้เรียนรู้กระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้น ไม่ว่าจะเป็นการตัดต่อ การสร้างฉาก เทคนิคการถ่ายภาพ การเขียนบทและการแสดง และกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นครบทุกขั้นตอนทั้ง กระบวนการก่อนผลิต กระบวนการผลิต และกระบวนการหลังการผลิต

2.4 เกิดการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

จากการถอดบทเรียนหลังการจัดกิจกรรมพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้รับทักษะและความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อที่หลากหลาย เข้าใจธรรมชาติของสื่อ ประโยชน์และโทษของสื่อ รวมไปถึงการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ โดยสามารถสรุปความรู้เท่าทันสื่อได้ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประโยชน์ของสื่อ เช่น การใช้สื่อเพื่อการศึกษาในการค้นหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การติดตามข่าวสารบ้านเมือง การนำมาสร้างรายได้ 2) อันตรายของสื่อ เช่น การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยี การรับข่าวปลอม การโฆษณาเกินจริง การใช้สื่อสร้างความเกลียดชัง การกลั่นแกล้งออนไลน์ 3) ลักษณะพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ เช่น การใช้สื่อถ่ายภาพลามกอนาจาร การแชร์ข่าวปลอม การโฆษณาเกินจริง การโพสต์คำหยาบและความรุนแรง การปลอมแปลงบัญชีของบุคคลอื่น

โดยหลังจากการที่แกนนำนักศึกษาได้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับภาพยนตร์สั้นให้กับเด็กและเยาวชนแล้วจึงได้นำมาจัดกิจกรรมเพื่อถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กิจกรรมการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์

2.5 ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชน

ด้านมิติของชุมชนท้องถิ่นนั้นในการจัดกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้น ต้องมีการลงพื้นที่และถ่ายทำในชุมชน ใช้คนในชุมชนเป็นตัวละครและสถานที่ในการถ่ายทำ ซึ่งผลที่ได้ตามมา คือ เกิดความตื่นตัวขึ้นในชุมชน ผู้นำทางความคิดเห็น และผู้นำชุมชนได้เห็นกระบวนการการทำงาน และศักยภาพของลูกหลานของตนเอง นอกจากนั้นสื่อหนังสั้น ยังสามารถนำไปเผยแพร่ในชุมชนต่ออีกด้วย แม้จะไม่ได้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันหรือทันทีทันใดแต่อย่างน้อยสามารถทำให้เกิดการขับเคลื่อนพลังต่าง ๆ ในชุมชนได้ ดังนี้

- 1) คนในชุมชนทุกระดับ ทุกช่วงวัย เกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 2) คนในชุมชนมีความรักความสามัคคีและเห็นคุณค่าของชุมชนมากขึ้น
- 3) คนในชุมชนเกิดความตระหนัก ภาคภูมิใจและรักถิ่นฐานบ้านเกิดโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- 4) เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน
- 5) ชุมชนมีสื่อที่สร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่เรื่องราวของชุมชนไปสู่สาธารณะ
- 6) เกิดชุมชน 3 ดี สื่อดี พื้นที่ดี และภูมิดี เพื่อเป็นตัวอย่างในการขยายพื้นที่ไปยังชุมชนอื่น ๆ

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์

การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จ.กาฬสินธุ์ โดยใช้กระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ด้วยภาพยนตร์สั้นรู้เท่าทันสื่อ ได้ใช้กิจกรรมและเครื่องมือที่หลากหลายส่งผลต่อแก่นนำนักศึกษาในการจัดกระบวนการและเด็กเยาวชนที่เข้าอบรม ใน 2 ด้าน คือ 1) ความรู้ด้านการผลิตสื่อที่สร้างสรรค์ เช่น การผลิตภาพยนตร์สั้นครบทุกขั้นตอนทั้ง กระบวนการก่อนผลิต (pre production) กระบวนการผลิต (production) และกระบวนการหลังการผลิต (post production) การถ่ายภาพเล่าเรื่องในชุมชน 2) ความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล

จากการศึกษาพบว่าการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์นั้น มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระบวนการการทำงานที่ทำให้งานประสบความสำเร็จหลายปัจจัย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายนอกและภายใน เช่น การวางแผนงานที่ดี การมีจิตอาสา การที่กิจกรรมมีความสอดคล้องกับสิ่งที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ รวมไปถึงการทำงานภายใต้บทบาทของสถาบันการศึกษา ทำให้การประสานงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระบบและทำงานได้ง่ายขึ้น

การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ได้มุ่งเน้นไปที่ตัวเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมเป็นหลักคือ การติดตั้งทักษะและความรู้ด้าน การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ได้ทำให้เกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งความรู้ การคิดวิเคราะห์ และการผลิตสื่อเพื่อนำไปต่อยอดและปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 เด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการได้รับทั้งความรู้ ทักษะการคิดและการวิเคราะห์ สอดคล้องกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ในแต่ละช่วงวัย โดยกลุ่มเป้าหมายที่ มาร่วมโครงการนั้นอยู่ในช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักในเบื้องต้นขึ้น เช่น การเห็นคุณค่าและเคารพในตนเองและผู้อื่น การไม่หลงเชื่อ ตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบด้านและไม่ด่วนตัดสินผู้อื่น การมีมารยาทในการใช้สื่อ และมีท่าทีในการสื่อสารผ่านสื่ออย่างเหมาะสม การเคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น และรู้จักปกป้องตนเอง ความเสี่ยงต่าง ๆ จากสื่อ ทั้งในสังคมจริงและสังคมออนไลน์ ใช้การผลิตและการเผยแพร่ สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล อย่างรับผิดชอบเพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคม

โดยคุณลักษณะความรู้และทักษะเหล่านี้เกิดขึ้นจากการได้เข้าร่วมกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ แม้ว่าจะ ไม่ได้ครบทุกข้อตามเกณฑ์ที่ถูกจัดแบ่งไว้เนื่องจาก การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และมีระดับความรู้ที่หลากหลาย การจะติดตั้งทักษะความรู้ต้องอาศัยเวลาและการจัดกระบวนการที่เข้มข้น และมีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาจัดกระบวนการ นอกจากนั้นการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน และระดับพื้นฐานความรู้ความสามารถของกลุ่มเป้าหมายก็ควรมีความเหมาะสมและมีกิจกรรมที่หลากหลาย และที่สำคัญ คือ ความรู้ความสามารถของแกนนำเยาวชนที่จัดกระบวนการ ต้องมีมากพอที่จะนำไปถ่ายทอด

2. ถอดบทเรียนการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัด กาฬสินธุ์

การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ยังสามารถพัฒนาทักษะของเด็กและเยาวชนในหลายด้าน สอดคล้อง กับผลการศึกษาของพวงชมพู ไชยอาลา แสงรุ่งเรืองโรจน์ (2565) ได้ทำการศึกษากระบวนการสร้างนักสื่อสาร สร้างสรรค์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา บนฐานทุนของชุมชน เพื่อศึกษากระบวนการสร้างนักสื่อสาร สร้างสรรค์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาบนฐานทุนของชุมชนของโรงเรียนเมืองคง (คงคาวิทยา) อำเภอรามิ ไศล จังหวัดศรีสะเกษ และโรงเรียนบ้านแม่แพน้อย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ระบุว่าผลของการจัด กระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสร้างนักสื่อสารสร้างสรรค์บนฐานทุนของชุมชน โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียน ให้เกิดความรู้ในสาระวิชาหลัก และสามารถบูรณาการเข้ากับทักษะเพื่อดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะ สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพและเมื่อเกิดวิกฤตสถานการณ์โค วิดจนต้องปิดโรงเรียน ทั้งสองโรงเรียนก็สามารถสร้างการเรียนรู้ด้วยกระบวนการดังกล่าวให้กับนักเรียนได้อย่าง ต่อเนื่อง

ขณะเดียวกันยัง พบว่า การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน ถือเป็นการนำเอาแนวคิด การสื่อสารเพื่อการพัฒนา (development communication) มาบูรณาการในการทำงานพัฒนาชุมชนโดยการใช้สื่อ เพื่อเสริมพลังตนเอง (empowerment) ให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้สะท้อนปัญหาหรือเรื่องราวของตนเองมาประยุกต์ใช้ ในการขับเคลื่อนและหนุนเสริมพลังของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะพลังของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ซึ่งถือเป็นพลัง สำคัญ

สำหรับผลที่นอกเหนือจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปีที่เด่นชัดที่สุดคือการที่แกนนำเด็กและเยาวชนได้มีโอกาส เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองในระดับที่สูงมากขึ้น เพราะจิตวิทยาในการทำงานมีความยากมากขึ้น จากการจัดกระบวนการในครั้งก่อนที่เน้นไปที่การสอนทำภาพยนตร์สั้น แต่ครั้งนี้ต้องเพิ่มเนื้อหาความรู้เท่าทันสื่อ

สอดคล้องกับแนวโน้มมากขึ้นด้วย ดังนั้นทางคณะทำงานจึงต้องมีการออกแบบกระบวนการ และกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระดับทักษะของเด็กและเยาวชนในพื้นที่มากขึ้นด้วย ขณะเดียวกันสิ่งที่เห็นเด่นชัดอีกประการคือการที่เด็กและเยาวชนนำความรู้ที่เข้าอบรมไปต่อยอดและปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยการไปสร้างเพจในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเล่าเรื่องราวในชุมชนของตนเอง โดยใช้ทักษะและความรู้จากการอบรมไปเป็นเครื่องมือ เช่น การถ่ายภาพเล่าเรื่องในชุมชน ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงทักษะและความสามารถในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ซึ่งทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์นี้สอดคล้องกับที่โตมร อภิวันทนากร วิทยาการกระบวนการฝึกอบรมทักษะ MIDL กล่าวว่า หนึ่งในสมรรถนะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล คือการที่เด็กและเยาวชนสามารถผลิตสื่อเองได้ เป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การบริหารจัดการ ความยืดหยุ่นและสร้างสรรค์รวมทั้งกระบวนการผลิตสื่อ (โสภิตา วีรกุลเทวัญ, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัย พบว่า องค์ความรู้ว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media Information Digital Literacy: MIDL) ผ่านการจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องมือการผลิตสื่อที่หลากหลายรูปแบบ ในลักษณะการเล่าเรื่องข้ามสื่อ (transmedia storytelling) ทั้งการผลิตภาพยนตร์สั้น การถ่ายภาพด้วยมือถือ การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กและเยาวชน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกระบวนการนอกจากจะเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนได้แล้ว ยังสามารถสอดคล้องความรู้และพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กและเยาวชนได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เด็กและเยาวชนสามารถเปลี่ยนจาก ผู้รับสื่อแบบตั้งรับ (passive audience) ที่รับข้อมูลหรือเนื้อหาจากสื่อต่าง ๆ โดยไม่ค่อยมีการโต้ตอบหรือมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหานั้น ๆ เปลี่ยนมาเป็น ผู้รับสื่อแบบตื่นตัว (active audience) ที่มีการโต้ตอบและมีส่วนร่วมกับเนื้อหาสื่อที่ได้รับมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และตีความข้อมูลได้ และที่สำคัญเด็กและเยาวชนได้ยกระดับไปเป็นนักสื่อสารสร้างสรรค์ด้วยการผลิตสื่อได้ ซึ่งเป็นทักษะขั้นสูง เป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในการเติบโตเป็นพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล นอกจากนี้การจัดกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์เป็นการนำแนวทางการสื่อสารเพื่อการพัฒนา (development communication) มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนโดยใช้สื่อเพื่อเสริมพลังตนเอง (empowerment) โดยคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสารเรื่องราวและประเด็นของชุมชนออกไปสู่สาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) การจัดกระบวนการควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการบรรยายหรือเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปออกแบบการผลิตภาพยนตร์สั้นได้
- 2) การจัดกระบวนการควรมีการอบรมและพัฒนาศักยภาพของแกนนำเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อให้มากขึ้น ก่อนจะลงไปถ่ายทอดกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- 3) การจัดกระบวนการควรจัดกิจกรรมโดยการขยายการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น
- 4) การจัดกระบวนการควรมีการเปลี่ยนเครื่องมือหรือกระบวนการใหม่เนื่องจากผู้เข้าร่วมอบรมอาจเป็นกลุ่มเดิมเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น

5) การจัดกระบวนการควรรอบแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและหลากหลายตามบริบทชุมชนและความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรเพิ่มการวิเคราะห์เนื้อหาและผลกระทบของตัวสื่อภาพยนตร์สั้นหลังการดำเนินกิจกรรม
- 2) ควรเพิ่มกลุ่มสำหรับการประชุมกลุ่มให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้น เช่น คนในชุมชน ครู อาจารย์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ดำเนินงานภายใต้โครงการวิจัยถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ, กำจร หลุยยะพงศ์, รุจิรา สุภาษา และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2543). *สื่อเพื่อชุมชน: การประมวลองค์ความรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชนัญสร อรณพ ฌ อยุธยา, การดา ร่วมพุ่ม และมาโนช ชุ่มเมืองปัก. (2562). *สื่อแวดล้อมนิเวศสื่อที่ดีเพื่อส่งเสริมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์.
- ชโรชนี ชัยมินทร์. (2566). ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล. *วารสารห้องสมุดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 67(1), 21-39.
- พวงชมพู ไชยอาลา แสงรุ่งเรืองโรจน์. (2565). กระบวนการสร้างนักสื่อสารสร้างสรรค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาบนฐานทุนของชุมชน. *วารสารการสร้างเสริมสุขภาพไทย*, 1(2), 211-217.
- ลักขมี คงลาภ, อัปสร เสถียรทิพย์, สราชนันท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ. (2561). *การจัดทำ Fact sheet “ความฉลาดทางดิจิทัล” (Digital Intelligence: DQ) และการศึกษาการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.).
- วชิรา สุวรรณวงศ์ และนิธิดา แสงสิงแก้ว. (2566). แนวทางการพัฒนากิจกรรมรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับ Generation Z ของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม. *วารสาร Media and Communication Inquiry*, 5(3), 1-27.
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชนและเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย. (2559). *กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย*. ในเอกสารประกอบการประชุมโต๊ะกลม การพัฒนารอบแนวคิดและหลักสูตร การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 22 มิถุนายน 2559 โรงแรมแมนดาริน. กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชนและเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย.
- โสภิตา วีรกุลเทวัญ. (2563). *เท่าทันสื่อ สร้างเมืองด้วยมือของทุกคน MIDL for Inclusive Cities*. กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2551). *รายงานผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้สู่การเท่าทันสื่อ: บทสำรวจสถานการณ์ภาพและก้าวต่อไป*. โครงการสำรวจและสังเคราะห์สถานการณ์ของการเรียนรู้เรื่องสื่อเพื่อการรู้เท่าทันสังคมสถาบันการจัดการแบบองค์รวม, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- อังคณา พรหมรักษา. (2561). *รายงานถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนสู่การเป็นพลเมืองประชาธิปไตย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

Von Bertalanffy, L. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*. New York: George Braziller.

Christ, W. G., & De Abreu, B. S. (2020). *Media literacy in a disruptive media environment*. New York: Routledge.

**การศึกษาการรับรู้และทัศนคติของลูกค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการ
แก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของธนาคารแห่งหนึ่ง**

**Study of customers' perceptions and attitudes that affect their decision to
participate in measures to solve outstanding debt problems of one bank**

อัครชน โปร่งคำ^{1*}, สวรรส ศรีสุตโต²

Akkarachon Prongkam^{1*}, Sawaros Srisutto²

^{1,2}บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

^{1,2}Graduate school, Marketing academic group, Faculty of Business Administration University of the Thai Chamber
of Commerce

*Corresponding author's e-mail: poppy19931@hotmail.com^{1*}, drsawarosu@gmail.com²

Received: June 16, 2024

Revised: July 11, 2024

Accepted: July 24, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ และทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ 2) เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ และ 3) เพื่อศึกษาทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ งานวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณที่ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มลูกค้าหนี้ค้างชำระของธนาคารแห่งหนึ่ง จำนวน 400 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ จำนวน 10 ราย ผลการศึกษา พบว่า 1) ลูกค้าหนี้ค้างชำระส่วนใหญ่มีการรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระและทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ ในระดับมาก 2) การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ มีระดับอิทธิพล 39.20 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ 3) ทัศนคติทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านช่องทางจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการบริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ มีระดับอิทธิพล 48.00 ที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, การรับรู้, ทัศนคติ

Abstract

The objectives of this research study were 1) to study perceptions about measures to solve outstanding debt problems and attitudes in the service marketing mix, 2) to study perceptions about measures to solve outstanding debt problems that affect the decision to participate in measures to solve outstanding debt problems, and 3) to study attitudes in the marketing mix services that affect the decision to participate in measures to solve the problem of outstanding debts. The research was a mixed methods research consisting of quantitative research conducted by distributing questionnaires to a group of 400 outstanding debtors of a bank. Statistics were used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression analysis and qualitative research, which included in-depth interviews with 10 people who did not participate in measures to resolve outstanding debts. The study found that 1) most overdue debtors had awareness of measures to resolve outstanding debts and attitudes regarding the service marketing mix at a high level 2) Perception of measures to solve outstanding debt problems affected the decision to participate in these measures, with an influence level of 39.20 at a significance level of .05 and 3) Attitude in the service marketing mix, distribution channel, and service process affected the decision to participate in measures to solve outstanding debt problems. They had an influence level of 48.0 at a significance level of .05.

Keywords: decision, perception, attitude

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

จากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ทำให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ รวมถึงการใช้จ่ายครัวเรือน การลดค่าจ้างแรงงาน และการเลิกจ้างงานมากขึ้น เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมากขึ้น การเกิดหนี้ค้างชำระของลูกค้าธนาคารมีอัตราที่สูงขึ้น ธนาคารจึงได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้เป็นไปตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่ประสบปัญหา เช่น กำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือโดยแบ่งส่วนต่าง ๆ เช่น ลดเงินงวด (พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ยบางส่วน) ลดเงินงวด (พักชำระเงินต้น) เป็นมาตรการที่ออกมาเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีประวัติหนี้เสียหรือถึงขั้นตอนการดำเนินคดี และลดการกันสำรองที่ธนาคารต้องกันสำรองจ่ายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อลูกหนี้ค้างชำระเกิน 90 วัน (ธนาคารออมสิน, 2565)

ในปี 2566 ธนาคารแห่งหนึ่งมีกลุ่มลูกหนี้ค้างชำระทั้งหมด 68,994 บัญชี ซึ่งธนาคารได้ประชาสัมพันธ์ให้ลูกหนี้ในกลุ่มนี้เข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาค้างชำระ แต่จากการดำเนินงานในปี 2566 ที่ผ่านมา มีลูกหนี้ตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการเพียง ร้อยละ 8.87 แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ที่เข้ามาตรการแก้ไขปัญหาค้างชำระ ยังมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับลูกหนี้ทั้งหมด (ธนาคารออมสิน, 2566)

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งการศึกษาหาปัจจัยที่สามารถกระตุ้นการการรับรู้ให้กับกลุ่มลูกหนี้ของธนาคารให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมาตรการแก้ไขปัญหาค้างชำระหนี้มากยิ่งขึ้น รวมถึงศึกษาทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหาค้างชำระที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการมาตรการแก้ไขปัญหาค้างชำระ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการปัญหาค้างชำระให้กับหน่วยงานของธนาคาร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ และทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ
2. เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ
3. เพื่อศึกษาทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้ คือ กระบวนการซึ่งบุคคลมีการเลือก การจัดระเบียบ และแปลความหมายของสิ่งเร้า ให้กลายเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีความสอดคล้องกัน โดยทั่วไปแล้ว กระบวนการรับรู้ของบุคคลเกิดขึ้นต่อเนื่องจากการรู้สึก (sensation) ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ รวม 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกรับรู้ คือ การเลือกรับรู้กับสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ความสนใจจะเกิดขึ้นแต่ความสนใจไม่ได้เกิดขึ้นหลังเปิดการรับรู้เสมอไป บางครั้งบุคคลมีการเปิดรับแต่อาจให้ความสนใจเพียงเล็กน้อย การจัดระเบียบการรับรู้ คือ การที่บุคคลจัดระเบียบของข้อมูลหลาย ๆ แหล่งที่มาเพื่อให้เกิดความหมายโดยรวมและเข้าใจความหมายได้ดีขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานของ Gestalt Psychology คือ การที่บุคคลจัดระเบียบการรับรู้ให้เป็นภาพรวมของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และการแปลความหมาย คือ บุคคลจะอาศัยคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัว เช่น ทัศนคติ ประสบการณ์ ความต้องการ ค่านิยม เพื่อช่วยในการพิจารณาสิ่งเร้าภายนอกผสมผสานสิ่งเร้าเดียวกันที่เสนอต่อบุคคลต่าง ๆ บุคคลเหล่านั้นจะแปลความหมายต่างกัน (ชูชัย สมมติไกร, 2561)

2. แนวคิดทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix) คือ องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานทางการตลาดเป็นปัจจัยที่ธุรกิจสามารถควบคุมได้ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานทางธุรกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ส่วนประสมทางการตลาดดั้งเดิมถูกพัฒนา และมุ่งเน้นไปที่การผลิตสินค้าที่จับต้องได้เป็นหลัก ดังนั้นส่วนประสมทางการตลาดของการบริการประกอบด้วย 7Ps ที่เพิ่มขึ้นมาจากส่วนประสมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ทั่วไป ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมการตลาด 5) พนักงาน 6) กระบวนการให้บริการ และ 7) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (ศุภชัย เหมือนโพธิ์, 2565)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคมีอยู่ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา 2) การแสวงหาข้อมูล 3) การประเมินทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ และ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจซื้อผู้บริโภคแต่ละครั้งไม่จำเป็นจะต้องผ่านทุกขั้นตอน (สุชาติ ไตรภพสกุล, 2565)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อลิสซา หมดเสน และปาริชาติ เบญญฤทธิ์ (2562) ศึกษาการรับรู้คุณค่าการบริการของลูกค้าที่ร่วม ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการสินเชื่อในอนาคต กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหาดใหญ่ ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้คุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยของราคาค่าบริการและการรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกและมีอิทธิพลต่อการตั้งใจใช้บริการสินเชื่อ ในขณะที่ การรับรู้คุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยของ

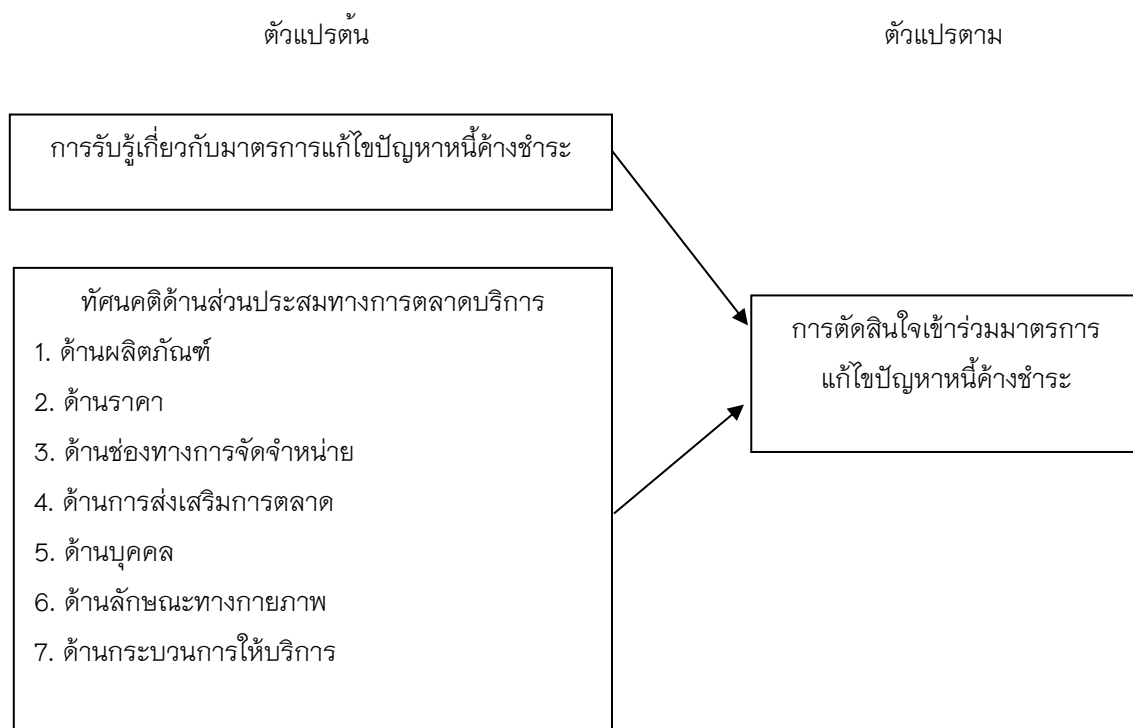
สถานที่ดำเนินการ การรับรู้คุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยของพนักงานผู้ให้บริการ การรับรู้คุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอยของการบริการ และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม ไม่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจให้บริการสินค้ากับ ธ.ก.ส. สาขาหาดใหญ่ ในอนาคต

บุหรังวไล อธิสุข (2564) พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ถ้าลูกหนี้มีการเปิดรับสื่อหลายช่องทางจะมีผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมมาตรการ แต่ถ้าลูกหนี้มีการเปิดรับสื่อน้อยจะมีผลต่อแนวโน้ม การไม่เข้าร่วมมาตรการของลูกหนี้ได้

ภาพิมล เลหาวิช และลลิตา หงษ์รัตนวงศ์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลของผลกระทบจากการค้างชำระหนี้สินเชื่อ ด้านพนักงานบริการ มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ แนวคิดทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดบริการ และแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ ประกอบกับรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการรับรู้และทัศนคติของลูกค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของธนาคารแห่งหนึ่ง มีวิธีดำเนินการวิจัยในรูปแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มลูกหนี้ทั้งหมดของธนาคาร ตั้งแต่เดือน มกราคม - มิถุนายน 2566 จากข้อมูลหนี้ค้างชำระธนาคาร โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือ ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการแก้ไขหนี้ค้างชำระ จำนวน 10 ราย เพื่อหาสาเหตุที่ลูกหนี้ไม่เข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มลูกหนี้ทั้งหมดของธนาคาร ตั้งแต่เดือน มกราคม - มิถุนายน 2566 จากข้อมูลหนี้ค้างชำระธนาคาร มีจำนวนทั้งหมด 68,994 ราย ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มลูกหนี้ทั้งหมดของธนาคาร ตั้งแต่เดือน มกราคม-มิถุนายน 2566 ใช้วิธีการคำนวณของ (Yamane, 1973) กำหนดค่าคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าไว้ที่ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. เครื่องมือการศึกษา

การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการจัดบันทึก รวบรวมข้อมูลทั้งหมด โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview) แบบคำถามปลายเปิด (open-end questions) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีประเด็นศึกษา คือ

- 1) ประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการกู้และการค้างชำระ
- 3) ประเด็นเกี่ยวกับการรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ
- 4) ประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ
- 5) ประเด็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับคำถาม

1) คำถามเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์ โดยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (close-ended response question)

2) คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการกู้และการค้างชำระ โดยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (close-ended response question)

3) การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่าตามระดับการตัดสินใจ (1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด)

4) ทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่าตามระดับการตัดสินใจ (1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด)

5) การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่าตามระดับการตัดสินใจ (1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด)

ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ .941

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์จะดำเนินการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ใช้ระยะเวลาการสัมภาษณ์ไม่เกิน 30 นาที ต่อคน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามผ่านทาง google form และรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์โดยสรุปข้อมูลจากประเด็นการศึกษา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (content analysis) ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ วิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลอธิบายผลและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ และทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีผลการวิจัยดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า การรับรู้ประโยชน์ของมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ คือ รับรู้ถึงเงื่อนไขของแผนการชำระหนี้ ทำให้ไม่เสียประวัติการชำระหนี้ และคิดว่ามาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระไม่สามารถช่วยเหลือลูกหนี้ได้มากเท่าที่ควร ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับการรับรู้ มีผลการวิเคราะห์ ลำดับที่ 1 คือ มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระมีประโยชน์ไม่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเสียประวัติการกู้ยืม มีการรับรู้ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ มีประโยชน์ ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างสามารถผ่อนชำระได้น้อยลงตามความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ในระดับมาก ลำดับที่ 3 คือ กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำเงื่อนไขของมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระได้ มีการรับรู้ในระดับมาก ลำดับที่ 4 คือ กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระเป็นอย่างดี มีการรับรู้ในระดับมาก

2. ทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า

2.1 ทัศนคติต่อด้านผลิตภัณฑ์ของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ พบว่า ด้านหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมองว่ามีความชัดเจน ครบถ้วน แต่อย่างไรก็ตามด้านความเหมาะสมผู้ให้ข้อมูลมองว่ามาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของธนาคารออมสินยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของลูกหนี้ และไม่ได้ช่วยเหลือลูกหนี้อย่างแท้จริง

2.2 ทัศนคติต่อด้านราคาของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมองว่าเป็นเพียงการลดการชำระเงินงวดลงตามแผนที่เลือกเข้ามาตราการแต่ไม่ได้ลดอัตราดอกเบี้ย รองลงมาคือ ต้องการให้ธนาคารออมสินงดเว้น ดอกเบี้ยที่พักชำระ โดยไม่ใช้การพักไว้และให้จ่ายคืนตอนปิดหนี้ ส่วนอัตราดอกเบี้ยมีความต้องการให้ลดลงต่ำกว่านี้ถ้าเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ

2.3 ทัศนคติต่อด้านช่องทางการติดต่อของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ พบว่า ลูกหนี้มีช่องทางติดต่อพนักงานที่ดูแลในด้านนี้โดยตรง ทั้งทางโทรศัพท์ ทางสื่อออนไลน์อย่างแอปพลิเคชันไลน์ และพนักงานยังมีบริการเก็บเอกสารกับลูกหนี้นอกสถานที่ โดยลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปติดต่อที่ธนาคาร

2.4 ทศนคติต่อการส่งเสริมการตลาดของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ พบว่า พนักงานธนาคาร ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ลูกหนี้เข้าร่วมมาตรการในทุกช่องทาง ทั้งการติดต่อผ่านจดหมาย การติดต่อผ่านโทรศัพท์ ติดต่อผ่านสื่อออนไลน์ และการเข้าพบที่อยู่ออาศัย รวมถึงการแจ้งเตือนของแอปพลิเคชัน และการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ของธนาคาร และสื่อโซเชียลมีเดีย ต่าง ๆ รวมถึงผู้ให้ข้อมูลบางส่วนไม่พอใจที่มีพนักงานธนาคารเข้าไปติดตามหนี้ที่ทำงานและที่อยู่ออาศัย

2.5 ทศนคติต่อบุคคลของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ พบว่า พนักงานของธนาคาร มีบุคลิกภาพเป็นมิตร พูดคุยด้วยความสุภาพ มีความอ่อนน้อม มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ความเข้าใจในโครงการ มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ โดยสามารถตอบปัญหาและข้อซักถามของผู้ให้ข้อมูลได้ครบถ้วน

2.6 ทศนคติต่อด้านลักษณะทางกายภาพของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ พบว่า ในส่วนของเอกสารแบบฟอร์มในการสมัครเข้าร่วมโครงการมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระมีความชัดเจน ครบถ้วน และการเข้าไปรับบริการที่ธนาคาร จะมีการแบ่งสัดส่วนในการติดตามหนี้โดยเฉพาะถือว่ามีความอำนวยความสะดวกให้กับลูกหนี้เป็นอย่างมาก

2.7 ทศนคติต่อด้านกระบวนการให้บริการของโครงการมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ สรุปผลการศึกษา พบว่า ในด้านทศนคติต่อการให้บริการในการเข้าร่วมโครงการมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ผู้ให้ข้อมูลมองว่า ขั้นตอนในการสมัครเข้าร่วมโครงการยุ่งยาก มีขั้นตอนเยอะ และต้องมีการเตรียมเอกสารต่าง ๆ ในการขอเข้ามาตราการ รองลงมาคือ การให้บริการของพนักงานในการเข้ามาตราการมีความเหมาะสม

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาระดับความสำคัญ มีผลการวิเคราะห์ ลำดับที่ 1 คือ ด้านบุคคล มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 3 คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการให้บริการ มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 4 คือ ด้านราคา และด้านกิจกรรมส่งเสริมการตลาด มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 5 คือ ด้านผลิตภัณฑ์ มีความสำคัญในระดับมากที่สุด

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด

ทศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ	อันดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.23	.520	มากที่สุด	6
ด้านราคา	4.27	.569	มากที่สุด	4
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.29	.541	มากที่สุด	3
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการตลาด	4.25	.524	มากที่สุด	5
ด้านบุคคล	4.40	.587	มากที่สุด	1
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.30	.573	มากที่สุด	2
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.29	.588	มากที่สุด	3
ค่าเฉลี่ย	4.28	.406	มากที่สุด	

3. การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า แผนการชำระหนี้ของมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระควรมีความหลากหลาย รองลงมา คือ อัตราดอกเบี้ยถ้าลูกค้าเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ และควรมีพนักงานดูแลแก้ไขปัญหานี้สินโดยเฉพาะ และควรมีช่องทางในการติดต่อสอบถามปัญหานี้สินตลอด 24 ชม. ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาระดับความเห็นด้วย มีผลการวิเคราะห์ ลำดับที่ 1 คือ กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ กลุ่มตัวอย่างได้วางแผนในการเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 3 คือ กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระโดยไม่ลังเล มีความเห็นด้วยในระดับมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ มีผลการศึกษา ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และมีความสามารถในการพยากรณ์ระดับการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระได้เท่ากับ 15.40% มีสมการการพยากรณ์ ดังนี้

การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ = $2.301 + .474$ (การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ)

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	2.301	.248		9.273	.000
การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ	.474	.059	.392	8.072	.000*

$R = .392$, $R^2 = .154$, Adjusted $R^2 = .152$, $F = 65.157$, $*P < .05$

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ มีผลการศึกษา ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า พบว่า ทัศนคติด้านช่องทางจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการบริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และพบว่าตัวแปรด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสามารถในการพยากรณ์ระดับการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระได้เท่ากับ 23.10% มีสมการการพยากรณ์ ดังนี้

การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ = $.556 + .290$ (ด้านช่องทางจัดจำหน่าย) + $.298$ (ด้านกระบวนการบริการ)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.556	.480		1.157	.248
ด้านผลิตภัณฑ์	.148	.088	.111	1.677	.094
ด้านราคา	.042	.089	.035	.479	.632
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	.290	.080	.226	3.624	.000*
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการตลาด	.014	.098	.011	.146	.884
ด้านบุคคล	.035	.059	.030	.593	.553
ด้านลักษณะทางกายภาพ	.044	.063	.036	.700	.485
ด้านกระบวนการบริการ	.298	.060	.253	4.932	.000*

R = .480, R² = .231, Adjusted R² = .215, F = 15.067, *P < .05

การอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ และทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ พบว่า ลูกหนี้ค้างชำระส่วนใหญ่มีการรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระและทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอลิส หมีดีเสน และปาริชาติ เบญญฤทธิ์ (2562) ได้ศึกษาการรับรู้คุณค่าการบริการของลูกค้าที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการสินเชื่อในอนาคต กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหาดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยของราคาค่าบริการ ด้านอารมณ์ ด้านประโยชน์ใช้สอยของสถานที่ดำเนินการ ด้านประโยชน์ใช้สอยของพนักงานผู้ให้บริการ และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาพิมล เลหาพนิช และลลิตา หงษ์รัตนวงศ์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านพนักงานบริการ และสถานที่บริการ ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ พบว่า การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ มีระดับอิทธิพล 39.20 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของบุหรังวไล อธิสุข (2564) พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ถ้าลูกหนี้มีการเปิดรับสื่อหลายช่องทางจะมีผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมมาตรการ แต่ถ้าลูกหนี้มีการเปิดรับสื่อน้อยจะมีผลต่อแนวโน้มการไม่เข้าร่วมมาตรการของลูกหนี้ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาพิมล เลหาพนิช และลลิตา หงษ์รัตนวงศ์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลของผลกระทบจากการค้างชำระหนี้สินเชื่อ มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ทศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ พบว่า ทศนคติด้านช่องทางจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ มีระดับอิทธิพล 48.0 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของภาพิมล เลาหะนิช และลลิตา หงษ์รัตนวงศ์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลของผลกระทบจากการค้างชำระหนี้สินเชื่อ ด้านพนักงานบริการ มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง

องค์ความรู้ใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่าสาเหตุที่ลูกหนี้ที่ไม่ได้เข้าโครงการมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ เกิดจาก 1) ปัญหาด้านการรับรู้ประโยชน์ 2) ปัญหาจากทัศนคติด้านเงื่อนไขของมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกหนี้ได้ 3) ปัญหาจากทัศนคติที่ว่าปัญหานี้ค้างชำระเป็นเพียงการลดการชำระเงินงวดลง ตามแผนที่เลือกเข้ามาตรการแต่ไม่ได้ลดอัตราดอกเบี้ย ต้องการให้ธนาคารดเว้น ดอกเบี้ยที่ค้างชำระ โดยไม่ใช้การพักไว้และให้จ่ายคืนตอนปิดหนี้ 4) ปัญหาด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่ว่าลูกหนี้ติดต่อธนาคารได้แค่เฉพาะเวลาทำการ 5) ปัญหาด้านกระบวนการให้บริการ คือ ขั้นตอนในการขอเข้ามาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และเอกสารเยอะ ดังนั้น ในการแก้ปัญหานี้ธนาคารควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ผ่านการประสานงานทาง สื่อโซเชียลมีเดีย จากพนักงานธนาคารออมสิน จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดโดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ลูกหนี้เข้าร่วมมาตรการในทุกช่องทาง ทั้งการติดต่อผ่านจดหมาย การติดต่อผ่านโทรศัพท์ และติดต่อผ่านสื่อออนไลน์จัดกิจกรรมให้ความรู้ลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ทราบถึงประโยชน์ของมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ที่สามารถช่วยลดภาระหนี้ของลูกหนี้ได้และจัดอบรมให้ความรู้และทักษะแก่บุคลากร บุคลิกภาพเป็นมิตร พูดคุยด้วยความสุภาพ มีความอ่อนน้อม เพื่อเพิ่มความสามารถในการให้บริการแก่ลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการดูแลในด้านเอกสารการสมัครให้มีความชัดเจนครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ลูกหนี้ค้างชำระส่วนใหญ่มีการรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระและทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับลูกหนี้คุณภาพที่มีความตั้งใจในการเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ ในด้านการวางแผนการบริหารจัดการรายได้

1.2 การรับรู้มาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ มีระดับอิทธิพล 39.20 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการสื่อสารสร้างความตระหนักให้ลูกหนี้ทราบถึงผลกระทบและความรุนแรงจากการผิดนัดชำระหนี้

1.3 ทศนคติด้านช่องทางจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ มีระดับอิทธิพล 48.00 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงกระบวนการทำงานในการติดตามหนี้

1.4 พัฒนากลยุทธ์การตลาด เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ จัดอบรมให้ความรู้ และทักษะแก่บุคลากร เพื่อเพิ่มความสามารถในการให้บริการแก่ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากขึ้น เช่น ลูกค้าของธนาคาร เจ้าหน้าที่ผู้วิเคราะห์ การให้สินเชื่อ โปรแกรมสินเชื่อ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูชัย สมิทธิไกร. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภค พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารออมสิน. (2565). รายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืนธนาคารออมสินปี 2565. สืบค้น 6 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.gsb.or.th/csr/sustainable/sustainability-reposts/report/>.
- ธนาคารออมสิน. (2565). รายงานประจำปีธนาคารออมสินประจำปี 2565. สืบค้น 6 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.gsb.or.th/about/anrp/>.
- บุหรังวไล อธิสุข. (2564). คาดหวังและความพึงพอใจต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ ของผู้รับบริการธนาคารออมสิน สำนักพหุวิทยา. การค้นคว้าอิสระวารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาพิมล เลหาวิช และลลิตา หงษ์รัตนวงศ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้สินเชื่อที่ส่งผลให้เกิด NPLs ของธนาคารออมสิน สาขาป่าตอง. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 11, 17 กรกฎาคม 2563, หน้า 1699-1715. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศุภชัย เหมือนโพธิ์. (2565). หลักการตลาด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- สุชาติ ไตรภพสกุล. (2565). หลักการตลาดเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลิสสา หมดเส้น และปาริชาติ เบ็ญฤทธิ์. (2562). การรับรู้คุณค่าการบริการของลูกค้าที่ร่วมที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการสินเชื่อในอนาคต กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหาดใหญ่. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 8(2), 15-29.
- Yamane T. (1973). *Statistic: An introductory and lysis*. New York: Harpar and row.

**การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำ
บัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล**

**Access to digital technology affecting to the operational efficiency of
accountants in Bangkok and perimeter**

นภาพิน พิ้วทอง^{1*}, มัตติมา กรงเต็น²
Napapin Pewthong^{1*}, Matthima Krongten²

^{1,2}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Master of Accountancy, Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: napapin0009@gmail.com^{1*}, matthima.kr@spu.ac.th²

Received: June 26, 2024

Revised: August 7, 2024

Accepted: August 2, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างมีหน้าที่ทำบัญชีให้กับนิติบุคคล ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 395 ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ .05 ผลจากการศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล พบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร และการสนับสนุนจากผู้บริหาร และความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร และความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 ตามลำดับ

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, ผู้ทำบัญชี

Abstract

This research aimed to study how access to digital technology affects. The study focused on the operational efficiency of accountants in Bangkok and the surrounding areas. It was a quantitative research study using a sample group of 395. Accountants responded to accounting requirements for legal entities. The amount of samples in this study used a total of 395 data for statistical analysis. Multiple regression analysis was employed in the study. The purpose of the regression analysis was to test the hypotheses at the statistical significance of the level of .01 and .05. The study's findings revealed that the impact of digital technology on the efficiency of accountants in Bangkok and its surrounding areas. Digital technology significantly affected the efficiency of accountants in Bangkok and its surrounding areas. The researchers evaluated the overall operational efficiency of accountants in Bangkok and the surrounding areas. These areas were at the highest level. The overall opinions about accessing digital technology were at the highest level. The results of the hypothesis testing found that 1) the skills of accountants in the organization and the support from executives and ease of use had a direct and positive impact on the efficiency of accounting operations. The accuracy and efficiency of accountants in Bangkok and surrounding areas were crucial. The completeness of the information was crucial. The statistical significance was demonstrated at the .01 level; 2) The skills and ease of use of the organization's accountants had a direct and positive impact. The accounting performance of accountants in Bangkok and the surrounding areas was positively impacted. The areas were current and timely. The statistics were significantly at .05 and .01, respectively.

Keywords: digital technology, operational efficiency, accountants

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี กระตุ้นให้องค์การทุกภาคส่วนต้องปรับตัว ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรุนแรงและอย่างเร่งด่วน การปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินธุรกิจ เพื่อปรับตัวเองให้เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลอย่างมีระบบและรวดเร็ว ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ และแบบจำลองธุรกิจขององค์กร การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับงานบัญชี รวมถึงการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจของผู้บริหารได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายงานทางบัญชีและการเงิน ที่ตรงตามความต้องการในการใช้ข้อมูล การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย มีความรวดเร็ว มีความแม่นยำและเชื่อถือได้ จึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้รายงานทางการเงินถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Panasyuk et al., 2022)

ดังนั้น หากผู้ทำบัญชีมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีการแสวงหาความรู้เสมอ ๆ ทำให้งานที่ออกมามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เมื่อมีความรู้มากขึ้น ทำให้ตัวผู้ทำบัญชีเองสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคล่องตัวและมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลทางการบัญชีอย่าง เช่น โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ ในการทำงานให้มีความสะดวกและความแม่นยำของข้อมูลทางบัญชีและการเงินที่เชื่อถือได้ รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลอื่น ๆ นำมาปรับใช้ เช่น AI, Blockchain, Cloud และ Data Analytic หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า ABCD

ซึ่งนวัตกรรมเหล่านี้จะเอื้อให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์กรจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ต้องปรับกลยุทธ์และลงทุนด้านดิจิทัล เพื่อ Transform เป็นธุรกิจดิจิทัล (digital business) อย่างเต็มรูปแบบโดยเร็วยิ่งขึ้น (โชษิตา คลายศรี, 2563)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล เพื่อศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบัญชีให้เป็นแนวทางสำหรับผู้ทำบัญชี หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ และการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ได้อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความเป็นปัจจุบัน และทันต่อเวลา มีความถูกต้องครบถ้วนเชื่อถือได้ของข้อมูลในการรายงานผลทางการเงินและสามารถตรวจสอบได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานบัญชีด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานบัญชีด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลาของข้อมูลของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานบัญชีด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูลของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

ชลมาศ เทียบคุณ (2562) ได้ให้ความหมายของคำว่า เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ทักษะ พื้นฐานในการนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีระบบเครือข่าย ต่าง ๆ โดยนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ เพื่อช่วยต่อการแสวงหาการวิเคราะห์การ จัดเก็บ การจัดประมวลผล จัดส่งข้อมูลที่ทันเวลาและสอดคล้องกับระบบงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อประสิทธิภาพใน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักบัญชีที่เป็นสมาชิกขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าใน 14 จังหวัดภาคใต้โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่าสมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านความรู้ เทคนิคด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในงานบัญชี

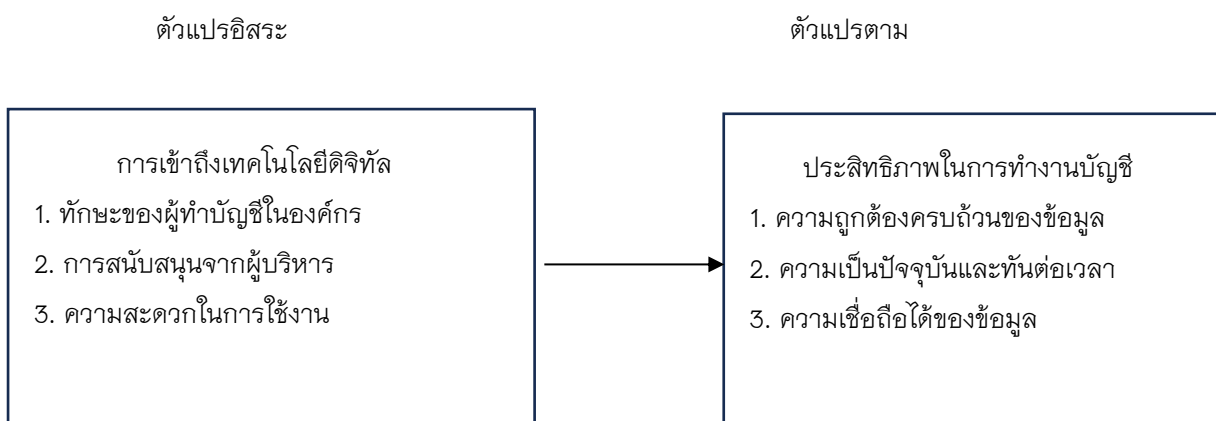
Gulin et al. (2019) ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลและความท้าทายสำหรับวิชาชีพบัญชี พบว่ามีสาเหตุหลายประการที่นักบัญชีควรยอมรับและประยุกต์ใช้โซลูชันดิจิทัลสมัยใหม่ ปัจจัยที่สามารถมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญและเป็นแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี พบว่า วิชาชีพบัญชีต้องเป็นไปตามที่กำหนด คือ กำหนดเวลาของงานบัญชี และความสำคัญในการทำงานให้ดีขึ้นและทันเวลา และข้อมูลสำหรับผู้ใช้ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่มีคุณภาพและความเกี่ยวข้องของข้อมูลทางบัญชีจะได้รับการปรับปรุง ระยะเวลาที่ต้องเตรียมการจะสั้นลงและข้อมูลก็จะสั้นลง โดยใช้งานได้แบบเรียลไทม์

จักรกฤษณ์ มะโหฬาร และคณะ (2565) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในวิชาชีพบัญชี ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการทำงานด้านบัญชีบนเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้มูลค่าในการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการงานด้านบัญชีมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน

เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านบุคคลและองค์กรสมัยใหม่ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความสำเร็จของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยปัจจัยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคคลและองค์กรสมัยใหม่ และปัจจัยที่มีองค์ประกอบ น้ำหนักน้อยที่สุดคือ ความสำเร็จของระบบสารสนเทศดิจิทัล ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี และผู้บริหารองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนองค์กร อันจะส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประโยชน์มากขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ในการศึกษาครั้งนี้ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถพัฒนาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative study) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ที่ยังมีสถานะคงอยู่ โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 33,471 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างประชากรจากข้อมูลกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ได้แก่ผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ที่มีหน้าที่ทำบัญชีให้กับนิติบุคคล จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑลทั้งสิ้น 395 ราย โดยใช้การคำนวณ ของ Taro Yamane ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมรับให้มีความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ใช้การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะใช้คำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด (close-ended question) โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (6 ข้อ) ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลประกอบไปด้วย ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร การสนับสนุนจากผู้บริหาร ความสะดวกในการใช้งาน ผู้ตอบแบบสอบถาม (15 ข้อ) ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานบัญชี ประกอบไปด้วย ปฏิบัติงานได้ถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล ความเป็นปัจจุบันและทันเวลา มีความเชื่อถือได้ของข้อมูล ของผู้ตอบแบบสอบถาม (15 ข้อ) และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้ศึกษาวิจัยทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (questionnaire) ดังต่อไปนี้

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

(2) การรับและการส่งข้อมูลของแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์และทางไปรษณีย์

(3) การนำข้อมูลที่ได้รับจากข้อ (1) และ (2) บันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจาก วารสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือ ซึ่งรวมถึงข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลออนไลน์ สำหรับในการทำศึกษานี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติ ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) สำหรับข้อมูลที่ประมวลผลที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) 2) สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) โดยวิธีการวิเคราะห์ดังนี้ 2.1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการวิเคราะห์สัมพันธพหุคูณ การทดสอบค่าความทนทาน (tolerance) ควรมีค่าเท่ากับ .1 และค่า VIF (variance inflation factors) ต้องมีค่าที่วัดได้ต้องไม่เกิน 5 หรือน้อยกว่า 10 และการตรวจสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson product moment correlation coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 2.2) การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 2.3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.308	.107		2.889	.004		
ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร	.262	.043	.273	6.071	.000**	.248	4.037
การสนับสนุนจากผู้บริหาร	.273	.039	.286	6.962	.000**	.296	3.373
ความสะดวกในการใช้งาน	.392	.048	.394	8.130	.000**	.214	4.682

R = .897, R² = .804, Adjusted. R² = .802, SE_{est} = .256, F = 534.55, Sig. = .000*

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R = .897 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 80.40 (Adjusted. R² = .802) ค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ .256 (SE_{est} = .256) มีค่า Tolerance ต่ำที่สุดคือ .214 และค่า VIF สูงสุดคือ 4.682 ซึ่งไม่เกิน 10 ตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity)

แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร และการสนับสนุนจากผู้บริหารและความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 2 การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลา ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.175	.258		8.437	.000		
ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร	.117	.041	.137	2.856	.005**	.875	1.142
การสนับสนุนจากผู้บริหาร	.036	.037	.046	0.975	.330	.921	1.086
ความสะดวกในการใช้งาน	.377	.048	.380	7.794	.000**	.849	1.178

R = .460, R² = .212, Adjusted. R² = .205, SE_{est} = .226, F = 34.962, Sig. = .000*

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = .460$ มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 21.20 (Adjusted. $R^2 = .205$) ค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ .226 ($SE_{est} = .226$) มีค่า Tolerance ต่ำที่สุดคือ .849 และค่า VIF สูงสุดคือ 1.178 ซึ่งไม่เกิน 10 ตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กรและความสะดวกในการใช้งานส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลา ยกเว้น การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล การสนับสนุนจากผู้บริหารไม่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 3 การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.658	.401		4.131	.000		
ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร	.253	.064	.202	3.977	.000**	.875	1.142
การสนับสนุนจากผู้บริหาร	.071	.058	.061	1.235	.217	.921	1.086
ความสะดวกในการใช้งาน	.279	.075	.191	3.707	.000**	.849	1.178

$R = .343$, $R^2 = .118$, Adjusted. $R^2 = .111$, $SE_{est} = .352$, $F = 17.386$, Sig. = .000*

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = .343$ มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 11.80 (Adjusted. $R^2 = .111$) ค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ .352 ($SE_{est} = .352$) มีค่า Tolerance ต่ำที่สุดคือ .849 และค่า VIF สูงสุดคือ 1.178 ซึ่งไม่เกิน 10 ตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กรและความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล ยกเว้น การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล การสนับสนุนจากผู้บริหารไม่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

ผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาได้ ดังนี้

1. การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ด้านทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร และด้านความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา เจริญแก้ว (2563) ได้ศึกษาความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีผลต่อประสิทธิภาพการสอบบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางผลการศึกษาพบว่า ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านธุรกิจองค์กร ทักษะด้านการสื่อสาร ร่วมงานกับผู้อื่น ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง และทักษะด้านความเป็นผู้นำส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการนำเสนองบการเงินที่ต้องครบถ้วน 2) ด้านการบริหาร จัดการเวลาในกำหนด 3) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ อย่างมีนัยสำคัญ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพราพิลาส ประสิทธิ์บุริรักษ์ และนาถนภา นิลนิยม (2566) ทำการศึกษาความสามารถทางระบบบัญชีดิจิทัลกับผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 253 แห่ง พบว่า 1) ความสามารถทางระบบบัญชีดิจิทัลมีความสัมพันธ์ต่อการส่งมอบคุณภาพการให้บริการ 2) ความสามารถทางระบบบัญชีดิจิทัลมีความสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานดีขึ้น 3) การส่งมอบคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน 4) วิสัยทัศน์เชิงรุกมีความสัมพันธ์ต่อผลกระทบต่อผลการดำเนินงานกับความสามารถทางระบบบัญชีดิจิทัล 5) ความรู้ด้านการบัญชีที่เข้มข้นมีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อผลการดำเนินงานกับความสามารถทางระบบบัญชีดิจิทัล และ 6) ความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อผลการดำเนินงานกับความสามารถทางระบบบัญชีดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารของสำนักงานบัญชี ควรให้ความสำคัญกับความสามารถของระบบบัญชีดิจิทัล เพื่อคุณภาพของการให้บริการและผลการดำเนินงานที่ดี รวมถึงการทำงานทางด้านบัญชีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ มะโฮฟาร์ และคณะ (2565) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในวิชาชีพบัญชี ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการทำงานด้านบัญชีบนเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าในการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ ตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานด้านบัญชีมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านบุคคลและองค์กรสมัยใหม่ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความสำเร็จของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยปัจจัยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคคลและองค์กรสมัยใหม่ และปัจจัยที่มีองค์ประกอบ น้ำหนักน้อยที่สุดคือ ความสำเร็จของระบบสารสนเทศดิจิทัล ผลการศึกษาดังนี้ เป็น ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี และผู้บริหารองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนองค์กร อันจะส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประโยชน์มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tran (2023) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าที่ส่งผลต่อแนวโน้มระบบบัญชีดิจิทัล การวิจัยมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบของทีมงานผู้บริหารระดับสูง โดยรวบรวมข้อมูลบริษัท 285 แห่ง พบว่า ทีมผู้บริหารระดับสูงมีความสำคัญมากที่สุดในการส่งผลกระทบต่อแอปพลิเคชันระบบบัญชีดิจิทัล ทีมผู้บริหารระดับสูง มีบทบาทสำคัญในการทำให้แอปพลิเคชันระบบบัญชีในองค์กรกลายเป็นดิจิทัล วิสัยทัศน์ ทิศทางเชิงกลยุทธ์ และการสนับสนุนของทีมงานผู้บริหารระดับสูง เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพล

ต่อความสำเร็จของโครงการริเริ่มด้านดิจิทัล ศึกษาเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือโดย เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่ง เป็นผู้ทำบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย จำนวน 400 คน พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในงานบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี ประกอบด้วย ความครบถ้วนของข้อมูล การปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมาย ความแม่นยำถูกต้องและเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ

Azman et al. (2021) ศึกษาเรื่อง AI ในการบัญชีอัตโนมัติ เพิ่มมูลค่าให้สำหรับองค์กรธุรกิจขนาดกลาง พบว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการการทำบัญชีตั้งแต่การเก็บบันทึกด้วยตนเองไปจนถึงการเก็บบันทึกทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ลดภาระของผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ให้น้อยลง รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือและแม่นยำมากขึ้น โดยเฉพาะการทำบัญชีรวมถึงการจำแนกรายการให้ถูกต้องและการลงรายละเอียดทางการเงินเข้าสู่ระบบบัญชี และช่วยลดระยะเวลาการวิเคราะห์การรายงานบันทึกประจำวันแบบเรียลไทม์ ทำให้มีเวลาเพิ่มขึ้นในการโฟกัสงานอื่นเพิ่มเติม โดยเฉพาะเกี่ยวกับการวางแผนเป้าหมายทางธุรกิจ เพื่อช่วยในการเติบโตของบริษัท และสอดคล้องกับ Jackson et al. (2022) ศึกษาเทคโนโลยีใหม่และทักษะที่ต้องการของนักบัญชีระดับเริ่มต้นได้ตรวจสอบว่าเทคโนโลยีใหม่ส่งผลต่อทักษะการบัญชี ใช้แนวทางแบบหลายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน สัมภาษณ์ 315 คน และผู้จัดการ/ผู้สรรหา 175 คน (รวมถึงการสัมภาษณ์ 10 คนจากแต่ละกลุ่ม) สรุปผลได้ว่านักบัญชีการพัฒนาทางวิชาชีพต้องมีความรู้ด้านดิจิทัล และเข้าใจถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ งานและวิธีที่สามารถปรับปรุง work flow และกระบวนการต่าง ๆ สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นส่วนของทักษะของผู้ทำบัญชี โดยนักบัญชียังต้องแสดงภาพและพิจารณาวิธีที่เทคโนโลยีที่ซับซ้อนอาจใช้แอปพลิเคชันของมาตรฐานการบัญชีและสถานการณ์ต่าง ๆ การมีบทบาทที่สำคัญของการสื่อสารควบคู่ไปกับ การเรียนรู้ตลอดชีวิตก็ถือเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกันต่อการพัฒนาทักษะงานบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ทักษะของผู้ทำบัญชีในองค์กร และความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gulin et al. (2019) ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลและความท้าทายสำหรับวิชาชีพบัญชี พบว่า มีสาเหตุหลายประการที่นักบัญชีควรยอมรับและประยุกต์ใช้สมัยใหม่สู่ขั้นดิจิทัล ปัจจัยที่สามารถมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญและเป็นแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี พบว่าวิชาชีพบัญชีต้องเป็นไปตามที่กำหนดคือ กำหนดเวลาของงานบัญชี และความสำคัญในการทำงานให้ดีขึ้นและทันเวลา และข้อมูลสำหรับผู้ใช้ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่มีคุณภาพและความเกี่ยวข้องของข้อมูลทางบัญชีจะได้รับการปรับปรุง ระยะเวลาที่ต้องเตรียมการจะสั้นลงและข้อมูลก็จะสั้นลง โดยใช้งานได้แบบเรียลไทม์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของโชษิตา คลายศรี (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรทางบัญชีขององค์กรและประสิทธิภาพในงานบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน เรื่องนวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการบัญชี 1) โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี 2) เทคโนโลยีการทำบัญชีออนไลน์บนระบบคลาวด์ 3) การนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในงานบัญชี พบว่า ประสิทธิภาพในงานบัญชี 1) ปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมาย 2) มีความรวดเร็วตรงต่อความต้องการ 3) มีความแม่นยำถูกต้องและเชื่อถือได้ ปัจจุบันมีสำนักงานบัญชีคุณภาพที่ผ่านเกณฑ์การรับรองแล้วจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 143 แห่ง ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาช่วยบริหารจัดการระบบบัญชี ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารธุรกิจ ให้สามารถจัดทำบัญชีได้ อย่างรวดเร็วทันเวลา ซึ่งสรุปได้ว่าหาก นักบัญชีในยุคเทคโนโลยีพลิกผันต้องมีการพัฒนาทักษะใหม่ในอนาคต หรือที่เรียกว่า Reskill และต้องพัฒนาทักษะเดิมที่มีอยู่ให้แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น หรือที่เรียกว่า Upskill นอกจากนี้ นักบัญชียุคใหม่ยังต้องมี

ทักษะความเป็นหุ้นส่วนและความเป็นคู่คิดกับเจ้าของธุรกิจด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในธุรกิจและตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องงานวิจัยของวนิดา เจริญแก้ว (2563) ศึกษาความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาตินิคมอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร ผู้จัดการฝ่ายบัญชี ผู้จัดการฝ่าย บุคคล จำนวน 374 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านธุรกิจองค์กร ทักษะด้านการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง และทักษะด้านความเป็นผู้นำส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน บัญชี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการนำเสนอทางการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน 2) ด้านการบริหาร จัดการเวลาในกำหนด 3) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdelraheem & Hussaien (2021) ทำการศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อคุณภาพของข้อมูลทางบัญชี ได้ปฏิบัติตามวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อทำการศึกษากาคนนาม นักวิจัยแจกแบบสอบถาม 120 ชุด และรวบรวม 104 ชุด การศึกษาสรุปผลของเทคโนโลยีสารสนเทศ การรวบรวม การประมวลผล การจัดเก็บ และการส่งข้อมูล และข้อมูลส่งผลกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ ความน่าเชื่อถือ ความเข้าใจ ความสอดคล้อง รวมถึงความสามารถในการเปรียบเทียบ และสอดคล้องกับ Hafnawi (2021) ได้ทำการศึกษาว่าข้อมูลทางบัญชีพบว่า ระบบจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้จึงจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 1) แม่นยำ 2) ทันทเวลา 3) จัดให้มีการบริหารงานโดยให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการบรรลุการควบคุมและประเมินผล 4) จัดให้มีการบริหารงานโดยให้ข้อมูลที่จำเป็น เพื่อช่วยในการวางแผน 5) มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Azman et al. (2021) ศึกษาเรื่อง AI ในการบัญชีอัตโนมัติเพิ่มมูลค่าให้สำหรับองค์กรธุรกิจขนาดกลาง พบว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการการทำบัญชีตั้งแต่การเก็บบันทึกด้วยตนเองไปจนถึงการเก็บบันทึกทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ลดภาระของผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ลง รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือและแม่นยำมากขึ้น โดยเฉพาะการทำบัญชีรวมถึงการจำแนกรายการให้ถูกต้อง และการลงรายละเอียดทางการเงินเข้าสู่ระบบบัญชี และช่วยลดระยะเวลาการวิเคราะห์การรายงานบันทึกประจำวันแบบเรียลไทม์ ทำให้มีเวลาเพิ่มขึ้นในการโฟกัสงานอื่นเพิ่มเติมโดยเฉพาะเกี่ยวกับการวางแผนเป้าหมายทางธุรกิจ เพื่อช่วยในการเติบโตของบริษัท และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติคุณ สีทองคำ (2564) ทำการศึกษาทัศนคติและผลกระทบของพนักงานองค์กรเอกชนในเขต กรุงเทพมหานครต่อการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในองค์กร พบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยทำให้การทำงานได้รับความสะดวกสบาย ช่วยลดกระบวนการทำงานที่ซ้ำซ้อน ลดระยะเวลาในการทำงานแต่ละชนิด และมีความถูกต้องแม่นยำ ศึกษาเทคโนโลยี และสารสนเทศที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือโดย เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่ง เป็นผู้ทำบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แห่งประเทศไทย จำนวน 400 คน พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในงานบัญชี ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี ประกอบด้วย ความครบถ้วนของข้อมูล การปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมาย ความแม่นยำถูกต้องและเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญ ความเป็นมืออาชีพยุคดิจิทัลและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงบการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็นมืออาชีพในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี 2) ด้านทักษะทางวิชาชีพ 3) ด้านทักษะด้านภาษา 4) ด้านความรู้และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล มีผลทำให้ คุณภาพของงบการเงินต่อปัจจัยภาพรวมนั้นมากที่สุด ดังนี้ 1) ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ 2) ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม 3) ด้านความสามารถเปรียบเทียบได้ 4) ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ 5) ด้านความทันเวลา 6) ด้านความสามารถเข้าใจได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gonçalves et al. (2022) ศึกษา อนาคตของการบัญชีต่อการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลจะส่งผลกระทบต่อภาคส่วนนี้อย่างไร พบว่า เทคโนโลยีอาจส่งผลกระทบอย่างมากต่องานบัญชีในปีต่อ ๆ ไป ตัวอย่างเช่น การ

ประมวผลแบบคลาวด์และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีซึ่งมีความพัฒนาเสมอ เมื่อรวมกันแล้วจะเปลี่ยนสังคม โดยจะมาแทนธุรกิจที่ล้าสมัย รวมถึงกระทบต่องานบัญชีในด้านความรวดเร็ว ทันต่อเวลา ซึ่งสามารถนำองค์การพัฒนาไปพร้อมกับตลาด จะต้องติดตามการพัฒนาทางเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถพัฒนาไปพร้อมกับตลาด โดยไม่เพียงแต่องค์กรจะได้รับประโยชน์จากส่วนแบ่งการตลาดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้าง ความแตกต่างที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ยกเว้น การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ การสนับสนุนจากผู้บริหาร ไม่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลา ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ด้านความเป็นปัจจุบันและทันต่อเวลา เนื่องจากไม่เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงานโดยตรง ของผู้ทำบัญชีแต่จะเน้นเรื่องของการสนับสนุนหรือลงทุนเพื่อเพิ่มทักษะให้กับผู้ทำงานบัญชี (Gulin et al., โชษิตา คลายศรี, 2563, วณิดา เจริญแก้ว, 2563, Abdelraheem & Hussaien, 2021; Hafnawi, 2021; Azman et al., 2021, กิตติคุณ สีทองคำ, 2564; Gonçalves et al., 2022)

3. การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ทักษะของผู้ทำบัญชีใน และความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโชษิตา คลายศรี (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องนวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศส่งผลต่อการพัฒนานุเคราะห์ทางบัญชีขององค์กรและประสิทธิภาพในงานบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน เรื่องนวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการบัญชี 1) โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี 2)เทคโนโลยีการทำบัญชีออนไลน์บนระบบคลาวด์ 3) การนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในงานบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในงานบัญชี 1) ปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมาย 2) มีความรวดเร็วตรงต่อความต้องการ 3) มีความแม่นยำถูกต้องและเชื่อถือได้ การศึกษาเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือโดย เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่ง เป็นผู้ทำบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แห่งประเทศไทย จำนวน 400 คน พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในงานบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี ประกอบด้วย ความครบถ้วนของข้อมูล การปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมาย ความแม่นยำถูกต้องและเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ Abdelraheem & Hussaien (2021) ศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อคุณภาพของข้อมูลทางบัญชี ได้ปฏิบัติตามวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า การศึกษาสรุป ผลของเทคโนโลยีสารสนเทศ (การรวบรวม การประมวลผล การจัดเก็บ และการส่งข้อมูล และข้อมูล) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีซึ่งความเกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือ ความเข้าใจ ความสอดคล้อง รวมถึงความสามารถในการเปรียบเทียบและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Azman et al. (2021) ศึกษาเรื่อง AI ในการบัญชีอัตโนมัติเพิ่มมูลค่าให้สำหรับองค์กรธุรกิจขนาดกลาง พบว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการการทำบัญชีตั้งแต่การเก็บบันทึกด้วยตนเองไปจนถึงการเก็บบันทึกทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ลดภาระของผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ลง รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือและแม่นยำมากขึ้น โดยเฉพาะการทำบัญชีรวมถึงการจำแนกรายการให้ถูกต้องและการลงรายละเอียดทางการเงินเข้าสู่ระบบบัญชี และช่วยลดระยะเวลาการวิเคราะห์การรายงานบันทึกประจำวันแบบเรียลไทม์ ทำให้มีเวลาเพิ่มขึ้นในการโฟกัสงานอื่นเพิ่มเติมโดยเฉพาะเกี่ยวกับการวางแผนเป้าหมายทางธุรกิจ เพื่อช่วยในการเติบโตของบริษัทยกเว้น การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล คือ การสนับสนุนจากผู้บริหาร ไม่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา พบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ด้านความ

เชื่อถือได้ เนื่องจากไม่เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงานโดยตรง ของผู้ทำบัญชีแต่จะเน้นเรื่องของการสนับสนุนหรือลงทุน เพื่อเพิ่มทักษะให้กับผู้ทำงานบัญชี (Gulin et al., โชษิตา คลายศรี 2563; วนิดา เจริญแก้ว, 2563, Abdelraheem & Hussaien, 2021; Hafnawi, 2021; Azman et al.; กิตติคุณ สีทองคำ, 2564; Gonçalves, Amélia et al., 2022).

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ควรนำผลการศึกษาในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และองค์ความรู้ทางด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากผลการวิจัยสรุปได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญ ระหว่างความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ทำบัญชีเป็นอย่างมากที่สุด ซึ่งสามารถช่วยให้การปฏิบัติงานมีความเป็นระเบียบ รวดเร็ว แม่นยำมากขึ้น รวมถึงการนำมาใช้ในเชิงวิเคราะห์ทำให้งานบัญชีมีความถูกต้อง เชื่อถือได้มากขึ้น เพื่อให้ก้าวทันต่อรูปแบบการปฏิบัติงานและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามาในชีวิต เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และโอกาสความก้าวหน้าในงานมากขึ้น

1.2 ผู้ทำบัญชีและผู้บริหารขององค์กร รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาทักษะ ของตนเองและของบุคลากรในหน่วยงานของตน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และยังสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่พึงมีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยมา ศึกษาเปรียบเทียบ

2.2 ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการอื่น นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการลงทุนในส่วนและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ทราบถึงมุมมอง และข้อมูลเชิงลึกซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการวิจัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติคุณ สีทองคำ. (2564). *ทัศนคติและผลกระทบของพนักงานองค์กรเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในองค์กร*. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จักรกฤษณ์ มะโฬาร์, พัทธนันท์ เพชรเชิดช, ศิริเดช คำสุพรหม และเปรมารัช วิลาลัย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในวิชาชีพบัญชี. *วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 36(1), 80-100.
- ชลมาศ เทียบคุณ, พัทธนันท์ เพชรเชิดช, ศิริเดช คำสุพรหม และเปรมารัช วิลาลัย. (2562). *สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของนักบัญชีในเขตภาคใต้*. การศึกษาค้นคว้าอิสระบัณฑิต มหาวิทยาลัศรีปทุม.
- โชษิตา คลายศรี. (2563). *นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรทางบัญชีขององค์กรและประสิทธิภาพในงานบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. การค้นคว้าอิสระบัณฑิต มหาวิทยาลัศรีปทุม.

- เพราพิลาส ประสิทธิ์บุรีรักษ์ และนาถนภา นิลนิยม. (2566). ความสามารถทางระบบบัญชีดิจิทัลกับผลการดำเนินงาน : หลักฐานเชิงประจักษ์ของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 15(1), 146–164.
- วนิดา เจริญแก้ว. (2563). ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีปทุม.
- Abdelraheem, A. A. & Hussaien, A. (2021). Impact of strategic managerial light of accounting techniques on the competitive advantage of Sudanese exports in globalization. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 8(2), 64–69.
- Azman, N. A., Mohamed, A., & Jamil, A. M. (2021). Artificial Intelligence in Automated Bookkeeping: A Value-added Function for small and Medium Enterprises. *International Journal on Informatics Visualization*, 5(3), 224–230.
- Gulin, D., Hladika, M., & Valent, I. (2019). Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession. 2019 *ENTRENOVA Conference Proceedings*, 12–14, September 2019, pp. 502–511. Rovinj: Croatia.
- Gonçalves, M. J. A., da Silva, A. C. F., & Ferreira, C. G. (2022). The Future of Accounting: How Will Digital Transformation Impact the Sector? *Informatics*, 9(19), 1–17.
- Hafnawi, B. (2021). *Regulating Digital Transformation: Technologies, Scenarios, and Contracts*. In *Innovative and agile Contracting for Digital Transformation and Industry 4.0*. New York: IGI Global.
- Jackson, D., Richardson, J., Michelson, G., & Munir, R. (2022). Perceptions and experiences of career success among aspiring and early career accountants and the role of organizational support. *Accounting & Finance*, 63(1), 229–245.
- Panasyuk, V., Melnych, I., & Muzhevyh, N. (2022). Accounting digital transformation in the term of the force majeure circumstances. *Galician economic journal*, 78–79(5–6), 51–57.
- Tran, N. H. (2023). Factors impacting strategic management accounting adoption: Empirical evidence from an emerging market. *International Journal of Innovative Research and Scientific Studies*, 6(3), 710–717.

การบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบกในประเทศไทย: พัฒนาการ โอกาส และความท้าทาย

Management of Land Transport organizations in Thailand: Development, opportunities and challenges

พิศณี พรหมเทพ¹, สายป่าน จักขุจินดา^{2*}, ชาดิชัย อุดมกิจมงคล³

Pisane Phromthep¹, Saipan Jugsujinda^{2*}, Chardchai Udomkijmongkol³

^{1,2,3}สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1,2,3}Bachelor of Public Administration, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: pisaneep2526@gmail.com¹, kaow_prass@hotmail.com^{2*},

Chardchai_U@hotmail.com³

Received: August 29, 2024

Revised: September 12, 2024

Accepted: October 22, 2024

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบกในประเทศไทยภายใต้สังกัดของกระทรวงคมนาคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน แบ่งการบริหารงานออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) หน่วยงานขนส่งภาครัฐ และ 2) หน่วยงานขนส่งภาครัฐวิสาหกิจ โดยแต่ละหน่วยงานมีบทบาทเฉพาะในการกำกับดูแลและสนับสนุนการดำเนินงานการขนส่งทางบก วัตถุประสงค์ของบทความวิชาการนี้ คือ นำเสนอการวิเคราะห์โครงสร้างและแนวทางการบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบกในประเทศไทย โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์กรขนส่งทางบก จากการวิเคราะห์พบว่าการบริหารงานประกอบด้วยหัวหน้างานทำหน้าที่ในการกำกับงานขององค์กร และแบ่งรองหรือฝ่ายอื่น ๆ ในการสนับสนุนการบริหาร รวมถึงคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต นอกจากการบริหารงานดังกล่าวแล้วองค์กรขนส่งทางบกยังมีบทบาทสำคัญในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ อำนวยความสะดวกให้กับประชาชน บริหารจัดการด้านกฎระเบียบ ส่งเสริมความปลอดภัยทางท้องถนน ส่งเสริมการค้าและการส่งออก การจัดทำแผนพัฒนาการขนส่งและการวางแผนยุทธศาสตร์ในระยะยาว ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของระหว่างภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และประชาชน ดังนั้นบทความนี้ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปการบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบกในประเทศไทย ซึ่งแต่ละองค์กรมีบทบาทและหน้าที่

เป็นของตนเองอย่างมีเป้าหมาย

คำสำคัญ: การบริหารองค์กรขนส่งทางบก, องค์กรการขนส่งทางบก, องค์กรขนส่งทางบกของภาครัฐ, องค์กรขนส่งทางบกภาครัฐวิสาหกิจ

Abstract

The land transportation organization administration is under the Ministry of Transport. It plays an important role in the development of infrastructure and public services to promote the economy and facilitate convenience for the public, which is divided into 2 sections: 1) the government transport section and 2) the state enterprise transport section. Each organization has a specific role in overseeing and supporting the operations of land transportation. The objective of the academic article was to analyze the structure and management approach of land transport organizations in Thailand by collecting data from documents related to land transport organization management. The analysis found that the administration is composed of a manager who supervises the organization; a deputy who supports the manager's administration, and an internal audit committee, who prevents corruption and increases transparency. Moreover, the roles of land transportation managed the infrastructure and public services for economic development, facilitating law management, traffic safety promotion, trade and export promotion, transportation planning, long-term strategic applied technology, and collaboration and participation among government, state enterprise, and public sectors. Hence, this article analyzed the land transportation administration in Thailand where each sector has roles and responsibilities for developing and facilitating people.

Keywords: land transportation administration, land transportation organization, government transport, state enterprise transport

บทนำ

รูปแบบการขนส่งในปัจจุบันประกอบด้วย การขนส่งทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการขนส่งคน หรือผู้โดยสารนั้นจะมุ่งเน้นด้านความสะดวกสบาย ความปลอดภัยในการเดินทางเป็นหลัก ส่วนการขนส่งสินค้าจะมุ่งเน้นในการลดต้นทุนและความรวดเร็วในการขนส่งสินค้าและบริการ นำเทคโนโลยีในการประหยัดพลังงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่ง การเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้กระบวนการขนส่งดำเนินงานไปได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพดีขึ้น ทั้งนี้การขนส่งยังถูกพิจารณาเป็นหนึ่งในตัวขับเคลื่อนหลักของการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับประเทศ ด้วยเหตุนี้ การวางแผนพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการขนส่ง จึงเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลและภาคเอกชนต้องให้ความสนใจและลงทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ระบบการขนส่งของประเทศไทย องค์กรขนส่ง แบ่งการบริหารออกเป็น 2 ส่วนคือ องค์กรขนส่งของภาครัฐ และ องค์กรขนส่งรัฐวิสาหกิจ โดยการบริหารองค์กรขนส่งของภาครัฐเป็นการบริหารองค์กรเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ โดยมุ่งเน้นให้เป็นการบริหารอย่างโปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้ รวมถึงการมอบหมายหน้าที่ให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างสะดวกและเหมาะสม (ผจงจิตต์

วงศ์ธีรญาณเดช, 2551)

การจัดการในด้านการบริหารจัดการองค์กรขนส่ง ทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาด การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการพลังงาน การรักษามาตรฐานด้านความปลอดภัย และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันความท้าทายในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างภูมิภาคยังคงเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการพิจารณาเพื่อให้การขนส่งในประเทศเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (Netirith & Ji, 2022)

ในบทความนี้ได้นำเสนอหัวข้อขององค์กรการขนส่งทางบกของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะกับการขนส่งทางบก มุ่งเน้นไปที่บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการวางระบบการขนส่ง การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ การศึกษาวิจัยให้เห็นถึงปัญหาพัฒนา การสร้างโอกาส และความท้าทายขององค์กร เพื่อช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

องค์กรการขนส่งทางบกของประเทศไทย

องค์กรการขนส่งทางบก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผน กำกับดูแล และบริหารจัดการการขนส่งทางบก ซึ่งครอบคลุมการขนส่งทั้งผู้โดยสารและสินค้าผ่านถนนและทางรถไฟ มีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้การขนส่งเป็นไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และปลอดภัย (กรมการขนส่งทางบก, 2564)

องค์กรการขนส่งทางบกแบ่งออกได้เป็นสองประเภทหลัก คือ องค์กรการขนส่งของภาครัฐ และองค์กรการขนส่งของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งทั้งสองประเภทนี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขนส่งทางบกในประเทศไทยเพื่อให้บริการแก่ประชาชน อยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ในการควบคุม ดูแล และพัฒนาระบบการขนส่งภายในประเทศ รวมถึงการก่อสร้างและบำรุงรักษาทางหลวง การเชื่อมต่อโครงข่ายทางหลวงทั้งภายในและภายนอกประเทศ (กรมการขนส่งทางบก, 2563a) องค์กรการขนส่งของรัฐวิสาหกิจ เป็นองค์กรที่รัฐถือหุ้นใหญ่และมีจุดมุ่งหมายในการแสวงหากำไรพร้อมกับให้บริการสาธารณะ ตัวอย่างขององค์กรประเภทนี้คือ บริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.) ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการรถโดยสารระหว่างจังหวัดและจัดการสถานีขนส่ง ครอบคลุมการบริการประชาชนและการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมี การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) รับผิดชอบในการบริหารจัดการทางพิเศษในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วในการขนส่ง (บริษัทขนส่งจำกัด, 2563a) การจัดประเภทขององค์กรเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่ยังช่วยให้การบริหารจัดการทรัพยากรและการให้บริการแก่ประชาชนมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่และรายละเอียดดังนี้

1. **กรมการขนส่งทางบก** เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงคมนาคม ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ตรวจตรา ควบคุมการจดทะเบียนรถยนต์ ออกใบอนุญาตในการขับรถ เก็บภาษีรถ จัดระเบียบการขนส่งทางถนนภายในประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาเครือข่ายการขนส่งทางถนนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาระบบการขนส่งทางถนนและการใช้รถให้เป็นไปตามข้อกฎหมายการใช้รถของประเทศไทย ดูแลและจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับใช้รถยนต์ของประชาชน การบริหารองค์กรของกรมการขนส่งทางบก มีอธิบดีเป็นผู้บริหารงาน และแบ่งรองอธิบดีออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ รองอธิบดีฝ่ายบริหาร รองอธิบดีฝ่ายปฏิบัติการ และรองอธิบดีฝ่ายวิชาการ (กรมการขนส่งทางบก, 2563b) ดังนั้นกรมการขนส่งทางบกเป็น

หน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการและพัฒนาระบบการขนส่งทางบกในประเทศไทย เพื่อให้การขนส่งทางถนน มีประสิทธิภาพและปลอดภัยสำหรับประชาชนและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในทางที่ยั่งยืน

2. กรมทางหลวง เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงคมนาคม มีหน้าที่หลักคือทำการก่อสร้าง ควบคุม บำรุงรักษา ทางหลวง ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงสัมปทานของประเทศ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย ในการใช้ถนนของประชาชนและการขนส่งสินค้า เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ กรมทางหลวงแบ่งการบริหารออกเป็น สำนักงานบริหารส่วนกลางและสำนักงานบริการส่วนภูมิภาค โดยแบ่งย่อยในแต่ละภูมิภาคออกเป็น 18 แห่ง เป็นการกระจายการบริหารงานสู่ต่างจังหวัด เพื่อพัฒนาทางหลวงให้เข้าถึงทุกอำเภอ ทุกหมู่บ้านให้เข้าถึงได้ง่ายและปลอดภัยขึ้น ภายใต้การบริหารงานของอธิบดีกรมทางหลวง และรองอธิบดีทั้ง 4 ฝ่าย อย่างไรก็ตามกรมทางหลวงมีความจำเป็นต้องใช้วิศวกรในการสร้างและพัฒนาทางหลวง จึงแบ่งโครงสร้างการบริหารของฝ่ายวิศวกรออกเป็น 6 ฝ่าย คือ วิศวกรใหญ่ด้านวางแผนและวางโครงการก่อสร้าง วิศวกรใหญ่ด้านวิจัยและพัฒนา วิศวกรใหญ่ด้านควบคุมการก่อสร้าง วิศวกรใหญ่ด้านบำรุงรักษา วิศวกรใหญ่ด้านสำรวจและออกแบบ วิศวกรใหญ่ด้านอำนวยความสะดวก โดยมุ่งเน้นในการพัฒนาถนนให้ประชาชนใช้ในการเดินทางได้อย่างสะดวกและปลอดภัย (กรมทางหลวง, 2560)

3. กรมทางหลวงชนบท เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานทางหลวงชนบทให้มีมาตรฐานและครอบคลุม เพื่อสนับสนุนการคมนาคมขนส่ง ท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาจราจรโดยสร้างทางเชื่อม ทางเลี่ยง และทางลัด ในการใช้ถนนให้กับภาครัฐและเอกชน อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาทางหลวงท้องถิ่นให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะการบริหารองค์กรของกรมทางหลวงชนบทมีความคล้ายคลึงกับกรมทางหลวง ที่อธิบดีและรองอธิบดีทำหน้าที่ในการบริหาร รวมถึงมีฝ่ายวิศวกรรม วิศวกรใหญ่ด้านควบคุมการก่อสร้าง วิศวกรใหญ่ด้านสำรวจและออกแบบ วิศวกรใหญ่ด้านบำรุงรักษาทางและสะพาน อีกทั้งภายในกรมทางหลวงชนบทเองยังแบ่งหน่วยงานภายในออกเป็นสำนักงานตรวจสอบภายในสำนักงานพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานตรวจสอบความปลอดภัยงานทางและกองส่งเสริมจริยธรรมและป้องกันการทุจริต เพื่อทำการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการตรวจสอบการทุจริตในการสร้างงานของกรม (กรมทางหลวงชนบท, 2563)

4. สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) อยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม โดยมีการกิจหลักในการเสนอแนะนโยบายและทำแผนการขนส่งและจราจร ความปลอดภัยในการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ในการบริหารองค์กรมีผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรเป็นหัวหน้างาน ภายในหน่วยงานแบ่งการบริหารงานออกเป็นสำนักบริหารกลาง กองจัดระบบการจราจรทางบก กองพัฒนาระบบการขนส่งและจราจร ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศการขนส่งและจราจรสำนักงานโครงการพัฒนาระบบราง สำนักแผนความปลอดภัย สำนักแผนงาน สำนักส่งเสริมระบบการขนส่งและจราจรในภูมิภาค และมี 2 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มตรวจสอบภายใน กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร โดยกลุ่มงานเหล่านี้ทำหน้าที่ในการทำแผนการลงทุนด้านการขนส่งและจราจรในประเทศ ศึกษานโยบายระบบการจราจรทางบกให้สอดคล้องกับแผนด้านการขนส่งและการจราจร ในการทำงานนี้เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีการจราจรและขนส่งอัจฉริยะเข้ามามีส่วนช่วยในการดำเนินการ (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2559)

5. บริษัทขนส่งจำกัด (บขส.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงคมนาคม เดิมมีชื่อว่าบริษัทเดินอากาศ จำกัด และเปลี่ยนชื่อมาเป็นบริษัทขนส่ง จำกัด ในปี พ.ศ. 2482 มีพันธกิจ คือ เป็นศูนย์กลางธุรกิจการขนส่งด้วยรถโดยสารที่ทันสมัยได้มาตรฐาน บริการเป็นที่ยอมรับ เชื่อมโยงทั่วภูมิภาค มีความรับผิดชอบต่อสังคม

และสิ่งแวดล้อม (บริษัทขนส่งจำกัด, 2563a) รวมทั้งดำเนินการด้านการบริการรถประจำทางให้กับผู้โดยสารที่ต้องการเดินทางระหว่างกรุงเทพมหานครไปยังต่างจังหวัด ทั้งระหว่างจังหวัดและภายในจังหวัด โดยกึ่งหนึ่งให้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการ (บริษัทขนส่งจำกัด, 2563b) และแบ่งขอบเขตออกเป็น 3 ส่วนคือ การเดินรถบริษัทรถร่วมเอกชน และสถานีขนส่ง 7 แห่ง ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด โดยมีที่ทำการสถานีเดินรถ 117 สาขาทั่วประเทศ ในส่วนของการบริหาร มีคณะกรรมการบริษัทและกรรมการผู้จัดการใหญ่ทำหน้าที่ในการบริหารงาน ซึ่งแบ่งหน่วยงานออกเป็น สำนักอำนวยการ ฝ่ายธุรกิจเดินรถ แบ่งออกเป็น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคใต้ ฝ่ายบริหารเดินรถ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายพัฒนาองค์กร และสำนักซ่อมบำรุงและตรวจสอบสภาพรถ ทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้การตรวจสอบของ สำนักงานตรวจสอบภายใน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานในการบริการอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมีความปลอดภัย รวมถึงเน้นผลประโยชน์การด้านการเงินให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง (บริษัทขนส่งจำกัด, 2566)

6. การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.: Expressway Authority of Thailand: EXAT) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดของกระทรวงคมนาคม กทพ. มีหน้าที่ในการจัดการทางพิเศษ บำรุงรักษาทางพิเศษ และดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการทางพิเศษทำหน้าที่ในการดูแลทางพิเศษ 8 ทาง ได้แก่ ทางพิเศษเฉลิมมหานคร ทางพิเศษศรีรัช ทางพิเศษฉลองรัช ทางพิเศษบูรพาวิถี ทางพิเศษอุดรรัถยา (ทางด่วนสายบางปะอิน-ปากเกร็ด) ทางพิเศษสายบางนา-อาจณรงค์ (ระบบทางด่วนชั้นที่ 3 สายใต้ตอน S1) ทางพิเศษกาญจนาภิเษก (ทางด่วนวงแหวนใต้) ทางพิเศษสายศรีรัช-วงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร โดยการบริหารองค์กรนี้ (ตามประกาศการทางพิเศษแห่งประเทศไทย) มีผู้ว่าการกองทำหน้าที่บริหารและกำกับดูแล รองผู้ว่าการกอง 5 กอง ได้แก่ รองผู้ว่าการฝ่ายบริหาร โดยแบ่งเป็นฝ่ายการบริหารทั่วไปและฝ่ายการบัญชี รองผู้ว่าการฝ่ายกลยุทธ์และแผนงาน แบ่งออกเป็นฝ่ายย่อย คือ ฝ่ายนโยบายและแผน ฝ่ายสารสนเทศ รองผู้ว่าการฝ่ายกฎหมายและกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายกรรมสิทธิ์ที่ดินและฝ่ายกฎหมาย รองผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้างและบำรุงรักษา โดยแบ่งเป็นฝ่ายก่อสร้างทางพิเศษและฝ่ายบำรุงรักษา และรองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการ โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายควบคุมการจราจรและฝ่ายจัดเก็บค่าผ่านทาง และยังมีผู้ช่วยผู้ว่าการในการบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน นอกจากนี้ยังมีอีก 4 กอง ที่มีสายงานอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักผู้ว่าการกอง ได้แก่ กองกลางและการประชุมกองประชาสัมพันธ์กองกำกับดูแลกิจการ กองพัฒนาธุรกิจและการตลาดเพื่อใช้ในการบริหารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยให้กับผู้ใช้บริการทางพิเศษ (การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, 2563)

7. องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.: Bangkok Mass Transit Authority: BMTA) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค ในสังกัดของกระทรวงคมนาคม ขสมก. มีหน้าที่ในการบริการรถโดยสารประจำทาง เพื่อรับส่งประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรปราการ รวม 457 เส้นทาง เป็นหนึ่งในหน่วยงานสาธารณูปโภคที่ภาครัฐจัดให้บริการแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลางเป็นหลัก ดังนั้นการดำเนินการจะเน้นไปที่การช่วยเหลือรัฐบาลและประชาชนชน มากกว่าการมุ่งเน้นสร้างกำไร และเก็บค่าโดยสารต่ำกว่าต้นทุนจริง ส่งผลให้องค์การขนส่งกรุงเทพประสบกับสถานะขาดทุนมาเป็นลำดับที่ 2 รองจากการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย มีหนี้สินรวม 113,237.50 ล้านบาท ถึงแม้จะมีการบริหารที่ขาดทุน แต่การบริการยังคงมุ่งหมายให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยในการใช้บริการ ส่วนโครงสร้างการบริหารภายในองค์กรไม่มีความซับซ้อนมากนัก โดยมีผู้อำนวยการทำหน้าที่ในการบริหารและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหาร โดยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ในการดูแลเรื่องกฎหมาย แผนงาน และการบริหารความเสี่ยง ฝ่ายการเดินรถองค์กร ทำหน้าที่ในการดูแล แบ่งออกเป็นฝ่ายบริหาร การเดินรถ เขตการเดินรถ 8 สาย และกลุ่มงานสายตรวจพิเศษ และฝ่ายการเดินรถร่วมบริการของเอกชน

เพื่อทำหน้าที่ในการเป็นผู้ให้บริการรถประจำทางที่ดีของประเทศไทย มีพันธกิจ คือ บริการรถโดยสารประจำทางที่มีคุณภาพแบบมีอาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและใส่ใจกับสิ่งแวดล้อม (องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ, 2563)

ตาราง 1 บทสรุปองค์การขนส่งทางบกของประเทศไทย

องค์กร	หน้าที่	ผู้บริหาร	โครงสร้างการบริหารองค์กร
กรมการขนส่งทางบก (หน่วยราชการ)	การควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ตรวจตรา ควบคุมการจดทะเบียนรถยนต์	อธิบดีกรมการขนส่งทางบก	1. ฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ในการบริหารงานทั่วไป 2. ฝ่ายปฏิบัติการ ควบคุมดูแลกองตรวจการขนส่งทางบก สำนักมาตรฐานงานทะเบียนและภาษีรถ 3. รองอธิบดีฝ่ายวิชาการ ดูแลในเรื่องของแผนงาน ฝ่ายกฎหมาย การขนส่งสินค้า 4. ฝ่ายวิศวกรรมยานยนต์ ทำหน้าที่ควบคุมการบริหารไปยังสำนักงานขนส่งจังหวัด อำเภอ และสถานีขนส่งผู้โดยสาร
กรมทางหลวง (หน่วยราชการ)	ก่อสร้าง ควบคุม บำรุงรักษาทางหลวง ทางหลวง ทางพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงสัมปทาน	อธิบดีกรมทางหลวง	1. ฝ่ายวิชาการ 2. ฝ่ายบริหาร 3. ฝ่ายดำเนินการ 4. ฝ่ายซ่อมบำรุงทาง การบริหารของฝ่ายวิศวกรรมออกเป็น 6 ฝ่าย 1. วิศวกรใหญ่ด้านวางแผนและวางโครงการก่อสร้าง 2. วิศวกรใหญ่ด้านวิจัยและพัฒนา 3. วิศวกรใหญ่ด้านควบคุมการก่อสร้าง 4. วิศวกรใหญ่ด้านบำรุงรักษา 5. วิศวกรใหญ่ด้านสำรวจและออกแบบ 6. วิศวกรใหญ่ด้านอำนวยความปลอดภัย
กรมทางหลวงชนบท (หน่วยราชการ)	พัฒนาและยกระดับมาตรฐานทางหลวงชนบท เพื่อสนับสนุนการคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว	อธิบดีกรมทางหลวงชนบท	การบริหารองค์กรของกรมทางหลวงชนบท คล้ายคลึงกับกรมทางหลวง 1. ฝ่ายวิศวกรรม 2. วิศวกรใหญ่ด้านควบคุมการก่อสร้าง 3. วิศวกรใหญ่ด้านสำรวจและออกแบบ 4. วิศวกรใหญ่ด้านบำรุงรักษาทางสะพาน
สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (หน่วยราชการ)	จัดทำแผนและนโยบาย การขนส่งและจราจร ความปลอดภัย ในการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ	ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร	1. สำนักบริหารกลาง 2. กองจัดระบบการจราจรทางบก 3. กองพัฒนาระบบการขนส่งและจราจร 4. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศการขนส่งและจราจร

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์กร	หน้าที่	ผู้บริหาร	โครงสร้างการบริหารองค์กร
			5. สำนักงานโครงการพัฒนาระบบราง 6. สำนักแผนความปลอดภัย 7. สำนักแผนงาน 8. สำนักส่งเสริมระบบการขนส่งและจราจรในภูมิภาค
บริษัท ขนส่ง จำกัด (รัฐวิสาหกิจ)	บริการรถประจำทางให้กับผู้โดยสารที่ต้องการเดินทางระหว่างกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั้งระหว่างจังหวัดและภายในจังหวัด	คณะกรรมการบริษัทและกรรมการผู้จัดการใหญ่	1. สำนักอำนวยการ 2. ฝ่ายธุรกิจเดินรถ 3. ฝ่ายบริหารเดินรถ 4. ฝ่ายบริหาร 5. ฝ่ายพัฒนาองค์กร 6. สำนักซ่อมบำรุงและตรวจสอบสภาพรถ
การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (รัฐวิสาหกิจ)	การจัดทางพิเศษ บำรุงรักษาทางพิเศษ และดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	ผู้ว่าการกอง	1. ฝ่ายบริหาร 2. ฝ่ายกลยุทธ์และแผนงาน 3. ฝ่ายกฎหมายและกรรมสิทธิ์ที่ดิน 4. การฝ่ายก่อสร้างและบำรุงรักษา 5. การฝ่ายปฏิบัติการ บริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน 1. กองกลางและการประชุม 2. กองประชาสัมพันธ์ 3. กองกำกับดูแลกิจการ 4. กองพัฒนาธุรกิจและการตลาด
องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (รัฐวิสาหกิจ)	บริการรถโดยสารประจำทางเพื่อรับส่งประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาครสมุทรปราการ	ผู้อำนวยการองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	1. ฝ่ายบริหาร 2. ฝ่ายการเดินรถองค์กร 3. ฝ่ายการเดินรถเอกชนร่วมบริการ

จากตาราง 1 การบริหารจัดการองค์การการขนส่งทางบกของประเทศไทยประกอบด้วยหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจหลายแห่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบการขนส่งให้มีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อประชาชน ซึ่งองค์การการขนส่งดังกล่าวมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โดยมีการแบ่งแยกฝ่ายต่าง ๆ ตามหน้าที่รับผิดชอบ โครงสร้างนี้ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและสามารถควบคุมการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทและโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการขนส่งทางบก ทั้งในภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ หลักการบริหารจัดการที่เน้นการแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยการบริหารองค์กรภาครัฐที่เน้นความโปร่งใสและธรรมาภิบาลยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างกลไกควบคุมและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการทุจริต รวมถึงการวางแผนการขนส่ง การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ และการอำนวยความสะดวกในการขนส่งให้กับประชาชน ดังนั้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหลายฝ่าย เพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัย ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาระบบขนส่ง นอกจากนี้ การจัดองค์กรที่เหมาะสมบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน มีส่วนช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานและพัฒนาการขนส่งทางบกในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการในอนาคต

การบริหารจัดการองค์กรขนส่ง

การบริหารจัดการองค์กร หมายถึง การดำเนินการและการจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร (บุคลากร ทรัพยากรทางการเงิน วัสดุ และข้อมูล) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจัดการองค์กรจะต้องใช้ความรู้ในด้านการวางแผน การจัดการ การกำหนดทิศทาง และการควบคุม รวมถึงการสื่อสารและการประสานงานในทุกระดับขององค์กร (ณัฐวุฒิ เอี่ยมเนตร และคณะ, 2567) อีกมุมหนึ่งนั้น การบริหารจัดการขององค์กรการขนส่งทางบกจะต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน และการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบขนส่ง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการให้บริการ

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการองค์กร ได้กล่าวถึงการจัดโครงสร้างและการบริหารจัดการภายในองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นถึงความสำคัญ ที่เน้นเรื่องการวางแผน (planning) การจัดการ (organizing) การชี้นำ (leading) และการควบคุม (controlling) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานในภาคการขนส่งทางบกมีความเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (ณัฐวัชร จันทโรธธรณ์, 2562) นอกจากนี้ยังรวมไปถึงแนวคิดและทฤษฎีการบริหารองค์กรโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการขนส่งประกอบด้วย การนำระบบ GPS ระบบการติดตาม และการใช้เทคโนโลยีแบบทันที (real time data) เข้ามาช่วยส่งเสริมการบริหารงานขนส่ง (ยุวรี ณ เสน และวิษณุ สุमितสุวรรณ, 2562)

หลักการบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบก เป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่ซับซ้อนซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายองค์ประกอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการหรือผู้คน ทั้งนี้การจัดการงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องรวมถึงการวางแผนการใช้ทรัพยากร การควบคุมการดำเนินงาน และการประเมินผลทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนและเส้นทางขนส่ง การบริหารเส้นทางดำเนินการขนส่งที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้องค์กรการขนส่งทางบกจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใส่ใจในด้านความยั่งยืน โดยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและพิจารณาทางเลือกขนส่งที่ใช้พลังงานทดแทน (Netirith, 2021)

ดังนั้นประเทศไทยจึงให้ความสำคัญในด้านการบริหารจัดการองค์กรการขนส่ง โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะของประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักคือ การบริหารภายในองค์กรเพื่อให้เกิดสาธารณะประโยชน์กับประชาชนในด้านการคมนาคมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานและสังคมให้มีศักยภาพทัดเทียมมาตรฐานสากล ดังนั้นการจัดการองค์กรถือเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างความมั่นใจ ความปลอดภัยและ

ความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลรวมกับแนวคิด “การบริหารจัดการองค์การขนส่งทางบกและการพัฒนาประเทศ” โดยบทความนี้ได้แยกการวิเคราะห์แต่ละประเด็นดังนี้

1. การบริหารจัดการด้านกฎระเบียบและการบังคับใช้ คือการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางบก รวมถึงมาตรฐานความปลอดภัยทางถนน การปล่อยมลพิษของยานพาหนะ ใบอนุญาตขับขี่ และทะเบียนรถยนต์ กฎระเบียบ การดำเนินการตรวจสอบข้อมูลของผู้มีใบอนุญาตขับขี่ รวมถึงการรับรองคุณสมบัติของผู้ขับขี่เหล่านั้นว่ามีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานและปลอดภัยตามระเบียบหรือไม่ เพื่อรับรองความปลอดภัยของประชาชนและสังคมในการคมนาคมทางท้องถนน อย่างไรก็ตามยังรวมไปถึงการจัดการและการกวดขันด้านใบอนุญาตในการขับขี่

2. การส่งเสริมความปลอดภัยทางถนนถือเป็นเป้าหมายสำคัญของกรมการขนส่งทางบก ซึ่งรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายจราจร การพัฒนาระบบด้านความปลอดภัย การวางโครงสร้างพื้นฐานการขับขี่ทางบกให้สะดวกต่อการสัญจรและมีความปลอดภัยต่อการขับขี่เพื่อลดอุบัติเหตุและการเสียชีวิต

3. การส่งเสริมการค้าและการส่งออกของประเทศ การบริหารองค์การการขนส่งทางบกบริหารจัดการองค์การเพื่อทำหน้าที่วางแผน วางกลยุทธ์ ออกแบบนโยบาย รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางถนนเพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ การขนส่งภายในประเทศ การนำเข้าและการส่งออก

4. อำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยเน้นการวางแผนเส้นทางและการจัดการจราจร การพัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะในการปรับปรุง และเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้บริการดีขึ้น การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เป็นส่วนสำคัญของบทบาทของกรมการขนส่งทางบกในการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขนส่งทางบกในประเทศไทย เน้นการเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้บริการ

5. การจัดทำแผนพัฒนาการขนส่งและการวางแผนยุทธศาสตร์ในระยะยาว โดยพิจารณาถึงความต้องการของประชาชนและการเปลี่ยนแปลงในสังคม รวมถึงทิศทางการขนส่งในอนาคตเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์และดำเนินการจัดการขนส่งทางบกอย่างมีประสิทธิภาพ และให้เครือข่ายการขนส่งในประเทศให้ครอบคลุมมากที่สุด โดยการมีนโยบายและการจัดการอย่างเป็นระบบให้โครงสร้างการบริหารสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กรมการขนส่งทางบกได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงบริการและปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการและอำนวยความสะดวกกับประชาชน รวมถึงบริการออนไลน์และ การนำระบบขนส่งอัจฉริยะ (smart transportation) จัดการวางแผนยุทธศาสตร์และการขนส่ง เพื่อลดปัญหาการจราจร ซึ่งยังคงต้องการการลงทุนและการพัฒนาทั้งในด้านบุคลากรและระบบโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้กระบวนการขนส่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ปาริชาติ คุณปลื้ม, 2566)

7. เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของระหว่างภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและประชาชน ตามแผนนโยบายและกลยุทธ์ด้านการขนส่งทางบก โดยการทำงานและประสานงานร่วมกัน และควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานในระยะยาว โดยการใช้โครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกแบบพึ่งพากัน เพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ให้กับประชาชน กรมการขนส่งทางบก มีความจำเป็นต้องรายงานต่อรัฐบาลและสาธารณชนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับกิจกรรมค่าใช้จ่าย และการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงานและความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนโดยการให้สัมปทาน แบบ Built-Own-Operate (BOO) คือ การที่ภาครัฐให้สิทธิผูกขาดกับภาคเอกชนในการเป็นผู้ลงทุนและดำเนินการ ไม่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ได้รับ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐ ทั้งนี้การบริหารองค์การดังกล่าวควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

ความโปร่งใส เพื่อลดข้อผิดพลาดหรือการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งการสื่อสารให้ประชาชนรับรู้ถึงข้อมูลเชิงนโยบาย และการดำเนินงานอย่างทั่วถึง ยังคงเป็นจุดที่ต้องให้ความสำคัญ

8. โครงสร้างองค์กรและการกระจายอำนาจ เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรขนส่ง ซึ่งช่วยให้หน่วยงานสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการเฉพาะของพื้นที่ได้อย่างทันทั่วทั้ง การกระจายอำนาจ ยังคงมีความท้าทาย ในด้านการสื่อสารและการประสานงานระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่สอดคล้องในการดำเนินงาน ดังนั้น การจัดการข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหา

9. การบริหารจัดการทางการเงิน เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ควรบริหารอย่างเร่งด่วน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดค่าโดยสารที่ต่ำกว่าต้นทุนจริงเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐในการช่วยเหลือประชาชน การแก้ไขปัญหา ต้องการการปรับปรุงโครงสร้างการเงิน การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งการปรับปรุงบริการเพื่อดึงดูดผู้ใช้บริการมากขึ้น ดังนั้น การจัดทำแผนการเงินที่ครอบคลุม การปรับโครงสร้างหนี้สิน และการจัดการค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

10. การสนับสนุนโครงการและนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาระบบขนส่งและจราจรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการบริหารองค์กรอย่างมีระบบและแบบแผนที่ชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร รวมถึงการคิดค้นนวัตกรรมที่สนับสนุนการขนส่งบก เช่น นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ระบบการจัดการ และแนวคิดใหม่ สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการให้บริการขนส่ง เพื่อเป็นการผลักดันให้ระบบบริการขนส่งมีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

11. การพัฒนาและบำรุงรักษาทางหลวง เพื่อให้การขนส่งทางบกมีความปลอดภัยและรองรับปริมาณการขนส่งที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการขยายถนน การบูรณะพื้นผิวจราจร การติดตั้งสัญญาณไฟจราจร และการวางระบบระบายน้ำ เพื่อลดอุบัติเหตุและเพิ่มความคล่องตัวในการเดินทาง และรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนด้วย (กรมการขนส่งทางหลวง, 2560) นอกจากนี้การลงทุนในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาถนน เช่น การตรวจสอบโครงสร้างถนนด้วยเทคโนโลยีเซนเซอร์ และการใช้วัสดุที่ทนทานสูง ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในระยะยาว ช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดความเสียหายที่รุนแรง

12. ในมุมมองทางเศรษฐกิจ การบริหารจัดการขนส่งทางบกเป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค ช่วยส่งเสริมการค้าและการส่งออก ซึ่งการขนส่งที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า แต่ยังสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของสินค้าในตลาดโลกได้อีกด้วย จำเป็นต้องอาศัยการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในระยะยาว โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับปริมาณการขนส่งที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการองค์กรขนส่งทาง ได้เน้นไปที่การบริหารจัดการองค์กร การวางแผน การทำเทคโนโลยีมาใช้ รวมถึงการส่งเสริมความปลอดภัยในการขนส่ง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการขนส่งและการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน ในบริบทของประเทศไทย การจัดการองค์กรขนส่งมีความสำคัญทั้งในด้านการกำหนดกฎระเบียบ การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการวางแผนยุทธศาสตร์และการจัดการขนส่งทางบกเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและประสิทธิภาพในระยะยาว

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบขององค์กรการขนส่งทางบกในประเทศไทยและต่างประเทศ

องค์กรการขนส่งทางบกในประเทศไทยมีหลายหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการและพัฒนาระบบขนส่งภายในประเทศ โดยแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการสนับสนุนการเดินทางและการขนส่งสินค้าทางถนน ควบคุมคุณภาพ ความปลอดภัยของการขนส่งทางบกในประเทศไทย กรมการขนส่งทางบกทำหน้าที่ตรวจสอบการจดทะเบียนรถยนต์ การออกใบอนุญาตขับขี่ และการบังคับใช้กฎจราจร เพื่อให้ระบบการขนส่งทางบกมีความปลอดภัยและมีมาตรฐาน (กรมการขนส่งทางบก, 2563c) อีกองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญคือ บริษัทขนส่ง จำกัด (บขส.) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่ให้บริการขนส่งผู้โดยสารระหว่างจังหวัดทั่วประเทศไทย โดย บขส. มุ่งเน้นการให้บริการที่มีมาตรฐานและราคาที่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้การเดินทางในประเทศไทยเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว (บริษัทขนส่ง จำกัด, 2566) นอกจากนี้ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) เป็นอีกหนึ่งองค์กรสำคัญที่รับผิดชอบในการดูแลทางพิเศษหรือทางด่วนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีบทบาทในการจัดการและพัฒนาระบบโครงข่ายทางด่วนให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการบริหารจัดการการจราจรและการเก็บค่าผ่านทาง (การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, 2563) องค์กรเหล่านี้มีบทบาทในการสร้างระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจช่วยให้ระบบการขนส่งทางบกของไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

องค์กรขนส่งในต่างประเทศ ประกอบด้วย Transport for London (TfL) กรมการขนส่งทางบกของสหราชอาณาจักร (Department for Transport: DfT) ซึ่งมีการบริหารจัดการระบบขนส่งที่ซับซ้อนและเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเดินทาง เช่น การติดตามเส้นทางการขนส่งด้วยระบบดิจิทัล และการจัดการโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของการจราจรที่เพิ่มขึ้น การใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อลดการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะ (Transport for London, 2023) Deutsche Bahn (DB) เป็นบริษัทขนส่งแห่งชาติที่รับผิดชอบการบริหารระบบขนส่งทางรางภายในเยอรมนีและระหว่างประเทศ เช่น รถไฟระยะไกล (Intercity-Express) และรถไฟท้องถิ่น นอกจากนี้ยังดูแลการขนส่งสินค้าและการเดินทางข้ามประเทศ (Deutsche Bahn AG, 2023) รวมถึง Metropolitan Transportation Authority (MTA) – สหรัฐอเมริกา MTA เป็นองค์กรที่ดูแลระบบขนส่งในมหานครนิวยอร์ก ประกอบด้วยรถไฟใต้ดิน รถประจำทาง รถไฟชานเมือง รวมถึงการบริหารจัดการสะพานและอุโมงค์ การให้บริการขนส่งครอบคลุมทั้งในเขตเมืองและชานเมืองในประเทศสิงคโปร์ Singapore Land Transport Authority (LTA) เป็นองค์กรที่ดูแลการวางแผนและพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะของประเทศสิงคโปร์ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายรถไฟฟ้า MRT บริหารจัดการรถโดยสารประจำทาง โดยมีแนวคิดพัฒนาที่เน้นการเชื่อมโยงและการเข้าถึง รวมถึงการส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การศึกษาและเปรียบเทียบตัวอย่างองค์กรขนส่งทางบกในต่างประเทศสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงสร้างการบริหารในประเทศไทยได้ โดยการเน้นไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐาน การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การบริหารและโครงสร้างขององค์กรขนส่งทางบกในแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และนโยบายของรัฐบาลที่แตกต่างกัน (กรมการขนส่งทางบก, 2563c) ขณะที่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เยอรมนี การขนส่งทางบกได้รับการจัดการโดยหน่วยงานที่มีการกระจายอำนาจและมีความเป็นอิสระมากขึ้น เช่น บริษัทรถไฟและรถบัสที่ดำเนินการโดยเอกชน ซึ่งช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ในบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น มีการใช้เทคโนโลยีการขนส่งสมัยใหม่ เช่น ระบบขนส่งอัจฉริยะ (ITS) เพื่อลดปัญหาการจราจรและเพิ่มความปลอดภัยในระบบขนส่ง ขณะที่ประเทศไทยยังอยู่ในขั้นตอนการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาบุคลากร

การเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านการจัดการ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบขนส่งในแต่ละประเทศ

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในองค์กรการขนส่งทางบก

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในองค์กรการขนส่งทางบกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความปลอดภัยในกระบวนการขนส่ง เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ระบบติดตามยานพาหนะ (GPS) และการใช้เซ็นเซอร์ IoT (Internet of Things) ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการและควบคุมการขนส่งทางบก ทำให้สามารถติดตามการเคลื่อนไหวของรถและสินค้าตลอดเส้นทางได้แบบเรียลไทม์ ส่งผลให้กระบวนการวางแผนการเดินทาง และการขนส่งสินค้ามีความแม่นยำและประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสามารถลดต้นทุนการดำเนินการและเวลาในการขนส่ง นอกจากนี้ ระบบอัจฉริยะด้านการจราจร (Intelligent Transportation Systems: ITS) ยังช่วยเพิ่มความปลอดภัยบนถนน โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลการจราจรเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและควบคุมการจราจรอย่างมีประสิทธิภาพ ในประเทศไทย หน่วยงานขนส่งทางบกได้เริ่มนำระบบการต่อทะเบียนและทำใบอนุญาตขับขี่ผ่านระบบออนไลน์มาใช้อย่างแพร่หลาย ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่สำนักงานขนส่ง นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีบิ๊กดาต้า (Big Data) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการวิเคราะห์ข้อมูลการจราจรยังสามารถช่วยในการคาดการณ์ปริมาณรถในอนาคตและวางแผนการเดินทางอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในองค์กรขนส่งทางบกยังคงเผชิญกับความท้าทาย เช่น การลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงระบบและการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มความปลอดภัยในระบบขนส่งของประเทศไทยในอนาคต (กรมการขนส่งทางบก, 2563d)

ความท้าทายการบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบกในยุคปัจจุบัน

การบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบกในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลายด้านที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ ความต้องการของประชาชนที่เพิ่มขึ้นต่อการใช้บริการขนส่งที่รวดเร็ว ปลอดภัย และคุ้มค่า ทำให้องค์กรขนส่งจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการพัฒนาใหม่ ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบขนส่งอัจฉริยะ (Intelligent Transportation Systems: ITS) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการจราจรและลดอุบัติเหตุ อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคล อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงการเชื่อมโยงระบบขนส่งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าและการขนส่งระหว่างภูมิภาค นอกจากนี้ความท้าทายด้านเทคโนโลยีแล้ว องค์กรขนส่งยังต้องเผชิญกับปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ทันสมัยเพียงพอในการรองรับการขยายตัวของเมืองและการขนส่งที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการจัดการด้านความปลอดภัยในทางขนส่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณา องค์กรขนส่งจึงจำเป็นต้องวางแผนและบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและลดความเสี่ยงในระบบขนส่ง นอกจากนี้การบริหารจัดการองค์กรขนส่งยังต้องรับมือกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดการองค์กรการขนส่งทางบกในยุคปัจจุบันจึงต้องคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างสมดุล

องค์ความรู้ใหม่และบทเรียนที่ได้ (Body of Knowledge)

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กรการขนส่งทางบก หนึ่งในสิ่งที่ได้เรียนรู้คือ ความสำคัญของการปรับใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและลดต้นทุน เช่น ระบบการจัดการขนส่ง (Transportation Management System – TMS) และอินเทอร์เน็ตของทุกสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) ช่วยให้การวางแผน ติดตาม และประสานงานระหว่างยานพาหนะและผู้ควบคุมเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงช่วยเพิ่มความปลอดภัยด้วยการตรวจสอบสถานะยานพาหนะและสภาพถนนแบบเรียลไทม์

นอกจากนี้ยังพบว่านโยบายและยุทธศาสตร์ทางการค้าและการขนส่งของประเทศ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างระบบและโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การสร้างโครงข่ายทางถนนและทางรถไฟเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ช่วยให้การขนส่งและการค้าระหว่างประเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ทั้งหมดนี้จะเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างประเทศในภูมิภาคต่อไป

สำหรับอนาคตขององค์กรขนส่งทางบกสามารถได้รับการยกระดับด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อปรับปรุงการจัดการเส้นทางขนส่งให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในขณะที่ลดความแออัดของการจราจร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล การลงทุนในระบบขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขนส่งทางเลือก จะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างระบบขนส่งที่ยั่งยืนและตอบโจทย์การพัฒนาในระยะยาว

บทสรุป

องค์กรขนส่งในสังกัดของกระทรวงคมนาคมแบ่งการบริหารออกเป็น 2 ส่วนคือ องค์กรขนส่งภาครัฐ และ องค์กรขนส่งภาครัฐวิสาหกิจ โดยมีระบบแบบแผนเป็นปลายเปิดให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ต่อยอด ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาการขนส่งกระจายความเจริญไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ โดยลักษณะการบริหารงานองค์กรการขนส่งทางบกของภาครัฐเน้นไปที่การวางแผนนโยบาย การขยายขยายโครงข่ายทางถนนเพื่อประสิทธิภาพการขนส่ง การออกกฎหมาย และข้อปฏิบัติสำหรับข้อที่โดยเน้นในด้านความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งการควบคุมและการบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีคุณภาพ การจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยมีลักษณะการบริการองค์กรแบบรวมอำนาจ และตั้งศูนย์บริหารในภูมิภาคอื่น ๆ โดยมีอธิบดีบดีหรือรองอธิบดีเข้ามาช่วยในการบริหารหากเป็นองค์กรขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามทิศทางการในอนาคตในการจัดการองค์กรยังคงเน้นไปที่การนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการจัดการองค์กรขนส่งทางบก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและติดตามการเคลื่อนย้ายสินค้า

การจัดองค์กรการขนส่งทางบกของภาครัฐวิสาหกิจที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการบริการประชาชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง โดยมุ่งหวังผลกำไรและความพึงพอใจของประชาชนเป็นสำคัญ รวมถึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อาจกล่าวได้ว่าการจัดการองค์กรการขนส่งของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจล้วนแต่มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศและให้บริการประชาชน อย่างไรก็ตามหากมีการจัดองค์กรการขนส่งที่มีประสิทธิภาพจะเป็นรากฐานในการรักษาระบบการขนส่งทางบกที่ปลอดภัย เชื่อถือได้ ซึ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนและมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ยานพาหนะไฟฟ้าและระบบขนส่งที่ใช้พลังงานสะอาด เพื่อลดการปล่อยมลพิษ การร่วมมือกับหน่วยงานขนส่งต่างประเทศเป็นอีกปัจจัยสำคัญในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายการขนส่งที่เชื่อมโยงกับตลาดโลก ทั้งนี้ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องและการจัดการ

เชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ระบบขนส่งของประเทศสามารถตอบสนองความต้องการในอนาคตและแข่งขันในระดับสากลได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก. (2563a). *ประวัติกรมการขนส่งทางบก*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.dlt.go.th/th/history/>.
- กรมการขนส่งทางบก. (2563b). *บทบาทและหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบก*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.dlt.go.th/th/history/>.
- กรมการขนส่งทางบก. (2563c). *การขนส่งทางบกในประเทศไทย*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.dlt.go.th/th/history/>.
- กรมการขนส่งทางบก. (2563d). *การพัฒนาเทคโนโลยีในระบบการขนส่งทางบก*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.dlt.go.th/>.
- กรมการขนส่งทางบก. (2564). *รายงานประจำปี กรมการขนส่งทางบก 2564*. กรุงเทพฯ: กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม.
- กรมการขนส่งทางหลวง. (2560). *กรมการขนส่งทางหลวง*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2567 จาก <http://www.doh.go.th>.
- การทางพิเศษแห่งประเทศไทย. (2563a). *การจัดการทางพิเศษ*. สืบค้น 19 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.exat.co.th/index.php/th>.
- การทางพิเศษแห่งประเทศไทย. (2563b). *เกี่ยวกับการทางพิเศษแห่งประเทศไทย*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.exat.co.th/index.php/th>.
- กรมทางหลวง. (2560). *ภารกิจของกรมทางหลวง*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2567 จาก <http://www.doh.go.th>.
- กรมทางหลวงชนบท. (2563). *กรมทางหลวงชนบท*. สืบค้น 14 สิงหาคม 2567 จาก <https://drr.go.th>.
- ณัฐวัชร จันทโรธรณ์. (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์การสมัยใหม่. *วารสารครุศาสตร์* *อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 7(2), 60-70.
- ณัฐวุฒิ เอี่ยมเนตร, สุวลักษณ์ วงศ์สุวัฒน์, พระครูปลัดประวิทย์ทรัพย์ อุไรรัตน์, นภัทร์ แก้วนาถ และจิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2567). นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการองค์การภาครัฐและภาคเอกชนในยุคดิจิทัล. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 291-302.
- บริษัทขนส่งจำกัด. (2563a). *บริษัทขนส่งจำกัด*. สืบค้น 19 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.egov.go.th/th/government-agency/121/>.
- บริษัทขนส่งจำกัด. (2563b). *พันธกิจและบทบาทของ บขส.* สืบค้น 19 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.egov.go.th/th/government-agency/121/>.
- บริษัทขนส่งจำกัด. (2566). *ข้อมูลหน่วยงาน*. สืบค้น 19 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.egov.go.th/th/government-agency/121/>.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2566). การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี*, 20(1), 99-108.
- พวงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช. (2551). รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.

- ยุวรี ฌ เสน และวิชณ สุमितสุวรรณ. (2562). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการจัดบริการสาธารณะกรณีศึกษาเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 13(1), 293–301.
- สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2559). *โครงสร้างสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร*. สืบค้น 19 สิงหาคม 2567 จาก <http://www.otp.go.th/index.php/post/view?id=1332>.
- องค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพ. (2563). *โครงสร้างการบริหาร*. สืบค้น 19 สิงหาคม 2567 จาก <http://www.bmta.co.th/th/home>.
- Deutsche Bahn AG. (2023). *Company profile*. Retrieved 1 September 2024 from <https://www.bahn.com>.
- Netirith, N. (2021). The optimization of transport route from Chon Buri, Thailand to Kunming, China by Using AHP and TOPSIS. *Naresuan University Journal: Science and Technology*, 29(4), 22–42.
- Netirith, N., & Ji, M. (2022). Analysis of the Efficiency of Transport Infrastructure Connectivity and Trade. *Sustainability*, 14(15), 9613.
- Transport for London. (2023). *About TfL*. Retrieved 1 September 2024 from <https://tfl.gov.uk>.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

อิทธิพลของความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย

The influence of knowledge and work skills on the work performance of tax auditors in Thailand

พิชชาพร พรหมประเทศ^{1*}, จีรพงษ์ จันทร์ งาม²

Pittchaporn Promprated^{1*}, Jirapong Channgam²

^{1,2} หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2} Master of Accounting Program Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: pittchaporn.pro@spumail.net^{1*}

Received: June 19, 2024

Revised: July 4, 2024

Accepted: July 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความรู้ในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาทักษะในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditors: TA) ในประเทศไทยจำนวน 367 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความทันเวลา ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ ด้านความประหยัด และทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความทันเวลา ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการและด้านความประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้สอบบัญชีภาษีอากรควรมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานสอบบัญชีเพื่อสามารถปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้มากยิ่งขึ้น ท้นต่อเหตุการณ์และปฏิบัติงานสอบได้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด

คำสำคัญ: ความรู้ในการปฏิบัติงาน, ทักษะในการปฏิบัติงาน, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Abstract

The objectives of this study were to 1) study operational knowledge that influences the efficiency of performance working with tax auditors in Thailand and 2) This research aims to investigate the operational skills that impact the efficiency of tax auditors in Thailand. It employs a quantitative approach, collecting data through questionnaires. The sample group is the tax auditors (TA) in Thailand, 367 people who use a simple random method. The researchers analyzed data by using descriptive statistics, such as percentage values, frequency, mean, standard deviation, and deductive analysis. The study included correlation coefficient analysis and multiplicative regression analysis. The study found that operational knowledge had a positive influence on performance. The four areas of operation include accuracy, timeliness, and customer satisfaction. Service satisfaction economies and operational skills have a positive impact influence on operational efficiency in all four areas: Accuracy, timeliness, satisfaction of service providers, and statistically significant Tax auditors should concentrate on honing their knowledge and skills in conducting audit activities to ensure timely and statistically significant savings. They should focus on improving their knowledge and skills in conducting audit activities to enhance operational efficiency ahead of events and ensure successful internal examinations at the scheduled time.

Keywords: operational knowledge, operational skills, operational efficiency

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สืบเนื่องมาจากการตรวจสอบของนิติบุคคลจะต้องดำเนินการตรวจสอบโดยบุคคลภายนอกธุรกิจ คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (certified public accountant) ซึ่งต้องมีความอิสระจากธุรกิจที่ตรวจสอบ แต่ด้วยจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีจำนวนที่ไม่มาก และการเพิ่มขึ้นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในแต่ละปี ไม่เพียงพอกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนธุรกิจที่มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้กระทรวงพาณิชย์ อาศัยพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบ และแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2544 ซึ่งกำหนดให้ธุรกิจขนาดเล็ก ไม่ต้องผ่านการตรวจสอบในการจัดทำงบการเงิน โดยให้บังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ทางกรมสรรพากรจึงได้ออกกฎหมายกำหนดให้มีผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยให้ตรวจสอบงบการเงินที่ได้รับการยกเว้นการตรวจสอบงบการเงิน โดยอาศัยมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากรและประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองบัญชี ให้ออกคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 98/2544 กำหนดให้มีการจัดการทดสอบเพื่อเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร ให้เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามประมวลรัษฎากร ซึ่งเดิมทางกรมสรรพากรได้กำหนดไว้ในกฎหมายภาษีอากรประมวลรัษฎากรว่าให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเท่านั้น เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีและรับรองงบการเงินตามประมวลรัษฎากร โดยในเบื้องต้นทางกรมสรรพากรได้ใช้มาตรฐานการสอบบัญชี ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ สำนักมาตรฐานสอบบัญชีภาษีอากร กรมสรรพากร (สมาคมผู้สอบบัญชีภาษีอากรแห่งประเทศไทย, 2566)

ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (tax auditor) มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและรับรองบัญชีได้ เฉพาะห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็น

โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากรสามารถตรวจสอบและรับรองบัญชีได้เฉพาะห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยมีทุน สินทรัพย์และรายได้ ทุกรายการไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ตามกฎหมายกระทรวงดังนี้ (1) ทุนห้าล้านบาท (2) สินทรัพย์รวมสามสิบล้านบาท (3) รายได้รวมสามสิบล้านบาท กรณีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีทุน สินทรัพย์ และรายได้ ตามเงื่อนไขข้างต้นมีการแจ้งเลิกกิจการ ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ไม่มีสิทธิตรวจสอบและรับรองงบการเงินที่แจ้งเลิก ซึ่งการปฏิบัติงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีผู้สอบบัญชีภาษีอากร จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด โดยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบ (กรมสรรพากร, 2566)

การสอบบัญชีเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับรองความถูกต้องของงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป ผู้ที่ทำหน้าที่นี้คือ "ผู้สอบบัญชี" ซึ่งต้องมีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสอบบัญชี โดยวิชาชีพการสอบบัญชีเกิดขึ้นจากความต้องการทางเศรษฐกิจ เพื่อลดความเสี่ยงในการตัดสินใจทางธุรกิจ ซึ่งผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นว่างบการเงินได้จัดทำอย่างถูกต้องตามกรอบการรายงานทางการเงินหรือไม่ ในการปฏิบัติงาน ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลากหลายเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงสภาพธุรกิจและค้นหาข้อผิดพลาดในงบการเงินที่เกิดขึ้น ซึ่งคุณภาพการสอบบัญชีขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระ มีจริยธรรม ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้สอบบัญชี ซึ่งการสอบบัญชีที่มีประสิทธิภาพช่วยให้องค์กรปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจโดยรวม

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (operational efficiency) คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานให้ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับลักษณะงาน จัดสรรเวลาในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลสำเร็จของงาน มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานและลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งการปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา อิทธิพลของความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย เนื่องจากประสิทธิภาพการปฏิบัติงานถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน ทำให้ทราบถึงจุดด้อยในการปฏิบัติงาน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นและสามารถปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่กำหนดไว้ โดยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากร รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับบทบาทและหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอบบัญชีภาษีอากรสามารถเป็นแนวทางพัฒนาตนเองให้มีทักษะวิชาชีพตามมาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ความรู้ในการปฏิบัติงานและทักษะในการปฏิบัติงาน

ศิลปพร ศรีจันทร์เพชร และอนุวัฒน์ ภักดี (2563) กล่าวว่า ความรู้ในการปฏิบัติงาน คือ ความรู้ด้านมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีสำหรับผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความสำคัญอย่างยิ่ง หากมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและองค์ประกอบของงบการเงิน การรับรู้รายการและการวัดมูลค่าทางการเงินได้อย่างถ่องแท้ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินได้อย่างถูกต้อง ทำให้สามารถประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่การวางแผนการตรวจสอบและรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม ซึ่งหากมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี ใช้วิจารณญาณเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพเชื่อมโยงระหว่างการปฏิบัติทางบัญชีและทางภาษีได้ ช่วยทำให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางบัญชีและภาษีที่ซับซ้อนได้ เพื่อสนับสนุนความเห็นในรายงานการตรวจสอบ หากผู้สอบบัญชีมีความรู้ด้านมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการตรวจสอบภาษีอากร รวมทั้งผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องมีทักษะการปรับตัวและพัฒนาความรู้ทางด้านกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางวิชาชีพมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้สอบบัญชีภาษีอากร การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจึงเป็นกุญแจสำคัญในการรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีและความก้าวหน้าในวิชาชีพ

การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากร คือ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนการตรวจสอบ เพื่อกำหนดขอบเขตการตรวจสอบและเลือกวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม 2) การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการตรวจสอบและระบบการควบคุมภายในกิจการ 3) การรวบรวมหลักฐานจากการตรวจสอบ 4) การวิเคราะห์รายการทางภาษี ตรวจสอบการปฏิบัติตามภาษี 5) การจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบ และให้คำแนะนำเพื่อการปฏิบัติตามภาษีได้อย่างเหมาะสม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

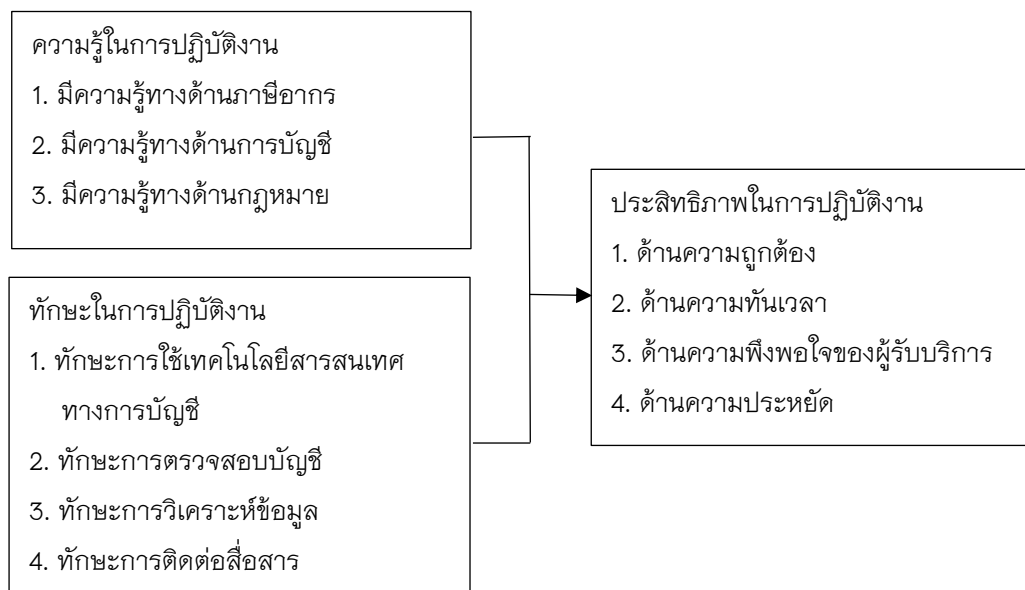
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน คือ ผู้สอบบัญชีที่มีความรู้ความเข้าใจหลักการบัญชีมีประสบการณ์ในการตรวจสอบย่อมสามารถระบุปัญหาและประเมินความเสี่ยงจากการตรวจสอบได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่ซับซ้อนได้ ซึ่งหากมีความรู้เฉพาะทางในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำให้สามารถระบุประเด็นเฉพาะเจาะจงในแต่ละประเภทธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล หากผู้สอบบัญชีมีทักษะการปรับตัวและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีซอฟต์แวร์ตรวจสอบสมัยใหม่เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีขึ้นอยู่กับ การผสมผสานระหว่างความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ และทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ซึ่งล้วนมีผลต่อคุณภาพและความทันเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ(independent variable) คือ 1) ความรู้ในการปฏิบัติงาน(Operational knowledge) ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ มีความรู้ทางด้านภาษีอากร มีความรู้ทางการบัญชี และมีความรู้ทางด้านกฎหมาย และ 2) ทักษะในการปฏิบัติงาน (operational skills) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะการติดต่อสื่อสาร

2. ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน(operational efficiency) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านความถูกต้อง ด้านความทันเวลา ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ และด้านความประหยัด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย จำนวน 4,347 คน (กรมสรรพากร, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายและใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณหาด้วยวิธีใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 367 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 5 แบบแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ และได้้นำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

เพื่อคำนวณหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) เกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่กำหนดข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงผ่านเกณฑ์ ซึ่งผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญพบว่าทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยการทดลองนำไปใช้ทดลองใช้ (try out) กับประชากรผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบว่าคำถามในแต่ละข้อของแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ และเป็นคำถามเหมาะสมหรือไม่ เพื่อนำมาวิเคราะห์คำนวณหาความเชื่อถือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha – coefficient) ของคอนบราค (Cronbach) แบบทดสอบที่ดีควรมีค่าความเชื่อมั่นอย่างน้อย .70 โดยเกณฑ์การแปลผลความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้ (สุรศักดิ์ ยืนยง, 2564)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจาก แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เพื่อให้ผู้ศึกษาได้รับองค์ความรู้พื้นฐานและนำมาใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นผู้ศึกษาได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) กับผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย โดยวิธีการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ขั้นตอนที่ 3 รวบรวมเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนที่ 4 ประเมินจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมดและนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาลงรหัสตามวิธีการศึกษาทางสถิติแล้วนำไปวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้สถิติดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2) สถิติเชิงอนุมาน (inferential analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงอนุมาน (inferential analysis) แบ่งออกได้ดังนี้ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อวิเคราะห์สมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และตามวัตถุประสงค์โดยผลการวิจัยจากการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยวิธีหาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิง จำนวนเท่ากัน จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 อายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 ระดับการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 241 คน คิดเป็น

ร้อยละ 64.10 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,000 – 75,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 ประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชี น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 ประสบการณ์ในการทำงานด้านอื่น ๆ ด้านพนักงานบัญชีทั่วไป จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้อง

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
มีความรู้ทางด้านภาษีอากร	.201	3.412	.001**
มีความรู้ด้านการบัญชี	.078	1.289	.000**
มีความรู้ด้านกฎหมาย	.597	4.427	.000**

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .717$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .717 หมายถึง ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้องได้เพียงร้อยละ 71.70

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ มีความรู้ทางด้านภาษีอากร มีความรู้ด้านการบัญชีและมีความรู้ด้านกฎหมาย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลา

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
มีความรู้ทางด้านภาษีอากร	.481	6.826	.000**
มีความรู้ด้านการบัญชี	.260	3.593	.000**
มีความรู้ด้านกฎหมาย	.549	5.221	.000**

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .595$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .595 หมายถึง ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลาได้เพียงร้อยละ 59.50

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ มีความรู้ทางด้านภาษีอากร มีความรู้ด้านการบัญชีและมีความรู้ด้านกฎหมาย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
มีความรู้ทางด้านภาษีอากร	.244	4.804	.000**
มีความรู้ทางการบัญชี	.028	4.907	.000**
มีความรู้ทางด้านกฎหมาย	.683	6.342	.000**

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .789$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.789 หมายถึง ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการได้เพียงร้อยละ 78.90

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ มีความรู้ทางด้านภาษีอากร มีความรู้ทางการบัญชีและมีความรู้ทางด้านกฎหมาย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัด

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
มีความรู้ทางด้านภาษีอากร	.513	5.576	.000**
มีความรู้ทางการบัญชี	.381	6.472	.000**
มีความรู้ทางด้านกฎหมาย	.638	6.759	.000**

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .626$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .626 หมายถึง ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัดได้เพียงร้อยละ 62.60

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ มีความรู้ทางด้านภาษีอากร มีความรู้ทางการบัญชีและมีความรู้ทางด้านกฎหมาย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้อง

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี	.167	4.033	.000**
ทักษะการตรวจสอบบัญชี	.465	6.285	.000**
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	.066	1.850	.021*
ทักษะการติดต่อสื่อสาร	.278	5.088	.000**

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .817$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .817 หมายถึง ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้องได้เพียงร้อยละ 81.70

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี ทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลและทักษะการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลา

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี	.126	2.379	.018*
ทักษะการตรวจสอบบัญชี	.682	4.325	.000**
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	.105	2.313	.021*
ทักษะการติดต่อสื่อสาร	.153	2.194	.029*

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .702$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .702 หมายถึง ทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลาได้เพียงร้อยละ 70.20

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี ทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลและทักษะการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี	.207	4.870	.000**
ทักษะการตรวจสอบบัญชี	.535	5.285	.000**
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	.016	2.427	.670
ทักษะการติดต่อสื่อสาร	.208	3.710	.000**

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .808$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .808 หมายถึง ทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการได้เพียงร้อยละ 80.80

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี ทักษะการตรวจสอบบัญชี และทักษะการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลไม่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัด

Variable	Standardized Coefficients beta	t – value	Sig.
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี	-.100	-3.218	.001**
ทักษะการตรวจสอบบัญชี	.260	4.031	.000**
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	.543	3.210	.000**
ทักษะการติดต่อสื่อสาร	.315	5.628	.000**

หมายเหตุ: n = 367, $R^2 = .896$, Sig. = .000

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .896 หมายถึง ทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัดได้เพียงร้อยละ 89.60

สรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี ทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลและทักษะการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผลที่ได้จากการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความถูกต้อง พบว่าผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความรู้ในการปฏิบัติงานทางด้านภาษีอากร ทางด้านการบัญชี และทางด้านกฎหมาย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้อง ซึ่งความรู้ทางด้านภาษีอากร ทางด้านการบัญชี และทางด้านกฎหมายนั้น นับว่าเป็นความรู้ที่ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาเรื่องผลกระทบของความรู้ด้านภาษีและการบัญชีต่อความแม่นยำในการตรวจสอบ การศึกษาเชิงประจักษ์ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พบว่า ความรู้ด้านภาษีอากรและบัญชีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความแม่นยำและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งมีผลต่อคุณภาพโดยรวมของการตรวจสอบและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน

2. ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความทันเวลา พบว่าผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความรู้ในการปฏิบัติงานทางด้านภาษีอากร ทางด้านการบัญชี และทางด้านกฎหมาย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลา ซึ่งหากผู้สอบมีความรู้ทางด้านภาษีอากรและความรู้ทางด้านภาษีอากรจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้ทันเวลาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับกุลธิดา ธนสมบัติศิริ (2564) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีที่วัดด้วยความถูกต้อง คุณภาพงาน ปริมาณงาน และความทันต่อเวลาในการทำงาน

3. ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ พบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความรู้ในการปฏิบัติงานทางด้านภาษีอากร ทางด้านการบัญชี และทางด้านกฎหมาย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งหากมีความรู้ทางด้านภาษีอากร ทางด้านการบัญชี และทางด้านกฎหมาย จะต้องสามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการด้วยความโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในงานตรวจสอบและรับรองบัญชีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนุชนิษฐ์ ดิจิต (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณของนักบัญชีในเขตภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของนักบัญชีในเขตภาคเหนือ โดยปัจจัยด้านความซื่อสัตย์และสุจริต ความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ความรู้ความสามารถความเอาใจใส่และการรักษามาตรฐานการปฏิบัติงาน การรักษาความลับ พฤติกรรมทางวิชาชีพ และความโปร่งใส มีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพเช่นกัน

4. ความรู้ในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัด พบว่าผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความรู้ในการปฏิบัติงานทางด้านภาษีอากร ทางด้านการบัญชี และด้านกฎหมายมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความประหยัด ซึ่งกระบวนการในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรนั้น หากผู้สอบมีความรู้ทางด้านภาษีอากร ทางด้านการบัญชีและด้านกฎหมาย ทำให้สามารถวางแผนการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการประหยัดทั้งเวลา งบประมาณ และการใช้ทรัพยากร

ที่เกี่ยวข้องอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับจุฬารักษ์ ทิพย์เสนา (2565) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของนักบัญชีและทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีสำนักงานอัยการสูงสุด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สมรรถนะของนักบัญชีและทักษะทางวิชาชีพบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีด้านความถูกต้องตามกระบวนการงาน ด้านผลงานบรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหา ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

5. ทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความถูกต้อง พบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลและทักษะการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความถูกต้อง ทั้งนี้ทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่ต้องปฏิบัติอย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางบัญชีที่ต้องกับใช้กับเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อมูลการตรวจสอบบัญชี หรือแม้กระทั่งการติดต่อสื่อสารที่เกี่ยวข้องหากมีความผิดพลาดอาจส่งผลถึงการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรได้ สอดคล้องกับสุตารัตน์ มุลกิตติ (2564) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีและความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีมหาวิทยาลัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีและความสำเร็จในวิชาชีพ ได้แก่ ปัจจัยความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ปัจจัยด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีและความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีมหาวิทยาลัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

6. ทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความทันเวลา พบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะการติดต่อสื่อสาร ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความทันเวลา ซึ่งเวลาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติงานด้านบัญชี เมื่อมีทักษะการตรวจสอบ การวิเคราะห์และการติดต่อสื่อสารช่วยให้การปฏิบัติงานได้ให้ทันตามเวลาที่กำหนดและมีความถูกต้องเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพราะผู้สอบบัญชีที่มีความชำนาญต้องสามารถทำงานเป็นไปตามแผนและเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับสฤณา มาอู่ (2562) ศึกษาเรื่องทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ด้านความครบถ้วนและตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความถูกต้องด้านบัญชี และด้านความทันเวลาด้านบัญชี ตามลำดับ

7. ทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ พบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการตรวจสอบบัญชี และทักษะการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องใส่ใจ ไม่ว่าจะเป็นตรวจสอบบัญชีที่ต้องอธิบายข้อมูลแก่ผู้รับบริการ หรือการติดต่อสื่อสารประสานงานกับผู้รับบริการ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับศิริภา อันทรง และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร ได้แก่ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านความเที่ยงธรรม ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นประโยชน์ใน การกำหนดคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีภาษีอากร และสามารถพัฒนาให้เหมาะสมกับงานสอบบัญชีภาษีอากรในอนาคตให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

8. ทักษะในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความประหยัด พบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีทักษะในการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะการติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความ

ประหยัดในการปฏิบัติงานด้านบัญชีนั้นไม่จำเป็นที่จะเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การตรวจสอบบัญชี หรือการวิเคราะห์ข้อมูล ช่วยให้ผู้สอบบัญชีใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและมีความประหยัด และปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบอย่างระมัดระวัง เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสูงสุด ทักษะการใช้เทคโนโลยีและทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยในยุคดิจิทัล ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลย่อมมีความได้เปรียบในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้สอบบัญชีควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางการสอบบัญชีและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ทำให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในวิชาชีพบัญชี และสามารถจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงานได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับลักษณะงานได้อย่างแท้จริง ช่วยเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานตรวจสอบมีคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ที่จะนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นต่อผู้ใช้งบการเงินต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้ ความรู้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ มีความรู้ทางด้านภาษีอากร มีความรู้ทางด้านงบการเงิน และมีความรู้ทางด้านกฎหมาย เป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญในการสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ช่วยทำให้สามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างถูกต้อง ทันต่อเหตุการณ์ ใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่ผู้รับบริการ และทักษะในการปฏิบัติ หากผู้สอบบัญชีมีทักษะการตรวจสอบบัญชี ทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลและทักษะการติดต่อสื่อสาร โดยสิ่งแรกควรมุ่งเน้นคือการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานสอบบัญชี ตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อการวางแผนการตรวจสอบและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ทักษะการตรวจสอบ และทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี เพื่อช่วยการลดระยะเวลาการปฏิบัติงานให้ทันต่อเหตุการณ์และลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งหากผู้สอบบัญชีมีการพัฒนาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน วางแผนการปฏิบัติงาน กระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ช่วยทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อส่งเสริมความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่อบุคคลและองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอบบัญชีภาษีอากรควรมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานผู้สอบบัญชี เพื่อสามารถปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องทันต่อเหตุการณ์และปฏิบัติงานสอบได้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด

1.2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรนั้นมีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน การพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หากมีการศึกษาเรื่องนี้ต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการทำการศึกษาในวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและงานวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2566). สิทธิของผู้สอบบัญชีภาษีอากร. สืบค้น 13 มกราคม 2567 จาก <https://www.rd.go.th/25624.html>.
- กุลธิดา ธนสมบัติศิริ. (2564). คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- จุฬารักษ์ ทิพย์เสนา. (2565). สมรรถนะของนักบัญชีและทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี สำนักงานอัยการสูงสุด. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นุชจรรย์ ดิจิต. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณของนักบัญชีในเขตภาคเหนือ. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิริภา อันทรง. พร้อมพร ภูวดิน และสมใจ บุญหมื่นไวย. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562, 30 มีนาคม 2562, หน้า 189–199. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร และอนุวัฒน์ ภักดี. (2563). การบัญชีชั้นกลาง 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพลส.
- สกุณา มาอู่. (2562). ทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุदारัตน์ มุลกิตติ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีและความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีมหาวิทยาลัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สมาคมผู้สอบบัญชีภาษีอากรแห่งประเทศไทย. (2566). ประวัติสมาคมผู้สอบบัญชีภาษีอากร. สืบค้น 13 มกราคม 2567 จาก <https://www.taxauditor.or.th/history>.
- สุรศักดิ์ ยืนยง. (2564). ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานบนระบบสารสนเทศของนายทหารสัญญาบัตรในสังกัดกองทัพบก. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนในศตวรรษที่ 21 และทักษะวิชาชีพ บัญชีของครูบัญชีวิชาชีพศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Factors affecting teaching efficiency in the 21th century and accounting professional
skills of vocational accounting teachers in Bangkok metropolitan

สุนิสา แก้วศรีสุข¹, พรทิwa แสงเขียว^{2*}
Sunisa Kaewsrisk¹, Porntiwa Saengkiew^{2*}

^{1,2} หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2} Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University

Corresponding author's e-mail: sunisa.k@bncc.ac.th¹, academicporntiwa@gmail.com^{*2}

Received: Jun 29, 2024

Revised: July 10, 2024

Accepted: August 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 และทักษะวิชาชีพบัญชี ของครูบัญชีวิชาชีพศึกษา กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูบัญชีสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 118 คน ด้วยวิธีการคำนวณจากสูตรของ Krejcie & Morgan สถิติที่ใช้ในงานวิจัยคือ สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า กรอบความรู้วิชาชีพบัญชีด้านความรู้ด้านองค์ความรู้กิจและด้านความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ .01 ตามลำดับ กรอบความรู้วิชาชีพบัญชีด้านความรู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีและด้านความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลเชิงบวกต่อทักษะวิชาชีพบัญชี ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ .01 ตามลำดับ จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับ ส่งผลเชิงบวกต่อทักษะวิชาชีพบัญชี ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

คำสำคัญ: กรอบความรู้วิชาชีพบัญชี, จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21, ทักษะวิชาชีพบัญชี

Abstract

The purpose of this research is to examine the knowledge framework and accounting professional ethics that impact the teaching performance of accounting teachers in the 21st century, as well as the accounting professional skills of vocational accounting teachers in the Bangkok metropolitan area. This research was a quantitative research. The research instrument used for this research was a questionnaire. An example used in the study were 118 accounting teachers of the vocational education commission in Bangkok metropolitan by using the calculation method from Krejcie & Morgan's formula. The statistics used in the research were the descriptive statistics. The research employed both descriptive statistics and multiple regression analysis. The results of the study revealed that the professional knowledge framework has a positive impact on the teaching performance of accounting teachers in the 21st century statistically significant at .05 and .01 level respectively. Accounting professional knowledge framework: Knowledge related to the accounting profession and information technology knowledge have a positive impact on accounting professional skills statistically. significant at .05 and .01 levels. Accounting professionals carry out responsibilities towards the shareholder's partner, an individual, or a legal entity. These responsibilities positively influence the teaching performance of accounting teachers in the 21st century, with a statistically significant impact at the .01 level. And accounting professional ethics regarding responsibility to service recipients and maintaining Confidentiality duties have a positive impact on accounting professional skills. statistically significant at .01.

Keywords: accounting professional knowledge framework, accounting professional ethics, teaching efficiency of accounting teachers in the 21st century, accounting professional skills

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพควบคุมตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พุทธศักราช 2547 ได้ให้ความหมายของวิชาชีพบัญชีว่า เป็นวิชาชีพในด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบด้วยความรู้วิชาชีพบัญชี ทักษะการปฏิบัติงานทางบัญชี และจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยผู้ที่ประกอบวิชาชีพบัญชีมีตั้งแต่องค์กรขนาดเล็กไปจนถึงองค์กรขนาดใหญ่ การศึกษาสำหรับวิชาชีพการบัญชีจึงสำคัญอย่างมากที่จะส่งผลให้นักบัญชีมีมาตรฐานตามกำหนด ระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นระดับการศึกษาขั้นต้นที่ผู้สำเร็จการศึกษสามารถประกอบวิชาชีพทางบัญชีได้

ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพสามารถอธิบายและจำแนกได้แตกต่างกันหลายวิธี ในมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพหมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทให้ได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน ความรู้ความสามารถมีความหมายมากกว่าความรู้เกี่ยวกับหลักการ มาตรฐาน แนวคิด ข้อเท็จจริง และกระบวนการ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเป็นการบูรณาการประยุกต์ของ 1) ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค 2) ทักษะทางวิชาชีพ และ 3) ค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2566) โดยความรู้ทางวิชาชีพและระบบงานที่ถูกต้องเป็นผลให้คุณภาพในการสอบบัญชีสูงขึ้น (สหพงศ์

ราชพรมมา, 2564) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ความรู้วิชาชีพ บัณฑิตนั้นยังส่งผลให้ความเชี่ยวชาญทางด้านการปฏิบัติงานสูงขึ้น (พรทิศา ศฤงคารรัตน์, 2563) การพัฒนาความรู้ ทักษะวิชาชีพจึงมีความจำเป็นอย่างต่อเนื่องทั้งภายในองค์กรเองหรือแม้แต่นโยบายภาครัฐ ตัวอย่างเช่นในประเทศ สิงคโปร์มีมาตรการบรรเทาภาระทางภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยตรง เป็นผลให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นมากขึ้น (พรนภัส ประเสริฐกุล, 2561) นอกจากนี้ด้านความรู้และทักษะแล้ว นั้น จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พุทธศักราช 2547 กำหนดให้มี คณะกรรมการต่าง ๆ ในการกำกับดูแลซึ่งคณะกรรมการควบคุมจรรยาบรรณเป็นหนึ่งในนั้น นักบัญชีที่มีจรรยาบรรณ สูงจะเป็นความต้องการของผู้บริหาร ผู้นำองค์กรมากเป็นอันดับแรก (วราภรณ์ ชัชกุล, 2560) นอกจากนี้นักบัญชีที่มี จรรยาบรรณทางวิชาชีพสูงส่งผลให้มีความสำเร็จในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ (บุษดากร ศิริมงคล, 2564; รัชนก ขวัญอ่อน, 2564) และยังเป็นผลให้คุณภาพการรายงานงบการเงินเป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส และเที่ยงธรรม (ศศิพร ชาญศิลป์, 2564; นาดพล ลอยลิบ, 2561) โดยการที่จะส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณนั้นเช่น การสร้างแรงจูงใจ สภาพแวดล้อมการทำงาน ความมั่นคงในอาชีพ (ศิริบุรณ์ แก้วสมนึก, 2565; นุชนิย์ ดีจิต, 2562) หรือแม้แต่ความ เป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (พัชรพร หนูประเสริฐ, 2565) การปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน (พีรพล บุรณะบุรี, 2564) ล้วน แต่เป็นผลเชิงบวกต่อจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีทั้งสิ้น

ดังนั้นครูผู้สอนวิชาชีพการบัญชีจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนานักบัญชีให้มีความรู้ความสามารถ เป็นไปตาม มาตรฐาน ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทุกอาชีพ ความรู้ ทักษะ ขั้นพื้นฐานต่าง ๆ อาจยังไม่เพียงพอต่อวิชาชีพในอนาคต จึงต้องมีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้วย การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลาย (สามารถ สว่างแจ้ง และชัยวิชิต เขียวระนะ, 2565; จุรีพร มุลณี, 2565) แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรพัฒนาเป็นอันดับแรกคือการพัฒนาครูทั้งด้านองค์ความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูในศตวรรษที่ 21 (เบญจรัตน์ ราชฉวาง, 2566) จึงมีการศึกษากรอบความรู้วิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกประสิทธิภาพการสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 (จารึก ศรีนาค, 2564) แต่ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานยังประกอบด้วย จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และทักษะ วิชาชีพทางบัญชี ดังนั้นการศึกษาศักยภาพรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพการสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 และทักษะวิชาชีพบัญชี จึงเป็นส่วนสำคัญเพื่อวางแผนในการ พัฒนานักบัญชีในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชี ในศตวรรษที่ 21 ของครูบัญชีสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษากรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชีของครูบัญชีสังกัด คณะกรรมการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชี ในศตวรรษที่ 21 ของครูบัญชีสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
4. เพื่อศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี ของครูบัญชีสังกัดคณะกรรมการ อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2566) ได้กำหนดกรอบความรู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องมี คือ 1) ความรู้ทั่วไป ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้บัญชีสามารถใช้ดุลพินิจ คัดวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจรวมถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข 2) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี การเงิน และความรู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความรู้ เกี่ยวกับบัญชีการเงิน การรายงานทางการเงิน การบัญชีบริหาร ภาษีอากร การสอบบัญชีเพื่อเป็นพื้นฐานหลักในการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีในการปฏิบัติ นักบัญชีจะได้มีความเข้าใจ และสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้ทันสมัยตามมาตรฐานการบัญชีที่ประกาศใช้ 3) ความรู้ด้านองค์การธุรกิจ เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจขององค์กรในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในองค์กร โครงสร้างองค์กร สภาพเศรษฐกิจ 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การประกอบธุรกิจในยุคปัจจุบัน องค์กรธุรกิจใช้ เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศในการประมวลผล จัดการข้อมูล นักบัญชีจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับ ระบบสารสนเทศ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประมวลผล

สภาวิชาชีพบัญชียังได้กำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามมาตรา 47 พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีไว้ 4 ด้านคือ 1) ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต 2) ด้านความรู้ความสามารถ และมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ และการรักษาความลับ 4) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้

ประสิทธิภาพการสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 มีส่วนสำคัญในการพัฒนานักบัญชีในอนาคต ดังนั้น การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนบัญชีควรมีทักษะที่เป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 (Trilling & Fadel, 2009) ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะด้านการทำงาน การเรียนการสอน และการพึ่งตนเอง ซึ่งทักษะเหล่านี้ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีเป็นพื้นฐาน โดยมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะวิชาชีพ ได้อธิบายทักษะของบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จำเป็นต้องมีคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จุดมุ่งหมายของมาตรฐานฉบับนี้นั้น ทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนั้นต้องมีทักษะทางด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อเป็นการทำหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้

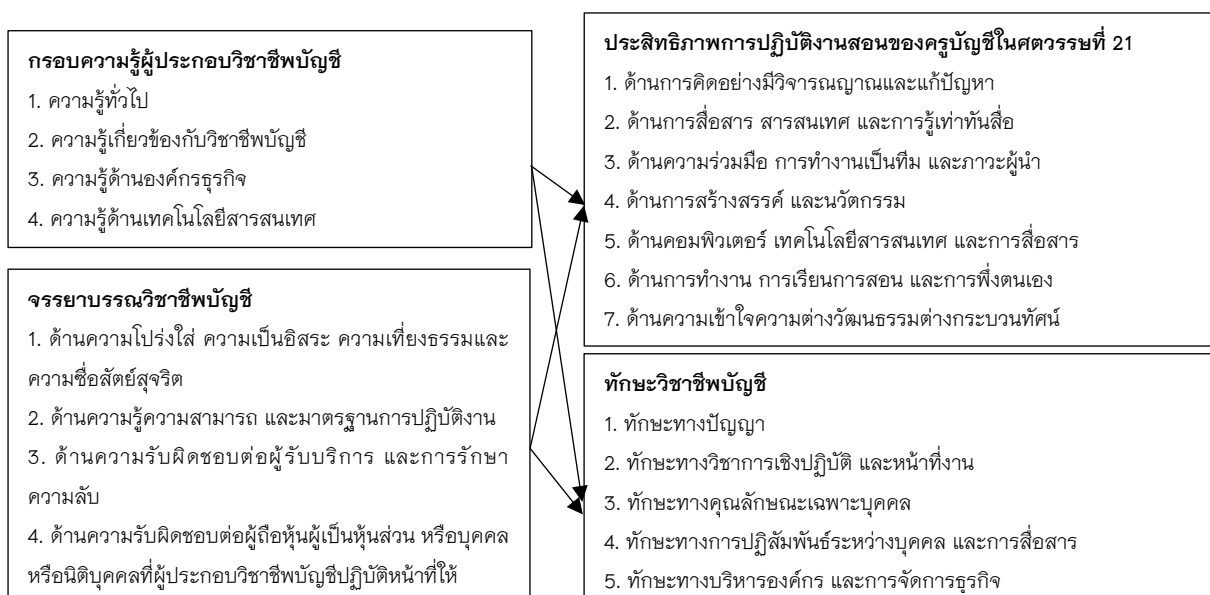
ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งบุคคลที่ต้องการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบด้วยทุกทักษะ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) ทักษะทางปัญญา 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร 5) ทักษะทางบริหารองค์การและการจัดการธุรกิจ นอกจากนี้ จารึก ศรีนาต (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนบัญชีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคใต้ พบว่า การพัฒนาศักยภาพความรู้ทางด้านวิชาชีพบัญชี ทักษะวิชาชีพบัญชี คุณลักษณะวิชาชีพบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 ด้านการมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม การมีทักษะสารสนเทศ และสื่อเทคโนโลยี การมีทักษะชีวิตและอาชีพของครูผู้สอนบัญชี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคใต้

สมมติฐานงานวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 กรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชี
- สมมติฐานที่ 2 กรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี
- สมมติฐานที่ 3 จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชี
- สมมติฐานที่ 4 จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดกรอบความรู้วิชาชีพบัญชี และจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีตาม(สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2566) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 (Trilling & Fadel, 2009) ทักษะวิชาชีพบัญชี ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะวิชาชีพ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยเรียงตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูบัญชีสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 168 ราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูบัญชีสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 168 ราย โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณจากสูตรของ Krejcie & Morgan ค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ .5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการคำนวณในการศึกษาอย่างน้อย 118 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดงานวิจัย แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และคำถามปลายเปิดประกอบด้วย 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้วิชาชีพบัญชี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพบัญชี

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

สำหรับเครื่องมือในงานวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีต่าง ๆ เอกสารและตำรา รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรอบความรู้วิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 และทักษะวิชาชีพบัญชี

2) นำผลการศึกษาในข้อ 1 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์งานวิจัย โดยคำถามในตอนที่ 2, 3, 4 และ 5 เป็นแบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) กำหนดระดับตามแบบ Likert scale 5 ระดับ

3) ตรวจสอบหาความเที่ยงของเนื้อหาในแบบสอบถาม (content validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC ที่มีค่ามากกว่า .5 ทุกข้อ จึงนำมาหาความเชื่อมั่นในลำดับต่อไป

4) การทดสอบหาความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ราย เพื่อทำการคำนวณหาความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์ของแอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นที่มีค่าเท่ากับ .946 ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม พร้อมแนบหนังสืออนุญาตจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อส่งไปยังครูบัญชีอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2) ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ครูบัญชีอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 118 ชุด

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามการตอบแบบสอบถาม และชี้แจงรายละเอียดของงานวิจัย

4) ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดเก็บแบบสอบถามครบตามจำนวนที่จัดส่งแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) รวมทั้งส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ในส่วน

ของการอธิบายข้อมูลทั่วไป

2) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential analysis) ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (N = 79, ร้อยละ 66.90) มีช่วงอายุระหว่าง 30 – 40 ปี มากที่สุด มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (N = 84 ,ร้อยละ 71.20) ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5 – 10 ปี มากที่สุด (N = 39, ร้อยละ 33.10) และส่วนใหญ่ไม่มีวิทยฐานะ

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ กรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 (TEF.) ดังแสดงในตาราง 1 พบว่า ความรู้ด้านองค์การธุรกิจส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .767 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 58.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 3.15

ตาราง 1 การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ กรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21

กรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี	TEF.		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	2.064	.285	7.237	.000
ความรู้ทั่วไป	-.060	.060	-1.002	.319
ความรู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี	.011	.067	.168	.867
ความรู้ด้านองค์การธุรกิจ	.110	.055	2.004	.048
ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.503	.053	9.453	.000

$R=.767$; $R^2=.588$; Adjusted $R^2=.574$; $SEE=\pm 3.15$; $F=40.393$; $p\text{-value}=.00$

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ กรอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี (SKA.) ดังแสดงในตาราง 2 พบว่า ความรู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อทักษะวิชาชีพบัญชี ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลเชิงบวกต่อทักษะวิชาชีพบัญชี ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .874 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 76.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.82

ตาราง 2 การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ กรอบความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี

กรอบความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี	SKA.		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	.580	.255	2.273	.025
ความรู้ทั่วไป	.069	.053	1.287	.201
ความรู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี	.149	.060	2.479	.015
ความรู้ด้านองค์การธุรกิจ	.030	.049	.603	.548
ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.641	.048	13.469	.000

$R=.874$; $R^2=.765$; Adjusted $R^2=.756$; $SEE=\pm.282$; $F=91.79$; $p\text{-value}=.00$

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 (TEF.) ดังแสดงในตาราง 3 พบว่า จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .693 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 48.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm.354$

ตาราง 3 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21

กรอบความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี	TEF.		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	.612	.805	.760	.449
ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ	-.085	.220	-.388	.699
ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต				
ด้านความรู้ความสามารถ และมาตรฐานการปฏิบัติงาน	.161	.129	1.243	.216
ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ และการรักษาความลับ	.307	.172	1.790	.076
ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้	.434	.096	4.509	.000

$R=.693$; $R^2=.481$; Adjusted $R^2=.463$; $SEE=\pm.354$; $F=26.172$; $p\text{-value}=.00$

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี (SKA.) ดังแสดงในตาราง 4 พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับส่งผลเชิงบวกต่อทักษะวิชาชีพบัญชีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .694 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 48.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .418$

ตาราง 4 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี

กรอบความรู้วิชาชีพบัญชี	SKA.		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	.590	.953	.619	.537
ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	-.320	.260	-1.230	.221
ด้านความรู้ความสามารถ และมาตรฐาน การปฏิบัติงาน	.254	.153	1.665	.099
ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ และการรักษาความลับ	.781	.203	3.844	.000
ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพ บัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้	.104	.114	.910	.365

$R=.694$; $R^2=.481$; Adjusted $R^2=.463$; $SEE=\pm .418$; $F=26.203$; $p\text{-value}=.00$

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนในศตวรรษที่ 21 และทักษะวิชาชีพบัญชีของครูบัญชีอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล อภิปรายผลได้ดังนี้

กรอบความรู้วิชาชีพบัญชีด้านความรู้องค์ธุรกิจและความรู้ด้านเทคโนโลยีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับจารึก ศรีนาค (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนบัญชี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพความรู้ด้านวิชาชีพบัญชี ทักษะวิชาชีพบัญชี คุณลักษณะวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 ด้านการมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม การมีทักษะสารสนเทศ และสื่อเทคโนโลยี การมีทักษะชีวิตและอาชีพของครูผู้สอนบัญชี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบความรู้วิชาชีพบัญชีด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีและด้านความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลเชิงบวกต่อทักษะวิชาชีพบัญชีสอดคล้องกับสหพงศ์ ราชพรหมมา (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านความรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการใช้งาน เทคโนโลยี และทักษะในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีและนักการเงิน กองทัพอากาศ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ของนักบัญชีและนักการเงิน กองทัพอากาศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 1) ด้านความรู้

ความสามารถด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 4.39 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 2) ด้านความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพบัญชี มีค่าเฉลี่ย 4.29 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .47 และ 3) ด้านมีความรู้ความเข้าใจในระบบงาน มีค่าเฉลี่ย 4.24 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .65 ดังนั้น นักบัญชีและนักการเงิน รวมถึงผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ความสำคัญส่งเสริมบุคลากรทางด้านความรู้ที่จะส่งผลต่อทักษะการใช้ งานเทคโนโลยี และทักษะในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีและนักการเงิน ที่จะทำให้องค์กรบรรลุตาม วัตถุประสงค์และเป็นแนวทางในการปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จในการทำงานต่อไป สอดคล้องกับนิภาพรณ ดุลนีย์ และปรียาณัฐ เอียบศิริเมธี (2562) ได้ทำการศึกษาความรู้ความสามารถที่คาดหวังกับสมรรถนะทางการบัญชีที่คาดหวังสำหรับนักบัญชี ขององค์การภาครัฐในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักบัญชีตามสายงานบัญชีและการเงินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่า ความรู้ความสามารถที่นักบัญชีขององค์การภาครัฐควรมี 3 อันดับแรก คือ ทักษะส่วนบุคคล ความรู้ด้านบัญชี และทักษะด้านการปฏิบัติงาน ในขณะที่สมรรถนะทางการบัญชีที่คาดหวังสำหรับนักบัญชีขององค์การภาครัฐที่ ควรมีในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยสมรรถนะด้านจรรยาบรรณทางวิชาชีพ บัญชี สมรรถนะด้านวิชาชีพบัญชี และสมรรถนะด้านทั่วไปที่เกี่ยวข้อง และสมรรถนะวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีขององค์การภาครัฐโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความสามารถของนักบัญชีขององค์การภาครัฐกับสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่คาดหวังในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ทักษะเฉพาะบุคคล ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ทักษะด้านการปฏิบัติงานและค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่คาดหวัง คือ ความรู้ความสามารถเหล่านี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ ร้อยละ 90.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคล ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ส่งผลเชิงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ อเททยา แก้วศรีหา และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน ด้านแรงจูงใจและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และด้านบุคลิกภาพของครู ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านภาระงานของครู ถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการวิชาชีพสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น

จรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับส่งผลเชิงบวกต่อทักษะวิชาชีพบัญชี สอดคล้องกับลักษณมนัส สุวรรณแสน (2561) ได้ทำการศึกษาทักษะทางวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชี การประปานครหลวง ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางปัญญาด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และด้านทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชี การประปานครหลวง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ด้านความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และด้านความโปร่งใส ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชี การประปานครหลวง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพของนักบัญชีการประปานครหลวง

ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรต่อไป

การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครูบัญชีในศตวรรษที่ 21 นอกจากกรอบความรู้วิชาชีพบัญชี และจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลแล้วนั้น ควรพิจารณาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งกิจกรรมการเรียนที่มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติจะส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้และนวัตกรรมที่สูงขึ้น (Erten, 2022)

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาให้ครูผู้สอนวิชาชีพบัญชี ด้านความรู้องค์ธุรกิจและความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผลให้ ประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 มีแนวโน้มสูงขึ้น และกรอบความรู้ด้านวิชาชีพและความรู้ด้านเทคโนโลยีจะเป็น ส่วนช่วยให้ทักษะทางวิชาชีพของครูอาชีวศึกษาสูงขึ้นหากได้รับการพัฒนา เมื่อพิจารณาด้านจรรยาบรรณ วิชาชีพที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สูงขึ้น คือ ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ และความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษา ความลับส่งผลต่อทักษะวิชาชีพบัญชี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษา ครูอาจารย์ผู้สอนด้านการบัญชีสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ประสิทธิภาพด้านการสอนในศตวรรษที่ 21 และด้านทักษะวิชาชีพเพื่อนำไปปฏิบัติงานด้านการสอนบัญชีต่อไป

1.2 ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยไปพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทางด้านบัญชี เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานด้านงานสอนทางด้านการบัญชีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยควรศึกษาปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ครูบัญชีมีความรู้ด้านองค์ธุรกิจ ความรู้ด้านเทคโนโลยี และความรู้ด้านวิชาชีพที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 และทักษะวิชาชีพ

2.2 ผู้วิจัยควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาให้บุคคลมีจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับ และด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้

2.3 ผู้วิจัยควรศึกษาประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครบถ้วน สามารถเปรียบเทียบผลการวิจัยได้อย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จารึก ศรีนาถ. (2564). การพัฒนาศักยภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน บัญชี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- จรัพร มุลณี. (2565). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.

- นิภาพรรณ ดุลนีย์ และปริยานัฐ เอื้อยศิริเมธี. (2562). ความรู้ความสามารถที่คาดหวังกับสมรรถนะทางการบัญชีที่คาดหวังสำหรับนักบัญชีขององค์กรภาครัฐในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 25(1), 149–163.
- นาถพล ลอยลิบ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณและความรับผิดชอบในวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. *สารนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- นุชนีย์ ศิจิต. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณของนักบัญชี ในเขตภาคเหนือ. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- บุษดากร ศิริมงคล. (2564). ผลกระทบของความรับผิดชอบต่อทางวิชาชีพบัญชีและจรรยาบรรณที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพบัญชี กรณีศึกษา: ผู้ทำบัญชีในจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- เบญจรัตน์ ราชฉวาง. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(9), 39 – 54.
- พรทิวา ศฤงคารรัตน์. (2563). ความรู้ทางวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรี. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- พรณัฐ ประเสริฐกุล. (2561). แนวทางการนำมาตรฐานการบรรเทาภาระภาษีเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางวิชาชีพบัญชีมาใช้ในประเทศไทย. *เอกัตศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- พัชรพร หนูประเสริฐ. (2565). ความเป็นมืออาชีพยุคดิจิทัลและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพของงบการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- พีรพล บุรณะบุรี. (2564). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตนกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของครูบัญชีอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- รัชนก ขวัญอ่อน. (2564). จรรยาบรรณและทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- ลักษณมนัส สุวรรณแสน. (2562). ทักษะวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีการประปานครหลวง. *การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- วรารณ ชัชกุล. (2560). ผลกระทบมาตรฐานการปฏิบัติงาน จรรยาบรรณในวิชาชีพบัญชี และการพัฒนาศักยภาพทางการบัญชีต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออก. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- ศศิพร ชาญศิลป์. (2564). อิทธิพลจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ทักษะการปฏิบัติงานตรวจสอบและความเป็นมืออาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานการสอบบัญชีในมุมมองของผู้ให้บริการสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร. *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.

- ศิริบุรณ์ แก้วสมนึก. (2565). *สมรรถนะของนักบัญชี แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2566). *จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ*. สืบค้น 18 มีนาคม 2567 จาก <https://acpro-std.tf.ac.or.th/standard/6/จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ>.
- สหพงศ์ ราชพรมมา. (2564). *ปัจจัยด้านความรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการใช้งานเทคโนโลยีและทักษะในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีและนักการเงิน กองทัพอากาศ*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สามารถ สว่างแจ้ง และชัยวิชิต เขียวชนะ. (2565). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(4), 1 –17.
- อเทตยา แก้วศรีหา, กระพันธ์ ศรีงาน และโกวิท วัชรินทรางกูร. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 10(2), 57–66.
- Erten, P. (2022). Analyzing Vocational High Schools Within the 21st Century Learner and Teacher skills Spectrum. *Education and Science*, 47(209), 261–291.
- Trilling, B. & Fadel, C. (2009). *21st Century skills: Learning for life in our times*. San Francisco: Jossey-Bass.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานกับประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชน
กลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The relationship between transformational leadership of supervisors and the
performance of operational employees of generation y private companies in
Bangkok and metropolitan region

มลิวัลย์ เจริญชัย^{1*}, อารณีนัน อินฟ้าแสง², ยุทธนาท บุญยะชัย³

Maliwan Charoenchai^{1*}, Arpornraee Infahsaeng², Yootanat Boonyachai³

^{1,2,3}สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร

^{1,2,3}Business Administration Major, Master of Business Administration, Rajapruk University

*Corresponding author's e-mail: 66109610014@rpu.ac.th^{1*} arinfa@rpu.ac.th² yoboona@rpu.ac.th³

Received: September 22, 2024

Revised: November 13, 2024

Accepted: November 21, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพนักงาน 2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ พนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และการวิเคราะห์พหุคูณ (multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า อายุและระดับการศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลของพนักงานระดับปฏิบัติการ รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรและบริษัทมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, เจเนอเรชันวาย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the employees' opinions on transformational leadership, 2) to study the employees' opinions on work performance efficiency, 3) to compare employees' opinions on work performance efficiency based on individual factors, and 4) to examine the relationship between transformational leadership and work performance efficiency. The study sampled 400 Generation Y operational-level employees from private companies in Bangkok and nearby areas. Data were collected by using a questionnaire. Statistical analyses consisted of frequency, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and multiple regression. The findings revealed that the overall levels of supervisors' transformational leadership and employees' work performance efficiency were at a high level. The comparison of personal factors revealed that age and education significantly affected opinions on work performance among Generation Y employees in private companies in Bangkok and surrounding areas with statistical significance at the 0.05 level. Transformational leadership had a moderate relationship level with work performance efficiency. The research findings can serve as some guidelines for developing the personal potential of operational-level employees and using the insights to improve work efficiency and effectiveness to maximize benefits for organizations and companies further.

Keywords: transformational leadership, work effectiveness, generation Y

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันที่สูงขึ้น เหตุการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างมาก ทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนเปลี่ยนไป การเติบโตของเทคโนโลยีออนไลน์ที่มีบทบาทสำคัญ เช่นเดียวกับการทำงานในยุคนี้ ที่มีการปรับตัวตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง องค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงการบริหารงานเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ (leadership) ที่แข็งแกร่ง การส่งเสริมให้พนักงานพัฒนาศักยภาพในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ แต่หลายองค์กรยังไม่สามารถพัฒนาเต็มที่ ดังนั้น การสร้างแรงบันดาลใจ และการนำทัพโดยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์จึงเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในสถานการณ์ที่ท้าทายนี้ องค์กรจึงมีการพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร เพราะการดำเนินการให้เกิดผลผลิตหรือผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารจะต้องใช้ “ภาวะผู้นำ” ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน บริษัทหรือองค์กรให้ความสำคัญทางด้านภาวะผู้นำ (leadership) การทำสิ่งต่าง ๆ ตามเป้าหมาย และทำให้พนักงานภายในองค์กรได้พัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ก้าวไปอยู่จุดสูงสุดได้ เพราะส่วนใหญ่องค์กรหลายแห่งยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของพนักงานได้อย่างเต็มที่ และผู้นำต้องสามารถทำให้การทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งภาวะด้านการเปลี่ยนแปลงก็เป็นอีกหนึ่งในองค์กรประกอบที่มีความสำคัญในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งมีแนวคิด

ทฤษฎี Bass (1998) เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลบุคลากรต้องปฏิบัติงานด้วย Peterson & Plowman (1989) โดยประสิทธิภาพที่ทีมงานในยุคดิจิทัลต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาทีมงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทำงานภายใต้ผู้บริหารในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นและทำให้บุคลากรในองค์กรให้ความสำคัญกับการทำงานในทีมให้มีประสิทธิภาพและการที่องค์กรใดมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงจะมีผลกำไรที่สูง

ซึ่งในกลุ่มเจเนอเรชันวาย (Gen Y) ก็เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้มีศักยภาพและการเจริญเติบโตและพบว่ากลุ่มเจเนอเรชันวาย ชอบเลือกงาน เปลี่ยนงานบ่อยกว่าเจเนอเรชันอื่น ดังนั้นกลุ่มเจเนอเรชันวายที่เป็นกลุ่มสำคัญขององค์กรเพราะเป็นกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีหรือการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างดีมีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความมั่นใจสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้ดีและต้องการความก้าวหน้าในการบริหารจัดการตนเองทั้งในเรื่องความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานและจะเห็นได้ว่าพนักงานกลุ่มเจเนอเรชันวายนี้มีความสำคัญต่อองค์กรเช่นเดียวกันเพราะช่วยให้องค์กรในการดำเนินธุรกิจให้ก้าวต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรจึงต้องมีการรักษากลุ่มเจเนอเรชันวายไว้เพื่อความต่อเนื่องในการทำงานและการดำเนินธุรกิจ หัวหน้างานหรือผู้นำต้องพัฒนาทักษะเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เพื่อเป็นเป็นการกระตุ้นคนกลุ่มเจเนอเรชันวายให้มีเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จ

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชน กลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลหนึ่งที่จะนำไปสู่การรับรู้ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกันของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กรโดยผู้วิจัยทำการวิจัยหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรหรือบริษัทเอกชนเพื่อการศึกษาและนำไปใช้เป็นแนวทางครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Bass (1998) ได้ระบุว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ การที่ผู้นำใช้ความรู้ความสามารถของผู้ตามเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผู้ตามทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายและทำให้เกิดค่านิยมเชิงจริยธรรมโดยผ่านองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (idealized influence) คือ การที่ผู้นำเป็นแบบอย่างให้กับผู้ตามหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตามผู้นำจะเป็นที่ยกย่องเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้ตาม 2) การกระตุ้น

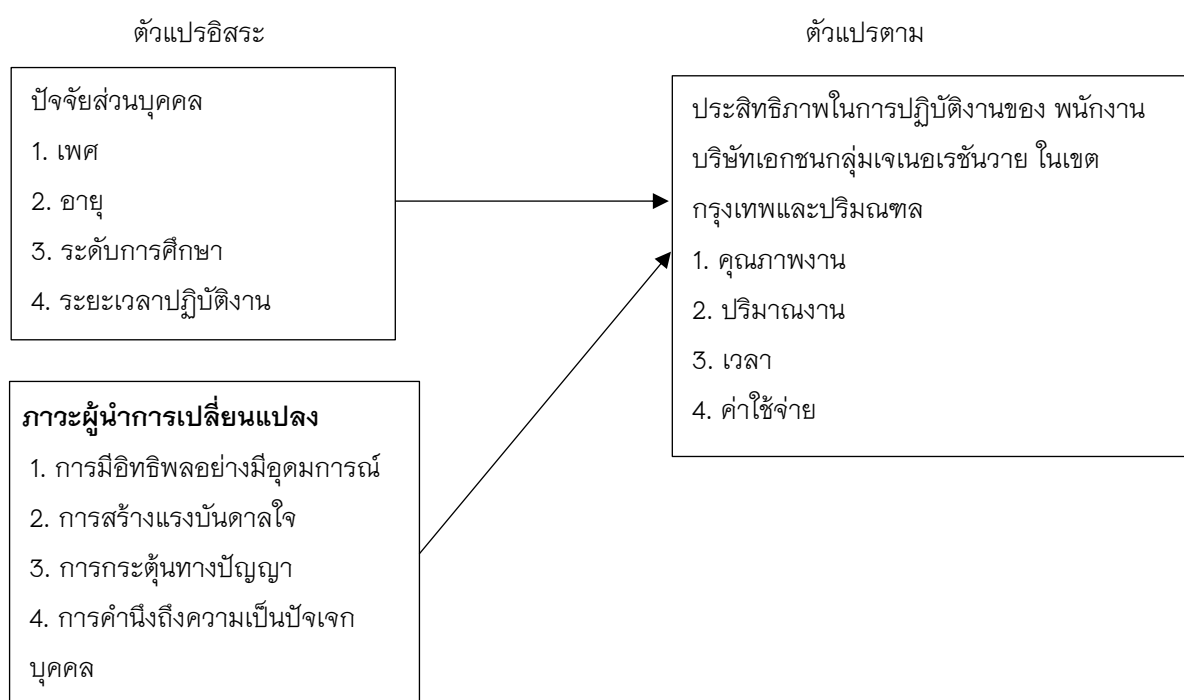
ทางปัญญา (intellectual stimulation) คือ การสร้างมุมมองใหม่ ๆ และหนทางใหม่ ๆ และส่งเสริมให้เกิดความคิด และหลักการใหม่ ๆ 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration) คือ การพิจารณาถึงความต้องการความสามารถสิ่งจูงใจของบุคคลโดยการฟังอย่างตั้งใจ เน้นการพัฒนาด้วยการให้คำแนะนำการสอน การโค้ช 4) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational motivation) คือ การนำวิสัยทัศน์ไปสู่อนาคตสร้างความท้าทายให้กับผู้ตามด้วยมาตรฐานที่สูงขึ้น สร้างความกล้าให้กับผู้ตามเพื่อตอบสนองสิ่งที่กล่าวมา ความต้องการหากจะทำให้เป้าหมายสำเร็จรวมเป็น 4 ส่วนสำคัญเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่คนในองค์กร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Peterson & Plowman (1989) ได้สรุปองค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) คุณภาพของงาน (quality) จะต้องมีความสูง คือ ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่าและมีความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐานรวดเร็วนอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และสร้างความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ 2) ปริมาณงาน (quantity) งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังขององค์กรซึ่ง โดยผลงานที่ปฏิบัติได้ที่เหมาะสมที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมายที่องค์กรวางไว้และควรมีการวางแผนบริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายกำหนดไว้ 3) เวลา (time) คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัยมีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวก รวดเร็วขึ้น 4) ค่าใช้จ่าย (costs) คือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดซึ่งจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ คือจะต้องลงทุนน้อยและให้ได้ผลกำไรมากที่สุดประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Bass, 1998) และ แนวคิด ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Peterson & Plowman, 1989)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทเอกชนกลุ่ม เจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 11,185,599 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัทเอกชนกลุ่ม เจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 400 คน โดยตามสูตรของทาคิยามาเน (Yamane, 1973) และกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก (convenience sampling) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N แทน ขนาดของประชากร
e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

เมื่อ N = 11,185,599
E = 0.05

เมื่อแทนค่าสูตร จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{11,185,599}{1 + 11,185,599 (0.05)^2}$$

$$= 399.99$$

จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและกรอบแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างาน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นปัญญา 4) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพของงาน 2) ปริมาณงาน 3) ความรวดเร็วในการทำงาน 4) ค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale questions) โดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียวแบ่งเป็น 5 ระดับ สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยการนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำมาหาค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) คำถามแต่ละข้อผู้วิจัยนำข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 – 1.00 ใช้ในแบบสอบถาม ส่วนข้อใดที่มีค่าน้อยกว่า .5 ผู้วิจัยจะนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความตรงตามเนื้อหาไปทดสอบหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่าง พนักงานระดับปฏิบัติการในเขตหนองบัว ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทดลองมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค ได้เท่ากับ .85

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการสร้างจาก google form โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และมีคำถามเบื้องต้นเพื่อคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ พร้อมคำชี้แจงเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจในวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามก่อนให้ผู้ตอบแบบสอบถามเริ่มทำ

3.2 ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามออนไลน์จาก google form และเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยจัดส่งแบบสอบถามทาง application line และ facebook ไปยังกลุ่มเป้าหมายของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชน กลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.3 ผู้วิจัยได้รับข้อมูลตอบกลับจำนวน 400 ชุด นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบข้อมูลให้ละเอียด เพื่อนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) การตรวจสอบข้อมูล (editing) ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบ จำนวนความ ถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม 2) การลงรหัส (coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสที่กำหนดไว้ล่วงหน้าและ 3) การประมวลผลข้อมูล (processing) นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกลงเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นำเสนอในรูปแบบของ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD)

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสถิติที่นำมา ใช้มีดังนี้

ทดสอบสมมติฐานที่ 1 ใช้สถิติ t-test และ one – way ANOVA กรณีวิเคราะห์แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มคะแนนเฉลี่ยจะนำไปทดสอบหาความแตกต่างรายคู่โดยวิธี LSD (Lead Significant Difference)

ทดสอบสมมติฐานที่ 2 ของงานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regressions analysis) โดยใช้การเลือกตัวแปรเข้าสมการด้วยวิธี enter

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงดังตาราง 1-3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่ม
เจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.30	.59	มากที่สุด
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.23	.48	มากที่สุด
3. การกระตุ้นทางปัญญา	4.19	.62	มาก
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.25	.54	มากที่สุด
ภาพรวม	4.25	.33	มากที่สุด

จากตาราง 1 ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่ม
เจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในรายด้านพบว่า
อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

ตาราง 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชน
กลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. คุณภาพงาน	4.52	.48	มากที่สุด
2. ปริมาณงาน	4.28	.61	มากที่สุด
3. เวลา	4.36	.45	มากที่สุด
4. ค่าใช้จ่าย	4.38	.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.39	.44	มากที่สุด

จากตาราง 2 ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ
บริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในรายด้าน
พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ คุณภาพงาน ค่าใช้จ่าย ความรวดเร็วในการทำงาน และปริมาณงาน
ตามลำดับ

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	
		ภาพรวม	ระดับความสัมพันธ์
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	Pearson Correlation	.23**	ความสัมพันธ์กัน
	Sig. (2-tailed)	.00	ในระดับปานกลาง
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	Pearson Correlation	.52**	ความสัมพันธ์กัน
	Sig. (2-tailed)	.00	ในระดับปานกลาง
3. การกระตุ้นทางปัญญา	Pearson Correlation	.11**	ความสัมพันธ์กัน
	Sig. (2-tailed)	.00	ในระดับปานกลาง
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	Pearson Correlation	.24**	ความสัมพันธ์กัน
	Sig. (2-tailed)	.00	ในระดับปานกลาง
ภาพรวม	Pearson Correlation	.44**	ความสัมพันธ์กัน
	Sig. (2-tailed)	.00	ในระดับปานกลาง

จากตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา และด้านการอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ตามลำดับ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สมมติฐานของการวิจัยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านอายุ พบว่า พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เนื่องจากความต่างแตกต่างของอายุทำให้มีความคิด ความสามารถและประสบการณ์ต่างกันจึงทำให้ประสิทธิภาพต่างกันไม่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ บุญคอบ (2561) เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลกรมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลกรมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าบุคลากรที่มีเพศ

อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และระยะเวลาการปฏิบัติงานในองค์กรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษา กล่าวได้ว่าความแตกต่างของอายุทำให้มีความคิดที่แตกต่างกันเนื่องจากพนักงานที่มีช่วงอายุน้อยกว่าอาจจะมีความคิดเห็นที่มากกว่ากลุ่มอายุมากกว่า

1.2 ด้านระดับการศึกษา พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ จะปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรหรือบริษัทได้กำหนดไว้ต้องอาศัยพนักงานที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป เพื่อที่จะได้ใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพในปริมาณงานที่ทางองค์กรกำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปณิกา มโนรมย์ และธัญนันท์ บุญอยู่ (2564) เรื่อง การรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธุรกิจขายวัสดุก่อสร้างขนาดใหญ่ในเขตบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่า การสร้างประสิทธิภาพในการทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้นั้น ต้องอาศัยพนักงานที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าและปริญญาตรี เพื่อที่พนักงานจะได้ตระหนักและเข้าใจถึงการปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพตามที่องค์กรกำหนดไว้ จากการศึกษา กล่าวได้ว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เนื่องจาก การที่ จะสร้างประสิทธิภาพในการทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ต้องมีการอาศัยศักยภาพของพนักงานที่อาจมีระดับการศึกษาที่สูง เพื่อที่พนักงานจะได้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานอย่างดีตามมาตรฐานปริมาณงานที่องค์กรตั้งไว้

2. สมมติฐานของการวิจัยที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาได้ดังนี้

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านค่าใช้จ่าย เนื่องจากพนักงานมีการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามกำหนดของเป้าหมายองค์กร โดยผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี และมีส่วนร่วมในการทำงานให้มีประสิทธิภาพตามกำหนดของวัตถุประสงค์องค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ ไพฑูรย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้จัดการสาขาบริษัท อาคเนย์ประกันภัย จำกัด (มหาชน) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการทำงานด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำทำสิ่งที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างตามหลักคุณธรรมจริยธรรมและผู้นำแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงานและมีความคิดสร้างสรรค์ในการเป็นผู้นำการบริหารงานมาสู่ความสำเร็จขององค์กร จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีความสัมพันธ์กับหัวหน้างานโดยหากหัวหน้ามีการสร้างความพึงพอใจให้พนักงานก็มีโอกาสที่จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่เพิ่มสูงขึ้น

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย เนื่องจาก ผู้นำหรือหัวหน้างานมีการสร้างกำลังใจให้แก่สมาชิกในองค์กร จะทำให้พนักงานในองค์กรมองเห็นเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน จึงทำให้พนักงานตั้งใจทำงานส่งผลให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิศักดิ์ เอมหัตสสกุล และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัทโปรเฟสชั่นแนล เอ้าท์ซอสซิ่ง โซลูชันส์ จำกัด ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเสริมสร้างและส่งเสริมให้พนักงาน

มองเห็นเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน และให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของพนักงาน ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก และแสดงความเชื่อมั่นแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จากการศึกษา กล่าวได้ว่า หากภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการมีโอกาสเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างาน พบว่า ภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการสร้างแรงบันดาลใจ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิเคราะห์นี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อาจจะมี ความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งหากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานเพิ่มสูงขึ้น จะให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทก็จะสูงขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันดับที่หนึ่ง คือ หัวหน้าต้องมีวิสัยทัศน์ และมีการแก้ปัญหาในการทำงานเป็นแบบอย่างที่ดีให้พนักงานตามแบบอย่าง และอันดับสุดท้าย เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานหัวหน้า ต้องมีการเผชิญปัญหาร่วมกับพนักงาน ดังนั้นหัวหน้าหรือผู้นำต้องเพิ่มวิสัยทัศน์ และมีความมุ่งมั่นในอุดมการณ์เป็นแบบอย่างให้พนักงานได้เป็นแบบอย่าง

1.2 ด้านปริมาณงาน ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 4 และ 5 อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หัวหน้างานควรจะมอบหมายงานให้ตรงกับสายงาน ตำแหน่งงานและปริมาณ ต้องมีความเหมาะสมกับบุคคล

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในภาพรวม อยู่ในระดับความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การส่งเสริมหัวหน้างานมีทักษะความสามารถภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านแรงบันดาลใจ ซึ่งผู้นำจะต้องแสดงพฤติกรรมที่กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตามทำให้ผู้ตามเกิดความรู้สึกท้าทายและกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน และมองเห็นภาพในอนาคตที่สวยงามโดยผู้นำจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ตามตระหนักถึงความสำคัญของงาน และจะต้องแสดงความคาดหวังที่ชัดเจนให้ผู้ตามเกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้บรรลุตามที่คาดหวังไว้ร่วมกัน

1.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้น การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์จะทำให้หัวหน้างานมีโอกาสที่ดีขึ้น หัวหน้างานจึงต้องแสดงถึงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ตามปฏิบัติตาม รวมถึงมีวิสัยทัศน์และมีวัตถุประสงค์ที่แจ่มชัดทำให้ผู้ตามเกิดความไว้วางใจและให้ความเชื่อถืออีกทั้งยังพร้อมที่จะเผชิญปัญหาหรือความเสี่ยงต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านอื่นของหัวหน้างานที่อาจจะมีเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนเพื่อเสริมสร้างบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติงานมีคุณภาพ เช่น ภาวะผู้นำการปฏิบัติ หรือภาวะผู้นำยุติธรรม เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ เพื่อนำไปเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการปรับใช้ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น สภาพแวดล้อมภายในองค์กร วัฒนธรรม และคุณธรรมองค์กร

2.3 ควรศึกษากลุ่มเจเนอเรชันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภายในองค์กร เช่น เจเนอเรชันเอ็กซ์ และเจเนอเรชันแซด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ปุกนิภา มโนรมย์ และธัญนันท์ บุญอยู่. (2564). การรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ธุรกิจขายวัสดุก่อสร้างขนาดใหญ่ในเขตบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 16(1), 125-138.
- พรพรรณ บุญคป. (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลกรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- แพรวพรรณ ไพฑูรย์. (2564). *ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้จัดการสาขาบริษัท อาคเนย์ประกันภัย จำกัด (มหาชน). การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*
- อดิศักดิ์ เอมมหัสสกุล, ศศนันท์ วิวัฒน์ชาติ และฉัตรยาพร เสมอใจ. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัทโปรเพลสชั่นแนล เอ้าท์ซอสซิ่ง โซลูชันส์ จำกัด. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 6(1), 110-134.
- Bass, B. M. (1998). *Transformational Leadership: Industrial, Military, and Educational Impact*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Peterson, E. & Plowman, E. G. (1989). *Business organization and management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีและระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Knowledge and understanding of taxes and the internet filing system that affects the filing and payment of personal income tax of district income taxpayer in the Northeast region

เอื้อมพร ศิริมา^{1*}, ดารณี เอื้อชนะจิต², ถิรวุฒิ ยั่งสุข³

Aumporn Sirima^{1*}, Daranee Uachanjit², Tirawut Yangsook³

^{1,2,3} บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3} Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail : Auemporn.siri01@gmail.com^{1*}, darani.uat@gmail.com², Tirawut.yo@spu.ac.th³

Received: June 25, 2024

Revised: July 2, 2024

Accepted: August 13, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อศึกษาระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 400 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีส่งผลเชิงบวกต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน ด้านการยื่นแบบทันเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพของระบบและบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การรับรู้ประโยชน์ของระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถสรุปได้ว่า หากผู้มีเงินได้ที่ถึงเกณฑ์ที่ต้องชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีเป็นอย่างดี รวมถึงมีการยื่นแบบในระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต

จะส่งผลให้การยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจภาษี, ระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต, การยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้, เงินได้บุคคลธรรมดา

Abstract

The purposes of this research are to study tax knowledge and understanding that affects the filing and payment of personal income taxes by income earners in the Northeastern region and to study the system for filing forms via the internet that affects the filing and paying of personal income tax for 400 income earners in the Northeastern region. This research used questionnaires as a tool to collect data. We analyzed the data using basic statistics, specifically percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis testing used the multiple regression analysis. The research results found that knowledge and understanding of taxes have a positive impact on filing and paying personal income tax for income earners in the Northeastern region. The four independent variables are knowledge about types of income and knowledge about exempt income, and knowledge about discount items. Timely filing of forms with statistical significance at the 0.05 level and the internet filing system that affects filing and paying personal income tax for income earners in the Northeastern region. The four independent variables are system and service quality, data quality and accuracy, saving time and money. The system's perceived benefits were statistically significant at the 0.05 level. This paper concluded that if a person has the necessary funds to pay personal income tax and possesses a thorough understanding of taxes, they can effectively file their forms through the online filing system. It will make filing and paying personal income tax even more efficient.

Keywords: knowledge and understanding of taxes, internet filing system, income tax filing and payment, personal income

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

กรมสรรพากรจัดทำแผนปฏิบัติการกรมสรรพากร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อเป็นทิศทางในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 2)

กรมสรรพากรได้มีการ วางรากฐานการทำ digital transformation ไว้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ที่กรมสรรพากรต้องปรับตัว ทั้งในการให้บริการหน้าบ้านและการทำงานหลังบ้าน ซึ่งในระยะ 5 ปีต่อจากนี้ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570) กรมสรรพากรยังคงมุ่งเน้นการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการต่าง ๆ เพื่อต่อยอดจากรากฐานการทำ digital transformation ที่มีการวางไว้นั้น โดยมุ่งเน้น speed and scale คือ ความรวดเร็ว และผลลัพธ์ที่สร้างแรงกระตุ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้เสียภาษีได้รับความสะดวกมากขึ้น งานของเจ้าหน้าที่ลดลง กรมสรรพากรจึงได้มีทิศทางการบริหารงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามผลสัมฤทธิ์ใน 4 มิติ ได้แก่ ขับเคลื่อนการจัดเก็บภาษีด้วยข้อมูล ทำงานรูปแบบใหม่ ทำภาษีให้เป็นเรื่องง่าย ดังนี้ 1) ขับเคลื่อนการจัดเก็บภาษีด้วยข้อมูล เป้าหมาย คือ เพิ่มประสิทธิภาพ การจัดเก็บภาษีด้วยข้อมูลและเทคโนโลยี โดยเชื่อมโยงข้อมูล

กับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบทำงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) ทำงานรูปแบบใหม่ เป้าหมายคือ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ มาใช้ในการทำงาน เพื่อลดระยะเวลาและขั้นตอนในการทำงาน 3) ทำภาษีให้เป็นเรื่องง่าย เป้าหมาย คือ การพัฒนาบริการที่ตอบโจทย์ผู้เสียภาษี เช่น การเชื่อมโยงข้อมูลให้ผู้เสียภาษีสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ครบถ้วน 4) องค์กรขีดสมรรถนะสูงและทันการเปลี่ยนแปลง เป้าหมายคือ การพัฒนาให้บุคลากรมี mindset พร้อมรับมือบริบทโลกยุคใหม่

กรมสรรพากรจึงได้ตระหนักบทบาทในการมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรม และความเสมอภาค การจัดเก็บภาษีของรัฐบาลจากผู้มีเงินได้ทุกประเภท โดยเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่ง เรียกเก็บจากบุคคลผู้มีเงินได้นั้น โดยมีกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี หากว่าประชาชนผู้เสียภาษีทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเสียภาษีเป็นอย่างดี ตระหนักในการเสียภาษีที่ถูกต้อง และรัฐบาลก็ไม่ได้เข้ามาแทรกแซงการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ก็คงไม่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติมากนัก เพราะตามทฤษฎีแล้วภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความสามารถในการกระจายรายได้สูง เป็นภาษีที่ผู้มีเงินได้ผลภาระภาษีให้แก่ผู้อื่นได้ยาก ซึ่งการเสียภาษีจะให้ผู้เสียภาษีประเมินตนเองกล่าวคือ ผู้เสียภาษีเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงยอดเงินได้ทั้งหมดของตนเองคำนวณ ค่าใช้จ่ายค่าลดหย่อนตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดด้วยตนเอง แต่หากผู้เสียภาษีขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบภาษี กรมสรรพากรจึงพยายามหาวิธีการที่ทันสมัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น มุ่งมั่นให้กรมสรรพากรเป็น e-Revenue และเป็นหน่วยงานรัฐที่ก้าวเข้าสู่การเป็น e-Government ซึ่งขณะนี้กรมสรรพากรถือว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งของหน่วยงานราชการขนาดใหญ่เพียงไม่กี่แห่งที่มีเครือข่ายของระบบคอมพิวเตอร์ เชื่อมโยงไปถึงหน่วยงานย่อยระดับท้องถิ่น ที่สามารถติดต่อเชื่อมโยงโดยระบบเครือข่าย (network online) ได้ นอกจากนี้ยังเชื่อมต่อกับหน่วยงานภายนอก เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมการปกครอง เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ศักยภาพในการเป็นหน่วยงาน e-Revenue ของกรมสรรพากรทุกวันนี้อยู่ในระดับที่ก้าวหน้า แต่อย่างไรก็ตามกรมสรรพากรก็ได้หยุดยั้งการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและได้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีความทันสมัยเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดเก็บภาษีอากร และการให้บริการที่ดีกับผู้เสียภาษีให้ดียิ่งขึ้น

อีกก้าวหนึ่งของกรมสรรพากรในการมุ่งมั่นไปสู่ความเป็นเลิศด้านการบริการ คือการเปิดให้บริการผ่านเครือข่าย ในรูปแบบเว็บไซต์วีซี เพิ่มความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ทั้ง ประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ 1) สร้างองค์การที่มุ่งมั่นในการให้บริการที่ดียิ่งขึ้น เพื่อสร้างประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการเก็บภาษี โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย 2) ทำหน้าที่เป็นตัวเร่งในการขับเคลื่อน โดยเพิ่มการให้บริการผ่านเครือข่ายในรูปแบบเว็บไซต์วีซี ซึ่งเป็นบริการที่เพิ่มความสะดวกและสามารถนำข้อมูลไปใช้งานได้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรธุรกิจ ซึ่งผู้ใช้บริการได้แก่ องค์กรธุรกิจ หน่วยงานราชการ และประชาชนทั่วไป (กรมสรรพากร, 2566)

ในประเทศไทยกรมสรรพากรมีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้และฐานการบริโภคภายในประเทศ ตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นรายได้ให้รัฐบาลนำมาใช้พัฒนาประเทศ อีกทั้งยังมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการและส่งเสริมให้มีระบบอิเล็กทรอนิกส์มาช่วย ในการทำงาน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ โดยพยายามพัฒนาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการออกแบบเว็บไซต์เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานในรูปแบบที่เรียกว่าอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) เพื่อให้สอดคล้องกับระบบ e-Government ภายใต้โครงการ e-Revenue ให้บริการชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตและให้บริการข้อมูลแบบออนไลน์ เป็นการเพิ่มช่องทางการชำระภาษีเพื่อช่วยให้ผู้เสียภาษีที่ เลือกใช้บริการได้รับความสะดวกและรวดเร็ว และประหยัดเวลาในการชำระภาษีมากยิ่งขึ้น และยังได้รับประโยชน์จากการขยายเวลาการยื่นแบบแสดงรายการ และชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตออกไปอีก 8 วัน นับแต่วันสุดท้ายของกำหนดการยื่นแบบแสดงรายการทุกประเภท

ต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เริ่มให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และพัฒนามาสู่การให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีประเภทอื่น ๆ นอกจากบริการยื่นแบบแสดงรายการ และชำระภาษีผ่านทางอินเทอร์เน็ตแล้ว กรมสรรพากรยังมีการให้บริการข้อมูลความรู้เรื่องภาษี และการยื่นแบบบริการดาวน์โหลดแบบแสดงรายการภาษี แบบคำร้อง/คำขอต่าง ๆ บริการประมวลผลรายการฉบับอิเล็กทรอนิกส์ บริการขอมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร บริการสืบค้นข้อมูล บริการสอบถาม ปัญหา/ แนะนำ/ ร้องเรียน/ ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายตามประมวลรัษฎากร (สมคิด บางโม, 2560)

จากการที่กรมสรรพากรได้วางระบบการให้บริการยื่นแบบชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอินเทอร์เน็ตภายใต้โครงการ e-Revenue ให้บริการชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และให้บริการข้อมูลแบบออนไลน์ เป็นการเพิ่มช่องทางการชำระภาษีเพื่อช่วยให้ผู้เสียภาษีที่เลือกใช้บริการแบบออนไลน์ ได้รับความสะดวกและรวดเร็วมาตั้งแต่ ปี 2545 จนถึงปัจจุบันจำนวนผู้ลงทะเบียนในระบบและยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ถึงกระนั้นการที่มีผู้ให้ความสนใจในการยื่นแบบฯ ทางออนไลน์จำนวนมากไม่ได้หมายถึงความสำเร็จของกรมสรรพากร เนื่องจากประชาชนผู้มีหน้ายื่นแบบฯ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในด้านการเข้าใช้งานของระบบอินเทอร์เน็ต ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางแผนภาษีความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาหลังจากการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ บางรายต้องมายื่นแบบฯ เพิ่มเติม เนื่องจากกรอกข้อมูลผิดพลาด หรือไม่ได้ภาษีที่ชำระไว้เกินคืนหรือได้คืนแต่ล่าช้า (อนันธิตรา ดอนันันทา, 2560)

ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีประชาชนผู้มีรายได้ โดยรัฐจะจัดเก็บภาษีจากความสามารถของบุคคลผู้ที่มีรายได้มาก จะเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้ปานกลาง ส่วนผู้ที่มีรายได้ต่ำอาจไม่ต้องเสียภาษีเลยได้ซึ่งภาษีนั่น ได้แบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีอากรแสตมป์ รวมไปถึงภาษีที่จัดเก็บจากท้องถิ่น ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ (ขวฤทธิ์ โยศรีคุณ, 2562)

สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บจาก บุคคล หรือหน่วยภาษีต่าง ๆ ซึ่งมีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะต้องมีหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ถูกต้อง สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบกระดาษได้ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา และสามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านออนไลน์ ผ่านทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร ที่ www.rd.go.th หรือจะยื่นผ่านแอปพลิเคชัน Rd smart tax ทางโทรศัพท์มือถือ ซึ่งในการศึกษาวิจัยนี้มีจุดประสงค์หลักเรื่องประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ (สุเมธ ศิริคุณโชติ และคณะ, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงนำมาสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจทางด้านภาษี และระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ” เนื่องด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่ปริมาณจังหวัดมากที่สุด และจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นภาคที่มีอัตราการยื่นแบบเป็นอันดับ 2 รองจากภาคกลาง และมีผู้ให้ความสนใจในการยื่นแบบฯ ทางออนไลน์จำนวนมาก แต่ประชาชนผู้มีหน้ายื่นแบบฯ บางส่วนก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการการยื่นแบบผ่านทางอินเทอร์เน็ต ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางแผนภาษีความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาหลังจากการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาดังกล่าวเพื่อให้ทราบ ว่า ความรู้ ความเข้าใจทางด้านภาษี และระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ทางด้านใดบ้าง ที่มีผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษี

เงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้การยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2 เพื่อศึกษาระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การทบทวนวรรณกรรม

ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษี

ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษี หมายถึง การมีความรู้และความสามารถในการเข้าใจระบบภาษีและการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี ซึ่งประกอบด้วยหลายด้าน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษี (ประเภทของภาษีต่าง ๆ หลักการและเหตุผลของการจัดเก็บภาษี โครงสร้างภาษีและอัตราภาษี) ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของผู้เสียภาษี (การคำนวณภาษี การยื่นแบบแสดงรายการ กำหนดเวลาและวิธีการชำระภาษี) ความรู้เกี่ยวกับการลดหย่อนภาษีและสิทธิประโยชน์ทางภาษี (รายการลดหย่อนต่าง ๆ การวางแผนภาษี) ความเข้าใจในบทลงโทษและผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี (ค่าปรับและเบี้ยปรับ การดำเนินคดีทางภาษี) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการภาษี (การใช้ระบบยื่นแบบทางอินเทอร์เน็ต การใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือออนไลน์ต่าง ๆ) และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและนโยบายภาษี (การอัปเดตความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายภาษี การเข้าใจผลกระทบของนโยบายภาษีใหม่ ๆ) โดยความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีที่ดีจะช่วยให้บุคคลหรือองค์กรสามารถปฏิบัติตามกฎหมายภาษีได้อย่างถูกต้อง ลดความเสี่ยงในการถูกลงโทษ และสามารถวางแผนทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุเมธ ศิริคุณโชติ และคณะ, 2563)

ระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต

ระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากรไทยมีหลายระบบ สรุปได้ดังนี้ 1) ระบบ e-Filing: สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.90, 91) และนิติบุคคล (ภ.ง.ด.50, 51) 2) ระบบ e-Withholding Tax: สำหรับการยื่นแบบนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด.1, 2, 3, 53, 54) 3) ระบบ e-VAT: สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30, 36) 4) ระบบ e-Stamp Duty: สำหรับการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ 5) ระบบ e-Donation: สำหรับการบริจาคเงินและขอใบรับรองการบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ 6) ระบบ e-Tax Invoice & e-Receipt: สำหรับการจัดทำและนำส่งใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ 7) ระบบ e-Payment: สำหรับการชำระภาษีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ 8) ระบบ Tax from My Income: สำหรับการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาล่วงหน้า และ 9) ระบบ e-Service: สำหรับบริการต่าง ๆ เช่น การขอคืนภาษี การขอหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย ระบบเหล่านี้ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียภาษีสามารถทำธุรกรรมทางภาษีได้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต ลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

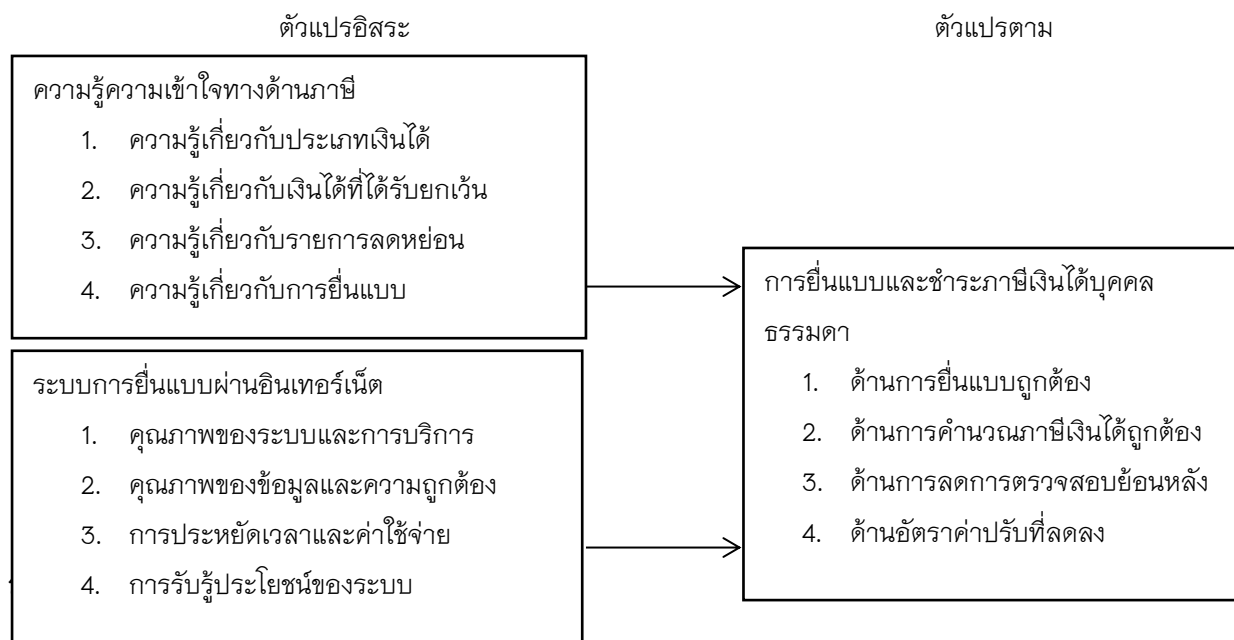
การยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นกระบวนการที่ผู้มีเงินได้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยต้องยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 (สำหรับผู้มีเงินได้หลายประเภท) หรือ ภ.ง.ด.91 (สำหรับผู้มีเงินได้จากเงินเดือนเพียงอย่างเดียว)

ภายในวันที่ 1 มกราคม ถึง 31 มีนาคม ของปีถัดไป ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ยื่นด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมแนบเอกสารประกอบ เช่น หลักฐานการหักภาษี ณ ที่จ่าย หลักฐานการบริจาค และหลักฐานค่าลดหย่อนต่าง ๆ โดยคำนวณภาษีจากเงินได้พึงประเมินทั้งปี หักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน แล้วคำนวณตามอัตราก้าวหน้า สามารถชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ธนาคาร หรือสำนักงานสรรพากร และขอผ่อนชำระได้สูงสุด 3 งวด ภายในเดือน มิถุนายน ทั้งนี้ หากยื่นแบบล่าช้าจะเสียเบี้ยปรับ 1,000 บาท และหากชำระภาษีสล่าช้าจะเสียเงินเพิ่ม 1.5% ต่อเดือน ของเงินภาษีที่ต้องชำระ การปฏิบัติตามกระบวนการนี้อย่างถูกต้องและตรงเวลาช่วยให้หลีกเลี่ยงบทลงโทษ และเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองที่ดี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีและระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้มีเงินได้ที่มีการยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 20 จังหวัด จำนวนประชากรทั้งสิ้น 949,136 คน (กรมสรรพากร, 2566) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้มีเงินได้ที่ได้ยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกประเภท การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกสุ่มอย่างง่าย โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) คิดเป็นจำนวน 400 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 399.83 ราย เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างสะดวก จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลเป็นทั้งหมด 400 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีและระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน จำนวน 53 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะของการใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแบบ Likert scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) การตรวจสอบความเที่ยงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity) ด้วยวิธีหาค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม (IOC: Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 โดย แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน และทำการ ทดลองใช้ (tryout) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ หลังจากได้ผลแล้วจึงนำมารวบรวมเพื่อทำการทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็น แนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร หนังสือ งานวิจัย บทความสื่อสารสนเทศ เอกสารอื่น ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ ผู้วิจัยได้รับความรู้พื้นฐานในการวิจัย และนำมาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย และข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังผู้มีเงินได้ที่มีการยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยให้เวลาตอบกลับ 3 สัปดาห์ หากยังมิได้ตอบกลับภายในระยะเวลาดังกล่าว จะทำการส่งแบบสอบถาม และจดหมายขอความร่วมมือเป็นครั้งที่ 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องของชุดข้อมูลและลงรหัส (coding form) ในแบบสอบถามทุกข้อ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ตรวจสอบและลงรหัสแล้วไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้การหาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และแปลผลตามระดับความสำคัญ ทั้งนี้ได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบแบบสอบถามแบบ Likert scale (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2548) และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation analysis) ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโดยมีตัวแปรอิสระ เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระส่งผลต่อตัวแปรตามหรือไม่และใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษี ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน และด้านการยื่นแบบทันเวลา กับระบบการยื่นแบบผ่าน

อินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย และการรับรู้ประโยชน์ของระบบภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ นำเสนอในรูปแบบตาราง 1-8 ดังนี้

ตาราง 1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีส่งผลกระทบต่อกรยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการยื่นแบบประเภทเงินได้ถูกต้อง

ตัวแปร	ด้านการยื่นแบบถูกต้อง				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.791	.116		15.441	.000**
1. ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้	.074	.070	.091	1.059	.290
2. ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น	-.036	.059	-.460	-.615	.539
3. ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน	.436	.067	.586	6.475	.000**
4. ด้านการยื่นแบบทันเวลา	.109	.062	.138	1.756	.080

หมายเหตุ : $R = .754$ $R^2 = .568$ $F=129.742$ $Sig=.000**$

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ .568 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน ด้านการยื่นแบบทันเวลา สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 56.80 โดยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อนส่งผลกระทบต่อกรยื่นแบบถูกต้องเพิ่มขึ้นกับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตาราง 2 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีส่งผลกระทบต่อกรยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการคำนวณภาษีเงินได้ถูกต้อง

ตัวแปร	ด้านการคำนวณภาษีเงินได้ถูกต้อง				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	1.643	.108		15.260	.000**
1. ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้	.143	.065	.172	2.195	.029*
2. ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น	-.083	.055	-.103	-1.500	.134
3. ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน	.431	.063	.569	6.884	.000**
4. ด้านการยื่นแบบทันเวลา	.144	.058	.179	2.487	.013*

หมายเหตุ : $R = .800$ $R^2 = .640$ $F=175.448$ $Sig. =.000**$

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า R2 มีค่าเท่ากับ .640 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน ด้านการยื่นแบบต้นเวลา สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 64.00 โดยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้รายการลดหย่อน และด้านการยื่นแบบต้นเวลาส่งผลต่อการคำนวณภาษีเงินได้ถูกต้องเพิ่มขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 3 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีส่งผลเชิงบวกต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการลดการตรวจสอบย้อนหลัง

ตัวแปร	ด้านการลดการตรวจสอบย้อนหลัง				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	2.958	.179		16.482	.000**
1. ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้	-.037	.108	-.040	-.339	.735
2. ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น	.047	.092	.053	.516	.606
3. ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน	.309	.104	.367	2.964	.003**
4. ด้านการยื่นแบบต้นเวลา	.056	.096	.063	.582	.561

หมายเหตุ : R = .436 R² = .190 F=23.116 Sig.=.000**

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า R2 มีค่าเท่ากับ .190 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน ด้านการยื่นแบบต้นเวลา สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 19.00 โดยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อนส่งผลต่อการตรวจสอบย้อนหลังเพิ่มขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตาราง 4 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีส่งผลเชิงบวกต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านอัตราค่าปรับ

ตัวแปร	ด้านอัตราค่าปรับ				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.949	.136		14.323	.000**
1. ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้	.010	.082	.012	.124	.902
2. ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น	.273	.070	.329	3.928	.000**
3. ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน	.358	.079	.454	4.531	.000**
4. ด้านการยื่นแบบต้นเวลา	-.081	.073	-.097	-1.107	.269

หมายเหตุ : R = .685 R² = .469 F=87.335 Sig. =.000**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า R2 มีค่าเท่ากับ .469 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้น ความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน ด้านการยื่นแบบต้นเวลา

สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 46.90 โดยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นและรายการลดหย่อนส่งผลกระทบต่ออัตราค่าปรับที่ลดลงที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตาราง 5 ผลการทดสอบระบบการยืนยันแบบผ่านอินเทอร์เน็ตส่งผลเชิงบวกต่อการยืนยันแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการยืนยันแบบประเภทเงินได้ถูกต้อง

ตัวแปร	ด้านการยืนยันแบบถูกต้อง				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	-.094	.234		-.404	.687
1. คุณภาพของระบบและการบริการ	.436	.066	.402	6.598	.000**
2. คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง	.078	.064	.077	1.220	.223
3. การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย	.573	.093	.419	6.167	.000**
4. การรับรู้ประโยชน์ของระบบ	-.138	.094	-.115	-1.461	.145
หมายเหตุ: R = .703 R ² = .494 F=96.559 Sig=.000**					

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า R² มีค่าเท่ากับ .494 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การรับรู้ประโยชน์ของระบบ สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 49.40 โดยพบว่า คุณภาพของระบบและการบริการและการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายส่งผลต่อการยืนยันแบบถูกต้องเพิ่มขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตาราง 6 ผลการทดสอบระบบการยืนยันแบบผ่านอินเทอร์เน็ตส่งผลเชิงบวกต่อการยืนยันแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการคำนวณภาษีเงินได้ถูกต้อง

ตัวแปร	ด้านการคำนวณภาษีเงินได้ถูกต้อง				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	-.048	.231		-.210	
1. คุณภาพของระบบและการบริการ	.318	.065	.288	4.872	.00**
2. คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง	.282	.063	.273	4.464	.00**
3. การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย	.423	.092	.304	4.609	.00**
4. การรับรู้ประโยชน์ของระบบ	-.069	.093	-.057	-7.460	.456
หมายเหตุ : R = .723 R ² = .523 F=108.230 Sig=.000**					

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า R² มีค่าเท่ากับ .523 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การรับรู้ประโยชน์ของระบบ สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 52.30 โดยพบว่า คุณภาพของระบบและการบริการคุณภาพของข้อมูลและความถูกต้องและการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายส่งผลให้การคำนวณภาษีเงินได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตาราง 7 ผลการทดสอบระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตส่งผลเชิงบวกต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการลดการตรวจสอบย้อนหลัง

ตัวแปร	ด้านการลดการตรวจสอบย้อนหลัง				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	.667	.292		2.286	.023*
1. คุณภาพของระบบและการบริการ	.443	.082	.361	5.368	.00**
2. คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง	.335	.080	.293	4.207	.00**
3. การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย	.378	.116	.245	3.260	.001**
4. การรับรู้ประโยชน์ของระบบ	-.305	.118	-.226	-2.589	.010**

หมายเหตุ : R = .619 R² = .383 F=61.299 Sig=.000**

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์พบว่า R² มีค่าเท่ากับ .383 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การรับรู้ประโยชน์ของระบบ สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 38.30 โดยพบว่า คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย และการรับรู้ประโยชน์ของระบบ ส่งผลต่อการลดการตรวจสอบย้อนหลังเพิ่มขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตาราง 8 ผลการทดสอบระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตส่งผลเชิงบวกต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านอัตราค่าปรับ

ตัวแปร	ด้านอัตราค่าปรับ				
	B	Std	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	.160	.245		.652	.515
1. คุณภาพของระบบและการบริการ	.522	.069	.455	7.540	.000**
2. คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง	.188	.067	.175	2.812	.005**
3. การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย	.129	.097	.089	1.329	.185
4. การรับรู้ประโยชน์ของระบบ	.072	.099	.057	.728	.467

หมายเหตุ : R = .710 R² = .504 F=100.537 Sig=.000**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์พบว่า R² มีค่าเท่ากับ .504 หมายความว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การรับรู้ประโยชน์ของระบบ สามารถอธิบายการผันแปรตามได้ร้อยละ 50.40 โดยพบว่า คุณภาพของระบบและการบริการ และคุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง ส่งผลต่ออัตราค่าปรับที่ลดลงที่ระดับนัยสำคัญ .01

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีและระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ที่ส่งผลต่อการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ทำวิจัยได้นำมาอภิปรายโดยมีการนำทฤษฎี บทความ วรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาอ้างอิง มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาสรุปอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ ได้ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษี ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน และด้านการยื่นแบบทันเวลา และกับระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย และการรับรู้ประโยชน์ของระบบซึ่งสอดคล้องกับอุมาพร พุ่มพวง (2564) พบว่า ด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลธรรมดา ของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานครความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของวลัยพร แก้วสาร (2562) พบว่า ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาส่วนใหญ่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับปีภาษี 2560 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนพวรรณ คงสัญญ (2559) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบและการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากที่สุด คือ เรื่องการยื่นแบบ ภ.ง.ด. 90, 91 สามารถยื่นได้ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ธนาคารกรุงไทย ทางอินเทอร์เน็ต www.rd.go.th และส่งทางไปรษณีย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.90 สอดคล้องกับจิรพร ศิริเสถียร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ในจังหวัดอ่างทอง พบว่า ความเต็มใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การเสียภาษีเป็นหน้าที่ของผู้มีเงินได้ทุกคน และ รายได้ทุกประเภทที่ได้รับจะต้องนำไปแสดงในแบบฯ ผู้มีเงินได้

2. ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษี ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประเภทเงินได้ ความรู้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นความรู้เกี่ยวกับรายการลดหย่อน และด้านการยื่นแบบทันเวลา มีความสัมพันธ์กับระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย คุณภาพของระบบและการบริการ คุณภาพของข้อมูลและความถูกต้อง การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย และการรับรู้ประโยชน์ของระบบเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับศิริรัตน์ มุขดารา (2557) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านทางอินเทอร์เน็ตในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 9 ซึ่งมีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล สอดคล้องกับธนวัฒน์ ไช้หนู (2564) พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ ทั้งความง่ายของการใช้ระบบ ความเสถียรของระบบ รวมทั้ง ค่าแนะนำต่าง ๆ ในการใช้ระบบ ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ เนื่องจากหากมีคุณภาพของระบบที่ดี ใช้งานระบบได้ง่าย ระบบมีความเสถียร จะส่งผลให้ประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ดีด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับอุไรพรรณ แซ่ลี (2562) พบว่า การรับรู้ผลประโยชน์จากการใช้งาน รับรู้ความง่ายในการใช้งาน กับประสิทธิภาพการยื่นแบบผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอนัญญา บุญรอด (2560) พบว่า การตัดสินใจเลือกขอคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านบริการพร้อมเพย์ กับด้านการยอมรับเทคโนโลยีเกี่ยวกับการรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้งาน มีความสัมพันธ์กัน

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษีของนักบัญชี ซึ่งครอบคลุมถึงประเภทเงินได้ รายการลดหย่อนเงินได้ที่ได้รับยกเว้น และการยื่นแบบทันเวลา ควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต โดยคำนึงถึงคุณภาพของระบบ ความประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย รวมถึงการรับรู้ประโยชน์ของระบบ จะส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในด้านความถูกต้องของการยื่นแบบและการคำนวณภาษี การลดโอกาสในการถูกตรวจสอบย้อนหลัง และการหลีกเลี่ยงค่าปรับจากความผิดพลาดในการยื่นแบบเกี่ยวกับความรู้ สิ่งที่ส่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ ความสามารถเชิงปฏิบัติ ทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการประสบการณ์ ความเข้าใจ กระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถครุ่นคิดถึงสิ่งนั้น และสามารถใช้มันในทันที ภาษี เงินที่รัฐบาล บังคับเรียกเก็บจากประชาชนเพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศ หรือท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมการยื่นแบบภาษีผ่านทางอินเทอร์เน็ต การยื่นแบบแสดงรายการภาษีในรูปแบบดิจิทัล โดยมีช่องทางการยื่นแบบ 2 ช่องทาง คือ เว็บไซต์กรมสรรพากร www.rd.go.th และแอปพลิเคชัน RD Smart Tax ซึ่งเป็นเครื่องมือบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรรูปแบบใหม่ การยื่นแบบและชำระภาษี หน้าที่ของบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล ที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษี และชำระภาษีอากรให้กับกรมสรรพากร ตามกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมาโดยมีสถานะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ 1) บุคคลธรรมดา 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล 3) ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี 4) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง ประเภทเงินได้การแบ่งแยกประเภทของรายได้ที่บุคคลได้รับ เพื่อใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้ รายการลดหย่อน รายการค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียหายที่กฎหมายกำหนดให้ผู้มีเงินได้ สามารถนำไปหักออกจากเงินได้ของตนได้ เพื่อลดจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้ประหยัดภาษีเงินได้ที่ได้รับยกเว้น เงินได้บางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การคำนวณภาษี กระบวนการหาจำนวนเงินภาษีที่บุคคลหรือธุรกิจต้องจ่ายให้กับ รัฐบาล โดยพิจารณาจาก เงินได้สุทธิ ของบุคคลหรือธุรกิจนั้น ๆ ยื่นแบบทันเวลา การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90/91) ภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด คุณภาพ ระดับความดีเลิศของระบบ ได้แก่ ประสิทธิภาพ ความน่าเชื่อถือ ความปลอดภัย การใช้งาน เป็นต้น ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การยื่นแบบแสดงรายการ ภาษีผ่านระบบออนไลน์ของกรมสรรพากร ช่วยให้ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นแนวทางการพิจารณาในเรื่องการยื่นแบบและการชำระภาษี การยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ที่สะท้อนให้เห็นให้เห็นถึงประสิทธิภาพและ การใช้บริการผ่านระบบออนไลน์ในการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ผู้ที่ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงของผู้เสียภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรค ของการยื่นแบบและการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 การดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หากมีการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการต่อยอดด้วยการทำการศึกษาในวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้งานวิจัยที่หลากหลายมุมมองและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการศึกษาผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคกลางหรือภาคอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจการยื่นแบบผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการยื่นแบบผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2566). ข้อมูลรายงานการรับแบบ ภ.ง.ด.90,91 ปีภาษี 2565 ตามสำนักงานสรรพากรภาค. สืบค้น 10 ตุลาคม 2566 จาก https://pitintra.rd.go.th/rcv9091_rpt/.
- จิรพร ศิริเสถียร. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ในจังหวัดอ่างทอง. การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชวฤทธิ์ โยศรีคุณ. (2562). หน้าที่ของประชาชนในการชำระภาษีอากร. วารสารการจัดการความรู้สู่การปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ วิทยาลัยนครราชสีมา, 1(2562), 135-141.
- นพวรรณ คงสัจ. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบและการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีศึกษาอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนวัฒน์ ไช้หนู. (2564). ประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริรัตน์ มุขตารา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านทางอินเทอร์เน็ตในสำนักงานกรมสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 9. การค้นคว้าอิสระการบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2548). การวิจัยการตลาด ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: ไทมอนด์ อิน บิสซิเนส เวิร์ด.
- สมคิด บางโม. (2560). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สุเมธ ศิริคุณโชติ, กำธร สิริชูติวงศ์, อติศักดิ์ สืบประดิษฐ์ และภรณ์ เจียรนัย. (2563). ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2564. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- วลัยพร แก้วสาร. (2562). ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีศึกษาผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่ชลบุรี 3. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนัญญา บุญรอด. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกขอคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านบริการพร้อมเพย์ของผู้ยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางระบบอินเทอร์เน็ตในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อนันธิตรา ดอนบันเทา. (2560). ปัญหาและสาเหตุการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในตำบลลาน ตอกไม้ตก. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 22 ธันวาคม 2560, หน้า 614–620. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อุมาพร พุ่มพวง (2564). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุไรพรรณ แซ่ลี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของพนักงาน กลุ่มสถาบันการเงินในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnr@gmail.com

ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัย

ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม

Human needs factors affecting behavioral development of the absolute drug
prisoners in Nakhon Phanom central prison

สมภพ ขยัน^{1*}, สามารถ อัยกร², ชาดิชัย อุดมกิจมงคล³

Somphob Khayan^{1*}, Samart Aiyakorn², Chardchai Udomkijmongkol³

^{1,2,3} สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1,2,3} Major in Public Administration Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: phop_kkc@hotmail.com^{1*}, Saamm_5@hotmail.com², Chardchai_u@hotmail.com³

Received: June 19, 2024

Revised: July 20, 2024

Accepted: July 22, 2024

บทคัดย่อ

การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม จะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม 2) ศึกษาปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม 3) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม 4) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม จำนวน 361 คนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย

และด้านความต้องการการยอมรับนับถือ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม ได้ร้อยละ 54.90 ยกเว้นปัจจัยด้านความต้องการความรัก และ 4) แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ได้แก่ ควรมีการปฐมนิเทศหรือโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังทุกรายที่จะได้รับการปล่อยตัวกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน โดยเน้นการมองเห็นคุณค่าของตนเอง และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมก่อนกลับไปใช้ชีวิตในสังคม ควรมีการกำหนดแผนการจัดอบรมหลักสูตรโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเป็นหลักสำคัญ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญหรือสหวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการ

คำสำคัญ: พฤติณิสัย, ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด

Abstract

Developing the behavior of prisoners who are decisive in drug cases Nakhon Phanom Central Prison will be successful and how effective is it? Many factors, including human behavior, cause it. This research was conducted with the following objectives: 1) To study the level of efficiency in the behavioral development of the absolute drug prisoners in Nakhon Phanom Central Prison. 2) To study the level of human needs factors of the absolute drug prisoners in Nakhon Phanom Central Prison. 3) To look into how human needs factors affect the behavior development of the absolute drug prisoners in Nakhon Phanom Central Prison, and 4) To get guidelines for behavior development of the absolute drug prisoners in Nakhon Phanom Central Prison. Gaining through a stratified sampling method, the sample group consisted of 361 absolute drug prisoners in Nakhon Phanom Central Prison. The researchers employed a questionnaire as a data collection tool and conducted statistical analysis. The researchers utilized frequency, percentage, mean, and standard deviation for data analysis, as well as deviation and multiple regression analysis techniques. The study revealed these results: 1. The absolute drugs prisoners' human needs factors in Nakhon Phanom Central Prison, as a whole, were at a high level. 2. The overall behavioral development efficiency of the absolute drug prisoners in Nakhon Phanom Central Prison was at a high level. 3. It was found that these human needs significantly influenced on developing the behavior of the absolute drug prisoners in Nakhon Phanom Central Prison at the .01 statistical level: the need for success, the needs for basic physical needs, the need for security and safety, and the need for respect. Furthermore, these needs, with the exception of the need for love, can collectively accurately predict the behavioral development efficiency of absolute drug users. The percentage of prisoners in Nakhon Phanom Central Prison is 54.90 percent and 4. Some guidelines were given for developing the behavior of the absolute drug prisoners at Nakhon Phanom Central Prison. There should be an orientation or preparatory program before releasing each prisoner back into the community. The program should cover self-worth and self-esteem, as well as responsibilities. The researcher will emphatically inculcate self-worth, family, and society in these prisoners. The researchers will prepare the prisoners physically, mentally, and socially before reintegrating them into society based on the absolute drug. The training course should address the conditions, problems, and needs of prisoners. The planning and

establishment of the training course should specifically cater to their attendance. Multidisciplinary officers and experts from external agencies should be coordinated with or invited as guests. Speakers are scheduled to lecture, provide knowledge, and assist these prisoners in accordance with their conditions, problems, and needs.

Keywords: behavior, absolute drug prisoner

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเกือบทุกขั้นตอน โดยทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในระหว่างการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นก่อนศาลพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณา ตลอดจนภายหลังการพิจารณาพิพากษา ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ซึ่งกรมราชทัณฑ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแล ตามอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ภารกิจสำคัญประการหนึ่งของกรมราชทัณฑ์คือการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย ผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูกคุมขังในเรือนจำเพื่อให้เขาเหล่านั้นได้กลับตัวกลับใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเมื่อพ้นโทษรวมทั้งในระหว่างต้องโทษ ได้ใช้วิกฤติเป็นโอกาสในการพัฒนาตน เกิดประโยชน์แก่ตัวผู้ต้องขังเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย, 2560)

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ประสบกับปัญหา “คนล้นคุก” ซึ่งสาเหตุเกิดจากหลาย “มิติ” อาทิ การกระทำผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ส่งผลให้จำนวนผู้ต้องขังมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง และไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง ถึงแม้กรมราชทัณฑ์จะมีการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังที่ต้องโทษในเรือนจำ/ทัณฑสถานต่าง ๆ โดยมีการกำหนดให้ผู้ต้องขังที่มีการประพฤติดี อยู่ในระเบียบวินัย ได้รับการเลื่อนชั้น เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ทางกรมราชทัณฑ์กำหนดขึ้นเป็นเกณฑ์ในการได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ เช่น การพักการลงโทษ การลดจำนวนวันต้องโทษ และอภัยโทษ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ต้องขังก็ยังคงมีการเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ จากข้อมูลกรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขังอยู่ภายใต้การควบคุมของเรือนจำ/ทัณฑสถาน 143 แห่งทั่วประเทศ มีจำนวน 377,722 คน ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องโทษในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 301,533 คน คิดเป็นร้อยละ 79.83 ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด (กรมราชทัณฑ์, 2563)

เรือนจำกลางนครพนมเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ 300 หมู่ที่ 3 ตำบลขามเฒ่า อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีภารกิจหลักในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 30 ปี ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดนครพนม อำนาจในการพิพากษาคดีในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 12 อำเภอ 97 ตำบล 1,123 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 16 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 86 แห่ง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อีกทั้งปัจจุบันราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เกษตรกรมีรายได้น้อย สวนทางกับค่าครองชีพในปัจจุบันที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการศึกษาของคนในสังคม ทำผิดกฎหมาย สุดท้ายคือเรือนจำต้องดูแลคนเหล่านั้น ซึ่งไม่สามารถที่จะปฏิเสธได้ และเมื่อผู้ต้องขังเหล่านั้นเข้ามาอยู่เรือนจำ ก็ต้องมีความอดทน อดกลั้น ปฏิบัติตัวให้อยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำ กระทำความดีความชอบแก่ทางราชการ แสดงให้เห็นถึงการกลับตัวกลับใจเป็นคนดี พร้อมทั้งจะออกไปสู่สังคมเมื่อพ้นโทษ (เรือนจำกลางนครพนม,

2563)

การพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นกระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันมิให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษแล้วไม่หวนกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งในขณะที่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานคือการแก้ไขพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังให้เขาเหล่านั้นได้กลับตัวกลับใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเมื่อพ้นโทษ รวมทั้งระหว่างต้องโทษได้ใช้ “วิกฤติ” เป็นโอกาสการพัฒนาตน เกิดประโยชน์แก่ตัวผู้ต้องขังเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม (สำนักพัฒนาพหุตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2560) การพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม จะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้น ย่อมเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ปัจจัยความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ปัจจัยความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ปัจจัยความต้องการความรัก ปัจจัยความต้องการการยอมรับนับถือ ปัจจัยความต้องการความสำเร็จ

ปัจจุบันเรือนจำกลางนครพนมมีผู้ต้องขังคดียาเสพติด จำนวน 3,642 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มปัญหาสำคัญที่กระทบต่อกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรกหรือผู้ต้องขังกลุ่มอื่นในการบำบัด พินิจ และแก้ไข ตลอดจนพัฒนาพหุตินิสัย เพราะผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ยากต่อการแก้ไข แม้ว่าจะเคยได้รับโอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีมาแล้วแต่ก็ยังหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์, 2563)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ในเรือนจำกลางนครพนม จึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาถึง ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม โดยศึกษาถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพที่ได้รับจากการแก้ไข บำบัด พินิจ พัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม ที่ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาพหุตินิสัย ด้านการศึกษา ด้านจิตใจ ด้านการฝึกวิชาชีพ ของเรือนจำกลางนครพนม รวมถึงศึกษาว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปศึกษาวิเคราะห์ พัฒนาปรับปรุง เพื่อ “ต่อยอด” ของงานราชทัณฑ์ในด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมถึงพหุตินิสัยของผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่อสังคมนานาชาติ และยังเป็นการตอบสนองนโยบายของกรมราชทัณฑ์ สมดังตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ยังประโยชน์สูงสุดต่องานราชทัณฑ์และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow need hierarchy)

Maslow (1970 อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว จะมีความต้องการอย่างอื่นเข้ามาแทนที่ ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจอีกต่อไป แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจแทนและยังแบ่งชั้นของความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (hierarchy of needs) ออกเป็น 5 ลำดับ ได้แก่

1. ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย (physical needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เพื่อการอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย อุณหภูมิที่เหมาะสม ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (safety needs) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับร่างกาย ความเจ็บปวดและความสูญเสียทางเศรษฐกิจ รวมถึงการรับประกันความมั่นคงในหน้าที่การงานและการส่งเสริมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

3. ความต้องการความรัก (belongingness needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น โดยมีความรู้สึกว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคมอยู่เสมอ ได้แก่ ความต้องการเป็นสมาชิกหรือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการความรัก ต้องการการยอมรับ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีความรู้สึกว่าเป็นหนึ่งของหน่วยงาน

4. ความต้องการการยอมรับนับถือ (esteem needs) หมายถึง การให้ผู้อื่นยอมรับนับถือ ต้องการเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีความมั่นใจในตนเอง ต้องการเป็นผู้มีความสามารถ ความต้องการเกียรติยศของแต่ละคนมีมากน้อยต่างกัน

5. ความต้องการความสำเร็จ (self actualization needs) ความต้องการที่พิจารณาถึงสมรรถนะที่เป็นไปได้ของคนที่จะบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ เมื่อบุคคลมีการพิจารณาถึงบทบาทของเขาในชีวิตว่าเป็นอย่างไร บุคคลนั้นจะผลักดันชีวิตตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีที่สุดที่คาดหวังไว้ อย่างไรก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของเขาเองด้วย

ผู้วิจัยได้นำ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow Need Hierarchy) (Maslow, 1970 อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม

การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง พ.ศ. 2561 (กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2561) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 ด้านการศึกษา หมายถึง การจัดให้ผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยใช้หลักสูตรของการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับผู้ไม่รู้หนังสือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สายอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคนครพนม และระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ด้านที่ 2 ด้านจิตใจ หมายถึง การจัดให้ผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับการศึกษาสายธรรมศึกษาตั้งแต่ธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโท ธรรมศึกษาชั้นเอก ตลอดจนการที่ผู้ต้องขังได้รับการอบรม หลักศาสนาต่าง ๆ เช่น ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ เป็นต้น

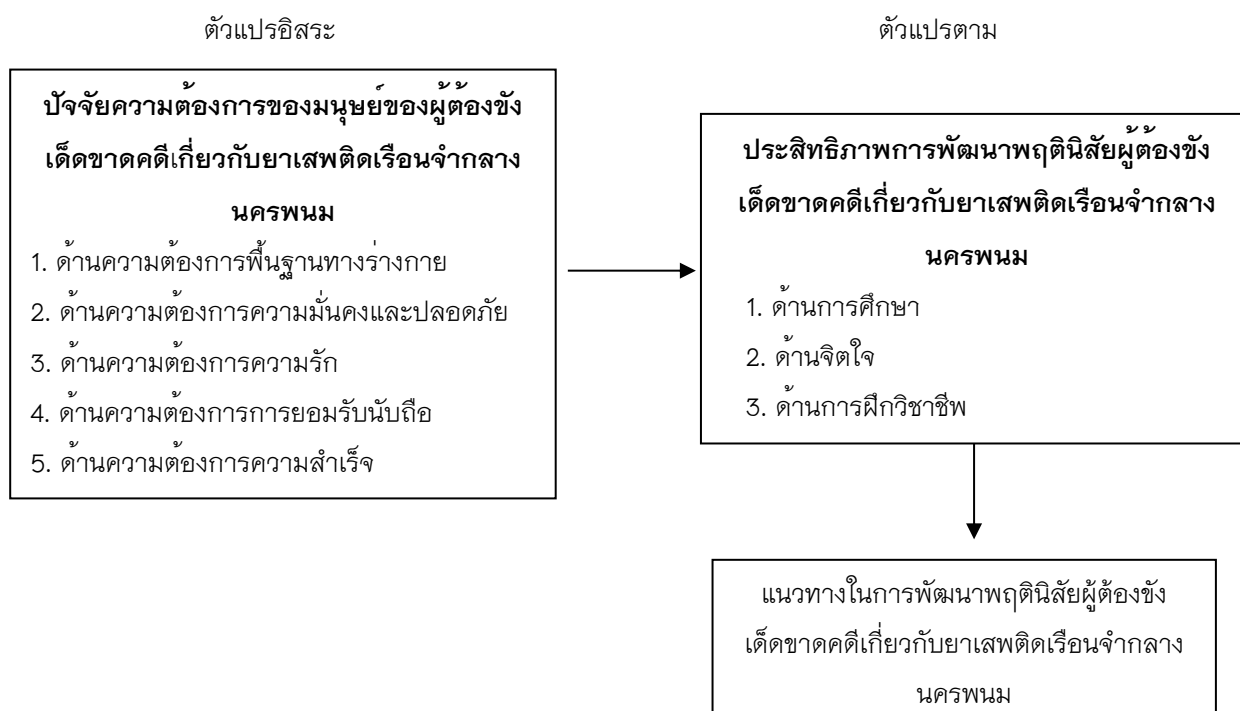
ด้านที่ 3 ด้านการฝึกวิชาชีพ หมายถึง การจัดให้ผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อที่

จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สุจริต สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้หลังพ้นโทษ

ผู้วิจัยได้นำหลักการการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลาง นครพนม ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง พ.ศ. 2561 (กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2561) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลาง นครพนม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำ 1) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow Need Hierarchy) (Maslow, 1970 อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559) 2) หลักการการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลาง นครพนม (กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2561) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (mixed method) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลาง นครพนม 3,642 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์, 2563)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม จำนวน 361 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน (Yamane, 1981 อ้างถึงใน ญัฐปราชัย ชัยสินคุณานนท์, 2554) และทำการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ซึ่งเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended Form)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม จำนวน 361 คน

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม

3.3 ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

4.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วลงรหัส (coding form)

4.3 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 การหาคุณภาพของเครื่องมือ ใช้สถิติเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิและใช้ค่าดัชนี IOC (Index of Item-Objective Congruence) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (item total correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.363-.896 และได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ .968

4.3.2 การวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคล ตามแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ใช้การแจกแจงความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

4.3.3 การวิเคราะห์ 1) ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม 2) ประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.3.4 การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาปัจจัยความต้องการของมนุษย์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม

ผู้วิจัยจะดำเนินการหาแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 8 คน และผู้ต้องขังที่สมัครใจให้ข้อเสนอแนะ 2 คน ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการแก้ไข บำบัด พื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการแก้ไข บำบัด พื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม ให้ดียิ่งขึ้น

เมื่อได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จัดกลุ่มประเด็นนำเสนอเชิงพรรณนา เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนมต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม โดยรวมและรายด้าน

(n=361)

ด้านที่	ปัจจัยความต้องการของมนุษย์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ปัจจัยด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย	4.61	.43	มากที่สุด
2	ปัจจัยด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย	4.72	.35	มากที่สุด
3	ปัจจัยด้านความต้องการความรัก	4.45	.58	มาก
4	ปัจจัยด้านความต้องการการยอมรับนับถือ	4.09	.86	มาก
5	ปัจจัยด้านความต้องการความสำเร็จ	4.55	.50	มากที่สุด
ภาพรวม		4.47	.43	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปัจจัย

ด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านความต้องการการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.09$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนมโดยรวมและรายด้าน

(n=283)

ด้านที่	การพัฒนาพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการศึกษา	4.50	.48	มาก
2	ด้านจิตใจ	4.20	.61	มาก
3	ด้านการฝึกวิชาชีพ	4.34	.56	มาก
รวม		4.35	.46	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ ด้านการฝึกวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.34$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 4.20$)

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม

ตัวแปรพยากรณ์	B	Stderror	(β)	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	.736	.259		2.739	.005		
ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย	.429	.051	.400	8.370	.000**	.123	8.879
ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย	.297	.059	.224	5.010	.000**	.145	6.874
ความต้องการความรัก	.068	.038	.085	1.705	.072	.106	9.256
ความต้องการการยอมรับนับถือ	.118	.027	.220	4.366	.000**	.102	10.158
ความต้องการความสำเร็จ	.415	.037	.446	11.095	.000**	.103	10.123
R=745, $R^2=.555$, $R^{2Adj}=.549$, $F=88.615$, $Sig.=.000**$							

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ ด้านความต้องการความสำเร็จ ($\beta = .446$)

ด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ($\beta = .400$) ด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ($\beta = .224$) และด้านความต้องการการยอมรับนับถือ ($\beta = .220$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ได้ร้อยละ 54.90 ($R^{2Adj} = .549$) ยกเว้นปัจจัยด้านความต้องการความรัก

4. แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม

แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม ได้แก่ ควรจัดให้มีสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนใช้สื่อและอุปกรณ์แก่ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้มีความเหมาะสม ควรมีการปฐมนิเทศหรือโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังทุกราย ที่จะได้รับการปล่อยตัวกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนโดยเน้นการมองเห็นคุณค่าของตนเอง และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจและสังคม ก่อนกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ การฝึกอาชีพเกษตรกรรมสำหรับผู้มีที่ทำกิน และการฝึกอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ ควรประสานหน่วยงานภายนอก โดยทำข้อตกลงให้รับผู้ต้องขังเข้าทำงานภายหลังพ้นโทษ ควรมีการกำหนดแผนการจัดอบรมหลักสูตรโดยคำนึงถึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเป็นหลักสำคัญ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญหรือสหวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขัง

การอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม พบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เรือนจำกลางนครพนม ได้ปฏิบัติตามภารกิจสำคัญประการหนึ่งของกรมราชทัณฑ์คือการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูกคุมขังในเรือนจำ เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้กลับตัวกลับใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเมื่อพ้นโทษ รวมทั้งในระหว่างต้องโทษได้ใช้ชีวิตเป็นโอกาสในการพัฒนาดน เกิดประโยชน์แก่ตัวผู้ต้องขังเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการจัดทำโปรแกรมการแก้ไขให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขและพัฒนาให้ได้ผลสัมฤทธิ์ในการที่จะคืนคนดีกลับสู่สังคม (สำนักพัฒนาพฤติกรรม กรมราชทัณฑ์, 2560) ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช คงขำ (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรงเรือนจำพิเศษมีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรงเรือนจำพิเศษมีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสถิต แก้วปัญญา และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา ร่มพยอม (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม พบว่า ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลาง

นครพนม โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความต้องการความรัก และด้านความต้องการการยอมรับนับถือ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา ร่มพยอม (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย มีความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย มีความต้องการความรัก มีความต้องการการยอมรับนับถือ และมีความต้องการความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรมรงค์ แจ่มจรัส (2559) ได้ทำการศึกษา ความคาดหวัง ความต้องการ ของผู้ต้องขังต่อการดำเนินงานของเรือนจำกลางจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความต้องการของผู้ต้องขังต่อการดำเนินงานของเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอาชีพ ด้านสวัสดิการและนันทนาการ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านอนามัย ผู้ต้องขังมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยจากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม พบว่า ด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย และด้านความต้องการการยอมรับนับถือ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิภาพการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ได้ร้อยละ 54.90 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม จะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้น ย่อมเกิดจากความต้องการความสำเร็จ ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย และความต้องการการยอมรับนับถือ ซึ่งมนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว จะมีความต้องการอย่างอื่นเข้ามาแทนที่ ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจอีกต่อไป แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจแทน หากความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะเกิดความพึงพอใจในระดับหนึ่ง เหล่านี้ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วย ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา ร่มพยอม (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความต้องการความสำเร็จ และความต้องการการยอมรับนับถือ โดยตัวแปรอิสระ ดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามได้ ร้อยละ 30.80 สอดคล้องกับงานวิจัยของธนภัทร วางอภัย (2560) ศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำ ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำ เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวในด้านกฎหมาย การควบคุม ความประพฤติ การใช้ชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้การสงเคราะห์หลังพ้นโทษ หน่วยงานที่ให้บริการด้านสาธารณสุข แนะนำด้านการประกอบอาชีพ และการปรับตัวเข้าสู่ชุมชน และการจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ อีกทั้งความคาดหวังหลังพ้นโทษของผู้ต้องขังที่เข้าโครงการนี้ คือ ต้องการกลับไปใช้ชีวิตกับครอบครัวประกอบอาชีพสุจริต เป็นคนดีของสังคม และคาดหวังว่าครอบครัวและสังคมให้การยอมรับ ให้คำปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจ มีความรู้สึกว่าการนี้ เป็นโครงการที่ดี เมื่อได้เข้าโครงการได้รับความรู้ ในการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ มีความมั่นใจ มีความเข้าใจครอบครัวและสังคมว่ายังให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี

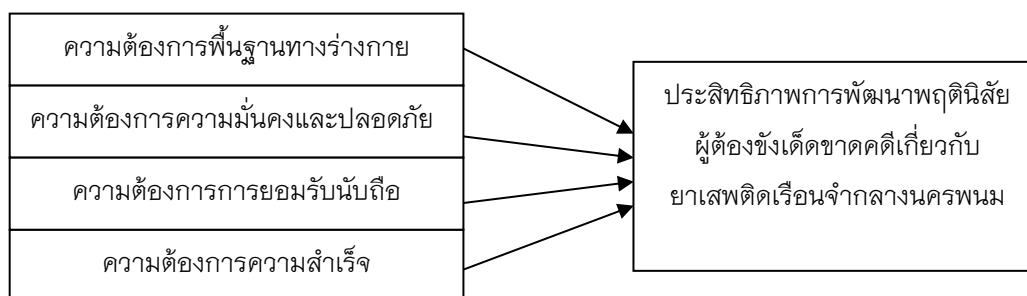
ส่วนปัจจัยด้านความต้องการความรัก ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาด คดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับ ยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม จะประสบผลสำเร็จย่อมเกิดขึ้นจากปัจจัยอื่น ๆ มากกว่า เพราะจากผลการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม ส่วนใหญ่ได้รับความเอาใจใส่ จากวิทยากรเป็นอย่างมาก มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นหนึ่งในหน่วยงานอยู่แล้ว นอกจากนั้นผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการความรักและกำลังใจจากครอบครัวมากกว่าต้องการความรักความเอาใจใส่จาก เพื่อนผู้ต้องขัง จากเจ้าหน้าที่ และจากวิทยากร จึงส่งผลให้ ปัจจัยด้านความต้องการความรัก ไม่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม

4. ผลการวิจัยจากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำ กลางนครพนม พบว่า เรือนจำกลางนครพนมควรจัดให้มีสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนใช้สื่อและ อุปกรณ์แก่ผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้มีความเหมาะสม ควรมีการปฐมนิเทศหรือโครงการเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังทุกรายที่จะได้รับการปล่อยตัวกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนโดยเน้นการมองเห็นคุณค่าของตนเอง และความรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัวและสังคมเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจและสังคมก่อนกลับไป ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ การฝึกอาชีพเกษตรกรรม สำหรับผู้มีที่ทำกิน และการฝึกอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ ควรประสานหน่วยงาน ภายนอก โดยทำข้อตกลงให้รับผู้ต้องขังเข้าทำงานภายหลังพ้นโทษ ควรมีการกำหนดแผนการจัดอบรมหลักสูตรโดย คำนึงถึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเป็นหลักสำคัญ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ภายนอกที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญหรือสหวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้หรือให้ ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขัง ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสถิต แก้วปัญญา และคณะ (2562) ได้ ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า แนว ทางการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการจัดสวัสดิการและ นันทนาการ คือ การเยี่ยมญาติสำหรับนักโทษชั้นเยี่ยมเป็นการเฉพาะปีละ 1 ครั้ง การจัดบรรยากาศเรือนจำให้น่าอยู่ เหมือนโรงเรียนประจำ และการจัดให้มีการออกกำลังกายเล่นกีฬาทุกวัน 2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ คือ การฝึกอาชีพ ตามความถนัดและความสนใจ การฝึกอาชีพเกษตรกรรมสำหรับผู้มีที่ทำกิน และการฝึกอาชีพที่เป็นที่ต้องการของ ตลาดแรงงานและสถานประกอบการ 3) ด้านการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการเรียนจากโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดให้มีการศึกษาตามอัธยาศัย และการให้ผู้ต้องขังทุกคนเรียนให้จบหลักสูตรการศึกษา ภาคบังคับ และ 4) ด้านการพัฒนาจิตใจ คือ การอบรมธรรมะโดยจัดเป็นกลุ่มตามประเภทคดี การจัดให้มีกิจกรรม เสี่ยงตามสาย และการพัฒนาบุคลิกภาพให้รู้จักกาลเทศะ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนภัทร วางอภัย (2560) ศึกษา เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำความผิดซ้ำ ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มีข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขัง 2 แนวทาง ประการที่ 1 ภาคีรัฐควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่พัฒนาผู้พ้นโทษโดยเฉพาะ และนำภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการ ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ประการที่ 2 กระทรวงยุติธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวง แรงงาน ควรร่วมมือกันกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำความผิดซ้ำ ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมนต์ เผ่าเพ็ง (2558) ได้ทำการศึกษา ปัญหา การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ ผลการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ พบว่า ด้านการบริหารจัดการเรือนจำควรกำหนดนโยบาย ที่เน้นการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยโปรแกรมที่ชัดเจน ควรเสนอนโยบายร่วมกับภาคเอกชนในตามหน่วยงาน

อุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมใกล้เคียงเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเรือนจำ ควรจัดอบรมส่งเสริมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่การขออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เพิ่มเติม ด้านผู้ต้องขังจัดฝึกอบรมผู้ต้องขังโดยมีการคัดกรองแยกประเภทให้เหมาะสมกับหลักสูตร การให้สิทธิประโยชน์เพื่อให้เป็นแรงจูงใจ ด้านสถานที่ ควรจัดสถานที่เฉพาะในการจัดฝึกอบรม มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพียงพอ ด้านหลักสูตร โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง การจัดหลักสูตรควรสอดคล้องกับสาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขัง ระยะเวลาในการอบรมควรเหมาะสม การเชิญวิทยากรหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ความสามารถ การทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดหลักสูตรด้านวิชาชีพให้ต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ ด้านลำดับขั้นความต้องการ ด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย และด้านความต้องการการยอมรับนับถือ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนานาฏดินสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบอิทธิพลของปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนานาฏดินสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เรือนจำกลางนครพนม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาปัจจัยความต้องการของมนุษย์ของผู้ต้องขังเด็ดขาดคดียาเสพติดเรือนจำกลางนครพนมด้านความต้องการการยอมรับนับถือ โดยเน้นการยอมรับนับถือจากเรือนจำจากเจ้าหน้าที่และจากวิทยากร จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม สื่อสารสนเทศที่มีความทันสมัย และวัสดุอุปกรณ์การเรียนที่เพียงพอ สำหรับการอบรมโครงการการพัฒนานาฏดินสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม และเมื่อผู้ต้องขังจบหลักสูตรควรมอบวุฒิบัตรหรือเกียรติบัตรให้ผู้ต้องขังเสมอ และด้านความต้องการความรักโดยเน้นความรักความเอาใจใส่จากเพื่อนและความรักความเอาใจใส่จากวิทยากร

1.2 เรือนจำกลางนครพนม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนานาฏดินสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ด้านจิตใจ โดยควรมีการอบรมแยกตามศาสนาพุทธ คริสต์ ฯลฯ และจัดให้มีการฝึกสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน และด้านการฝึกวิชาชีพโดยควรจัดให้มีวิทยากรที่เพียงพอ และจัดสถานที่ในการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสม

1.3 เรือนจำกลางนครพนม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยลำดับขั้นความต้องการ ด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ด้านความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย และด้านความต้องการการยอมรับนับถือ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ตามลำดับ โดยการส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพสุจริตภายหลังพ้นโทษ จัดหาสื่อสารสนเทศที่มีความทันสมัย จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมมาเพื่อการฝึกอบรม และควรประชาสัมพันธ์เพื่อให้คนในครอบครัวและสังคมให้โอกาสมีความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้พ้นโทษ

1.4 เรือนจำกลางนครพนม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ด้านการศึกษา โดยควรใช้สื่อและอุปกรณ์ในการฝึกอบรมด้านการศึกษาแก่ผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างเหมาะสม และควรอนุญาตให้ผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดอ่านหนังสือเรียนหรือหนังสือทางวิชาการขณะอยู่ในห้องนอน เนื่องจากวิถีชีวิตของผู้ต้องขังจะใช้เวลาอยู่ในห้องนอนประมาณวันละ 14 ชั่วโมง และควรติดตามประเมินผลภายหลังผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดสำเร็จการศึกษาและพ้นโทษ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษา ในครั้งต่อไป

1.5 เรือนจำกลางนครพนม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ด้านจิตใจ โดยควรจัดกิจกรรมนันทนาการและสันทนาการ เช่น กิจกรรมกีฬาหรือการแสดงดนตรี เพื่อให้ผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ผ่อนคลายความเครียด และควรมีการปฐมนิเทศหรือโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังทุกรายที่จะได้รับการปล่อยตัวกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนโดยเน้นการมองเห็นคุณค่าของตนเอง และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจและสังคมก่อนกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวชุมชน

1.6 เรือนจำกลางนครพนม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม ด้านการฝึกวิชาชีพ โดยควรจัดให้มีการฝึกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ การฝึกอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ ควรประสานหน่วยงานภายนอก โดยทำข้อตกลงให้รับผู้ต้องขังเข้าทำงานภายหลังพ้นโทษ ควรมีการกำหนดแผนการจัดอบรมหลักสูตรโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเป็นหลักสำคัญ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญหรือสหวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับเรือนจำอื่น ๆ เช่น เรือนจำกลางสกลนคร เรือนจำกลางมุกดาหาร เพื่อที่จะได้ทราบปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

2.3 ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำกลางนครพนม เช่น ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง มิติสถาบันการเมืองการปกครอง มิติด้านจารีตประเพณี มิติด้านการศึกษา มิติด้านสื่อสังคมออนไลน์ในยุคปัจจุบัน

2.4 ควรมีการศึกษาปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนากฎบัตรผู้ต้องขังเด็ดขาดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเรือนจำกลางนครพนม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงขึ้นไป เช่น การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis)

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2563). รายงานประจำปี 2563 กรมราชทัณฑ์. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. (2561). คู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด. นนทบุรี: ส่วนส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาจิตใจ กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- ณัฐปราชย์ ชัยสินคุณานนท์. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนตม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชนภัทร วาญอภัย. (2560). การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำ ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นฤมนต์ เผ่าเพ็ง. (2558). ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2559). พฤติกรรมองค์การ พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรือนจำกลางนครพนม. (2563). บรรยายสรุปเรือนจำกลางนครพนม ประจำปี 2563. นครพนม: เรือนจำกลางนครพนม.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์. (2563). สถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศ รท.102 (ก) สำนวน ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2562. นนทบุรี: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์.
- สถิต แก้วปัญญา, ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ และไพศาล แนนอุดร. (2562). แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 7(1), 79-93.
- สุรณรงค์ แจ่มจรัส. (2559). ความคาดหวัง ความต้องการ ของผู้ต้องขังต่อการดำเนินงานของเรือนจำกลางจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 8(2), 481-512.
- สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. (2557). คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง การจัดการศึกษาผู้ต้องขัง. นนทบุรี: ส่วนส่งเสริมการศึกษา สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์.
- สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. (2560). คู่มือหลักสูตรการพัฒนาพฤตินิสัย. นนทบุรี: กองพัฒนาพฤตินิสัย สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์.
- อนุชา ร่มพยอม. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัศม์เดช คงข้า. (2561). การพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรงเรือนจำพิเศษมีนบุรี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.

Yamane T. (1981). *Statistic and Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

**ผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ
ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย**

**The impact of environmental, social and governance and chosen by leading
organization on financial performance of companies listed on the stock
exchange of Thailand**

อริสา นพวงศ์ ณ อยุธยา^{1*}, จิรพงษ์ จันทร์งาม², ทิรวุฒิ ยังสุข³

Arisa Nopphawong Na Ayutthaya¹, Jirapong Channgam², Tirawut Yangsook³

^{1,2,3} บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3} Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author Email : antarisa.nop@gmail.com^{1*}, jirapong.ch@chonburi.spu.ac.th², Tirawut.yo@spu.ac.th³

Received: July 3, 2024

Revised: August 25, 2024

Accepted: August 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเงิน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลทฤษฎีภูมิจากงบการเงินที่มีข้อมูลครบถ้วน จำนวน 81 บริษัท รวม 243 กลุ่มตัวอย่าง ช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2565 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของตัวแปร และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ได้แก่ ผลประเมินการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานด้านการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่ออัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และผลประเมินการดำเนินงานด้านสังคม ส่งผลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานด้านการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่ออัตราส่วนกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ในขณะที่พบว่า การได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานด้านการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การได้รับการจัดอันดับใน ESG100 การได้รับคัดเลือกให้มีรายชื่ออยู่ใน Thailand sustainability

index และการได้รับคัดเลือกให้มีรายชื่ออยู่ในดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ โดยผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ได้แก่ ประเมินการดำเนินงานด้านบรรษัทภิบาล และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ได้แก่ การได้รับการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนนั้นไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน

คำสำคัญ : การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน, ผลการดำเนินงานด้านการเงิน, การได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research were to study the impact of environmental, social and governance and chosen by leading organization on financial performance of companies listed on the stock exchange of Thailand. This is a quantitative research. The researchers collected secondary data from 81 companies with complete data. The collecting data for 243 sample groups in the period 2020 – 2022. Data was analyzed using a survey statistical package. This research used the descriptive statistics analysis including percentage, mean and standard deviation. It described the general characteristics of the variables and multiple regression analysis to test the research hypotheses. The research findings indicated that the impact of environmental, social and governance that environmental impact performance as follows: it had negative affect on financial performance with statistical significance of debt to equity ratio. And social impacts were as follows: there were negative affects on financial performance with statistical significance of net profit margin and return on asset. While it was chosen by leading organizations from investing activities and financing activities significantly impact return on assets. For being selected by leading organizations, it had a significant positive impact on financial performance, including being ranked in ESG100, being selected to be listed in Thailand Sustainability Index and being selected to be listed in Dow Jones Sustainability Index. The impacts of sustainable organizational development included evaluating corporate governance operations, and being selected by leading organizations including being ranked on the corporate governance of listed companies. There was no relationship to the financial performance.

Keywords: sustainable organizational development, financial performance, selection by leading organizations, Stock Exchange of Thailand

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ด้วยภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบันที่มีความผันผวน ซับซ้อน ไม่ชัดเจน และความไม่แน่นอน รวมไปถึงสถานการณ์การระบาดของโรคต่าง ๆ ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายต่อภาคธุรกิจเป็นวงกว้าง และเป็นจำนวนมากทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทำให้ธุรกิจมีระดับความเสี่ยงในการล้มละลายที่เพิ่มมากขึ้นอาจประสบปัญหาทางการเงินจนนำไปสู่ปัญหาหนี้เสีย การล้มเหลวทางการเงิน และการสิ้นสภาพของนิติบุคคลลง และเมื่อกล่าวถึงความซับซ้อนของธุรกรรมทางการเงินในปัจจุบัน ทำให้เพิ่มความเสี่ยงในการล้มละลายของกิจการ โดยปัจจัยในการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะส่งผลต่อความเสี่ยงจากการล้มเหลวทางการเงินได้ "ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล" จึงถือเป็นแนวคิดที่ได้รับพัฒนามาจาก "การกำกับดูแลกิจการที่ดี" ที่เน้นไปยัง "ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม" มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดแนวคิดที่เป็นที่นิยมของกิจการที่ไม่ได้คาดหวัง

กำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียวที่นำไปสู่การได้รับการยอมรับจากนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Megasanti & Riwayati, 2023)

ปัจจุบันการตัดสินใจของนักลงทุนทั่วโลกในการลงทุนเลือกหลักทรัพย์ นอกจากจะพิจารณา ปัจจัยที่เกี่ยวกับผลตอบแทนของสินทรัพย์ อย่างผลกำไรหรือเงินปันผล นักลงทุนยังหันมาให้ความสนใจกับปัจจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อสังคมและการดำเนินงานด้านความยั่งยืนของบริษัทด้วย ซึ่งทำให้การบริหารงานภายใต้แนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน (Environmental, Social and Governance: ESG) กำลังได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั้งในองค์กร ธุรกิจ และนักลงทุนจากทั่วโลก ที่บ่งบอกและเป็นการแสดงออกถึงการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อค่านึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล มีการประเมินการวัดผลการดำเนินงานหรือการดำเนินการกิจการที่เกี่ยวกับ ESG ในแต่ละด้าน ผ่านรายงานประจำปีหรือรายงานความยั่งยืนของบริษัท (วิไลพร ทวีลาภพันทอง, 2563) ส่งผลให้สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จัดทำหลักเกณฑ์การให้คะแนน ESG ดำเนินการจัดอันดับและคัดเลือกบริษัทที่มีผลการดำเนินงานด้าน ESG ที่โดดเด่น เพื่อกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนหันมาให้ความสำคัญกับแนวคิดการดำเนินงานอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น (กาญจน์กมล พรหมเหล่า, 2563) มีการจัดทำดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (Dow Jones Sustainability Index: DJSI) ประกาศจัดรวบรวมธุรกิจที่มีผลการประเมินการดำเนินงานด้านความยั่งยืนที่โดดเด่น โดยมีบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในดัชนีดังกล่าวด้วย นอกจากสถาบันต่างประเทศแล้ว ประเทศไทยมีการริเริ่มจัดทำรายชื่อนหุ้นยั่งยืน (Thailand Sustainability Investment: THSI) คัดเลือกจากบริษัทจดทะเบียนที่เข้าร่วมตอบแบบประเมินของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วรารัณณา ภัทรเสน, 2562) รวมไปถึงการจัดอันดับบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล ตอบสนองการลงทุนที่ยั่งยืน โดยใช้เกณฑ์หน่วยงาน ESG rating ของสถาบันไทยพัฒน์ (2562) และงานวิจัยของ Escrig-Olmedo et al. (2019) ได้อธิบายไว้ว่ามีหน่วยงานดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลระดับคะแนนการดำเนินงานด้าน ESG เพื่อใช้เป็นข้อมูลแก่นักลงทุนในการตัดสินใจลงทุนที่คำนึงถึงปัจจัยด้านความยั่งยืนด้วย เช่น ฐานข้อมูล Bloomberg Terminal และฐานข้อมูล Thomson Reuters ในการให้คะแนนอาจประเมินจากเกณฑ์ที่แตกต่างกัน บนพื้นฐานของการประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับ ESG

จึงเป็นที่น่าสนใจว่าปัจจัยที่นักลงทุนใช้พิจารณาในการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ (chosen by leading organizations) ต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน (financial performance) อาจส่งผลกระทบกันทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ทางตรงเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถทำให้เกิดการพิจารณาตัดสินใจในการลงทุนอย่างรอบคอบและแม่นยำได้ เนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบทางอ้อมของแต่ละปัจจัยนั้น

ด้วยสาเหตุดังที่กล่าวมา จึงเป็นที่มาในการศึกษาผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ (chosen by leading organizations) ต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน (financial performance) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาความสัมพันธ์ทางตรงระหว่างการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเงิน (financial performance) และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ (chosen by leading organizations) ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเงิน (financial performance) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถใช้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เช่น นักลงทุนสามารถวิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจลงทุนในบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยได้ดียิ่งขึ้น ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การลงทุน หรือเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environment, Social, Governance: ESG) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยถ้วนหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน ของบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน ของบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (Environment, Social, Governance: ESG)

การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (Environment, Social, Governance: ESG) ข้อมูล ESG ของ Bloomberg ใช้ที่นักวิเคราะห์ ESG ทั่วโลกและมีการใช้ระบบควบคุมคุณภาพแบบหลายชั้นที่ซับซ้อน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน ประเมินการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล นำเสนอข้อมูล ESG แบบองค์รวมประกอบด้วย ข้อมูลรายงานของบริษัท การปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือการบริหารความเสี่ยง และบูรณาการเข้ากับข้อมูลทางการเงินและเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ และการวิจัยอื่น ๆ มากกว่า 14,000 แห่งทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย โดย Bloomberg ได้ใช้ข้อมูลของบริษัทที่เปิดเผยต่อสาธารณะ รายงานประจำปีและรายงานด้านความยั่งยืน การประชาสัมพันธ์ งานวิจัยจากบุคคลที่สาม บทความข่าวต่าง ๆ (Christensen et al., 2021)

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขในงบการเงินเพื่อหา อัตราส่วนระหว่างรายการที่นำมา เปรียบเทียบกัน อัตราส่วนทางการเงินแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) อัตราส่วนทางการเงิน เป็นการนำข้อมูลตัวเลขใน งบการเงิน คือ งบแสดงฐานะทางการเงิน และงบกำไรขาดทุน มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาจุดอ่อน และจุด แข็ง เพื่อหาความสัมพันธ์ในการสร้างกำไรของธุรกิจ ออกมาเป็นสัดส่วนหรือร้อยละ เพื่อให้สามารถใช้วัด ความสามารถในการบริหารงานได้อย่างง่ายขึ้น อัตราส่วนทางการเงิน (ratio analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลใน งบการเงิน เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ของรายการ 2 รายการ ในงบการเงินโดยนำรายการหนึ่งไปหารอีกรายการหนึ่ง โดยเป็นรายการได้ทั้งในงบแสดงฐานะการเงิน หรืองบกำไรขาดทุน หรือทั้งสองงบ โดยจะแสดงในรูปร้อยละ อัตราส่วน หรือสัดส่วน ผลลัพธ์ที่ได้จะสามารถบอกให้ทราบได้ดีกว่าการอ่านตัวเลขในงบการเงินทั้งจำนวน การหาความสัมพันธ์นั้น อาจจะหาความสัมพันธ์ของแต่ละรายการในงบเดียวกัน หรือจะหาความสัมพันธ์ของรายการ หนึ่งที่อยู่ในงบแสดงฐานะการเงินและอีกรายงานหนึ่งอยู่ในงบกำไรขาดทุนก็ได้เช่นกัน อัตราส่วนทางการเงิน (financial ratio) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงินเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายการหนึ่งกับอีกรายการหนึ่ง จำเป็นต้องทำ การเปรียบเทียบข้อมูลปัจจุบันกับข้อมูลในอดีต หรือเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน หรืออัตราส่วนถ่วงเฉลี่ยของ อุตสาหกรรม เพื่อให้ทราบถึงฐานะการเงิน จุดแข็ง หรือจุดอ่อนของบริษัท และแนวโน้มในอนาคตของบริษัทสามารถ ทำให้ผู้บริหารกำหนดแผนการบริหารการเงินให้เกิดประสิทธิภาพได้ โดยการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินนั้น แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (กฤษฎา เสกตระกูล, 2556) 1) อัตราส่วนเฉลี่ยของอุตสาหกรรม ซึ่งหาได้จากการเฉลี่ย อัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มบริษัทที่ทำธุรกิจเดียวกันเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบ แต่วิธีนี้ค่อนข้าง ยุ่งยากและต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 2) อัตราส่วนการเงินในอดีตของกิจการ เป็นการเปรียบเทียบกับ อัตราส่วนทางการเงินของกิจการเองในอดีต หรือช่วงการดำเนินงานที่ผ่านมา จะทำให้มองเห็นภาพของกิจการได้ดี ที่สุด 3) อัตราส่วนทางการเงินของกิจการคู่แข่ง การเปรียบเทียบทำให้ทราบถึงจุดอ่อน และจุดแข็งของกิจการเมื่อ

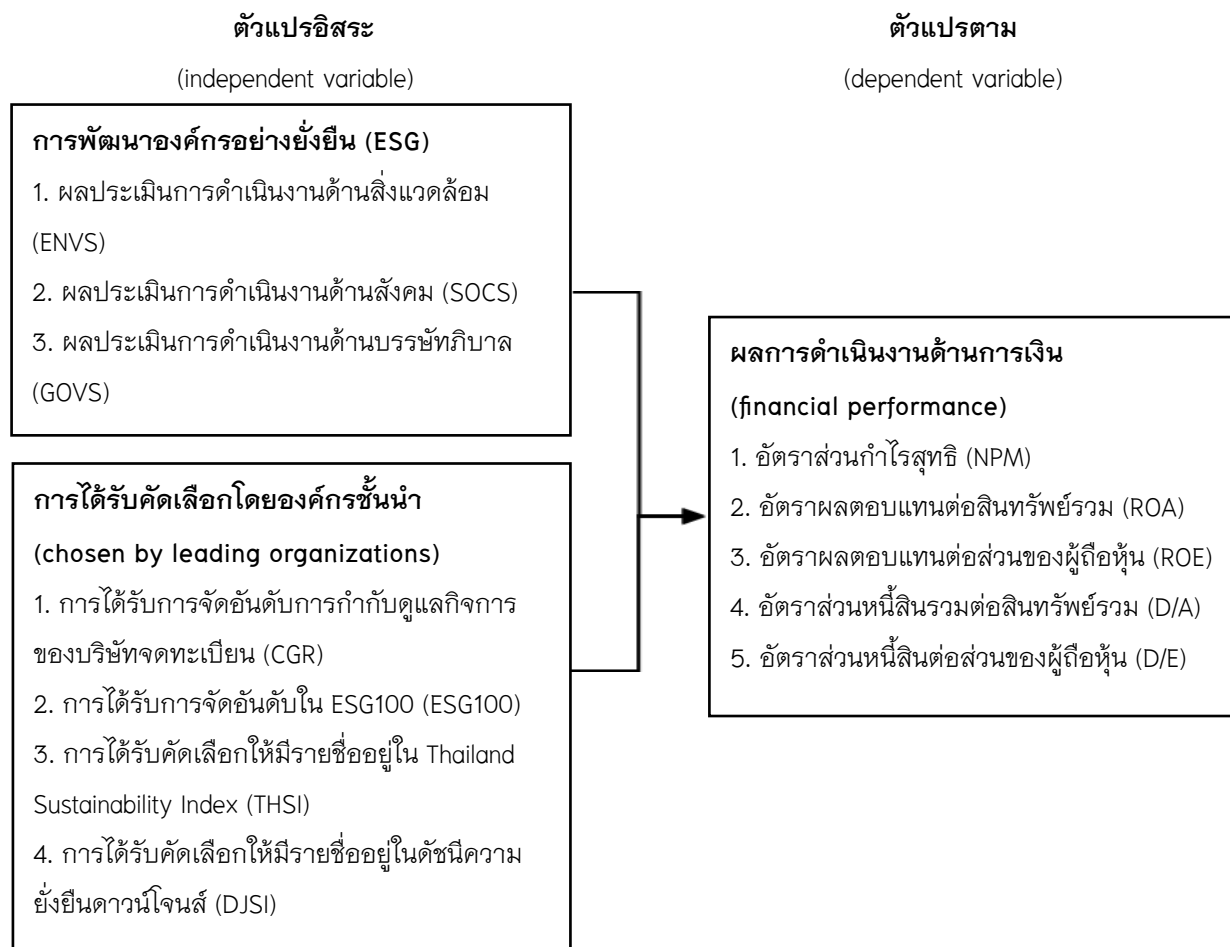
เทียบกับคู่แข่ง จะสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการแข่งขันได้ แต่มีข้อจำกัด คือข้อมูลงบการเงินที่จะนำมาวิเคราะห์ เทียบกันควรจะมีระบบบัญชี วิธีการบันทึกบัญชี และรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกันด้วย

การวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สิน หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะช่วยประเมินฐานะทางการเงิน และความสามารถในการทำกำไรของกิจการ โดยอาจนำมาเปรียบเทียบกับตัวกิจการนั้น ๆ เองในอดีต หรือเปรียบเทียบกับธุรกิจคู่แข่ง หรือเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมนั้น ๆ ได้ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการใช้ได้ เป็น 4 ประเภท คือ 1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (liquidity ratio) การวิเคราะห์สภาพคล่องมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของบุคคลในการจัดหาเงินสดจากการออมและสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และสำรองใช้ในยามฉุกเฉิน ทั้งนี้ จะพิจารณาสภาพคล่องของสินทรัพย์จากความสามารถในการแปลงมูลค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวไปเป็นเงินสด โดยที่มูลค่าเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนัก บุคคลที่มีสินทรัพย์สภาพคล่องมากและสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว จะยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีสภาพคล่องมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีสินทรัพย์สภาพคล่องสูงเกินไปก็อาจไม่เหมาะสม เพราะสินทรัพย์สภาพคล่องมักจะทำให้อัตราผลตอบแทนที่ต่ำ เนื่องจากมีความเสี่ยงต่ำ ตัวอย่างของสินทรัพย์สภาพคล่อง เช่น เงินสด เงินฝากธนาคารแบบออมทรัพย์และแบบประจำ เป็นต้น อัตราส่วนเพื่อวิเคราะห์สภาพคล่อง หรือความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการในการดำเนินกิจการ สภาพคล่องถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ หากกิจการมีสภาพคล่องที่ดี แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้ ตามไปด้วย โดยอัตราส่วนในการวัดสภาพคล่อง ประกอบไปด้วย อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (quick ratio or acid test ratio) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนหรืออัตราส่วนสภาพคล่อง (current ratio) อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราส่วนเงินสด (cash ratio) อัตราส่วนหนี้สินของสินค้าคงเหลือ (inventory turnover) ระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการเรียกเก็บหนี้ (average collection period) และระยะเวลาในการจำหน่ายสินค้า 2) อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ (efficiency ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดทรัพยากรที่มีอยู่ว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ สินทรัพย์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ เช่น สินทรัพย์รวม ลูกหนี้ สินค้าคงเหลือและยังใช้ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบไปด้วยอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (total asset turnover) และอัตราหนี้สินของสินทรัพย์ถาวร (fixed assets turnover) 3) อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (profitability ratio) ซึ่งจะประกอบไปด้วย อัตรากำไรขั้นต้น (gross profit margin) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ (net profit margin) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (return on asset) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (return on equity) อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร และกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดบัญชี (earnings before interest tax depreciation and amortization or EBITDA) 4) อัตราส่วนวัดสภาพหนี้สิน หรืออัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ (leverage ratio) ประกอบไปด้วย อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (debt ratio) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (debt to equity ratio) ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (interest coverage) และอัตราการจ่ายเงินปันผล (dividend payout ratio) และ 5) การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ (อู๋ยวรรณ เพชรา, 2562)

การได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ (chosen by leading organizations) ประกอบด้วย การจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน (CGR) CGR = 0 (ต่ำกว่าดี), 1 (ดี), 2 (ดีมาก), 3 (ดีเลิศ) การจัดอันดับใน ESG100 โดย Thaipt ESG = 1 (อยู่ใน ESG100), 0 (ไม่อยู่ใน ESG100) การมีรายชื่อใน Thailand Sustainability Investment (THIS) THSI = 1 (มีรายชื่อ), 0 (ไม่มีรายชื่อ) การมีรายชื่อในดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (DJSI) DJSI = 1 (มีรายชื่อ), 0 (ไม่มีรายชื่อ)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล เอกสาร ผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจดทะเบียนต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2565 โดยในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 635 บริษัท พ.ศ. 2564 จำนวน 659 บริษัท และพ.ศ. 2566 จำนวน 679 บริษัท และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรอบระยะเวลาบัญชี สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี มีรวมทั้งสิ้น 617 บริษัทจดทะเบียนต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงิน ประกอบด้วย การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) ผลประเมินการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (environmental score) มีคะแนนรวมอยู่ที่ 0 – 100 คะแนน สำหรับบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลครอบคลุมในทุกจุด และค่าคะแนนองค์ประกอบย่อยประกอบด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (33.27%) ใช้การพิจารณาจากค่าคะแนนรวม 2) ผลประเมินการดำเนินงานด้านสังคม (social score) มีคะแนนรวมอยู่ที่ 0 – 100 คะแนน สำหรับบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลครอบคลุมในทุกจุด และค่าคะแนนองค์ประกอบย่อย ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของคะแนนด้านสังคม (33.26%) ใช้การพิจารณาจากค่าคะแนนรวม 3) ผลประเมินการดำเนินงานด้านบรรษัทภิบาล (governance score) มีคะแนนรวมอยู่ที่ 0 – 100 คะแนน สำหรับบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลครอบคลุมในทุกจุด และค่าคะแนนองค์ประกอบย่อย ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของคะแนนด้านการกำกับดูแลกิจการ (33.36%) ใช้การพิจารณาจากค่าคะแนนรวม และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ (chosen by leading organizations) คือ ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการ โดยมีคะแนนอยู่ในระดับต่าง ๆ โดย CGR = 0 เมื่อคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าดี CGR = 1 เมื่อคะแนนอยู่ในระดับดี CGR = 2 เมื่อคะแนนอยู่ในระดับดีมาก และ CGR = 3 เมื่อคะแนนอยู่ในระดับดีเลิศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน (Environmental, Social and Governance: ESG) ประกอบด้วย ผลประเมินการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (ENVS), ผลประเมินการดำเนินงานด้านสังคม (SOCS) ผลประเมินการดำเนินงานด้านบรรษัทภิบาล (GOVS) และ การได้รับการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน (CGR) การได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ (Chosen by Leading Organizations: CLO) ประกอบด้วย การได้รับการจัดอันดับใน ESG100 การได้รับคัดเลือกให้มีรายชื่ออยู่ใน THSI การได้รับคัดเลือกให้มีรายชื่ออยู่ในดัชนีความยั่งยืนดาวนิโจนส์ (DJSI) จาก SETSMART และคะแนน ESG จาก Bloomberg และรายงานประจำปีที่องค์กรได้เผยแพร่ทางเว็บไซต์ ได้แก่ สถาบันไทยพัฒนา ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ S&P Dow Jones Indice ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่จดทะเบียนในระหว่างปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2565 และผลการดำเนินงานด้านการเงิน ประกอบด้วย อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบไปด้วย ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสูงสุด (maximum) และค่าต่ำสุด (minimum) เพื่อหาค่าความถี่ และการกระจายของข้อมูล 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ผลประเมินการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (ENVS) ผลประเมินการดำเนินงานด้านสังคม (SSOCS) ผลประเมินการดำเนินงานด้านบรรษัทภิบาล (GOVS) การได้รับการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน (CGR) การได้รับการจัดอันดับใน ESG 100 การได้รับคัดเลือกให้มีรายชื่ออยู่ใน THSI การได้รับคัดเลือกให้มีรายชื่ออยู่ในดัชนีความยั่งยืนดาวนิโจนส์ (DJSI) โดยแปลงผลความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มี 5 ระดับ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตาราง 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามปี 2563

ตัวแปร	จำนวน ข้อมูล(N)	ค่าต่ำสุด (minimum)	ค่าสูงสุด (maximum)	ค่าเฉลี่ย (mean)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std. deviation)
ENVS	81	0	100.00	26.11	31.06
SOCS	81	0	100.0	32.41	37.66
GOVS	81	0	63.7	14.49	19.38
CGR	81	0	3	2.52	.88
ESG100	81	0	1	.28	.45
THSI	81	0	1	.58	.50
DJSI	81	0	1	.17	.38
NPM	81	-38.68	76.31	10.93	19.33
ROA	81	-14.64	56.94	7.39	9.17
ROE	81	-30.06	79.78	10.10	14.99
D/A	81	.12	.81	.48	.17
D/E	81	.13	4.27	1.20	.87

จากตาราง 1 พบว่า การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนผลประเินการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (ENVS) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 100 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.11 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 31.06 ด้านสังคม (SOCS) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 100 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 32.41 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 37.66 ด้านบรรษัทภิบาล (GOVS) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 63.7 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 14.49 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 19.38 และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ตัวแปรการได้รับการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน (CGR) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 3 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.52 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.88 ตัวแปรการได้รับการจัดอันดับใน ESG 100 (ESG 100) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ .28 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .45 ตัวแปรการได้รับคัดเลือกให้มีรายชื่ออยู่ใน Thailand Sustainability Index (THSI) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ .58 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .5 ตัวแปรการได้รับคัดเลือก

ให้มีรายชื่อย่อยในดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (DJSI) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ .17 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .38 และผลการดำเนินงานด้านการเงิน (financial performance) ตัวแปรอัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -38.68 ค่าสูงสุดเท่ากับ 76.31 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 10.93 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 19.33 ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -14.64 ค่าสูงสุดเท่ากับ 56.94 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.39 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 9.17 ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -30.06 ค่าสูงสุดเท่ากับ 79.78 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.1 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14.99 ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ .12 ค่าสูงสุดเท่ากับ .81 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ .48 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .17 ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ .13 ค่าสูงสุดเท่ากับ 4.27 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.2 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .87

ตาราง 2 ตารางผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's correlation)

ตัวแปร	EVS	SCS	GVS	CGR	AGM	CAC
EVS	1					
SCS	.467**	1				
GVS	.349**	.487**	1			
CGR	.143*	.229**	.107	1		
AGM	.178**	.162**	.135*	.285**	1	
CAC	.217**	.185**	.105	.251**	.333**	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 2 พบว่า ด้านธรรมาภิบาล (GVS) ผลประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR) ผลประเมินคุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (AGM) การเข้าโครงการแนวร่วมในการต่อต้านทุจริต (CAC) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกิน .80 จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (multicollinearity)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) การรายงานความยั่งยืนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตรากำไรสุทธิ

ตัวแปร	อัตรากำไรสุทธิ (NPM)				
	B	STD.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	15.222	3.906		4.403	.008
คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (EVS)	.106	.774	.124	3.562	.065
คะแนนด้านสังคม (SCS)	.185	1.482	.063	2.642	.041*
คะแนนด้านธรรมาภิบาล (GVS)	.132	.215	.161	2.815	.025*

n=288, R=.321, R²=.103, F=20.205, Sig.=.000

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .321 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R^2) เท่ากับ .103 หมายความว่า คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (EVS) คะแนนด้านสังคม (SCS) คะแนนด้านธรรมาภิบาล (GVS) มีประสิทธิภาพในการร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้แม่นยำถึง 10.30 เปอร์เซ็นต์

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์สำหรับสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) การรายงานความยั่งยืนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

ตัวแปร	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)				
	B	STD.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.874	.329		5.941	.007
คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (EVS)	.181	.072	.145	3.526	.033*
คะแนนด้านสังคม (SCS)	.106	.064	.170	1.875	.072
คะแนนด้านธรรมาภิบาล (GVS)	.347	.076	.161	2.064	.065
n=288, R=.403, R^2 =.162, F=21.784, Sig.=.000					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .403 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R^2) เท่ากับ .1 หมายความว่า คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (EVS) คะแนนด้านสังคม (SCS) คะแนนด้านธรรมาภิบาล (GVS) มีประสิทธิภาพในการร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้แม่นยำถึง 28.20 เปอร์เซ็นต์

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์สำหรับสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) การรายงานความยั่งยืนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น

ตัวแปร	อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE)				
	B	STD.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.792	.323		4.827	.004
คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (EVS)	.465	.048	.254	2.229	.182
คะแนนด้านสังคม (SCS)	.187	.076	.193	3.272	.047*
คะแนนด้านธรรมาภิบาล (GVS)	.365	.061	.287	2.490	.274
n=288, R=.382, R^2 =.146, F=26.118, Sig.=.000					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 5 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่าค่า สัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (R) เท่ากับ .382 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R^2) เท่ากับ .146 หมายความว่า คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม

(EVS) คะแนนด้านสังคม (SCS) คะแนนด้านธรรมาภิบาล (GVS) มีประสิทธิภาพในการร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้แม่นยำถึง 14.60 เปอร์เซนต์

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์สำหรับสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตรากำไรสุทธิ

ตัวแปร	อัตรากำไรสุทธิ (NPM)				
	B	STD.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.731	.232		8.065	.004
ผลประโยชน์การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR)	.147	.069	.186	3.488	.072
ผลประโยชน์คุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (AGM)	.130	.043	.177	2.672	.442
การเข้าโครงการแนวร่วมในการต่อต้านทุจริต (CAC)	.464	.055	.874	6.673	.032*
n=288, R=.498, R ² =.248, F=32.486, Sig.=.000					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 6 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่าค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .498 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R²) เท่ากับ .248 หมายความว่า ผลประโยชน์การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR) ผลประโยชน์คุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (AGM) การเข้าโครงการแนวร่วมในการต่อต้านทุจริต (CAC) มีประสิทธิภาพในการร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้แม่นยำถึง 24.80 เปอร์เซนต์

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์สำหรับสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

ตัวแปร	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)				
	B	STD.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.088	.293		4.206	.006
ผลประโยชน์การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR)	.137	.047	.170	3.642	.193
ผลประโยชน์คุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (AGM)	.385	.085	.364	2.851	.042*
การเข้าโครงการแนวร่วมในการต่อต้านทุจริต (CAC)	.229	.063	.273	4.677	.047*
n=288, R=.423, R ² =.179, F=37.763, Sig.=.000					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .423 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R²) เท่ากับ .179 หมายความว่า ผลประโยชน์การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR) ผลประโยชน์คุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (AGM) การเข้าโครงการแนวร่วมในการต่อต้านทุจริต (CAC) มีประสิทธิภาพในการร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้แม่นยำถึง 17.90 เปอร์เซนต์

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์สำหรับสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) การกำกับดูแลกิจการ
มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น

ตัวแปร	อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE)				
	B	STD.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.893	.280		2.853	.012
ผลประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR)	.268	.057	.277	3.064	.238
ผลประเมินคุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (AGM)	.197	.076	.186	3.762	.041*
การเข้าโครงการแนวร่วมในการต่อต้านทุจริต (CAC)	.232	.043	.259	4.837	.317

n=288, R=.514, R²=.264, F=29.184, Sig.=.000

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 8 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .514 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R²) เท่ากับ .264 หมายความว่า ผลประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR) ผลประเมินคุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (AGM) การเข้าโครงการแนวร่วมในการต่อต้านทุจริต (CAC) มีประสิทธิภาพในการร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้แม่นยำถึง 26.40 เปอร์เซ็นต์

การอภิปรายผล

จากการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความยั่งยืนและการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 100 ปี พ.ศ. 2563 ถึง 2565 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การรายงานความยั่งยืนและการกำกับดูแลกิจการส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ทรัพย์สมบัติ และคณะ (2563) พบว่า คณะกรรมการบริษัท (BOD) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขนาดของคณะกรรมการอาจส่งผลให้มูลค่ากิจการลดลง เนื่องจากคณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายของกิจการ การบริหารที่มีประสิทธิภาพสามารถทำให้กิจการได้กำไรมากขึ้น แต่การบริหารที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจส่งผลให้มูลค่ากิจการลดลง ด้วยการแยกตำแหน่งของกรรมการผู้จัดการและประธานกรรมการยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ในทางกลับกัน ถ้าการบริหารไม่มีประสิทธิภาพอาจส่งผลให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่น้อยลงด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Azeez (2015) พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงาน โดยมีผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น ส่งผลให้เห็นว่าคณะกรรมการบริษัทที่มีขนาดเล็กมีประสิทธิภาพการดำเนินงานที่สูงขึ้น การแยกตำแหน่งของกรรมการผู้จัดการและประธานกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างไรก็ตามผู้ที่ไม่ใช่ผู้บริหารกรรมการในคณะกรรมการไม่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในศรีลังกา ซึ่งไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของปริญญ์ ลิ้มดำเนิน (2561) พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทในหมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของอัศพล อินทร์รัตน์ (2563) ที่พบว่าระดับการเปิดเผย

ข้อมูล สิ่งแวดล้อม และการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรและก่อสร้าง นอกจากนี้ จำนวนคณะกรรมการบริษัทยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม

2. ผลประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGR) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร นั่นหมายความว่า คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นเพียงการประเมินการบริหารจัดการภายในองค์กรเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน แต่ไม่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของกิจการ นั่นก็เพราะว่า การประเมินด้านการบริหารจัดการนั้นเป็นเพียงเครื่องมือในกระบวนการควบคุมที่ดี และมีความสามารถในการติดตามผลและการตรวจสอบการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ไม่สามารถวัดค่าที่สำคัญต่อการทำกำไรของกิจการได้อย่างมีสาระสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yilmaz & Acar (2018) พบว่า คะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGS) สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระ (IND) และขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BSIZE) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) และอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุทธิ์ ทัดศรี (2562) พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการของบริษัทไม่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของสุชนา ชาญณรงค์กุล (2562) พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท (IND) ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงให้เห็นถึงการสอดคล้องกันในการศึกษาของทั้งสองงานวิจัย ที่ตรงกันในเรื่องการกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาผลกระทบของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนและการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำต่อผลการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

การพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน (Environmental, Social and Governance: ESG) เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อ 3 ด้านหลัก คือ ด้านสิ่งแวดล้อมคำนึงถึงในด้านความรับผิดชอบต่อสหกรณ์การเกษตรและก่อสร้าง ด้านสังคมคำนึงถึงการบริหารจัดการความสัมพันธ์ต่อลูกค้า คู่ค้า ลูกค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง และด้านการกำกับดูแลคำนึงถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ (chosen by leading organizations) เป็นการได้รับการคัดเลือกให้名列ในการจัดอันดับบริษัทของทั้งในและต่างประเทศ โดยองค์กรที่มีชื่อเสียง เชี่ยวชาญ ได้รับการยอมรับเป็นที่รู้จักในวงกว้าง โดยถูกจัดอันดับตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ และได้เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตลาดและเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนบริษัทจดทะเบียนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นผลการศึกษายังไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมในบริษัทอื่นได้

1.2 งานวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในช่วงเวลาระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้นตัวแปรอิสระ ได้แก่ การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนและ

การได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำอาจได้รับผลกระทบทำให้ค่าและผลการวิจัยที่ได้มีความบิดเบือนหรือแตกต่างกันได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้ใช้การพัฒนางานอย่างยั่งยืนและการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำเป็นตัวแปรอิสระในการประเมินผลการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณา ตัวแปรอิสระอื่น ๆ หากตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการพัฒนางานอย่างยั่งยืน การได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ และการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัท ซึ่งสามารถที่จะเป็นเครื่องมือ เพื่อให้นักลงทุนสามารถนำไปวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนเพิ่มเติมได้

2.2 การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษา ผลกระทบของการพัฒนางานอย่างยั่งยืน และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไป อาจจะเน้นการวิเคราะห์ที่เจาะกลุ่มอุตสาหกรรมที่ควรพิจารณากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ หรือ กลุ่มอุตสาหกรรมอื่นที่มีความแตกต่างกันในระดับของการพัฒนางานที่ยั่งยืน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินการที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการพัฒนางานอย่างยั่งยืน และการได้รับคัดเลือกโดยองค์กรชั้นนำ ต่อการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัท

2.3 การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2563 – 2565 รวมระยะเวลา 3 ปี อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีประโยชน์หรือชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์กมล พรหมเหลา. (2564). แนวคิด ESG คืออะไร ทำไมถึงได้รับความนิยมในกลุ่มนักลงทุนในปัจจุบัน. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.tris.co.th/esg/>.
- กฤษฎา เสกตระกูล. (2556). การวิเคราะห์งบการเงิน. ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ณัฐภูมิ ทรัพย์สมบัติ, ก้องภพ แสงทอง, ณัฐนรี ยาสะบุ, ณัฐพล ลัดดี, นิคานนท์ ชูแก้ว และศิวักร พงษ์ศร. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใน SET100. *WMS Journal of Management Walailak University*, 9(4), 1–14.
- ปริญญช ลิ้มดำเนิน. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจ วัสดุก่อสร้างและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วรารัตนา ภัทรเสน. (2562). บริษัทจดทะเบียนไทยกับการดำเนินงานด้านความยั่งยืน. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.setsustainability.com/download/ukxftdz7eqplm1g>.
- วิไลพร ทวีลาภพันทอง. (2563). ทำความรู้จักกระแส “ธนาคารดิจิทัล” ในเอเชีย. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.efinancethai.com/MoneyStrategist/MoneyStrategistMain.aspx?id=UjIBZlgwUUZLQjg9>.
- ศรายุทธ ทัดศรี, ภาวัต อุปถัมภ์เชื้อ และตรีทิพ บุญแย้ม. (2563). ปัจจัยของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อผลการดำเนินงานของ ธุรกิจดนตรีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 7(1), 145–157.

- สถาบันไทยพัฒน์. (2562). ไทยพัฒน์ ชี้นำทางซีเอสอาร์ ปี 62 องค์การต้องขับเคลื่อน คุณค่าและผลกระทบ. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2567 จาก <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9620000020103>.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุชนา ชาญณรงค์กุล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับดักแล็กกับการดำเนินการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค. การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- อุทัยวรรณ เพชรรา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระ บัณฑิต มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อัศพล อินทรรัตน์. (2563). ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและการทำกับดักแล็กการที่ดีที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Azeez, A. A. (2015). Corporate Governance and Firm Performance: Evidence from Sri Lanka. *Journal of Finance and Bank Management*, 3(1), 180–189.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2021). *Research Methods, Design, and Analysis* (13th ed.). Pearson International Publishing.
- Escrig–Olmedo, E. et al. (2019). Rating the Raters: Evaluating how ESG Rating Agencies Integrate Sustainability Principles. *Sustainability*, 11(3), 915.
- Megasanti, L. C. & Riwayati, H. E. (2023). The Effect of Liquidity, Profitability, And Solvency on Financial Distress with Good Corporate Governance As A Moderation. *International Journal of Economic Studies and Management*, 3(1), 397–408.
- Yilmaz, I., & Acar, G. (2018). The Effects of Intellectual Capital on Financial Performance and Market Value: Evidence from Turkey. *Eurasian Journal of Business and Economics*, 11(21), 117–133.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnr@gmail.com

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

The digital transformational leadership of the administrators at Nong Han
Wittaya School under the secondary educational service area office in Udon
Thani province

กรวิภา ใจตรง^{1*}, กิจพิณัฐ อุสาโห², สุรางคณา มัณยานนท์³

Kornwipa Jaithong^{1*}, Kitpinit Usaho², Surangkana Manyanon³

^{1,2,3} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี
วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3} Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University
Udon Thani Campus

*Corresponding author: kornwipanonghanwit@gmail.com^{1*}, pmgkitpinit@gmail.com²,
surangkana.manyanon@gmail.com³

Received: June 30, 2024

Revised: July 7, 2024

Accepted: August 15, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 97 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง .67–1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม google form ทางอีเมล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ มนุษยสัมพันธ์ และสมรรถนะผู้นำ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำอนาคต 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ดังนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน การจัดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์ทันสมัย การนำระบบบริหารจัดการ

การเรียนการสอนและเครื่องมือออนไลน์มาใช้ การติดตามและประเมินการใช้งานโครงสร้างพื้นฐาน ICT อย่างสม่ำเสมอ การดูแลความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัลของนักเรียน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีให้เพียงพอต่อการเรียนรู้แบบดิจิทัล

คำสำคัญ: ผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ยุคดิจิทัล, ผู้บริหารโรงเรียน, แนวทางพัฒนา

Abstract

This research aimed to study the level and development guidelines of the digital transformational leadership of the administrators at Nong Han Wittaya School. The study population included 97 individuals who completed questionnaires and interview forms, with an IOC ranging from .67 to 1.00 and a reliability score of .90. The researchers collected the data using the Google Form email program. The analyses were percentage mean, standard deviation, and content analysis. The study's findings revealed that the administrators at Nong Han Wittaya School generally demonstrated a high level of digital transformational leadership, with a small dispersion. The aspect with the highest mean was change management, followed by human relations and leadership competency. The aspect with the lowest mean was the desirable characteristic of a future-oriented leader. 2. Guidelines for developing digital transformation leadership are as follows: Establish a clear vision and policy for technology development that aligns with the school's needs. Provide a high-speed internet network system, online communication channels, and modern hardware to support the use of digital tools. Implement a learning management system (LMS) and tools for online learning. Regularly assess the level of satisfaction with the ICT infrastructure. Ensure equal and non-discriminatory access to digital resources, and develop digital infrastructure by providing the sufficient devices, internet, and IT resources for digital learning.

Keywords: transformational leadership, digital age, school administrator, development guidelines

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันโลกในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สภาวะโรคระบาด รวมไปถึงการปกครองบริษัทจำนวนมากมีการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ทั้งนำเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเดิมสู่วัฒนธรรมองค์กรใหม่ เริ่มมีผู้นำองค์กรเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่มากขึ้น จึงถูกวัฒนธรรมใหม่ลบล้าง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินต่อไปข้างหน้าได้ (สุวรรุทธิ์ เสียมภูเขียว, 2566) ผู้นำองค์กรจึงควรมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการรับมือสิ่งต่าง ๆ ที่จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงองค์กรทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และวัฒนธรรมองค์กรให้องค์กรพร้อมดำเนินการต่อไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาองค์กรที่ผู้นำต้องตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างมาก และต้องสามารถปฏิบัติให้ได้ทั้งผู้นำองค์กร บุคลากร และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร และองค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ผู้นำจะมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่ตั้งไว้ (สุภาพร ภูสมทิ, 2559)

สำหรับยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นโลกสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรที่มีความต้องการมุ่งไปสู่ศักยภาพ คุณภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ยากให้เกิดการยอมรับในองค์กร

ความท้าทายของผู้นำ ผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 จึงให้ความสำคัญกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้ องค์กรทางการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ กล่าวคือทำอะไรที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถคงความมีคุณค่าในตัวเองเพิ่มสมรรถนะในการอยู่รอดเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และองค์กรเกิดการพัฒนายั่งยืน ฉะนั้นการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคศตวรรษที่ 21 (ณัฐपालิน นิลเป็ง, 2560)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา และบริหารจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีหลายรูปแบบวิธีการที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้ทั้งระบบให้เหมาะกับในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น เพราะจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเชิงสร้างสรรค์ และทำให้เกิดความสำเร็จของการจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ให้ได้ผลดีที่สุด ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้ง สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง และการเป็นผู้นำในการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้พบปัญหา คือ ผู้บริหารบางโรงเรียนในสังกัดมีความรู้ดีความสามารถดี แต่ไม่เต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน ฉะนั้นผู้บริหารจะต้องใช้แบบภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับตนเองในสถานการณ์ที่แตกต่างออกไป แต่จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากใช้แบบภาวะผู้นำ โดยไม่ได้ตระหนักถึงสถานการณ์ จึงทำให้การบริหารงานด้านการศึกษาขาดประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ร่วมงานขาดความกระตือรือร้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของครูได้ โดยอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จึงได้จัดโครงการส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามบริบท เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาต้นแบบห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โครงงานนวัตกรรมเพื่อชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนทุกคนสามารถนำเทคโนโลยี (ICT) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูสามารถนำผลการสรุปโครงการมากำหนดแนวทางต่อยอดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในปีต่อไป และเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต และปัญหาที่พบจากการจัดโครงการ คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่ไม่ได้เข้าร่วมรับการพัฒนามาตามวัตถุประสงค์โครงการตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีวางแผนไว้ ส่งผลให้ยังไม่ชัดเจนในการดำเนินงานตามพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี, 2566)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อเป็นการสะท้อนภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อปรับปรุงพัฒนาและหาแนวทางการพัฒนา

คุณลักษณะภาวะผู้นำการบริหารงานให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต และบริบทที่เปลี่ยนแปลงให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

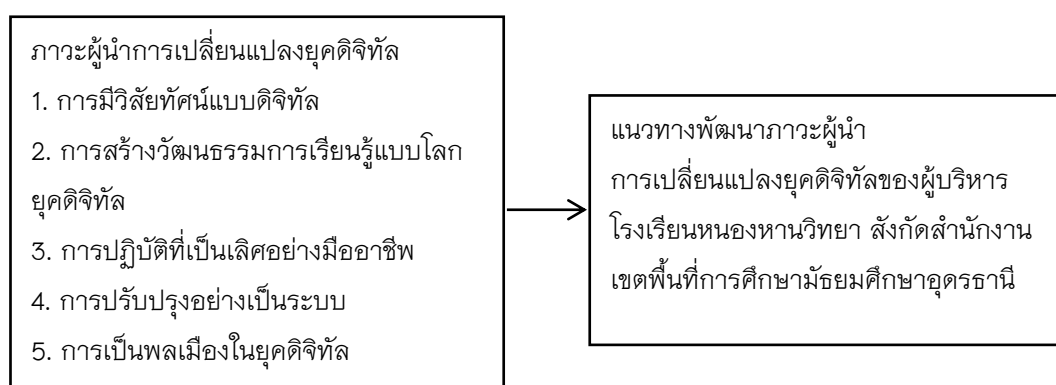
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล เป็นความสามารถของผู้นำในการใช้เทคโนโลยีเพื่อบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนและบูรณาการในการจัดการศึกษา ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม มีวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในองค์กร และสามารถปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลคือ ผู้นำต้องตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ และลำดับความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีทักษะในการบริหารโครงการและการเปลี่ยนแปลง สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศผลักดันให้องค์กรสร้างนวัตกรรมและบริการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เข้าใจและสนับสนุนการทำงานของ "digital worker" และสามารถบริหารจัดการการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี คุณลักษณะสำคัญของผู้นำยุคดิจิทัลประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและทันสมัย มีทักษะการสื่อสารที่สร้างแรงบันดาลใจ สามารถกระตุ้นทางปัญญาและส่งเสริมการแก้ปัญหาาร่วมกัน ให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญกับบุคลากร รวมทั้งเข้าใจและจัดการกับความหลากหลายของคนในองค์กร การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับโลกในอนาคต โดยส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์และอิสระ และเน้นการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ การทบทวนวรรณกรรมนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลที่ต้องมีทั้งความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยี และทักษะการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) วิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล หมายถึง การมองภาพอนาคตของผู้นำ และกำหนดจุดหมายปลายทางที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกัน แล้วมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการจุดหมายปลายทางที่ต้องการ จุดหมายปลายทางดังกล่าวต้องชัดเจน ทำลาย มีพลัง และมีความเป็นไปได้ และความสำเร็จในอนาคตเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในองค์กร 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ หมายถึง การใช้เทคโนโลยีจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ การรวบรวม การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์ การสร้างงานการสื่อสารข้อมูล และนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับครูและนักเรียน โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลต่าง ๆ 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ หมายถึง การบริหารจัดการการเข้าถึงและการใช้งานข้อมูลดิจิทัลให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ hardware, software, network และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้ และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วสะดวกต่อการใช้งานพร้อมทั้ง จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ และ 5) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล ได้แก่ การรู้และใช้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และจริยธรรมในการใช้ดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มชัย, 2561)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษา เอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มชัย (2561) มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์แบบดิจิทัล 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และ 5) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ดังภาพที่ 1

ตัวแปรศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน 113 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ สุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) ตำแหน่งครู และสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลาก จำแนกได้ ดังนี้ ข้าราชการครู จำนวน 101 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 3 คน และครูอัตราจ้าง จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาจากการศึกษา เอกสาร งานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ดังนี้ แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสำรวจรายการ (checklist) มีจำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มี 5 ลักษณะ

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) จำนวน 25 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ได้มาจากผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างนำมาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบสำนวน ภาษาความครอบคลุมเนื้อหาความเหมาะสมของแบบสอบถามพิจารณาความเที่ยงตรงเนื้อหา (content validity) ปรับปรุงแก้ไขภาษา และคำถามให้ชัดเจนเข้าใจง่าย นำมาหาค่าความเที่ยงตรงโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ในระหว่าง 0.67–1.00 และนำทดลองใช้ (try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) กับโรงเรียนหนองหานวิทยา ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่วิทยากรผู้ให้ข้อมูล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และดำเนินการโดยใช้โปรแกรม Google form เก็บข้อมูลจากตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะได้รับทางอีเมลตอบกลับมา 97 คน คิดเป็นร้อยละ 85.84 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ในแต่ละด้านที่มีค่าต่ำสุด และข้อเสนอแนะทางพัฒนาไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อขอทราบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) ทั้ง 5 ด้าน มี จำนวน 25 ข้อมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ วิเคราะห์แบบสอบถามรายข้อโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นภาพรวมและรายด้าน นำผลการวิเคราะห์มาแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์และคานัน (Best & Khan, 1998) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จากผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ด้านที่	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D	ระดับภาวะผู้นำ
1	วิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล	3.63	.79	มาก
2	การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ	3.74	.70	มาก
3	การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ	3.69	.69	มาก
4	การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	3.65	.76	มาก
5	การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล	3.60	.53	มาก
รวม		3.64	.69	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 3.64$, S.D = .69) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ($\bar{X} = 3.74$, S.D = .70) รองลงมา คือ การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.69$, S.D = .69) และการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 3.65$, S.D = .76) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 3.60$, S.D = .53)

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล มีแนวทางพัฒนาโดยการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนา และการกำหนดแผนการลงทุนและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้าน IT อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและรองรับการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ มีแนวทางพัฒนาโดยการจัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ และฮาร์ดแวร์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับการใช้งานเครื่องมือดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลต่าง ๆ ขององค์กร เช่น ระบบฐานข้อมูลนักเรียน ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและใช้งาน และการจัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรด้านทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลสมัยใหม่ เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ มีแนวทางพัฒนาโดยการนำระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน (LMS) และเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ การจัดฝึกอบรมการใช้งานซอฟต์แวร์และเครื่องมือต่าง ๆ ให้แก่ครู บุคลากร และนักเรียน การติดตามและประเมินความพึงพอใจ รวมถึงประสิทธิภาพการใช้งานโครงสร้างพื้นฐาน ICT อย่างสม่ำเสมอ

4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล มีแนวทางพัฒนาโดยผู้บริหารต้องดูแลให้มีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติ ในการเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัลเนื่องจากการเข้าถึงเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอาจไม่เท่าเทียมกันในกลุ่มนักเรียน การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงจริยธรรม เช่น การให้นักเรียนมีส่วนร่วม ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และหลีกเลี่ยงการล้าสมัยในเรื่องความเป็นส่วนตัว และผู้บริหารเองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้

เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล มีแนวทางพัฒนาโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล จัดให้มีอุปกรณ์ อินเทอร์เน็ต และโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีที่เพียงพอต่อการเรียนรู้แบบดิจิทัล การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลมาให้ความรู้และแบ่งปันประสบการณ์ และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลและความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบดิจิทัลให้แก่ครู

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล จนเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเนื่องด้วยกระแสการปฏิรูปด้านการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2790 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ใฝ่ศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ และเท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมา รวมทั้งผ่านการอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผู้บริหารที่ใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะส่งผลให้บุคลากรมีแรงจูงใจและความมั่นใจในการทำงาน เกิดความร่วมมือทุกฝ่ายก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวัช ชาญเกษม และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนภัทร ธัญญวณิชกุล และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า 1) โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรศักดิ์ สารสมศรี และคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนวัฒน์ กองแก้ว และนิคม นาคอ้าย (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกอุดรดิตถ์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของแสงดาว คณานับ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1) วิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการขับเคลื่อนสถานศึกษา มีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวัช ชาญเกษม และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการศึกษพบว่า ด้านการปรับวิสัยทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้และสภาพแวดล้อมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงการบริหารงาน มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะด้าน IT อย่างต่อเนื่อง มีการอบรมพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลสมัยใหม่ เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน IT ที่มีประสิทธิภาพโดยบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ จัดให้มีบริการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและจัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ และฮาร์ดแวร์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับการใช้งานเครื่องมือดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักทรงคุณวุฒิ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

2.3) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงการบริหารงานมีการวิเคราะห์และประเมินสภาพปัจจุบันของโครงสร้างพื้นฐาน IT อย่างละเอียดวางแผนการลงทุนและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน IT ให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานตามแผนอย่างสม่ำเสมอ รับฟังข้อคิดเห็นและนำมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้ดียิ่งขึ้น และติดตามและประเมินความพึงพอใจและประสิทธิภาพการใช้งานโครงสร้างพื้นฐาน ICT อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของแสงดาว คณานับ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.4) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม กำหนดนโยบายและระเบียบเกี่ยวกับจริยธรรมการใช้งานเทคโนโลยีอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจริยธรรมและความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล และผู้บริหารเองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของแสงดาว คณานับ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรศักดิ์ สารสมัตร์ และคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 29 ผลการวิจัยพบว่า สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงการบริหารมีการกำหนดนโยบายด้านการเรียนรู้แบบดิจิทัลที่ชัดเจน ส่งเสริมการบูรณาการเทคโนโลยี เข้ากับกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้แบบดิจิทัล สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกด้านเทคโนโลยีสำหรับการศึกษา สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และดิจิทัลมาให้ความรู้และแบ่งปันประสบการณ์ และประเมินผลการดำเนินงานและรับฟังข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุง สอดคล้องกับผลการวิจัยของแสงดาว คณานับ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน คือ แนวทางพัฒนา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ดังนี้ กำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษาจัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ และฮาร์ดแวร์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับการใช้งานเครื่องมือดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน (MS) และเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ ติดตามและประเมิน ความพึงพอใจและประสิทธิภาพการใช้งานโครงสร้างพื้นฐาน ICT อย่างสม่ำเสมอ การเข้าถึงเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล อาจไม่เท่าเทียมกันในหมู่นักเรียน ผู้บริหารต้องดูแลให้มีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติในการเข้าถึง ทรัพยากรดิจิทัลเหล่านี้ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลจัดให้มีอุปกรณ์ อินเทอร์เน็ต และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านไอทีที่เพียงพอต่อการเรียนรู้แบบดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรเพิ่มทักษะการบริหารความขัดแย้ง เช่น การฟัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การมองภาพรวม ของความขัดแย้ง การเผชิญหน้าความขัดแย้งโดยศึกษาจากตำราและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำมุงอนาคต ผู้บริหารควรต้องสร้างแรงจูงใจให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ให้เกิดขึ้นกับตนเอง และผู้ร่วมงาน รักที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียนหนองหาน วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียนหนองหานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐปาลิน นิลเบ้ง. (2560). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 35(1), 16–19.
- ธนวัฒน์ กองแก้ว และนิคม นาคอ้าย. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกอุตรดิตถ์. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(8), 322–333.
- ธีรศักดิ์ สารสมัค, ไพรวลัย โคตรตะ และชวนคิด มะเสนะ. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5*, 9 พฤษภาคม 2563, หน้า 92–101. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- นภัทร ธัญญวนิชกุล, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล และทิวดี มณีโชติ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(104), 233–243.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- แสงดาว คณานับ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวรี. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*, 8(2), 1035–1048.
- สุกัญญา แซ่มะขอย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวช เชาวน์เกษม, วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ และสุตารัตน์ สารสว่าง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 3(3), 63–99.
- สุภาพร ภูสมที. (2559). *การศึกษายทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุวภัทร เสียมภูเขียว. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในเครืออำเภอบ้านดุงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(2), 48–62.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2565*. อุดรธานี: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี.
- Best, J. W. & Kahn, J. V. (1998). *Research in Education* (8th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อ
ความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The relationship between corporate governance and credit management
affecting to profitability of banking businesses listed
on Stock Exchange of Thailand

กัณฑ์พร สันตธรรม^{1*}, สุรีย์ โปษกรณัฐ², ทิรวุฒิ ยั่งสุข³

Guntaporn Suntatam¹, Suree Bosakornnut², Tirawut Yangsook³

^{1,2,3} บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3} Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author Email: gguntap1427@gmail.com^{1*}, dr.sureebos@gmail.com², Tirawut.yo@spu.ac.th³

Received: July 4, 2024

Revised: July 10, 2024

Accepted: August 10, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในช่วงปี พ.ศ. 2562-2566 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 60 ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า การกำกับดูแลกิจการด้านขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BSIZE) ส่งผลทางบวกต่ออัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (IND) ส่งผลทางบวกต่ออัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการควมรวมตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร (DUAL) ส่งผลทางบวกต่ออัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านคะแนน

การประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CGR) ส่งผลทางบวกต่อ อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อคุณภาพส่งผลทางลบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการ, การบริหารสินเชื่อ, ความสามารถในการทำกำไร, ธุรกิจธนาคาร

Abstract

The objective of this research was to study the relationship between corporate governance and credit management that affects the profitability of banking businesses listed on the Stock Exchange of Thailand. It was a quantitative research. Using a sample group from banking businesses listed on the stock exchange during 2019–2023, the data used in the study totaled 60 data. This research used the statistical analysis. The study employed multiple regression analysis. The study examined the impact of corporate governance and credit management on the profitability of banking businesses listed on the Stock Exchange of Thailand revealed that a positive correlation between corporate governance and the size of the board of directors (BSIZE). The proportion of independent directors (IND) had a positive impact on the ratio of net interest income to average assets (NIM), expense-to-income ratio (CI), and return on assets (ROA) with statistical significance at the .05 level. The merger of executive board positions (DUAL) had a positive effect on the expense-to-income ratio (CI) and the rate of return on equity (ROE) with statistical significance at the .05 level, and the corporate governance assessment score (CGR) had a positive impact on Ratio of net interest income to average assets (NIM) and return on equity (ROE) with statistical significance at the .05 level and found that the ratio of non-performing loans has a negative effect on the ability to make profits as measured by the net interest income ratio to average assets (NIM), cost to income ratio (CI), return on assets (ROA) and return on equity (ROE) with statistical significance at the .05 level.

Keywords: corporate governance, credit management, profitability, banking businesses

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจัดสรรเงินทุนไปยังหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงยังเป็นแหล่งระดมเงินทุนจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ก็ยังเป็นกิจการที่ดำเนินการเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดเหมือนกิจการอื่น ๆ ผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์จึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการวัดความสามารถในการทำกำไรของกิจการจึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่ากิจการมีประสิทธิภาพของผลการดำเนินงานได้ในระดับใด และเนื่องจากรายได้หลักของธนาคารพาณิชย์คือ ดอกเบี้ยรับจากเงินให้สินเชื่อ ดังนั้นรายได้ของธนาคารพาณิชย์จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินเชื่อเป็นสำคัญ ซึ่งการบริหารสินเชื่อที่ดีนั้นจะส่งผลต่อคุณภาพของสินเชื่อ และจะทำให้ธนาคารพาณิชย์มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและเติบโตมั่นคงต่อไปได้ในอนาคต ดังนั้นการบริหารสินเชื่อจึงเป็นส่วนสำคัญในการหารายได้ของธนาคารพาณิชย์ เพราะหากสินเชื่อคุณภาพดี คือการที่ลูกหนี้สินเชื่อสามารถจ่ายชำระได้ตามเงื่อนไข ธนาคารจะมีผลการดำเนินงานที่ดีในขณะเดียวกัน หากสินเชื่อด้วยคุณภาพ คือการที่ลูกหนี้สินเชื่อไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข ก็จะส่งผลต่อ

การดำเนินงานของธนาคารได้ เนื่องจากธนาคารจะต้องมีการกันค่าใช้จ่ายในส่วนของการจัดชั้นหนี้ไว้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยเคยเกิดวิกฤตการณ์การเงินในปี พ.ศ. 2540 หรือ วิกฤตต้มยำกุ้ง ซึ่งสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสร้างความเสียหายต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก สาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตนั้นมีหลายอย่างด้วยกัน แต่หนึ่งในสาเหตุที่สำคัญคือ ความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน กล่าวคือ ในขณะนั้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีปัญหาการลงทุนเกินกว่ากำลังซื้อของตลาด ซึ่งทำให้ธนาคารเกิดปัญหาสภาพคล่อง โดยมี NPL สูงสุดถึง 52.3% ของสินเชื่อภาคอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด ซึ่งปัญหา NPL จำนวนมากนั้นสะท้อนให้เห็นว่าช่วงก่อนวิกฤต กระบวนการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินเป็นไปอย่างหละหลวม ไม่ได้พิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ หรือความสามารถในการชำระหนี้เงินคืนอย่างถ่องแท้ มีการปล่อยสินเชื่อให้แก่พวกพ้องหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองอย่างกว้างขวาง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560) ซึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหันมาตระหนักในเรื่องของการกำกับดูแลกิจการซึ่งทางตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเองก็ได้มีการผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

ปัจจุบันธนาคารยังคงต้องเผชิญกับเศรษฐกิจที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผลประกอบการที่ดีเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอสำหรับการเติบโตของธุรกิจในระยะยาว สิ่งสำคัญที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องตระหนักอย่างมากในยุคปัจจุบันคือการกำกับดูแลกิจการที่ดี (อารียา ศรีธรรมนิธย์, 2563) ซึ่งทางตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้น รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใสเพื่อประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ และเพื่อให้กิจการสามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560) โดยในส่วนของบริษัทธนาคารนั้นได้มีการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามหลักการการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของผลการดำเนินงานที่ดี ฐานะการเงินที่แข็งแกร่งและมั่นคง และการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ การควบคุมตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการประเมินการกำกับดูแลกิจการ และการบริหารสินเชื่อ คือ อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อคุณภาพ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น ของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจหรือนักลงทุนให้สามารถนำไปใช้ประกอบข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

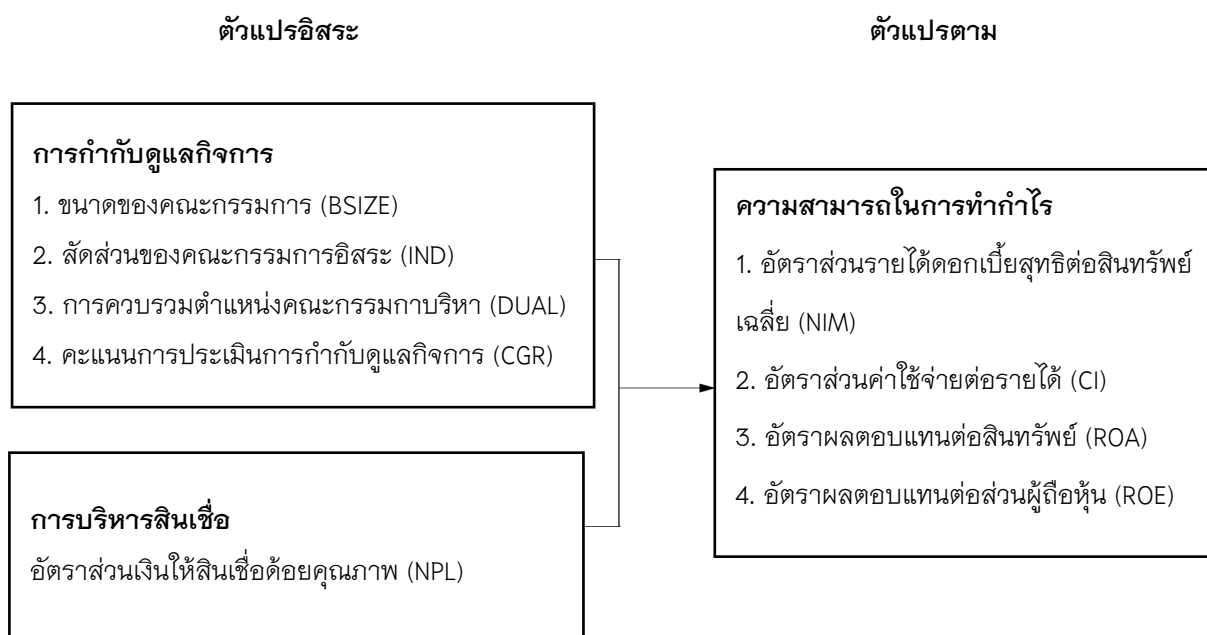
การทบทวนวรรณกรรม

ธุรกิจธนาคาร มีความหมายตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 คือ บริษัทมหาชน จำกัด ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงธนาคารพาณิชย์รายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยหน้าที่หลักที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ คือ การรับฝากเงินจากประชาชน แล้วนำไปให้สินเชื่อกับผู้ที่ต้องการเงินทุนไปทำธุรกิจเพื่อสร้างการเติบโตให้กับเศรษฐกิจของประเทศ ธนาคารพาณิชย์จึงถือเป็นตัวกลางหลักในการระดมเงินฝากจากผู้ฝากเงินเพื่อปล่อยสินเชื่อแก่ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ทั้งนี้ธนาคารจะถูกควบคุมดูแลภายใต้กฎกติกาอย่างเข้มงวด ของกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ โดยควบคุมให้ธนาคารมีทุนเพียงพอในการทำธุรกิจ มีการบริหารจัดการเงินสดหรือสภาพคล่องที่ดี เพื่อจะได้มีปริมาณเงินในแต่ละวันเพียงพอให้ลูกค้าถอนเงิน โอนเงิน การนำเงินฝากของประชาชนไปทำธุรกิจโดยการปล่อยกู้หรือให้สินเชื่อก็ต้องมีความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย ถ้าจะให้สินเชื่อหรือให้กู้ยืมเงิน ต้องมีวิธีการที่จะประเมินได้ว่าลูกหนี้สามารถจ่ายเงินคืนให้ธนาคารได้ เพราะถ้าให้สินเชื่อไปแล้วไม่ได้เงินคืน ธนาคารจะขาดทุนและเสียหาย ลูกหนี้ที่กู้ยืมเงินไปแล้วไม่จ่ายเงินคืนให้ธนาคาร จะกลายเป็นหนี้ NPL (Non-Performing Loan)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand หรือ SET) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และดำเนินงานตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางของระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทที่ขึ้นทะเบียนไว้ พัฒนาระบบต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงดำเนินงานอื่น ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ทำหน้าที่ส่งเสริมการออมและการระดมเงินทุนระยะยาวเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยไม่นำผลกำไรมาแบ่งปันกัน และได้เริ่มเปิดทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาข้อมูลจากธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเป็นการศึกษาข้อมูลแบบทุติยภูมิในฐานข้อมูลที่มีเปิดเผยไว้ใน SET SMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระยะเวลารวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ จะใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2562-2566 รวมระยะเวลา 5 ปี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive research) บรรยายลักษณะตัวแปรที่ต้องการศึกษาสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระว่ามีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอระเบียบวิธีการวิจัยโดยเรียงตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจธนาคาร ในระหว่างปี พ.ศ. 2562-2566 จำนวน 12 ธนาคาร เลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive random sampling) เฉพาะบริษัทในหมวดธุรกิจธนาคาร ที่มีการจัดทำงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2562-2566 รวมระยะเวลา 5 ปี และต้องเป็นบริษัทที่มีการเปิดเผยงบการเงินข้อมูลต่อสาธารณชนทั้งในรูปแบบของรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) one report ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย และสอดคล้องกับสมมติฐาน ตลอดจนสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบบันทึกข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก SET-SMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจธนาคาร ซึ่งข้อมูลที่สามารถรวบรวมได้ มีดังนี้ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ การควบคุมตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร คะแนนการประเมินการกำกับดูแล

กิจการ อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพต่อสินเชื่อรวม อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินจากข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ของบริษัทในหมวดธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในส่วนที่มีการเปิดเผยต่อสาธารณะ โดยเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี (56-1) และข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2566 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมออกเป็น 2 ส่วนตามตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ (independent variables) และตัวแปรตาม (dependent variables) ดังนี้

3.1 ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BSIZE) ใช้วัดจำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมดจากโครงสร้างองค์กรในแต่ละปี โดยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีภาวะการเป็นผู้นำ มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเพียงพอ มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และจะต้องมีจำนวน 5-12 คน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560) ขนาดของคณะกรรมการบริษัท $BSIZE = \text{จำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมดในแต่ละปี}$

3.2 สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (IND) ในองค์ประกอบคณะกรรมการ จะต้องมีการกรรมการอิสระอย่างน้อยหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน

$$\text{สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ} = \frac{\text{จำนวนกรรมการอิสระ}}{\text{จำนวนคณะกรรมการบริษัท}}$$

3.3 การควบคุมตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร (DUAL) ใช้วัดการควบหรือการแยกตำแหน่งประธานกรรมการ และกรรมการผู้จัดการในคนเดียว โดยพิจารณาว่าประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ควบแบ่งบทบาทและหน้าที่อย่างชัดเจน กล่าวคือ ประธานกรรมการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแลและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายจัดการ และกรรมการผู้จัดการ มีหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตามกลยุทธ์และบรรลุตามเป้าหมายของบริษัท ซึ่งการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนระหว่างประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ เป็นแนวทางปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เสริมสร้างให้การกำกับดูแลกิจการมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดคนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัด (ทิพย์ธัญญา หรือ นานนท์, 2560) บริษัทที่มีการควบรวมตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน กำหนดค่าเท่ากับ 0 และ บริษัทที่มีการแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ในคนเดียวกัน กำหนดค่าเท่ากับ 1

3.4 คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CGR) เป็นการแสดงให้เห็นถึงระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่จะนำไปสู่การเพิ่มมูลค่า และการเจริญเติบโตขององค์กรในระยะยาว ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุน รวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย เกณฑ์ในการประเมิน ประกอบด้วย 6 หมวด คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านบรรษัทภิบาล สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียม ผู้ที่มีส่วนได้เสียของบริษัท การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และบทบาทและความรับผิดชอบของกรรมการบริษัท

3.5 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพต่อสินเชื่อรวม (NPL) เป็นเงินให้สินเชื่อที่ค้างชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยมากกว่า 3 เดือน นับแต่วันครบกำหนดชำระสัญญา หรือมีความไม่แน่นอนในการชำระหนี้ รวมถึงสินเชื่อที่อยู่ภายใต้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยมีเกณฑ์การจัดชั้นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และ

การกันสำรองของธนาคารพาณิชย์ตามระยะเวลาการค้างชำระ โดยวัดได้จากปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ที่เกิดขึ้นกับธนาคารพาณิชย์ จากปริมาณสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ปล่อยทั้งหมด

$$\text{อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อคุณภาพต่อสินเชื่อรวม (NPL)} = \frac{\text{สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้}}{\text{เงินให้สินเชื่อรวม}} \times 100$$

3.6 อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) เป็นเครื่องบ่งชี้กำไรของธนาคาร สะท้อนให้เห็นว่าบนพื้นฐานของสินทรัพย์ที่ธนาคารมีอยู่ สามารถสร้างส่วนต่างของดอกเบี้ยได้เท่าไร โดยพิจารณาจากส่วนต่างระหว่างดอกเบี้ยรับ (ธนาคารมีรายได้จากการปล่อยสินเชื่อ) และดอกเบี้ยจ่ายทั้งหมด (ต้นทุนรายจ่ายจากการรับเงินฝาก) ครอบคลุมทั้งสินเชื่อและเงินฝาก เงินให้กู้ และเงินกู้ยืมระหว่างสถาบันการเงิน รวมถึงเงินลงทุนซึ่งส่วนใหญ่เป็นตราสารหนี้

$$\text{อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (\%)} = \frac{\text{รายได้ดอกเบี้ยรับ} - \text{รายจ่ายดอกเบี้ย}}{\text{สินทรัพย์เฉลี่ย}} \times 100$$

3.7 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) เป็นอัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อรายได้รวม คำนวณจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้จากการดำเนินงาน สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายว่าธนาคารสามารถคุมต้นทุนได้ดีหรือไม่ โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของธนาคาร อาทิ เงินเดือนพนักงาน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์ เป็นต้น ขณะที่รายได้จากการดำเนินงานประกอบด้วย รายได้ดอกเบี้ยสุทธิ รายได้ค่าธรรมเนียมและบริการสุทธิ รวมถึงรายได้จากการดำเนินงานอื่น

$$\text{อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน}}{\text{รายได้รวม}}$$

3.8 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เป็นค่าที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรของเงินลงทุนที่มาจากหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น เพื่อใช้ประเมินความคุ้มค่าของการลงทุนเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งสามารถวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อหาอะไรที่เพิ่มขึ้นและสร้างความมั่นคงระยะยาว หากอัตราส่วนนี้สูงจะแสดงให้เห็นถึงกิจการมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ (ศิริวัช จันทโรตติ, 2559)

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

3.9 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) ใช้วัดความสามารถในการสร้างผลตอบแทนจากเงินทุนที่ผู้ถือหุ้นนามาลงทุนให้ผลตอบแทนน้อยแค่ไหน หากมีค่ายิ่งมากหมายความว่า กิจการใช้เงินลงทุนจากผู้ถือหุ้นไปสร้างกำไรได้มาก (นิพิฐพนธ์ ฤกษ์เยี่ยมขจร, 2561)

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษารายงานทางการเงินที่เผยแพร่โดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และรายงานการประเมินการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการ (CGS) ทั้งหมด 12 ธนาคาร ระหว่างปี พ.ศ. 2562-2566 เป็นระยะเวลา 5 ปี ได้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ การกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ การควบคุมตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการประเมินการกำกับดูแลกิจการ และการบริหารสินเชื่อ คือ อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อคุณภาพต่อสินเชื่อรวม (NPL) ใช้พิจารณาโดยกำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้ ถ้าหากมีค่ามากกว่า .80 แสดงว่า จะเกิดปัญหาจากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (multicollinearity)

4.3 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่ง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพรรณนา

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
BSIZE	7	20	13.28	3.73
IND	28.57	62.50	40.23	7.76
DUAL	0	1	.92	.28
CGR	0	5	4.58	1.39
NPL	1.10	4.89	2.98	.83
NIM	1.40	8.57	3.38	1.62
CI	22.46	63.50	45.61	8.03
ROA	.30	14.00	1.68	2.17
ROE	3.10	22.31	9.42	4.31

จากตาราง 1 พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.28 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.73 คน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 7 คน และค่าสูงสุดเท่ากับ 20 คน สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 40.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับร้อยละ 7.76 มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 28.57 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 62.50 การควบคุมตำแหน่งของคณะกรรมการบริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .28 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 และค่าสูงสุดเท่ากับ 1 คณะกรรมการประเมินการกำกับดูแลกิจการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.39 คะแนน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน และค่าสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 2.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ .83 มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 1.10 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 4.89 อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับร้อยละ 1.62 มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 1.40 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 8.57 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 45.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับร้อยละ 8.03 มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 22.46 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 63.50 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 1.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 2.17 มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ .30 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ

ละ 14.00 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 9.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 4.31 มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 3.10 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 22.31

ตาราง 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	BSIZE	IND	DUAL	CGR	NPL
BSIZE	1				
IND	.081	1			
DUAL	.268*	-.512**	1		
CGR	.431**	.138	-.091	1	
NPL	-.063	.322*	-.342**	-.267*	1

หมายเหตุ: ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, *ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันสูง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากผลการทดสอบอยู่ในช่วงต่ำสุด $-.512$ และสูงสุด $.322$ ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่าง $-.8$ หรือ $.8$ ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ จึงไม่เกิดปัญหา multicollinearity ดังนั้น จึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณได้

ตาราง 3 การวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนรายได้ต่อกเบี้ยงสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
BSIZE	.184	2.304	.025
IND	.005	.060	.952
DUAL	-.065	-.775	.442
CGR	-.945	-12.623	.000

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .763, F = 44.308, Sig. = .000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 การวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
BSIZE	.437	3.973	.000
IND	-.508	-4.646	.000
DUAL	-.943	-8.159	.000
CGR	-.194	-1.879	.066

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .550, F = 16.772, Sig. = .000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ Sig. มีค่าเท่ากับ .066 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .066 > .05) แสดงให้เห็นว่าคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เฉลี่ย (CI) อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 5 การวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
BSIZE	-.368	-2.400	.020
IND	-.002	-.013	.990
DUAL	.283	1.757	.085
CGR	.156	1.082	.284

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .127, F = 1.998, Sig. = .108

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ Sig. มีค่าเท่ากับ .284 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .284 > .05) แสดงให้เห็นว่าคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 6 การวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
BSIZE	-.147	-1.239	.221
IND	.114	.966	.338
DUAL	.372	2.982	.004
CGR	-.539	-4.840	.000

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .476, F = 12.482, Sig. = .000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ Sig. มีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .00 < .05) แสดงให้เห็นว่าคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 7 การวิเคราะห์การบริหารสินเชื่อส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
NPL	.182	1.406	.165

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .033, F = 1.977, Sig. = .165

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ Sig. มีค่าเท่ากับ .165 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .165 > .05) แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 8 การวิเคราะห์การบริหารสินเชื่อส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
NPL	.200	1.557	.125

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .040, F = 2.425, Sig. = .125

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ Sig. มีค่าเท่ากับ .125 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .125 > .05) แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 9 การวิเคราะห์การบริหารสินเชื่อส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
NPL	-.071	-.538	.592

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .005, F = .290, Sig. = .592

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ Sig. มีค่าเท่ากับ .592 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .592 > .05) แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 10 การวิเคราะห์การบริหารสินเชื่อส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
NPL	-.139	-1.068	.290

หมายเหตุ: n = 60, R Square = .019, F = 1.140, Sig. = .290

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ Sig. มีค่าเท่ากับ .290 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .290 > .05) แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญ

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การกำกับดูแลกิจการที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BSIZE) ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ทรัพย์สมบัติและคณะ (2563) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100 พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BOD) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) ในส่วนของสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (IND) ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) สอดคล้องกับงานวิจัยของอัศศพล อินทร์น (2563) ที่ศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ พบว่าคะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGR) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM)

2. การบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อคุณภาพ (NPL) ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้รวม (CI) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา ใจสมุทร (2558) ที่ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของปริมาณหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการศึกษาดังกล่าว พบว่า ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มีอิทธิพลเชิงลบต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ และการศึกษาของชนัดดา พานิชสีลาชัย (2558) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านสินเชื่อที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยการศึกษาดังกล่าวพบว่า ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหากไม่คำนึงถึงระดับนัยสำคัญ ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และคุณภาพสินเชื่อ มีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

องค์ความรู้ใหม่

การกำกับดูแลกิจการที่ดีและการบริหารสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการกำกับดูแลกิจการที่ยึดหลักความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความสามารถในการแข่งขัน ช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ขณะที่การบริหารสินเชื่ออย่างรอบคอบ

และมีประสิทธิภาพช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มรายได้ ส่งผลให้ธนาคารมีความสามารถในการทำกำไรที่ดีขึ้น ซึ่งสะท้อนผ่านอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ เช่น อัตรากำไรขั้นต้น ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญในบริบทของธุรกิจธนาคารที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเข้มงวดและต้องแข่งขันในตลาดหลักทรัพย์ ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใช้ในการวัดผลการประกอบการ วัดค่าได้จากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วยอัตราส่วนต่าง ๆ ได้แก่ อัตราส่วนรายได้ต่อกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) ที่วัดความสามารถในการสร้างส่วนต่างดอกเบี้ยบนพื้นฐานสินทรัพย์ของธนาคาร อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (CI) ที่แสดงสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้จากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) ที่วัดความสามารถในการทำกำไรหลังหักค่าใช้จ่ายทั้งหมด อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ที่แสดงประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) ที่แสดงประสิทธิภาพในการสร้างผลตอบแทนจากส่วนของผู้อยู่ถือหุ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสินเชื่อที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2 นักลงทุน นักวิเคราะห์ และผู้ใช้งบการเงินทั่วไป สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจลงทุน และสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของความสัมพันธ์ และนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างระมัดระวัง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพียงธุรกิจกลุ่มเดียว คือธุรกิจกลุ่มธนาคาร และช่วงเวลาในการศึกษานั้นจำกัดเพียงในช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2566 เท่านั้น ดังนั้นผู้ที่นำผลการวิจัยเหล่านี้ไปศึกษาเพิ่มเติม ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลายธุรกิจ และขยายระยะเวลาการศึกษา รวมทั้งอาจมีการกำหนดตัวแปรอิสระเพิ่มเติมตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายและเป็นปัจจุบัน

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี แบบ 56-1 งบการเงิน ดังนั้นในการการศึกษาครั้งต่อไปอาจเพิ่มการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การออกแบบสอบถามเฉพาะกลุ่ม หรือการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้นและมีความชัดเจน ถูกต้อง เป็นจริง

เอกสารอ้างอิง

- ชนัดดา พานิชสีชาชัย. (2558). ปัจจัยด้านสินเชื่อที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ณัฐภูมิ ทรัพย์สมบัติ, ก้องภพ แสงทอง, ณัฐพร ยาสปู, ณัฐพล ลัดดี, นิคานนท์ ชูแก้ว และศิกร พงษ์ศรี. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับมูลค่าของกิจการของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใน SET 100. *WMS Journal of Management*, 9(4), 1-14.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน 2560. สืบค้น 19 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Documents/Regulation/CGCode.pdf>

- ทิพย์ธัญญา หรินานนท์. (2560). อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการจัดการกำไรและมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจศาสตร์: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 100. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). *ถอดบทเรียนวิกฤตต้มยำกุ้ง*. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.bot.or.th/th/our-roles/special-measures/Tom-Yum-Kung-lesson.html>.
- นิพัฏฐพงษ์ ฤกษ์เยี่ยมขจร. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับดัชนีราคาหลักทรัพย์และเงินปันผล บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- วิกานดา ใจสมุทร. (2558). *อิทธิพลของปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ดิวัช จันทระโชติ. (2559). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์กรณีศึกษา: กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อารียา ศรีธรรมนิษฐ์. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ*. การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อัศพล อินทร์ตัน. (2563). *ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnru@gmail.com

ประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้และการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผล ต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบ ออนไลน์ในเขตภาคใต้

Types of income tax return filing and technology acceptance affect
information system success for filing income tax returns through the online
system in the Southern region

วรรณทนีย์ ดอนกลาย^{1*}, จิรพงษ์ จันทร์งาม², ทิรวุฒิ ยังสุข³

Wantanee Donklai^{1*}, Jirapong Channgam², Tirawut Yangsook³

^{1,2,3} บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3} Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding author's e-mail: Email: wantanee.wd1417@gmail.com^{1*}, jirapong.ch@chonburi.spu.ac.th²,

Tirawut.yo@spu.ac.th³

Received: July 3, 2024

Revised: July 10, 2024

Accepted: August 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ ประกอบด้วย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล 2) เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ และด้านแรงจูงใจในการใช้งาน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้ ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศ ด้านคุณภาพของการบริการ ด้านความพึงพอใจ และด้านคุณประโยชน์ของระบบ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มจากผู้ที่เคยยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ แบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิตามประเภทของภาษี (บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) และสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนที่เหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ และ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ภาพรวมภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ภาพรวมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของระบบสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

คำสำคัญ: ประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้, การยอมรับเทคโนโลยี, ความสำเร็จของระบบสารสนเทศ

Abstract

The research aimed to 1) investigate the various methods of filing income tax returns which include personal income tax and corporate income tax, 2) study technology acceptance including expectations for work performance Expectation in effort social influence. The system's facilities and user motivation significantly impact the success of the information system. Filing income tax returns online in the Southern region depended on the quality of the information system, quality of service satisfaction aspect and benefits of the system. It was a quantitative research. The research tool was a questionnaire with a sample size of 400 people namely those who had filed personal income tax and corporate income tax forms via the online system in the Southern region. The researchers analyzed the data by using descriptive statistics that included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The analysis of correlation coefficients, and multiple regression analysis. The research results revealed that respondents' opinions regarding the type of income tax return filing were at a high level. Overall, the researchers found the respondents' opinion to be at a high level. It was found that the overall personal income tax had the highest average. The respondents had opinions about technology acceptance. Overall, it was at the highest level. The information system's global facility picture had the highest average, and there were opinions about its success. Overall, it was at the highest level.

Keywords: types of filing income tax returns, technology adoption, information system success

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่การเชื่อมโยงข้อมูลผ่านช่องทางการสื่อสาร และเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความเร็วสูง จึงก่อให้เกิดแนวคิดในการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการดำเนินการยื่นภาษีในรูปแบบใหม่ และในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน กรมสรรพากรถือเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามา เพื่อใช้ในการปรับปรุงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความโปร่งใส ในกระบวนการบริหารงานภายในองค์กร จึงได้มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขึ้น ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้กรมสรรพากรได้ก้าวเข้าสู่การเป็นกรมสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ (E-revenue) โดยได้ใช้ E-revenue ในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้ก้าวเข้าสู่การเชื่อมโยงการบริการข้อมูลที่สุดสอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการบริหารประเทศของรัฐบาล ที่ต้องการให้หน่วยงานของภาครัฐได้มีการปฏิรูปและก้าวเข้าสู่ E-government (พนิดา สุภาพอาภรณ์, 2561)

ภาษีเงินได้ คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับเรียกเก็บจากประชาชนและองค์กรภาคเอกชน มีกระทรวงการคลังเป็นผู้ดูแล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข การคมนาคม การประชาสัมพันธ์ การป้องกันประเทศและรักษาความสงบภายในประเทศ สร้างสาธารณูปโภค รวมไปถึงเงินเดือนของราชการ ทหาร ตำรวจ ผู้ทำหน้าที่ให้บริการประชาชน โดยไม่มีสิ่งตอบแทนโดยตรงให้กับผู้เสียภาษี เรียกได้ว่าการเรียกเก็บภาษีจากประชาชนเป็นเครื่องมือการคลังของรัฐบาลที่สำคัญในการบริหารประเทศ ประเภทของภาษีอากร แบ่งเป็นภาษีอากรทางตรง และภาษีทางอ้อม ซึ่งกฎหมายที่ทางรัฐบาลใช้ในการเรียกเก็บภาษีคือประมวลรัษฎากร ภาระหน้าที่ในการเสียภาษีนั่น มีใช้ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศชาติที่มีความรับผิดชอบคนหนึ่ง ทั้งนี้รัฐบาลได้มอบหมายงานให้กรมสรรพากร กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต เป็นผู้ควบคุมดูแลในการจัดเก็บภาษี แต่ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ทำหน้าที่เก็บภาษีและค่าธรรมเนียมเป็นรายได้เข้ารัฐอยู่บ้าง ได้แก่ กรมการขนส่งทางบก กรมตำรวจ ฯลฯ (ดวงพร เพชรคง, 2560)

กรมสรรพากรได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีและประชาชนทั่วไป ด้วยบริการด้านอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์ www.rd.go.th การใช้บริการผ่านระบบออนไลน์ของกรมสรรพากร ผู้เสียภาษีจะได้รับความสะดวกรวดเร็ว และประหยัดเวลา เนื่องจากผู้เสียภาษีสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องเดินทางมาติดต่อที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา บริการดังกล่าวยังช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ส่วนราชการต่าง ๆ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาให้บริการแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น (กรมสรรพากร, 2564)

การยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ และด้านแรงจูงใจในการใช้งาน จากการศึกษาวิจัยของปฐมาภรณ์ บำรุงผล (2563) พาร์พินท์ พำภูษิตกุล (2562) นอกจากนั้น Saibon et al. (2016) ได้ศึกษาถึง การยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้ระบบสารสนเทศตามทฤษฎีรวมของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (UTAUT และ UTAUT2) สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่ ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ และด้านแรงจูงใจในการใช้งาน ส่วนความสำเร็จของระบบสารสนเทศนั้น สามารถประเมินผลได้จากคุณภาพของระบบ คุณภาพของสารสนเทศ คุณภาพของการบริการ ความพึงพอใจของผู้ใช้งาน และประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ระบบสารสนเทศ ปัจจุบันการยื่นภาษีออนไลน์ของผู้ที่เคยยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบออนไลน์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ และปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของระบบการยื่นแบบฯ ผ่านออนไลน์ (ธนวัฒน์ ไช้หนู, 2564) จะเห็นได้ว่าอัตราการให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลเขตภาคใต้ นั้น มีอัตราการยื่นแบบผ่านระบบออนไลน์ที่สูงกว่าการยื่นแบบด้วยกระดาษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ รับรู้ความง่ายของการใช้งาน หรือมีความตั้งใจที่จะใช้ระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังมีประชาชน และบริษัทบางส่วนที่ยังเลือกที่จะไม่ใช้ระบบการยื่นแบบภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ จึงเป็นเหตุผลที่ควรศึกษาถึงประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้และการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริการทางอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้
2. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้

การทบทวนวรรณกรรม

ประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากรายได้ของบุคคลธรรมดา โดยจัดเก็บจากเงินได้พึงประเมินประเภทต่าง ๆ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง รายได้จากธุรกิจ ดอกเบี้ย เงินปันผล ฯลฯ ใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าโดยแบ่งเป็นขั้นบันไดตามระดับรายได้ มีการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่าง ๆ ก่อนคำนวณภาษี และผู้มีเงินได้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีประจำปี ในขณะที่ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีที่จัดเก็บจากกำไรสุทธิของนิติบุคคล โดยจัดเก็บจากบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และนิติบุคคลอื่น ๆ คำนวณจากกำไรสุทธิ (รายได้หักด้วยค่าใช้จ่าย) มีอัตราภาษีทั่วไปคือ 20% ของกำไรสุทธิ (อาจมีอัตราพิเศษสำหรับกิจการบางประเภท) มีการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีทั้งกลางปีและปลายปี และมีกฎเกณฑ์เฉพาะในการคำนวณรายได้และค่าใช้จ่ายทางภาษี (กรมสรรพากร, 2564)

การยอมรับเทคโนโลยี

การยอมรับเทคโนโลยีประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับความเชื่อของบุคคลว่าการใช้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความคาดหวังในความพยายามที่รวมถึงระดับความง่ายในการใช้งานเทคโนโลยี ด้านอิทธิพลของสังคมที่เกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลว่าคนรอบข้างหรือสังคมคาดหวังให้เขาใช้เทคโนโลยีนั้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของบุคคลว่ามีโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนทางเทคนิคที่เพียงพอ และด้านแรงจูงใจในการใช้งานซึ่งหมายถึงปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลต้องการใช้เทคโนโลยี เช่น ความสนุก ความท้าทาย หรือผลประโยชน์ส่วนตัวที่จะได้รับจากการใช้เทคโนโลยีนั้น (ปฐมาภรณ์ บำรุงผล, 2563)

ความสำเร็จของระบบสารสนเทศ

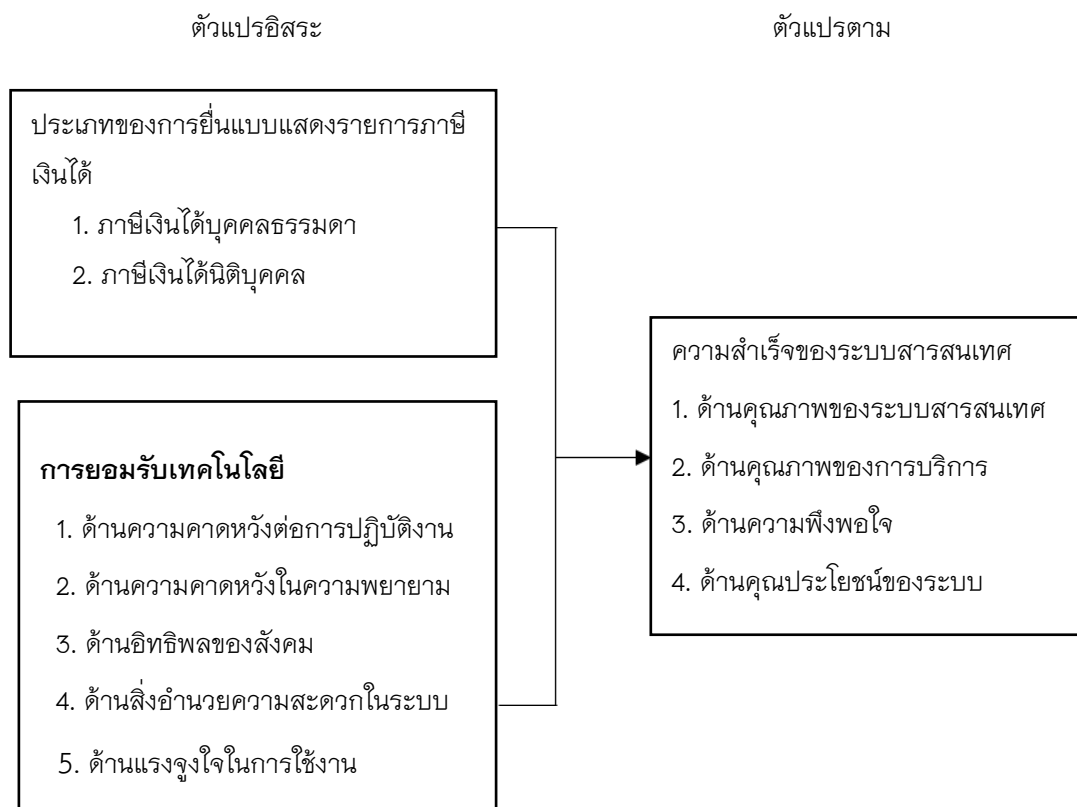
ความสำเร็จของระบบสารสนเทศประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของระบบ ด้านคุณภาพของการบริการซึ่งหมายถึงระดับการสนับสนุนที่ผู้ใช้ได้รับจากทีมไอที ด้านความพึงพอใจที่เกี่ยวกับความรู้สึกและทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อระบบสารสนเทศ และด้านคุณประโยชน์ของระบบซึ่งหมายถึงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากการใช้ระบบสารสนเทศ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การลดต้นทุน การปรับปรุงการตัดสินใจ และการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (ดวงพร เพชรคง, 2560)

สรุปได้ว่าการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้แบ่งเป็น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าและมีการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน และภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บจากกำไรสุทธิในอัตรา 20% โดยทั่วไป ในขณะที่การยอมรับเทคโนโลยีประกอบด้วยปัจจัยด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน ความคาดหวังในความพยายาม อิทธิพลของสังคม สิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ และแรงจูงใจในการใช้งาน ส่วนความสำเร็จ

ของระบบสารสนเทศนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศ คุณภาพของการบริการ ความพึงพอใจของผู้ใช้และคุณสมบัติของระบบ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้และการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่เคยยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้ ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี จำนวน 1,327,535 คน (ข้อมูลจากกรมสรรพากร ณ วันที่ 5 ตุลาคม 2564) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่เคยยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบออนไลน์ ในเขตภาคใต้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณของ Yamane (1973) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ และประสบการณ์ในการยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยประเด็น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ตอนที่ 3 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบ และด้านแรงจูงใจในการใช้งาน และตอนที่ 4 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของระบบสารสนเทศ จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วยด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศ ด้านคุณภาพของการบริการ ด้านความพึงพอใจ และด้านคุณประโยชน์ของระบบ ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 4 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) สร้างตามแบบของ Liker & Likert (1976)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ดังนี้ 1) แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้ ที่มายื่นแบบแสดงรายการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต จำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (google form) เลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนและนำแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ และการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ และการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้ ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (corelation coefficient) ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตาราง 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้

ประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	3.92	1.05	มาก
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	3.62	1.19	มาก

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อประเภทของการยื่น

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้มากที่สุดคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 1.05) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.19) ตามลำดับ

ตาราง 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี

การยอมรับเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน	4.37	.84	มากที่สุด
ด้านความคาดหวังในความพยายาม	4.31	.96	มากที่สุด
ด้านอิทธิพลของสังคม	4.33	.93	มากที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ	4.41	.90	มากที่สุด
ด้านแรงจูงใจในการใช้งาน	4.37	.93	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการยอมรับเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มากที่สุดคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .90) รองลงมา คือ ด้านแรงจูงใจในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .93) ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .84) ด้านอิทธิพลของสังคม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .93) และด้านความคาดหวังในความพยายาม ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .96) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้และการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ในเขตภาคใต้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประสิทธิภาพการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้ระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานสรรพากร (2564) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งภาษีนั้นจัดเป็นภาษีทางตรงประเภทหนึ่งที่บุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระภาษีไปยังผู้อื่นได้

2. การยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้ระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้ระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ ให้ความสำคัญกับ การยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้ระบบสารสนเทศในด้านความคาดหวังในการปฏิบัติงาน ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ กรณีศึกษา การยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของผู้เสียภาษีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรพิณท์ พัทธินัฐกุล (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้มีเงินได้ ในเขตอำเภอสี จันทน์ลำพูน พบว่ามีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากการที่ระบบมีขั้นตอนในการใช้งานที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย สะดวกในการเข้าถึง รวดเร็ว มีความคล่องตัว สามารถเรียนรู้และใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

จะเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้มีเงินได้มีการใช้ระบบการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้และการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสรุปได้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการยื่นภาษีและความสำเร็จของระบบ การวิจัยแสดงให้เห็นว่าประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ โดยเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศในการยื่นภาษีออนไลน์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาระบบให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทของการยื่นภาษี

1. ความสำคัญของการยอมรับเทคโนโลยี ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการยอมรับเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของระบบสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดนี้เป็นข้อมูลสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าการออกแบบระบบที่ใช้งานง่ายและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีจะช่วยเพิ่มการยอมรับและความสำเร็จของระบบ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบ การวิจัยระบุว่าคุณภาพของระบบสารสนเทศ คุณภาพของการบริการ ความพึงพอใจ และคุณประโยชน์ของระบบ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบการยื่นภาษีออนไลน์ในเขตภาคใต้ ความรู้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่เหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบาย ปรับปรุงระบบ และวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบการยื่นภาษีออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของภาคใต้ของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กรมสรรพากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับประเภทของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล เพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุดจากการให้บริการของภาครัฐ

1.2 กรมสรรพากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้ระบบสารสนเทศ ที่มีผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ ในด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศ ด้านคุณภาพของการบริการ ด้านความพึงพอใจ ด้านแรงจูงใจในการใช้งาน และด้านคุณประโยชน์ของระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและแสดงให้เห็นถึงประโยชน์จากการยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านระบบออนไลน์

1.3 กรมสรรพากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นแนวทางในการพิจารณาความสำเร็จของระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์ โดยให้ความสำคัญกับ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน ด้านความคาดหวังในความพยายามด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ และด้านแรงจูงใจในการใช้งาน ที่มีนัยสำคัญต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ

1.4 กรมสรรพากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการพัฒนาระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ผ่านระบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ให้ก้าวหน้าทันเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้นในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุดจากการให้บริการของกรมสรรพากร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศการยื่นแบบภาษีออนไลน์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

2.2 การศึกษาผลกระทบของการใช้ระบบยื่นแบบภาษีออนไลน์ต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2564). *สรรพากรยกระดับการบริการยื่นแบบและชำระภาษีออนไลน์ใหม่*. สืบค้น 30 มีนาคม 2567 จาก <https://mgroonline.com/stockmarket/detail/9640000097438>.
- ดวงพร เพชรคง. (2560). *ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานกฎหมาย 2 สำนักกฎหมาย.สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธนวัฒน์ ไช้หนู. (2564). *ประสิทธิภาพของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาผ่านออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐมาภรณ์ บำรุงผล. (2563). *การยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อการตั้งใจใช้บริการยื่นแบบภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้ยื่นภาษีในธุรกิจภาคอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พนิดา สุภาพอาภรณ์. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อผลสำเร็จของการยื่นแบบภาษีทางอินเทอร์เน็ตของนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบัณฑิต มหาวิทยาลัศรีปทุม.
- พักรพีณธ์ พักรพีณกุล. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้มีเงินได้ ในเขตอำเภอสี่ จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Saibon, A., Nawawi, A. & Salin, A. S. A. (2016). E-filing Acceptance by the Individual Taxpayers – A Preliminary Analysis [Electronic version]. *Journal of Administrative Science*, 13(2), 1–14.
- Liker, R. & Likert, J. G. (1976). *New Way Management Conflict*. New York: McGrawHill.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

1. คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับบทความ วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. หนังสือเรื่อง ผลการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับบทความ วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร รับผิดชอบเผยแพร่บทความ 2 ประเภท ได้แก่
1) บทความวิจัย (Research article) และ 2) บทความวิชาการ (Academic article) มีรายละเอียดในการพิมพ์ต้นฉบับ ของบทความ ดังนี้

1. บทความวิจัย (Research article) หมายถึง งานเขียนขนาดสั้น ๆ เป็นรายงานผลการวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ใช้ตัวอักษร TH Niramit AS มีหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) (ขนาด 18 Point ชนิดหนา) จะต้องมีย่อชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษ ต้องใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ตัวแรก รวมถึงชื่อเฉพาะ ดังตัวอย่าง

“Factors affecting awareness in crop production according to good agricultural practice of farmers Bang Len subdistrict, Song Phi Nong district, Suphanburi province”

1.2 ชื่อผู้พิมพ์ (Author) (ขนาด 14 Point ชนิดธรรมดา) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดตำแหน่งกึ่งกลางกระดาษใต้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด ทั้งนี้ ผู้พิมพ์ชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องใส่คำต่อท้าย (1) คำนำหน้าชื่อ เช่น นาย นาง นางสาว Mr. Mrs. (2) ตำแหน่งทางวิชาการ เช่น ดร. ศ. รศ. Dr. Prof. (3) คำระบุอาชีพ เช่น นายแพทย์ แพทย์หญิง ทันตแพทย์ ส่วนผู้พิมพ์ชาวไทยที่มีราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ให้นำไปใส่ท้ายชื่อโดยใช้ เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ ให้คงรูปแบบเดิม เช่น ศีกฤษฎี ปราโมช, ม.ร.ว., พระครูโชติธรรมาภรณ์ เป็นต้น

1.3 ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ขนาด 14 Point ชนิดธรรมดา) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อีเมลของผู้พิมพ์ทุกคน (ในกรณีเป็นนักศึกษาให้ระบุชื่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และหน่วยงานที่สังกัดด้วย) รวมถึงใส่เครื่องหมาย (*) หลังชื่อและอีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ หรือ Corresponding author และจัดตำแหน่งกึ่งกลางกระดาษใต้ชื่อผู้พิมพ์ เว้น 1 บรรทัด

1.4 บทคัดย่อ ต้องมีต้นฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สรุปสาระสำคัญของบทความวิจัยไว้อย่างครบถ้วน มีการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย ผลการวิจัย ไม่แบ่งเป็นข้อ กำหนด 1 ย่อหน้า มีความยาวไม่เกิน 300 คำ ระบุคำสำคัญ และ Keyword ไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีเนื้อหาตรงกัน ในการเขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.5 ความสำคัญของปัญหาการวิจัย กล่าวถึงความสำคัญและเหตุผลที่ทำการวิจัย และควรอ้างอิงข้อมูลสถิติต่าง ๆ รวมถึงผลวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนการเขียนหัวข้อนี้ด้วย (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุความมุ่งหมายของการวิจัยเป็นข้อ ๆ เรียงลำดับความสำคัญ (หัวข้อใช้

ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.7 การทบทวนวรรณกรรม การศึกษาทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในปัญหาที่จะทำวิจัย เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยอย่างมีเป้าหมาย ชัดเจน (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.8 กรอบแนวคิดของการวิจัย ควรทำเป็นภาพไดอะแกรม มีลูกศรเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ที่ศึกษา เช่น ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม เป็นต้น (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหา ใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.9 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระบุ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ เช่น ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก เป็นต้น 3) การเก็บรวบรวม ข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยระบุสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.10 ผลการวิจัย เป็นการเสนอผลหรือสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับ อาจแสดงด้วย ตาราง กราฟ ภาพ หรือ แผนภูมิประกอบการอธิบาย (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.11 การอภิปรายผล เป็นการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด และควร อ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบเพื่อให้ผู้อ่าน เห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้าน ทฤษฎีที่มีอยู่เดิมรวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับผลการวิจัยในอนาคต (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.12 องค์ความรู้หรือองค์ความรู้ใหม่ เป็นการกล่าวถึงการค้นพบหรือการสร้างทฤษฎี แนวคิด โมเดล หรือ วิธีการใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เข้าใจสังคม พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น องค์ความรู้นี้ต้องมี คุณสมบัติ ดังนี้ 1) ความแปลกใหม่ (originality) 2) องค์ความรู้ (body of knowledge) โดยอาจนำเสนอเป็นเนื้อหา หรือ ภาพสรุปก็ได้ (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.13 ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งต่อไป (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.14 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เป็นการแสดงความขอบคุณโดยเฉพาะในกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนในการทำวิจัย จากภายในหน่วยงานหรือภายนอกหน่วยงานเท่านั้น รวมถึงผู้ช่วยเหลืองานวิจัย (แต่ไม่ได้เป็นผู้ร่วมงานวิจัย) กรณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่ควรกล่าวไว้ในหัวข้อนี้ เนื่องจากมีชื่อเป็นผู้นิพนธ์ร่วมอยู่แล้ว (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

1.15 เอกสารอ้างอิง ให้ยึดหลักเกณฑ์ตามข้อ 3. และข้อ 7.

2. บทความวิชาการ (Academic article) หมายถึง งานเขียนขนาดสั้นที่มุ่งเสนอความรู้ ข้อเท็จจริง ทรรศนะ มุมมอง ตลอดจนข้อเสนอใหม่ ๆ ที่เป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใดวิชา หนึ่ง โดยเฉพาะ มีหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ต้องมีต้นฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษ ต้องใช้ตัวอักษร ตัวพิมพ์ใหญ่ตัวแรกของคำแรกเท่านั้น และชื่อเฉพาะ บทความย่อสรุปสาระสำคัญของงานเขียนไว้อย่าง ครบถ้วน มีความยาวไม่เกิน 300 คำ ระบุคำสำคัญ ไว้ท้ายบทความย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในการเขียนบทความย่อ ทั้ง

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีเนื้อหาตรงกัน (เช่นเดียวกับหัวข้อบทความวิจัยข้อ 1.1–1.4) (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา) ตัวอย่างดังนี้

“Advancements and applications of blended learning”

2.2 *ส่วนนำ (Introduction)* เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจ ผู้เขียนอาจหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปราย หรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน นอกจากจะเป็นส่วนที่จูงใจผู้อ่านแล้ว ส่วนนำเป็นส่วนที่ผู้เขียนสามารถกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเขียนบทความนั้น หรือให้คำชี้แจงที่มาของการเขียนบทความนั้น ๆ รวมทั้งขอบเขตของบทความนั้น เพื่อช่วยให้ผู้อ่านไม่คาดหวังเกินขอบเขตที่กำหนด ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล ความเป็นมาหรือภูมิหลัง หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน วัตถุประสงค์ของการเขียน ขอบเขตของเรื่อง คำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ โดยมีเนื้อหาประมาณ 1–2 หน้า (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

2.3 *ส่วนเนื้อหา (Contents)* เป็นการเขียนส่วนเนื้อเรื่องจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ประกอบกัน กล่าวคือ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ (sciences) นั้นคือหลักวิชาการที่ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงในการเขียน ได้แก่ กรอบแนวความคิด (conceptual framework) ที่ผู้เขียนใช้ในการเขียนจะต้องแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของเหตุที่นำไปสู่ผล (causal relationship) การอ้างอิงข้อมูล ต่าง ๆ ในส่วนศิลป์ (art) ได้แก่ ศิลป์ในการใช้ภาษาเพื่อนำเสนอเรื่องที่เขียน การลำดับความ การบรรยาย วิธีการ อ้างอิง สถิติ และข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบเรื่องที่เขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและประทับใจมากที่สุด เนื้อหาต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจประกอบด้วยภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง หรือการสื่อในลักษณะอื่น ๆ ที่ผู้อ่านดูแล้วเข้าใจ (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

2.4 *ส่วนสรุป (Conclusion)* เป็นการเขียนสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้าย กระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป งานเขียนที่ดีควรมีการสรุปในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งเสมอ (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

2.5 *องค์ความรู้หรือองค์ความรู้ใหม่* เป็นการกล่าวถึงการค้นพบหรือการสร้างทฤษฎี แนวคิด โมเดล หรือวิธีการใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เข้าใจสังคม พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น องค์ความรู้นี้ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ความแปลกใหม่ (originality) 2) องค์ความรู้ (body of knowledge) โดยอาจนำเสนอเป็นเนื้อหา หรือภาพสรุปก็ได้ (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

2.6 *เอกสารอ้างอิง (Reference)* ให้ระบุเฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาของบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด คือ การเขียนบรรณานุกรมแบบ APA 7th (American Psychological Association 7th) ไม่น้อยกว่า 15 รายการ มีความทันสมัยย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี (หัวข้อใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 16 pt. ชนิดตัวหนา เนื้อหาใช้ขนาด 14 pt. ชนิดตัวธรรมดา)

3. การเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

- ใช้ระบบ ชื่อผู้พิมพ์-ปีที่พิมพ์ (author-date citation system) ไม่ต้องใส่เลขหน้าอ้างอิง ค้นด้วย

เครื่องหมาย (.) อยู่ในวงเล็บ () เช่น

(ลีปพนนท์ เกตุทัต, 2539)

(จิตติกาญจน์ พลัปปลาสิ และพรชัยพร เครือวงษ์, 2559)

(กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน, ปิยพงษ์ สุขเมตติกุล, และไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์, 2557)

(ดวงจันทร์ แก้วกพาน และคณะ, 2562)

(Parker, 1991), (Brockner & Guare, 1994)

(Hermawan, Lestari, & Suwarno, 2019), (Hair et al., 2006)

– ถ้าเนื้อหาเกิดจากการสังเคราะห์งานจากผู้อื่นหลายคนให้ค้นด้วยเครื่องหมาย (.) สำหรับคนสุดท้ายให้ มีคำว่า “และ” กรณีภาษาไทย หรือใช้สัญลักษณ์ (&) กรณีภาษาอังกฤษ เรียงลำดับตามตัวอักษร และลำดับภาษาไทย ก่อนภาษาอังกฤษ ดังนี้

(จิตติกาญจน์ พลัปปลาสิ และพรชัยพร เครือวงษ์, 2559; ณัฐนรี ดิษฐาน, 2565; Brockner & Guare, 1994; Hair et al., 2006; Hermawan, Lestari & Suwarno, 2019)

4. หลักการเขียนภาษาอังกฤษแทรกในบทความ การภาษาอังกฤษแทรกในบทความเขียนแบบ APA

- การเขียนคำทั่วไป ให้ใช้ตัวพิมพ์เล็กทั้งหมด เช่น การรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) ประกอบด้วย การเข้าถึง (access) เข้าใจ (understand) ตีความ (interpret) วิเคราะห์ (analysis) วิจัย (critical) ประเมินค่าสื่อได้ (evaluate)
- ชื่อเฉพาะให้มีคำย่ออักษรย่อตัวพิมพ์ใหญ่กำกับทุกครั้ง เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) ค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC)

5. ตารางและภาพประกอบ ชื่อตารางให้วางอยู่เหนือตารางขีดซ้าย ส่วนภาพประกอบจัดกึ่งกลาง

- ตาราง 1 เส้นตาราง ไม่มีเส้นแบ่งสมมติ (column) (หรือเส้นแนวนอน) ยกเว้นกรณี จำเป็น หากตารางมีขนาดยาวไปถึงหน้าถัดไปให้ใช้ว่า ตาราง 1 (ต่อ) โดยไม่ต้องระบุชื่อตาราง
- ภาพที่ 1 ชื่อภาพให้วางอยู่ใต้ภาพ จัดกึ่งกลาง

6. การพิมพ์ตัวเอ็กบาร์ กำหนดใช้เอ็กบาร์ที่กำหนดเท่านั้น $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. การเขียนเว้นวรรคตามตัวอย่าง ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.25) สัญลักษณ์คณิตศาสตร์อื่น ๆ สามารถดาวน์โหลดจาก Template บทความในเว็บไซต์ของวารสาร

7. เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ให้ระบุรายชื่อเอกสารอ้างอิงที่ปรากฏในบทความ จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร โดยเรียงจากภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ จัดแนวขีดซ้าย รูปแบบการเขียนอ้างอิง กำหนดให้ใช้รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมแบบ APA 7th (American Psychological Association 7th) ใช้ตัวอักษร TH Niramit AS ขนาด 14 pt. รายละเอียด และตัวอย่างการพิมพ์ ดังนี้

* หนังสือ

ชื่อ/นามสกุล.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อเรื่อง.√สถานที่พิมพ์:√สำนักพิมพ์.

ประยูร บุญใช้. (2551). *New English Guide Book 1: หนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้น*
√√√√√√ประถมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ: เดอะบุ๊ก.

สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม
 √√√√√√ธีรวิชญ์กุล. (2541). *การพัฒนาแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
 สำนักงาน

√√√√√√ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice* (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

Marshall, C. & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. Thousand Oaks, California: Sage.

Schiffman, L. G., Kanuk, L. L., & Kumar, S. R. (2010). *Consumer Behavior* (10th ed). New Delhi: Pearson
 Prentice Hall.

* วารสาร

ชื่อ/นามสกุล.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อบทความ.√ชื่อวารสาร.√ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่).√หน้าที่ตีพิมพ์บทความ. สืบค้นจาก
 URL.

สำราญ กำจัดภัย. (2553). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการ
 การ√√√√√√จัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าวัด “คุรุราษฎร์บำรุงวิทย”. *วารสาร*
มหาวิทยาลัยราชภัฏ√√√√√√สกลนคร, 4(1), 69–74. สืบค้นจาก [https://ph01.tci-](https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/snru_journal/article/download/112)
[thaijo.org/index.php/snru_journal/article/download/112](https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/snru_journal/article/download/112).

Mills, C. (1994). Culture communication style and learning style in cross-cultural education: A case for
 √√√√√√preparatory programs for students of business. *Chulalongkorn Educational Review*, 1(2), 4–24.
 Retrieved √√√√√√from DOI:10.1017/S0261444804002289.

หมายเหตุ: กรณีเป็นวารสารออนไลน์ที่ต้องระบุ URL ด้วย โดยให้เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2569 เป็นต้นไป

* วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์.√วิทยานิพนธ์ชื่อปริญญา√ชื่อสาขาวิชา√ชื่อสถาบัน.

พิศมัย อาแพงพันธ์. (2556). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบอิงบริบท*
 √√√√√√เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการถ่ายโอนการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
 √√√√√√และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
 บัณฑิต

√√√√√√สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Wilfley, D. E. (1990). *Interpersonal analyses of bulimia: Normal weight and obese*. (Unpublished doctoral
 √√√√√√dissertation). University of Missouri, Columbia, U.S.

* สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อ/นามสกุล.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อเรื่อง.√แหล่งที่มา (ถ้ามี)√(วัน เดือน ปีที่สืบค้น) จาก/URL.

วีรพงษ์ ลือประสิทธิ์. (2559). *การบริหารคุณภาพทั่วองค์กร*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2560 จาก

√√√√√<http://www.md.kku.ac.th/usr/work/radio/QAT/tsld047.htm>.

Harris, R. (1997). *Encouraging students to use technology*. Retrieved 20 October 2017 from

√√√√√<http://www.vanguard.edu/rharris/techuse.html>.

* รายงานการประชุม, รายงานสัมมนา

ผู้รับผิดชอบ.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อเรื่องรายงานการประชุมหรือรายงานการสัมมนาเรื่อง.√วัน เดือน ปี√สถานที่พิมพ์:√
√√√√√ผู้จัดพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). รายงานการสัมมนาทางวิชาการสู่เส้นทางการปฏิรูปการศึกษา
ไทย

√√√√√ครั้งที่ 4 ศตวรรษใหม่อุดมศึกษาไทย: บทเรียนจากการปฏิรูปอุดมศึกษานานาชาติ.

√√√√√4 สิงหาคม 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

* รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อรายงานการวิจัย√(ครั้งที่พิมพ์). √สถานที่พิมพ์: √สำนักพิมพ์.

สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2546). ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัด
ขอนแก่น.

√√√√√ รายงานการวิจัย. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

* การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.√(วันที่√เดือน√ปีที่สัมภาษณ์).√ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้.√สัมภาษณ์.

มา มั่งมุล. (11 กรกฎาคม 2557). ผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์.

* ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.√(ปีพ.ศ., √วันที่√เดือน).√ราชกิจจานุเบกษา.√เล่ม√ตอนที่√หน้า.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533. (2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 107 ตอนที่
131.

√√√√√ หน้า 1-20.

หมายเหตุ:

(1) √ หมายถึง ให้เว้นระยะห่าง 1 เคาะ

(2) รายการอ้างอิงต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 15 รายการ มีความทันสมัยย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี

(3) รายละเอียดเพิ่มเติมคำแนะนำในการเตรียมต้นบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสาร

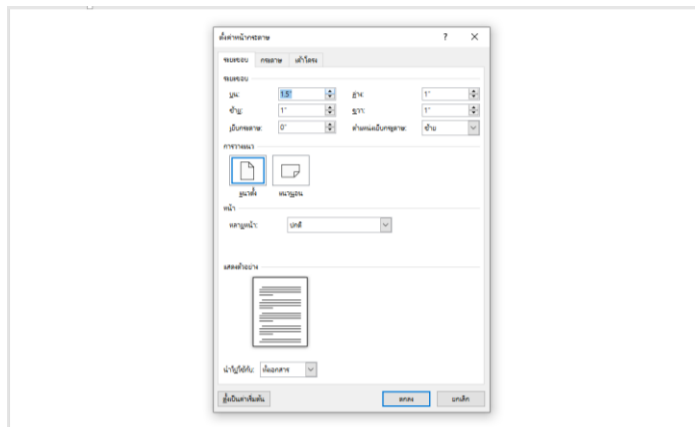
(4) การตั้งค่านำกระดาษ ให้ใช้รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

- พิมพ์บนกระดาษขาว A4 หน้าเดียว (หรือ 8.5 นิ้ว x 11 นิ้ว) พิมพ์แบบเสมอนหน้า-หลัง (justified) ด้วยโปรแกรม MS-Word (Version 2019 ขึ้นไป)

- ตั้งค่าน้ำกระดาษ ดังนี้

บน 1.50 นิ้ว ล่าง 1.00 นิ้ว

ซ้าย 1.00 นิ้ว ขวา 1.00 นิ้ว

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย สถาบันนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ชั้น 7 อาคารสำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 126 ถนนประชาธิปัตย์ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140
Tel. 02-470-9642 Email: tci.thai@gmail.com

4 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ผลการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 พ.ศ. 2568-2572

เรียน บรรณาธิการ วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร / JOURNAL OF MANAGEMENT SCIENCE
SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดผลการประเมินฯ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพวารสาร

ตามที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) โดยการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรม (สกว.) ได้ทำการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ฐานข้อมูล TCI โดยได้ทำการแบ่งกลุ่มคุณภาพวารสาร
ในฐานข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

วารสารกลุ่มที่ 1: วารสารที่ ผ่านการรับรองคุณภาพ และอยู่ในฐานข้อมูล TCI

วารสารกลุ่มที่ 2: วารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพ และอยู่ในฐานข้อมูล TCI โดยสามารถยื่นขอปรับกลุ่มคุณภาพได้

วารสารกลุ่มที่ 3: วารสารที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพ และข้อมูลบทความจะไม่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI โดยสามารถยื่น
ขอปรับกลุ่มคุณภาพได้

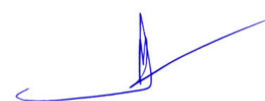
บัดนี้ศูนย์ TCI ได้ทำการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยท่าน
สามารถตรวจสอบผลการประเมินได้จากเว็บไซต์ของศูนย์ TCI (<http://tci-thailand.org>) ทั้งนี้ วารสารของท่านได้รับการ
รับรองเป็น **วารสารกลุ่มที่ 2** และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพวารสาร ศูนย์ TCI มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคุณภาพ
วารสารให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ตามที่ปรากฏในสิ่งที่ส่งมาด้วย

ในการนี้ ศูนย์ TCI ได้ให้การรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572 ซึ่งหาก
ท่านต้องการขอรับการประเมินเพื่อปรับกลุ่มคุณภาพวารสาร ท่านสามารถส่งข้อมูลเพื่อเข้ารับการประเมินอีกครั้ง ในเดือน
มกราคม - กุมภาพันธ์ 2570 โดยทางศูนย์ TCI จะแจ้งรายละเอียดให้ทราบผ่านทางเว็บไซต์ของศูนย์ฯ ต่อไป

หากท่านต้องการให้ข้อมูลบทความในวารสารของท่านปรากฏในฐานข้อมูล TCI และระบบ ThaiRAP อย่างเป็นทางการปัจจุบัน
ทางศูนย์ TCI ขอความร่วมมือท่านบันทึกข้อมูลบทความเข้าในระบบ Fast-Track Indexing ในทันทีที่บทความได้รับการเผยแพร่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ศ. ดร.ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ)

หัวหน้าศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

ผู้ผลิตและเผยแพร่:

งานวารสารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
โทร. 094 652 4145, 061 7741 6565

เว็บไซต์: www.so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU

E-mail: jmssnru@gmail.com